

ADRIANA
TRIGIANI

Valentine

Very Valentine
Adriana Trigiani
Copyright © 2009 The Glory of Everything Company
Toate drepturile rezervate

Prima ediție în limba română
a apărut la Editura Lira în 2011.

Lira, parte a Grupului Editorial Lira
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
e-mail: comenzi@lirabooks.ro

 www.lirabooks.ro

Valentine
Adriana Trigiani
Copyright © 2012 Lira
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactori: Gabriela Trășculescu, Florența Simion
Corector: Cristiana Miu
Copertă: Cornel Drăghia
Tehnoredactare și prepress: Bogdan Coscaru

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TRIGIANI, ADRIANA

Valentine / Adriana Trigiani; trad.: Cristina Tache. –
București: Lira Internațional, 2012

ISBN 978-606-600-645-3

I. Tache, Cristina (trad.)
821.111(73)-31=135.1

ADRIANA TRIGIANI

Valentine

Traducere din limba engleză
Cristina Tache

*În amintirea bunicului meu
Carlo Bonicelli, pantofar*

Leonard's of Great Neck

Nu sunt eu sora cea drăguță. Și nu sunt nici cea deșteaptă. Sunt cea hazlie. De fapt, mi se spune așa de atâta timp, de atâția ani, încât toată viața am crezut că e vorba despre un singur cuvânt: *Ceahazlie*.

Dacă ar fi să mor, și pe cuvântul meu că nu mi-aș dori una ca asta, dar dacă ar trebui să aleg un loc pentru așa ceva, aș vrea să mor chiar aici, în toaleta femeilor de la Leonard's of Great Neck. Oglinzile. Arăt suplațional¹, chiar și în 3D. Nu sunt savantă, dar e ceva cu înclinarea oglinzilor astea în mărime naturală, cu strălucirea teșghelelor albastre din marmură și strălucirea aurie a candelabrelor bogat ornamentate, care îmi creează o iluzie optică, transformându-mi imaginea într-un bețșor roz pal, lung și zvelt, de amestecat cocktailuri.

Pentru mine, este a opta petrecere de nuntă (a treia la care am avut îndatoriri oficiale) la Leonard's La Dolce Vita, numele oficial al salonului de nunți din Long Island, preferat de familie. Toți cei pe care îi cunosc, sau cel puțin toate rudele mele, s-au căsătorit aici.

Eu și surorile mele ne-am făcut debutul în 1984 ca domnișoare de onoare la nunta verișoarei noastre, Mary Theresa, care a avut la masa mirelui și miresei mai mulți cavaleri și însoțitoare decât toți invitații de la celelalte mese. O fi fost nunta verișoarei un schimb de jurăminte sacre dintre un bărbat și o femeie, dar a fost și un *spectacol* pe cinste, cu costume, coregrafie și lumini speciale, care au făcut-o pe mireasă să arate ca o stea, pe ginere – băiatul cu recuzita.

---

¹ Joc de cuvinte din lb. engl.: *slimsational*, de la slabă și senzațională (n.tr.)

Mary T. se consideră italo-americană de spiță regală, așa că i-a adus pe Cavalerii lui Columb să străjuiască intrarea în Sala Venețiană a Stelelor Strălucitoare.

Cavalerii erau magnifici în smochingurile lor, cu eșarfe roșii, mantii negre și tricornuri cu pene de marabu. M-am așezat la locul meu în cortegiu, în spatele celorlalte fete, în timp ce orchestra cânta *Nobody Does It Better*, dar m-am întors s-o iau la fugă atunci când cavalerii și-au ridicat săbiile, încrucișându-le deasupra noastră. Mătușa Feen m-a prins și mi-a tras un ghiont. Am închis ochii, am strâns buchetul și am luat-o la fugă pe sub lamele scânteietoare, ca și când aș fi încercat să scap nevătămată din locul acela.

În ziua aceea, cu toată teama mea de obiecte ascuțite și zăngănitore, m-am îndrăgostit de Leonard's. A fost prima mea ceremonie italienească la care participasem. Eram nerăbdătoare să cresc și să le imit pe mama și pe prietenele ei îmbrăcate de sus până jos în paiete, care beau Harvey Wallbangers din pahare mari de cristal. Când aveam nouă ani mi se părea că Leonard's are stil. Nu conta că, văzut de pe aleea din Northern Boulevard, localul arăta ca un cazino alb din stuc de pe Riviera Franceză în drum spre Long Island. Pentru mine, Leonard's era o Casă a Încântării.

Experiența La Dolce Vita începe când ajungi la intrare. Aleea circulară largă pentru mașini este o replică după Pemberley, al lui Jane Austen, și seamănă și cu intrarea de la Neiman Marcus, lângă mallul din Short Hills. Asta e chestia cu Leonard's: de oriunde l-ai privi, îți amintește de locuri elegante pe unde ai mai fost. Ferestrele mari, pe două niveluri, te duc cu gândul la clădirea Metropolitan Opera, în timp ce fântâna ornamentală seamănă perfect cu Fontana di Trevi. Aproape ai crede că ești în mijlocul Romei până când îți dai seama că, de fapt, apa care cade acoperă zgomotul circulației de pe I-495.

Grădina este o minune a artei peisagistice, cu dreptunghiuri lungi de merișor tuns, mărginită de șiruri scunde de tisă, garduri vii de lemn câinesc tăiate în forme ovale și arbori de ienibahar în formă de conuri răsucite precum înghețata. Tufișurile tunse cu măiestrie în formă de animale sunt așezate pe straturi de pietre de râu lucioase, un preambul potrivit pentru sculpturile de gheață care tronează în restaurantul cu fructe de mare din interior.

Luminile exterioare îți aduc aminte de localurile de striptease din Las Vegas, dar sunt mult mai stilate, becurile ascunse dând locului o lumină care clipește difuz. Ușa de la intrare este flancată de arbuști modelați în formă de semilună. Sub ei, tufișuri joase, rotunjite slujesc ca fundal pentru păsări ale paradisului, care răsar din tufișuri ca niște umbreluțe de cocktail.

În timp, prind un moment să-mi trag sufletul în toaleta pentru femei, orchestra cântă *Burning Down the House*. Pentru prima dată de când a început nunta surorii mele, Jaclyn, sunt singură, și îmi place. A fost o zi lungă. Simt în ceafă încordarea întregii familii. Când o să mă mărit o să fug în secret direct la primărie pentru că oasele mele nu mai pot suporta presiunea unei alte nunți extravagante, marca Roncalli. O să pierd crevetele în sos de bere și pateul, dar o să supraviețuiesc. În lunile în care am pregătit această nuntă, aproape că m-am căptușit cu un ulcer, iar acum, desfășurarea ei îmi provoacă o zbatere a ochiului stâng pe care n-am putut s-o alin decât ținând pe el o suzetă rece, subtilizată de la bebelușul verișoarei mele, Kitty Calzetti, după ceremonia religioasă. În ciuda agitației, este o zi minunată, fiindcă sunt fericită pentru sora mea cea mică, pe care îmi amintesc cum o țineam în brațe în ziua în care s-a născut, ca pe un trandafir de porțelan Capodimonte.

Îmi privesc în oglindă poșeta de seară Martini acoperită cu paiete (un dar al miresei de la petrecerea dinaintea nunții) și-mi spun: „Aș vrea să-i mulțumesc lui Kleinfeld din Brooklyn, care a făcut-o praf pe Vera Wang

în ceea ce privește perfecțiunea rochiilor fără umeri. Și așa vrea să-i mai mulțumesc lui Spanx, geniul corsetelor, care a transformat silueta mea în formă de pară într-una de placă de surf." Mă apropii de oglindă și îmi verific dantura. Nu există nuntă italienească fără aperitive cu scoici presărate cu fire de pătrunjel, și știți unde rămân astea.

Machiajul meu profesional făcut (la jumătate de preț) de cumnata celei mai bune prietene a miresei, Nancy DeNoia, este cu adevărat rezistent. M-a fardat cam pe la opt dimineața, dar arăt impecabil, chiar și acum, la ora cinei. „Datorită pudrei *Banane* de la LeClerc“, spunea sora mea mai mare, Tess. Și știa ce spunea: tenul ei a fost afectat de două nașteri. Avem și fotografiile ca dovadă.

Azi-diminează, surorile mele, mama și cu mine, drăgălașe (aproape) fecioare, stăteam aliniată una lângă alta, pe scaune pliante, în fața Oglinzii Mamei din Epoca de Aur a Hollywoodului, în dormitorul casei din Forest Hills, construită în stil Tudor.

– Uită-te la noi, a spus mama, înălțându-și bărbia ca o țestoasă. Parcă am fi surori.

– Chiar *suntem* surori, i-am amintit în timp ce mă uitam în oglindă la adevăratele mele surori. Mama a părut afectată. ... iar tu... tu ești o mamă adolescentă.

– Să nu exagerăm!

Mama mea de șaiszeci și unu de ani, botezată Micheline după tatăl ei, Michael (toată lumea îi spune mamei „Mike“), cu fața în formă de inimă, cu ochi căprui depărtați, cu buze pline și strălucitoare de culoarea teracotei, se privea cu mândrie în oglindă. Era singura femeie din câte cunoșteam, care ajungea complet fardată la machior.

Cu excepția unicului meu frate mai mare, Alfred (Pastila Contraceptivă), și a tatei (căruia i se spunea Olandezul), noi, surorile Roncalli, suntem ca un club exclusiv feminin, permanent deschis. Suntem cele mai bune prietene și ne împărtășim totul, cu două excepții: nu

vorbim niciodată despre viețile noastre sexuale și despre conturile din bancă. Suntem legate de tradiții, de secrete și de fierul de călcat al mamei.

Legătura a fost cimentată atunci când eram mici. Mama organiza ieșiri „între noi, fetele“; ne-a târât la retrospectiva Nettie Rosenstein¹ de la Institutul American de Modă sau la primul nostru spectacol pe Broadway, *'night, Mother*. Când ne împingea către ieșirea din teatru mama ne spunea „Cine credea că, la final, o să se sinucidă?“, îngrijorată că ne speriasse pe viață. Priveam lumea din sală prin elegantul binoclu de operă al mamei. În fiecare an, în săptămâna dinaintea Crăciunului, ne ducea la Palm Court de la hotel Plaza, unde ne oferea ceaiul de vacanță. După ce ne umflam de fursecuri acoperite cu frișcă sau cu gem de zmeură, ne fotografiam – bineînțeles împreună cu mama – în costumația adecvată ocaziei, sub portretul lui Eloise².

Atunci când Rosalie Signorelli Ciardullo a început să vândă pudră minerală și farduri din camionetă, ghiciți pe cine a înrolat mama ca modele ambulante? Pe Tess (ten uscat), pe mine (gras) și pe Jaclyn (sensibil). Mama a făcut reclamă la produse pentru femei cu vârsta cuprinsă între treizeci și treizeci și nouă de ani, fără să-i pese că pe atunci avea cincizeci și trei de ani.

– Toți marii artiști încep cu o pânză goală, a decretat Nancy DeNoia în timp ce îmi aplica pe frunte fond de ten de culoarea cerealelor Cheerios. Eram gata să-i spun: „Oricine folosește cuvântul «artist» probabil că nu este“, dar de ce să o contrazic pe femeia care avea puterea să te transforme pentru eveniment în Cher cu ajutorul uneltelor din mâna ei?

¹ Nettie Rosenstein (1890–1980), cunoscută creatoare de modă din New York (n.red.)

² Protagonista unei serii de cărți pentru copii, în vârstă de șase ani, care a locuit într-un apartament din hotelul Plaza împreună cu bona, câinele și țestoasa ei (n.red.)

N-am mai zis nimic în timp ce ea mă atingea ușor cu buretele pe obraji.

– Mai mascăm nasul ăsta mare... a spus Nancy, exalând un miros de mentă în timp ce îmi aplica mici lovituri intenționate la rădăcina nasului. Le simțeam exact ca pe apăsarea fermă pe care sora Mary Joseph de la unitatea MASH de la Holy Agony o exercita asupra unei pungi cu gheață atunci când am fost lovită de o bătă de baseball la ora de sport, în clasa a șaptea. Asta ca să știți, sora Mary J. a spus că în viața ei nu văzuse atâta sânge curgând din capul unui om, și știa ce spune, pentru că văzuse destule ca soră în Vietnam.

Nancy Enervanta¹ s-a tras înapoi și mi-a studiat fața, ca un arhitect.

– Nasul s-a dus. Acum pot să trec mai departe la remedieri.

Am închis ochii, prefăcându-mă că meditez, astfel încât Nancy să înțeleagă aluzia și să pună capăt comentariilor despre trăsăturile mele urâte. A ales o pensulă mică, a băgat-o în apă rece și a răsucit-o într-un pătrățel cu ceva maron-albăstrui înăuntru. Am simțit o mâncărime pe sprâncene în timp ce îmi vopsea perii minusculi. Am crescut cu Madonna, iar atunci când ea s-a pensat, m-am pensat și eu. Acum plătesc pentru asta.

Îmi simțeam fața rece și pictată, până când Nancy a băgat o perie Kabuki în pudră și mi-a lustruit pielea în cercuri mici, ca dispozitivul de lustruit cu ceară caroseria de la spălătoria auto Andretti's. Când a terminat, semănam cu un cățel nou-născut, numai ochi mari și umezi și fără nas.

În toaleta femeilor iau una dintre acele pauze de rujat, pentru că eu chiar *mănânc* la nunți. După săptămâni de regim ca să intru în rochie, cred că merit un rând de cocktailuri pink lady, toate antreurile interzise de care pot să-mi amintesc și destule cannoli pentru a lăsa o gaură

¹ De Annoying, în engl.; *to annoy* = a enerva (n.tr.)

neagră pe tava rotativă din mijlocul mesei venețiene. Nu-mi fac griji. O să dau jos ce-am mâncat dansând pe versiunea prelungită a melodiei *Electric Slide*. Scotocesc în poșetă și scot rujul de buze. Nu există nimic mai rău decât buzele șterse de ruj, dar desenate cu creion de contur de culoarea prunei, de parcă ar fi un tatuaj. Așadar, umplu golul.

Încă din copilărie, eu și surorile mele jucam un joc; când nu ne îmbrăcam în mirese, ne jucam de-a pregătirea înmormântărilor noastre. Și asta nu pentru că părinții mei ar fi morbizi sau că ni s-ar fi întâmplat în mod special ceva groaznic, ci pentru că suntem italieni și, drept urmare, legea universului Roncalli este: pentru fiecare moment de fericire există și un revers. Nunțile sunt pentru tineri, iar înmormântările sunt nunțile vârstnicilor. Am învățat că amândouă necesită pregătiri de durată.

În familia noastră există două legi indiscutabile. Una este aceea de a participa la înmormântarea oricărei persoane pe care am întâlnit-o vreodată. Această obligație include rudele (cele de sânge și cele prin alianță, inclusiv verii familiei prin alianță), dar se extinde și asupra prietenilor apropiați, a profesorilor, coafezelor și doctorilor. Orice profesionist de specialitate care și-a dat cu părerea sau a pus un diagnostic de natură personală îndeplinește baremul. Există și categoria specială a celor care fac livrări, cum ar fi „Unchiul Larry“, comisionarul de la UPS¹, care s-a curățat rapid într-o sâmbătă dimineața, în 1983. Mama ne-a luat de la școală în luna următoare pentru a ne duce la înmormântarea lui în Manhasset. „Din respect“, ne-a spus atunci, dar noi știam adevăratul motiv. Îi plăcea, pur și simplu, să se îmbrace pentru astfel de ocazii.

Cea de-a doua regulă a familiei Roncalli este să accepți invitația la toate nunțile și să dansezi cu oricine te invită, chiar și cu dezgustătorul văr Paulie, care a fost dat afară

¹ Firmă de expediții și curierat (n.tr.)

de la școala de dans Arthur Murray pentru că și-a pipăit instructoroa (cazul nu a ajuns la tribunal).

Mai există și o a treia regulă: să nu vorbim niciodată despre operația estetică la nas a mamei, din 1966. Nu contează că nasul ei remodelat este o copie după nasul lui Annette Funicello, în timp ce noi, copiii ei naturali, avem profilul lui Marty Feldman. „Nimeni nu o să ghicească... numai să nu vă dați voi de gol“, ne-a avertizat mama. „Iar dacă întreabă cineva, spuneți, pur și simplu, că linia nasului din familia tatălui este dominantă.“

–Aici erai! Mama dă buzna în toaletă, arătând ca o mandarină bandajată, toată numai volane și pene, ca și când cineva ar fi îndesat-o cu totul în blender și ar fi apăsat pe butonul „zdrobește“. Nu sunt uimitoare oglinzile astea?

S-a depărtat de oglindă, uitându-se peste umăr pentru a-și verifica spatele rochiei. Satisfăcută, îmi spune:

–Sunt o silfidă. Să nu crezi dacă cineva îți spune altceva, dieta Jenny Craig funcționează. Cum e la masa ta?

–Mai rău nu se poate.

–Ei, hai! Ești la masa Prietenilor. Tu ești cea care trebuie să înviorizeze atmosfera, mă îndeamnă, strângându-și pumnii și lovindu-i unul de altul, ca și când ar fi bătut niște ouă, gest pe care-l uram, dar în zadar.

–Mamă, te rog.

–Atitudinea asta negativă te inhibă. Se scurge din tine ca petrolul în largul mării. M-a privit în timp ce își dădea cu ruj pe buze fără să se uite în oglindă. Apoi a închis cu zgomot cilindrul argintiu. Trebuia să-ți aduci un partener dacă nu voiai ca fiecare cuplu pe care îl cunoaștem să-ți ofere fiii necăsătoriți ca pe frigărui.

–Familia Delboccio vrea să mă cupleze cu Frank.

M-am sprijinit de perete și mi-am încrucișat brațele pentru că, de fapt, nu puteam să mă așez în rochia asta. Corsetul mi-ar fi zdrobit splina.

–Ce veste grozavă! Vezi, soarta te-a adus la masa Prietenilor.

–Mamă, Frank e homo.

–Of, așa sunteți voi, fetele. Vă folosiți de eticheta asta de câte ori aveți ocazia. Ce dacă bărbatul are patruzeci și trei de ani, n-a fost niciodată însurat și invită în fiecare primăvară, pe câte o insulă, tot clubul de jocuri mahjong al maică-sii? Asta nu înseamnă neapărat că e gay. Poate că este doar un heterosexual care, din întâmplare, miroase bine, știe să se îmbrace și vorbește politicos cu oamenii în vârstă. Fă-mi o favoare. Întâlnește-te cu Frank. Mergeți la dans! Duceți-vă la muzee! La restaurante! O să te învârti prin oraș bine îmbrăcată și o să te distrezi cu un tip arătos care știe să se poarte cu o femeie! *Petrecăreț* – asta este, de fapt, adevăratul sens al cuvântului *gay*¹.

Mama mă privește și orice expresie mi s-ar întipări pe față îi înmoaie inima – așa s-a întâmplat de când mă știu. Este de partea mea, iar eu sunt tot timpul conștientă de asta.

–Ai atât de multe de oferit, Valentine. Nu vreau să te irosești. Ești o învingătoare! Ești simpatică! Mă îmbrățișează strâns. Stai să te privesc. Îmi ia fața în mâini. Ești cu totul deosebită. Minunații tăi ochi mari și căprui sunt depărtați atât cât trebuie. Buzele tale, slavă Domnului, sunt din partea familiei mele. Buzele celor din familia Roncalli sunt atât de subțiri, încât au nevoie de bandă cu arici ca să stea închise când mănâncă. Iar nasul tău, în ciuda celor spuse de Nancy astăzi...

–Mamă, mă simt bine.

–A fost grosolană. Dar mi-am mușcat limba, pentru că există două persoane pe care nu trebuie să le contrazici niciodată: machiorul și instalatorul. Ambii pot să te ruineze. Iar nasul tău este perfect. Are rădăcina zveltă, ceea ce-l face să arate seducător din profil, și este drept, în timp ce al meu avea o umflătură.

Sunt uimită că mama pomenește de Operație.

–Chiar avea?

¹ În engl., *gay* înseamnă și vesel (n.tr.)

Nu i-am văzut nici măcar o dată vechiul nas. Mai există o singură fotografie a mamei cu vechiul nas, dar este o poză de grup cu colegii de la cercul de franceză din liceu, iar capul ei este atât de mic, încât este dificil să-l vezi.

—O, da, aveam o umflătură hidoasă. Dar știi, n-am făcut o dramă din asta. Era doar un defect pe care îl puteam remedia. Există lucruri în viață pe care le poți corecta. Corectează-le și mergi mai departe.

—Vrei să spui că am nevoie de o operație la nas?

—Eu nu m-aș atinge de el. Pe deasupra, o persoană înaltă ca tine își poate permite un astfel de nas. Așa că fi recunoscătoare că ai moștenit de la familie trăsăturile mai impresionante.

—Mulțumesc, mamă.

La un metru șaptezeci și trei, majoritatea oamenilor cu greu te-ar considera înalt, dar în familia mea eram un sequoia gigantic.

Mama își deschide poșeta creație Alviero Martini cu paiete, scoate un pulverizator cu capac roșu Dolce & Gabbana și își parfumează ceafa.

—Vrei și tu? se oferă ea.

—Nu. Cred că o să mă întorc la masa Prietenilor cu parfumul meu natural de mosc.

Mama ridică brațul și își pulverizează părul pieptănat într-un coc în formă de croasant, presărat cu paiete corai care, în funcție de latitudinea și de longitudinea ta în luminile de pe ringul de dans, te-ar putea orbi pe viață.

Când eram mică îi urmăream transformarea în fața oglinzii înaintea unei seri petrecute în oraș cu tata. Stătea la măsuța de machiaj, eficientă și organizată, și își studia uneltele. Desfăcea cu zgomot pudriere, deșuruba căpăcelele tuburilor și agita flacoane. Apoi cădea pe gânduri în timp ce răsucea creionul dermatograf în ascuțitoare. În cele din urmă, în coșul de gunoi cădea o serpentină lucioasă maro-ciocolatie. Lua creionul și se mângălea sub ochi, pregătindu-se pentru operațiunile

mai ample. Apuca o pensulă și o scufunda într-o cutie cu pudră, iar apoi, ca și când ar fi fost Michelangelo pictând genele unui sfânt de pe tavanul Capelei Sixtine, își trecea pensula cu mișcări scurte pe sub arcade.

– S-a întâmplat ceva, Valentine?

– Nu. Doar că te iubesc. Atâta tot.

– Ard de nerăbdare... începe mama, apoi se oprește să se gândească. Știi ceva, dacă o să fi singurul meu copil care nu o să se căsătorească până la adânci bătrâneți, o să-ți fiu alături și o să fiu mândră de tine toată viața. Dacă asta îți dorești.

Poate că asta îmi place cel mai mult la ea. Mama crede că a fi nemăritată este o infirmitate, un echivalent cu a fi ciung, dar nu mă face niciodată să simt că trebuie să fiu de acord cu ea.

– Mamă, sunt fericită.

– Ai putea fi și mai fericită.

– Cred că ai dreptate.

– Aha. Își îndreaptă degetul spre mine. Poți să-ți reinventezi viața în condițiile impuse de tine. Nu trebuie să locuiești cu mama mea și să faci pantofi.

– Îmi place munca pe care o fac și îmi place unde locuiesc.

– N-o să înțeleg niciodată. Tot ce mi-am dorit mereu a fost să plec. Și nu mi-a plăcut vreodată să fac pantofi.

Eu și mama intrăm braț la braț în sala de petrecere, arătând ca doi asteroizi, unul roz, celălalt de un portocaliu strălucitor, plutind pe un cer albastru-Tiepolo. Apoi îmi dau seama că nu asta este motivul pentru care invitații se uită la noi. Probabil li se pare că o susțin pe mama – cu alte cuvinte, fie a băut prea mult, fie, Doamne ferește, este destul de bătrână pentru a avea nevoie de ajutor. Aproape că aud învârtindu-se angrenajele din creierul mamei, în timp ce și ea este cuprinsă de același simțământ. Îmi dă drumul la braț cu un gest larg și face o piruetă completă de 360 de grade în centrul ringului de dans gol. Fac o reverență, ca și când ne-am fi plănuit mișcarea.

Mama flutură tinerește mâna către mine în timp ce plutește spre masa părinților, lăsându-mă să mă întorc la tirania Prietenilor.

Proaspăta soacră a surorii mele, doamna McAdoo, poartă un corsaj elaborat, împopoțonat cu trandafiri purpurii, care atârnă greoi pe rochia lila de crep ca un cauciuc roșu-rubiniu. Pielea palidă a doamnei McAdoo se potrivește perfect cu părul tuns bob, scurt până la bărbie. Mama nu și-ar permite niciodată vreo șuviță de păr alb pe cap. Singurul lucru alb pe care îl veți găsi în imediata apropiere a persoanei ei este mozaicul din holul de la intrarea în casa familiei noastre. „Matroanele ar trebui să stea la pușcărie! Pe deasupra, eu nu cred în încărunțire“, spunea mereu mama. „Este o reclamă la moarte. Albește, și-ai putea spune la fel de bine – făcând un semn cu mâna către depărtări – vino și ia-mă Moarte!“ Nu. Mama are părul de un castaniu închis strălucitor, acum și pentru totdeauna (sau pentru câtă vreme îl va produce L’Oreal).

Privesc în jurul meu, fix 312 invitați. Seara trecută erau doar niște post-ituri pe bufetul din bucătăria mamei, iar astăzi stau la masa pe care o merită în funcție de o ierarhie italo-americană proprie familiei mele. Primul rând: părinți, prieteni apropiați, profesioniști, colegi de muncă, veri, copii. Al doilea rând: rubedeniile prin alianță. Și al treilea: izolații (rude cărora nu le vorbim pentru că s-a întâmplat ceva rău, nu contează că nu ne amintim ce anume); mitocanii (care au confirmat târziu participarea) și senilii (nu întrebați mai multe).

Probabil că par părăsită pe ringul de dans. De ce nu mi-am adus un partener? Gabriel s-a oferit, dar n-am vrut să-l fac să se simtă obligat să dea din mâini alături de verișoara Violet Ruggiero la dansul găinii, pe căldura asta. Cum se face că dintre toți cei aflați în încăperea asta eu sunt singura care are sub patruzeci de ani și este nemăritată? Simțindu-mi stinghereala, fratele meu, Alfred, mă ia de mână când începe să cânte muzica. Este cam ciudat să valsez pe *Can You Feel the Love Tonight*

cu unicul meu frate, cu care am o relație încordată, dar încerc să mă comport normal. Până la urmă, este un partener de dans, chiar dacă îmi este rudă de sânge. Ne mulțumim cu ce avem.

– Mulțumesc, Alfred.

– Dansez cu toate surorile mele, îmi răspunde el, ca și când ar bifa o listă cu ce are de făcut pentru mecanicul de la tinichigieria de eşapamente Midas.

Ne legănăm câteva momente. Mi-e greu să port o conversație cu fratele meu.

– Știi pentru ce a inventat Dumnezeu frații în familiile italiene?

Mușcă momeala.

– De ce?

– Deoarece știa că surorile nemăritate au nevoie de cineva cu care să danseze la nunți.

– Ai face bine să vii cu o glumă mai bună la toastul tău.

Are dreptate, și asta nu mă bucură. Fratele meu are treizeci și nouă de ani, dar nu pare a fi un tată de vârstă medie cu doi copii. Eu văd doar băiatul meticulos și cu nasul pe sus care avea numai note de zece și nici un prieten în școală. Singura dată când își schimba dispoziția morocănoasă era joia, zi în care venea menajera la curățenie, iar el o ajuta să frece faianța. Atunci, Alfred era cel mai fericit – când avea o perie în mână și amoniac în găleată.

Alfred are încă din tinerețe în creștet aceeași șuviță rebelă, ca linsă de vacă, și aceeași expresie serioasă. Moștenește și vechiul nas al mamei, și buza de sus subțire dinspre partea tatei. Nu are încredere în nimeni, nici măcar în cei din familie, și poate vorbi ore întregi despre păcatele presei și ale guvernului. Alfred îți poate pune întotdeauna la dispoziție un articol despre Judecata de Apoi. El este primul care telefonează când arde o casă în direct pe New York 1 și primul care trimite o mulțime

de e-mailuri când se anunță o invazie de ploșnițe pe Coasta de Est. Este, de asemenea, expert în toate bolile care afectează familiile de descendență mediteraneeană (tulburările de imunitate sunt specialitatea lui). Ultima masă de Crăciun am petrecut-o ascultându-i lecția despre predispoziția la diabet, chestie care a făcut, de fapt, ca prăjitura „baba cu rom“ să alunece lin pe gât.

– Ce mai face buni? mă întreabă.

Mă uit la bunica noastră, Teodora Angelini, mama mamei mele, care a fost pusă la masa Senililor pentru a putea sta cu verișoarele ei și cu ultima ei soră în viață, strămătușa mea Feen. În timp ce companionii bunicii sunt aplecați peste farfurii, alegând nucile presărate pe salată, ea stă dreaptă, într-o poziție militărească. Bunica mea este un trandafir roșu solitar într-o grădină de mărarăceni cenușii.

Cu rujul ei roșu-deschis, cu deșur-pièces-ul de vară roșu din pânză de in, cu părul alb mereu coafat și cu ochelarii mari, cu rame octogonale negre din baga, arată ca o grațioasă doamnă din Upper East Side care nu a muncit nici o zi din viața ei. Adevărul este că singurul lucru pe care îl are în comun cu această societate de matroane este deșur-pièces-ul ei făcut la comandă. Buni muncește și are propria ei afacere. Noi facem pantofi de nuntă la comandă, în Greenwich Village, încă din 1903.

– Buni se simte minunat, îi răspund.

– De-abia poate merge, spune Alfred.

– Are nevoie de operație la genunchi, continui.

– Are nevoie de mai mult decât atât.

– Alfred, cu excepția genunchilor, este într-o formă excelentă.

– Tu vezi întotdeauna totul în roz, oftează Alfred. Te înșeli. Buni are aproape optzeci de ani și se mișcă din ce în ce mai greu.

– E ridicol. Locuiesc cu ea. E mai vioaie ca mine.

– Nici nu e greu.

Iat-o. Împunsătura. Nu vreau să mă cert la nunta surorii mele, așa că las de la mine, dar el continuă.

– Buni nu va fi la datorie pentru totdeauna. Ar trebui să se pensioneze și să se bucure de copii. Chiar pe lângă noi există un centru pentru bătrâni destul de decent.

– Iubește orașul. Ar muri în suburbii.

– Sunt singura persoană din familia asta care poate înfrunta adevărul. Trebuie să se retragă. Sunt dispus să-i cumpăr un apartament.

– Ce generos ești!

– Nu mă gândesc la mine.

– Atunci ar fi prima dată când faci asta, Alfred.

Legea junglei din familie își intră în atribuțiuni. Tonul lui Alfred, expresia feței mele și faptul că am încetat să dansăm lansează un semnal de alarmă tăcut către surorile mele. Simțind cearta, Tess vine la marginea ringului de dans și își încrucișează privirea cu a mea. Îmi aruncă acea privire care spune: „Ai nevoie de mine?“

– Mulțumesc pentru dans.

Îi întorc spatele lui Alfred și mă îndrept către masa Prietenilor, care este acum pustie, pentru că toți cei peste șaiszeci de ani s-au bulucit pe ringul de dans pentru o versiune mai rapidă a lui *After the Lovin*.

Mă strecor prin îmbulzeală pe lângă mama și tata.

– Este cântecul nostru! ciripește mama în timp ce ține mâna tatei în sus, ca pe o panglică de 1 Mai.

Se strâng unul în altul, iar mama își lipește obrazul de al tatei. Par doi gemeni siamezi uniți în zona pomeților. Engelbert Humperdinck a fost cântărețul preferat al mamei până când Andrea Bocelli i-a provocat primul catarsis emoțional din viața ei. Ascultă Bocelli în mașină, merge prin Queens și plânge. Printre lacrimi, spune: „N-am nevoie de terapie pentru că Andrea îmi alină necazurile“.

Mă așez la masa pustie a Prietenilor, iau furculița și o înfig în salată. Mi-a trecut pofta de mâncare. Las jos

furculița și studiez ringul de dans aglomerat, care, văzut cu ochii pe jumătate închiși, arată ca o pictură pointilistă creată din paiete, mărgelile negre și cristale Swarovski pe o pânză de lamă.

– Ce ți-a spus Alfred? mă întrebă Tess, strecurându-se pe scaunul de lângă mine.

Tess, mai mare decât mine cu un an și jumătate, este o brunetă cu umeri lați și fără șolduri. Rochia de domnișoară de onoare o face să arate ca o cupă de șampanie. În ciuda aspectului ei fizic senzațional, este cea mai doxată dintre cele trei surori, poate pentru că Alfred o pune să-i țină cartonașele cu desene și cuvinte, încă de când ea avea patru ani. Tess are aceeași față în formă de inimă ca mama, și în ceea ce privește frumusețea nasului ocupă locul al doilea în familie. Părul ei negru ondulat se potrivește cu genele ei atât de dese, încât nu are niciodată nevoie de rimel.

– Mi-a dat de înțeles că sunt o ratată.

Trag de partea din față a rochiei ca și când aş scoate o pungă Hefty dintr-un coș de gunoi.

– Mie mi-a spus că nu sunt o mamă bună. Crede că le las pe Charisma și pe Chiara de capul lor.

Arunc o privire la masa venețiană, unde Charisma, în vârstă de șapte ani, face o gaură într-un cannolo și i-l dă Chiarei, de cinci ani, care împrăștie umplutura. Tess dă ochii peste cap.

– Suntem la petrecere. Lasă-le și pe ele să se distreze puțin.

– Alfred vrea ca bunica să se retragă.

– Face o adevărată campanie. Tess își studiază rujul în lama de la cuțitul de unt. Știi, centrele alea pentru bătrâni pot fi chiar frumoase.

– Nu-mi spune că ești de acord cu el!

– Hei, sunt de partea ta, spune Tess cu blândețe.

– De fiecare dată când Alfred aduce vorba despre asta, parcă m-ar înjunghia.

– Pentru că îți pasă de buni. Tess bagă cuțitul într-o untieră în formă de trandafir, apoi își unge un rest de chiflă luată de la Bob Silverstein. Iar firma de pantofi îți asigură existența.

Sora mea are un aer plictisit, ceea ce îmi spune că avusese aceeași discuție cu Alfred și nu ajunseseră la nici un rezultat.

Nu vreau să stric petrecerea, așa că schimb subiectul.

– Cum e la masa ta?

– De ce ne-a împrăștiat mama ca pe negociatorii ONU? Nu-și dă seama că, de fapt, ne plăcem și ne dorim să stăm împreună? Bine, poate să-i pui pe Alfred și pe Toc-Toc la masa Îngâmfașilor...

– Spune Pamela! Vrei război în familie?

Alfred este însurat cu Pamela de treisprezece ani. Ea are un metru cincizeci și poartă tocuri cui de doisprezece centimetri chiar și la plajă, ba se zvonește că și în timpul sarcinii. Am botezat-o Toc-Toc pentru că așa fac tocurile ei când merge cu pași mici și repezi. Minionele au lumea la picioare. Nimic nu este mai tentant pentru un bărbat decât o femeie pe care să o bagi în buzunar.

– Aș vrea să fiu cât tine de înaltă, îmi spune Tess cu simpatie. Cel puțin tu ești plină de viață. Pam n-are nici un haz. Oricum, se potrivesc perfect unul cu altul. Alfred e încuiat, iar Toc-Toc este totalmente anostă. Lingura asta – Tess o ridică în aer – are mai multă personalitate.

Tess le aruncă o privire Charismei și Chiarei care au luat niște măslin negre de pe platourile cu crudități și le-au pus pe ochi. Fetele râd când măslinile le cad de pe față, pe podea. Tess le face semn să înceteze. Fetele o rup la fugă. Tess îl atenționează pe soțul ei, Charlie, să le supravegheze pe fete, dar acesta este prins în discuție la masa mitocanilor și ascultă văicărelile oaspeților despre locurile lor mizerabile de lângă bucătărie.

– Uită-te la băieții lui Alfred, îi spun lui Tess.

Nepoții noștri, Alfred Junior și Rocco, cu papioanele lor și cu șervetele apretate în poală, par niște bancheri în miniatură.

– Am auzit că Pamela i-a trimis la cursurile de bune maniere de la Our Lady of Mercy. Sunt așa de bine-crescuți, oftează Tess.

– Au de ales? Îmi ridic din nou partea din față a rochiei. Mă uit la ceas. Parcă au trecut cincisprezece ani între supă și salată. Domnul Delboccio mi-a pus mâna pe fund.

– Scârbos, spune Tess.

– Să-ți spun drept, cu corsetul pe mine nici măcar n-am simțit. Aș putea sta pe o tigare încinsă și n-aș băga de seamă.

– Atunci cum știi că te-a pipăit?

– După expresia de pe fața doamnei Delboccio. Am crezut că o să ia candelabru și-o să-l bată cu el.

– Probabil că a băut prea mult. Și este și foarte cald. Băutura ți se urcă, pur și simplu, la cap și-ți murează creierul. Promite-mi că o să te măriți pe viscol.

– Promit. Și promit că o să merg la primărie într-o marți.

– Ei, nici chiar așa, o să pierzi toate astea. Tess se răsucește în scaun și se uită la marea de rude. Se întoarce la loc. Bine, merge și la primărie. O să purtăm deux-pièce-uri. Deux-pièces de zi și un mic buchețel de flori prins de încheietura mâinii.

Chelnerii în fracuri se scurg din bucătărie pe ușile ca de vapor asemenea unor fulgi de ciocolată în aluatul de prăjitură. Într-o singură mână poartă tăvi argintii enorme, pline de farfurii acoperite cu capace de metal. Cu cealaltă mână, deschid stative de metal pe care așază tăvile. Farfuriile pline cu mușchi de vită succulent, cu o garnitură fină de piure de cartofi și sparanghel proaspăt sunt așezate cu rapiditate pe mese. La vederea mâncării care se servește la mese, ringul de dans se golește instantaneu. Invitații se

întorc la mesele lor ca o echipă de fotbal care se îndreaptă la pauză spre vestiare. Tess se ridică.

– Trebuie să plec. Vine felul principal.

Prietenii își reiau locurile și dau aprobator din cap la vederea farfuriilor. Mușchiul de vită este foarte scump, demonstrând astfel un nivel de opulență pe care italo-americanii îl apreciază mai mult decât sfârșitul Războiului Rece și tuburile cu pastă de anșoa pregătite la comandă.

– Și, cum merge atelierul de pantofi? întrebă Ed Delboccio. Capul lui chel arată ca mormanul de platouri din argint masiv pe care chelnerii le-au stivuit într-un colț. Spune-mi și mie, chiar se mai caută pantofii lucrați manual?

– Categoric. Încerc să nu fiu tăioasă, dar probabil că nu mi-a ieșit de vreme ce toți cei de la masă își ridică privirea spre mine.

– Nu te supăra, îmi spune domnul Delboccio și zâmbește. E doar o întrebare de dragul conversației. Pentru ce ar comanda cineva pantofi personalizați când îi poți cumpăra ieftin de la mallurile pline cu magazine de marcă? De pildă, Shirley a mea este o obișnuită a magazinelor alea mari, KGB...

– DSW, îl corectează soția lui.

– N-are importanță. Vreau să spun că am economisit o grămadă de parale cu reducerile din prăvăliile astea, credeți-mă.

Doamna Delboccio îl lovește ușor cu cotul.

– Pentru Dumnezeu, Ed, e cu totul altceva. Nu cumperi pantofi de la Valentine cum cumperi de la Payless. Sunt de lux. Iar Valentine lucrează cu Teodora, este... Arată cu furculița spre mine, căutându-și cuvântul.

– Ea este maestrul, iar eu sunt ucenicul.

– Și ai grijă și de bunica ta, nu-i așa? întrebă doamna Delboccio.

– Are grijă singură de ea.

– Dar locuiești cu ea, ceea ce este foarte frumos. Renunți la libertatea ta ca să ai grijă de Teodora. E un gest frumos din partea ta.

Doamna Delboccio zâmbește, cu buzele strânse ca fermoarul buzunarului de la portofel unde ții mărunțișul. Părul ei roșu aprins este adunat în vârful capului și dat cu fixativ strălucitor. Își aranjează colierul de aur *stampato* care îți atrage privirea. Unghiile ei purpurii se asortează cu rochia, care, la rândul ei, se asortează cu pantofii.

– Rareori găsești în ziua de astăzi un copil care să aibă grijă de o persoană în vârstă, spune domnul Delboccio, aplecându-se spre mine atât de mult încât îi simțeam respirația – un amestec de scorțișoară și de tobă. Nu era tocmai îngrozitoare, doar înțepătoare. De-asta fac economii. O să aleg unul dintre apartamentele acelea incluse în programele sociale. O să trebuiască să plătesc pentru ceea ce părinții mei și ai lui Shirl au primit gratis. Când va veni vremea, Doamne ferește, copiii noștri nu cred că ne vor primi la ei.

Doamna Delboccio îl săgetează cu privirea.

– Ei, hai, Shirl, sunt sigur că n-ar face așa ceva. Fii convinsă. Domnul Delboccio ia cuțitul și își pune niște piure pe carnea pe care o are deja în furculiță, apoi o bagă în gură. Au viețile lor. Nu sunt ca generația noastră. Noi i-am ținut pe toți membrii familiei, indiferent de starea lor mintală. Nu-i văd pe copiii noștri făcând la fel.

– Pentru ce te-ai apucat de făcut pantofi? mă întrebă doamna La Vaglio.

Este o blondă minionă, cu coafura Lindei Evans din filmul *Dinastia*. Și totuși, Familia La Vaglio locuiește în Ohio, deci presupun că povestea mea n-a ajuns până în Vestul Mijlociu.

– Predam engleza la liceu în Queens... încep eu.

– Și atunci a avut loc ruptura aia neplăcută de prietenul tău. Câți ani ai fost cu el? mă întrerupe ea.

Cred că, până la urmă, povestea mea a răzbătut până în Ohio.

– În facultate și o scurtă perioadă după aceea.

Nu o să le dau oamenilor ăstora un calendar al evenimentelor. Mi-ar scrie pe frunte cu pastă de măsline un F de la Fraieră.

– Prima ta dragoste, spune doamna Delboccio și se uită la soțul ei. Povestea mea și a lui Ed este aceeași, doar că a avut alt final. L-am întâlnit când aveam optsprezece ani. La douăzeci și patru ne-am căsătorit. Și iată-ne aici.

– Sunteți un exemplu pentru noi toți, spun, punând prea multă sare în salată.

– Mulțumesc, răspunde Shirley cu superioritate.

– Mama ta era foarte îngrijorată pentru tine atunci.

Sue Silverstein se întinde și mă mângâie pe mână.

– Nu avea de ce să se îngrijoreze. Îmi plac întorsăturile pe care le ia viața mea.

E splendid. Când prietenii părinților mei beau prea mult, îmi spun lucruri pe care mama nu mi le-ar spune.

– Atitudinea pozitivă este totul, spune Max Silverstein, agitându-și furculița spre mine.

– Știi, fiul nostru, Frank, este absolut disponibil. Doamna Delboccio soarbe din vin. Nu este homo, adaugă repede. E doar pretențios.

– Păi, chiar caut pe cineva pretențios, spun cu un zâmbet forțat.

Doamna Delboccio își strânge soțul de picior pe sub masă ca să-și amintească faptul că am spus ceva de bine despre Frank.

– De când te-a părăsit? mă întrebă domnul Delboccio.

– Ed! chițăie soția lui.

– De trei ani, mormăi.

Domnul Delboccio fluieră încetisor.

– Trei dintre cei mai frumoși ani.

–Acum te întâlnești cu cineva? întrebă doamna La Vaglio.

–Dacă s-ar fi întâlnit, l-ar fi adus la nuntă. Doamna Delboccio vorbește despre mine de parcă vinul pe care îl dau pe gât ar fi o poțiune magică ce m-a făcut invizibilă.

–Ar putea să-și găsească pe cineva. Uită-te la ea. Domnul Delboccio se uită la sânii mei ca și cum ar fi doi pești exotici care înoată în direcții diferite într-un acvariu. Probabil că vrea să se descurce singură.

–Nu vă faceți griji pentru mine, spun scrâșnind din dinți. Mă simt bine.

–Nimeni nu spune că n-ar fi așa.

Domnul Delboccio își termină cocktailul cu bourbon și ceai cu gheață și aruncă paharul pe masă ca pe o secure. Mă uit în jur după cei care servesc. Cineva trebuie să-l întrerupă pe tipul ăsta, nu? Chelnerul îmi înțelege greșit semnul și aduce un bol pentru sos, plin cu *jus*. Domnul Delboccio îl ia și înmoaie în el ce i-a mai rămas din carne.

–Valentine, uite cum stau lucrurile. Ca femeie, ai o ocazie. E ca o fereastră care-ți permite să-ți arăți corpul, și fața, și vitalitatea pentru a atrage un bărbat. Prin urmare, trebuie să pui mâna pe un bărbat cât timp fereastra este deschisă, pentru că, odată închisă, bang, ai pierdut ocazia și te trezești într-o cămăruță fără aer. Singură. Înțelegi? Nu mai ai oxigen. Nimeni nu poate supraviețui acolo. Ai priceput? Tic. Tac. Un bărbat poate găsi oricând o femeie, dar o femeie nu poate găsi oricând un bărbat.

–Ed, s-a terminat cu bourbonul pentru tine. Doamna Delboccio îi îndepărtează paharul. Mă privește ca și când ar vrea să se scuze. Valentine are toată viața în față.

–N-am spus niciodată că n-o are. Dar îți amintești de sora mea, Madeline, care s-a mutat cu mama când mama a făcut tumoarea la creier? Biata mama suferea de o durere de cap, care s-a dovedit repede a fi cauzată de o tumoare canceroasă. În fine, câți ani avea atunci Mad? Cel mult treizeci. S-a mutat la ea, a avut grijă de mama

până a murit, odihnească-se în pace, iar apoi Madeline a rămas acolo, unde era să se ducă? A rămas fată bătrână, și mătușă pe deasupra. Ed își caută chifla să o un gă cu unt. A mâncat-o deja, așa că se întinde și o ia pe a nevastei. Fiecare familie italiană are pe cineva ca tine.

Deschid gura să-l contrazic, dar nu-mi iese nici un cuvânt. Poate că are dreptate. Îmi imaginez viitorul într-un cămin pentru femei în vârstă și nemăritate. În salonul de vizionări TV din Căminul pentru Singuratice Roncalli ar trona pe polița șemineului capetele (din ipsos, desigur) ale lui Phyllis Diller, Joan Rivers și Susie Essman. O captură de zile mari pentru fete, care ar provoca hohote de râs. După cum merg lucrurile în seara asta cred că ar trebui să-mi rezerv o cameră acolo mai repede decât credeam.

—Madeline a fost o sfântă. A luat o povară de pe umerii noștri, ai celorlalți, spune doamna Delboccio, netezindu-și șervetul din poală.

—Poți trăi și fără să fi căsătorit, ciripește doamna La Vaglio.

La masă se așterne o tăcere de moarte, în timp ce prietenii își taie carnea. Mă uit la ceas. Oricine crede că timpul zboară ar trebui să vină și să stea la masa Prietenilor, unde felul principal a durat mai mult decât războiul peloponesiac. În momentul ăsta aș face aproape orice să stau la masa Mitocanilor.

Domnul Delboccio se apleacă, uitându-se practic pe sub rochia mea.

—Dumnezeu a creat bărbatul și femeia ca să fie împreună.

Mă las pe spate și îmi pun șervetul în jurul gâtului și peste corsaj, ca un plastron.

—Câți pantofi faceți pe an? vrea să știe domnul Silverstein, Domnul să-l binecuvânteze.

—Anul trecut am făcut aproape trei mii de perechi.

—Câți oameni aveți?

—Trei cu normă întreagă și patru cu program parțial.

–O-ho, e o afacere frumoșică, zâmbește aprobator domnul Silverstein.

Orchestra cântă acordurile de început ale melodiei *Good Vibrations*; Prietenii își abandonează cuțitele și furculițele.

–He-he, este un potpuriu cu cei de la Beach Boys! anunță domnul Silverstein.

Se ridică toți de la masă; femeile își aranjează rochiile pe talie, pe șolduri și la spate, apoi se îndreaptă spre ringul de dans, urmate de soți.

Rămân la masa goală și ridic picioarele pe ea. Tess se strecoară pe scaunul de lângă mine, în timp ce tata o duce pe mătușa Feen la masa Senililor. Tata studiază încăperea, apoi se îndreaptă rapid spre noi. Are doar un metru șaiszeci și cinci, dar este bine proporționat, ceea ce-l face să pară mai înalt. Are părul des și grizonant, un nas tipic proeminent Roncalli și buzele strânse ale celor din familia lui.

–Doamne, sfinte, simt că fierb! Tata își aranjează papionul ca și când ar fi un buton de reglat aerul condiționat. Tocmai am scos-o pe mătușa Feen afară la o țigară și am crezut că o să facă un atac. Se așază lângă Tess. Știți că încă mai fumează un pachet pe zi? Probabil că plămânii ei arată ca o strecurătoare de spaghete. Cum rezistați, fetelor?

–Fantastic, mințim.

–Mama voastră vrea să cânt *Butterfly Kisses* pentru sora voastră, dar nu știu deloc cântecul.

–N-o lăsa să mai bea. Altfel, o să cânte *You Gotta Get a Gimmick* de pe albumul „Gypsy“, cum a făcut la aniversarea voastră de douăzeci și cinci de ani, spune Tess.

–A avut câteva luni sciatică după aia, își amintește tata dând din cap.

–Nu încerca să cânți, tată! Spune-le să pună CD-ul și invit-o la dans pe Jaclyn, îi sugerez.

–Asta i-am spus și eu mamei voastre, dar știți cum e ea, crede că nunțile sunt o ocazie ca să organizezi audiții pentru *American Idol*. Eu mă ocup cu amenajarea parcurilor, nu lucrez pentru Simon Cowell. Nu e nimic neobișnuit ca un Roncalli, un Angelini sau un trăsmit de pe stradă să urce pe scenă și să cânte. În orice moment fratele meu poate apărea pe scenă interpretând primul act din *Omul din La Mancha*. Credeți-mă. Este la un gin tonic distanță de *The Impossible Dream*.

Sora noastră, Jaclyn, este magnifică în rochia ei de mireasă simplă, fără umeri, cu fusta vapoasă din tul. Se învârte printre mese și talia mică i se răsuțește, făcând-o să arate ca un mixer din al cărui vas se scurge glazură albă.

Mama venise cu ideea să tivească corsajul rochiei albe din *peau de soie* cu o panglică irizantă de culoarea mentei, pentru a-i pune în evidență ochii verzi. Buni îi făcuse o pereche de pantofi clasici cu toc, din piele de culoare verde-deschis. Am lustruit pielea până când verdele a fost îndepărtat aproape în întregime, lăsând doar o ușoară patină. Sora mea mai mică strălucește, din cap până în picioare, asemenea citrinului.

Jaclyn se trânteste pe scaunul doamnei La Vaglio. Este o adevărată frumusețe, cu trăsături fine perfect proporționate, încadrate de bucle negre strălucitoare.

–Și carnea voastră a fost tare?

–Nu, nu, nu, răspundem în cor eu, tata și Tess.

–Pentru a mea aveam nevoie de fierăstrău. Jaclyn își face vânt cu meniul. Valentine, trebuie să-i dai gata pe toți.

–Nici o grijă din partea asta, spune Tess cu ironie în timp ce studiază invitații.

–Vă rog și eu ceva. Asigurați-vă că toată lumea de la masa bunicii are aparatele auditive deschise. Simt broboane de sudoare pe frunte.

–Nu-ți bate capul cu asta, soacrei mele nu-i place nimic. Jaclyn ia o înghițitură din apa mea cu gheață,

apoi își lipește paharul de obraz. Tot timpul comentează. Ca și când irlandezii ar știi să țină un toast amuzant. Scutește-mă!

Eu și Tess ne uităm una la alta. Irlandezii au inventat toastul, fără să mai amintim de povestea bine spusă, și se întâmplă să fie foarte buni la chestiile astea.

– Fii atentă, Jac! Doamna McAdoo face parte din familie acum, spune tata. Fii înțelegătoare. Cel mai important lucru în viață este să te înțelegi cu oamenii. Altfel rămâi de una singură. Iar când ajungi să fii singură, nu mai există cale de întoarcere. Tata își trece degetul arătător peste gulerul cămășii ca și când ar aduna ultima fărâmă de cremă de față dintr-un borcănel.

– O să iasă bine. De obicei așa se întâmplă, spun eu, vocea optimismului. Îmi mușc buza atât de tare, încât mă apucă durerea de cap.

– Valerie, tu urmezi! anunță șeful orchestrei arătând spre mine.

– Valentine! strigă Tess și Jaclyn ca să-l corecteze.

– Nu contează!

Îmi face semn cu microfonul de parcă ar fi un băț de tobă.

Mă uit pe ringul de dans. Cavalerul de onoare împreună cu un grup de băieți din frăție se află lângă tobe, sorbind dintr-un cocktail cu rachiu de piersici și suc de portocale.

– Fă-i praf! îmi spune vesel tata.

Jaclyn și Tess îmi fac semne cu degetele mari, zâmbind cu gura până la urechi de parc-ar fi la dentist să-și albească dinții. Îl caut cu privirea pe Alfred, care e la masa rudelor și ține o dizertație despre alergiile la gluten.

– Bună seara, dragi membri ai familiei, bună seara, prieteni.

Pun microfonul în suportul lui și reglez înălțimea. Pe tocurile de șapte centimetri, am un metru optzeci. Nu sunt convinsă, dar s-ar putea să fiu mai înaltă decât

mirele. Știu sigur că sunt mai înaltă decât toți cei de la masa Prietenilor din cauza herniei de disc și a deteriorării oaselor șoldurilor, despre care au discutat în voie la supă.

Zgomotul discuțiilor din încăpere se stinge, cu excepția câtorva voci izolate, apoi brusc se face liniște. Singurul zgomot pe care îl aud este șuieratul dintre protezele și gingiile mătușii Feen în timp ce respiră.

– Sunt Valentine Roncalli, una dintre surorile miresei.

– Știm cine ești! strigă Lorraine Pinuccia de la masa care este Insula Izolaților, aflată atât de departe, încât gestul pe care-l face cu mâna pare un semnal de pericol.

Tess se ridică încet din scaunul ei și îi aruncă o privire urâtă lui Pinooch. Mă uit spre mama, pe a cărei față se lățește același zâmbet de susținere pe care îl avusese când am greșit versurile îngerului din *Gloria in Excelsis Deo* cu ocazia concursului de frumusețe de la grădiniță, la Crăciunul din 1980. Aș vrea să-i strig: „Acum nu mă poți ajuta, mamă“, dar pare cufundată în amintire.

– Ei, îți mulțumesc, verișoară Pinooch. După cum știi, acum suntem familia Roncalli-McAdoo, și poate că cei din familia McAdoo nu ne cunosc încă pe toți, îi explic.

S-ar putea să am o iluzie optică, dar cred că Boyd McAdoo, fratele de trei ori divorțat al noului meu cumnat, care este electrician, se uită chiorăș la mine, așa că mai am un motiv s-o scurtez.

– Dumnezeu era în ceruri, încep, și s-a hotărât că era timpul să zămislească o țară... voia să zămislească o țară măreață, cu podgorii grozave, câmpii mănoase și apusuri de soare magnifice...

– Prima țară! strigă tata în timp ce face un unu în aer cu degetul arătător.

– Tată, te rog! Poate-ți păstrezi vocea pentru *Butterfly Kisses*. Mă cufund din nou în poveste. Domnul știa că vrea s-o boteze Italia.

Fratele tatălui meu, unchiul Sal, care dă veșnic cu bâta-n baltă, smulge un trandafir din aranjamentul din

mijlocul mesei părinților și se ridică în picioare, fluturându-l ca pe un steag.

– *Viva Italia sempre!* strigă el.

Domnul McAdoo se ridică și smulge alt trandafir din mijlocul mesei.

– Pentru Insula de Smarald! contraatacă.

– *E pluribus pizazz!* îi ia mama peste picior.

– Pentru întreaga lume! adaug ridicând un braț în aer pentru a cuprinde parcă întreaga umanitate.

Tess aplaudă. Singură.

– Oricum... continui eu, Domnul trebuia să umple Italia cu oameni și s-a întrebă: „Să o crez întâi pe femeie? Sau să-l fac întâi pe bărbat?” Dilema a durat câteva luni până când s-a hotărât. „O să le crez întâi pe femei, astfel încât să-i aștepte cu masa pregătită pe bărbați.”

Buni, Tess, Jaclyn, mama și tata așteaptă un moment, apoi se uită în jur și în cele din urmă, din solidaritate, scot un râs forțat. Ceilalți invitați rămân învăluți într-o tăcere tristă, luminați de lumânările votive, ceea ce-i face să pară niște actori de circ pensionați, dintr-un film de Fellini.

– Ei bine, continui adunându-mi forțele. Știți pentru ce a creat Dumnezeu frații în familiile italienești? Deoarece știa că surorile lor nemăritate aveau nevoie de parteneri de dans la nunți.

Autoironia merge și mai prost decât glumele cu adresă. Deja simt că cedez psihic. În încăpere este atâta liniște, încât aud gheața topindu-se în paharul de rom cu Coca-Cola al lui Len Scatizzi.

Domnul Delboccio, pipăitorul de funduri, strigă:

– Te-am invitat la dans, Valentine.

– A spus că o dor picioarele, se face auzită soția lui. Te întreb, desigur, de ce-ar putea s-o doară picioarele pe o creatoare de pantofi. E de neînțeles.

– Oricum, n-o să insist, ripostează domnul Delboccio.

– N-ar trebui să insiști niciodată, i-o întoarce doamna Delboccio.

– Hei, voi doi! Lăsați-mă să termin de bifat momentul ca să vă puteți întoarce pe ringul de dans și să ne faceți o demonstrație, nouă, tinerilor. Cred că urmează un potpuriu cu Neil Diamond.

Fac tocmai gestul pe care îl urăsc, și anume strâng pumnii și-i lovesc ca și cum aş bate ouă. Exact ca mama.

– De unde tineri? La treizeci și trei de ani nu mai ești o puicuță, strigă mătușa Feen de la masa Dementiilor.

Apoi scoate un șuierat prin proteza superioară, pentru a-și accentua spusele. Se uită de jur împrejur prin încăperea, rotindu-și ochii în orbite ca niște mingi de golf care au luat-o razna. Zbiară:

– Treizeci și trei! *Madonna!* Atât avea și Iisus când a murit pe cruce.

– Atunci oamenii trăiau numai până la patruzeci de ani, urlă Tess către ea.

– Ce dracu', asta n-are nici o legătură cu ce-am spus! Sprâncenele albe și groase ale mătușii Feen se deformează într-un singur ciorap inform pe fruntea ei. E și mai rău. Asta înseamnă că la treizeci și trei de ani este *de-a dreptul* cu un picior în groapă și cu celălalt pe gheață subțire.

– Gata! Încetează! Sau îți tăiem cocktailurile. Acum vă povestesc ceva tare de tot. Cu câteva săptămâni în urmă, tata s-a dus la doctor. A luat-o și pe mama, ca să vorbească pentru el...

De la mese se aud câteva chicoteli.

– ... și doctorul spune: „Olandezule, ai bursită. Avem două variante. Pot să-ți fac o injecție cu cortizon. Dar nu ai nevoie de ea. Corpul tău îl produce natural.“ „Da?“ Tata era uimit. Doctorul continuă: „Sau trebuie să faci sex“. Tata și doctorul se uită la mama, care spune: „Doctore, eu nu am bursită“.

Încăperea izbucnește în aplauze.

– Vă rog să ridicați paharele.

Îmi dau seama că nu am nimic de băut. Cavalerul de onoare îmi trânteste în mână paharul lui cu cocktail, ud de la transpirație.

Ridic cupa în aer.

– Tom, bun-venit în familia noastră! Jaclyn, ești minunată, iar noi te iubim și suntem alături de tine. *Salute! Cent'anni!* Iau o înghițitură, în pofida rațiunii și a normelor de sănătate în vigoare. Și, oameni buni, nu uitați pungile cu cadouri! Pentru bărbați, apă de colonie Aramis, pentru fete, ciocolată Li-Lac!

– Ciocolată? Pe căldura asta? Iatră Monica Spadoni de la masa Mitocanilor. Ar fi trebuit să ne dea ventilatoare de stadion în miniatură. Aici, în spate, stăm lângă bucătărie, unde se frige carnea!

O ignor, scot microfonul din suport și i-l dau cavalerului de onoare, care se uită prin mine, așa cum privesc băieții o fată bătrână care supraveghează de pe margine niște liceeni care dansează. După alte câteva toasturi și tăiatul tortului, merg la masa Senililor, unde buni înmoaie un biscotto într-un espresso. Mă aplec peste spătarul scaunului și îi şușotesc la ureche:

– Te distrezi?

– Sunt gata când spui tu. Lasă-mă numai să le urez copiilor noapte bună.

Buni își pune pe masă poșeta incrustată cu mărgele și își dă scaunul înapoi.

Mă îndrept spre măsuța mobilă pe care se află tortul și mă așez lângă mama. Îi pun mâna pe umăr.

– Mamă!

Mama, cititoarea gândurilor, se încruntă.

– Pleci?

– Trebuie să o duc pe buni acasă.

– Așa de repede?

– Mamă, tot ce vom pierde este rândul pe care îl vor forma strămătușile, ca niște vestale dintr-un film

cu Charlton Heston, pentru a-și disputa buchetele din mijlocul meselor.

Mâine toate mormintele strămoșilor mei, din Bayshore până în Sunnyside, vor fi împodobite cu flori de nuntă. Italienii nu risipesc niciodată un aranjament floral. E un păcat.

– Mulțumesc. Mama mă ia în brațe. Te iubesc, Valentine. Ți mulțumesc că ai atâta grijă de mama.

– Fă-mi un hatâr, îi cer.

– Orice, spune ea.

– Nu-l obliga pe tata să cânte *Butterfly Kisses*.

Mama ridică din umeri.

– N-aveți nici un haz.

Buni vine și o sărută repede pe mama, care îmi îngheșuie în poșetă o bucată de tort învelită într-un șervețel. Alfred, Jaclyn și Tess se strâng în jurul nostru, așteptându-și rândul ca să-și ia rămas-bun de la buni. După ce ne-am sărutat și cu ultimul văr de-al doilea, în sfârșit putem pleca.

Bunica și cu mine ieșim din Sala Venețiană a Stelelor Strălucitoare și ajungem în hol, prin foaietul mare cu tavanul boltit, pe lângă pereții acoperiți cu tapet având model de culoarea afinei și a aurului, pe lângă șemineul de marmură cu incrustații, și, în sfârșit, pe sub candelabrele scânteietoare din foaietul de la intrare.

Bunica ia de pe masă o pungă de cadouri pentru mine, și apoi una pentru ea. Auzim primele acorduri ale melodiei *Oh, Marie*, un swing sexy pe care-l cântă orchestra în timp ce ieșim în noaptea înmiresmată. Urcăm în mașina noastră și ne așezăm în spate. Șoferul se întoarce și ne privește.

– Așa devreme, fetelor?

– În Manhattan, te rog, spune bunica.

Ne uităm una la alta și zâmbim. În sfârșit, mergem acasă.

Perry Street 166

Limuzina ocolește denivelările când ne apropiem de tunelul Midtown Queens. Împart cu buni ciocolata asortată Li-Lac, în timp ce zgârie-norii din Manhattan se profilează în față ca niște clape gigantice de pian, albe și negre, pe un cer argintiu.

Odată ieșiți din tunel înspre oraș, o luăm la dreapta pe Second Avenue. East Village arată ca vechiul Greenwich Village pe care mi-l amintesc de când eram copil. În noaptea asta are loc un carnaval de sfârșit de vară cu mulțimi scăldate în lumini roz-deschis și albastru-neon. Mergem spre vest prin centrul Greenwich Village și lăsăm în urmă clădirile înalte și viața de noapte. Pătrundem în sanctuarul tăcut, cu străzi șerpuitoare, mărginite de clădiri fermecătoare din gresie maronie, cu pervazuri pline de mușcate, luminate de lampadare vechi.

De la fereastra dormitorului meu din Queens, în timp ce Madonna continua să cânte neîncetat *La Isla Bonita*, îmi imaginam farmecul și rafinamentul Manhattanului, aflat la doar câteva stații de metrou. De-abia așteptam mesele de duminică din Village, unde locuiau bunicii mei. Când tata cotea pe Perry Street și mergea pe pavajul de piatră, eram sălțați pe bancheta din spate ca niște mingi de tenis. Străzile pietruite ne arătau că aproape ajunseserăm în locul cu adevărat magic: Firma de Încălțăminte Angelini.

– Unde este? ne întreabă șoferul.

– Clădirea de pe colț. Vezi umbrarul ăla cu dungii albe și albastre? Acolo stăm, îi spun.

Șoferul se apropie de trotuar și oprește mașina.

– Și locuiți tot timpul aici? întreabă.

–Din ziua în care m-am măritat, îi răspunde bunica.

–Grozav cartier, spune.

–Una peste alta, da, zâmbește bunica.

O ajut pe buni să coboare din mașină. Scormonește după chei la lumina lămpii de pe stradă. Mă uit la inscripția originală de deasupra ușii. Odinioară scria:

Încăltăminte Angelini

GREENWICH VILLAGE

Fondată în 1903

Anii de ploi au spălat însă ultimele trei litere. Acum scrie:

Încăltăminte Angel

GREENWICH VILLAGE

Fondată în 1903

„L“-ul din Angel este modelat ca o cizmuliță de modă veche până la gleznă, de culoare alb stins, cu năsturași albaștri-verzui. Când eram mică, tânjeam după o pereche de cizmulițe ca acelea de pe firmă. Buni obișnuia să râdă și să spună: „Ghetele alea nu mai sunt la modă de pe vremea lui Millard Fillmore¹“.

Încă de la intrare ne întâmpină mirosul înțepător de piele nouă, de ceară de lămâie și de ulei pentru mașinile de tăiat. Trec pe lângă ușa cu geam mat, gravată cu un A cu caracter italic, care duce în atelier, îmi ridic rochia și urc scările înguste. Ajung la etajul întâi, într-o încăpere mare, care cuprinde și bucătăria și livingul.

–Ia-o înainte și aprinde luminile, îmi spune buni de jos. Cu genunchii aștia, n-o să ajung sus până marți.

–Nu te grăbi, îi spun.

¹ Al treisprezecelea președinte al Statelor Unite (1850–1853) (n.red.)

Cu un bobârnac, aprind luminile înșirate deasupra blatului de la bucătărie. Bucătăria deschisă se întinde pe toată lungimea peretelui din spate. Bucătăria este separată de sufragerie, unde mâncăm, printr-un bar din granit alb și negru. Sub tejghea se află patru scaune de bar, îmbrăcate în piele roșie fixată cu capse de bronz. Îmi amintesc cum mă ridică buni pe scaun când eram copil. Ce ciudat să mă aflu aici, la cu peste treizeci de ani ai mei, aprinzând luminile și asigurându-mă că totul este în regulă, așa cum făcea mereu și ea pentru mine.

În mijlocul camerei se află o masă rustică lungă, pentru douăsprezece persoane. Scaunele cu spătar drept au pe tapiserie motive florale brodate de mama. La această masă, care este centrul vieții noastre de familie, mâncăm împreună, ne întâlnim cu clienții și ne facem planurile de afaceri.

Deasupra mesei este suspendat un candelabru opulent din sticlă de Murano, din care atârnă struguri de cristal împodobiti cu mărgele indigo. Tot timpul anului, în mijlocul mesei se află o vază plină cu flori proaspete. Buni este o obișnuită a pieței coreene de pe Charles Street. În fiecare marți sosesc flori proaspete, iar ea și-a făcut o datorie din a merge acolo, alegându-le pe cele mai bune. Săptămâna asta, într-un vas vechi de lut sunt înghesuiți crini vărğați de Japonia.

Dincolo de bar, în zona livingului, sub fereastra din față, se află o canapea lungă, confortabilă, tapisată cu catifea bej, cu perne verde-deschis și roșu aprins. În colț se află un fotoliu reglabil de piele neagră și o sofa asortată. Lampadarul de lângă ea are o tijă din sticlă, cu abajur din mătase cu dungi albe și negre. Pe o măsuță din fața canapelei se află un televizor. La ferestre atârnă perdele alb-gălbui transparente, care lasă lumina să pătrundă în încăpere, oferind în același timp și puțină intimitate față de strada aglomerată de jos.

Buni stă la intrarea în living și își ține mâinile în șolduri.

– Mi-ar prinde bine un păhărel înainte de culcare. Tu nu vrei?

– Cum să nu! Stai să-mi dau jos pantofii. Ai udat roșiile înainte de a pleca?

– Am uitat complet. Și a fost atât de cald astăzi...

– Nu-i nimic. Mă duc să le ud acum.

Îmi ridic poalele rochiei și urc treptele la etajul trei.

Mă opresc în camera buniciei, aflată în capătul scărilor, pentru a aprinde veioza de pe toaleta ei, și observ teancul de cărți de lângă pat. Buni este o cititoare pasionată. O dată pe lună merge la biblioteca publică de pe Sixth Avenue și umple un sac cu cărți. Teancul de cărți cuprinde, printre altele: *The Ten-Year Nap* de Meg Wolitzer, *What Happened on the Boat* de Angela Thirkell, *Hold Tight* de Harlan Coben, *Women & Money* de Suze Orman și *Smart Women Finish Rich* de David Bach.

Vechiul dormitor al mamei, aflat vizavi de cel al buniciei, decorat ca pentru un copil singur la părinți, a rămas neschimbat din anii '50. Are un aspect încărcat datorită tapetului dichisit cu buchete de violete legate cu panglică aurie, un birou mic cu un scaun vopsit în alb pentru a se asorta cu patul, care este acoperit cu o cuvertură din organza încrețită, de culoarea levănțicii, cu perne asortate, așezate pe lângă tăblia sculptată a patului.

Camera mea, care fusese camera pentru oaspeți, este imediat după a mamei. După ce bunicul a murit și bunica a rămas singură, mătușa Feen a locuit aici o vreme. De atunci au trecut zece ani, dar flaconul ei aproape gol de „Bonne Nuit“ se găsește încă pe toaletă, cu puțin parfum de ambră pe fundul sticlutei. Un pat dublu nepretențios, cu tăblie, acoperit cu o cuvertură albă, este plasat între două ferestre cu transparente din bumbac alb.

Pe un perete se află un scrin vechi, iar pe celălalt, un fotoliu cu brațe, îmbrăcat în catifea cu dungi. Camera asta

are cel mai bun dulap pentru haine din casă, de fapt, o debara înconjurată pe trei sferturi de rafturi. Când eram copii, ne jucam aici de-a mării oameni de afaceri. Eu și Tess eram secretarele, în timp ce Alfred era președintele consiliului de administrație.

Deschid aparatul de aer condiționat. Buni nu poate dormi în frig, iar eu nu pot dormi fără el. Închid ușa dormitorului în urma mea pentru a păstra răcoarea. Trec de baie, unde a rămas cada originală, cu patru picioare, și plăcuțele de faianță pătrate albe și oliv pe care le-a pus bunicul când a cumpărat clădirea.

Dincolo de baie, exact în capătul holului, se află niște trepte din lemn de stejar finisate grosolan care duc pe acoperiș. Bunicul meu a construit treptele după ce ani de zile s-a folosit de o scară portabilă pentru a ajunge la chepeng. Se poartă discuții nesfârșite în legătură cu aceste trepte, iar mama a trimis muncitori să le repare sau să construiască unele mai solide, dar buni nu i-a permis. Refuză să le schimbe. Buni este hotărâtă să se folosească la maximum de toate drăciile vechi din casa asta, fie că este vorba despre trepte, despre ceasul deșteptător din anii '40 de pe noptiera ei sau despre propriul ei corp.

Descui ușa de plasă ce dă în grădina de pe acoperiș și o deschid. A fost o perioadă în care nu exista nici o încuietoare la uși, dar acum încuiem fiecare fereastră și fiecare ușă.

Fac câțiva pași și închid ușa după mine, aruncând o privire peste cea mai frumoasă grădină din lume. Lampadarele de pe Perry Street dau suficientă lumină pentru a învălui acoperișul în albastru. Este adevăratul nostru spațiu exterior, cum se numește în Manhattan orice loc în aer liber. Vara, masa de duminică se mută pe acoperiș și punem mobilierul pe lângă pereții laterali, pentru ca nepoții să aibă spațiu să alerge.

Toamna și iarna, eu și buni luăm adesea pauza de cafea aici, înfocolite și cu mănuși. Am purtat unele dintre cele mai rodnice discuții sub cerul liber, numai noi două. Chiar dacă am petrecut mult timp împreună de-a lungul perioadei mele de maturizare, nu am fost niciodată singure. Când suntem pe acoperiș, atelierul, presiunea afacerii și problemele familiei par la kilometri întregi depărtare.

Decorul grădinii nu s-a schimbat din copilăria mea. În colțul dinspre sud există o masă mare și rotundă din fier forjat, vopsită în alb, cu scaune asortate. Masa este încadrată de trei conifere miniaturale, așezate în ghivece de teracotă. Fântâna cu apă înfățișează un Sfânt Francisc din bronz ținând un urcior de apă și o mică pasăre pe umăr.

De-a lungul parapetului, de jur împrejur, se întinde grădina noastră oficială – o serie de cutii simple din lemn, adânci de un metru douăzeci, în care sunt plantate o mulțime de răsaduri de roșii. Roșiile mari alternează cu cele polenizate natural, care s-au dovedit a fi mai dificil de cultivat. Vrejurile noastre sunt plantate în aceleași cutii din lemn făcute de bunicul, având ramurile legate cu resturi de panglică din magazin, pe aceiași araci pe care-i folosise și el.

Cultivăm în jur de treizeci de răsaduri pe an, și recoltăm suficiente roșii ca să facem suc pentru întreaga familie, rămânându-ne suficient de multe de mâncat vara ca pe mere.

Un gard de plasă de șaiszeci de centimetri este prins de parapet și de acoperișul de deasupra plantelor. Are rol de siguranță, dar ajută și răsadurile să crească spre soare. Frunzișul dens și parfumat creează un tapet de un verde crud, care durează până la sfârșitul verii.

Când cultivi roșii, aproape totul se rezumă la răbdare și la tehnologie. Spre sfârșitul primăverii, le plantăm cu grijă în compost fertil. Curând, vrejurile fragile se vor

umple de boboci albi. Aceste flori se vor transforma în câteva săptămâni în ciorchini cerați care, la rândul lor, vor deveni niște mici globuri verzi. Ele vor crește tot mai mari înainte de a se colora în portocaliu, iar, în final, se vor coace colorându-se într-un roșu intens, înainte de a fi culese. Când sunt în plin sezon de recoltare, roșiile mari și colorate care atârnă de vrejurile verzi seamănă cu rubinele care atârnă la o brățară.

Mă sprijin de peretele din față și mă uit dincolo de West Side Highway la râul Hudson. Felinarele de pe stradă aruncă pe trotuarul de pe malul apei pete strălucitoare de lumină de culoare galben-deschis, ca aripile de fluturi.

În toți anii în care m-am uitat la râul Hudson de pe acest acoperiș, apa și cerul de deasupra nu au avut de două ori aceeași culoare. Într-o zi cerul este gri pestriț ca blana de leopard, în alta, torente de alb invadează văzduhul de un portocaliu aprins, iar alteori totul devine o întindere azurie pudrată cu nori fumurii. La fel ca cerul, starea râului se transformă într-o clipă, ca un amant temperamental și schimbător. Uneori cu valuri sălbatice, alteori calm, cu valuri ca o clipocire într-o ceașcă cu ceai. În noaptea asta, râul se rostogolește ca un sul de organza argintie pe lângă Statuia Libertății și pe sub Verrazano Narrows Bridge, unde se varsă în indigoul oceanului nemărginit. Pare să curgă veșnic, și asta mă liniștește.

Este o noapte blândă de vară, cu puține mașini pe West Side Highway. Nu se aude zgomotul obișnuit al frânelor de camioane, al claxoanelor și al sirenelor; în noaptea asta este liniște ca și când întreg Manhattanul ar fi scufundat în miere. Cerul de deasupra a devenit albastru-verzui, cu marginile de un alb pal, părând o dantelă aruncată peste harababura de clădiri de dincolo de Hudson, pe malul din Jersey. Nu pot vedea luna, dar vasele companiei Circle Line plutesc spre malul Manhattanului, strălucind în întuneric ca un topaz fumuriu.

—Îmi pare rău, fetelor, le spun roșiilor, mai deschise la culoare acum, în timp ce apăs cu degetele coaja tare și lucioasă, care tânjește după soarele dimineții pentru a se coace pe deplin.

Pământul de sub răsaduri este uscat ca rumegușul. Desfășor vechiul furtun verde de la locul său și deschid robinetul de apă. Jetul cald se răcește pe măsură ce curge. Mă întorc să ud plantele. Rochia mea de domnișoară de onoare este atât de strâmtă, că nu mă lasă să mă mișc, așa că las jos furtunul, îmi desfac fermoarul de la spate și o las să cadă. Instinctul îmi spune să salvez rochia, dar la ce bun? Arăt greșos în culori pastelate și nu-mi pot imagina vreo altă ocazie în care s-o mai îmbrac.

Rochia zace în fața mea ca o stafie roz țeapănă. Îndrept furtunul spre ea. Satinul ud ia culoarea unui cocktail spumos de merișor, exact aceeași nuanță ca tencuiala de pe Palazzo Chupi, creația lui Julian Schnabel de pe West Eleventh Street, care se profilează în spatele clădirii noastre ca o vilă toscană. Ei bine, nuanța *aceea* de roșu ar fi arătat ca lumea pe mine.

Nu mi-a rămas decât corsetul, care arată ca un costum de baie, de culoarea somonului, de la concursul Miss America din 1927. Partea de jos îmi strânge coapsele precum un bandaj. Stomacul mi-e strâns atât de tare, încât dă impresia că materialul fixează o coastă ruptă. Sâniile arată ca două bezele roz în folie de plastic. În timp ce ud vrejurile de pe partea din față a clădirii, debarasată de rochie, de pantofi și de rolul de domnișoară de onoare, mă simt mult mai bine.

Pe măsură ce stropesc răsadurile, aerul se umple de mirosul de cernoziom și de o vagă aromă de cafea. Punem zațul de la cafea la rădăcini, o veche șmecherie de grădinar a bunicului meu. Mă gândesc la el și la faptul că bunica are o viziune total diferită despre omul pe care mi-l amintesc și îl iubesc. Se pare că sub fața de masă albă și apretată pe care el o cerea la fiecare masă au existat

probleme. Poate că buni mi se va destăinui într-o zi și îmi va spune povestea căsătoriei lor care este și povestea atelierului de încălțăminte Angelini.

Atelierul bunicilor și acest imobil reprezintă una dintre ultimele clădiri vechi din cartier care mai rezistă. În ultimii zece ani, cheiul s-a transformat dintr-o adunătură de fabrici și garaje într-una de restaurante la modă și de apartamente spațioase mansardate. Malul râului Hudson s-a transformat dintr-o suprafață plată și respingătoare de piatră într-o mulțime strălucitoare de clădiri moderne din sticlă și oțel. Au dispărut docurile periculoase, îngrămădirile negre de pontoane, de care acostau barjele, și cheiuri înșesate de camioane murdare. Au fost înlocuite cu parcuri verzi, locuri de joacă sigure, cu aparate de cățărat pentru copii și cu alei dichisite, presărate cu lumini albastre care se aprind la primul semn de întuneric.

Buni a suportat chiar bine transformările, până când grangurii s-au hotărât să ne strice priveliștea pentru totdeauna. Când alături de noi au fost construite trei blocuri-turn din sticlă, proiectate de cunoscutul arhitect Richard Meier, bunica a amenințat că o să îngrădească grădina de pe acoperiș cu un gard înalt de lemn, acoperit cu iederă rezistentă, care să ne izoleze de privirile indiscrete. Dar până acum nu a fost nevoie să o facă, pentru că nimeni nu pare să se mute în turnurile de cristal. Luni de zile am urcat pe acoperiș cu teama de vecini. Deocamdată însă, din grădina noastră de pe acoperiș privești direct într-un apartament gol.

Apropii furtunul de față și mă stropesc cu apă rece, simțind cum pudra LeClerc care mi se scurge pe față mă gădilă. În curând, toată lucrarea lui Nancy Enervanta s-a dus, lăsând doar pielea curată. Sub presiunea apei, părul mi se desface din coc. Corsetul umed îmi înăbușă corpul ca o plantă agățătoare. Mă uit în jur. Las furtunul jos. Apoi, trag de corsajul corsetului și rulez Spanxul în jos

peste mijloc și șolduri, împingându-l și mai jos pe coapse și gambe. Pășesc afară din el. Așa cum zace pe acoperișul negru de smoală, corsetul pare conturul unui trup făcut cu cretă la locul unei crime.

Închid ochii și țin furtunul sus, udându-mi corpul ca pe plante. Apa rece îmi dă o senzație divină pe pielea goală. Închid ochii; retrăiesc o altă asemenea noapte de vară toridă, cu multă vreme în urmă, atunci când eu și surorile mele stăteam într-o piscină de plastic albastră, iar bunica ne stropea cu furtunul.

Brusc, acoperișul este inundat de o lumină strălucitoare. La început sunt derutată. Să fie oare pe sus un elicopter al poliției care folosește reflectoare uriașe pentru a scotoci după bandele de traficanți de droguri? Văd deja titlurile mari: FEMEIE GOALĂ SE DISTREAZĂ CU FURTUNUL CU APĂ ÎN TIMPUL UNUI RAID AL POLIȚIEI ANTIDROG. Dar cerul este gol. Privesc în dreapta. Nici urmă de mișcare dincolo de Perry Street. Privesc în stânga. O, nu! În apartamentul, în mod normal gol, de la etajul patru al turnului de cristal al lui Richard Meier, strălucesc niște lumini.

Mă uit direct în ochii unei femei îmbrăcate într-un costum de vară, iar ea se uită la mine. Pare surprinsă să mă vadă, dar nu e singură. Este un bărbat cu ea, un tip înalt – genul acela mișto, cu ochi negri strălucitori –, care poartă pantaloni scurți și un tricou pe care scrie CAMPARI. Ne privim în ochi, apoi privirea lui coboară, mișcându-se rapid înapoi și încolo ca și cum ar citi orarul sosirilor pe un ecran din aeroport. Abia atunci îmi amintesc că sunt goală. Mă arunc în spatele unui rând înalt de răsaduri de roșii.

Merg de-a bușilea către ușa de plasă, timp în care furtunul, ca un șarpe perfid, o ia razna, aruncând aiurea un jet de apă pe tot balconul. Mă târăsc înapoi spre el blestemând. Îi apuc capătul și apoi, tot aplecată, mă

îndrept spre robinet unde, dintr-o poziție foarte incomodă, îl învârt până când, în sfârșit, apa se oprește. În timp ce mă târăsc spre ușă, lumina din apartament se stinge, lăsând în întuneric acoperișul nostru, adică cea mai mare parte a zonei de joasă înălțime a Manhattanului. Îmi înalț încet capul. Acum apartamentul este gol, o cutie de cristal în întuneric.

Jos, buni stă în fotoliu cu picioarele ridicate. Pantofii ei roșii de lac se odihnesc lângă masă cu vârfurile spre interior, în timp ce jacheta deux-pièce-ului atârnă îngrijit pe speteaza unui scaun. Pe bar mă așteaptă un pahar înghețat cu limoncello.

– Ai făcut duș.

– Îhm.

Îmi înnod cordonul halatului de baie. O scutesc pe buni de detaliile nudității mele expuse public pe acoperiș.

– Băutura ta. Ți-am pregătit-o dublă. La fel ca pe a mea. Ridică paharul spre mine. Covrigeii sunt pe masă.

Arată spre snackul ei preferat, varianta italienească pufoasă a gogoșilor. Iau unul și îl rup în două.

– Am avut o discuție cu fratele tău la nuntă. Vrea să mă retrag.

Mi-am înghițit furia toată ziua. De data asta, explodez. O reped:

– Sper că i-ai spus lui Alfred să-și vadă de treaba lui.

– Valentine, la următoarea aniversare voi împlini optzeci de ani. Cât o să mai... Se oprește și revine asupra a ceea ce încearcă să spună. Tu faci cea mai mare parte din ceea ce trebuie făcut aici, la atelier, în casă și chiar și în grădină.

– Și îmi place atât de mult, încât voi fi toată viața o povară pentru tine, încerc eu să glumesc. Ultima femeie nemăritată din familia noastră care doarme în camera ta de oaspeți.

– Nu pentru multă vreme și nu pentru totdeauna. Te vei îndrăgosti din nou. Ridică paharul spre mine.

Buni are un mod atât de plăcut de a mă încuraja, încât numai atunci când sunt singură și gânditoare sunt capabilă să-mi amintesc micile ei întorsături de discurs, care, în cele din urmă, mă susțin și mă ajută să merg înainte. Când spune: „Te vei îndrăgosti din nou“, chiar asta vrea să spună și, de asemenea, recunoaște că am fost îndrăgostită odată de un om bun, Bret Fitzpatrick, și chiar așa s-a întâmplat. Îmi făcusem planuri de viitor cu el, iar când relația n-a mai mers, a fost singura persoană din viața mea care a spus că nici nu era de așteptat să meargă. Toți ceilalți (surorile, mama și prietenii mei) au presupus că el nu se ridica la nivelul meu, sau poate că era prea mult peste, sau poate că relația noastră a fost o primă dragoste care nu era menită să reziste, dar nimeni altcineva nu a fost capabil să vadă lucrurile la adevărata lor dimensiune, astfel încât să pot face din asta un capitol închis din istoria vieții mele, și nu un sfârșit definitiv al vieții mele amoroase. Pe bunica mă bizui întotdeauna să-mi spună adevărul, exprimându-și sinceră părerea. Am nevoie și de înțelepciunea ei. Și de consimțământul ei? Ei bine, cam asta e tot.

– Mi-e teamă că te trag înapoi. Cât timp ești tânără trebuie să trăiești ca o tânără.

– După mătușa Feen, sunt o ruină antică.

– Ascultă-mă! Numai o femeie în vârstă poate să spună asta. Nimeni altcineva nu va avea curajul să-ți spună adevărul. Timpul nu este aliatul tău, ci... Buni se uită la mâinile ei.

– Ce anume?

– Timpul este ca gheața în mâinile tale.

Pun jos paharul.

– O.K., acum sunt complet panicată.

– Prea târziu. Mă panichez eu pentru amândouă.

– Din ce cauză?

– Oh, Val...

Tonul vocii ei mă sperie.

Se uită la mine.

– Am încurcat teribil lucrurile.

– Ce vrei să spui?

– Când bunicul tău a murit, avea câteva împrumuturi girate cu clădirea. La vremea aceea știam de ele, dar când am mers la bancă să aranjez lucrurile, împrumuturile erau mai mari decât știam. Așa că, în loc să le lichidez, am împrumutat și mai mult pentru a asigura funcționarea atelierului. Acum zece ani, am crezut că puteam să-l fac să meargă în profit, dar adevărul este că doar ne descurcam.

– Și acum?

– Acum avem necazuri.

Angrenajele din creierul meu se învârt. Mă gândesc la noi, lucrând zi și noapte, și uneori și în weekenduri. Nu pot să concep că nu facem bani. Iau o înghițitură de limoncello sperând să mă întărească. Eu și buni n-am discutat niciodată despre partea financiară a fabricării pantofilor, despre profit și pierderi, despre cheltuielile pe care le presupune acest proces. Ea este responsabilă de tot ce are legătură cu acest aspect. Ea se ocupă de prețurile de vânzare, de numărul de comenzi și de contabilitate. De statele de plată ale angajaților se ocupă o firmă din afară. La un moment dat, m-am gândit să mă ofer să preiau registrele contabile, dar aveam suficient de mult de lucru în atelier. Mi-am petrecut ultimii patru ani învățând cum să fac pantofi, nu cum să-i vând. Mi-am alocat un salariu modest din afacere, dar, în afară de asta, nu am discutat niciodată cu bunica despre bani.

– Cum... cum s-a întâmplat așa ceva?

– Sunt un om de afaceri de cea mai proastă spiță. Trăiesc cu speranța.

– Ce vrea să însemne asta mai exact?

– Înseamnă că am ipotecat clădirea ca să țin afacerea în viață. Banca m-a chemat când au modificat ratele, iar eu am încercat să fac o refinanțare, dar nu am putut. La anul, rata noastră la ipotecă se va dubla, și nu știu cum o să fac să plătesc. Bunicul tău era un jongler grozav. Eu nu sunt.

Mi-am pus toată energia în fabricarea pantofilor, crezând că afacerea va merge de la sine. Când ai venit să lucrezi cu mine, am simțit că primesc ajutorul de care aveam nevoie ca să ies din groapa în care intrasem. Numai că suntem o firmă mică.

– Poate că ar trebui să ne gândim la extindere, să facem mai mulți pantofi și să angajăm oameni care să ne ajute să creștem.

– Cu ce?

Mă privește.

– Știi! Îmi lovesc palmele una de alta. O să fac o casetă sexy! O s-o vând pe internet! Pentru starlete a mers. Poate că nu va aduce decât câțiva dolari și un Card Metro, dar merită o încercare.

– Hai să ne abținem de la măsuri disperate, râde bunica. Mă ridic și o îmbrățișez.

– Pentru orice problemă există o soluție.

– Cine ți-a spus asta?

– Draga mea mamă, cea care este un fel de Norman Vincent Peale¹ al familiei noastre.

– Mike a inventat optimismul.

– Mda, păi asta este una dintre ocaziile în care trebuie să urmărim calea indicată de ea.

– E-n regulă, e-n regulă, spune buni și se desprinde de mine.

– Buni?

– Da?

– E vorba numai despre bani.

– E vorba despre o *grămadă* de bani.

– O scoatem noi la capăt, îi promit.

Ochii bunicii se umplu de lacrimi. Își scoate ochelarii și se șterge la ochi. Buni nu este o plângăcioasă, rareori o văd plângând.

¹ Dr Norman Vincent Peale (1898–1933) este părintele teoriei „gândirii pozitive” și autor al cărții *Puterea gândirii pozitive* (n.red.)

– Buni, nu ești singură, sunt aici.

Bunica urcă scările la etaj, iar eu închid ușa de la intrare, clătesc paharele, trag draperiile și sting luminile. În timp ce fac toate astea, trec în revistă toate întrebările legate de afacere pe care le am pentru bunica. Urc scările pentru a afla mai multe despre cele ce se petrec pe aici cu adevărat.

Buni este în pat și citește ziarul în stilul ei. *New York Times* este împăturit la dimensiunea unei cărți. Stă cu un umăr rezemat de pernă și citește ținând ziarul în sus, aproape de veioză.

Bunica are fața ovală, cu fruntea netedă și un nas acvilin. Buzele ei netede mai păstrează o tușă foarte slabă de corai de la ruj. Ochii căprui-închis studiază ziarul cu atenție. Își aranjează ochelarii și apoi își suflă nasul. Scoate un șervețel din mânăca de la cămașa de noapte, își șterge nasul, își pune la loc șervețelul și continuă să citească. Îmi închipui că astea sunt lucrurile de care îmi voi aminti despre ea când va fi moartă. Îmi voi aminti de obiceiurile și de ciudățeniile ei, de felul în care citește ziarul, de poziția corpului ei deasupra mesei de croit din atelier, de felul în care își folosește întregul corp când strânge cu mâna capacul unui borcan de conserve de roșii. Acum mai am de adăugat o nouă imagine la arhivă: expresia feței ei din seara asta, când mi-a spus că firma Angelini este ipotecată cu tot cu grădina de pe acoperiș. M-am prefăcut detașată și calmă, dar adevărul este că mă simt ca și cum aș fi menținută în viață de aparate, și nu am curajul să-l întreb pe doctor cât mai am de trăit.

– Te uiți fix la mine, spune bunica, privindu-mă peste ochelari. Ce e?

– De ce nu mi-ai spus de împrumuturi?

– N-am vrut să te îngrijorez.

– Dar eu sunt ucenicul tău. Tradus din franceză, înseamnă „a ajuta“.

– Asta înseamnă?

–Nu chiar. Ideea este că sunt aici ca să te ajut. Din momentul în care ți-am devenit ucenic, problemele *tale* au devenit problemele *mele*. Problemele *noastre*.

Bunica începe să mă contrazică. O opresc.

–Să nu te certî cu mine acum! Vreau să devin expertă în fabricarea pantofilor pentru că, într-o zi, vreau să-i pot crea, și nu pot să fac asta fără tine.

–Talent ai. Mă privește. Cu siguranță, ai talent.

Mă așez pe marginea patului, cu fața spre ea.

–Atunci încredințează-mi moștenirea ta.

–De acord. Dar Valentine, ceea ce îmi doresc, de fapt, cel mai mult pe lumea asta, mai mult decât succesul în afaceri, este pacea în familia mea. Îmi doresc să te înțelegi bine cu fratele tău. Îmi doresc să încerci să-l înțelegi.

–Poate că el ar trebui să încerce să ne înțeleagă pe noi. Nu suntem la o fermă toscană din 1652 unde primul născut stăpânește totul, iar fetele spală vasele. Nu este *padrone* pentru noi, deși se poartă ca și când ar fi.

–E deștept. Poate că ne va ajuta.

–Bine, primul lucru pe care îl voi face mâine va fi să fumez pipa păcii cu Alfred, o mint. Nu am de gând să fac cu bună știință încă un lucru care să mă lege, emoțional sau financiar, de fratele meu. Ai nevoie de ceva înainte să merg la culcare?

–Nu.

Sună telefonul de pe noptiera bunicii. Se întinde după el.

–Alo, răspunde. *Ciao, ciao*. Se ridică în pat și îmi spune noapte bună prin semne. *Il matrimonio è stato bellissimo. Jaclyn era una sposa straordinaria. Troppa gente, troppo cibo, la musica era troppo forte, ed erano tutti anziani*. Râde.

Mă ridic și mă îndrept spre ușă. Înțeleg când și când propoziții. Nuntă frumoasă. Mireasă drăguță. Muzică tare. Tonul vocii bunicii s-a schimbat, pălăvrăgeala în italiană este continuă, iar ea de-abia poate să răsuflă, ca o elevă bârfitoare de clasa a șaptea după primul ei dans. Când vorbește italiana se luminează toată, e de-a dreptul ca o

fetiță. Cu cine vorbește acum? Arunc o privire în direcția ei, dar acoperă microfonul.

Îmi face semn să ies.

– E din străinătate. Tăbăcarul meu din Italia.

Apoi zâmbește și se întoarce la convorbirea ei.

În drum spre dormitorul meu, sting luminile de pe hol. În ultima vreme, aceste convorbiri cu Italia au devenit tot mai frecvente. Pielea trebuie să fie un subiect de discuție haios între pantofari și tăbăcari, judecând după felul în care buni glumește la telefon. Cu oricine ar vorbi, acesta are o groază de energie pentru ora cinci dimineață, după ora din Italia. Dar cum poate să râdă când lupul este la ușă cu sechestrul și preluarea afacerii? Intru în camera mea unde este cam cu 20 de grade mai răcoare decât pe hol. Închid ușa după mine pentru ca aerul rece să nu fie purtat spre hol și să-i provoace bunicii o răceală.

Sunt atât de supărată, că nu pot să mă bag în pat, așa că măsoar camera cu pasul. Ce zi! O zi de nuntă atât de fierbinte încât atunci când am dansat cu socrul lui Jaclyn mi-a lăsat pe rochie amprenta umedă a mâinii. Umiliința de la masa Prietenilor, faptul că m-am justificat, că am dat socoteală pentru *viața* mea unor oameni pe care îi văd numai la nunți și la înmormântări, lucru care spune tot despre locul lor în universul meu. Apoi mă întorc acasă la veștile rele, și, culmea, în adâncul sufletului meu, nu mă surprind atât de tare pe cât ar trebui, ca să fiu absolut sinceră cu mine însămi. Am observat o schimbare de atitudine a bunicii față de atelier. Am preferat să o ignor, greșeală pe care nu o voi mai face. De acum înainte, n-am să mai pretind că totul este bine dacă nu este. Sunt supărată pe bunica pentru că nu s-a ocupat cum trebuie de afacere. Sunt supărată că a preluat datoriile bunicului fără să le restructureze sau să aducă profesioniști care să o sfătuiască. A declanșat acțiunea de închidere a atelierului, sau poate că ăsta este modul ei de a lăsa decizia retragerii ei în seama altora. Acum înțeleg totul: Alfred va închide atelierul, va vinde clădirea, eu voi rămâne pe drumuri, în timp ce bunica va

merge să trăiască într-unul dintre centrele alea de bătrâni reci și impersonale, iar într-o zi, strănepoții ei se vor uita la fotografiile cu pantofii făcuți de ea ca la niște relicve aflate în vitrina unui muzeu.

Ar fi trebuit să mă așez la masă cu ea când am venit să lucrez aici, și să o pun să-mi explice totul, nu numai istoria afacerii de familie sau aspectul tehnic al meseriei, ci și faptele importante, cifrele, adevărul despre ce este nevoie să faci ca o companie independentă mică să prospere în această eră a distribuției de masă și a mâinii de lucru străine ieftine. Am ocolit toate aceste lucruri fiindcă îi eram îndatorată pentru că mă făcuse ucenica ei și îmi îngăduise să învăț cum se fac pantofii. I-am fost îndatorată, iar acum voi plăti pentru asta.

Aș fi procedat altfel dacă bunica nu ar fi fost mentorul meu. Am simțit că nu voi putea pune niciodată întrebări, pentru că, până la urmă, cine eram eu ca să-i cer ei socoteală? Dar acum știu. Ar fi trebuit să i le pun. Ar fi trebuit să mă impun! Am pierdut atâta timp. Și iată că sursa mâniei și a frustrării mele a ieșit la iveală, atât de evidentă, încât ar fi trebuit să mă gândesc la ea mai devreme. Până la treizeci de ani nu m-am grăbit să-mi găsesc chemarea, iar apoi am plutit pe deasupra lucrurilor, presupunând că detaliile se vor rezolva de la sine. Ar fi trebuit să mă dedic total muncii de aici când eram tânără și bunicul trăia. Ar fi trebuit să devin ucenicul lor imediat după colegiu, în loc să fiu deturnată de Bret și de o carieră de profesoară, căreia nu i-am fost niciodată dedicată pe deplin. Poate că atunci nu am fi ajuns în fundătura asta.

Sunt o persoană care nu evoluează repede și, din puținele mele cunoștințe despre plante, știu că, uneori, cele care înfloresc târziu nu înfloresc deloc. S-ar putea să nu devin niciodată artizan, așa cum am sperat, pentru că nu va exista un maestru de la care să învăț sau un loc în care să-mi dezvolt priceperea. Firma de Încălțăminte Angelini se va închide și, odată cu ea, și viitorul meu.

M-am repezit să fac pantofi când, de fapt, ar fi trebuit să o iau treptat. Apăream sâmbăta și ajutam la trasarea tiparelor, lustruiam pielea, coloram mătasea sau băteam capse; dar, la început, nu simțeam nici o chemare pentru asta. Era ca și cum aș fi fost obligată să fac pantofi. Aveam nevoie doar de o scuză pentru a-mi petrece timpul cu bunica.

Apoi, așa cum se întâmplă de obicei, am avut o revelație.

Într-o sâmbătă dimineața, când încă predam engleza la liceul din Forest Hills, am venit să dau o mână de ajutor. Am întins pe masa de croit o bucată superbă de catifea brodată. Am luat un creion și am trasat contururile, însemnând pe unde ar trebui să fie cusăturile de încheiere ale pantofului. Am trasat tiparul din instinct, fără a întrerupe continuitatea liniilor, ca și când ceva sau cineva m-ar fi ghidat. Am făcut acest lucru fără nici un efort, la fel de natural ca și cum aș fi respirat. Îmi găsisem chemarea. Știam că *asta* era, gata cu predatul. Lăsam în urmă cariera și viața mea din Queens și, din păcate, și pe Bret, care își croise propriul plan de viață. Acesta nu includea însă un artist zbuciumat, care făcuse împrumuturi ca să-și termine studiile, ci mai degrabă o viață obișnuită, în centrul căreia s-ar fi găsit o casnică dispusă să fi crescut copii, în timp ce el ar fi luat Wall Streetul de coarne. Eu nu-mi găseam locul în această proiecție, și nici el în a mea. În timp ce o luam de la capăt, am hotărât că dragostea poate să mai aștepte.

Apuc caietul de schițe de pe noptieră și scot creionul din spirala lui. Îl deschid și frunzăresc printre schițele reprezentând căpute, tălpi, călcâie și părți superioare de pantofi, desenate mai nesigur la început, apoi cu mână mai sigură. „Cred că o să reușesc“, îmi trece prin cap în timp ce mă uit peste schițe. Sunt din ce în ce mai bună, îmi trebuie doar mai mult timp.

Pe măsură ce întorc paginile, recitesc notele scrise pe margine. Aici merge piele de ied? Ce zici de piele elastică acolo? Catifea? Cunoștințele împărtășite de bunica îmi

oferă, pagină cu pagină, instrucțiuni și date de care am nevoie zilnic, idei de revăzut și de luat în seamă în activitatea de zi cu zi a atelierului. Ajung, în sfârșit, la o pagină albă.

Scriu pe ea:

Plan de Salvare a Firmei de Încălțăminte Angelini

Sunt copleșită cu totul. Adaug:

Fondată în 1903

S-au scurs o sută trei ani. Familia Angelini a fost educată, îmbrăcată și adăpostită din profitul realizat de atelierul de pantofi, o viață clădită și susținută prin munca propriilor mâini. Nu pot lăsa afacerea să moară, dar ce mai înseamnă ea acum, într-o lume unde pantofi făcuți artizanal sunt un lux? Noi facem pantofi tradiționali de nuntă într-o lume în care pantofii sunt produși în serie în fabrici care folosesc forță de muncă ieftină, situate în colțuri ale lumii de care n-a auzit nimeni sau, și mai rău, pretinde că nici n-ar exista. Să manufacturezi pantofi este o formă străveche de artă, la fel ca suflatul sticlei, cusutul sau conservarea roșiilor. Cum o să supraviețuim în lumea contemporană fără să pierdem tot ce a construit străbunicul meu? Scriu:

Surse de Venit

Mă uit fix la cuvinte până când ochii mi se încețoșează. Singurii pe care îi cunosc și care au cu adevărat cunoștințe despre bani și despre cum să ajungi la ei sunt Bret și Alfred, doi oameni cărora aș prefera să nu le cer ajutorul. Închid carnetul, vâr creionul la loc în spirala de sârmă și îl arunc pe jos. Sting lumina. Mă răsucesc și trag cuvertura peste mine. „O să reușesc“, îmi promit. „Trebuie.“

Greenwich Village

BuonItalia este o băcănie italienească din Chelsea Market, un vechi depozit renovat de pe Fifteenth Street, plin de magazine cu specialități, care vând de toate, de la torturi în forma lui Scarlett O'Hara (cu crinolină de dinaintea Războiului de Secesiune, făcută din glazură) până la homari vii.

Clădirea simplă și bine luminată este un minimall cu delicatese, dar nici un magazin nu bate BuonItalia, care aduce direct din Italia o mulțime din mărfurile mele favorite. Poți găsi de toate, de la borcane uriașe cu Nutella, o cremă de ciocolată făcută cu alune (întinsă pe un croasant, este cel mai bun lucru din lume), ceai de mușetel Bonomelli, *la farina* Molino Spadoni (singura pe care bunica o pune în supă; o mănânc de când eram bebeluș) și *la acciughe salate*, anșoa aduse direct din Sicilia, cu care umplem ardeii iuți și îi mănâcăm cu pâine caldă.

În partea din spate a magazinului se găsesc lăzi frigorifice pline cu paste de casă. Există unele, tăieței favoriți ai bunicii, precum *spaghetti al nero seppia*, niște linguini subțiri făcuți cu lichidul indigo de la calamar. În ambalaj arată ca o cremă de lemn dulce amestecată cu mălai. Le pregătesc cu lămâie proaspătă, unt și usturoi.

Iau o caserolă cu rucola, câteva ciuperci tari și albe și câțiva ardei roșii copti ca să fac o salată. Bunicii îi place înghețata de vanilie ornată cu ciocolată neagră de la Zia Tonia, varianta ei de *stracciatella gelato*, așa că îi iau o cutie. În drum spre ieșire, mă opresc la magazinul cu vinuri și cumpăr o sticlă de Corvo Rosso.

Mă îndrept spre atelier pe Greenwich Street și îmi amintesc cum, în copilărie, mama nu ne dădea voie să

trecem la nord de Jane Street, acolo unde Meatpacking District se unea cu West Village-ul rezidențial. Mama credea că, dacă nu te omoarau camioanele frigorifice care circulau cu viteză, ar fi făcut-o traficantii de droguri care bântuiau pe acolo.

La începutul anilor '80 se purtasera niște discuții aprinse între bunica și bunicul legate de vânzarea atelierului și părăsirea cartierului. Pe docurile Hudsonului avuseseră loc crime neelucidate încă, iar în cluburile de pe West Side Highway, botezate cu nume de care nu auzi decât în timp ce-ți faci o colonoscopie, se țineau petreceri cât era noaptea de lungă. Mulți dintre vecinii de vârsta bunicilor, care se temeau de ce e mai rău, își vânduseră locuințele la prețuri de nimic și se mutaseră în Long Island, Connecticut sau în Jersey Shore. Bunica încă mai ține legătura cu familia Kirshenbaum, care avea o mică tipografie pe Jane Street, iar acum locuiește în Connecticut. Prietenii care au mai așteptat până la îmburghezirea zonei, în anii '90, s-au descurcat mult mai bine. Bunicii mei au rămas, iar bunica adună acum roadele. Proprietățile de pe această fâșie aflată pe malul Hudsonului au devenit unele dintre cele mai dorite și mai scumpe din insula Manhattan.

Îmi amintesc cât de modestă era zona în copilărie, un cartier muncitoresc cu aer de mic oraș. Grădinile nu erau dichisite. Era un noroc chior dacă aveai ceva verde pe verandă. Clădirile erau întreținute, nu renovate. Pereții de cărămidă roșie erau ciobiți, crăpați și decolorați de vânt și ploaie până la un roz tern, în timp ce din treptele de beton lipseau bucăți, asemenea urechilor erodate de vreme ale statuilor antice grecești.

În grădinile din față se aflau tomberoane de gunoi mari și cenușii legate cu lanțuri, iar de gardurile din plasă de sârmă erau rezemate biciclete. Acum, aceleași grădini sunt împânzite de vase mari de marmură cu plante exotice, iar bicicletele au fost înlocuite cu vițe decorative

de zârnă portocalie, încărcate primăvara de flori și toamna de boboțe. Viața reală a fost înlocuită de frumusețea de revistă.

Poeții și muzicienii care rătăceau pe aceste străzi au fost alungați de doamnele bogate din Upper East Side, cu limuzinele lor negre, amatoare de modă europeană. Încă nu s-a turnat asfalt peste pavajul de piatră, dar ai sentimentul că asta se va întâmpla. Câte limuzine trebuie să mai salte pe el, aruncându-i de colo până colo pe bogătașii de pe bancheta din spate, înainte ca cineva să protesteze? Câtă vreme va exista pavajul, voi avea dovada copilăriei mele. Odată dispărut, nu voi mai fi sigură de unde mă trag.

Deschid ușa. Arunc o privire rapidă în atelier. Pielea tăiată de bunica de dimineață este întinsă pe masa de croit. Ferestrele din spate sunt întredeschise; o adiere ușoară trece peste tiparele de hârtie, făcându-le să foșnească ușor.

–Buni! strig.

Ușa băii este deschisă, dar nici urmă de ea acolo. Pe masa de croit se află un bilet de la June Lawton, cea care croiește tiparele: „Am terminat. Ne vedem mâine dimineață.“

Urc scările cu pungile de la băcănie. Din apartament se aude vocea unui bărbat. Vorbește despre mâncare.

–*Quando preparo i peperoni da mettere in conserva, uso i vecchi barattoli di Foggia.*

Spune că pune ardei la conservă.

–*Prendo i peperoni verdi, gli taglio via le cime, li palisco, dopodichè li riempio con le acciughe.*

Acum spune ceva despre umplut ardei cu anșoa.

–*Faccio bollire i barattoli e poi li riempio con i pepperoni ed acciughe.*

Tot nu recunosc vocea.

Continuă:

–*Aggiungo aceto e spicchi di aglio fresco. All'incirca sei spicchi per barattolo.*

– *Così tanti?* îl întreabă bunica.

Intru cu pungile în apartament.

Bunica stă la masa de bucătărie. Bărbatul se află în capătul mesei, cu spatele la mine. Buni își ridică privirea spre mine și zâmbeste.

– Valentine, vreau să-ți prezint pe cineva.

Duc pungile în bucătărie și le pun pe bar. Mă întorc și întind mâna.

– Bună...

Bărbatul se ridică în picioare. Brusc, îmi pare cunoscut. Îl știu de undeva. Trec prin banca de date a memoriei mele, mereu zâmbitoare, dar hard drive-ul creierului meu nu scoate nimic la iveală. E arătos, chiar sexy. O fi vreun furnizor? Agent de vânzări? Nu are uniformă maro, deci sigur nu e tipul de la UPS. Nu poartă nici verighetă, așa că e posibil să nu fie însurat.

– Numele meu este Roman Falconi, spune.

Felul în care se prezintă îmi spune că ar trebui să-i știu numele, dar nu îl cunosc.

– Valentine Roncalli.

Îi întind mâna. Mi-o prinde într-a lui. Eu slăbesc strânsoarea. El nu. Stă acolo și zâmbeste cu expresia cuiva cunoscut. Poate că a fost la școală la Holy Agony? Mi-aș aminti. Oare?

– Mă bucur că te revăd, spune Roman.

„Revăd? Mă bucur că te revăd!” Cuvintele lui mi se învârtesc în cap și brusc îmi cade fisa. Oh, nu!

Ăsta e tipul din apartament. Clădirea Meier. Aseară. Tipul în tricoul Campari. E bărbatul care m-a văzut goală. Îmi pipăi hainele, ușurată că le am pe mine.

Roman Falconi mă domină. În mod sigur este mai înalt în realitate decât părea în apartament. Bineînțeles că într-o clădire de sticlă, pe întuneric, din cauza distanței și a unghiului în care mă aflam, mi s-a părut mai mic, ca unul dintre acei gândaci acoperiți cu rășină de la orele de științe.

Nasul lui face ca trompele din familia mea să pară modeste, dar încă o dată, totul pe fața lui pare mai mare văzut de aproape. Părul negru și des e destul de lung și tuns în scări, dar nu pare aranjat. Ar fi minunat să fie homo. Un bărbat homo s-ar fi uitat la goliciunea mea ca la un studiu de lumini, contraste și forme. Tipul ăsta se uita la mine cu poftă, ca la un sendviș cu șuncă și un suc rece găsite din întâmplare în torpedou într-o călătorie lungă cu mașina, în care nu te poți opri kilometri întregi ca să mănânci. Nu este homo.

Are ochii căprui-închis, iar albul din jurul lor are o tentă albăstruie – tipic italienești. Are un zâmbet larg și dinți admirabili. Îmi smulg mâna din strânsoarea lui. Are o expresie de surpriză pe față, ca și când ar spune: „Ce femeie are curajul să dea drumul mâinii mele?” Unui ego puternic i se potrivesc niște mâini mari.

– Valentine este nepoata mea și ucenică la atelier.

– Tu îngrijești grădina de pe acoperiș?

Ei bine, de data asta zâmbetul lui e parșiv.

– Câteodată.

Bunica se bagă și ea.

– Valentine urcă acolo toată vara. În fiecare zi. Ea este adevăratul grădinar al familiei. Nu știu ce m-aș face fără ea. Incepe să-mi fie prea greu să urc scările astea.

– N-ai nimic, buni.

– Spune-le asta și genunchilor mei. Valentine este o bomboană.

Aș vrea ca buni să nu mă mai laude. Cu fiecare vorbă a ei, el câștigă timp pentru a o compara pe femeia de pe acoperiș cu cea care îi stă acum în față. Bărbatul ăsta m-a văzut goală, și, credeți-mă, nu m-aș duce niciodată într-un loc unde oamenii au astfel de obiceiuri. Cât despre nuditate, e o chestie pe care-mi place să o am sub control. Prefer să fiu goală în condițiile impuse de mine și în situațiile în care am ceva de spus.

–Seara trecută mă uitam la un spațiu de la parterul clădirii de alături, să văd dacă este potrivit pentru un restaurant. Agentă m-a întrebat dacă nu vreau să văd și un apartament la etaj, așa, ca distracție. Îi tot dădea cu priveliștea asupra râului, ca să mă facă să cumpăr. Dacă priveliștea asupra râului a fost un fiasco, pe acoperiș am văzut o femeie care, cu siguranță, era mult mai interesantă.

–Pe cine? îl întreabă buni, uitându-se spre mine. Pe tine?

Îi arunc și eu o privire.

–Cine altcineva ar fi putut fi? spune ridicând din umeri.

Îmi încrucșez mâinile pe piept, apoi le desfac și le las să cadă pe lângă corp. Oricum, tipul ăsta a văzut totul, și nu prea mai are nevoie de ochelari cu raze X ca să-mi vadă sânii pe după brațe.

–Scuză-mă, te rog, Roland...

–Roman.

–Corect, corect. Îmi pare rău, am... ceva treabă.

–Ce? Pentru astăzi am terminat, spune buni.

–Buni! Acum sunt supărată. Mă uit la ea cu aceeași expresie complice pe care o schimbăm atunci când suntem prinse cu o clientă enervantă. Am și alte lucruri de făcut.

–Ce lucruri? mă presează ea.

Lui Roman pare să-i placă chestia asta.

–O grămadă de lucruri, buni, îi răspund.

–Mi-ar plăcea să văd acoperișul, spune Roman nu tocmai nevinovat.

–Valentine te poate conduce. Du-l sus, îmi ordonă buni, care se ridică și se îndreaptă spre scări pentru a urca. Trebuie să o sun pe Feen. I-am promis că-i dau telefon înainte de cină. Roman, mi-a făcut plăcere.

–Plăcerea a fost de partea mea, Teodora.

Ce se întâmplase cu bunica aceea care nu dorea ca cineva să treacă mai sus de parter? Ce i se întâmplase femeii care își apăra intimitatea ca pe moaștele ascunse

într-o cutie de tablă ruginită, băgată sub podeaua pe care stă masa de bucătărie? E teribil de grăbită să abandoneze regulile casei în fața acestui *paisano*. Tipul ăsta are un „nu știu ce” care ei îi place.

– Scuză-mă, îi spun lui Roman. Mă iau după buni pe holul scării și îi șoptesc: Buni, ce dracu’ se întâmplă? Îl *cunoști* pe omul ăsta? Suntem două femei care locuiesc singure.

– Te rog. E-n regulă. Adună-te! Apucă balustrada și urcă o treaptă. Apoi se întoarce către mine. A trecut prea mult timp, domnișoară. Nu mai ai instincte.

– Despre asta o să vorbim mai târziu, șoptesc.

Mă întorc în living.

Roman și-a întors scaunul de lângă masă și s-a așezat picior peste picior, cu mâinile în poală. Mă așteaptă.

– Sunt gata pentru un tur.

– Nu crezi că ai văzut destule pe aici? îl întreb.

– Crezi? spune zâmbind larg.

– Uite ce e, nu te cunosc. Poate că ești numai un ciudat care umblă de colo-colo fermecând doamnele în vârstă, vorbind oribil italienește...

– Hei, mă jignești! Își duce mâna la inimă.

Gestul mă face să râd.

– Bine, nu atât de oribil. De fapt, cred că vorbești foarte bine italiana. Și știu asta pentru că eu nu vorbesc.

– Aș putea să te învăț.

– Bine. E-n regulă. Dacă mă hotărâsc vreodată...

De ce nu-mi găsec cuvintele? Vrea să mă vrăjească, iar eu încerc să-i rezist

– ... să învăț să vorbesc mai bine italiana.

Gata. Am spus-o. De ce se uită așa la mine, aproape pieziș? Ce caută?

– Hei, ce-ai zice să-ți pregătesc eu cina? spune.

– Mulțumesc, nu mi-e foame.

– Poate că acum nu. Dar, până la urmă, o să ți se facă. Roman se ridică. Ai în fața ta omul potrivit.

Roman se caută în buzunarul de la spate și scoate portofelul. Trage din el o carte de vizită și o pune pe masă.

– Dacă te răzgândești în privința mesei, sună-mă. Se întoarce să plece. Chiar nu ar trebui să-ți fie rușine de corpul tău. E minunat.

Îl aud fluierând în jos pe scări. Se aude ușa de la intrare trântindu-se când iese. Mă duc la masă și iau cartea de vizită, curioasă să aflu cine este străinul înalt. Pe ea scrie:

ROMAN FALCONI

Maestru bucătar/Proprietar

Ca' d'Oro

18 MOTT STREET

Iată ce se întâmplă cu o carte de vizită pe care se află scris numărul de telefon al unui bărbat. Dacă îi dai voie, te însoțește prin viață. La început, am pus cartea de vizită a lui Roman pe frigider, ca și cum ar fi urmat să comandăm realmente ceva de acolo într-o seară. Apoi, am mutat-o în portofel, unde a stat câteva zile lângă cupoanele de la Bloomie's, pe care le păstrasem dintr-un pliant de reclamă. Acum, o țin în buzunar, în drum spre camera mea, pentru a o pune pe marginea oglinzii de la măsuța de toaletă, alături de fotografiile de la școală ale nepoatelor și nepoților și de un cupon de reducere pentru un tratament de refacere a părului la Eva Scrivo Hair Salon.

Buni m-a convins că trebuie să-l punem pe Alfred la curent cu situația noastră financiară precară. L-a invitat în după-amiaza asta să se uite peste dosarele și registrele noastre. Și pentru că suntem în primul și în primul rând italience, îi facem felul de mâncare preferat, foccacia cu roșii și busuioc, pentru a-l înmuia și a apela la simțul datoriei față de familie în încercarea de a înlătura obstacolele din calea noastră.

Alfred stă în capul mesei pe scaunul bunicului și curăță o portocală. Pune cojile ordonat pe un șervet de pânză. În fața lui sunt răspândite registrele contabile scrise de mână ale bunicii, carnetul ei de cecuri, laptopul lui și un calculator. Poartă costum și cravată; pantofii lui Berluti de culoare roșu-închis, cu model cu găurele, au fost lustruiți până au căpătat o culoare roșu-burgund. Studiază cifrele de pe ecranul computerului, bătând absent darabana cu degetele.

Eu și buni am curățat barul masiv și îl folosim ca masă de lucru. Am făcut o gaură în făina în care sparg un ou. Buni pune încă unul. Adaug drojdie în amestec și încep să frământ. Buni împrăstie făină pe blat în timp ce eu adun și desfac aluatul până când ajunge un cocoloș moale. Buni îl ia și îl pune cu mâna într-o tavă pentru prăjituri unsă și face cu degetele mari niște mici adâncituri în aluat. Modelează coca pe margine într-un dreptunghi care umple, în cele din urmă, tava. Iau dintr-un castron felii de roșii proaspăt tăiate și le așez pe cocă. Buni rupe busuioc proaspăt peste roșii, apoi stropește tava cu ulei auriu de măsline. Bag foccacia în cuptorul încins.

–Gata, buni, Valentine, stați jos!

Eu și buni ne așezăm de o parte și de alta a mesei, față în față. Ne întoarcem scaunele către el. Buni se șterge pe mâini cu un prosop de bucătărie vârgat și îl pune în poală.

–Buni, începe Alfred, ai făcut o treabă bună că ai ținut atelierul în viață. Dar nu ai făcut bani.

–Cum putem... încep eu, dar Alfred ridică mâna și mă oprește.

–Mai întâi să ne uităm peste datorii, continuă. Când a murit bunicul, în loc să mergi și să-ți găsești un partener care să te ajute să finanțezi afacerea, lucru care ar fi fost înțelept la acea vreme, te-ai împrumutat în contul clădirii, pentru a continua activitatea atelierului. Bunicul avea datorii cam de trei sute de mii de dolari. Ai dus mai departe împrumutul, dar, din nefericire, ai plătit doar

dobânda, așa că, după zece ani, datorezi băncii încă trei sute de mii de dolari.

– Chiar dacă a plătit în toată perioada asta?

– Chiar dacă a plătit. Băncile știu să facă bani și asta este modul în care îi fac. Și uite, așa ai intrat tu, buni, în bucluc, spune. Te-ai folosit de singurul bun pe care îl aveai pentru a împrumuta mai mulți bani. Ai ipotecat clădirea. Adevărata problemă este că ți-au făcut o ipotecă balon – ușor de plătit la început, dar care apoi, cum spune și numele, se umflă. Iar acum datoria a ajuns la termenul critic. La anul vei plăti de două ori mai mult. Din nou băncile au fost șmechere. Ele știu că valoarea proprietății tale în zona asta este permanent în creștere și fac bani de pe urma faptului că și tu vei face când îți vei vinde clădirea.

– Dar ea nu vrea să vândă, intervin eu.

– Știu. Dar buni s-a folosit de clădire ca punct de sprijin. Odată cu moartea bunicului, buni nu a mai putut plăti alte datorii. Era împovărată de cele vechi. Afacerea produce la fel în fiecare an.

– Am încercat să produc mai mult, oftează buni.

– Dar nu poți. Asta e caracteristica produselor artisanale. Se presupune că sunt unicate, nu?

Alfred se uită la mine.

– Exact asta vindem. Pantofi fără cusur. Făcuți manual. Unicate.

Vocea mi se pierde.

Alfred mă privește cu toată compasiunea de care este capabil.

– Bun, uite ce vă sfătuiesc. Ținând cont de costul mărfurilor din atelier și de capacitatea voastră de a duce la bun sfârșit comenzile, este puțin probabil că veți face bani. Așa că, din punct de vedere financiar, afacerea nu aduce nimic.

– Dar nu putem găsi o modalitate de a produce mai mulți pantofi? îl întreb.

– Este imposibil, Valentine. Ar trebui să produceți de zece ori mai mult ca acum.

– Nu putem, șoptește buni.

– Există o cale de a vă rezolva toate problemele. Ați putea să vindeți clădirea și să vă mutați în altă zonă, mai ieftină. Sau nu. Poate că este timpul să închideți firma definitiv.

Mi se strânge stomacul. Spus pe șleau, acesta este scenariul care va pune capăt parteneriatului meu cu buni și îmi va distruge orice speranță de a prelua firma de pantofi în viitor. Buni știe asta, așa că îi spune:

– Alfred, nu sunt pregătită să vând clădirea.

– Bine, dar pricepi că această clădire este bunul tău cel mai de preț. Te poate elibera de datorie și îți poate aduce mulți bani, suficienți pentru tot restul vieții. Cel puțin lasă-mă să aduc niște agenți ca s-o evaluăm.

– Nu sunt pregătită să vând, Alfred, repetă ea.

– Înțeleg. Dar trebuie să știm cât valorează clădirea pentru ca, în cel mai rău caz, să mă pot duce la bancă să refinanțez ipoteca și să restructurez creditul.

O privesc pe bunica, pe care discuția a obosit-o. De obicei mi se pare că arată tânără, dar astăzi, pusă în fața adevărului crud al bilanțului de pe computerul lui Alfred și trebuind să-și mărturisească greșelile din trecut, pare epuizată. Mirosul pătrunzător de busuioc umple încăperea.

– Foccacia!

Fug la cuptor, mă uit pe geamul lui, înșfac mânușile și salvez aluatul auriu cu marginile aproape arse; scot tava și o așez pe blatul barului.

– La țanc! spun făcându-i vânt cu mânușile.

– Nu fi îngrijorată, buni, îl aud pe Alfred spunând. O să mă ocup de toate.

Promisiunea calmă a lui Alfred face să mă treacă un fior. Într-o bună zi, o să revăd toate astea și o să-mi amintesc că asta a fost momentul în care Alfred și-a făcut jocul pentru a prelua controlul Firmei de Încălțăminte

Angelini. El nu știe însă că, pe cât de hotărât este el să vândă, pe atât de hotărâtă sunt eu să rămân și să lupt. Frațele meu habar n-are din ce aluat sunt croită, dar va afla.

Astăzi de dimineață am fost trezită de ploaia rece care aducea primul fior al toamnei la New York. Cum temperatura a scăzut sub treisprezece grade, boilerul s-a pus pe treabă. Mirosul de vopsea proaspătă de pe radiatoare, amestecat cu aburi, ne avertizează că iarna e pe drum. Trec pe lângă dormitorul bunicii, care încă doarme. Cât de mult s-au schimbat lucrurile. Bunica se trezea și intra în atelier înainte de răsăritul soarelui. Nu am fost niciodată matinală, dar acum, având un țel, sunt în picioare odată cu răsăritul.

Deschid ușa de sticlă care dă în atelier, o proptesc cu o bucată de lemn uscat, apoi îmi pun cana cu lapte cald și espresso pe o pingea veche de cauciuc Cat's Paw și îmi încep turul, aprinzând pe rând luminile din atelier. De la întâlnirea cu Alfred, am savurat fiecare clipă în această clădire. Fiecare pereche de pantofi pe care o terminăm, o împachetăm și o expediem mă întărește în încercarea de a mă agăța de atelier. Nu-mi pot imagina lumea fără Firma de Încălțăminte Angelini de pe Perry Street nr. 66, unde se află și casa mea. Dar există momente în care sunt copleșită de disperare gândindu-mă la viitor, și mă simt ca și când visele mele se duc de râpă, purtate de râul Hudson spre mare ca o bărcuță de hârtie.

Atelierul ocupă o încăpere uriașă, cu zone delimitate pentru anumite activități. În spate există o toaletă, care a fost odată o debara. Atelierul este spațios deoarece se întinde pe două etaje. Pe toți cei patru pereți sunt ferestre care dau lumină tot timpul zilei, lucru rar întâlnit la o clădire din oraș. Când norii de furtună sunt întunecați și joși, ca în dimineața asta, este ca și cum am fi învăluți în șifon gri. Lumina este estompată, dar totuși răzbate de afară.

Ferestrele dinspre golf, care dau în West Side Highway, creează o vitrină de modă veche, transformându-ne într-un soi de acvariu pentru trecători, care ne văd în timp ce lucrăm. Străinii sunt adesea hipnotizați urmărindu-ne cum presăm, batem cu ciocanul și coasem. Suntem atât de fascinanți, încât PS 3¹ ne consideră o destinație obligatorie pentru excursia din fiecare primăvară. Copiii pot admira pe viu un meșteșug tradițional, o muncă manuală izvorâtă din secolele trecute. Ne găsim la fel de fascinanți cum sunt focile de la Grădina Zoologică din Central Park.

Iau inelul cu chei din cârligul aflat în nișa de lângă ușă. Încep prin a deschide grilajele metalice pliante, care protejează ferestrele de la stradă. Le dau deoparte și trag un opritor mare în jurul lor, care le ține strânse. Bunicul le-a instalat acum douăzeci de ani, deoarece compania de asigurări i-a pus în vedere că o să-i mărească rata de asigurare dacă nu face acest lucru. Bunicul a susținut că clădirea fusese sigură încă de când tatăl lui o cumpărase, în 1903, așa că nu vedea rostul acestor schimbări. Reprezentantul companiei de asigurări i-a spus: „Domnule Angelini, clădirea dumneavoastră nu s-a schimbat din 1903, dar oamenii s-au schimbat. Aveți nevoie de grilaj.“

Când străbunicul meu a intrat aici, a construit dulapuri de depozitare de jur împrejurul încăperii. Materialul lemnos este o combinație din tot ce a găsit – scânduri de stejar, capete de mahon și șipci de arțar ochi de tigru. Varietatea de culori și de esențe de lemn reamintește că străbunicul meu a construit atelierul din resturi de la depozitul de cherestea Passavoy, care se afla la intersecția străzii noastre cu Christopher Street. Dulapurile ajung până în tavan. Când eram copii, ne jucam în ele de-a v-ați ascunselea.

¹ Școală publică din New York (n.tr.)

În dulapuri sunt depozitate uneltele, țesăturile, pielea și materialele. De când s-a deschis atelierul, ordinea lor este aceeași. Străbunicul a construit în interiorul dulapurilor rafturi înclinate pe care ținem calapoadele sculptate în lemn de diverse mărimi, numite *la forma*. Au fost aduse din Italia când străbunicul a emigrat, și pe ele modelăm forma pantofului.

Un alt dulap are de sus până jos o serie de tije orizontale de lemn. Pentru a ajunge la sulul gros de hârtie subțire pentru tipare, de un albastru-cenușiu, ne folosim de o scară. Sub ea se află un sul de muselină simplă, urmat de o gamă somptuoasă de materiale, care se schimbă la fiecare sezon. Există satin jacquard alb cu față dublă și cusături în modele geometrice arlechin; mătase crem brodată cu modele de petale de flori în relief; catifea alb-gălbuie care, într-o anumită lumină, are o strălucire de un auriu-deschis; organza bej diafană, la fel de rigidă ca glazura fondantă; în alb ca bumbacul, cu textură rugoasă cu protuberanțe de ață, care îi dau aspectul unei museline elvețiene nefinisate. În sfârșit, pe ultimul nivel din partea de jos a dulapului, o tijă susține mosoare cu panglică de satin de toate nuanțele, de la cel mai pal roz la cel mai închis purpuriu.

Îmi amintesc cum eu și surorile mele îi ceream bunicii petice de material pentru a le face haine păpușilor. Păpușile noastre Barbie purtau haine italienești de primă mână, confecționate manual. Iar accesoriile? Cu provizia de mărgele, ciucuri și pene de marabu a bunicii, păpușile noastre erau înveșmântate în haine de lux.

În cel mai mare dulap era depozitată pielea, stivuită un rând peste altul. Între straturile de piele de lac ținam bucăți de flanel curat, iar între cele de piele de vițel, straturi subțiri de hârtie pentru tipare. Rafturile din acest dulap erau bine unse cu ceară de lămâie pentru a menține un ambient hidratant în jurul pieilor. Mirosul intens de

piele și lămâie se răspândea prin atelier de fiecare dată când deschideam o ușă a dulapului.

La intrare ținem un scaun cu spătarul drept și o masă mică folosită drept birou. Telefonul, un model negru și vechi cu disc, stătea alături de o agendă legată în piele roșie. Deasupra biroului se află un avizier acoperit cu fotografii ale nepoților și un colaj al clientelor purtând pantofii noștri în toată splendoarea ținutei lor de nuntă. Fotografia clasică în rochie de mireasă are două ipostaze. Este o poză completă a miresei care își ridică tivul rochiei pentru a-și arăta pantofii, sau este desculță și îi ține în mână la sfârșitul zilei.

O statuie mică de lemn a Sfântului Crispin, patronul cizmarilor, fixează facturile pe birou. Statuia a fost binecuvântată de preotul bunicii în 1952. La scurt timp după aceea, biserica a renunțat la sanctificarea Sf. Crispin, iar statuia a fost detronată din dulapul cu vitrină de sus și coborâtă la rangul de prespapier în atelier.

În afara unei mașini de spălat cu uscător, în spatele atelierului se află trei mașini mari. Laminorul este o mașină lungă cu cilindri mari și subțiri de metal care întind și netezesc pielea. Mașina de lustruit este de mărimea unei mașini de spălat și are perii mari de cânepă, care lustruiesc pielea pe partea tăbăcită până strălucește. „La Cucitrice“ este o mașină industrială de cusut, folosită pentru a fixa tălpile pe pantof.

Există și o placă de călcat acoperită cu pâslă albastră, cu urme de arsuri cafenii din belșug, cele mai multe fiind opera mea. Fierul de călcat este mic și greu, o pană triunghiulară cu mânerul îmbrăcat în ratan. Și el a venit din Italia odată cu străbunicul meu. Fierul are nevoie de zece minute pentru a se încinge, dar nici nu ne gândim să cumpărăm unul nou. Străbunicul meu i-a pus o rezistență electrică pe când era tânăr. Înainte de asta, îl puneau pur și simplu pe un grătar deasupra focului din cămin.

Un ucenic trebuie să înceapă prin a învăța să calce. Ați fi surprinși să aflați cât de mult timp mi-a luat să calc materiale fără ca acestea să se încrețească pe margine. Credeam că știu să calc, dar ca orice abilitate utilă în fabricarea pantofilor, chestii pe care ai crezut că le știi trebuie reînvățate și rafinate. Tot ce facem are ca scop asamblarea părților componente, astfel încât fiecare pantof să se muleze perfect pe piciorul clientului. Nu trebuie să existe margini, cute sau îmbinări nefinisate. Țsta este luxul de a purta pantofi făcuți manual. Nimeni altcineva nu-i poate purta.

Mă uit pe lista cu sarcinile de azi. Trebuie să cos mărgele pe o pereche de escarpeni de satin pentru o nuntă din toamnă; buni a terminat pantofii propriu-zisi, și rămâne ca eu să-i decorez. Mă duc la toaletă să mă spăl pe mâini.

Bunicul a inaugurat tradiția de a tapeta pereții acestei încăperi cu titluri ale cotidienele din New York care îl făcuseră să râdă. Preferatul lui? Din 1958: BEBELUȘ NĂSCUT CU TOȚI DINȚII. Eu am lipit: ȘI-A PUS PIROSTRIILE, când un star de cinema capricios s-a căsătorit a treia oară acum două veri. Buni a adăugat: ESCROCUL ASTOR, când fiul filantroapei Brooke Astor a fost acuzat că a luat bani din averea ei înainte ca ea să moară.

Mă duc la masa de lucru pentru a-mi organiza calendarul. Ador zilele ploioase și îmi place în mod deosebit să lucrez când este furtună. Ritmul răpăitului ploii în geamuri este un acompaniament natural pentru o muncă manuală pretențioasă.

– Iisuse, afară plouă cu spume, strigă June Lawton de la intrare. Își scutură umbrela neagră și o proptește deschisă lângă ușă. Apoi se descheie la treniul kaki și îl agață de un cârlig deasupra radiatorului din hol. Păcat că nu plouă cu bărbați, că ar da norocul peste noi, surioară.

June, cea mai veche și mai dragă prietenă a bunicii, are acum puțin peste șaptezeci de ani. Este o frumusețe irlandeză, cu ochii albaștri azurii și un gât ca de lebădă, pe care îl pune în valoare prin decolteuri adânci în V,

prin șiraguri de mărgele elaborate și lanțuri lungi și excentrice. June este o boemă autentică din West Village și se mândrește cu asta. În după-amiezile de vară, mă însoțește câteodată pe acoperiș când ud roșiile. Nu vine numai pentru soare; din când în când îi place să fumeze iarbă în pauzele de cafea. June ține țigara răsucită manual și spune: „Riscurile meseriei“, referindu-se la perioada în care a cântat cu o mică trupă de jazz numită Whiskey Jam. Buni obișnuia să se ducă la spectacolele ei în cluburile din Village, în anii '50 și '60.

June are părul roșu aprins ca în tinerețe și pielea netedă a cuiva care are jumătate din vârsta ei. I-am cerut odată lui June secretul frumuseții ei (nu este iarbă) și mi-a spus că, de când avea optsprezece ani, își spăla fața și gâtul cu clăbuci de apă și săpun, apoi își freca ușor pielea cu piatră ponce. După aceea se clătea și își dădea cu un strat subțire de margarină vegetală Crisco. Cam asta era cu cremele de față scumpe!

Greenwich Village este plin de femei ca June, care au venit în oraș când erau tinere, pentru a lucra în domeniul artistic, au avut un oarecare succes și și-au croit drum în viață. Acum, la pensie, locuind în apartamente cu chirie fixă, cu cheltuieli pentru întreținere mici, caută ceva interesant pentru a-și ocupa timpul. Lui June îi place munca manuală și are un gust formidabil, astfel încât buni a convins-o să vină și să lucreze în atelierul de pantofi. Bunicul a instruit-o cu cincisprezece ani în urmă și, de atunci, se pricepe de minune la croit tipare.

–Unde e Teodora? mă întreabă June.

–Încă nu s-a sculat, răspund.

–Hmm! June deschide un dulap, își scoate un halat roșu de velur și îl îmbracă. Crezi că se simte bine?

–Mda, sigur. Mă uit la June. De ce întrebi?

–Nu știu. În ultima vreme pare obosită.

–Am stat până târziu uitându-ne la colecția de DVD-uri cu Clark Gable.

– Așa mai merge.

– Aseară a fost *The Call of the Wild*.

June fluieră încetișor.

– Gable arăta sexy din cap până în picioare în filmul ăla.

– Și Loretta Young a fost grozavă.

– Oh, o adevărată frumusețe. Și era cu adevărat naturală, cu buze și cu corp cu tot. Știi că s-a îndrăgostit de Gable când făceau filmul ăla. A rămas însărcinată, a ținut totul secret, a născut o fetiță și a dat-o spre adopție. Apoi ghici ce-a făcut? Și-a adoptat propriul copil, a botezat-o Judy și a pretins ani de zile că nu era copilul ei natural.

– Serios?

– Pe vremea aia nu puteai avea un copil în afara căsătoriei. Îți distrugeai cariera. Starurile astea de astăzi? Nici chiar prestația proastă nu le poate ruina. June își umple o cană cu cafea. Asta mi se întâmplă când mi-e dor de o țigară. Mă înfierbânt. Își pune o linguriță de zahăr în cană. Ce mai faci?

– Am nevoie de șase milioane de dolari.

– Cred că pot să te finanțez.

Râdem, dar apoi expresia lui June devine serioasă.

– Ce vrei să faci cu atâta bănet?

N-am spus nimănui că am navigat pe internet pentru a căuta proprietăți asemănătoare în cartier. De când buni i-a dat voie lui Alfred să aducă evaluatori, am hotărât că aveam nevoie de propriile socoteli, ca să schițez o strategie diferită de a fratelui meu. Rezultatele căutărilor mele sunt amănunțite. Pot avea încredere în June, așa că mă destăinui:

– Aș vrea să cumpăr atelierul. Clădirea și afacerea.

June se așază pe unul dintre scaunele cu rotile.

– Cum ai de gând să faci asta?

– N-am nici o idee.

June zâmbește.

– Oho, ce distracție!

–Glumești?

–Valentine, de-asta e frumos să fii tânăr. Să încerci totul. Să izbândești. Să izbândești cu adevărat. Șase milioane sau șase dolari, care e diferența când ești tânăr și chiar ai putea face rost de ei? Iubesc zilele alea, pe dracu' zile, anii de glorie! Tu nu știi încă, dar lupta este palpitantă.

–Nu pot să dorm noaptea.

–E bine. Asta este cea mai bună perioadă să-ți faci o strategie.

–Păi, nu prea găesc soluții.

–O să găsești. June pune jos cana de cafea și se ridică. Ia de pe sul hârtie pentru tipare și o pune peste satinul *duchesse* de pe masa ei. Prinde hârtia pe material. Ce părere are bunica ta?

–Nu spune nimic.

–De ce nu o întrebi?

–June, toată chestia asta este extrem de delicată. O cunoști de mult timp. Ce crezi că poate spune?

–Bunica ta este cea mai bună prietenă a mea, dar în multe privințe este o enigmă pentru mine. Eu sunt foarte sinceră când vreau ceva, dar ea nu a fost niciodată așa. Este o femeie strălucită, să știi. Dar ține mult în ea.

–E singura persoană din familia noastră care face asta.

June netezește hârtia pentru tipare cu o mână.

–Cred că se simte mai bine de când lucrezi aici.

–Crezi?

–Ești un om de echipă bun. Și te place tare mult. Asta contează.

–A spus vreodată ceva de retragere?

–Niciodată, răspunde June, lucru pe care îl interpretez ca pe un semn bun.

Buni deschide ușa atelierului.

–'Neața, doamnelor.

–Cafeaua e proaspătă, îi spun.

– Ar fi trebuit să mă trezești, Valentine. Buni se duce la birou, își ia notițele, le citește și oftează. În ultima vreme, buni este ca cizmarul din poveste. Cred că se așteaptă să se trezească într-o dimineață, să coboare scările și, ca prin minune, spiridușii să fi făcut munca noastră în timp ce noi visam – splendizi pantofi noi făcuți manual, gata de purtare. Mi-ar fi prins bine să încep mai devreme.

– Situația este sub control.

– Și, în afară de asta, nu ai pierdut deloc vremea sus. Nu-l visai pe Gable? o întreabă zâmbitoare June.

– De unde știi? o întreabă, la rândul ei, buni.

– Cine nu-l visează pe Gable? ridică June din umeri.

Scot de pe raft pantofii care sunt gata. Buni i-a învelit în bumbac curat, alb. Îi despachetez cu grijă, ca atunci când iei o păturică de pe un nou-născut.

Pun pantoful stâng pe masa mea de lucru, netezind cu atenție satinul. Mă minunez de cusătura făcută de bunica pe marginea căputei. Este atât de fină, încât pare invizibilă.

Se aude o bătaie puternică în ușă. Mă uit spre June, care, fiind în toiul operațiunii de croit, nu se poate întrerupe. Buni face însemnări pe lista ei.

– Mă duc eu, spun.

Deschid ușa de la intrare. O femeie tânără, în jur de douăzeci de ani, stă sub o umbrelă neagră și șubredă. Este udă learcă și duce în mână niște foi prinse cu clips. Poartă un rucsac și niște căști în jurul gâtului, cu un fir care duce la aparatul agățat la brâu.

– Reparați pantofi, oameni buni?

Își dă jos gluga udă a hanoracului cu fermoar. Părul ei roșu și lung este strâns într-o coadă la spate cu un elastic. Pielea albă este stropită cu pistrui doar pe coama nasului și atât.

– Îmi pare rău. Nu facem reparații.

– E o urgență.

Fata pare că e gata să izbucnească în plâns.

Își reazemă umbrela în colțul vestibulului și mă urmează în atelier.

–Cum te cheamă? o întrebă buni politicoasă.

–Megan Donovan.

–Ești irlandeză, îi spune June fără să ridice măcar privirea. Și eu sunt tot slujnică. Suntem în minoritate aici¹. Așteaptă puțin.

–De ce anume ai nevoie? o întrebă buni.

–Sunt asistentă de platou și filmăm la biserica Our Lady of Pompeii... Tonul vocii ei urcă spre sfârșitul propoziției, ca și când ar pune o întrebare.

–E parohia mea. Bunica pare surprinsă că se face un film acolo unde merge ea la slujbă, unde s-a măritat și a botezat-o pe mama.

–Nu te-au consultat pe tine mai întâi? June continuă să fixeze materialul cu ace, dar de data asta își ridică privirea. Sună la Vatican, spune June cu un zâmbet larg.

–Despre ce e vorba în film? o întreb pe Megan.

–Păi, se numește *Lucia*, *Lucia*. Și este vorba despre o femeie din Greenwich Village-ul anilor '50. În tot cazul, filmam scena nunții ei și i s-a rupt tocul. Am căutat pe Google pantofi de mireasă în Greenwich Village și v-am găsit pe voi. M-am gândit că poate îl puteți repara.

–Unde e pantoful?

Megan își dă jos rucsacul din spate, deschide fermoarul și scoate un pantof pe care i-l dă bunicii.

Mă duc prin spatele mesei lângă ea pentru a evalua stricăciunea. Tocul se desprinsese complet de pe tija lui.

–Nu poate fi reparat, îi spun. Dar este măsura treizeci și șapte și jumătate. Mostrele noastre sunt tot treizeci și șapte și jumătate.

–Bine, lăsați-mă să le dau un mesaj. Megan scoate la iveală un BlackBerry și tastează rapid cu ambele degete

¹ În sec. al XIX-lea, milioane de irlandezi au emigrat în SUA, unde nu s-au bucurat de un tratament tocmai bun, printre altele și pentru că erau catolici (n.tr.)

mari. Apoi așteaptă răspunsul, pe care ni-l comunică imediat cu voce tare: Sunt pe drum.

– Cine? întrebă buni.

– Șefele mele. Creatoarea costumelor și producătoarea.

– Pantoful ăsta nu poate fi reparat, spune hotărâtă buni.

Megan pare agitată.

– Este primul meu film și oamenii ăștia sunt adevărați perfecționiști. Când s-a rupt tocul, toți au început să urle. Mi l-au dat și mi-au spus: „Repară-l“, cu un ton de parcă m-ar omorî dacă nu-l repar. Iau în serios orice tâmpenie. Vreau să spun, foarte pretențioși până la ultimul amănunt. Mireasa nu putea avea pur și simplu un buchet de trandafiri albi; trebuiau să fie trandafiri albi de un anume soi. M-am dus astăzi la piața de flori la ora trei dimineața să iau niște trandafiri din Ecuador, care se pare că înfloresc o dată pe an.

Megan se șterge cu mâneca la ochi; nu știu dacă sunt lacrimi de frustrare sau picături de ploaie.

Bunica îi toarnă lui Megan o cană cu cafea. Megan aruncă în cană frișcă și zahăr până când cafeaua capătă culoarea nisipului. Prinde cana cu ambele mâini și soarbe din ea.

– Ei bine, măcar acum știm unde a ajuns arta artizanală în America. În filme. Buni surâde.

– Hei, dă-mi hanoracul să-l bag în uscător, îi spun lui Megan.

Se dezbracă și mi-l dă. Tricoul ei negru, pe care scrie cu litere groase și albe DEPENDENT, este, în mod surprinzător, uscat.

– Casa asta este cu adevărat veche. Megan se uită în jur în timp ce-și bea cafeaua.

– Da, este, aprobă buni din cap. Îți place să faci filme?

– Sunt implicată până peste cap, oftează Megan.

Se aud alte ciocănituri puternice în ușă.

– Ele sunt!

Megan intră în panică, lasă cafeaua și merge la ușă.

Se întoarce urmată de două femei, care vorbesc repede între ele și par totodată preocupate.

– Ea este Debra McGuire, creatoarea noastră de costume, o prezintă Megan, gata, gata să facă o plecăciune.

Debra are părul castaniu-închis, lung și îl poartă prins lejer la spate. Este dată cu ruj roșu-deschis și are ochi căprui migdalați, care scrutează încăperea ca și când ar urma să intre în afacere cu noi. Își dă jos trenciul negru lucios. Pe dedesubt poartă șalvari turcoaz băgați în cizme galbene de lac și o fustiță de patinatoare din mătase roz, peste pantaloni. În partea de sus poartă o jachetă de cântăreață, cu dungi subțiri, galben cu alb, care arată ca și când ar fi furat-o de la Sergeant Pepper. Este greu de spus câți ani are. Ar putea să fie trecută de treizeci de ani, dar are prestanța și autoritatea unei femei de cincizeci.

– Ai reparat pantoful? se repede la Megan.

– Nu. Iar dumneavoastră cine sunteți? intervine buni întorcându-se către femeia care stă lângă Debra.

– Sunt Julie Durk, producătoarea.

Julie este trecută de treizeci de ani și are pielea deschisă la culoare și ochi albaștri. Spre deosebire de exigenta Debra, este îmbrăcată ca mine, în jeanși decolorați, o bluză neagră pe gât și cizme negre de piele întoarsă. Julie poartă și o jachetă albastră de baseball pe care scrie cu roșu, acolo unde ar trebui să fie logoul echipei, „LUCIA, LUCIA“.

– Unde suntem?

Debra se uită prin atelier, apoi la Megan, mai mult iritată decât curioasă. Înainte ca Megan să poată spune ceva, buni intervine:

– La Firma de Încălțăminte Angelini. Facem pantofi de mireasă la comandă.

– N-am auzit niciodată de voi. Debra se învârte în jurul mesei de croit tipare pentru a putea vedea modelul la care lucrează June. O cunoști pe Barbara Schaum?

–Creatoarea de sandale din East Village? E minunată, spune buni. Este în branșă de la începutul anilor '60.

–Atelierul ăsta există aici din 1903, spun, în speranța că această femeie se va prinde că trebuie să fie respectuoasă cu bunica mea.

–Nu ați mai rămas mulți. Debra merge mai departe pentru a studia pantoful la care lucrez. Îmi mai spuneți o dată ce faceți?

–Pantofi de mireasă.

Acum eu sunt cea iritată.

–Domnișoara McGuire are o grămadă de lucruri pe cap, o scuză Megan pe șefa ei.

–Te rog. Debra îi face un semn disprețuitor cu mâna. Și pentru ce, mă rog, nu-mi puteți repara pantoful?

–Nu se poate repara, îi spun.

–Atunci va trebui să tragem alte cadre, conchide Julie mușcându-și buzele.

–E un film despre modă, spune repede Debra. Trebuie să iasă ca lumea.

–Cine a făcut pantoful ăsta? o întrebă bunica, ținând pantoful stricat în mână.

–Fougeray. Un francez.

–Dacă vorbiți cu el, spuneți-i că este mai bine să folosească titaniu la tocuri.

–E mort, dar o să-i spun agentului lui, răspunde sarcastic Debra.

–Domnișoară, sunt ocupată. Nu mă interesează sarcasmul dumitale, continuă buni netulburată. Cel care a făcut pantoful a lipit tija. Ridică tocul. E o lucrătură de proastă calitate.

–Au fost scumpi, se scuză Julie, dar nu știu dacă se adresează bunicii sau Debrei.

–Sunt sigură că au fost. Dar sunt făcuți prost, indiferent cât de mult au costat. Bunica ridică din sprâncene. Așadar, cât din pantof se vede în cadru?

– Pantoful este cadrul. Este un prim-plan, un cadru mobil. Debra își sprijină mâinile pe masa de croit tipare și își pleacă, gânditoare, capul.

– Poate... începe Julie.

Debra o oprește.

– Dacă nu-l pot repara, asta e. Trebuie să tragem alte duble cu un alt pantof.

– N-ai vrea să vedeți colecția noastră? întrebă buni. Debra nu spune nimic. Nu suntem francezi, dar ne pricepem.

– Bine, bine, hai să vedem ce aveți. Debra se așază pe un scaun de lucru și-l trase spre masă. M-ai târât până aici. Se uită la Megan. Își așază mâinile una peste alta pe hârtia pentru tipare. Așa că uluiți-mă! Se uită la noi.

– Locul acesta este o țară a minunilor în privința oportunităților, spune Megan, uitându-se plină de speranță la buni și la mine.

– Este un atelier de pantofi făcuți la comandă, o corectează buni. Valentine, adu, te rog, mostrele!

– Ce dorești, mai exact? o întrebă June pe Debra.

– Este o scenă ca în Cenușăreasa. Debra se ridică și interpretează scena. Mireasa fuge din biserică și îi cade pantoful.

– Ghinion, spune buni.

– De unde știi? o întrebă Debra.

– Este o poveste veche despre nevestele italiene. Nu e vorba despre o italiancă în film?

– Da. O fică de băcan din Village.

– Megan spune că acțiunea are loc în 1950. Buni o privește pe Megan, care zâmbește recunoscătoare că a fost implicată în această discuție profesională. Unul dintre modelele noastre de bază a fost creat în 1950 de soțul meu.

– Mi-ar plăcea să-l văd, spune Debra, zâmbind cu un entuziasm artificial.

Înșir pe masă cutiile din dulapul cu modele. Buni ia o cârpă moale de flanel și șterge exteriorul cutiilor înainte

de a le deschide. Este un obicei datorat faptului că lucrăm cu nuanțe deschise de material, care se pot păta sau zgâria la atingere.

– Oferim șase tipuri de pantofi de mireasă. Socrul meu și-a botezat creațiile după personajele favorite din opere. Lola, inspirat de *Cavaleria Rusticană*, este de departe cel mai popular, începe buni. Este o sanda cu toc stratificat. Decorăm adesea baretele cu mici pietre și ornamente. De obicei, este făcută din piele de vițel, dar am făcut-o și din satin cu față dublă.

Debra se uită la pantof.

– E minunat. Îl pune pe masă. Dar este prea ușor și diafan. Îmi trebuie ceva mai solid.

Buni deschide următoarea cutie.

– Acesta este Ines, din *Trubadurul*.

Debra examinează escarpenul clasic, cu toc zvelt.

– Ne apropiem, dar nu este chiar ce ne trebuie.

– Mimi din *Boema* este o cizmuliță scurtă până la gleznă, comandată cel mai adesea din satin lucios sau catifea cu imprimeuri. Le pun și capse fine și șireturi late din panglică.

Buni pune cizmulița pe masă.

– E nemaipomenită, spune Julie. Dar o cizmă nu cade niciodată din picior.

– Gilda din *Rigoletto* este un sabot brodat cu toc cui, deși adesea îl facem fără toc înalt.

– Țsta e preferatul meu, își spune June părerea.

– Osmina din *Suor Angelica* este un pantof Mary Jane cu nasturi. Rămâne la alegerea miresei dacă are una sau două barete, sau o baretă în formă de T.

Debra se uită la pantof cu ochii pe jumătate deschiși.

– Nu.

– Flora din *Traviata* este destul de nou. Am creat stilul ăsta în 1989. Buni le arată niște balerini din piele de vițel, cu talpa plată și cu șnururi care se încrucișează pe gleznă și merg până la jumătatea gambei. Mă săturasem să le trimit

pe mirese la Capezio, așa că m-am hotărât să le iau o parte din piață cu pantoful ăsta. De fapt, era singurul tip de pantof care ne lipsea din colecția originală.

– Dacă m-aș mărita din nou, i-aș alege imediat pe aceia. Debra arată spre modelul Flora. Dar aici nu e vorba despre ce îmi place mie. E vorba despre personajul nostru. Debra ridică pantoful Gilda. Cred că ăsta e. E uimitor. În plus, un pantof decupat în spate poate să cadă ușor din picior.

– Ăsta a fost creat de soțul meu în 1950. Așa că, în privința epocii, nu te înșeli.

– Iar dumneata, doamnă Angelini, ești inițiată în cele mai mari taine ale pantofilor. Debra zâmbește pentru prima dată. Nu știu dacă de ușurare sau din pricina pantofilor, dar este mulțumită.

Pe fața bunicii se citește o satisfacție deplină. Nimeni nu se poate pune cu buni când este vorba despre pantofi. E expertă.

– Aceștia sunt măsura treizeci și șapte și jumătate, spune Debra uitându-se în interiorul pantofului. Cât îți datorăm?

– Mă tem că nu vindem niciodată mostrele.

– Păi, trebuie. Zâmbetul Debrei dispare. E vorba despre o urgență.

– De fapt, poate că ni-i poți doar împrumuta? Vă vom face reclamă pe deplin pe genericul filmului, se oferă Julie.

– Așa mai merge.

Buni strânge mâna lui Julie.

– Megan, împachetează-i și ne întâlnim la camionul cu costume, ordonă Debra. Doamnă Angelini, bineînțeles că avem nevoie și de dumneavoastră la fața locului.

– De mine? Pentru ce?

Buni este nedumerită.

– Filmăm scena acum. Dacă sunt probleme, trebuie să fiți acolo să le rezolvați. Nu pot să risc să se întâmple din nou, o lămurește Debra arătând spre pantofii Fougeray.

Buni se uită spre mine.

– Pot să o iau...

–Ia-o, ia-o, răspunde Debra nerăbdătoare. Megan vă va conduce.

Debra se îmbracă cu haina în drum spre ieșire. Pleacă la fel de repede cum au venit, ca fulgerele din vijelia de afară care străpung încăperea preț de o clipă, pentru ca apoi să dispară. Scot hanoracul lui Megan din uscător. Îl îmbracă.

–Aș putea găsi Our Lady of Pompeii și cu ochii închiși. Buni îmi poruncește: Ia-mi trusa, Valentine. Să mergem!

Pe străzile din Greenwich Village se filmează tot timpul cadre pentru un spectacol de televiziune sau pentru un film. Cele patruzeci și șapte de versiuni ale serialului *Lege și ordine* s-au făcut în Manhattan, așa că rareori se întâmplă să nu fie vreo echipă care să filmeze ceva pe undeva. Ne-am obișnuit să așteptăm la colțuri până când carele de filmat se opresc, apoi să pășim în vârful picioarelor peste șerpăraia de cabluri și fire, pe lângă camioane, în timp ce membrii echipelor vorbesc la căști și își verifică carnetele.

Când buni era tânără, filmele erau făcute într-un loc magic numit Hollywood. Acum, stelele de cinema merg pe străzile din cartier ca oamenii obișnuiți. Nu mai este nimic magic în faptul că o zăresc pe Kate Winslet la distanță de trei persoane în fața mea, așteptând la Starbucks, atât de aproape încât îi recunosc și lacul de unghii: Essie Ballet Slippers. Nu mai sunt niște simboluri când te lovești de ele alergând prin oraș. Buni n-a văzut-o niciodată pe Bette Davis la bodega ei, sau pe Hedy Lamarr la coafor.

–Urmați-mă, spune Megan, făcându-ne semn mie și bunicii, înainte de a intra în biserica Our Lady of Pompeii. Se întoarce și ne zâmbește timid. Am uitat că știți locul ăsta mai bine decât mine.

Mirosul aromat de tămâie de la ultima slujbă de duminică plutește în aer. Podeaua de marmură lustruită este acoperită de cutii cu instrumente de iluminat și colaci de

cablu. Masa pe care duminica sunt împrăștiate broșurile bisericești acum este plină cu chifle, cafetiere de plastic și grămezi de gustări. Este ciudat să vezi vechea biserică gotică atât de schimbată față de cum arată de obicei. Băncile cu sculpturi elaborate, vitraliile și altarul baroc s-au transformat brusc din casa Domnului în decor de film.

–Nu-mi vine să cred că părintele le-a dat voie să folosească biserica, îmi șoptește buni.

–Nici Bisericii Catolice nu-i displace puțină publicitate, îi șoptesc și eu. Unde mai pui și taxa piperată de închiriere a spațiului.

Descopăr personajul principal al filmului pentru că poartă rochie de mireasă.

–Aceasta este Anna Christina, ne spune Megan. Până să apară în acest film, era practic o necunoscută, la fel ca Reese Witherspoon din filmul *Blonda de la Drept*.

Anna Christina pare a avea doar douăzeci de ani. E micuță, cu o figură ca de clepsidră. Fața ei ovală este mărginită de bucle negre strălucitoare, care creează un contrast uimitor cu pielea ei perfectă. Buzele arată ca niște vișine pe zăpadă, având exact culoarea care se purta în anii '50. Debra stă lângă ea, în genunchi, agitându-se cu pantofii.

–Sunt prea mari.

Debra se ridică, gata să explodeze. Simt cum pulsul lui Megan, care stă lângă mine, o ia razna.

–Ia să văd. Bunica navighează prin îmbulzeală spre actriță, dar trebuie să se agațe de brațul Debrei pentru a îngenunchea. „Genunchi blestemați“, o aud spunând în timp ce îmi croiesc drum prin mulțime și îngenunchez alături de ea. Buni apasă pe vârful și pe căputa pantofului de satin, după care îl scoate cu atenție din piciorul Annei. Apoi se uită la Debra. Ce pantof îi iese din picior în cadru?

–Dreptul.

–Dă-mi căptușeală de bumbac. O s-o coasem pe interior.

Buni desface bumbacul și taie cu grijă un pătrat, cu o foarfecă aurie. Bag ață în ac și fac rapid un nod. Buni pune căptușeala în vârful pantofului și îl strecoară la loc în piciorul Annei. Este încă larg. Ia un alt pătrat de bumbac și căptușește căputa pantofului. După o altă probă rapidă, buni îmi dă pantoful și căptușeala.

—Coase-o!

Cu un ac fin cos căptușeala de materialul pantofului, de la căpută până la vârf. Fac o cusătură minusculă, care fixează bumbacul de pantof. Repet operația și pe partea cealaltă a pantofului, făcând practic un pantof în pantof. Buni îl ia și i-l pune actriței înapoi în picior.

—Acum e prea strâmt! se plânge Debra. Nu va ieși niciodată din picior.

—N-am terminat, spune buni pe un ton pe care nu l-am mai auzit de când ne prinsese pe mine și pe Tess desenând pe pereții ei, când aveam cinci ani. În jur s-a lăsat o tăcere mormântală. Îmi ridic privirea și îl văd pe regizor, un tânăr cu o șapcă de baseball și cu o vestă matlasată, măsurând încăperea cu pasul, ca și când ar fi așteptat nașterea unor cvadrupleți. Buni îmi dă pantoful înapoi, poruncind: Fă un clin în partea stângă.

Fac o cusătură, care strânge mai mult căptușeala de căpută. Îi înapoiez bunicii pantoful.

—Dă-mi markerul cu ceară, Val.

Îi dau bunicii markerul din trusă. Freacă cu el interiorul tălpii, înmuind pielea și făcând-o flexibilă. Apoi pune ușor la loc pantoful în piciorul Annei.

—Anna, când vine timpul să pierzi pantoful, este suficient să ridici degetele și să tragi piciorul. O să-ți alunece din picior. Încearcă.

Anna face cum a învățat-o, ridicând piciorul de pe poala și apăsând cu vârful pe căpută. Pantoful îi alunecă pe jos.

—Merge! spune Anna, zâmbind cu o ușurare la fel de evidentă ca a mea.

Deodată, echipa de filmare, care stătuse în jurul nostru aruncându-ne priviri otrăvite de îngrijorare, intră în acțiune. Își reiau locurile, strigând comenzi unii către alții, în timp ce regizorul se așază în scaunul său și se uită fix în monitor.

Megan ne împinge, pe mine și pe buni, în întuneric. O urmărim pe Anna Christina cum deschide cu ambele mâini ușile de mahon ale bisericii, apoi fuge în rochia ei de mireasă din satin *duchesse* prin vestibul, până afară, pe platforma din fața scărilor de la Our Lady of Pompeii. Exact la țanc, când pășește pe treapta de sus, își pierde pantoful Gilda, așa cum se plănuise.

—Este un cadru mobil, ne explică Megan. O mișcare continuă.

În ceea ce pare a fi a zecea dublă, pantoful cade tot la țanc, ca de fiecare dată. Eu și bunica respirăm din nou. Un bărbat de lângă regizor strigă:

—Opriți! Trecem mai departe.

Echipa se răspândește, cărând, ridicând și împingând în jurul nostru echipament. Debra se duce la regizor, care schimbă câteva cuvinte cu ea.

—Ne-ați salvat pielea, spune Megan zâmbind. Regizorul îi spune Debrei că scena i-a ieșit bine.

Debra îl bate pe spate pe regizor și se îndreaptă spre noi.

—Afară cu Fougeray, e rândul lui Angelini.

Gramercy Park

Pulverizez un pic de Burberry clasic (cadou din partea mamei de la una dintre parangheliile ei literare) pe gât, după care pulverizez puțin și în aer, deasupra capului, de unde se așază pe mine ca o boare parfumată, un amestec de cedru și piersică. Mă aplec spre oglinda de deasupra mesei de toaletă și-mi controlez machiajul. Oglinda cu ramă aurie sculptată din dormitor este așa de veche, că foița de argint din spatele sticlei s-a cojit în râuri de sepia, ceea ce face ca fața mea să capete o strălucire de alabastru. Oglinda asta magică este Restylane-ul¹ meu de pe perete. Cartea de vizită a lui Roman Falconi stă frumos vârâtă într-un colț al oglinzii, și, dintr-un motiv sau altul, o bag în buzunarul hainei mele de seară. Poate că o să-mi fie suficient de foame ca să-i vizitez vreodată restaurantul.

Înșfac geanta de seară de pe pat și o deschid ca să văd dacă am portofelul, cardul Metro și trusa de machiaj pentru situații de urgență: ruj mov, creion roz pal pentru contur de buze și fard corector. Trec pe lângă camera lui buni, care-și dă jos hainele de lucru și își pune halatul de casă.

– Te așteaptă Gabriel, strigă după mine în timp ce cobor scările.

– Bunica zice că-l știi pe Roman Falconi, spune Gabriel când intru în living. Gabriel, cu tenul ca al Albei-ca-Zăpada, este versiunea mai solidă a lui Marcello Mastroianni. Ne-am cunoscut în prima zi de facultate, când așteptam la o coadă lungă să ne înscriem la cursurile de teatru și artă. Primul lucru pe care l-a spus după ce s-a

---

¹ Produs folosit în tratamentele cosmetice de întinerire și remodelare (n.tr.)

prezentat a fost: „Sunt homo“. Iar eu am replicat: „Nu e nici o problemă“. De atunci suntem cei mai buni prieteni.

– Ce-ai zice de un pahar de vin înainte să plecăm?

– Chiar mi-ar prinde bine unul, spune.

Mă duc în bucătărie și iau o sticlă de Poggio al Lupo de pe raftul cu vinuri.

– Și zici că poți să ne bagi la Ca' d'Oro? mă întreabă Gabriel, așezat la bar.

– Ai auzit de el?

– Tu chiar nu ieși în lume, așa-i?

– Doar când mă inviți tu. Îi torn lui Gabriel un pahar de vin, apoi îmi torn și mie.

– Revista *New York* îl consideră cel mai tare debut italianesc al acestui sezon. Încerc să obțin o rezervare de când a deschis. Vrei, te rog, să-l suni tu?

– Nu-l sun. Închin paharul spre Gabriel. *Salute*.

Gabriel închină paharul spre mine și zice:

– De ce?

– Am venit acasă cu niște cumpărături de la băcănie, și el stătea aici, la masa asta, vorbind în italiană cu buni, care era total vrăjtită de el. Să-l sune ea.

– Poți să ai încredere într-un bărbat care admiră femeile de o anumită vârstă.

– Nu mă pricep la de-astea. Dar nu era aici ca să rememoreze amintirile lui buni din Manhattanul post-belic. Voia să o cunoască pe femeia pe care a văzut-o goală pe acoperiș.

Gabriel cascadează ochii mari.

– El e tipul care te-a văzut?

– Da, da, da. Probabil se gândește că sunt exhibiționistă.

– Păi, probabil că i-a plăcut ce-a văzut.

– Ai face orice ca să obții o masă la restaurantul lui.

Gabriel ridică brațele în aer.

– Sunt un gurmand. Pentru mine e o chestiune serioasă. OK. Deci, cum arată?

– Atrăgător.

– Un cuvânt neutru.

– Bine. E înalt, și brunet, și hetero, ba ar putea fi considerat chiar frumos. Dar, dintr-un anumit unghi, ai zice că are pe nas ochelari ca ai lui Groucho Marx, ăia cu nasul de plastic și sprâncene.

– Profilul italianesc. Blestemul ocazional al poporului nostru.

– Cum arăt? Îl întreb pe Gabriel, dând la iveală rochia de sub haină, într-o poză à la Suzy Parker.

– Cum se cuvine, dă el verdictul.

– Și tu care ziceai că „atrăgător“ e un cuvânt neutru! „Cum se cuvine“ e și mai rău!

– Vreau să zic că arăți exact cum trebuie ca să te întâlnești cu un fost iubit cu care aproape te-ai măritat și care acum este însurat cu altcineva. Îmi plac pliurile.

– E rochia lui buni. Îndrept rozetele de mătase, mototolite, pe lângă tiv.

– Ei îi stă mai bine de o mie de ori, zice buni, care intră de pe hol. Și la ce petrecere mondenă vă duceți?

– Petrecerea dată de firma lui Bret Fitzpatrick, pe acoperișul de la hotelul Gramercy Park.

Gabriel își netezește bretonul des, dându-l într-o parte. Acum e un club privat. Mă bucur că Bret a știut să se miște repede și bine ca să ajungă ce naiba e el acum. Mai zi-mi o dată, ce e?

– Ceva de genul administrator de fonduri. Pun în poșeta de seară o cutiuță de bomboane cu mentă. Am două motive să mă duc la petrecerea din seara asta. Întâi, încă mai sunt slabă după nunta lui Jaclyn. În al doilea rând, am nevoie de ajutorul lui Bret ca să înțeleg cum să-mi finanțez viitorul. N-am încredere că frate-meu se gândește la binele meu acum, când restructurează datoriile noastre. Bret mi-ar putea fi de mare ajutor. Bret e vicepreședinte pe undeva. Sinceră să fiu, nu înțeleg cu ce se ocupă.

–De ce-ar trebui? Hai să fim sinceri. Tu ești pantofăreasă, iar eu, *maître d'* la Café Carlyle. Noi suntem de-ăia cu sapa, în timp ce fostul tău iubit, Bret... Iartă-mă, Teodora.

–Gabriel. Îl opresc înainte să se pună și mai mult într-o situație jenantă. Îi torn un pahar de vin lui buni și i-l dau.

–Sunt bucuroasă să aud că nepoata mea are o viață împlinită.

–Ai nevoie de ceva înainte să plec? o întreb.

–Nu, mulțumesc, o să-mi încălzesc niște penne, o să beau paharul ăsta cu vin și o să mă uit la Mario Batali, pe canalul de gastronomie.

–Știi că prietenul tău, Roman Falconi, are un restaurant în vogă?

–Știa totul despre roșii, zice buni cu mândrie. Și vorbea o italiană splendidă. Buni își împreunează mâinile în semn de mulțumire, ca și când s-ar ruga. Mereu am zis că e un bărbat minunat.

–Te lași vrăjită de un accent, îi amintesc.

–Și eu, spune Gabriel cu jind.

–Nu vreau decât să ai grijă pe cine lași în casă.

–Stai liniștită, Valentine. Roman este din Bari. L-am cunoscut pe străunchiul lui, Carm, acum o mie de ani. Era un client obișnuit al restaurantului Ida De Carlo de pe Hudson Street. Și pot să pariez că n-ai fost amabilă cu el, nu?

–Destul de amabilă ca să fac rost de o invitație la cină. O pup pe buni în fugă. Ies pe ușă, urmându-l pe Gabriel în jos, pe scări.

Acoperișul de la hotelul Gramercy Park adăpostește un living șic cu terasă, cu pereți vitrați, ticsiți cu tablouri imense, viu colorate; covoare persane groase; mobilă joasă lăcuită; și un șemineu care strălucește viu în noaptea răcoroasă de toamnă. Din tavanul încăperii de pe

acoperiș atârnă un candelabru cu ornamente lobate din sticlă verde, care împrăștie lumini albe strălucitoare, ca frunzișul dintr-o pădure fermecată. Peisajul citadin pare să se piardă în depărtare, astfel că de aici, zgârie-norii seamănă cu niște cutii de bijuterii din catifea neagră, presărate cu perle.

Ăsta nu este vechiul New York, unde cei care băteau barurile de noapte treceau obligatoriu prin Cartierul Latin și prin El Morocco. ăsta este un New York nou-nouț, unde hotelierii sunt impresari, iar saloanele lor elegante își dispută o clientelă înstărită și influentă, care să le împodobească interioarele flamboaiante, dar fermecătoare. Suntem în mijlocul noii aristocrații. Fostul meu iubit, Bret Fitzpatrick, este înconjurat de admiratori care-l curtează, iar în spatele lui, clădirea Chrysler strălucește ca o sabie argintie. Ce potriveală, fiindcă bărbatul ăsta a fost odată cavalerul meu în armură strălucitoare.

– Valentine! Bret se scuză și vine direct spre noi. Mă sărută pe obraji, după care îl îmbrățișează viguros pe Gabriel. E o adevărată reîntâlnire!

– Nu vorbi așa! Gabriel îi trage una tare pe spinare înainte să se desprindă din îmbrățișare. Mă faci să mă simt bătrân.

– Eu ar trebui să mă simt așa pentru că sunt mai mare decât voi, zice Bret zâmbind. Mă bucur grozav că vă văd. Vă mulțumesc că ați venit.

– Cine sunt toți oamenii ăștia? întrebă Gabriel uitându-se în jur.

Bret coboară vocea:

– Clienți și prieteni de-ai lor. Unul dintre partenerii noștri de la compania de investiții este membru al clubului. Se întoarce spre mine.

– Arăți extraordinar, Valentine, zice Bret, în timp ce Gabe se îndreaptă spre bar să ne aducă ceva de băut.

– Și tu. Și chiar așa e. Bret arată ca un finanțist de succes de pe Wall Street, care și-a câștigat locul în

vârful piramidei. Costumul făcut la comandă îi pune în evidență înălțimea, iar pantofii eleganți marca Ferragamo arată gustul lui rafinat. Părul șaten-deschis a început să i se rărească, dar nu contează. Are ochi cenușii catifelati, a căror expresie e plină de căldură. Are un chip în care te poți încrede. Se citește pe el aplombul, dar nu e defel arrogant. Bret a reușit prin propriile puteri, și are alura plină de grație a celui care și-a câștigat acest drept. I s-a dus gârboveala din tinerețe, e înlocuită acum de o ținută dreaptă, milităroasă. A dobândit lucrul acela pe care copiii privilegiați par să-l posede de la naștere, iar noi, ceilalți, trebuie să-l dobândim – se cheamă *cizelare*.

Când l-am cunoscut pe Bret, era un puști strălucit din Floral Park, care provenea din rândul clasei muncitoare și avea o arzătoare ambiție de a reuși. Tundea iarba pentru un important broker de pe Wall Street, care-i promisese o slujbă dacă se ducea la facultate și obținea o diplomă în finanțe. Bret a făcut mai mult decât atât. A fost șef de promoție la Saint John, după care s-a dus la Harvard Business School. În zece ani, Bret s-a scuturat de vechea lui viață și a pătruns într-una nouă, care i se potrivea exact ca o cămașă făcută la comandă, de la Barneys. Avem un trecut plin de amintiri împreună, de care nu mi-e rușine. Bret se scuză când este smuls de lângă mine de un domn mai în vârstă cu un aer distins, îmbrăcat în costum.

Gabriel se întoarce cu băutura.

– E hi-to, zice dându-mi paharul.

– Ce-i aia?

– Nu știu. Mo-, glo-, flo-, nu-știu-cum... hi-to¹. Tot ce se bea acum se termină în -hi-to. Gabriel ia o înghițitură.

– Sau în -tini. Un Gabetini, Valentini, Brettini. Gust băutura. Hotelul ăsta nu mai arată așa cum mi-l amintesc. Îmi îndrept privirea dincolo de marginea acoperișului, spre copacii din Gramercy Park, o insulă deasă de

¹ De la cocktailul numit mojito, scris aici „mohito“ (n.tr.)

verdeată, generos luminată de razele aurii ale felinarelor de modă veche. Parcul este împrejmuit de un gard din fier forjat, și este așezat în centrul unui scuar compus din clădiri tradiționale din gresie și impozante imobile cu apartamente, de dinainte de război. Îmi amintesc când s-a măritat aici prietena mea, Beáta Jachulski. Asta a fost înainte să-l cumpere europenii. Era așa de plăcut, și mâncarea era delicioasă. Asta se întâmpla înainte de Epoca Luminilor. Ai văzut tablourile din lobby?

– Dacă ți se pare că hotelul ăsta s-a schimbat, ce părere ai de dragul nostru Bret? îmi șoptește Gabriel.

– A fost obligat. Mă sprijin de peretele care închide acoperișul și privesc afară, pe deasupra mulțimii. Țștia sunt oamenii pe care Bret trebuie să-i impresioneze. Probabil că nu-i ușor.

– Ești așa de iertătoare. Gabriel soarbe o înghițitură din băutură. Mi se cam face greață.

– Sunt pur și simplu mândră de el. Atât.

Gabriel mă privește cu un amestec de înțelegere și suspiciune. Au trecut cinci ani bătuți pe muchie de când eu și Bret ne-am despărțit. Iar seara asta e o dovadă că el nu s-ar fi potrivit niciodată cu viața nouă pe care mi-am construit-o, printre bucățile de piele de pe podeaua atelierului. El era făcut pentru *asta*.

– În fine, poate că mă simt doar rănită fiindcă noi trei eram mereu noi, iar acum Bret înseamnă *ei*. E singurul *ei* pe care-l cunosc.

Gabriel pescuiește una dintre cele trei vișine de pe fundul paharului.

– Cum de tu ai trei vișine? vreau eu să știu.

– Am pentru că am cerut.

Îl urmăresc pe Bret, care pleacă de lângă clienții lui, îndreptându-se spre colțul încăperii, unde trei fete drăguțe, puțin trecute de douăzeci de ani, sorb cocktailuri și fumează. Afară e răcoare, dar ele nu poartă ciorapi, iar picioarele lor bronzate sunt încălțate în escarpeni

foarte decoltați, ce lasă să se vadă baza degetelor și ușoara scobitură a tălpii de care sunt prinse tocurile de zece centimetri. Fetele astea își cumpără pantofi la modă, nu comozi.

– Mă duc să pun stăpânire pe canapeaua de lângă șemineu. Livingul ăsta dichisit care se continuă cu terasa e foarte bun până ce vine iarna, zice Gabriel. Mi-e așa de frig că ai putea să spargi gheața de pe fundul meu!

– Vin și eu într-un minut, îi răspund continuând să-i fixez pe Bret și pe fete.

Două dintre tinere se răsucesc pe călcâie și fac stân-ga-mprejur, lăsând-o pe fata blondă tremurând cu un pahar în mână. Bret se apleacă și-i spune ceva. Râd amân-doi. Apoi ea se apropie și-i aranjează colțurile papionului. Gestul de intimitate îl face pe Bret să se dea un pas înapoi.

O pală ușoară de vânt năvălește pe acoperiș, iar luminile albe ale candelabrului dansează, proiectând mici raze pe podea. Fata își înclină capul către Bret. Conversația lor a devenit serioasă. Îi observ câteva momente, apoi, cu vântul rece suflând din spate, mă îndest spre ei.

Întind mâna spre fată, întrerupându-le discuția.

– Bună, eu sunt Valentine, o veche prietenă a lui Bret.

– Bună, eu sunt Chase. Una dintre numeroasele asis-tente ale lui Bret, adaugă ridicând privirea spre el.

– Are multe?

– Exagerez, spune Chase și surâde. Are dinți per-fecți, fără risc de parodontoză, fiindcă a crescut cu toate descoperirile stomatologice ale anilor '90, inclusiv subs-tanțe de albit dinții, lasere și aparate dentare invizibile.

– Doamne, ce dinți superbi ai! îi spun.

Pare surprinsă. În mod evident, este obișnuită cu complimentele, dar nimeni nu pomeniște de dinții ei ca fiind prima și cea mai tare calitate a ei.

– Mulțumesc, zice.

Îmi încrucișez brațele, ținând paharul cu băutură în scobitura cotului, ca pe un ghiveci cu flori.

Când își dă seama că n-am de gând să plec, spune:

– Păi, cred că mă duc să-mi iau ceva de mâncare.

Privirea-i rămâne atârnată de Bret.

– Vrei și tu ceva? Nu pune întrebarea așa cum ar face-o o asistentă.

Bret se prinde de tonul ei, se uită la mine, după care îi zice, cu o voce foarte oficială:

– Nu, mulțumesc. Du-te și distrează-te.

Chase se întoarce și pleacă, în timp ce Bret se uită în zare, peste acoperiș, spre East River.

– Se vede Floral Park de aici – arăt spre partea de dincolo de țarm –, cartierul Queens, de unde venim noi.

– Nu, nu se vede, spune el.

– Ar fi grozav dacă s-ar vedea. Îi dau paharul meu, și el ia o înghițitură. Poate așa ți-ai aminti de unde ai plecat.

– Asta e o remarcă sarcastică?

– Nu. Absolut deloc. Cred că ai realizat în viață lucruri fantastice. Sinceritatea mea e evidentă, iar Bret se întoarce și mă privește. Deci, care-i treaba cu fata aia? îl întreb.

– Ești o italiancă tipică, replică el.

– Nu ocoli răspunsul.

– Nici una. Nu e nimic între noi.

– Ea crede că e.

– De unde știi?

– De când ne cunoaștem noi?

– De ani de zile. Bret se uită la mine pieziș, apoi își întoarce privirea în direcția în care se află Queens, ca și când ne-ar vedea pe noi acolo, doi adolescenți așezați pe gardul casei parohiale de pe Austin Street, unde stăteam de vorbă până la căderea nopții.

– Îhî. De când aveam eu aparat dentar. În afară de asta, din întâmplare sunt femeie, așa că știu că homarul umplut pe care se zicea că ți-l aduce nu este singurul serviciu ce ți l-ar oferi.

Bret trage aer în piept.

– Bine, bine, ce să fac atunci?

– Îi spui că ești însurat cu o femeie minunată și că ai două fete frumoase care se numesc Grace și Ava. Sigur că-ți cunoaște familia, fiindcă răspunde la telefoane la tine la birou. N-o fi cumva chiar asistenta care răspunde la telefon? În orice caz, îi mai spui că merită un tip drăguț, care să fie doar al ei. O să încerce să te contrazică, așa că tu o să-i spui că e prea tânără. Asta te face antipatic cuiva care chiar e tânăr.

Bret râde.

– Val, ești nostimă. Ai terminat cu predicile? Se întoarce și mă privește în față.

– Absolut. Acum e rândul tău să-mi dai o lecție.

Cu vorbe foarte simple, pe care doar prietenii vechi și apropiați le folosesc, mă întrebă:

– Ce problemă ai?

– Mă ajuți să salvăm firma de pantofi?

– Ce s-a întâmplat?

Mă lansez într-o explicație complicată și dezlânată despre Alfred, datorie, bunica și despre mine. Bret e răbdător și mă ascultă cu atenție.

– Lasă-mă să studiez problema, zice. După care spune exact lucrul care mă liniștește, care m-a liniștit întotdeauna și o va face mereu: Nu-ți face griji, Val. Mă ocup eu.

În taxiul rece, mă ghemuiesc lângă Gabriel, de parcă ar fi un calorifer care radiază căldură. Taxiul trece prin intersecția aglomerată din Union Square.

– Nu mă mai duc niciodată la o petrecere pe acoperiș mai târziu de luna august. Șemineul ăla era de decor. Nu dădea nici un strop de căldură. Era ca și cum m-aș fi încălzit la flacăra brichetei.

– Era frig acolo sus, dar mă bucur că ne-am dus.

– Despre ce vorbeai cu Bret? Își păreșește nevasta și vă împăcați?

– Doar dacă vii să lucrezi ca bonă pentru noi.

– Las-o baltă! Nu-mi plac deloc copiii.

– Bunica Roncalli avea dreptate în legătură cu bărbății. Nu contează câți ani au, trebuie să stai mereu cu ochii pe ei, ca un uliu! Ca un uliu!

Gabriel își dă ochii peste cap.

– Doar puțin. Ești rea. Fata aia, biata de ea, n-a mai îndrăznit să se apropie de Bret toată seara. Parcă ai fi pulverizat tu ceva pe el. Cât timp crezi că a plâns în baie duduia aia ciocolatie?

– A plâns?

– N-a plâns, dar i-ar fi plăcut să apuce una din sculputurile alea hawaiiene tiki, să te pocnească în cap cu ea. Gabriel se lasă pe spate. Bineînțeles că i-ar fi trebuit ajutor ca s-o ridice. Tipele astea subțirele nu prea au putere în partea de sus a corpului. Și, auzi, să fumezi în noul mileniu. Sunt niște cretine.

– Au douăzeci și doi de ani. Ce să știe ele? Îi amintesc. Mi-a plăcut mâncarea.

– Cam prea multe smochine. Toată lumea folosește smochine acum, în orice. Pastă de smochine pe foccacia, felii de smochine cu rucola, piure de smochine cu ravioli. Ai zice că smochinele sunt un aliment indispensabil, oftează Gabriel.

– O cheamă Chase.

– Pe cine?

– Pe fata interesată de Bret.

– Chase? La fel ca banca? Gabriel dă din cap neîncrezător. *Asta da* sistem de valori care funcționează pentru tine. Cine-i taică-său? Monopoly Man¹?

– Nu se știe niciodată. Numele prietenei ei e Milan.

– Ca orașul? Întreabă Gabriel.

– Ca orașul și ca prăjitura cu același nume.

---

¹ Mascota jocului întruchipată de un bătrânel cu joben și mustață tunsă furculiță (n.tr.)

—Oare de ce nu se mai botează copiii cu nume din Biblie sau din serialele alea care țin ani și ani? Gabriel își împreunează mâinile. Pot oricând să accept unul ca Ruth sau Laura. Dar acum oamenii le pun copiilor nume de locuri în care n-au fost niciodată. E o tâmpenie.

—Una pe care s-o cheme Ruth sau Laura nu s-ar da niciodată la șeful ei. Pe când una cu numele Chase, da.

—Auzi, cred că lui Bret îi e dor de tine. Gabriel se uită la mine.

—Și mie de el. Dar când eram cu el, nu prea mă gândeam la viața mea. Construiam oarecum totul în jurul lui. Când ne-am despărțit, a trebuit să mă lămuresc ce mă făcea fericită.

—Nu știi ce să zic, Valentine. Uneori mă gândesc că ai schimbat grija pentru Bret cu grija pentru bunica ta. Ar trebui să te îndrăgostești din nou și să-ți trăiești viața. Taxiul se oprește la curbă, în capătul celălalt de pe Twenty-first Street, în Chelsea.

—Dar îmi trăiesc viața! îi spun.

—Știi prea bine ce vreau să zic. Gabriel mă pupă pe obraz. Îmi vâcă în mână o bancnotă de zece dolari și sare din mașină.

Deschid geamul, flutur bancnota de zece și spun:

—E prea mult!

—Păstrează-o! După care Gabriel îmi face semn cu mâna. Sună-l pe bucătar!

Îi spun șoferului să mă ducă în Perry, pe West Side Highway. Mă las pe speteaza banchetei și urmăresc cum Chelsea se contopește în noapte cu Greenwich Village, iar distracția de weekend din Meatpacking District e în toi. Un fost antrepozit, o clădire cenușie părăsită, este acum club de dans, cu șiruri de neon galben aprins și roșu deasupra vechiului doc de încărcat mărfuri, și cu o intrare cu cordon roșu pentru toate drăgălașele care așteaptă să fie lăsate să intre. Clădirea austeră a unei fabrici este acum un restaurant la modă, cu interioare decorate cu banchete

din piele roșie, cu oglinzi din podea până-n tavan, pe care sunt pictate cu litere cursive meniuri, în timp ce ferestrele exterioare sunt acoperite cu tende care seamănă cu niște cape roșii fluturând în vânt.

Pe geamul taxiului văd femei tinere ca Chase plimbându-se în grupuri mici pe sub razele de un albastru palid ale luminii de pe stradă, ca niște păsări exotice în colivii de sticlă. Fulgere de culoare animă noaptea întunecoasă pe măsură ce ele se mișcă; una poartă o bluză de un albastru electric, alta, un trenchi roșu Valentino, alta, o fustă din lamé metalic care i se încrețește pe coapse când merge. În timp ce pășesc apăsat și repede, picioarele lor lungi seamănă cu niște brațe subțiraticice de macara. Râd în timp ce traversează strada, sprijinindu-se una de alta, cu grijă ca tocurile cui metalice ale pantofilor să calce pe pavaj, să nu intre printre îmbinările dintre pietre. Fetele astea știu cum să umble pe un teren periculos.

Îmi înfund mâinile în buzunare, mă las să cad înapoi pe bancheta mașinii, întrebându-mă cât mi-a mai rămas, de fapt, din tinerețe. Și cum îmi petrec zilele astea prețioase? Așa o să fie viața mea, muncă multă, culcat devreme și sculat în zori, zi de zi, pentru tot restul vieții mele? Oare Gabriel are dreptate când zice că m-am transformat în îngrijitoare, îngropându-mă în muncă și griji, cu prețul tinereții mele? E câtuși de puțin posibil să aibă dreptate?

Pe fundul buzunarului simt cartea de vizită. O scot. Taxiul se oprește la semafor. O studiez de parcă ar fi un bilet de favoare la cursele din Coney Island, la aniversarea mea de șapte ani. Ca' d'Oro. Un loc nou. Roman Falconi. O cunoștință nouă. La serviciu nu întâlnesc bărbați, nici măcar nu fac naveta ca să întâlnesc un tip drăguț în tren. N-am de gând să folosesc site-ul cuplari.com fiindcă arăt mai bine în realitate decât în poze și, de altfel, cum aș putea să descriu ce caut, când nici măcar eu nu știu exact ce vreau? Pe deasupra, nu risc nimic dacă-l sun pe Roman Falconi. El mi-a dat cartea de vizită. Deci vrea să-l sun.

Caut pe pipăite telefonul mobil în geanta de seară. Îl scot, formez numărul de pe cartea de vizită. Sună de trei ori, după care...

– Alo, spune Roman în receptor. Se aude gălăgie în fundal. Voci. Clinchete. Apa curgând.

– Valentine la telefon.

Gălăgie mai mare.

– Valentine? Modul ezitant în care o spune arată că nu-și amintește deloc de mine. Mi-l închipui cum împarte prin tot orașul cărți de vizită unor străine, făcându-le cu ochiul, zâmbind și promițându-le un platou fierbinte cu braciote. Enervată, sunt pe cale să închid telefonul, când îl aud spunând:

– Valentine *a mea*? Nepoata Teodorei?

Pun din nou telefonul la ureche:

– Da.

– Unde ești?

– Sunt într-un taxi pe Greenwich Street. Pari ocupat.

– Deloc, zice. Tocmai închideam restaurantul. De ce nu treci pe-aici?

Închid telefonul și mă aplec spre geamul despărțitor ca să vorbesc cu șoferul:

– Schimbare de planuri. Puteți să mă duceți la intersecția dintre Mott și Hester, în Little Italy?

Șoferul de taxi traversează Broadway-ul și cotește pe Grand Street. Mica Italie sclipește în noapte, ca smaraldele și rubinele montate în cercei atârănători, bătuți cu diamante. Indiferent în ce perioadă a anului treci prin partea asta a orașului, simți mereu că e Crăciunul. Beculețele albe ce strălucesc peste toate intersecțiile, printre care se întrepătrund ornamente de beteală roșie și verde, alcătuiesc un soi de blazon italianesc peste Grand Street. Exact ca mamei, conaționalilor mei le place să vadă pe stradă tot anul strălucirea ostentativă a decorațiunilor.

Trecem pe lângă piețele deschise unde se vând tricouri, pe care scrie: RUGAȚI-VĂ PENTRU MINE!

SOACRĂ-MEA ESTE ITALIANCĂ!, și căni de cafea cu inscripții declarative: AMERICA, NOI AM DESCOOPERIT-O, NOI AM BOTEZAT-O, NOI AM CONSTRUIT-O. În vitrine, precum statuile dintr-o biserică, stau proptite în rame fotografii vintage în alb-negru ale idolilor noștri: un Sylvester Stallone hotărât, în rolul lui Rocky, alergând prin Philadelphia, un Dean Martin visător, ridicând paharul mare de whisky cu gheață în fața camerei de filmat, și inegalabilul Frank Sinatra, purtând o pălărie moale din fetru, cu borul ridicat la spate, care cântă la microfon într-un studio de înregistrări. În ușa unui magazin atârnă un poster cu o Sophia Loren de peste 1,80 m, cu bustieră și colanți negri, în filmul *Căsătorie în stil italian. Bellissima*. Jerry Vale zbiară *Mama Loves Mambo* din megafoane agățate la colțul Mulberry Street, în timp ce ritmul monoton al unei melodii hip-hop pulsează din câteva mașini aflate în intersecție. Îi plătesc șoferului și cobor din taxi.

Cupluri bine îmbrăcate trec agale prin intersecție, bărbații cu cămăși răsfrânte la gât și jachete sport, iar femeile, niște versiuni ale propriei mele mame, cu fuste strâmte cu pliuri la poale și sacouri asortate. Pantofii lor eleganți cu tocuri înalte au vârfulurile atât de ascuțite, că ai putea să străpungi un șnițel de pui cu ele. Din când în când, pe câte vreo poșetă, sau cizmă, sau pe vreo baretă strălucește scurt, ca o părere, un imprimeu de leopard sau de zebură. Italiencelor tinere le plac imprimeurile cu animale – haine, mobilă, accesorii, nu contează, răspundem chemării naturii în orice împrejurare. Când se plimbă, nevestele își țin strâns soții de braț, de la scobitura cotului, și, gata să cadă din cauza tocurilor cui care nu tolerează asemenea greutate, se sprijină de ei.

Uitându-mă în jur, oricare dintre oamenii ăștia ar putea face parte din familia mea. ăștia sunt italo-americieni, care petrec o seară în oraș, luând cina în locuri familiare, pe unde-și fac, de obicei, veacul. După ce

mănâncă și fac o plimbare (varianta americană pentru *la passeggiata*), se duc la Ferrara pentru cafea și desert. Odată ajunși aici, nevestele se așază la măsuțele cu blaturi strălucitoare din marmură, trimițându-și bărbații să aleagă niște fursecuri din rafturile cu vitrină unde sunt expuse. După ce mănâncă și beau câte un espresso, se duc din nou la vitrinele amintite și aleg niște foitaje, cam vreo duzină, pentru acasă: sfogliatelle pufoase în formă de scoici, muiate în miere, baba cu rom însiropată și fursecuri ușoare ca fulgul, în formă de aripi de înger, toate așezate delicat într-o cutie de carton, legată apoi cu o panglică.

Cafeneaua Ferrara nu se schimbă niciodată, are același decor ca atunci când bunicii mei erau tineri îndrăgostiți. Totuși, noi, tinerii italo-americani, ne-am schimbat. Cum cei din generația mea se căsătoresc în afara etniei, copiii noștri nu mai arată atât de italieni ca noi, nasurile noastre romane se scurtează, fălcile napoletane se îndulcesc, părul negru ca smoala devine castaniu sau chiar blond. Asimilăm lucruri noi, grație vreunui soț irlandez sau vopselei de păr Clairol. Când muza italiencelor din Sud, Donatella Versace, s-a vopsit blond platinat, la fel au făcut și fetele din Brooklyn. Dar mai suntem câteva, demodatele *paisanas*, care așteptăm ca părul ondulat să revină la modă, care ne facem singure conserve din roșii și luăm prânzul duminica în familie, după biserică. Încă ne mai bucurăm de aceleași lucruri de care s-au bucurat bunicii noștri – câte o seară în oraș la un platou de paste de casă, cu pâine caldă și vin dulce, seară care se încheie cu o conversație la o porție de cannoli, la cafeneaua Ferrara. Nu e nimic anapoda în Mica Italie. Te simți acasă.

Merg pe Mott Street și mă uit la numere. Ca' d'Oro e înghesuit între fremătătoarea fabrică de ravioli Felicia Ciotola & Co. și un magazin de dulciuri numit Tuttoilmondo. Deasupra intrării în restaurant este o copertină mobilă neagră, cu dungii albe. Ușa a fost marmorizată, cu linii aurii pe fond crem. CA' D'ORO este

inscripționat simplu, cu litere cursive, pe o placă mică de alamă fixată pe ușă.

Intru în restaurant. E mic ca dimensiuni, dar minunat aranjat în stil venețian, pe tipicul lui Dorothy Draper¹. Un bar lung, acoperit cu ardezie neagră, se întinde pe toată lungimea peretelui din dreapta. Scaunele de la bar sunt îmbrăcate în piele lăcuită argintie. Mesele au fost aranjate cu grijă ca să eficientizeze spațiul. Blaturile sunt lăcuite în negru, iar scaunele sunt tapisate cu damasc auriu cu spirale în relief negre. E dificil să obții un baroc într-un decor restrâns (sau pe o pereche de pantofi, dacă e să fim sinceri), fiindcă e nevoie de spațiu deschis ca să repeți modelele opulente ale acelei perioade. Domnul Falconi a reușit din plin.

Mai sunt două cupluri care plătesc nota. O pereche se ține de mână peste masă, iar chipurile lor, ce par relaxate la lumina lumânărilor, se apropie pe deasupra paharelor de vin goale; tot ce-a mai rămas din cina lor este o urmă vagă de vin rozé pe pereții de cristal ai cupelor.

Barmanița, o fată frumoasă, de vreo douăzeci de ani, spală pahare în spatele tejghelei. Își ridică privirea spre mine și spune:

– Am închis.

– Vreau să-l văd pe Roman. Sunt Valentine Roncalli.

Dă din cap că a înțeles, apoi se duce în bucătărie.

O pictură murală acoperă peretele din spate al restaurantului. Reprezintă o scenă cu un palat venețian la căderea nopții. Deși *palazzo*-ul seamănă cu unul dintre torturile alea de nuntă din vitrina de la Ferrara, cu arcade împodobite, balcoane deschise, și în vârf, de-a lungul acoperișului, cu o mare de cruci din metal aurit, e mai degrabă memorabil decât kitsch. Lumina lunii se strecoară prin ferestrele palatului, iluminând canalul din prim-plan cu fâșii de albastru pal. E primitiv ca stil, dar transmite emoție.

¹ Decoratoare de interioare (n.tr.)

–Hei, ai reușit! Roman stă în pragul ușii care duce la bucătărie. Își ține brațele încrucișate, și bustul lui pare enorm sub jacheta albă de bucătar, aidoma unei pânze de corabie. De data asta pare și mai înalt; nu știu de ce, dar pare să fi crescut de fiecare dată când îl văd. În jurul capului are legată o bandană bleumarin care, în lumina aceea, îi dă aerul îndrăzneț al unui pirat ocupat cu o sticlă de rom.

–Îți place pictura murală? Nu-și dezlipește ochii de la mine.

–Foarte mult. Îmi place cum strălucește lumina lunii în palat și pe apă. Vreau să zic *palazzo*. Sau locuința dogelui, mă corectez eu. La urma urmelor, dacă tipul ăsta poate s-o seducă pe buni cu accentul lui italianesc, măcar atâta pot să fac și eu, să pun la bătaie singurii termeni oficiali de arhitectură pe care-i cunosc.

–Este Ca' d'Oro, pe Gran Canal din Veneția. A fost ridicat în 1421, și construcția lui a durat cam cincisprezece ani. Arhitecții au fost Giovanni și Bartolomeo Bon, o echipă formată din tată și fiu. L-au proiectat ca să le dovedească negustorilor care veneau din Orient că venețienii sunt oameni de afaceri serioși. Afaceri grandioase. Plină de megalomani Veneția, centrul mondial al negoțului și așa mai departe. Știi și tu ce înseamnă.

–Impresionant. Cine l-a pictat?

–Eu.

Roman se întoarce și se duce în bucătărie, făcându-mi semn să-l urmez. Mă văd reflectată în oglinda din spatele barului și, pe loc, mi se destind ridurile ce formează cifra unsprezece între sprâncene. În timp ce-l urmez în bucătărie, îmi propun să nu uit să o rog pe mama să-mi cumpere o cutie de Frownies, plasturii ăia pe care-i umezești și-i pui pe riduri când dormi. Mama obișnuia să se ducă la culcare cu piese de puzzle bej lipite pe ridurile de pe față, și se trezea cu un ten neted ca de bebeluș.

Bucătăria este atât de micuță, încât face ca sala de mese să pară măreață. În centru se găsește un banc din lemn pentru tăiat carne (așa de mic, încât ai putea să-i zici băncuță). Deasupra, vreo treizeci de oale de dimensiuni diferite atârnă de cârligele de pe o ramă mare din aluminiu.

Peretele din spate, unde se află un grătar mare și plat, este placat cu o folie de aluminiu. Lângă grătar sunt patru ochiuri în rând, nu față în față, ca la aragazul de acasă. În colțul alăturat ochiurilor se găsesc patru cuptoare, stivuite unul peste celălalt, ceea ce le face să arate ca un zgârie-nor în miniatură, cu ferestre.

Pe peretele opus se află o chiuvetă triplă adâncă. Mă opresc lângă cele trei frigidere, înalte până în tavan. O mașină de spălat vase de mari dimensiuni este așezată într-o fridă lângă ușa din spate, care este proptită ca să stea deschisă, dând astfel la iveală o terasă mică, împrejmuită de un grilaj vechi din lemn vopsit. Din mașina de spălat vase se ridică aburi care încețoșează aerul rece al nopții.

– Ți-e foame? mă întrebă Roman.

– Da.

– Astea-s femeile care-mi plac. Celor cărora le e foame. Surâde. Mă ajută să-mi scot haina, pe care o așez pe un taburet cu rotile de lângă ușă, punându-mi deasupra poșeta să nu cadă.

– În cui e un șorț.

– Trebuie să muncesc ca să primesc ceva la cină?

– Asta-i regula.

Așa cum era de așteptat, în spatele meu e un șorț alb curat. Îl trag peste cap; miroase a clor și a fost apretat și călcat. Roman vine în spatele meu, îmi strânge cordonul la spate, apoi trece în față și mi-l leagă în talie cu o fundă strânsă. După care mă bate ușor peste șold. M-aș fi putut lipsi de asta, dar e prea târziu. Sunt aici, iar el îmi trage una ușurel peste șold. „Înghite-o și taci“, îmi spun. Roman îmi pune în mână o lingură mare de lemn.

– Amestecă! Îmi arată o cratiță mare pusă la foc mic. Înăuntru, strălucește un morman de risotto moale și auriu, iar din cratiță se ridică un abur parfumat de unt nesărat, smântână și șofran. Și nu te opri!

Tălpile sandalelor mi se lipsesc de pardoseală – un șir de pătrate din cauciuc puse în zona de lucru.

Roman se așază în genunchi și-mi desface panglicile de la sandalele argintii de seară în stil roman, din piele de vițel, cu panglici albe care se înfășoară pe picior până mai sus de gleznă. Când îmi scoate sandaia din picior, căldura mâinii lui îmi dă fiori pe spinare.

– Drăguțe încălțări!

– Mulțumesc. Eu le-am creat.

– Poftim. De sub masa de lucru din mijlocul încăperii scoate o pereche de saboți roșii din plastic, la fel ca ai lui. Pune-i pe ăștia. Nu i-am făcut eu. După care îmi scoate și sandaia stângă, încălțându-mă cu celălalt sabot, exact ca prințul din *Cenușăreasa*.

Încălțată astfel, fac câțiva pași.

– Eu sunt delicată, port 39 ½. ăștia ce număr sunt? Patruzeci și șapte?

– Patruzeci și patru. Dar nu trebuie să umbli prea mult în ei. O să amesteci tot timpul. Ia sandalele și mi le atârână în cui, acolo unde sunt și sorturile. Mă întorc imediat, zice și se duce în restaurant.

În timp ce amestec, mă uit în jos la picioare, care acum îmi amintesc de picioarele puștiului de pe panourile cu reclamă la vopsea Dutch Boy, din Sunnyside, Queens. Îmi amintesc și de pantofii mari ai tatălui meu, pe care-i încălțam când eram mică. Tropăiam în ei, prefăcându-mă că sunt om mare.

Acum, că sunt singură, arunc un ochi rapid prin bucătărie. Privirea mi se oprește deasupra chiuvetei, pe poza înrămată a unei femei goale, din profil, cu balcoane uriașe, care se sprijină de un morman de farfurii murdare.

Îmi face cu ochiul. Dedesubt stă scris: „TREABA FEMEII NU SE SFÂRȘEȘTE NICIODATĂ“.

– Asta-i Bruna, zice Roman din spatele meu.

– Ce mai morman de vase!

– Este sfânta protectoare a bucătăriilor.

– Și a bucătarilor? De-acum înainte o să stau cu ochii doar pe risotto.

Îmi ia lingura și zice:

– Deci, cum de te-ai hotărât să mă suni?

– Tu mi-ai zis, iar eu sunt foarte bine-crescută, așa că iată-mă.

– Nu prea cred că așa stau lucrurile. Ia un praf de sare între degete și îl presară în cratiță. Cred că s-ar putea să mă placi nițel.

– O să-ți pot spune sigur după ce gust din ce gătești.

– Mi se pare corect. Roman scutură din cap și zâmbeste larg.

Un piccolo vine din restaurant cu o cratiță mare, plină cu vase murdare. Le pune în chiuvetă. Vorbesc în spaniolă, iar Roman scoate din buzunar mai multe bancnote de douăzeci de dolari și i le dă. Picolul îi mulțumește, își scoate șorțul și pleacă.

– Roberto mai are un serviciu, la un alt restaurant, îmi explică Roman. Într-o bună zi o să aibă propriul lui restaurant. Și eu am început la fel, spălând vase.

– Câți angajați ai?

– Trei cu program normal, eu, ajutorul de bucătar și barmanița. Trei cu jumătate de normă, un piccolo și doi chelneri. În restaurant încap doar patruzeci și cinci de persoane, dar avem toate locurile rezervate în fiecare seară. Tu știi ce înseamnă să conduci o afacere mică în New York City. Faci mereu ore suplimentare, fără plată. Chiar și când nu am încăperea plină de clienți, sunt pregătiri de făcut, sau termin mai devreme și mă duc prin piețe, sau sunt aici și mai adaug câte ceva la meniu. În timp ce Roman amestecă în risotto, observ ce mâini

curate are și ce îngrijite îi sunt unghiile. În plus, e o afacere costisitoare. În unele zile, am sentimentul că abia reușesc să mă descurc.

Mă duc la chiuvetă și mă întorc cu spatele la Bruna.

– Probabil că te descurci ceva mai bine decât spui, doar căutai un apartament în imobilul Richard Meier.

– Agentă imobiliară îmi arăta un potențial spațiu de restaurant pe strada aia. După care s-a oferit să-mi arate un apartament. Zâmbește. Eram curios. Pe urmă, te-am văzut. Roman îmi ia lingura și amestecă în risotto. E o clădire pe cinste cea pe care o are bunica ta.

– Știm.

Barmanița, care poartă haină și pălărie, se oprește în pragul ușii.

– Plec.

– Mulțumesc, Celeste. Salut-o pe Valentine.

– Mă bucur de cunoștință, zice și pleacă.

– E foarte drăguță.

– E măritată.

– Foarte frumos. Interesant. Roman ține să specifice că barmanița lui e măritată.

– Ești adepta căsătoriei?

– A celor reușite. Mă îndrept spre blatul de lucru curat de lângă chiuvetă. Dar tu?

– Nu sunt fan, replică el.

– Măcar ești sincer.

– Ai fost măritată? Întreabă.

– Nu. Dar tu?

– Da.

– Ai copii?

– Nu. Surâde.

– Sper că nu te superi că-ți pun întrebări ca la recensământ.

Râde.

– Ai un stil neobișnuit.

–Nu mă dau în vânt după stil. Dacă aş fi făcut-o, te-aş fi ignorat după ce te-am văzut în tricoul Campari şi cu sortul în dungi, care arăta ca pantalonii bufanţi pe care-i poartă gărzile de la Vatican.

–Aha, carevasăzică ai ceva împotriva culorilor vii.

–Nu chiar. Doar că-mi place ca un bărbat să poarte şi altceva în afară de hainele de lucru.

Roman răzuieşte o bucată de parmezan maturat peste risotto.

–Ei, dacă nu mă înşală memoria, şi veşmintele tale din seara aia erau spectaculoase.

Mă fac precum culoarea de la tocurile cui ale Sfinteii Bruna: roşie-rubinie.

Râde.

–Hei, de ce te-ai simţi jenată?

–Dacă eu te-aş fi văzut gol pe un acoperiş, aş fi pretins că n-am văzut nimic. E vorba, pur şi simplu, despre bune maniere.

–Mi se pare corect. Dar să zicem că ne întâlnim pe stradă şi tu porţi o rochie minunată, aşa cum este cea cu care eşti îmbrăcată în seara asta. Să nu-ţi închipui că nu mă gândesc cum ai arăta fără ea. Aş zice deci că tocmai am sărit peste o etapă.

–Eu nu sar peste etape. De fapt... nu ies cu italieni, spun repede, ca pe o mărturisire.

Pune lingura jos, apucă poalele şorţului şi le foloseşte ca protecţie ca să ia cratiţa de pe aragaz.

–Pot să te întreb de ce?

–Nu joacă cinstit.

Îşi dă capul pe spate şi râde.

–Glumeşti. Respingi o întreagă categorie de bărbaţi pentru ceva ce n-a făcut, dar o crezi capabilă că ar putea să facă? Eşti plină de idei preconceptuate.

–Cred în ADN. Dar stai să-ţi explic chestia asta din punct de vedere culinar. Cu vreo zece ani în urmă, existau toate articolele alea despre soia. Mâncaţi soia, beţi lapte

de soia și nu mai mâncați produse lactate, fiindcă o să vă omoare. Așa că n-am mai mâncat brânză obișnuită și n-am mai băut lapte, dar am mâncat chestiile din soia. Ei bine, îmi făceau greață, dar am continuat, fiindcă în tot ce citeam se spunea că soia îmi face bine, deși corpul meu zicea pe dos. Când i-am povestit bunicii despre asta, mi-a spus: „Niciodată în istoria noastră, noi, italienii, nu am consumat soia. Brânza, și roșiile, și smântâna, și untul, și pasteles există în alimentația noastră de secole. Ne merge bine și suntem înfloritori. Scapă de soia.“ Și asta am făcut. Când am reînceput să mănânc ce mâncau strămoșii mei, m-am simțit de milioane.

–Ce legătură are asta cu faptul că nu ieși cu italieni?

–Se aplică același principiu. Bărbații italieni au ținut mii de ani de istorie romantică în jurul noțiunii de Fecioară și de prostituată. Ar trebui să te întorci până la etrusci, cu doctorul Phil ca îndrumător, ca să schimbi felul în care gândesc bărbații italieni. Iar eu susțin că este imposibil să schimbi natura fundamentală a poporului nostru, și, în special, felul de a fi al bărbaților italieni. Risottoul e gata.

–Am pus masa pentru noi doi. Face un semn spre ușă:
Te rog.

Îl urmez în sala de mese, unde draperiile bufante de la fereastra din față au fost pe jumătate trase. Cred că în tot restaurantul sunt așezate vreo cincizeci de lumânări albe de toate mărimile și formele, care proiectează adevărate dantelării de lumină roz pe pereți. Șiruri de lumânări votive pâlپătoare, în sfeșnice de cristal cu incrustații, sunt așezate în mici fride din piatră sub pictura murală, iar flăcările lor portocalii minuscule formează un tot unitar.

Mă uit la ceas. E două dimineața. Rareori mănânc după ora șapte seara. N-am mai fost în oraș atât de târziu de când m-am mutat în Village. Nu-mi vine să cred. Chiar mă *distrez*. Îmi văd reflexia în oglindă și, de data asta, în mod miraculos, între sprâncene nu mai apare cifra

unsprezece. Ori m-am transformat de la tratamentul de întinerire cu aburi aplicat de cratița cu risotto, ori îmi place cum se desfășoară seara.

– Hai, cu curaj. Te rog, ia loc, zice.

– E minunat.

– E doar un decor. Roman pune pe masă un platou cu flori delicate de dovleac trecute printr-un aluat ușor și prăjite.

– Cu ce ocazie?

– Cu ocazia primei noastre întâlniri. Aruncă șorțul.

Scot și eu șorțul peste cap, îl împăturesc și-l pun pe speteaza unui scaun de la masa de alături. Despăturesc șervetul și mi-l pun în poală, apoi întind mâna după o floare de dovleac și iau o înghițitură. Floarea delicată, trecută prin aluatul crocant, este ușoară precum organza.

Roman se duce iar la bucătărie și se întoarce cu o pâine caldă învelită într-o pânză de un alb strălucitor, după care se întoarce din nou în bucătărie.

Cât este el plecat, studiez cu minuțiozitate fiecare detaliu din aranjamentul mesei. N-am mai văzut niciodată modelul ăsta de porțelan, așa că întorc farfuria de pâine ca să văd inscripția de pe dos. Farfuriile sunt din Umbria, un design îndrăzneț numit Falco, ce înfățișează pene albe pictate manual, pe un câmp de un verde aprins. Modelul ăsta dă o pată de culoare tăbliei negre de lac a mesei.

Roman se întoarce cu o mică supieră pe care o pune pe masă. Scoate dopul de la o sticlă de Chianti toscan și-mi toarnă întâi mie, apoi lui. Se așază la masă. Ridică paharul.

– Vin grozav, mâncare grozavă, femeie grozavă...

– A, da. În sănătatea Brunei! Ridic paharul.

Roman îmi pune cu polonicul risotto în farfurie, din care se ridică, plutind, un nor cu iz de unt. Risottoul este un fel de mâncare dificil, care nu-i reușește oricui. E multă muncă, trebuie să amesteci boabele de orez până când se umflă și devin moi, sau până când îți cade ție brațul,

depinde care se petrece mai întâi. Totul e legat de timp, fiindcă dacă amesteci prea mult orezul, se transformă într-o chestie vâscoasă, ca pasta de lipit tapetul. Dacă nu amesteci destul, devine supă.

Gust un pic.

– Ești un geniu, îi spun. Mai că roșește. Cine te-a învățat să gătești?

– Mama mea. Am avut un restaurant de familie în Chicago. Falconi, în Oak Lawn.

– Și atunci de ce-ai venit în New York City?

– Sunt cel mai mic dintre cei șase frați. Toți am lucrat în restaurantul ăla, dar frații mei n-au văzut mai departe de faptul că eram mezinul familiei. Nici chiar când trecusem de treizeci de ani, n-am putut să schimb percepția asta legată de ordinea în care te-ai născut. Știi despre ce vorbesc, nu?

– Alfred e șeful, Tess e cea inteligentă, Jaclyn e cea frumoasă, iar eu sunt cea hazlie.

– Deci înțelegi. Munceam pentru familie de când eram adolescent. Mama m-a învățat să gătesc, apoi am fost la școală și am mai învățat câte ceva. În cele din urmă, am vrut să folosesc ce învățasem și să mai schimb câte ceva în restaurant. Curând, s-a dovedit că lor le plăcea restaurantul exact așa cum era. După certuri îndelungi și după ce aproape că m-am înecat în lacrimile maică-mii, am plecat. Țineam morțiș să reușesc prin propriile puteri. Și unde altundeva poți să-ți faci un renume ca bucătar italian decât aici, în Mica Italie?

Roman umple din nou paharele. Avem multe în comun. Poveștile noastre sunt asemănătoare; nu doar partea italienească, ci și modul în care suntem tratați de familiile noastre. Chiar dacă amândoi am făcut niște alegeri îndrăznețe și am căpătat experiență de viață, familiile noastre ne tratează la fel.

–Și tu cum de te-ai hotărât să intri în afacerea familiei? mă întreabă. Nu prea mai sunt mulți cei care fac pantofi pe-aici.

–Păi, eram profesoară de engleză la clasa a noua, în Queens. Însă la sfârșit de săptămână mă duceam în oraș și o ajutam pe buni la atelier. În cele din urmă, a început să mă învețe diverse chestii despre cum se fac pantofii, altceva decât cum se împachetează și se livrează. După o vreme, a început să-mi placă.

–Nimic nu se compară cu munca mâinilor tale, nu-i așa?

–Este tot ce am, din punct de vedere mental și fizic. Uneori sunt așa de dărâmată la sfârșitul unei zile, că abia reușesc să ajung până sus. Dar munca în sine e doar o parte din tot. Îmi place la nebunie să desenez, să schițez pantofii și să vin cu idei noi, apoi să-mi dau seama cum să-i fac. Într-o bună zi vreau să creez pantofi. Vinul ăsta mi-a indus o stare de bine. Tocmai m-am destăinuit unui bărbat aproape străin într-un fel în care rareori o fac, chiar și față de mine însămi.

–De când lucrezi cu bunica ta? întreabă.

–De aproape cinci ani.

Roman mai ia o floare de dovleac de pe farfurie.

–Cinci ani. Deci asta înseamnă că ai cam...?

–Douăzeci și opt, spun, fără să clipesc măcar.

Roman își apleacă puțin capul și se uită la fața mea dintr-un alt unghi.

–Aș fi zis că ești mai tânără.

–Nu mai spune! N-am mințit niciodată în legătură cu vârsta mea, dar cum am aproape treizeci și patru, pare un moment potrivit să încep.

–Eu m-am căsătorit când aveam douăzeci și opt, zice. Am divorțat la treizeci și șapte. Acum am patruzeci și unu. Mitraliază cifrele fără nici cea mai mică ezitare.

–Cum o chema?

–Aristea. Era grecoaică. Nici până în ziua de azi n-am văzut o femeie mai frumoasă.

Când un bărbat îți spune că cea mai frumoasă femeie din lume e fosta lui nevastă, după ce, preț de mai bine de-o oră, te-a privit încontinuu, ceva e putred la mijloc.

– Grecoaicele sunt niște italiene mai bronzate, spun sorbind din vin. Ce n-a mers?

– Eu munceam prea mult.

– Ei, hai, las-o baltă. Un grec ar înțelege când e vorba despre muncă.

– Și presupun că nu m-am străduit suficient de mult să-mi mențin căsnicia.

Mă uit la lucrurile făcute de mâna lui Roman – pictura murală, lumânările, festinul de pe masă –, apoi îi privesc ochii, în care am început să mă încred. Pot să vorbesc cu bărbatul ăsta. O fac aproape fără nici un efort. Mă simt prost că am mințit în legătură cu vârsta mea. Asta ar putea fi prima dintr-un șir lung de întâlniri; ce mă fac acum?

– Mă bucur că m-ai sunat... începe el.

– Trebuie să-ți spun ceva, îl întrerup. Am treizeci și trei de ani. Chipul meu devine roșu ca feliile de ardei din salata de crudități. N-am mințit niciodată, mă crezi? Am făcut-o acum fiindcă, ei bine, treizeci și trei pare aproape treizeci și patru, care înseamnă deja foarte mult. Tu însă ar trebui să cunoști adevărul.

– Nu-ți face probleme. Nu ieși cu italieni, ai uitat?

Zâmbește. Apoi se ridică și se apropie de mine. Îmi prinde mâinile într-ale lui și mă ridică de pe scaun. Ne privim așa cum se privesc oamenii când se gândesc dacă se sărută sau nu. Mă simt vinovată că i-am spus lui Gabriel că nasul lui Roman seamănă cu nasul pe care atârnă ochelarii lui Groucho Marx. Din unghiul ăsta, nasul lui e splendid, drept și absolut perfect.

Roman îmi cuprinde fața cu mâinile. La început, când buzele noastre se întâlnesc, sărutul lui e blând, și senzual, și foarte sincer, la fel ca el. Cum atingerea lui mă poartă departe, într-un loc minunat, un loc unde n-am fost de foarte multă vreme, am senzația că mă aflu în

Piazza Medici din Veneția. Roman mă prinde în brațe, iar mătasea rochiei scoate un foșnet, ca atunci când vâsla se scufundă în apa canalului din pictura murală aflată în spatele lui.

Ultimul bărbat pe care l-am sărutat a fost Cal Rosenberg, fiul furnizorului nostru de nasturi din Manhasset. Să spunem doar că nu m-a făcut să tânjesc după alte săruturi. Sărutul lui Roman Falconi însă, chiar aici, în acest restaurant încântător de pe Mott Street, din Mica Italie, încălțată cu niște saboți butucănoși, mă face să cred că există posibilitatea unei noi povești de iubire adevărată. Mă sărută din nou, și mâinile-mi alunecă pe brațele lui, spre bicepsii. În mod clar, bucătarii ridică multe greutateți, în vreme ce furnizorii de nasturi și administratorii fondurilor de investiții, nu.

Îmi lipesc fața de gâtul lui Roman, iar parfumul seducător de ambră și cedru de pe pielea lui curată este nou, și totuși familiar.

– Miroși fantastic, îi spun ridicându-mi privirea spre el.

– Bunica ta mi-a dat-o.

– Ce ți-a dat?

– Apa de colonie.

Nu-mi vine să cred că buni i-a dat lui Roman mostra gratuită de colonie bărbătească din punguța cu cadouri de la nunta lui Jaclyn. Nu știu dacă să mă simt jenată că i-a dat-o lui, sau jenată pentru el, că s-a hotărât s-o folosească.

– Mi-a zis că ori o iau, ori o varsă toată pe Vinnie, poștașul. Nu-ți place?

– Îmi place la nebunie.

– „La nebunie“ sunt cuvinte puternice.

– Păi, și apa ta de colonie este puternică.

Zgomotul râsetelor din stradă sparge liniștea din restaurant. Pe fereastră văd picioarele unui grup de petrecăreți de sâmbătă noaptea, în drum spre următorul popas.

Încălțările lor, un amestec de pantofi cu model perforat, lustruiți, de cizme din piele întoarsă, pînă la glezne, și de două perechi de escarpeni cu tocuri înalte, una din piele de culoare roșu-rubiniu și cealaltă din imitație de crocodil, de culoare neagră, se opresc în fața la Ca' d'Oro. „Închis“, aud o femeie spunând în fața ușii de la intrare.

Nu și pentru mine. Roman Falconi mă sărută din nou.
– Hai să mâncăm, spune.

În ciuda amplelor lucrări de construcții care se desfășoară în această parte a Manhattanului aflată pe malul Hudsonului, se întîmplă multe și de partea cealaltă a râului. În depărtare, macarale ale căror brațe se leagănă în aer ridicând pachete cu lemn, conducte și blocuri de ciment, par niște marionete care se joacă pe scenă. Pufăitul ritmic al sonetei se îndulcește pe măsură ce traversează râul, aducându-mi aminte de sunetul unui filtru de făcut cafea.

Mă sprijin de balustrada debarcaderului din fața atelierului nostru și-l aștept pe Bret, cu care trebuie să mă întîlnesc în pauza lui de prânz. În corturile albe permanent ridicate pe debarcader, este în plină desfășurare o oră de pictură. Doisprezece artiști cu spatele la mine și cu șevaletele îndreptate spre est pictează pe pânze albe peisajul din West Village, situat pe malul râului.

Îi urmăresc pe studenți, în timp ce profesoara se plimbă în tăcere printre șevalete, dându-se un pas înapoi ca să vadă mai bine lucrările. Îl atinge pe unul dintre pictori pe umăr. Artistul dă din cap aprobator, se lasă puțin pe spate, aruncă o privire scurtă la pânză, apoi face un pas înapoi, înmoaie o pensulă mică în culoare și pictează o linie zveltă albă peste acoperișul unei vechi fabrici, pe care o zugrăvisese în detaliu. Într-o clipită, în tabloul lui, pe cerul cenușiu care atîrnă peste acoperișuri ca o cârpă veche, se revarsă lumina, schimbând complet atmosfera din peisajul citadin. Buni m-a învățat despre puterea contrastului, folosind un mic ornament deschis la culoare pentru a scoate în evidență

căputa pantofului, sau unul de culoare închisă pentru a o defini, dar n-am văzut niciodată cum conceptul prinde viață prin folosirea atât de subtilă a culorii. O să țin minte asta data viitoare când o să aleg o podoabă.

Bret lucrează pentru o casă de brokeraj, la câțiva pași de magazinul nostru. Când eram împreună, venea uneori în weekenduri să mă ajute, atunci când simțea nevoia să mai evadeze de la studiul pentru MBA. Îl admiram fiindcă nu-și uitase nici o clipă rădăcinile din clasa muncitoare, și era în stare să-și suflece mânecile și să trudească atunci când era nevoie, muncă manuală cinstită, ca pe vremuri. Cred că, dacă am avea nevoie într-o zi de ajutor pentru o comandă și l-am ruga să vină, s-ar apuca de treabă cu același elan, de dragul vremurilor trecute.

Îl văd în depărtare, cum se îndreaptă sprinten spre mine, în trencicotul bej de la Burberry, care flutură în vânt, lăsând să se vadă costumul. Bret ia ultima mușcătură dintr-un măr, iar cotorul îl aruncă în râul Hudson. Sunt realmente mândră de el și de tot ceea ce a realizat; dar sunt și îngrijorată. Este singurul bărbat pe care-l cunosc care a obținut tot ce-a vrut, dar tipul care are totul se poate întrece pe sine într-un singur fel: obținând *mai mult*. Mă gândesc la Chase și la zâmbetul ei radios. Ea înseamnă oare mai mult? Când ajunge lângă mine, Bret mă sărută pe obraz.

–Hai, pune-mă la curent. Spune-mi totul despre afacere.

–Buni a tot împrumutat bani punând imobilul gaj, ca să țină afacerea pe linia de plutire. Alfred s-a uitat pe registrele contabile și a zis că trebuie să-și restructureze datoria.

–Și eu cum pot să te ajut?

–Cred că Alfred folosește chestia asta ca pe o scuză pentru a o face pe buni să se retragă și să vândă imobilul. El ar urma să încaseze bani frumoși de pe urma proprietății imobiliare, dar ar însemna sfârșitul Firmei de Încălțăminte Angelini. Chestie care pe mine m-ar lăsa...

–Fără loc de muncă. Sau fără o casă.

– Sau fără viitor, adaug scurt.

– Bunica ta ce vrea să facă?

– I-a spus că nu e pregătită să vândă. Dar, între noi fie vorba, e speriată.

– Uite ce e, dacă vorbim despre proprietatea imobiliară, valorează o avere. Avem tipi care se ocupă de așa ceva.

– Nu vreau s-o ajuți să vândă. Vreau să mă ajuți pe mine s-o cumpăr.

Bret face ochii mari.

– Vorbești serios?

– Știi cât înseamnă afacerea asta pentru mine. Re prezintă totul. Dar nu am prea mulți bani puși de-o parte, nici măcar nu mă apropii de suma necesară. Nu am garanții. Și chiar dacă sunt pe cale să devin maestră, mai sunt încă lucruri pe care le învăț de la buni.

– Val, e o chestie dură. Alfred o poate influența pe bunica ta.

– Știu! Dar nici eu nu mă las. Dacă aș avea un alt plan, cred că l-ar lua în considerare.

– Așadar, tu cauți investitori care să țină afacerea pe picioare în timp ce tu încerci să găsești o modalitate de a o cumpăra?

– Cam așa ceva. Ceea ce vreau să zic e că habar nu am de finanțe.

– Știu, spune surâzând.

– Dar tu ai.

– Știi că sunt gata să te sprijin. Stai numai să mă dăm miresc. Mă ia de braț și ne întorcem spre Perry Street.

– Te comporti cum se cuvine? îl întreb.

– Precum un sânguincios băiat de altar. N-am uitat ce am acasă, dar mulțumesc că mi-ai adus aminte.

– Păi, de ce sunt eu lângă tine? Sunt portavoce pentru fidelitate.

Tess se răsuțește în scaunul de la coafor ca să vadă în oglindă cum îi stă la spate tunsoarea cea nouă. Am reușit

s-o păcălesc pe soră-mea să vină la salonul Evei Scrivo, în Meatpacking District, promițându-i o tunsoare după ultima modă.

În fața oglinzilor din podea până în tavan sunt aliniat scaune din piele neagră, ocupate toate de clienți în diferite faze de tuns sau de vopsire a părului. O femeie poartă pe cap o podoabă formată din numeroase fâșii late din folie de aluminiu, date cu decolorant; o altă femeie, cu șuvițe scurte de culoarea șampaniei pe o parte este cofată cu o perie rotundă, pe care este înfășurat strâns părul, uscat apoi cu fohnul; unei alte clienți i se vopsesc rădăcinile cu un amestec maro-vișiniu aplicat din abundență, în vreme ce vârfurile părului stau departe de scalp, ca spițele unei biciclete.

– Ai avut dreptate, Val. Aveam nevoie de așa ceva. Cu tunsoarea aia anostă arătam ca o casnică searbădă tipică. Tess zâmbește. Nu c-ar fi ceva rău să fii casnică, doar și eu mă număr printre ele.

Scott Peré, maestru al părului ondulat, înfoaie cu o mână părul scurt și des al lui Tess, uitându-se, în același timp, la imaginea ei reflectată în oglindă.

– Nu vă zic decât o dată, așa că deschideți bine urechile. Șuvițe după treizeci de ani, fetelor. Șuvițe.

– Îmi vin în cap multe chestii de care are nevoie o femeie după treizeci de ani, iar șuvițele nu intră nici măcar în primele zece, îi dau replica.

– Un amendament la regulă, zice el. Cu tenul tău fantastic ai timp până la patruzeci. Scott își ia pieptenele și trece la următoarea clientă, care stă sub o drăcie de uscat părul, care împrăștie căldură peste bigudiuri în timp ce se rotește lent în jurul capului ei, ca un halo metalic pivotant.

Subtilizez niște cremă de netezit părul de la Scott, mi-o pun pe cap și apoi masez bine să intre. Îmi sună mobilul în poșetă.

– Răspunde tu, Tess. E buni, care se întrebă unde suntem.

– Alo. Tess ascultă câteva clipe. Îmi prind părul într-un coc în dreptul creștetului. Nu este Valentine. Sunt sora ei. Tess îmi întinde mobilul. E un bărbat.

– Alo?

– Am crezut că tu ești. Scuze, zice Roman.

– Roman?

– Ce nume sexy! spune Tess aprobator, luându-și poșeta pentru a se duce la casă să plătească.

– Te-am sunat ca să-ți mulțumesc pentru seara aceea, continuă Roman. Am primit bilețelul tău. Îl port în buzunar.

– Visez la risottoul ăla.

– Doar atât? Chiar pare dezamăgit. Mă întrebam când ne mai putem vedea.

– Trebuie să te tunzi? îl întreb.

– Nu, râde el.

– Păcat. E un scaun liber aici și mă pricep foarte bine să mânuiesc foarfeca.

– O să sar peste tuns, dar nu și peste tine. Ce zici? Partea neplăcută e că sunt absolut prins aici.

– La fel și eu la atelier. Ce-ai zice să te sun eu să bem o cafea, într-o zi, după masa de prânz.

– Sună bine.

Închid telefonul mobil și-l pun în buzunar. Ies din salon și mă întâlnesc cu Tess. Îmi face semn cu mâna și continuă să vorbească cu soțul ei. „Nici o seară specială. Absolut sigur. Spune-i Charismei să nu se atingă de glazură, și Chiarei că nu are voie să doarmă în patul nostru. Bine, scumpule. Mă întorc la buni împreună cu Val. Ajung acasă până la ora de culcare. Te iubesc.“ Închide telefonul. Charlie e ocupat până peste cap. Charisma s-a jucat cu telefonul lui mobil și l-a sunat din greșeală pe șeful lui. Tess se uită la mine.

– Ei?

– Am avut o întâlnire.

– Și?

- E un tip foarte interesant.

- Vreun ciudat?

- Deloc. E ultimul răcnet.

- Complicat?

- Păi nu sunt toți așa?

- Până și Charlie al meu. Complicat chiar și în ceea ce privește cele mai elementare cerințe. Îi place să mănânce paste marțea, să se uite la un film vinerea și să facă sex sâmbăta.

Tess n-a vorbit niciodată despre relația sexuală cu soțul ei. În mod clar, tunsoarea a eliberat-o. Râd. E un program fezabil.

- Nu mă plâng. Dar trebuie să te ferești de rutină. Unui bărbat trebuie să-i ții interesul permanent viu. Charlie se apropie de patruzeci de ani, și știi ce se întâmplă. Mașină nouă, nevastă nouă, viață nouă.

- Ție n-o să ți se întâmple asta niciodată, o asigur pe soră-mea.

- Mamei i s-a întâmplat.

- Da, dar prin anii optzeci. Atunci, i se întâmpla oricărei mame.

- Istoria are un fel bizar de a se repeta. Tess își înfundă mâinile în buzunare în timp ce ne plimbăm. Chiar și bunica a avut *problema* ei cu bunicul.

Mă opresc și mă uit la soră-mea.

- Cum?

- Da, mama mi-a spus că bunicul a avut o... prietenă.

- Vorbești serios?

- Nu știu cum o chema, sau altceva, dar mama mi-a spus despre asta înainte să mă mărit.

- Și tu nu mi-ai zis nimic?

- De când sunt poveștile legate de infidelitate vreun soi de moștenire pe care trebuie s-o împărțim ca pe argintăria familiei?

- Totuși. Mă simt prost că bunica nu mi s-a confesat. Buni n-a pomenit niciodată despre subiectul ăsta.

– Tu îl idolatrizezi pe bunicul. De ce-ar fi făcut-o?

Descui ușa din față a imobilului nostru. Eu și Tess intrăm în vestibul. Ușa atelierului este deschisă, mesele de lucru sunt goale, iar mica lampă de birou este singura care împrăștie lumină în încăperea. Pe birou este un bilet cu scrisul lui buni: „Ne vedem pe acoperiș – au sosit castanele“.

O luăm la goană pe scări, și abia mai suflăm când ajungem sus.

– În altă viață, spun gâfâind, vreau să locuiesc într-una dintre mansardele alea fabuloase, fără nici o scară, doar spațiu.

– O existență asistată originală, spune Tess respirând greu.

Deschid ușa de la acoperiș. Buni a dat drumul la grătar, iar pe jarul roșiatic sunt două tigăi mari, acoperite cu folie de aluminiu. Parfumul castanelor care se prăjesc, un miros delicios de miere și smântână, îndulcește mirosul de fum.

– Anul ăsta sunt bune. Cărnoase, zice bunica, scuturând tigaia pe care o ține de mâner cu o mănușă de bucătărie. Și-a acoperit părul cu o basma, iar paltonul e încheiat până la gât. O, Tess, îmi place mult părul tău.

– Mulțumesc. Scutură din cap. Scott e foarte priceput. Ar trebui să te duci și tu, buni.

– Poate c-o să mă duc. Buni scoate spatula din cârligul aflat pe partea laterală a grătarului.

Cu mănușa de bucătărie dă la o parte folia de pe tigaie, apoi sparge castanele cu partea plată a spatulei, ca să vadă dacă sunt coapte. Le pune cu lingura pe o tavă de prăjituri din oțel inoxidabil. Eu și Tess ne așezăm pe șezlong și luăm tava. Suflăm pe ele, luăm câte una, scoțând castana dulce și translucidă din coaja lucitoare. Le aruncăm direct în gură. Dumnezeiesc.

– Mama mea ura castanele, spune buni. Când era copil în Italia, aveau bani foarte puțini, și făceau totul din castane – paste, pâine, prăjituri, umplutură pentru ravioli.

Când familia ei a emigrat, a jurat că n-o să mai mănânce castane vreodată. Și nici n-a mai mâncat.

– Țsta e doar un exemplu care arată că uneori nu putem scăpa de lucrurile care ni s-au întâmplat în copilărie. Tess își îndreaptă privirea spre New Jersey, unde probabil soțul ei e încuiat în garaj, în vreme ce Charisma și Chiara pictează ușile automate cu glazură.

– Eu aș vrea să scap de unele amintiri din perioada maturității, spun în timp ce mai sparg o castană.

Ușa de la acoperiș se deschide cu putere.

– Nu vă alarmați, sunt eu, zice Alfred punându-și servieta lângă ușă. Se duce spre bunica și o sărută.

– Ce surpriză, spune Tess în timp ce fratele nostru o sărută pe obraz întâi pe ea, apoi pe mine.

– M-a sunat buni și mi-a spus că au sosit castanele, zice Alfred înțepat.

– Mă bucur că ai reușit să vii. Buni îl privește pe singurul ei nepot și radiază atâta dragoste, că ar putea umple golul de la Docul 46.

– Am fost la bancă, spune el, trăgând adânc aer în piept. Vor cifre, o nouă evaluare a proprietății tale.

– Crezi că o să fie bine? îl întreb în timp ce mă ridic în picioare.

– Nu știi încă, Valentine. Mai sunt multe informații care trebuie adunate. Cu cât cercetez mai mult, cu atât cred că ar trebui să vă gândiți să vindeți imobilul.

– A, deci n-ai venit pentru castane, ai venit să agăți panoul cu „De vânzare“, îl apostrofiez.

– Val, nu mă ajuți deloc, spune Alfred.

– Dar tu? i-o întorc.

Bunica amestecă în tigaie castanele cu spatula.

– Adu agenții, Alfred, spune încet.

– Buni... protestez eu, dar mi-o retează.

– Trebuie, Valentine. Și o vom face. Tonul ei îmi spune că subiectul este închis. Alfred ia o castană de pe tava

pe care o ține Tess, sparge coaja și o mănâncă. Mă uit la Tess, care se uită la mine. Apoi Tess spune:

– Numai să nu uiți de Valentine, buni. Ea reprezintă viitorul firmei de pantofi.

– Mă gândesc mai întâi la nepoții mei, spune buni luându-i lui Tess tava din brațe. La voi toți.

Forest Hills

La ora la care eu și buni ne urcăm în metrou la stația Eighth Street, ca să mergem în Queens, nu e nici țipenie de om. Este o dimineață liniștită de duminică, dar urmele unei nopți nebune de sâmbătă se pot vedea atunci când ocolim sticlele de băutură și dozele de suc goale. După ce trecem de turnichete, peronul metroului este plin de mirosul pătrunzător al uleiului de motor și al gogoșilor Dunkin. N-am priceput niciodată cum poate mirosul de gogoși să coboare sub nivelul străzii, dar nu și aerul proaspăt.

Un tren intră în stație, ușile de un cenușiu tern se deschid larg, iar eu urc repede și scrutez vagonul cu privirea pentru a mă asigura că este *unul bun*. Într-un vagon bun nu există mâncare lăsată pe scaune, călători ciudați sau umezeală dubioasă pe podea. Buni alege două scaune în colț, iar eu mă așez lângă ea. În timp ce trenul se pune în mișcare cu o smucitură, buni scoate din geantă o ediție de metrou a lui *New York Times* și începe să citească.

—Știi că totul e un aranjament, îi spun. Mergem la un *brunch* de duminică, dar, de fapt, altceva se pune la cale. Am o intuiție foarte bună în privința chestiilor ăstora.

—Nu mergem să vedem fotografiile și filmul de la nunta lui Jaclyn?

—Asta este numai o parte a programului.

Buni împăturește ziarul într-un pătrat.

—Păi, ce crezi că pun la cale?

—Greu de spus. Dar *tu* ce crezi?

Încerc să o iau direct pe buni, care este recunoscută pentru discreția ei în privința amănuntelor importante, dar care aruncă bomba atunci când toată familia e de față. Cum nu-mi răspunde, încerc o altă abordare.

– A sunat Alfred. Ce voia?

– A întrebat ceva legat de impozitul trimestrial. Asta a fost tot.

– Mi-am închipuit că a vândut deja clădirea și că frații Moishe vin spre noi să ne scoată în stradă.

Își pune ziarul în poală.

– Știi, Valentine, încerc să fac numai ce este bine pentru familia mea.

Mi-ar plăcea să-i spun bunicii că, de data asta, ceea ce este bine pentru familia ei este rău pentru noi două. M-am întâlnit cu un agent imobiliar din cartier și am aflat că pur și simplu nu există nici un loc în apropiere de Perry Street pe care ni l-am putea permite, ca să mutăm Firma de Încălțăminte Angelini. Agentul găsisese un spațiu gol la o mansardă tocmai în Brooklyn, într-o zonă industrială, înconjurată de ateliere de reparat automobile, o oțelărie și un depozit de cherestea. Gândul că ne-am putea muta atelierul departe de râul Hudson și de agitația din Greenwich Village m-a întristat atât de tare, încât nici nu m-am dus să văd spațiul.

– Înțelegi de ce sunt un car de nervi?

Mă uit pe fereastră.

– Încă nu s-a întâmplat nimic.

Dau din cap. Asta este buni cea de altădată, și asta este exact atitudinea care ne-a băgat în belea. Și mi-e teamă că și eu sunt la fel ca ea. Negarea îți asigură o liniște temporară, sub protecția speranței și, eventual, a norocului, dar este o stare de spirit neutră, care se potrivește oricărei situații. Mai pot trece ani buni până când se năruie totul, dar, între timp, ce se întâmplă? Păi, ne e bine. Așteptăm plini de speranță. Negarea nu face rău până în ultima clipă, când este prea târziu să mai salvezi situația.

– Îmi pare rău. Sunt doar nervoasă, asta e tot, îmi spun.

Când trenul intră în stația Forest Hills, o ajut pe buni să se ridice. Brațele ei sunt puternice, dar genunchii nu o mai ajută, iar în ultima vreme e tot mai rău. Seara îi ia mai

mult timp să urce scările, iar plimbările prin Village au fost suprimate complet. Am decupat un articol din *New York Times* despre înlocuirea articulațiilor genunchilor și i l-am lăsat pe masă lângă cafeaua de dimineață, dar atunci când a citit că perioada de recuperare este de șase săptămâni, s-a spulberat orice posibilitate privind o intervenție chirurgicală. „Genunchii mei sunt destul de buni“, a stăruit ea. „Dacă m-au adus până aici, mă pot duce și până la linia de sosire.“ Apoi a aruncat articolul la coșul de gunoi.

Urcăm cu scara rulată ca să ieșim în stradă. Nu știu ce-am fi făcut dacă nu am fi avut această posibilitate. Ar fi trebuit să o car în spate, la fel cum cară păstorul oaia în scena nașterii Domnului, de Crăciun.

Ieșim pe trotuarul din fața bisericii Our Lady Queen of Martyrs, unde mergeam la slujbă în fiecare duminică înainte de a pleca la colegiu. Buni mă prinde de braț în timp ce parcurgem cele două cvartale către proprietatea familiei mele.

– Știi, uneori nu-mi vine să cred că am crescut aici, îi spun în timp ce-mi privesc vechiul cartier.

– Când mama ta mi-a spus că se mută în Forest Hills, după ce s-a măritat, eram gata să mor. Mi-a spus: „Mamă, aer proaspăt“. Și acum, vin și te întreb și eu: Este aerul ăsta mai bun decât aerul nostru din Manhattan?

– Nu uita de mândria și de bucuria ei – grădina și garajul propriu.

– Asta a fost cea mai mare aspirație a mamei tale. Să-și parcheze mașina acolo unde locuiește. Buni clatină tristă din cap. Unde am greșit?

– Este o mamă bună, buni, și o membră de vază a burgheziei din Forest Hills. O iau de braț în timp ce traversăm strada. A fost vreodată o răzvrătită?

– Aș fi vrut eu! mormăie buni. Am sperat că o să devină hippie, ca toți ceilalți copii de vârsta ei. Cel puțin asta ar fi demonstrat ceva curaj. I-am spus mamei tale că

fiecare generație trebuie să-și ia cultura de guler și să o zgâlțâie. Dar singurul lucru pe care mama ta voia să-l agite era martiniul. Să-ți spun drept, nu știu cu cine seamănă în privința asta.

Știi ce vrea să spună bunica. Obișnuiam să mă rog să am o mamă feministă. Beth, mama prietenei mele, Cami O'Casey, era o femeie uscățivă ca o coadă de mătură, cu părul încărunțit la treizeci și șase de ani, care purta sandale ca ale lui Iisus și își făcea singură făină de ovăz. Lucra într-o organizație guvernamentală din Harlem și purta insigne haioase pe care scria: OMOARĂ-ȚI TELEVIZORUL sau TE IUBESC DIN TOȚI RĂ-
RUNCHII. În schimb, am avut parte de Hollywood „Mike“, cu meșele ei de păr, cu trusa ei plină cu farduri și cu blestemata aia de oglindă de la toaleta ei, înconjurată de becuri à la Greta Garbo. Mama lui Cami participa la marșuri pentru pace, în timp ce mama stătea degeaba și aștepta revenirea modei ciorapilor cu plasă.

Până în ziua de astăzi, mama susține cu tărie tendințele actuale în modă. Știe când să abandoneze verdele-gălbui, pentru că purpuriul este culoarea momentului. În anii optzeci, când părul vâlvoi era la modă, mama și-a făcut permanent. Venea acasă încrețită, cârlionțată și umflată la păr, iar când zulufii nu erau destul de mari, își lăsa capul în jos și își pulveriza părul cu fixativ de la rădăcină la vârf, până când îi stătea precum razele de pe capul lui Iisus, din tabernaculul cu Sfânta Împărtașanie. Uneori, părul ei era atât de mare și de umflat, încât ne făceam griji că n-o să intre în mașină. Odată, prin 1984, m-am rugat nouă zile la rând pentru ca mama să nu facă emfizem de la tot spray-ul ăla pe care îl folosea. Am făcut și o lucrare științifică despre distrugerile pe care le provoacă clorofluorocarbonatul de aluminiu, pulberile alea din dozele cu aerosoli, mai ales Aqua Net. I-am demonstrat mamei cu argumente științifice că tratamentul ei de înfrumusețare ar putea, de

fapt, să o ucidă. Numai că ea m-a mângâiat ușor pe cap și mi-a spus: „Micuța mea Ralph Nader“.

Când nu mă rugam Domnului să-i cruce viața, mă rugam ca tatăl meu să nu facă astm, sau ceva mai rău, de la inhalarea pasivă a spray-ului de păr. Îmi imaginam întreaga familie moartă din cauza vaporilor și sosirea poliției care ne găsește nemișcați, ca o grămadă de bușteni. Când i-am povestit mamei de ce îmi este cel mai tare frică, mi-a spus: „Da, dar când ne vor descoperi autoritățile, pariez că părul meu va arăta bine“.

–Maică-ta a reamenajat grădina, spune buni când ajungem în capătul aleii, în dreptul casei cu numărul 162, de pe Austin Street. Arată ca și cum Babilonul s-ar fi mutat în Queens.

Reședința în stil Tudor a familiei Roncalli este proaspăt zugrăvită, iar lemnăria de deasupra verandei de la intrare, vopsită în maro-ciocolatiu și alb-gălbui, fusese lăcuită. De fiecare parte a intrării sunt trei tufișuri de ilice lucitoare, proaspăt achiziționate. În locurile în care, de obicei, creștea iarbă, sunt două ronduri mici de flori, în stil englezesc. Parcelele gem de dovleci decorativi, de verde de toamnă îndesate și de ultimele flori purpurii sporul casei, mărginite, de fiecare parte a aleii, de o bordură din cărămizi înclinate. De verandă atârână, exact ca puii în Chinatown, trei coșuri din care se revarsă frunze de un verde lucios. Deasupra ferestrelor din față flutură un steag al Statelor Unite, alături de unul al Italiei. Pe pervazul ferestrelor cu steagurile e plin de moriști din folie metalică roșie, albă și verde care se rotesc la adierea vântului. Flora, fauna și moriștile din curtea din față a mamei sunt la fel de înghesuite ca mașinile pe Queens Boulevard. Oriunde te-ai uita, ceva crește, se învârte sau se leagănă. O fi tata îngrijitor de parcuri urbane ieșit la pensie, dar mama încă nu i-a îngăduit să pună în cui uneltele.

–Nu știe când să se oprească. Bunica pășește pe alee. Mă întreb cât o fi cheltuind anual la Miracle-Gro.

-Mult. Catalogul de semințe Burpee este revista pornografică a mamei.

-Bună, copii! Mama deschide ușa din față și coboară pe alee să ne întâmpine. Mamă, arăți de milioane, îi spune lui buni.

-Mulțumesc, Mike. Buni o sărută pe obraz. Grădina ta arată...

-Știi că urăsc iarba. Parcă ești la țară.

Mama poartă o tunică de mătase naturală lungă și albă și pantaloni albi asortați. Decolteul adânc în V al tunicii este presărat cu mărgelile turcoaz turtite. Părul castaniu până la umeri e coafat natural, lăsând să se vadă cerceii uriași din argint, ca niște toarte. Pantofii, saboți de piele întoarsă albi ca zăpada, cu tocuri de nouă centimetri, îi pun în valoare gleznele subțiri. Brațul stâng îi este acoperit de toarte de argint, de la încheietura mâinii până la cot. Le face să zdrăngăne.

-Exact în stilul lui Jennifer Lopez, nu credeți?

-Exact, îi răspund.

-Eu fac obișnuita omletă. Tata prepară frigănelele, ne spune mama în timp ce urcăm scările. Sunt toți aici.

Interiorul casei părinților mei este un omagiu adus perioadei de glorie a Imperiului Britanic și o copie fidelă a tuturor camerelor în stil Tudor prezentate vreodată în *Architectural Digest*, din 1968 încoace. Italo-americanii râvnesc la tot ce este englezesc, pentru că noi îi respectăm pe primii sosiți. Drept urmare, mama adoră cretonul vesel, covoarele împletite, lămpile de ceramică și picturile în ulei cu peisaje de țară englezești, pe care însă nu le-a vizitat vreodată.

Eu și buni o urmărim în bucătăria dotată cu aparatură casnică modernă de culoare albă, așezată pe blaturi de marmură albă tivită cu negru. Mama numește această combinație de culori „lemn dulce și bezea moale“, fiindcă nu te poți referi vreodată la ceva din viața mamei ca fiind alb și negru.

Jaclyn a împrăștiat fotografiile de la nuntă pe masa din bucătărie. Alfred stă în capul mesei, dar Tess, care stă în dreapta lui, este cea care îmi atrage atenția. Are nasul roșu; a plâns.

– Hai, că nu poți să arăți atât de prost în poze, o necăjesc, dar se uită în altă parte.

În agitația de sărutări pe obraji și de saluturi, îi fac semn cu mâna lui Tess să vină cu mine în baie. Ne înghesuim în mica baie de lângă bucătărie, care fusese cândva cămară. Tapetul, din podea până în tavan cu picățele roz, verzi și galbene, mă face să mă simt ca și cum aș fi aterizat într-o sticlucă cu pilule.

– Ce s-a întâmplat?

Tess dă din cap, incapabilă să scoată vreun cuvânt.

– Ei, haide! Ce este?

– Tata are cancer!

Tess începe să bocească. Mama deschide ușa de la baie și, în pragul ei, se bulucesc și tata, bunica, Alfred și Jaclyn, ca și când noi două ne-am afla într-un tren în mișcare, iar ei ar fi pe peron, luându-și rămas-bun.

O privire aruncată pe fața tatei îmi spune că este adevărat.

– Aer, am nevoie de aer! strig.

Toți se împrăstie, iar noi dăm buzna în bucătărie. Tata mă prinde și mă îmbrățișează strâns. Imediat, Tess și Jaclyn îl îmbrățișează și ele. Alfred se ține departe de noi, cu o expresie încruntată pe fața deja încordată. Mama o cuprinde cu brațul pe bunica, iar pe față i se rostogolesc lacrimi mari, deși, ca prin miracol, rimelul i-a rămas intact.

– Tată, ce s-a întâmplat?

– Nu vreau să-ți faci griji. Nu e mare lucru.

– Nu e mare lucru? E cancer! Tess încearcă să-și recapete calmul, dar nu poate. Lacrimile continuă să-i curgă.

– Ce tip de cancer? reușesc să rostesc printre lacrimi.

– De prostată, răspunde mama.

–Îmi pare atât de rău, Olandezule. Bunica îl apucă de mână pe tata. Ce spune doctorul?

–L-au descoperit din timp. Așa că analizez opțiunile. Cred că o să încep un tratament cu izotopi la chestia aia cu bile.

–Tată, chiar trebuie să vorbești... așa? Pe fața lui Jaclyn curg lacrimi mari.

–Nu am vrut să spun „scrot“ de față cu bunica.

–E mai bine decât „chestia aia cu bile“, spune mama.

–Oricum, e clar că aproximativ șaptezeci și cinci la sută dintre bărbații de vârsta mea au probleme cu prostrata.

–*Prostata*, dragule. Din tonul vocii, îmi dau seama că mama îl corectează încă de la aflarea diagnosticului.

–Prostată, prostrată, care dracu' e diferența? Am șizeci și opt de ani, așa că ceva trebuia să mi se întâmple. Dacă nu e ceasul de vină, spune tata lovindu-și pieptul, atunci e cancerul. ăsta e adevărul. Am vrut ca voi, progeniturile mele, să știți cu ce mă lupt. Și am vrut să vă spun personal tuturor, fără soți sau copii, ca să puteți primi informația la prima mână. Și n-am vrut nici să sperii copiii vorbind despre lucrurile astea intime. Cum dracu' era să le spun că bunicul are o problemă la pipilică? Nu mi se părea corect.

–Nu, nu ar fi fost corect, șoptesc.

Mă uit la tata, care este cel mai amuzant om pe care îl cunosc, dar habar n-are că e amuzant. A lucrat toată viața ca șef al departamentului de parcuri din Forest Hills, până acum trei ani, când s-a pensionat și s-a apucat să lucreze pentru mama ca grădinar/gunoier al familiei. S-a abținut și a făcut economii, pentru ca noi toți să urmăm colegiul. În căsătorie, a acceptat de bunăvoie rolul secundar, de factor stabilizator. Nu mi-am imaginat niciodată că i se poate întâmpla ceva rău, pentru că era foarte rezistent. Nu a fost un sfânt, dar a fost de nădejde.

Mama își ține mâinile ca la împărțășanie.

– Uite ce e. Înfruntăm chestia asta ca o familie și o vom învinge ca o familie. Expresia feței ei este leită cu a Joannei Kerns din serialul ăla lacrimogen de la TV, *My Husband, My Life*, care a rulat de mai multe ori pe Lifetime. Mama respiră adânc, cu mâinile în poziția de rugăciune. Continuă: Doctorul ne-a spus că este în stadiul al doilea...

– Pe o scară de patru, adaugă tata.

Mama continuă:

– ... ceea ce este o veste foarte bună. Asta înseamnă că, la vârsta lui, tata poate supraviețui ușor cancerului.

Nu am nici o idee despre ce vrea să însemne explicația mamei, și, de altfel, nici ceilalți, dar ea îi dă înainte.

– Sunt tare. Și el e tare. Și îi mulțumim lui Dumnezeu că Alfred are posibilitatea să-i asigure tatei cea mai bună îngrijire medicală din țară. Alfred o să-și sune prietenul de la Sloan-Kettering să-i facă rost tatei de o echipă de medici de nota 10.

Alfred aprobă din cap că o să sune.

– Avem copii minunați... nepoți – mama își flutură brațele de jur împrejur –, o casă modernă și frumoasă și o viață splendidă. Nu se mai poate controla și plânge. Suntem tineri și vom învinge chestia asta. Și cu asta, basta.

– Ne-am înțeles, Mike. Tata bate din palme. Cine vrea frigănele?

Am băut mult prea multă cafea cu aromă de alune, pe care mama ne-a servit-o din vasul de argint veritabil, bogat decorat, cu o canea în formă de cioc de pasăre. (Moștenire de familie, o vrea cineva?) E ceva cu ceștile astea Spode delicate ale mamei și cu vasul fără fund, care te fac să crezi că înghiți mai puțină cofeină decât în realitate. Sau poate că beau atâta cafea încercând să găsesc o scuză să mă ridic de la masă din când în când ca să nu plâng în fața tatei.

În timpul micului dejun am reușit să însuflețim conversația, deși tăcerea se așternea din când în când

printre noi, ca și cum gândurile noastre ar fi rătăcit înapoi, spre vestea teribilă legată de tata. Conversația nu avea continuitate, ricoșa prin cameră de colo-colo, obosindu-ne. Este o sarcină prea grea, chiar și pentru *Ceahazlie*, să-și păstreze voioșia în fața bolii tatei, un om care n-a fost bolnav o zi din viața lui.

Fetele au strâns vasele rămase de la masă și acum se uită peste fotografiile de la nuntă. Tata și Alfred urmăresc un meci de fotbal în birou. Solidaritatea masculină este evident necesară după ce ai parcurs albume întregi cu poze de la nuntă.

Am evadat în curtea din spate să iau aer, însă am avut senzația de claustrofobie, pentru că singurul spațiu deschis este poteca de piatră care duce la locul de recreere, unde se află mobilierul de grădină. Și asta nu e tot. Plasată cu artă în peisajul aglomerat, domnește o harabură de decorațiuni tradiționale pentru pajiști, printre care se numără un ceas solar, un bazin pentru păsări și un grup statuar renescentist cu trei îngeri cântând din flaut. Reflexia feței mele pe mingea medicinală albastră, așezată pe un pedestal, arată ca un Modigliani, prelungă, cabalină și tristă.

– Hei, puștoaico! mă strigă tata din spate.

– Pentru ce încarcă mama *totul* cu ornamente? îl întreb. Crede că dacă tot continuă să aranjeze grădina în stil englezesc, Colin Firth o să sară gardul și o să tragă o bălăceală în bazinul păsărelelor? Mă așez pe canapeaua mică. Tata se înghesuie lângă mine. Împărțim spațiul din spatele grădinii, de dimensiunea unui singur scaun de metrou. Este adevărata Agonie de Grădină¹.

Tata râde și mă cuprinde cu brațele.

– Nu vreau să-ți faci griji în privința mea.

– Îmi pare rău, tată, dar nu pot.

¹ Se referă la evenimentele din viața lui Iisus, petrecute din momentul în care are loc Cina cea de Taină și până la prinderea lui (n.tr.).

– Am fost foarte fericit, Valentine. În plus, cancerul nu mai e ce-a fost. Oamenii își poartă cancerul ca pe o lucrare dentară bună. Doctorii mi-au spus că devine parte din tine. Pentru numele lui Dumnezeu, remisiunea poate dura până mori.

– Ei bine, sunt bucuroasă să constat că ai o atitudine pozitivă.

– În plus, nu am fost un sfânt, Val. Probabil că asta trebuia să se întâmple.

– Poftim? îl întreb, întorcându-mă cu fața spre el, lucru deloc ușor de executat pe o canapea precum cele dintr-o căsuță de păpuși Barbie.

– *Mezzo-mezzo*. Simulează cu mâna o aripă pe care, apoi, o înclină. Vreau să spun că am încercat să fiu un tată bun și un soț acceptabil. Dar sunt om, și uneori am mai zbârcit-o.

– Ești un om bun, tată. Ai greșit de foarte puține ori.

– Ah... îndeajuns ca datoria să ajungă la scadență.

– Nu te-ai îmbolnăvit de cancer pentru că ai făcut greșeli în viață.

– Bineînțeles că am făcut. Uite dovada. Nu m-am ales cu un cancer de plămâni pentru că Dumnezeu s-a înfuriat că fumam. M-am ales cu un cancer acolo jos pentru că... știi tu.

Remarca *știi tu* ne lasă pe amândoi cu tăcerile și amintirile noastre personale. Tata își amintește, într-un fel, de anul 1986, iar eu îmi amintesc că în acea perioadă familia noastră fusese zguduită de criza vârstei mijlocii a tatei și de abilitatea mamei de a trece peste ea.

– Nu cred într-un Dumnezeu răzbunător, îi spun.

– Eu cred. Sunt catolic de modă veche. Cred tot ce m-au învățat maicile. Ele spuneau că Dumnezeu este cu ochii pe mine în fiecare secundă a fiecărei zile și că mai bine mi-aș examina conștiința și m-aș ruga Domnului să-mi ierte păcatele, înainte de a merge la culcare, pentru că, *dacă* m-aș sufoca în timpul nopții fără să am sufletul curat,

aș ajunge direct în iad. Apoi, când am ajuns adolescent, mi-au spus că numai dacă aș avea intenția să mă gândesc la sex, aș face mai bine să mă însor. Și asta am făcut. Dar cândva, de-a lungul vieții, am început să mă gândesc la Dumnezeu, la cine este El de fapt, și am ajuns la concluzia că nu este cu ochii pe mine toată-ziua-bună-ziua, cum spuneau măicuțele.

– Atunci care e rostul Lui?

– Îmi închipui că mi-a dat viață și că apoi mi-a făcut cu mâna în semn de sayonara, spunându-mi: „Ești de capul tău, Olandezule“. Restul a depins numai de mine. A fost treaba mea să duc o viață bună și să fac ce trebuie. Sufletul e ca un Etch A Sketch¹. Când o dai în bară, e ca și când ți-ai scrijeli sufletul. Dar ai o singură șansă să spui că regreti, să întorci ecranul și să-l agiți până când greșeala dispare. Pe scurt, asta este noțiunea mea despre spovedanie. Șmecheria este să ajungi la linia de sosire cu sufletul neatins. Adică, aș putea spune despre cancer că e un lucru bun pentru că-mi dă o șansă să mă pregătesc. Cel puțin am primit favoarea unei perioade de probă. Majoritatea nu primește nici măcar atât.

Ochii mi se umplu de lacrimi.

– N-aș vrea să mori niciodată, tată.

– Dar se va întâmpla.

– Însă nu acum. E prea devreme.

– Totuși, aș vrea să mă pregătesc. Atunci, dacă există cu adevărat o zi a Judecății de Apoi, așa cum promiteau maicile, eu mă voi fi purtat cât de bine am putut. La final, Dumnezeu se va arăta așa cum a făcut și la început, și va vedea dacă m-am purtat bine. Ce altceva și-ar mai putea dori un om? Nu m-aș supăra să-l văd la față pe Domnul. Ce naiba!

– Tată, cred că ești budist.

¹ Joc în care se desenează pe un ecran (n.tr.)

Tata nu a fost niciodată prea elocvent, mai ales în privința sentimentelor. Dar nu contează ce a trecut sub tăcere, știam că ne iubea, și ne iubea profund. Nu am știut însă niciodată că are o filosofie a spiritului. Mi-am închipuit că nu avea nevoie de așa ceva pentru că era sănătos tun.

– Tată, nu mi-ai vorbit niciodată despre Dumnezeu.

– Am lăsat asta în seama bisericii. Te-am târât la slujbă în fiecare săptămână cu un motiv anume. Oamenii ăia se ocupă de mântuirea sufletului. Hai să privim adevărul în față, spune încrucișându-și mâinile în poală și continuă: Nu sunt nici pe departe un sfânt, dar a trebuit să-mi pun marea întrebare: Sunt eu, Roncalli Olandezul, nemuritor?

– Și care e răspunsul?

– Acrul de pădure din parcul 134. Când am devenit îngrijitor de parcuri orășenești, în 1977, mi s-a dat responsabilitatea plantării și îngrijirii a doi acri de spațiu verde din centrul parcului, cu un heleșteu natural încojurat de o dumbravă de brazi. Nu poate fi vândut niciodată, la fel ca pământul din Central Park. Prin lege, habitatul natural trebuie conservat pe veci. Prin urmare, ăsta este micul meu dar pentru generațiile viitoare din cartierul Queens. Un lucru mărunț, dar pentru mine veșnic.

– E grozav, tată. Respir adânc. Dar nu crezi că moștenirea ta sunt copiii?

– Nu pot să-mi atribui meritul pentru ce ați ajuns tu, Tess, Jaclyn și Alfred. Voi, copiii, sunteți ca hamsterii ăia pe care a trebuit să-i creșteți în clasa a doua. Sunteți numai de împrumut. Doar v-am purtat de grijă până când ați putut să o faceți singuri.

– Dar ne-ai și iubit.

– Indiscutabil. Și, în teorie, pare că m-am descurcat bine ca tată. Nici unul dintre voi nu a luat droguri, nu a jucat jocuri de noroc sau la pariuri. Nici unul nu a avut deprinderi rele. Dar ăsta e meritul maică-tii. Toți ați reușit în domeniul vostru. Și tu, care te-ai apucat de făcut

pantofi și ai grijă de bunica ta. Asta spune multe despre tine. Vei fi răsplătită, Valentina.

Tata este singurul om din viața mea care pune un *a* la sfârșitul numelui meu, și faptul că îl aud spunându-mi așa îmi aduce mare alinare. Apoi zice:

–Cineva va avea grijă și de tine când vei fi bătrână. Drept răsplată.

–Sper să ai dreptate.

–S-o găsi vreun tip care să danseze Watusi pentru șansa de a avea o soție atât de bună.

–Pe mine?

–Da. Ai un suflet mare. Dintre toți copiii, tu îmi semeni cel mai mult. N-ai ieșit din burta maică-tii atoa-teștiutoare, ca Alfred. Nu ți-ai făcut un plan pe termen lung ca Tess. Și nu te-ai bazat niciodată pe chipul tău drăguț, ca Jaclyn. Ai muncit din greu pentru tot ce-ai obținut. De-aia ai haz. Aveai nevoie de simțul umorului atunci când lucrurile nu au mers cum ai sperat. Același lucru e valabil și pentru mine. Lucrurile nu au mers întotdeauna cum mi-am dorit. Dar nu m-am dat bătut niciodată. Și nu vreau ca tu să o faci.

–N-o s-o fac. Îi strâng mâna.

–Vreau să-ți găsești un băiat bun.

–Știi vreunul?

Tata ridică mâinile în aer.

–Depinde de tine. Nu mă amestec în treburile astea.

–Să-ți spun drept, am cunoscut pe cineva.

–Zău? Acum este rândul tatei să se foiască pe minus-cula canapea și să fie înghiontit în coapse. Încerc să mă dau mai într-o parte ca să-i fac loc. Cu ce se ocupă?

–E bucătar. Italian.

–Italian adevărat? Nu cumva albanez sau ceh? Doar știi și tu că, în ziua de azi, vin aici și vorbesc cu accent italianesc, își deschid pizzerii dându-se drept fiii Mamei Leone, când, de fapt, noi, adevărații italieni, știm cine sunt ei.

-Nu, nu, e italian adevărat, tată, din Chicago.

-Așadar, ce crezi despre acest *paisano*?

-Nu știu, tată.

-Dar ce știi? Că doar nu trebuie să știi totul. Nici nu e bine.

Peste grădina din Forest Hills se lasă, ca o ceață, liniștea unei după-amiezi de duminică. Brațul canapelei mă împunge în coapsă, dar nu mă mișc. Vreau să stau lângă tata cât de mult pot, numai noi doi, el cu teoriile lui despre religie, iubire și natura eternă a copacilor, iar eu cu speranța că va fi prin preajmă să vadă întorsăturile pe care le va lua povestea mea.

Caut mâna tatei, gest pe care nu l-am mai făcut de la zece ani. Mă strânge tare, ca și când n-ar vrea să-mi mai dea drumul niciodată. Tata se uită în curtea familiei Buzzacacco, în care se află o masă de picnic de un roșu aprins și o statuie în ruină a lui Venus din Milo (cu brațe). Mă uit spre casa noastră. Mama stă la fereastra bucătăriei urmărindu-ne, cu o față atât de tristă, încât de data asta ea seamănă cu un portret de Modigliani.

Roțile mașinii de lustruit se învârtesc când acționez pedala. Îmi pun o mănușă de bumbac fără degete și iau în mână un escarpen delicat din piele roz. Apuc călcâiul cu mâna liberă și introduc pantoful între periile rotunde. Îi lustruiesc căputa până când pielea arată ca o scoică roz irizată.

Una dintre bucuriile lucrului cu pielea este să-i găsești patina. Bucățile de piele nouă de la tăbăcărie sunt minunate, dar pielea nouă, fără priceperea unui cizmar, este doar o piele crudă. În mâinile unui artizan, aceeași piele se transformă în artă. Pielea prelucrată manual își dezvoltă propria personalitate; cusăturile și modelarea îi dau formă, în timp ce lustrul îi dă personalitate. Iar personalitatea o face unică.

Uneori îți ia mai multe zile să o impregnezi cu vopsea, să o usuci, apoi să-i dai luciu și să o lustruiești timp de ore întregi pentru a dobândi o nuanță care încântă ochiul și este potrivită pentru pantof. Apoi îi dai o intensitate iridiscență prin lustru manual. Pot vedea pe suprafața ei grade și tonuri care se schimbă în lumină; vinele adânci din structură îi dau un aspect de vechi, iar lustrul conferă pantofului un aer îndrăzneț. Bunica m-a învățat că gama de culori pentru piele și piele întoarsă nu are limite, ca notele muzicale. O mireasă mai pretențioasă a dorit ca pantofii ei să aibă nuanța albastru Tiffany pentru a se asorta cu cutiuța inelului de nuntă. Mi-a luat o lună să obțin culoarea potrivită, dar am reușit.

Iau și al doilea pantof cu mâna stângă și îl potrivesc cu dreapta sub perii. Aud o bătaie în fereastra din față a atelierului. Bret îmi face semn cu mâna, iar eu îi arăt că ne întâlnim la intrare.

– Te-ai trezit devreme, îmi spune când deschid ușa și îl poftesc să intre.

– Asta e viața de cizmar. Și evident că și cea de baron pe Wall Street e la fel.

Mă uit la ceas. E 6:30 dimineața. Lucrez în atelier de la 5:00.

– Am câteva informații pentru tine. Bret se așază pe scaunul de lucru cu rotile de la masa de croit. Mă așez și eu lângă el. Pentru început, dă-mi voie să-ți spun că lucrezi în cel mai defavorizat domeniu din punct de vedere al investitorilor.

– Minunat!

– Moda este impredictibilă. Mult mai multe eșecuri decât succese. Complet dependentă de toanele pieței și de obiceiurile indivizilor de a-și cheltui banii. Creatorii sunt artiști și, prin urmare, nu inspiră încredere în lumea afacerilor. Pe scurt, producția artizanală este un teren minat pentru investiții. Mi se pare ciudat că ceva atât de necesar oamenilor, cum sunt pantofii, poate fi văzut ca un risc,

continuă Bret. Doar dacă nu ești Prada sau altă companie veche de familie, pe care corporațiile caută să le cumpere.

– Contează faptul că atelierul există aici din 1903? întreb.

– Ajută. Demonstrează un nivel de calitate și de pricepere. Asta e bine. Dar pentru un investitor înseamnă și ceva rar.

– Ce vrei să spui?

– Înseamnă că numele vostru este cunoscut unui public foarte restrâns și că pantofii de mireasă sunt produse de lux. În economia actuală, investitorii nu caută produse de lux pentru a-și scoate banii. În momentul ăsta, în modă, totul se reduce la tendințe și la prețuri mici. De aceea sunt atât de multe celebrități care au linii vestimentare. Target, H&M, chiar și Wal-Mart, toate au ca țintă produse de calitate la prețuri scăzute. Țștia sunt cei care finanțează tendințele în modă.

– Păi, noi nu facem ce fac ei.

– Ce-ați putea face, și ce fac, în cele din urmă, toți marii creatori, este să vă concesionați numele și creațiile. Vor fi produse în proporție de masă și veți primi o parte din venituri. Dar chiar și așa, cineva trebuie să creadă că există o piață pentru voi.

– Toți marii creatori de modă au colaborat din când în când cu noi. Vera Wang obișnuia să trimită fete aici cu regularitate, până când a început să fabrice ea însăși pantofi.

– Asta confirmă punctul meu de vedere. Atunci când își deschid propriile linii de produse secundare ieftine, creatorii renumiți își trag partea de piață care ar trebui să vă aparțină vouă. Val, dacă avem de gând să readucem firma Angelini pe profit, descoperind un grup de investitori care să vă aducă mai multe lichidități, vă trebuie un produs care să fie stilat, dar să poată fi, în același timp, produs în masă, pentru a asigura vânzări și profituri maxime.

–Nici măcar nu știu dacă buni m-ar lăsa să vând modelele noastre. Ce vreau să spun este că ele sunt creația străbunicului meu.

–Aunci va trebui să crezi ceva nou. Ceva care să reprezinte marca Angelini, dar să fie creația ta. În felul acesta nici măcar nu vei mai avea nevoie de aprobarea bunicii. Crudul adevăr este că nimeni nu manifestă interes față de un atelier de pantofi care poate produce doar trei mii de perechi pe an. Marja de profit este prea mică. Dar pantofii voștri clasici de mireasă pot deveni vedetele unei game mai largi. Puteți continua să faceți pantofi unicat. De fapt, chiar trebuie – asta ar trebui să fie atracția. Dar aveți nevoie de un produs care să poată fi vândut în masă, pentru a vă putea plăti datoria existentă, pentru a putea ține pasul cu ratele ipotecii balon și pentru a vă permite să păstrați clădirea într-unul dintre acele cartiere din Manhattan care se scumpește cel mai rapid. E o sarcină dificilă, Val, dar nu există altă cale pentru firma Angelini, dacă are de gând să reușească în secolul douăzeci și unu.

Bret mi-a lăsat un dosar plin cu studii despre bunuri de lux produse de vechi firme de familie și despre modul în care lucrează ele în noul secol. Sunt tabele pline cu cifre și coloane comparative și grafice arătând creșterea anumitor produse în ultimii douăzeci de ani, dar și un raport asupra afacerilor eșuate. Sunt menționate afaceri de familie ca Hermès, Vuitton și Prada. Un capitol se referă la preluarea micilor întreprinderi de către corporații (lucru care pare firesc în modă). Mă uit în jurul meu prin atelier, la mașinile de la începutul secolului trecut, cu tiparele desenate de mână pe hârtie de împachetat, și mă întreb dacă este într-adevăr posibil să facem din Firma de Pantofi Angelini un nume viabil în epoca produselor industriale de masă. Și chiar dacă așa va fi, sunt eu oare cea care o va face?

Cerul de noiembrie de deasupra râului Hudson este de un liliachiu amenințător, cu un strat de nori joși și

întunecați, ca într-o schiță de Jasper Johns, care vestesc ploaia. Din când în când, soarele de culoarea dovleacului îi străpunge, aruncându-și lumina asupra râului agitat, cu valuri care își arată crestele ca dinții zimțați ai unui cuțit. Îmi strâng bine cordonul paltonului, îmi trag în jos cozorocul șepcii de baseball și îmi îndes fularul de pluș pe sub guler.

– Poftim.

Roman îmi oferă o cafea caldă de la bufetul din parc și se așază pe bancă, proptindu-și bocancii vintage Doc Martens din piele neagră de balustrada din fața noastră. Poartă jeanși decolorați și o jachetă de motociclist din piele maro, care pare veche de cel puțin douăzeci de ani, dar care îl face să arate extrem de senzual. Roman se lasă pe spate când un alergător cu fața înghețată și rozalie trece pe lângă noi. Mă cuprinde cu brațele.

– A fost drăguț din partea ta că m-ai sunat, îmi spun.

– Din cauza pantofilor tăi și a gnochiilor mei, te văd de cel puțin două ori mai rar decât mi-aș dori.

Roman a venit când i-am spus că iau o pauză de cafea pe malul râului. Simțise că ceva mă frământă de când am mers la el la restaurant și l-am ajutat să pregătească o provizie de vinete, iar astăzi, când vorbeam la telefon, i-am spus în sfârșit de boala tatălui meu. Nu voisem să-i spun pentru că nu există ceva mai nociv decât veștile proaste pentru o poveste de dragoste în plină desfășurare. Unul dintre noi (el) va sfârși prin a se simți dator să-l încurajeze pe celălalt (pe mine). Cine are nevoie de așa ceva?

Roman soarbe din cafea.

– Ce fel de om este tatăl tău?

Mă uit peste râu ca și când răspunsul s-ar găsi undeva pe malurile din Tenafly. În cele din urmă, răspund:

– E ca pielea de Toscana.

Râde.

– Ce înseamnă asta?

– Aspră la suprafață, delicată pe interior. Fără a fi strălucitoare. Rezistentă. Dar foarte flexibilă. Asemănătoare cu mine. Când primește o lecție, o primește în cel mai dur mod.

– Fă-mă să înțeleg!

Roman mă strânge mai tare, în parte ca să-mi fie cald, dar și pentru că atunci când suntem împreună nu ne putem îmbrățișa îndeajuns.

– Tata a fost îngrijitor de parcuri în Queens, și în vara lui 1968 s-a dus la o întrunire în Upstate New York. Acolo, a cunoscut o femeie, pe Mary din Pottsville, Pennsylvania.

– Pe bune?

– Da. *Pottsville*. Mama aproape că ar fi preferat să o înșele cu o femeie din mondenul Franklin Lakes sau superîncântătorul Tuxedo Park, dar ca soție nu prea ai de ales. În orice caz, tata s-a întors acasă și totul părea normal, în afara faptului că își lăsase brusc mustață și își pusese lentile de contact. Eram doar un copil, dar mă tot uitam la el și mă gândeam: „Mustața aia arată ca o mască. Ce ascunde tata?”

– Cum a aflat mama ta?

– A primit un telefon anonim într-o zi, când el era la serviciu. Când a închis telefonul devenise verde la față, s-a dus în dormitor, a închis ușa și a sunat-o pe bunica. Dar încă de copii, știam că mama nu ne-ar fi împărțit niciodată veștile proaste. Așa că Tess, sora mea mai mare, isteță, a ascultat la celălalt telefon din casă. Când a închis, mama pusese deja la cale un plan. Ne-a făcut foarte liniștită bagajele și ne-a mutat chiar aici, pe Perry Street, cu bunica și bunicul. Bineînțeles că mama nu a spus niciodată că îl părăsește pe tata. A inventat, pur și simplu, o întreagă poveste cu refacerea instalației electrice a casei, lăsându-l pe tata în Queens să „supravegheze electricienii”.

– Deci toată lumea se prefăcea.

–Exact. Mama i-a spus bunicii că avea nevoie de timp, ca să se gândească. Dar nimeni nu ne-a dat vreodată și nouă, copiilor, vreo explicație în legătură cu ce se întâmpla, așa că eram într-o ceață totală.

–Tatăl vostru v-a explicat vreodată ce se întâmpla?

–Venea în oraș în fiecare duminică, să mănânce cu noi, dar mama dispărea cumva, se scuza ba că avea de făcut niște curse în oraș, ba că se întâlnea cu o prietenă, ba te miri ce. Acum știu că nu suporta să-l vadă. Am aflat de curând că mergea la film de fiecare dată când tata venea să ne vadă. A văzut *Flashdance* de nouă ori în vara aia. De acolo i se trage dragostea pe viață pentru puloverele cu umerii căzuți.

–Chiar sunt nerăbdător să-ți cunosc mama, spune mucalit.

–Apoi, după câteva luni, mama și-a adunat forțele. A scos la iveală George Patton¹-ul din ea și a început să croiască strategii pentru a-și salva familia. S-a dovedit că tata era un fanatic al siguranței. Siguranța era tot ce contează pentru el. Înainte de a merge la culcare verifica fiecare fereastră și fiecare ușă. Mama era aventuriera. Tata era cel responsabil. Mama știa că el nu ar renunța la siguranța oferită de o soție pentru necunoscutele amantei Mary din Pottsville.

Iau o înghițitură de cafea înainte de a continua.

–Ea nu a amintit vreodată de aventura lui. Niciodată. Pur și simplu, s-a retras din lumea tatei și l-a lăsat să-și trăiască viața fără ea un timp. Crede-mă, dacă ai cunoaște-o pe mama și ar dispărea brusc, ți-ar lipsi forța ei în stare pură. A fost profund afectată, dar știa totodată că dacă dispărea din viața lui, el și-ar fi amintit motivele esențiale pentru care s-a îndrăgostit de ea.

–Și a mers?

---

¹ George S. Patton, general care a condus trupele armatei americane în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (n.red.)

– Bineînțeles. Și am ajuns să-mi văd părinții îndrăgostindu-se a doua oară. Crede-mă! Există o explicație pentru care părinții sunt niște personaje romantice înainte de nașterea copiilor – copiii nu suportă asta. O prindeam pe mama pe genunchii tatei când mă întorceam de la școală. O dată i-am prins chiar făcând-o în bucătărie. Mama era o parteneră atât de adorabilă, relaxată și prezentă, încât tata nu-i putea rezista. Brusc, Mary din Pottsville era, ei bine, Mary din Pottsville. Nu ar fi putut fi niciodată Mike din Manhattan.

– Eu nu mi-am văzut niciodată părinții purtându-se romantic unul cu altul.

– Cum i-ai fi putut vedea? Biata maică-ta care se ocupa de restaurantul familiei era extenuată de muncă. Cui îi mai arde de romantism după douăsprezece ore de făcut chiftele, prăjit barbun și copt pâine? Mie nu.

– Și mama încă se mai omoară la bucătărie, în timp ce tata, îmbrăcat la costum, stă la taclale cu clienții. El e restaurator de modă veche. Dar pentru ei a fost bine așa.

– Știi ce i-a spus bunica mamei, după ce s-a împăcat cu tata?

– Ce?

– I-a spus: „Lasă-l și pe el mai liber, Mike“. Cu alte cuvinte, nu-l face să plătească tot restul vieții pentru o greșală. Și mama așa a făcut.

– Știi ce? spune Roman. Îmi place ideea de a fi mai liber.

– Mi-am închipuit eu.

Îl iau pe după gât. În timp ce ne sărutăm, mă gândesc de câte ori am trecut singură pe chei și am văzut cupluri sărutându-se pe băncile astea, și m-am întors pentru că mă întrebam când și dacă voi găsi vreodată pe cineva care să mă sărute într-o pauză de cafea pe o vreme mohorâtă. Acum el este aici și mă întreb ce gândește.

– Marinez un mușchi de vită special, spune în timp ce se ridică.

Îmi las capul pe spate și râd. Mă ridică de pe bancă.

– Ce e așa de comic?

– Probabil că sărut bine dacă te fac să visezi la marinată.

Mă trage aproape de el și mă sărută din nou.

– Nici n-ai idee la ce visez, spune luându-mi mâna.

Haide, te conduc.

– Am pierdut ceva?

Îmi agăț haina la cuier și intru în atelier, unde pregătirile pentru livrare sunt în plină desfășurare. Bunica pune escarpeni de mătase satinată în cutiile cu dungi roșii și albe, purtând sigla noastră pe ele. June acoperă pantofii cu un dreptunghi de hârtie fină cu dungi roșii și albe, pune capacul și lipește logoul nostru, o coroană aurie însoțită de numele FIRMA DE PANTOFI ANGELINI scris cu litere simple, în relief.

– Șaptezeci și cinci de perechi de escarpeni ivoar pentru Harlene Levin la Picardy Shoe Parlour, în Milwaukee, spune June punând o cutie într-o ladă. Iar acum, mi-ar prinde bine o bere.

– Autosugestie, spun punându-mi șorțul de lucru.

– O așteptăm pe domnișoara Palamara din clipă în clipă, îmi reamintește buni. O să te pun pe tine să-i iei măsură.

– E-n regulă.

E o premieră. Buni ia de obiceiă măsura. Mă uit la June, care îmi face un semn entuziast cu degetul mare.

Bate cineva la ușa de la intrare. Vântul de pe râu este atât de puternic, încât viitoarea mireasă aproape că este împinsă în atelier când îi deschid ușa.

Rosaria are douăzeci și cinci de ani, o față plină, ochi negri, un surâs larg și păr blond drept. Mama ei își făcuse pantofii de mireasă la noi, și Rosaria continuă tradiția.

– Sunt atât de nerăbdătoare. Răscolește prin poșetă. Bună, se adresează tuturor fără să ridice privirea.

Apoi scoate un articol dintr-o revistă, capsat de o foaie mai mare, cu o schiță a rochiei, desenată de mână.

– Uite rochia mea. Am copiat un model Amsale.

– Minunată. Buni îmi dă fotografia și schița. Valentine o să-ți facă pantofii de la început până la sfârșit.

– Grozav. Rosaria zâmbeste. Schița prezintă o rochie evazată simplă, stil empire. Are decolteul pătrat și umerii un pic lăsați. Ce zici?

– Stilul este în întregime *à la Camelot*, îi spun. Ai văzut *Camelot*?

Clatină din cap că nu.

– Nu te uiti la filme vechi cu bunica ta?

– Nu.

June râde.

– *Camelot* nu este un film vechi.

– Pentru ele e vechi. Are patruzeci de ani, spune buni și continuă să ambaleze pantofi în cutii.

– Nunta e anul viitor, în iulie. Te-ai gândit cumva la sandale?

– Mi-ar plăcea niște sandale.

Pun pe birou o carte cu diferite variante ale modelului Lola. Scoate un țipăt și arată o sanda zveltă de in, cu dungii roz pal și cu barete încrucișate. Oh, Doamne, aia!

– A ta e. Scoate-ți pantofii să-ți luăm măsura.

Rosaria se așază pe un taburet și își scoate pantofii și șosetele. Iau două bucăți de hârtie de ambalaj de pe raft și scriu pe fiecare dintre ele numele, în colțul din dreapta sus. Le pun pe jos în fața Rosariei, apoi o ajut să pășească în centrul fiecărei bucăți de hârtie. Îi trasez conturul piciorului drept, făcând câte un semn cu creionul între degete. Fac același lucru și pentru piciorul stâng. Tai două bucăți de sfoară subțire din mosorul de pe birou și măsoar lungimea baretelor de pe laba piciorului. Fac același lucru cu baretele de la gleznă. *Marchez* lungimea și le pun într-un plic scris cu numele ei.

– Bine, și acum partea distractivă.

Deschid dulapul cu decorațiuni în fața Rosariei, care privește rafturile și cutiile din plastic transparent ca o fetiță care s-a trezit în fața unui cufăr plin cu bijuterii și poate alege orice își dorește.

Suntem foarte mândre de materialele pe care le folosim ca să facem pantofi. Bunica merge în fiecare an în Italia să se aprovizioneze. La fabricarea pantofilor, la fel ca la gătit, calitatea ingredientelor este totul. Marca noastră este definită și se deosebește de toate celelalte prin materialele somptuoase, pielea bună și decorațiunile realizate manual pe care le folosim. În etica de afaceri a bunicii își are locul și loialitatea. Cumpără piele simplă și piele întoarsă de la familia Vechiarelli din Arezzo, Italia, urmași aceluiși tăbăcar care colabora și cu străbunicul meu.

Cei mai mulți cizmari au avut și experiență de fermieri. Cei din familia Angelini au fost mai întâi fermieri, apoi au devenit măcelari. Măcelarii au intrat adesea în afaceri cu piei tăbăcite, pentru că a fost mai profitabil să vândă pieile prelucrate. Străbunicul meu a făcut pasul de la măcelar la cizmar ca urmare a acestei logici.

La începutul secolului douăzeci, în Italia s-a produs o mișcare a artizanilor (cizmari, bijutieri, croitori, olari, argintari și aurari, sticlari), care au instruit tineri extraordinar de dornici să lucreze în domeniul pe care și-l aleseseră. Maeștrii se duceau în mici sate și dădeau lecții în domeniile lor. Sistemul uceniciei este un pilon al vieții profesionale a italienilor, născut din nevoia de a se ridica din sărăcia de după război. Mișcarea s-a răspândit, de unde și proliferarea produselor artizanale italienești, dintre care unele mai există și astăzi. Așa s-au născut mărcile, în familiile în care membrii lor lucrau împreună și și-au deschis propria afacere.

Buni cumpără pielea pentru pantofi din Arezzo, iar cuiele și furniturile de la La Mondiale, cel mai vechi furnizor al cizmarilor din Italia. Pentru decorațiuni merge la Napoli, unde colaborează cu o echipă tânără și creativă,

Carolina și Elisabetta D'Amico, ce creează artizanal bijuterii ornamentale pentru pantofi. Bunica le dă adesea o schiță sumară cu ce dorește, dar își alege și din stocul lor foarte vast. Fetele D'Amico fac catarama și ornamente incrustate cu cristale lucitoare – diamante artificiale de un alb strălucitor; imitații uimitoare de smaralde, rubine și cabochon. Decorațiunile lor din imitații sunt atât de opulente, încât le numim bijuterii *Verdura* pentru picioare, deoarece pot fi confundate foarte ușor cu cele veritabile.

Luăm și o mare varietate de ornamente artizanale din materiale textile, printre care funde de catifea atât de delicate, încât le poziționăm cu penseta pe baretele de piele înainte de a le coase. Luăm ornamente sub formă de flori de mătase, cale mândre de mătase naturală, margarete diafane din organza și tul, trandafiri de mătase în toate combinațiile de culori, de la roșu-rubiniu la purpuriu-închis, cu frunze de catifea de un verde-închis. Luăm și o serie de numere și litere minuscule, pe care le coasem adesea pe interiorul pantofului. Scriem adesea inițialele miresei și ale mirelui sau data nunții, pentru a le oferi pantofilor o tentă de familie.

Rosaria se uită cu uimire la cutiile de plastic transparent cu trandafiri. Prima dată alege trandafirii albaștri ca floarea de cicoare, pentru că asta este culoarea pe care o poartă domnișoarele de onoare. Este fascinată de panglicile din bandă de satin cu cristalele strălucitoare de forme rotunjite, dar hotărăște că sunt prea disco pentru gustul ei. După multe deliberări se oprește la trandafiri crem clasici. Apoi o sună pe mama ei pentru a-i cere acordul.

Îi dau lui June schițele cu piciorul Rosariei pentru a le pune în sertarul ei. Scot un carnet din sertarul biroului și fac niște notițe. Notez toate dimensiunile piciorului Rosariei, apoi capsez eșantionul de material și numărul cutiei cu trandafiri. Capsez și plicul cu măsurătorile pentru barete, în timp ce Rosaria îi relatează mamei ei fiecare detaliu, cu o încântare prostească. Este la fel de

entuziasmată de pantofi ca și de rochie. Rosaria termină de vorbit cu mama ei și se întoarce către buni.

– Sunt atât de mândră că duc mai departe tradiția mamei.

– Când ai proba finală? o întreb.

– Pe zece mai, la Frances Spencer's, în Bronx.

– Îi cunosc bine. Cea mai bună croitoreasă din oraș care copiază modele de lux la prețuri bune. O să vin și eu cu pantofii ca să-ți poată face tivul definitiv după tocuri.

– Mulțumesc.

Rosaria mă îmbrățișează, își ia poșeta și pleacă.

Notez în carnet și data probei Rosariei, apoi deschid dosarul de pe birou.

– Îi fac cadou Rosariei acești pantofi, spune buni, neridicându-și ochii de la lucrul ei. Fără bani.

– În regulă. Fac un semn pe chitanță. Este un moment prost să dai pantofi gratis. Ești sigură?

– Da.

Buni ia pantofii la care lucra și îi împachetează în bumbac.

– Știi, cu Alfred, care ne controlează...

– Știu. Dar nu Alfred conduce această afacere. Eu o conduc.

June se uită la mine și ridică din sprânceană ca și când ar spune: „N-o contrazice“.

Fixez comanda cu pioaneze. Pe avizier văd o notă cu scrisul de mână al bunicii. Spune: „Întâlnire cu Rhedd Lewis la Bergdorf's pe 5 decembrie, la 10 dimineța. Ia-o pe V.“.

– Bunico, ce e asta?

– O ții minte pe femeia cu costumele de la film? Ei bine, o fi fost ea irascibilă, dar i-am plăcut. Așa că ne-a recomandat lui Rhedd Lewis de la Bergdorf's, care a cerut să se întâlnească cu noi.

– Ți-a spus de ce? De-abia îmi pot stăpâni entuziasmul.

– Nu. Poate că se mărită și are nevoie de pantofi.

–Sau poate că vrea să ia pantofi noștri pentru magazin! Mi se învâрте capul la gândul că ar fi posibil să livrăm pantofi noștri celui mai elegant magazin universal din New York. Este exact șansa pe care Bret spera să o căpătăm. Pentru ca marca să fie recunoscută și ajutată avem nevoie de artilerie grea. Poți să-ți imaginezi? Pantofii noștri la Bergdorf's?

–Sper să nu fie așa. June își pune mâinile în solduri și se întoarce spre buni. Ți amintești când soțul tău a băgat pantofi la Bonwitt Teller's? A fost un dezastru. Abia dacă am vândut ceva. Explicația a fost că miresele nu voiau să mai cheltuiască și pe pantofi, după ce dăduseră o căruță de bani pe rochii.

–Asta ne-a făcut s-o rupem cu magazinele universale, admite buni. A fost prima și ultima incursiune în marile afaceri.

–Poate că de data asta va fi altfel. Uitați-vă în orice magazin de modă. Cumpărătorii bogați cheltuie două miare pe o poșetă, fără să clipească. Asta face ca pantofii noștri să pară un chilipir. Poate că de data asta se întrevede o ocazie.

–Sau poate că mergeți doar la întâlnire, vedeți ce spune, iar apoi vă duceți la cafeneaua Bergdorf's și vă luați ouă umplute, spune June practică, în timp ce ia foarfeca și taie dintr-o bucată de hârtie tiparul unei tălpi măsura treizeci și opt și jumătate din hârtie pentru tipare. Se uită spre mine și zâmbește încurajator, dar este în firmă de prea mult timp și știe că buni nu-și va schimba felul de a conduce afacerea, chiar cu riscul de a pierde totul.

–Buni, cred că trebuie să mergem la întâlnire fără prejudecăți, nu?

Nu-mi răspunde; în același timp, o limuzină neagră se oprește în fața atelierului. Pare să se întindă de la colț până la intrarea în holul clădirii Richard Meier. Parchează la bordură și pot vedea IMOBILIARE scris pe numărul de înmatriculare.

Din spate coboară un bărbat într-un costum bleumarin închis, cu o cravată roșie, urmat de fratele meu. Se îndreaptă spre intrare, în timp ce cravatele de mătase le flutură în vânt precum cozile zmeielor.

– Ce caută Alfred aici? întreb.

– A sunat când erai ieșită cu Roman. Aduce un agent imobiliar să vadă clădirea.

Mă uit la June. Ochii ni se întâlnesc, dar își îndreaptă repede privirea în altă parte.

– Bună ziua, doamnelor, ne salută Alfred intrând în atelier. Merge la bunica și o sărută pe obraz. Bunica strălucește de mândrie când Alfred se întoarce spre bărbat și o prezintă. Bunica mea, Teodora Angelini. Buni, el este agentul despre care ți-am vorbit, Scott Hatcher. Am fost împreună la Cornell.

Bunica îi strânge mâna. Alfred își pune mâinile în șolduri și se uită prin atelier ca și când eu și June n-am exista. Mă minunez cât de gregar este fratele meu atunci când se găsește printre cei de teapa lui. Cu cei din familie este morocănos. Dar la serviciu, când e în elementul său și este nevoie de un plus de personalitate, e spirit.

Agentul are cam un metru optzeci și este o variantă mai arătoasă a prințului Albert de Monaco, cu capul acoperit complet de păr. Are ochii mari și verzi și privirea caldă și fixă a cuiva care lucrează în domeniul vânzărilor.

– Mergem să aruncăm o privire pe aici, buni. Alfred îi aruncă scurt un zâmbet fals, tipic oamenilor de afaceri.

– Dă-i drumul, îi spune.

– Să începem de pe acoperiș. Alfred îl conduce pe Scott pe scări.

Mă așez pe scaunul de lucru.

– Ei bine, ziua de care mi-era groază a sosit.

– Ei, n-o lua și tu așa, spune buni încet.

– Dar cum ar trebui s-o iau?

Iau șireturile de la cizma mea și le duc pe masa de călcat. Bag fierul în priză și îmi înfund mâinile în buzunar, așteptând să se încingă.

June pune foarfeca jos și spune:

– Vreau o cafea. Să vă aduc ceva, fetelor?

– Nu, mulțumesc, îi răspund.

June își trage haina pe ea și se repede pe ușă afară.

– June miroase o ceartă, spune buni încetișor.

– Nu intenționez să mă cert cu tine. Aș vrea să știu doar ce ai de gând.

– Bergdorf's n-o să ne salveze. Singurul lucru de care sunt sigură este că, în afaceri, nu există soluții magice. Este ca și cum ai urca un munte, te agăți, faci un pas, te agăți, faci un pas.

Deodată, vechiul aforism al bunicii sună veștejit și irelevant. Acum chiar sunt supărată.

– Nici măcar nu știi despre ce este vorba la întâlnire. N-ai întrebat. Atunci de ce nu scriem „Închis“ pe ușă și gata, renunțăm?

– Uite ce e, cunosc fiecare amănunt din afacerea asta. Am fost pe punctul de a închide de mai multe ori decât îmi pot aminti. Când a murit tatăl bunicului tău în '50, eram aproape să închidem. Dar am rezistat. Am supraviețuit anilor '60, când vânzările ni s-au prăbușit pentru că miresele hippie se măritau desculțe. Ne-am descurcat în anii '70, când produsele din străinătate se înmulțiseră de patru ori, iar în epoca prințesei Diana din anii '80 am profitat de faptul că toată lumea a devenit cerimonioasă în privința nunților, comandând rochii și pantofi. Am scos afacerea din datorii și am adus-o pe profit. În plus, am creat balerinii, ca să ne agățăm de felia de piață pe care o pierdeam în favoarea lui Capezio. Ridică vocea. Să nu îndrăznești să insinuezi că sunt o lașă! Am tot luptat, luptat și iarăși luptat. Și am obosit.

– Am înțeles!

– Nu, n-ai înțeles. Până când nu vei fi muncit aici în fiecare zi, timp de cincizeci de ani, nu ai cum să înțelegi ce simt!

Ridic și eu vocea și spun:

– Lasă-mă pe mine să cumpăr afacerea.

– Cu ce? ridică buni mâinile în aer. Eu îți plătesc salariul, știi cât câștigi!

– O să găsec bani! strig.

– Unde?

– Îmi trebuie timp să văd de unde.

– Nu avem timp! mă contrazice ea.

– Poate că o să ai și cu mine aceeași bunăvoință pe care i-o arăți nepotului tău și o să-mi dai timp să fac o contraofertă la a lui.

Alfred intră în atelier.

– Ce naiba se întâmplă aici? spune tăios în timp ce se îndreaptă către holul de unde Hatcher inspectează scările.

– Vreau să cumpăr clădirea și afacerea, îi spun frate-lui meu.

Râde.

Sunetul râsului lui crud mă străpunge, distrugându-mi încrederea în mine, așa cum s-a întâmplat toată viața mea. Apoi continuă:

– Cu ce? Visezi! Își rotește brațele în jurul lui ca și când ar fi deja proprietarul Firmei de Pantofi Angelini și al clădirii de pe Perry Street 166. Cum ți-ai putea permite să faci asta? Nu poți cumpăra nici măcar fierul de călcat.

Închid ochii și îmi stăpânesc lacrimile. N-o să plâng în fața lui. Nu. Deschid ochii. În loc să dau înapoi, ca întotdeauna, îi spun clar, cu cea mai coborâtă voce de care sunt în stare:

– Mă zbat să găsec o soluție.

Scott Hatcher apare în ușă, își pune mâinile în buzunare și o privește pe buni.

– Sunt gata să vă fac o ofertă. Cu banii jos. Doamnă Angelini, aș vrea să cumpăr clădirea de pe Perry Street 166.

Îmi trag căciulița tricotată pe urechi, care simt că mă ard de la frig. Seara, prin Little Italy străzile sunt pustii, iar arborele strălucitor de pe Grand Street seamănă cu

ultima prăjină a cupolei cercului ambulant, rămasă în picioare înainte ca acesta să părăsească orașul. O iau pe Mott Street. Deschid ușa de la Ca' D'Oro. Restaurantul este pe jumătate plin. Îi fac semn cu mâna lui Celeste, aflată la bar, și merg în spate, la bucătărie.

– Bună, spun din ușă.

Roman azonează cu pătrunjel proaspăt două porții de osso buco¹. Chelnerul le ia și trece pe lângă mine spre salonul restaurantului. Roman îmi zâmbește și vine la mine, mă sărută pe amândoi obraji și îmi trage căciulița de pe cap.

– Ești înghețată.

– O să fie și mai rău când o să rămân fără slujbă și fără casă.

– Ce s-a întâmplat?

– Bunica a primit o ofertă pentru clădire.

– Vrei să vii să lucrezi cu mine?

– Gnocchii mei sunt ca plastilina Play-Doh, iar pe vițelul meu nu poți conta. E ca talpa.

– Atunci îmi retrag oferta.

– Cum se procedează, Roman, ca să cumperi o clădire?

– Ai nevoie de un bancher.

– Am unul. Fostul meu prieten.

– Sper că te-ai despărțit de el în mod civilizată.

– Da. Nu-mi dramatizez viața personală. Ceea ce este bine ținând cont de dramatismul vieții mele profesionale.

– Ce spune bunica ta?

– Nimic. A luat notă de ofertă, și-a întrerupt lucrul, s-a dus sus, s-a îmbrăcat și s-a dus la teatru.

– I-a spus deja tipului că o să-i vândă clădirea?

– Nu.

– Poate că nu are de gând s-o facă.

– N-o cunoști pe bunica. Nu riscă niciodată. Merge numai la sigur.

¹ Specialitate milaneză de vițel cu legume (n.tr.)

Roman mă sărută. La atingerea lui, fața mea se încălzește, ca și când soarele cald al Italiei ar fi apărut brusc în acea noapte geroasă. Simt un curent de la ușa din spate, care este proptită cu o conservă mare de bulion San Marzano ca să stea deschisă. Îi iau în brațe.

– Ai observat că încă de la prima noastră întâlnire nu aduc altceva decât vești proaste? Tata are cancer, iar eu am probleme în afaceri.

– Ce legătură au toate astea cu noi?

– Nu ți se pare că aduc ghinion?

– Nu.

– Stau aici și sunt pregătită să primesc și alte vești proaste. Hai, lasă-mă pe mine! Spune-mi că ești însurat și că ai șapte copii care plâng după tine în Tenafly.

Râde.

– N-am.

– Sper că ești atent când traversezi strada.

– Sunt foarte atent.

Chelnerul intră în bucătărie.

– Masa doi. Ravioli cu trufe.

Se uită prin mine și apoi, nerăbdător, la șeful lui.

– Ar trebui să plec, spun făcând un pas înapoi.

– Nu, nu, stai jos și așteaptă-mă până termin.

Mă uit prin bucătărie.

– Sunt bună la spălat vase.

– Păi, apucă-te de ele! Zâmbește larg și se întoarce spre plită. Îmi dau jos haina și o agăț în cui. Iau un șorț curat de pe ușa și mi-l trag pe cap, apoi îl leg la spate în jurul mijlocului.

– S-ar putea să-mi placi mai mult decât Bruna, spune.

Îmi surprind reflexia în frigiderul cromat; zâmbesc, pentru prima dată pe ziua de azi.

Hotelul Carlyle

Eu și bunica mea ajungem la întâlnirea fixată la Bergdorf Goodman cu Rhedd Lewis. Buni coboară din taxi și mă așteaptă la colț, iar eu îi plătesc șoferului. Mă grăbesc să ies și să o ajung la colțul dintre Fifty-eighth Street și Fifth Avenue.

Bunica poartă un costum negru simplu cu pantaloni, iar la gât, un pandantiv șic uriaș în formă de soare, atârnat pe un lanț gros de aur. Pantalonii se termină în partea de jos cu un tiv delicat, care se odihnește pe căputa escarpenilor ei negri garnisiți cu auriu. Își ține strâns sub braț geanta din piele neagră. Ținuta ei este dreaptă și impunătoare, la fel ca aceea a manechinului care pozează direct în spatele ei, în vitrina magazinului universal, îmbrăcat într-un palton Christian Lacroix din stofă, cu model în spic.

Văzută de afară, Bergdorf's este o clădire impozantă; odinioară a fost reședință privată, construită în anii '20, cu exteriorul din gresie opacă pus în valoare de ferestrele ornamentale. A fost una dintre cele câteva reședințe grandioase construite de familia Vanderbilt în Manhattan. Aflată pe colț, este una dintre cele mai prestigioase din tot New Yorkul, cu vedere în marea piață unde la nord se află hotelul Plaza, iar la est, Fifth Avenue.

Bunica îmi zâmbește, rujată minunat cu un roșu viu.

– Îmi place costumul tău.

Port unul B. Michael, cu o jachetă scurtă de lână cu mătase, de culoare bleumarin, cu un guler amplu și pantaloni asortați, largi pe picior. I-am făcut mamei creatorului o pereche de pantofi, și costumul a fost la schimb.

– Arăți mortal, buni.

Intrăm în magazin pe ușa rotativă din lateral. Această parte a magazinului seamănă cu o seră, numai că vitrinele sunt mai degrabă pline cu genți de firmă decât cu plante exotice. Podeaua acoperită cu parchet deschis la culoare este luminată de un candelabru plin de corpuri geometrice de culoarea mierii. Eu și buni ne îndreptăm direct către lifturi pentru a merge la întâlnire. Îmi fac speranțe mari, deși buni a încercat din răspuțeri să-mi tempereze așteptările.

Când ieșim din lift, la etajul opt, este liniște; chiar și telefoanele sună în surdină. Nu e nici urmă din agitația comercială de jos, ci, mai degrabă, ai senzația că ești într-o clădire stilată de apartamente din Upper East Side, și nu într-una de birouri. Decorul plin de gust este scăldat în tonuri de bej, cu pete de culoare date de mobilier și de operele de artă.

Merg la fata de la recepție. Ne roagă să așteptăm pe canapeaua acoperită cu moiré verde-deschis, cu decorațiuni bleumarin. Pe suprafața măsuței de cafea Lucite, modernă, rotundă și joasă, se află îngrămădite exemplare din catalogul de iarnă Bergdorf, care prezintă haine de sezon. Sunt pe cale să iau unul și să-l studiez, când o tânără apare în cadrul ușii.

— Domnișoara Lewis vă primește acum. Urmați-mă, vă rog.

Tânăra ne conduce în biroul lui Rhedd Lewis, în care domnește un miros discret de ceai verde și de bujori roz. Biroul este o piesă de mobilier de forma unui dreptunghi mare, simplu, modern și este acoperit cu piele turcoaz. Covorul de sisal dă camerei un aer proaspăt de vilă grecească de pe Fifth Avenue. Fotoliul de birou din bambus lăcuit este gol. Eu și buni ne așezăm pe scaunele Fornasetti, două tronuri zvelte și moderne, cu perne maro-caramel. Buni arată spre parcul de dincolo de ferestre.

— Ce privești!

Mă ridic de pe scaun. Fără ultimele frunze de toamnă, vârfurile golașe ale copacilor din Central Park arată ca o întindere nesfârșită de mângălituri cenușii purtând semnătura lui Cy Twombly¹.

– Trebuie să fi fost un vis să locuiești în casa asta, spune o voce gravă de femeie din spatele nostru.

Mă întorc și o văd pe Rhedd Lewis în ușă. O recunosc după portretul din Wikipedia. Este înaltă și zveltă, poartă pantaloni roșu Marlboro cu o tunică neagră de cașmir și un colier care poate fi descris numai ca o împletitură de macramé pentru ghivece din anii șaptezeci. Toată această combinație ciudată merge cumva. În picioare poartă balerinii clasici de piele neagră Capezio. Se duce în fața biroului, mergând practic pe vârfuri.

Rhedd Lewis este cam de vârsta mamei, iar poziția ei dreaptă și ținuta maiestuoasă sunt semne că a fost dansatoare într-o viață anterioară. Părul ei de culoarea mierii, cu șuvițe, este tăiat scurt, cu un breton lung care îi trece peste față ca o draperie.

– Vă mulțumesc că ați făcut drumul până în mahalaua noastră. Zâmbește și îi întinde mâna bunicii. Sunt Rhedd Lewis.

– Teodora Angelini, iar ea este asociata mea, Valentine Roncalli, spune buni. Este și nepoata mea.

Îmi ascund încântarea la auzul faptului că sunt asociata bunicii (este pentru prima oară când spune așa ceva!), întinzându-mi mâna spre Rhedd ca și când i-aș da un fluturaș de reclamă pentru vânzarea unei canapele la Big Al's, în East Village.

– Îmi plac afacerile de familie. Iar faptul că o tânără preia ștafeta mă încântă. Cei mai buni creatori moștenesc calitățile. Dar să nu spuneți nimănui că am zis așa ceva.

¹ Edwin Parker (Cy) Twombly Jr. (1928), artist american cunoscut în lumea întreagă pentru picturile lui graffiti (n.red.)

– Secretul dumneavoastră va rămâne bine ascuns, îi spun.

– Și încă ceva. Când este vorba despre calități de artizan, italienii sunt neîntrețuți.

– Așa e, spune buni.

– Povestești-mi despre afacerea voastră.

Rhedd se apleacă deasupra biroului, își încrucișează brațele și stă înaintea noastră ca un profesor care a pus o întrebare clasei.

– Domnișoară Lewis, sunt o pantofăreasă de modă veche. Am încredere în metodele tradiționale vechi. Am învățat să fac pantofi de la soțul meu, care a învățat meșteșugul de la tatăl lui. Fac pantofi de mireasă de peste cincizeci de ani.

– Cum ți-ai descrie stilul?

– Eleganță prin simplitate. M-am născut în decembrie 1928 și munca mea a fost influențată de epoca în care m-am format. Dintre creatori, îmi plac tradiționaliștii. Sunt o admiratoare a lui Claire McCardell. Îmi place fantezia lui Jaques Fath. Ca fată crescută la oraș, am fost dusă de mama la expozițiile creatoarelor Hattie Carnegie și Nettie Rosenstein. Era o încântare să le întâlnești în realitate. Nu am ajuns să fac pălării și rochii, dar ceea ce am văzut a devenit important când m-am apucat să fac pantofi. Linia, proporțiile, confortul, toate aceste lucruri contează pentru un artist care face haine.

– Sunt de acord, spune Rhedd, ascultând concentrată. Dintre cei de acum, care îți plac?

Bunica își înalță capul.

– În materie de pantofi, familia Ferragamo este neîntrețută. O nimeresc de fiecare dată.

– Și sursele de inspirație? Rhedd își mângâie colierul din jurul gâtului.

– Oh, fetele mele – aș putea spune.

Buni zâmbește.

– Și cine ar fi ele?

–Să vedem. Jacqueline Kennedy Onassis, Audrey Hepburn și Grace Kelly.

–Simplitate și stil, aprobă Rhedd.

–Întocmai, spune buni.

Ori de câte ori buni face recomandări în materie de cultură, menționează sfânta treime a stilului pentru femeile de o anumită vârstă; Prima Doamnă, steaua de cinema și prințesa. Au fost născute cam în aceeași perioadă cu bunica, iar viețile lor, chiar dacă nu au semănat cu a ei, i-au oferit un context pentru munca ei. Jacqueline Onassis știa totul în materie de croială, linie și materiale; Audrey Hepburn era o zvărlugă, cu un stil influențat de dans, apoi glorificat de hainele de seară teatrale, cu înflorituri și mărgelă; Grace Kelly avea clasicismul sobru al unei fete de rând transformată în debutantă, cu mănușile, pălăriile, rochiile ei evazate și paltoanele de tweed.

Buni subliniază că muzele ei influențau moda, și nu moda, pe ele. Ea crede că o femeie ar trebui să investească cu prudență și inteligență în garderoba ei. Filosofia bunicii este că ar trebui să ai un palton grozav, o pereche de pantofi de seară nemaipomeniți și o pereche de pantofi buni de toată ziua. Ea nu înțelege de ce femeile de vârsta mea cumpără la greu pentru că, în alte privințe, generația mea seamănă cu a ei mai mult decât își imaginează ea.

Generația bunicii s-a născut la sfârșitul Epocii Jazzului. Acești oameni au avut o anumită încredere înăscută în calitățile lor, pe care generația mamei mele a trebuit să lupte ca să le descopere. Chiar dacă femeile din generația mamei erau feministe gălăgioase, cele din generația bunicii au deschis calea pentru femeile în câmpul muncii; bineînțeles că au pretins că *trebuiau* să o facă. Grupul bunicii cuprindea tinere care s-au dus să lucreze în fabrici, uzine și ateliere atunci când bărbații au plecat să lupte în cel de-al Doilea Război Mondial. Slujbele pe care le-au avut în timpul războiului le-au revenit bărbaților când aceștia s-au întors. Bunica spune

că femeile au sfârșit astfel prin a se reîntoarce la cratiță în anii '50. Și ea s-a întors la bucătărie, dar străbătând o distanță de câteva trepte, după o zi de muncă în atelierul de pantofi. Bunica a fost genul de mamă care lucra înainte ca termenul să fie inventat. La vremea aceea spunea că „își ajuta bărbatul“, dar, de fapt, cunoaștem cu toții adevărul – era o veritabilă parteneră.

Rhedd înconjoară biroul, se așază și se apleacă înainte. Își aranjează ceasul Tiffany și cana de ceramică pentru creioane din fața ei. Ecranul computerului ei este încastrat în peretele de lângă birou. Pe fundalul ecranului are o fotografie în alb-negru din anii '50 a celebrului model Lisa Fonssagrives îmbrăcată într-o rochie New Look, fumând o țigară la intersecția unde eu și buni am coborât din taxi, acum câteva minute.

– Doamnelor, buna mea prietenă Debra McGuire mi-a vorbit despre voi. Debra are un ochi grozav. Mi-a adus pantofii pe care i-ați dat pentru film. Am fost foarte impresionată.

– Mulțumim, spunem în același timp eu și buni.

– Și mi-a venit o idee. Rhedd se ridică și se duce la un cărucior de ceai aflat sub fereastră. Își umple un pahar cu apă pentru ea și apoi alte două pentru buni și pentru mine. Ni le oferă. Pregătirea vitrinelor pentru sărbători începe cu un an înainte. Când am văzut pantoful făcut de voi mi-a venit o idee pentru sărbătorile din 2008. Vreau mirese. Și o temă rusească.

– În regulă. Buni gândește cu voce tare. Catifea cu imprimeu în relief, cizme, piele de vițel, fleece.

– Posibil. Caut un pantof *fantaisie* unic, ceva destinat exclusiv vitrinelor *mele*.

– Interesant, spune buni cu o voce în care îi simt scepticismul. Dar ar trebui să știți că noi lucrăm după modelele firmei noastre...

– Buni, fiecare pereche de pantofi pe care o facem este la comandă, o întrerup uitându-mă la Rhedd. Am făcut stiluri

fantaisie pentru nunți. Am făcut două perechi de cizme de călărie din piele albă de vițel cu lac negru pentru o mireasă și un mire care s-au căsătorit la o fermă de cai din Virginia.

– E adevărat, mă aprobă buni. Și am mai făcut o pereche de pantofi gen sabot dintr-o imitație de satin de un roșu aprins, pentru o mireasă care s-a măritat cu un pompier din Lower East Side.

– Și a mai fost mireasa care s-a măritat cu un francez, căreia i-am făcut un pantof Madame Pompadour cu funde mari de mătase.

– Ca să fiu sinceră până la capăt, spune Rhedd, nu am avut prea mult noroc cu alte ateliere la fel de mici ca al vostru. Micile firme, creatorii de pantofi exclusiviști făcuți la comandă, nu se dezvoltă dintr-un anume motiv. De obicei, ei știu bine ce știu și nu se simt în largul lor într-un context mai amplu. Le lipsește mentalitatea adecvată, viziunea.

– Noi avem *viziune*, o asigur. Nu mă uit la buni în timp ce expun subiectul. Comerciantul din mine iese la lumină. Știm că trebuie să ne dezvoltăm marca, și ne străduim din greu să vedem cum putem face acest lucru pe piața de astăzi. În fiecare client vedem o ocazie de a ne reinventa modelele. Totuși, și trebuie să știți acest lucru, suntem mândri de moștenirea noastră. Pantofii noștri sunt cei mai eleganți din lume. Și credem în asta.

Rhedd se uită la ușa închisă din spatele nostru ca și când ar aștepta ca o idee măreață să intre în încăpere, dar din fericire pentru mine, cred că tocmai a auzit-o.

– Acesta este motivul pentru care vă dau o șansă.

– Și noi vă mulțumim, îi spun.

– O șansă ca voi și alți creatori de pantofi să-mi dați ceea ce-mi trebuie.

– Mai sunt și alții? Buni se lasă pe spate în scaun.

– E o competiție. Mă mai întâlnesc și cu alți creatori de la un atelier din Franța, care lucrează la comandă, și cu câteva nume bine-cunoscute, care produc pe scară largă.

–Luptăm împotriva celor mari? Iau o înghițitură de apă.

–Celor mai mari. Dar dacă sunteți atât de buni cum spuneți – ochii i se îngustează, veți dovedi că aveți talentul și puterea de a duce la capăt această provocare. Directorul meu de creație este pe cale să scoată niște schițe cu decorurile din fundalul vitrinelor, dacă vă interesează. Eu voi alege rochiile de mireasă pentru scenele respective, dintre care vom selecta una ca să v-o trimitem, vouă și celorlalți creatori. Trebuie să creați și să realizați o pereche de pantofi pentru acea rochie. Îi voi alege pe cei care-mi plac, iar creatorul lor va fi însărcinat să facă pantofii pentru toate rochiile din vitrină.

Mă simt un pic copleșită. Speram că, indiferent ce ar fi avut de gând să ne ofere, era ceva real și într-un timp determinat. Nefiind o încuiată, îmi simte dezamăgirea.

–Uite, știu că pare greu de realizat, dar dacă faceți ceea ce susțineți că faceți, atunci aveți toate șansele să câștigați concursul.

–Asta ne și dorim, domnișoară Lewis. Mă ridic și îi întind mâna. Buni face același lucru. O șansă. O să vă demonstrăm ce putem.

După întâlnirea cu Rhedd Lewis o trimit pe buni acasă, în Perry Street, cu un taxi, iar eu iau autobuzul care traversează orașul, să mă întâlnesc cu mama la Sloan-Kettering. Le trimit surorilor, dar și lui Alfred, un e-mail de pe telefon, povestindu-le despre întâlnirea cu Rhedd Lewis și înștiințându-i despre competiție. Tess este bună la novene (chiar ne-ar prinde bine niște rugăciuni acum), Jaclyn ne va susține, iar atenționarea trimisă lui Alfred îi va demonstra că am o viziune asupra viitorului companiei. Pentru mama, căreia îi plac veștile însoțite de imagini, am atașat și o poză cu buni în fața magazinului.

Ușile glisante ale spitalului se deschid când mă apropiu. Înăuntru o văd pe mama așezată pe o canapea lângă

fereastră, tastând frenetic la BlackBerry-ul ei ca în sălbaticul joc Where is Thumpkin. Poartă ochelarii de soare pe cap ca pe o tiară și este îmbrăcată din cap până în picioare în bleu, iar pe umeri poartă un șal mare de cașmir, cu capetele încrucișate pe piept ca un steag.

– Am sosit, mamă.

– Valentine! Se ridică și mă îmbrățișează. Sunt atât de fericită când este rândul tău.

Mama a hotărât ca, în loc să venim cu toții în vizită la tata la spital, s-o facem prin rotație, așa încât nici unul să nu tragă chiulul. Bineînțeles că ea asista la orice injecție, puncție sau rezonanță magnetică.

Mama nu s-a simțit niciodată epuizată și nici n-a abandonat vreun proiect înainte de a-l da gata. Când e vorba despre familia ei este neobosită; a fost și este veșnic plină de energie, fie că era vorba de făcut codițe pentru trei fetițe, înainte de a merge la școală, fie de traversarea haosului din vacanțe sau de turnarea betonului pentru o nouă alee în fața casei, fiind pregătită pentru orice. Zilele acestea era vorba de însănătoșirea tatei.

– Mi-a plăcut poza. Cum a mers la Bergdorf's?

– Intrăm într-o competiție pentru crearea unor pantofi pentru vitrinele de Crăciun din 2008.

– Extraordinar! Ce lovitură!

– Mai e mult până la victorie, mamă. O să vedem ce se întâmplă. Mamei nici nu-i trece prin cap că nu am putea învinge. Alt motiv pentru care o iubesc. Cum se simte tata?

– Oh, astăzi face doar niște analize de rutină. După ziua bunicii, o să înceapă chimioterapia.

Ne așezăm. Instinctiv, îmi pun capul pe umărul ei. Pielea îi miroase a trandafiri albi și a ciocolată albă. Cerceii ei cu toarte mari se odihnesc pe obrazul meu în timp ce vorbește.

– O să se facă bine.

– Știu, îi spun. Dar, de fapt, nu știu.

– Să fim optimiști și să ne rugăm. Restul vine de la sine.

Îmi place că mama consideră cancerul o glumă care poate fi vindecată cu un surâs și cu un Ave Maria. Stau noaptea în pat și mă gândesc la tata și la viitor, mă gândesc la nepoții lui și cum, la viteza cu care evoluez, el nu-mi va vedea niciodată copiii. Uneori aș putea să jur că mama îmi citește gândurile, pentru că mă întrebă:

– Cum e cu băiatul ăla cu care te vezi?

Ridic capul de pe umărul ei.

– E înalt.

– Excelent. Mama aprobă încetișor din cap. În panteonul calităților masculine, mama admiră înălțimea mai mult decât banii din buzunar sau decât părul de pe cap. Arătos?

– Așa s-ar spune.

– E minunat. Tata spune că e maestru bucătar. Îmi place numele ăsta, Roman Falconi. E sexy.

– Are propriul restaurant, în Little Italy.

– Mi-ar plăcea un bucătar în familie. Poate că ar putea să mă învețe cum se fac cremele alea complicate de la Per Se. Am citit despre ele în revista *Mâncăruri și Băuturi*. Imaginează-ți infuzia de idei noi!

– Are o grămadă.

– Când ni-l prezinți? mă întrebă.

– O să-l aduc de ziua bunicii la Carlyle.

– Perfect. Pe teren neutru. Păi, sfatul meu, așa, în general, este să nu te grăbești. Nu forța lucrurile.

Mama își mușcă buzele.

– Așa o să fac.

– Sper numai să-ți găsești fericirea statornică de care am avut parte cu Olandezul meu. Să știi că eu și tatăl tău suntem nebuni unul după altul.

– Știu.

– Am avut și noi necazurile noastre, Dumnezeu mi-e martor, tot felul obstacole și piedici în calea noastră. Dar, într-un fel sau altul, le-am depășit și am ajuns la liman. Uneori ne-am mai și târât, dar am răzbit.

- Da, așa e.

- Pot să spun că am învins.

- Da.

- Și, știi ceva? La asta se reduce totul. Un mare filosof a spus ceva simplu de genul... știi că nu-mi amintesc glumele și vorbele filosofilor, dar ideea e că dragostea e ceva prin care treceți împreună.

- James Turber. Scriitor și umorist american. Uneori este bună la ceva și diploma mea de limba engleză.

- Bine, n-are importanță. Ce vreau să spun este că eu cred că vom trece și de încercarea asta.

- Sigur, mamă.

- Tatăl tău nu a fost un sfânt. Dar nici eu nu sunt Feocioara Maria, nu-i așa?

- Cred că ai mai multe bijuterii decât ea.

- Așa e. Râde. Dar știi că nu a vrut niciodată să ne facă rău mie sau copiilor. Doar și-a pierdut, pentru puțin timp, capul. Bărbații trec prin criza schimbării după patruzeci de ani, iar tatăl tău n-a fost o excepție.

- Roman are patruzeci și unu.

- Poate că a depășit-o anul trecut, înainte de a-l cunoaște tu, spune mama veselă.

- Să sperăm.

Mama se caută în poșetă; când o deschide, în aer se răspândește o undă proaspătă de mentă și de iasomie dulce. Din buzunarul unde își ține celularul iese un teanc de testere pentru parfumuri de la Estée Lauder. Asta este o altă dovadă de rafinament al mamei; își bagă cartonașele pentru încercat parfumuri în sertarele cu lenjerie, în genți de seară, poșete, pe grilele de aerisire de la mașină, și oriunde este nevoie de atmosferă, deoarece este evident că, în viziunea mamei, peste tot este nevoie de ambianță.

Găsește pachetul cu gumă de mestecat printre broșurile despre cancer, dezgolește o pastilă roșie pe care mi-o oferă, apoi își ia și ea una. Stăm și mestecăm.

– Mamă, cum ai știut că-l poți aduce înapoi pe tata după... incident?

– Nu am făcut absolut nimic.

– Ba ai făcut, sigur.

– Nu, de fapt l-am lăsat, pur și simplu, singur. Cea mai grea pedeapsă pe care poți să i-o aplici unui bărbat este să-l izolezi. N-am văzut nici unul care să se descurce în situația asta. Uită-te ce s-a întâmplat cu preoții noștri dacă au fost singuri. Bineînțeles că intrăm în alt subiect.

– Îmi amintesc de perioada în care tu și tata v-ați îndrăgostit din nou.

– Am avut noroc că am reușit. Majoritatea oamenilor nu au.

– Cum ai procedat?

– Am fost nevoită să fac ceea ce trebuie să faci o fată în situația ta, atunci când îi place un tip. N-are nici o importanță că aveam patru copii și o diplomă de colegiu pe care se așternuse praful. A trebuit să mă fac din nou doriță. Asta înseamnă că a trebuit să-i arăt tot ce am mai bun. A trebuit să-l redescopăr în întregime. A trebuit să refac lumea în care trăisem, inclusiv casa și garderoba mea. Nu puteam rămâne cu el de dragul tău, al mamei mele sau al religiei. Trebuia să rămân cu el pentru că așa doream.

– Și cum ai știut că ai reușit?

– Într-o zi, tatăl tău a venit acasă cu o pungă cu mâncare de la băcănia D'Agostino. Voi erați la școală. Asta se întâmpla la câteva săptămâni după ce ne împăcaserăm. O săptămână importantă. Prima săptămână de școală...

– Septembrie 1986. Eram în clasa a șasea.

– Așa e. În tot cazul, a intrat în bucătărie. Eu stăteam acolo și completam un formular pentru unul dintre voi, iar el a deschis frigiderul și a pus mâncarea înăuntru. Apoi a deschis aragazul și a pus pe foc un vas mare cu apă. După asta a scos o cratiță și s-a apucat de gătit. A tăiat ceapă, a curățat usturoi, a fiert carne și a adăugat roșii, condimente, de toate. După o vreme, l-am întrebat: „Ce faci acolo,

Olandezule?" A răspuns: „Fac mâncare. M-am gândit că o lasagna ar fi bună.“ Iar eu i-am spus: „Minunat“.

– Așa ai aflat că te iubea?

– În optsprezece ani nu a făcut nici măcar o dată de mâncare, chiar dacă mă ajuta când îi ceream. A tăiat pe-pene pentru o salată de fructe cu ocazia vreunui bufet, sau a umplut lada frigorifică cu gheață pentru un picnic, sau a pregătit băuturile pentru sărbători. Dar nu s-a dus niciodată la magazin să cumpere ingredientele fără să întrebe, ca apoi să vină acasă și să gătească. Asta era treaba mea. Atunci am știut că era din nou al meu. Se schimbase. Vezi tu, astea sunt momentele în care știi sigur că cineva te iubește. Înțelege de ce ai nevoie și îți oferă – fără să ceri.

– Partea cu „fără să ceri“ este mai grea.

– Trebuie să vină din suflet.

– Corect, spun și aprob din cap.

Urmărim oamenii care trec prin hol, pacienți care merg la consultații, personal care se întoarce din pauză și vizitatori care se îmbulzesc la lifturi. Soarele se reflectă pe fereastră din pavilionul de vizavi și inundă podeaua în gresie cu o lumină atât de strălucitoare, încât închid ochii.

– Te-am supărat? mă întrebă mama.

Deschid ochii.

– Nu. Ești un izvor de înțelepciune, mamă.

– Cu tine pot să vorbesc, Valentine. Se joacă cu închi-zătoarea cerceilor. Pur și simplu pot... Și brusc, spre surprinderea mea, izbucnește în hohote de plâns înăbușite. De ce dracu' plâng? Își ridică mâinile în aer.

– Ți-e teamă? o întreb încet.

– Nu, nu de-asta. Scotocște prin poșetă până când găsește pachetul cu batiste de hârtie. Scoate una. Astea – spune ținând în mână micul pachet – sunt neprețuite. Se șterge ușor sub ochi cu șervețelul. N-aș vrea să se ducă totul de râpă. Am ajuns până aici și speram să îmbătrânim împreună. Acum, timpul e calculat. Oare cât ne-a mai

rămas, după toate *astea*? Aș fi terminată dacă s-ar întâmpla ceva. E ca în povestea cu soldatul care pleacă la război, evită gloanțele, bombele și grenadele și scapă de pe front numai ca să se întoarcă acasă, unde alunecă pe o coajă de banană, intră în comă și moare.

– Trebuie să ai credință.

– Culmea e că tocmai cel mai puțin credincios dintre copiii mei îmi spune asta. Mama se ridică drept în picioare. Nu vreau să spun că îl judec.

– Am vrut să spun să crezi în *el*.

– În Dumnezeu?

– Nu. În tata. Nu ne va lăsa de izbeliște.

Familia noastră, la fel ca toate familiile italo-americeane pe care le cunosc, este grozavă când vine vorba de petreceri prilejuite de zile de naștere care se termină cu cifra zero sau cinci. Avem chiar și nume speciale pentru ele: o aniversare de douăzeci și cinci de ani este un *Jubileu de Argint*, una de treizeci de ani este *La Festa*, una de cincizeci de ani, un *Jubileu de Aur*, iar una de șaptezeci și cinci este un miracol. Așadar, imaginați-vă cât de încântați suntem să o sărbătorim pe buni, care este sănătoasă, plină de vitalitate, este într-o formă fizică bună, cu excepția genunchilor, și se află în „deplinătatea facultăților mintale”, cum le spune ea, la a optzecea aniversare.

De asemenea, m-am gândit că ar fi și o ocazie perfectă să-l prezint pe Roman, știind că toți membrii apropiați ai familiei vor fi prezenți. Știu că îmi asum un risc, dar am învățat că, atunci când e vorba despre familia mea, cel mai bine este să prezinți un nou prieten într-un loc public aglomerat, unde sunt mai puțin probabile gafele, indiscrețiile sau șansa ca cineva să pună mâna pe albumele de familie și să arate fotografii cu mine goală, purtând numai aripioare de îngerăș, la aniversarea vârstei de patru ani.

I-am propus bunicii ca locație Knights of Columbus Hall din Forest Hills, cu DJ, cu un tavan plin cu baloane

argintii, cu tablouri înfațișând Drumul Crucii pe pereții acoperiți cu serpentine de hârtie creponată, și cu obișnuitul tort inscripționat cu vârsta ei. Dar, în loc de asta, a ales o noapte șic în oraș, cu cină și spectacol la Café Carlyle. Se săturase cu vârf și îndesat de toți membrii familiei de la nunta lui Jaclyn, și, în plus, cântăreața preferată a bunicii din toate timpurile, Keely Smith, marea compozitoare și artistă, ține capul de afiș la Carlyle. Când Gabriel, prieten cu mine și *maître d'* acolo ne-a spus că apare și ea în spectacol, am rezervat o masă.

Keely Smith și muzica ei ocupă un loc special în viața bunicii. Când erau tineri, ea și bunicul obișnuiau să călătorească pentru a o vedea pe Keely cântând cu soțul ei de atunci, Louis Prima, acompaniați de Sam Butera și de trupa The Witnesses. Spectacolul era o alternativă vioaie de cabaret în epoca marilor orchestre. Bunica ți-ar spune că erau întruchiparea *modernismului* în acele vremuri.

Italo-americanii îl venerază pe Louis Prima, din moment ce ne căsătorim și suntem înmormântați pe muzica lui. Jaclyn, Tess și Alfred au dansat la nunțile lor pe aranjamentul muzical al melodiei *Oh, Marie* al lui Louis, iar bunicul meu a fost înmormântat pe *I Wish You Love*, în versiunea lui Keely. Prima melodie este cea preferată de familiile Roncalli și Angelini.

Îmi verific rujul, în timp ce taxiul mă duce spre Café Carlyle, diamantul Krup al saloanelor de cabaret. Atunci când o față din Village trece de Fourteenth Street și se îndreaptă spre nord, trebuie să fie de o eleganță demnă de Upper East Side. De asemenea, vreau să arăt bine pentru Roman, care nu m-a mai văzut dichisită de la prima noastră întâlnire. Cum să arăt fascinant când dau buzna în bucătăria restaurantului să-l ajut să facă paste de casă sau să desfacă scoici pentru supă? În seara asta va avea parte de cea mai frumoasă ipostază a prietenei lui.

Port o rochie indigo-închis încheiată cu nasturi în față, cu o centură lată cu decorațiuni, care a fost a mamei.

Pusesem ochii pe ea de ani de zile, iar în vara asta, când și-a făcut ordine în dulap, am avut noroc. Există o fotografie a mamei din toamna anului 1975, în care mă ține în brațe la botezul meu îmbrăcată în rochia asta. Părul ei lung este strâns într-o cordeluță de care este prinsă o meșă suplimentară cu bucle în cascadă până spre talie. Mama arată ca o Ann-Margret catolică, având un picior în sacristie și celălalt într-un local de striptease din Vegas.

Port rochia cu pantaloni deoarece este prea scurtă pentru mine. Mama o purta ca rochie cu ciorapi L'Eggs transparenți, și știu asta sigur pentru că obișnuiam să adunăm ouăle de plastic în care veneau ciorapii și să ne jucăm de-a ferma cu ele.

Eu, Tess și Jaclyn acceptăm cu plăcere haine purtate de mama pentru că știm cât de mult le-a prețuit când le-a purtat pentru prima oară. Tess s-a ales cu câteva jachete St. John din anii optzeci, strânse pe corp, potrivite pentru întâlnirile dintre părinți și profesori, în timp ce eu mi-am ales haine și rochii făcute de o croitoreasă pentru ocazii deosebite. Jaclyn, cu picioarele ei mici, a moștenit colecția de sandale Candy cu talpă ortopedică, în toate nuanțele, în imitație de piele de șarpe, care se găseau în perioada administrației Carter. Da, există piele de șarpe portocalie. Mama spune că n-ai trăit cu adevărat dacă nu ai în colecția ta de pantofi toate tipurile de tocuri. Încă mai are sandalele Famolare Get There cu talpa ondulată. Mama nu a avut niciodată nevoie de drogurile euforizante din epoca ei, pentru că își punea, pur și simplu, acele sandale și se legăna.

Când taxiul virează brusc de pe Madison pe Seventy-sixth Street, îl zăresc pe Gabriel vorbind la telefon în fața intrării în hotel. Îi plătesc șoferului și sar din taxi.

Gabriel închide telefonul.

— Aveți cea mai bună masă de lângă scenă.

— Grozav. Bunica a sosit deja?

– Oh da, a sosit. E la al doilea scotch cu sifon. Sper ca spectacolul să înceapă repede, pentru că altfel o să aveți parte de un show pentru care nu ați plătit ca să-l vedeți.

– Bunica e amețită?

– June e și mai afumată. Femeia asta ia la bord, nu glumă! E evident că are picioarele făcute din bureți de mare. Și mătușa voastră Feen pare beată. Ce se întâmplă cu ea? Ia Lipitor și după aia Ambien? Fă-mi și mie o plăcere! Verifică ce medicamente ia!

Gabriel îmi face semn să-l urmez:

– Roman e pe drum? Îi urăsc pe cei care întârzie.

– Mda.

– Te-ai culcat deja cu el?

– Nu. Îmi strâng centura mai tare.

Noaptea asta poate fi începutul, dar nu trebuie să-i spun lui Gabriel.

– Mă plictisești. Ce mai aștepti?

– Aș vrea să petrec mai mult timp cu el înainte de a-l iniția în tainele ființei mele misterioase. Relația noastră evoluează de minune, mulțumesc.

– A spus cineva ceva despre o relație? Vorbeam despre sex.

– Știi că cele două sunt inseparabile pentru mine.

– Dă-i înainte! Păstrează-ți aspirațiile înalte și o să te bucuri singură de ele. Vino după mine, draga mea!

Îl urmez prin holul hotelului. Oglinzile art déco evocă o epocă sofisticată, un timp al mașinilor cu scaune pliante în spate, al localurilor în care se vindea băutura în timpul prohibiției, al ginului sec și al mănușilor de satin până la cot. Candelabrele ca niște tabachere deschise, cu razele lor argintii și aurii și cu pumnale de cristal care strălucesc, sunt uimitoare. Fiecare detaliu al holului este magnific – mânerele de alamă ale ușilor, balamalele, și chiar și clienții obișnuiți care strălucesc. Podeaua lucioasă pare că este alcătuită din bucăți de gheață, cu dale de marmură gri pal în mijloc și cu contururi bine definite în granit negru.

Gabriel mă conduce prin bar, unde aplicile mătuite aruncă o lumină difuză pe pereții de un bej-deschis. Decorul impersonal se mândrește cu scaune stilate de bar William Haines, acoperite cu catifea de culoarea piersicii și grupate în jurul meselor de bar acoperite cu blat de marmură.

Intrăm la Café Carlyle pe ușile de sticlă gravată. Încăperea seamănă cu un cuțar luxos din piele, căptușit cu bouclé verde-salvie și roz pal. Pe pereți sunt picturi de Marcel Vertes, care prezintă femei frumoase zburând, dansând și sărind prin aer, într-un carusel de culori; nuanțe de roșu-căpșună, crem, verde-marin, magenta și verde crud umplu camera cu o atmosferă de vară fără de sfârșit. Tavanul, vopsit albastru-închis, atârnă deasupra ca cerul nopții. Separeurile, cu canapele de piele impersonale, au ca decorațiuni mici cerculețe și balonașe diafane ce par inspirate din Gustav Klimt. În fața scenei sunt grupate mese mici, acoperite cu fețe de masă apretate, din in. Buni și June sporovăiesc una lângă alta la masa noastră mare, la care are loc toată familia. Mătușa Feen se distrează cu alunele asortate dintr-un bol de argint, June aleargă de colo-colo vișina de pe fundul paharului ei de cocktail, în timp ce membrii orchestrei se strecoară pe scenă și își ocupă locurile. Un pian Steinway Grand Baby de un negru strălucitor umple mica scenă. În scobitura pianului, pe un suport, se află un microfon. Keely va fi practic la un metru de masa noastră.

– Ai ajuns, spune buni când mă vede, ridicând paharul cu scotch spre mine.

O sărut repede.

– La mulți ani!

– Îmi place compleul tău, spune June.

– Mulțumesc. Și tu arăți trăsnet.

– În cinstea puicuțelor bătrâne!

June își ciocnește paharul de al bunicii.

–Cremele Elizabeth Arden m-au întinerit cu o săptămână față de cum arătam azi-dimineață când am ieșit din casă. Buni îmi ia mâna și mi-o strânge. Eu, Tess și Jaclyn i-am făcut cadou bunicii o zi de înfrumusețare la salonul Elizabeth Arden. De dimineață a fost masată, pensată și înfrumusețată. Mulțumesc. A fost o zi minunată, iar acum o avem pe Keely.

Mama o îmbrățișează pe buni din spate.

–La mulți ani, mamă! strigă.

Poartă o bluză neagră cu paiete, cu pantaloni de mătase Georgette Palazzo asortați și un lanț de aur cu zalele confecționate manual, care lasă să-i atârne spre coapse ciucuri cu imitații de diamante. Pentru a încununa aerul de Cleopatra, poartă sandale aurii cu barete. Tata este îmbrăcat într-un costum negru cu dungulițe albe, o cămașă gri și o cravată lată, negru cu alb. Se potrivesc, ca întotdeauna.

June se ridică și îl îmbrățișează pe tata.

–Arăți fantastic, Olandezule.

–Nu așa de bine ca tine, June.

–Cum mai merge cu cancerul? rage mătușa Feen.

–Mai bine, mătușică.

–M-am rugat pentru tine la roata de rugăciune¹ de la Saint Brigid.

–Îți sunt recunoscător.

–Ultimul tip pentru care ne-am rugat a murit, dar n-a fost vina noastră.

–Sunt sigur că n-a fost.

Tata ne aruncă o privire și se așază lângă mătușa Feen pentru o porție suplimentară de chin.

Într-o rochie de cocktail roșie cu umerii goi, Tess ne face semn cu mâna de la recepție. Își face o intrare demnă de mama noastră, urmată de Charlie, care poartă o

¹ Obicei preluat de catolici din credința tibetană (n.red.)

cravată roșie asortată. Există câteva trăsături moștenite, împotriva cărora nu are rost să lupți.

Tess îl îmbrățișează pe tata.

– Bună, tată. Cum te mai simți?

Înainte ca el să răspundă, mătușa Feen spune:

– Cum să se simtă? Omul e plin de cancer.

Charlie se apleacă și mă strânge de umăr, spunându-mi:

– Bună, surioară. De-abia aștept să-l cunosc în seara asta pe Uriăș.

Charlie zâmbește încurajator. E ciudat că Charlie îl face pe Roman uriaș când, de fapt, Charlie este cel uriaș. Seamănă cu personajul Brutus din orice epopee biblică de la Hollywood. Mai e și sicilian, așa că se bronzază în douăsprezece minute și îi trebuie doisprezece ani pentru a ierta un afront.

– Și eu sunt nerăbdătoare să-l cunoști. Să te porți frumos.

– O să fiu adorabil, spune Charlie, așezându-se lângă Tess.

Gabriel îi aduce la masă pe Jaclyn și pe Tom. Jaclyn poartă o fustă scurtă din lână crem cu un pulover asortat din cașmir, iar la gât, perle. În cel mai bun costum al lui, Tom pare că s-a pregătit meticolos pentru prima împărțășanie. În timp ce Jaclyn și Tom se așază la locurile lor, ni se alătură și Alfred cu Pamela.

Pamela va împlini anul viitor patruzeci de ani, dar pare de douăzeci și cinci. Este subțirică și are un păr blond nisipiu, cu câteva șuvițe decolorate în alb în jurul feței, pentru contrast. Este jumătate poloneză, jumătate irlandeză, dar când vine vorba de imprimeuri, paiete și mărimea inelului de logodnă, a asimilat detaliile noastre italienești. În seara asta poartă o rochie de seară lungă, vapoasă, cu imprimeuri cu orhidee.

Alfred își petrece brațul ferm în jurul ei. Vine direct de la slujbă, așa că poartă un costum Brooks Brother cu o cravată roșie Ronald Reagan. Pamela le dă tuturor câte un sărut, dar nu se simte în largul ei când face asta. După

treisprezece ani de căsătorie cu fratele meu, de câte ori ne întâlnim cu toții, parcă ne-am întâlni pentru prima dată. Noi am încercat de mai multe ori să o facem să simtă că aparține acestei familii, dar eforturile noastre nu par să fi avut efect. Mama spune că Pamela are o „personalitate rezervată“, dar Alfred i-a spus lui Tess că o „intimidăm“.

Eu și surorile mele nu credem că suntem înfricoșătoare. Sigur, la reuniunile de familie strigăm, vorbim una peste alta, ne întrerupem, devenind de fapt copiii care eram la zece ani, numai că nu ne mai tragem de păr. Dar să o intimidăm? E posibil. Pamela stă la masă cu poșeta de seară în poală, pe care o strânge în mâini ca pe volan, uitându-se fix la Steinway, cu un zâmbet îngăduitor, dacă nu încremenit, în timp ce Alfred îi comandă un pahar cu vin alb.

Chelnerii încep să vină și să umple masa noastră cu aperitive, tarte cu crab, cartofi mici ornați cu năsturași de smântână și caviar, scoici casino pe jumătăți de cochilie, așezate artistic pe un strat de alge lucioase, stridii pe gheață și un platou de argint cu cotlete de miel. Mătușa Feen se ridică, se întinde peste masă și apucă un cotlet de miel pe care îl ține ca pe un pistol. Ia o mușcătură din el înainte de a se reazeza în scaun.

—E gustos, ne spune mestecând.

Luminile din cafenea scad în intensitate și oamenii aplaudă și fluieră. Mă uit spre ușă în speranța că Roman va apărea în fugă și își va ocupa locul alături de mine. Mă uit prin mulțime, dar nu se vede. Orchestra atacă o intrare spumoasă, iar aplauzele se întetesc când Gabriel anunță:

—Doamnelor și domnilor, Keely Smith!

Ușile de sticlă se deschid, și Keely își face apariția în încăpere arătând exact ca pe coperta albumelor ei. Părul negru ca pana corbului este tuns bob, cu clasicii cârlioniți pe obraji. Pielea ei albă este fără cusur, iar ochii negri strălucesc ca antracitul. Poartă pantaloni simpli de mătase aurie cu o jachetă Erté, decorată cu mărgele. Mânecele trei sferturi lasă să se vadă brățările groase Lucite, care

contrabalansează un inel cu diamant de mărimea unui celular.

Keely șerpuiește prin mulțime ca o mireasă la a treia nuntă și salută cu căldură clienții, având însă un aer ușor blazat. Este relaxată și prietenoasă, ca și când s-ar ridica de la masa din propria sufragerie și ar cânta câteva cântece după cină. Ia microfonul și se uită peste mulțime, înclinându-se spre noi de parcă ne-ar examina să vadă cine suntem și de unde venim.

–Sunt pe-aici italieni în seara asta?

Fluierăm și ovaționăm.

–Fani Louis Prima?

Aplaudăm tare.

–Suntem fani Keely! strigă buni.

–Bine, bine. Văd că o să am ceva de lucru. Se uită la dirijorul aflat la pian și-i spune: Începem...

Orchestra se lansează într-o interpretare alertă a melodiei *That Old Black Magic*.

Keely stă în fața microfonului din scobitura pianului și bate ritmul cu unghiile ei lungi și roșii pe suprafața lucioasă, în timp ce cântă. Își mișcă repede picioarele încălțate în sandale cu toc cui, cu barete ornate cu ochi de tigru. Unghiile de la picioare sunt vopsite maro. Observă că mă uit fix la picioarele ei și zâmbește. Cântecele se sfârșește și mulțimea izbucnește în aplauze. Coboară o treaptă de pe scenă și se uită la mine.

–Îți plac sandalele mele?

–Da. Sunt minunate, îi spun.

–O femeie nu poate să trăiască numai cu pantofi. Deși au existat perioade în viața mea când am fost nevoită să o fac. Am mers de multe ori pe jos. O să împlinesc optzeci de ani.

Mulțimea este străbătută de un murmur.

Keely continuă:

–Mda. Optzeci. Și pentru asta îi sunt datoare... Arată spre cer.

– Și eu la fel! îi face buni semn cu mâna.

– Astăzi este ziua ei, strigă Tess.

– Zău? întreabă Keely zâmbind.

– Zău. Bunica n-a avut nevoie de cremele de la Elizabeth Arden, a reîntinerit complet aici, pe loc. Ești cadoul meu.

– Ridică-te surioară, îi spune Keely bunicii.

Buni se ridică în picioare.

Keely își protejează ochii de luminile proiectate asupra scenei și se uită în jos spre buni.

– Știi secretul, nu-i așa?

– Spune-mi-l tu, răspunde buni, intrând în joc.

– Să nu încărunțești niciodată.

Mama strigă bucuroasă:

– Spune-i, Keely!

– Și partea mai importantă: bărbați mai tineri.

– Te aud! strigă June, care a dat pe gât trei whisky-uri cu gheață. Își flutură șervetul ca pe un steag de pace, fără să știe prea bine către cine.

Keely arată către June.

– Nu, nu e ceea ce crezi, roșcato! Deși și aia e important. Continuă: Îmi plac bărbații mai tineri pentru că cei de vârsta mea nu văd să șofeze noaptea.

Toboșarul bate scurt cu bețele pe marginea tobelor.

– Aș vrea să cânt ceva numai pentru tine. Cum te cheamă?

– Teodora, îi răspunde buni.

– Hei, chiar ești *paisano*. Keely face un gest universal cunoscut, care înseamnă „sunt italian“, o mișcare asemănătoare celei pe care o faci atunci când tai ceva cu cuțitul. Ai un prieten?

Nepoții răspund pentru ea:

– Nu! urlăm în cor.

Atunci, un bărbat de la masa alăturată, care poartă lentile trifocale, fluieră ca și cum ar chema un taxi.

– Doamna nu a spus că ar căuta unul, îl muștră Keely. Tay, ai un iubit?

– În seara asta sunt cu familia, spune buni chicotind.

– Și cu cât știi mai puțin, cu atât mai bine. Ascultă-mă pe mine. Keely zâmbește și își mișcă mâinile pe deasupra noastră ca un preot care dă binecuvântarea finală. Oricine îi strică buna dispoziție bunicii va avea de-a face cu mine. Apoi întinde mâna către bunica. Țasta e pentru tine, puștoaico. La mulți ani!

Keely cântă *It's Magic*. Bunica se apleacă, își pune coatele pe masă, își proptește capul cu mâinile și închide ochii să asculte. Tata o cuprinde cu brațul pe mama, care se cuibărește lângă umărul lui ca pe o pernă veche. Tess mă privește cu lacrimi în ochi, Jaclyn se întinde și o strânge de mână pe Tess. Soții lor zâmbesc și sorb din băuturi. Pamela stă dreaptă băț și clipește, în timp ce Alfred îndepărtează pătrunjelul de pe o tartă cu crab, înainte de a o gusta. Celularul vibrează în poșetă. În momentul în care cântecul magic se sfârșește, mulțimea izbucnește în aplauze, și buni se ridică și îi trimite un sărut lui Keely. Caut în poșetă și îmi verific BlackBerry-ul. Mesajul spune:

Inundație în bucătărie. Nu pot să vin. Îmi pare tare rău. Sărut-o pe bunica.

Roman

Tess se apleacă spre mine și șoptește:

– Ți-e bine?

– Nu vine.

– Îmi pare atât de rău.

Simt cum obrazii îmi ard. Îmi construisem întreaga seară în minte. Mi-l închipuisem pe Roman zburând să-mi vadă familia, arătos și dezinvolt, fermecându-i și luându-l deoparte pe tata pentru a-i spune cât de mult înseamnă pentru el, iar mai târziu tata mi-ar fi spus că nu fusese niciodată mai impresionat de un pretendent, și așa fi avut senzația

aceea de siguranță în adâncul stomacului, care îți permite să te predai în fața dragostei, când aceasta îți iese în cale. În loc să fie așa, mă simt stânjenită. Nu e de mirare că Alfred nu crede în mine. Se pare că lucrurile nu ies niciodată așa cum plănuiesc. Bineînțeles că a fost inundație în bucătărie, bineînțeles că Roman a trebuit să rezolve problema, dar cuvintele NU POT SĂ VIN ÎN SEARA ASTA m-ar fi afectat mult mai puțin decât „Nu pot să vin”. Nu ne vom putea întâlni niciodată? Chiar deloc? Va fi întotdeauna Ca' D'Oro pe primul loc?

Keely cântă *I'll Remember You*, ochii bunicii se umplu de lacrimi, June devine sentimentală, iar fața mătușii Feen se destinde într-un zâmbet în timp ce se întoarce cu gândul la tinerețea ei. O lacrimă mi se rostogolește pe obraz, și nu este din pricina lui Keely, oricât de bună ar fi. În seara asta aș putea să vărs râuri de lacrimi pe seama mea, fără să fie nevoie de muzică.

SoHo

Eu și buni stăm pe colț, la intersecția dintre Jane și Hudson și supraveghem alegerea bradului de Crăciun, trăgând în piept aerul rece al nopții încărcat de parfumul revigorant de pin răcoros și de cedru pur.

Nimic nu se compară cu luna decembrie în Manhattan, când încep să se vândă brazii. Aproape fiecare colț de stradă se transformă în grădină în aer liber, când arborii proaspăt tăiați sunt prezentați spre vânzare după ce au fost așezați astfel încât să formeze niște coridoare de conifere. Pe trotuar cad bucăți de coajă de pin cu miros pătrunzător atunci când vânzătorii ajustează trunchiurile și împachetează brazii în plase din plastic, ca-n niște cămăși, înainte să-i livreze. Pe scările de lemn sunt atârname, gata să fie culese, ghirlande strălucitoare cu fundițe din catifea roșie, stropite cu picuri de ilice legate cu panglici aurii. Nu te poți abține să nu închizi ochii și să crezi în Crăciunul perfect.

Aranjez să ne fie livrat un molid argintiu, în timp ce buni alege o ghirlandă pentru ușa atelierului. Domnul Romp pune bradul nostru de peste trei metri pe un suport și-i aplică tratamentul cu cămășuța de plasă. Buni mă ia de braț și plecăm înapoi spre atelier.

– Îl inviți pe Roman Falconi la cina de Crăciun?

– Crezi că e pregătit pentru noi? glumesc eu.

Adevărul este că l-am pregătit eu pe Roman. Vestea bună e că și el provine dintr-o familie de italieni nebuni, așa că înțelege, avem ceva în comun. Totuși, în faza în care suntem noi acum, o poveste de dragoste ar trebui să fie solidă. Sentimentele noastre sunt limpezi, dar cum să programezi timpul? Asta-i partea complicată. Plus faptul

că locuiesc cu bunica. N-am adus niciodată acasă un bărbat care să stea la noi. Nici măcar n-aș ști cum să-i cer asta. Presupun că aș putea face ceea ce fac italiencele tinere de zeci de ani: să mă furișez. Dar când?

Poate că așa trebuie să fie povestea de dragoste pentru doi oameni de peste treizeci de ani, care au propria afacere. Între programul lui de la restaurant și al meu de la atelier, comunicarea noastră seamănă cu un vraf de corespondență necitită. Totul a început cu o cină delicioasă prelungită la Ca' d'Oro; credeam atunci că asta e plăcerea supremă: un bărbat care să gătească pentru mine, să mă hrănească, să-mi facă pe plac. Dar adevărul este că ultima oară când am mâncat împreună au fost tăiței reci cu susan, luați la pachet de la Mama Buddha, pe care i-am mâncat pe o bancă din parc, pe Bleeker Street, înainte ca eu să mă duc la atelier, unde aveam o probă de pantofi cu o clientă.

–Roman trebuie să facă *ceva* pentru Crăciun, zice buni, împingând ușa de la vestibul ca s-o deschidă. Ar mai înviora atmosfera.

–Exact ce ne trebuie.

Bunica se duce în bucătărie ca să pregătească pentru noi două niște spaghetti marinara. Eu urc scările ca să scot decorațiunile de Crăciun din dulapul aflat în fostul dormitor al maică-mii. Aprind mica veioză de pe noptieră și scot din dulap cutii de carton pline cu ornamente, pe care le stivuiesc pe pat. Cutii pe care sunt etichete inscripționate SHINY BRIGHT, pline cu picuri vintage din sticlă aurie, și globuri argintii, verzi și albastre, cu ciucuri sau cu dungi în relief, toate încărcate de amintiri și cu o semnificație specială.

Vechile lumini de pom, cu becuri supradimensionate, roșu-vișiniu, albastru-marin, verde-pădure și galben ca de taxi, sunt singurele lumini pe care le acceptă surorile mele în bradul bunicii. Poate că Tess și Jaclyn au acasă beculețe mici moderne, cu lumină intermitentă, dar aici,

la buni, bradul trebuie să fie exact cum ni-l amintim: un molid argintiu natural, încărcat cu ornamente fumurii din sticlă, care există în casă de când era mama copil. Ne sunt tare dragi ornamentele, deși s-au cam ponosit, renul din fetru are un ochi lipsă, păpușelele din plastic reprezentând băieți din cor îmbrăcați cu mantii roșii de flanel s-au decolorat, la fel și steaua din folie de aluminiu care se pune în vârful bradului, făcută de Alfred la grădiniță.

Patul e acoperit de cutii. Caut prelungitorul cu pedală de picior pentru aprins și stins luminile. Nu-l găsesc.

– Buni! strig din capul scărilor.

Apare pe palier, la celălalt capăt al scărilor:

– Ce e?

– Unde sunt prelungitoarele?

– Caută în camera mea. În masa de toaletă. Trebuie să fie într-unul dintre sertare, zice îndreptându-se spre bucătărie.

Aprind lumina în camera bunicii. Parfumul ei plutește încă în aer, frezie și crin, același miros care-ți pătrunde-n nări când își scoate eșarfa sau când își pune haina în cuier.

Deschid sertarul de la masa de toaletă și caut prelungitorul. La fel ca mine, buni adună și păstrează tot felul de nimicuri. Sertarele ei sunt ordonate, dar pline cu de toate. În sertarul de sus sunt grămezi de lenjerie, bine fixate de colanți încă în ambalaj. Le ridic cu grijă și mă uit după prelungitor.

Deasupra unui teanc de batiste vechi și bine călcate (pe care ea le pune în poșetele de seară și le folosește încă la ocazii speciale), e o sticlă nedesfăcută de parfum Youth Dew. Ridic o cutie cu becuri așezate în ambalajele lor fragile. Mă uit sub ea și găsesc o cutie de pantofi cu rețete, pe care o pun cu grijă la loc, unde am găsit-o.

Mă uit în al doilea sertar. Puloverele ei de lână sunt frumos împăturite. Într-o cutie de plastic deschisă dau de o lanternă, o sticlucă cu apă sfințită de la Lourdes, și un plic pe care scrie: „Carnetele de note ale lui Mike“.

Deschid ultimul sertar. Poșetele și plicurile de seară ale bunicii sunt aranjate cu grijă în săculețe de pâslă. Iau o cutie de țigări de foi ticsită cu mici drăcovenii de metal, rotițe, zăvoare, cârlige păstrate de rezervă, pentru reparații la utilajele din atelier. Sub cutie, chiar pe fundul sertarului, e o punguță din catifea neagră. Scot dinăuntru o ramă grea din aur.

În ramă e o poză a lui buni cam de-acum zece ani. Decorul rustic mi-e necunoscut. Bunica este lângă un măslin, cu un bărbat care nu-i bunicul meu. Probabil că se afla într-o zonă de deal din Italia. Bărbatul are părul alb și des pieptănat într-o parte, cu ochi de un albastru-cenușiu ca ardezia, și un zâmbet larg. Pielea îi este aurie, la fel ca a ei, un arămiu în care s-a strâns toată vara.

Colinele din spatele lor sunt pline de floarea-soarelui complet deschise. Bărbatul o ține pe buni de talie, iar ea privește în jos, surâzând. Pun repede fotografia la loc în punguță, pe care o dosesc în fundul sertarului, punând deasupra ei cutiuța cu piese de schimb. Zăresc prelungitorul pentru luminile de Crăciun ascuns în celălalt colț al sertarului.

—L-am găsit! strig. Închid sertarul cu grijă și sting lumina.

—Poate e unul dintre verii ei, îmi șoptește Tess în timp ce-i așteptăm pe părinții noștri în holul bisericii Our Lady of Pompeii, de pe Carmine Street, la slujba de Crăciun. Ghirlande din frunze proaspete atârnă de coloanele care duc spre altarul acoperit de ghivece cu crăciunițe, îmbrăcate în folie aurie. Câțiva brăduți împodobiți cu beculețe albe minuscule formează un fundal pentru tabernaculul auriu frumos ornamentat.

—Nu părea să fie verișor.

Buni stă pe scaun alături de nepoți și de Alfred, Pamela, Jaclyn și Tom, în timp ce eu și Tess îi așteptăm pe părinți să parcheze mașina.

– Cine-ar putea să fie?

– Mi s-a părut că e o chestie romantică.

– Ei, asta-i! Vorbim despre bunica noastră.

– Și persoanele vârstnice au relații.

– Nu și buni.

– Nu știi. Primește o mulțime de telefoane din Italia, și nu uita ce i-a spus lui Keely Smith când a întrebat-o dacă are vreun prieten.

– N-a spus că ea ar avea unul. Îi cânta în strună de amorul artei. Buni nu e genul, insistă Tess.

– Poza este ascunsă într-o punguță de catifea în masa ei de toaletă, ca și când ar fi ceva de preț.

– Bine, să-ți spun cum facem. Când ne întoarcem, o ții de vorbă în bucătărie, iar eu mă duc sus și controlez. Sunt convinsă că nu e nimic.

– Drumul e îngrozitor de aglomerat, zice tata de cum intră împreună cu mama în biserică.

Tess, mama și tata mă urmează pe culoarul lateral. Ne strecurăm lângă Charlie și fetele lui. Buni stă la celălalt capăt al băncii, lângă Alfred. Se apleacă în față și verifică, să se asigure că toți membrii familiei sunt la locurile lor. Zâmbește fericită când ne trece pe toți în revistă, înainte de a-și îndrepta din nou privirea spre altar. Poate că Tess are dreptate. Bunica nu e genul care să aibă o viață în afara familiei pe care o iubește. Are optzeci de ani. În mod categoric, și-a trăit traiul.

Când a fost proiectată bucătăria bunicii, s-au avut în vedere sărbătorile și pregătirea unor mese mari, așa că nu se pune problema că ar putea fi prea mulți bucătari pe-aici. Blatul lung de marmură este un loc de lucru excelent, iar în „bucătărioara“ complet echipată încăpem destul de mulți când reîncălzim și aranjăm platourile. Cina din Ajunul Crăciunului este exact ca pe vremea copilăriei noastre, doar că acum, în loc să facă bunica toate pregătirile, fiecare gătește și aduce ceva.

Buni a făcut tradiționala ei supă de nuntă, cu spanac și miniperişoare din vițel, Tess a adus manicotti făcute în casă, mama a prăjit niște coaste de porc cu cartofi dulci, și a pregătit și un al doilea entrée, șnițel din piept de pui cu sparanghel fiert la aburi. Jaclyn a făcut salata. Eu mă ocup de aperitive, care includ tradiționalele șapte feluri de fructe de mare: barbun, crevete, sardine, stridii, cod, homar și melci de mare.

– Ce-a adus Toc-Toc la desert? întrebă Tess după ce se asigură că Pamela nu poate să ne audă.

– S-au dus la DeRoberti, îi spun. Pamela a adus fursecuri, cannoli și minitarte cu brânză, dar nu ne deranjează marfa luată de la magazin, fiindcă măcar se duce la o cofetărie italienească mare.

– E Crăciunul și vreau liniște în casă, spune mama cu ton ferm.

– Îmi pare rău, mamă, se scuză Tess.

– Nu-i nimic. Ia uitați-vă la șnițelele mele de pui, zice mama aranjându-le pe platou. Bat carnea până devine subțire ca hârtia. Înainte să le dau prin pesmet, se vede prin ele. Jaclyn, salata ta pare delicioasă.

– E din cartea de bucate a Nigellei Lawson, spune Jaclyn. Mă gândesc că, dacă o cheamă Nigella, trebuie să aibă ceva itelienesc în ea, nu? Am primit la nuntă toată colecția.

– Toată colecția? Asta-i tot? întrebă buni, care iese din bucătărie și ni se alătură. Când m-am măritat eu, mi-resele primeau doar o carte de bucate.

– Care acum e la mine. *The Talisman* de Ada Boni. Mama garnisește șnițelele cu fire de pătrunjel proaspăt.

– E cea mai bună. De fiecare dată când îi gătesc lui Charlie chifteluțe, rețeta numărul doi din cartea aia, face tot ce-i cer. I-am pregătit luna trecută și a pus gresie nouă în jumătate din baie.

– Păi, măcar știi ce-l motivează, îi zic lui Tess.

– Să știi că încerc să fac ce făcea mama când eram noi copii. O mâncare proaspătă, pregătită în casă, în fiecare seară, și cina cu familia. Nu-i prea ușor de realizat așa ceva în ziua de azi.

– Îți mulțumesc că-mi recunoști contribuția. Mereu am sperat să-mi fie apreciate de copiii mei micile lucruri pe care le-am făcut și mesele îmbelșugate pe care le-am pregătit. Cred că Sfânta Teresa a pruncului Iisus a spus-o cel mai bine: „Faceți lucruri mici într-un mod măreț“ sau: „Faceți lucrurile într-un mod meschin“? Nu-mi amintesc. Nu contează. Am muncit din greu acasă toată viața. Mama ia de pe aragaz cratița plină cu sparanghel fiert în aburi, dă capacul la o parte și scoate sparanghelul cu un clește. Nu-mi place când se face deosebirea între cariera de la birou și munca făcută în casă. Munca e muncă. Și eu am muncit pentru familie, până într-acolo că m-am neglijat pe mine. Cei patru copii au fost slujba mea. Evaluarea muncii mele s-a făcut atunci când, unul câte unul, ați absolvit facultatea și ați părăsit cuibul, capabili să vă purtați singuri de grijă. Am renunțat la propria viață, dar nu mă plâng. Așa a fost să fie. Și, dacă vreți să știți, a fost extraordinar! Mama pune platoul pe masă.

Când eram copii, prietenii îmi spuneau că mamele lor îi amenințau atunci când nu se purtau frumos, spunându-le chestii de genul: „Sper să-ți ruineze și ție viața copiii tăi, cum mi-ai făcut tu mie!“, sau: „Dacă nu vă băgați mințile-n cap, o să mă sinucid, și atunci ce-o să vă faceți, nemernicilor!“, sau: „La anul pe vremea asta o să fiu moartă, așa că n-ai decât să continui cu petrecerile tale unde se fumează marijuana!“ Mama nu ne-a spus niciodată chestii de genul ăsta. Nu ne amenința niciodată că se sinucide, fiindcă iubea cu patimă viața.

Nu, când mama voia să ne sperie, zicea „Gata! Până aici! Mă duc și-mi iau o *slujbă!* M-ați auzit? O *slujbă!* Și atunci o să vedeți cum e să nu fie mama pe lângă voi să vă slugărească și să vă dea mură-n gură!“ Sau marea lovitură,

servită cu voce tare și cântată: „Îmi reiau serviciul!“ Ce contează că mama n-a avut niciodată un serviciu în afara casei. A absolvit Pace cu diplomă de profesoară, dar n-a folosit-o niciodată. „Când m-aș fi putut duce înapoi la clasă?“, obișnuia să zică. „Când?“ Ca și cum clasa ar fi fost locul acela mic unde femeile cu diplomă de profesoară erau înghițite cu totul de un tărâm uitat de timp.

Adevărul este că mama avea alte planuri. Era ocupată să construiască Roncalli Incorporated. L-a avut pe Alfred la zece luni după ce s-a căsătorit cu tata. Apoi s-a născut Tess, pe urmă eu, și în final Jaclyn, și noi am devenit cariera ei de forță. Lee Iacocca nu putea s-o ia pe mama peste picior. Calitatea de mamă era IBM-ul ei, Chryslerul ei, Nabisco-ul¹ ei. Era directorul general al familiei noastre. Se scula devreme în fiecare dimineață, „își punea fața comercială“ și se îmbrăca de parcă s-ar fi dus la birou. Mama făcea liste, organiza șase vieți pe un calendar uriaș alcătuit pe o tablă, ne ducea și ne aducea de pe oriunde aveam nevoie și nu se plângea niciodată, în fine, nu prea mult. Într-un an de Crăciun i-am făcut cărți de vizită, pe care scria:

MICHELINA „MIKE“ RONCALLI

Mamă remarcabilă

Disponibilă 24 de ore din 24

Forest Hills, Queens, New York, SUA

A fost așa de mândră de cărțile alea de vizită, că le dădea străinilor, de parcă ar fi candidat la șefia cartierului. Și, credeți-mă, ar fi putut să se descurce și cu slujba aia. Mama e un lider înnăscut, un comandant de clasă și un vizionar. În plus, își face publicitate singură, ceea ce în politică nu dăunează.

–Ce fac băieții pe acoperiș? Buni aduce bolurile de supă și le pune pe bar.

¹ Firmă americană de dulciuri (n.tr.)

– Mă duc să văd. O iau pe scări în sus spre acoperiș.

– Și cheamă-i pe copii, te rog, strigă mama după mine. Suntem gata.

Urc câte două trepte odată, până la etajul al treilea. Controlez rapid dormitoarele. Mă opresc și mă uit cât e ceasul în camera bunicii. Unde e Roman? A zis că o să fie aici acum cincisprezece minute. Încep să-mi fac probleme că Tess și Jaclyn or să creadă că nu e real. Îmi scot chestia asta din minte; o să vină.

Copiii sunt împrăștiați peste tot, jucându-se de-a v-ați ascunselea sau de-a gătitul și machiatul, sau poate Charisma sună în Japonia, cum a făcut ultima oară când a fost aici (douăzeci și trei de dolari pe factură pentru telefon internațional). Indiferent ce fac acum, nimeni nu pare să fie rănit sau să plângă, așa că trec urgent pe lângă ei și mă duc pe acoperiș.

Bărbații se ocupă să facă focul la grătarul cu cărbuni de pe acoperiș. După cină, ne înfoclim în paltoane și mergem să pregătim bezele. Țsta era cel mai important moment al Crăciunului pentru bunicul, iar noi n-am pierdut obiceiul, chiar dacă e nevoie de tata, Alfred, Charlie și Tom să facă ceea ce bunicul făcea de unul singur.

Ies pe acoperiș, în aerul rece, și verific grătarul. Cărbunii sunt încă negri, dar marginile lor încep să se înroșească puternic. Într-o oră, vor avea exact temperatura potrivită pentru prăjit bezelele. Din foc se ridică o spirală de fum cenușiu, iar Alfred, în paltonul lui Barneys, este înconjurat de admiratori.

Fratele meu arată spre niște clădiri de pe West Side Highway. Din ce aud, pare că predă o lecție despre proprietăți imobiliare, în vreme ce Pamela, având pe ea o capă scurtă de blană, tremură lângă el. Charlie, Tom și tata ascultă cu atenție, fascinați de cunoștințele lui. Arată spre o clădire de pe Christopher Street. Mitraliază prețul cerut, apoi prețul recent de vânzare, ca și cum ar recita numele copiilor lui. Stau suficient de mult în frig ca să-l aud când scapă niște cifre mari.

–Cina este gata, îl întrerup.

–Ai nevoie de ajutor, la bucătărie? mă întreabă Pamela.

–Ne descurcăm. Îi zâmbesc. Poți tu să aduni copiii?

–Sigur. Vine după mine pe scări în jos. Am dat o fugă în timpul zilei la Home Depot de pe Twenty-third Street și am cumpărat niște covorașe antiderapante din cauciuc pentru trepte, fiindcă știam că vine Pamela, și mi-a fost teamă să nu cadă de pe tocurile ei cui de zece centimetri, să se rostogolească pe scări și să aterizeze, însângerată, direct în atelier.

–Îmi place rochia ta, Pamela, îi spun, admirându-i sincer rochia largă din șantung de mătase roșie, cu bolerou asortat și sandale roșii legate cu șireturi pe gleznă. Arăți la fel de tânără ca în ziua în care l-ai cunoscut pe fratele meu.

Roșește.

–Fratele tău mi-a zis că schimbarea asta nu e negociabilă.

–Cum?

–Păi, a spus că indiferent ce se-ntâmplă, nu vrea să mă schimb față de ziua în care ne-am întâlnit.

–Nu e oarecum imposibil?

–În fine, poate. Dar încerc să-mi țin partea mea de promisiune. În plus, vederea lui se tot înrăutățește, așa că suntem chit.

În timp ce Pamela îi adună pe cei patru copii pentru cină, eu mă întorc în bucătărie. Mama, buni și surorile mele pun pe platouri garniturile pentru Festinul celor Șapte Feluri de Pește din Ajunul Crăciunului. Tocmai mă pregăteam să-i povestesc surorii mele despre Clauza Frumuseții Veșnice a lui Alfred și să demonstrez cât de dominator poate să fie fratele nostru, însă, brusc, mă hotărâsc să n-o fac. La urma urmelor, Pamela nu face decât ce ne-am chinuit noi să facem în toți aniiăștia: să-l facă fericit pe Alfred. Dacă asta înseamnă că trebuie să poarte jeanșii

din 1994 și să și încapă în ei pentru tot restul vieții, n-are decât. O compățimesc pe cumnata mea. Când mi-o imaginez pe Pamela la petreceri de familie, o văd undeva departe, uitându-se pe furiș la noi printre spirale de hârtie creponată, de parcă ar fi grilaje de pușcărie. La nunți nu participă niciodată când formăm un șir ca să dansăm trenulețul și nici nu ni se alătură la jocul de cărți pe care-l facem după cina de duminică. Șade într-un colț și citește o revistă. Pur și simplu nu e de-a noastră.

Sună soneria.

– Așteptăm pe cineva? întrebă mama.

– Cine să fie? Vreun pachet de ultimă oră? glumește Tess uitându-se la mine, deoarece știe foarte bine că-l aștept pe Roman să vină, ca să-l pot expune, ca pe rondelele de ridichi în salata de crudități. Sau poate vreo mireasă nerăbdătoare?

– În Ajunul Crăciunului? Exclus, replică buni. De fapt, în nici o altă zi.

– Probabil că e June. Ai invitat-o, buni, nu-i așa? îi cântă Jaclyn în strună lui Tess. La urma urmelor, e Crăciunul, așa că hai să ne distrăm cu *Ceahazlie*.

– Nu se poate, petrece alături de prietenii ei extravaganți din East Village, mâncând curcan din gluten, pentru vegetarieni, și fumând iarbă, zice buni ridicând din umeri. Știi cum sunt artiștii ăștia.

Apăs pe butonul de pe monitor.

– Cine e?

– Roman.

– Urcă, spun veselă în interfon. Mă întorc spre surori-le mele. Aveți grijă cum vă purtați.

Tess își împreunează mâinile.

– Prietenul tău! În sfârșit, o să-l cunoaștem și noi!

– Mă întreb cum arată, zice Jaclyn cu voce cântată.

– Fetelor, să n-o stresăm pe Valentine. Pe deplin conștientă de forța primei impresii, mama își controlează rujul în reflexia cromată a prăjitorului de pâine. După care

își îndreaptă ținuta, își trage umerii înapoi, ridică gâtul și întredeschide ușor gura, atât cât să se vadă gropița din obrazul stâng. Acum e pregătită să-l cunoască pe prietenul meu.

Roman intră în bucătărie cu o tavă uriașă în brațe, acoperită întâi cu folie de aluminiu, apoi cu folie de plastic. E îmbrăcat cu un palton negru de cașmir făcut la comandă, pe care nu l-am mai văzut până acum.

– M-am gândit că un desert ar fi bun. Tartă cu fructe. Crăciun fericit!

Îl sărut pe Roman:

– Crăciun fericit!

Îi iau tava din brațe și o pun pe bar. Se descheie la palton și mi-l dă.

– Ești drăguță, îmi șoptește la ureche.

– Fă-ne, te rog, cunoștință, Valentine. Mama îl examinează pe Roman din cap până-n picioare, de parcă ar admira statuia lui *David* într-o excursie organizată. Ba chiar se ridică pe vârfuri, întinzându-și gâtul ca să-l vadă mai bine.

– Ciao, Teodora. O sărută pe buni pe amândoi obrazii, înainte să se întoarcă să dea mâna cu mama.

– Ea e mama mea, Mike.

– Crăciun fericit, doamnă Roncalli, zice cu căldură.

Mama își întinde obrazii, iar Roman e receptiv la gestul ei și o pupă după moda europeană, de două ori.

– Te rog să-mi spui „mamă“. Vreau să zic, „Mike“. Bine ai venit la petrecerea noastră de Crăciun.

– Ea e sora mea, Tess.

– Ai două fete, nu-i așa? Întrebă Roman în timp ce Tess îi întinde mâna și o strânge pe-a lui.

– Da, așa e. Tess e impresionată că acest străin a reținut niște informații biografice despre ea, nu contează ce anume.

– Iar ea este sora mea cea mai mică, Jaclyn.

– Proaspăt căsătorită?

– Da. Jaclyn dă mâna cu el și-l scrutează cu ochii ușor strânși, de parcă ar studia niște carne pentru tocană la raionul de carne de la D'Agostino.

– Hei, Roman, ce ne-ai pregătit? Întreabă mama, bă-tând din gene spre el.

– E o tartă cu mure și smochine, răspunde, și în același timp o aud pe nepoată-mea strigând ca să se facă auzită, din capul scărilor:

– Cine-i tipul ăla? Charisma arată spre Roman.

– Charisma. Vino aici și salută-l! Tess se uită la Roman. Scuze. Are șapte ani. Urăște băieții. Este prietenul mătușii Valentine.

Charisma îi aruncă o privire piezișă.

– Mătușa Valentine nu are prieten.

– Ei, da, multă vreme n-a avut, dar acum are, și suntem cu toții fericiți pentru ea, explică maică-mea în timp ce mie-mi trece prin gând să mă arunc pe geamul de la bucătărie.

– Tocmai ne pregăteam să ne așezăm să mâncăm. Mama face un gest larg cu brațul spre masă. La mama, limbajul trupului trece de la ușoară prudență la deplină receptivitate în ceea ce-l privește pe Roman Falconi. Trebuie să ți-i prezint pe soțul meu și pe băieți.

– Fratele nostru, Alfred, fiii lui și soții noștri, explică Tess, care o cuprinde pe Jaclyn cu brațul pe după umeri, într-un fel care sugerează: „să nu te pui cu noi“.

– Ați uitat-o pe Pamela, le reamintesc.

– Și Pamela. Singura mea noră. E așa de delicată, că mai să n-o observi. Mama face cu mâna prin aer și râde.

Tata și băieții coboară, iar mama, care acum se poartă cu Roman Falconi ca un comandant absolut, îi prezintă și pe ceilalți membri ai familiei. Băieții lui Alfred întind mâna în semn de salut, precum gentlemanii în saloanele de odinioară. Cu tot farmecul surorii ei mai mari, Chiara se strâmbă la Roman și apoi fuge să se așeze lângă sora ei la masă.

Buni ne face semn s-o ajutăm în bucătărie. Pamela se ridică să vină cu noi, dar Tess spune:

– Stai liniștită, Pam. Ne ocupăm noi. Pamela ridică din umeri și se duce la masă.

– Te plângi că Pamela nu dă o mână de ajutor, și pe urmă n-o lași să facă nimic, șoptește bunica.

– Dacă am pune-o să ducă un platou, s-ar prăbuși sub greutatea lui, iar tocurile ei ascuțite s-ar înfunda în lemnul podelei ca niște cuie. Tess ia o râșniță de piper la subraț, iar cu cealaltă mână ia cana cu apă. Eu, buni și Jaclyn înșfăcăm ultimele platouri și ne alăturăm familiei la masă.

Tata își ocupă locul în capul mesei. Își împreunează mâinile pentru rugăciune. Face semnul crucii, iar noi ne luăm după el.

– Ei, Doamne, a fost un an al dracului.

– Tată... spune Tess încetșor, uitându-se la copii, care cred că e amuzant să-l menționezi pe dracul într-o rugăciune.

– Doamne-Dumnezeule, Tu înțelegei ce vreau să zic. Am avut procese și frământări, și acum, în călătoria noastră, întâlnim un prieten nou... Tata se oprește și se uită la Roman.

– Roman, spune mama apăsător.

– Roman. Îți mulțumim pentru sănătatea noastră, pentru sănătatea mea relativă, pentru a optzecea aniversare a mamei și pentru toate celelalte. Tata dă să facă semnul crucii.

– Tată?

Tata își ridică privirea spre Jaclyn.

– Tată... mai e ceva. Jaclyn îl ia de mână pe Tom. Eu și Tom am vrea să vă spunem că o să avem un copil.

La masă are loc o explozie de bucurie, copiii sar în sus, buni varsă o lacrimă, mama se întinde peste masă și îi sărută pe Jaclyn și pe Tom. Tata ridică mâinile.

Roman mă ia de mână și mă cuprinde cu brațul pe după umeri. Îmi ridic privirea spre el; radiază, ceea ce înseamnă enorm pentru mine.

–Copilul meu o să aibă un copil. Ei bine, asta e dovada clară că Dumnezeu nu are încă în plan să ne scufunde corabia. Tata își duce mâna la frunte. În numele Tatălui, și-al Fiului, și-al Sfântului Duh...

–Amin! strigăm cel mai tare noi, cei mai puțin credincioși dintre copiii maică-mii. Sunt fericită pentru Jaclyn și Tom, și sunt fericită că primul meu Crăciun cu Roman a început grozav.

În paltoane, căciuli și mănuși, ne îngrămădim pe acoperiș pentru Prăjitul Anual al Bezelelor de Crăciun. Mama vine după noi cu o sticlă cu vin pe care scrie: „Vinul este poezie îmbuteliată“, și o grămadă de pahare de plastic pe care sunt desenate în relief fete sexy costumate ca spiriduși. (Unde găsește chestiile astea?)

Tata și Alfred pun bezelele pe țepușe și apoi le dau copiilor, care se adună în jurul grătarului precum copiii de mingi, ținând rotocoalele albe și pufoase în flăcări. Roman mă cuprinde cu brațul.

–E timpul să aprindem torțele! strigă mama.

–Ambianță și-năuntru, și afară, zic.

–E exact cum ai descris-o, îmi șoptește Roman la ureche, după care li se alătură lui Charlie și Tom, care sting luminile și aprind torțele din colțurile acoperișului.

Tata îi ajută pe Alfred Junior și pe Rocco să țină țepușele cu bezele la foc. Charisma, o mică piromană, lasă bezelele să-i explodeze ca o bombă în foc, pentru ca apoi să se prelingă peste cărbunii încinși. Chiara așteaptă răbdătoare, prăjindu-și bezeaua uniform, pe fiecare parte. Surorile mele stau în spatele fetelor și le îndrumă, și uite-așa încă o tradiție de sărbători este transmisă de generația mea generației următoare.

– Străbunico, zice Charisma. Spune povestea cu roșiile de catifea.

– Străbunica a băut prea mult vin din acela grozav. Buni se așază pe șezlong și-și ridică picioarele. Și o să mai beau. Rugați-o pe tanti Valentine să vă spună povestea.

– Spune-ne povestea! strigă Charisma, Rocco, Alfred Junior și Chiara sărind în sus.

– Bine, bine. Când aveam șase ani, mama m-a lăsat să stau cu bunica și bunicul atunci când s-a dus să vadă pentru a opta oară *Fantoma de la Operă*.

– Îmi plac spectacolele în care se joacă Andrew Lloyd Weber, îi spune mama lui Roman fără să se scuze, iar el ridică din umeri.

– Alfred și Tess erau în tabăra de vară...

– Tabăra Don Bosco, clarifică Tess lucrurile.

– ... iar micuța Jaclyn era în Queens cu tata. Îi aveam pe bunica și pe bunicul numai pentru mine. Și am venit aici sus, pe acoperiș, ca să mă joc. Mai întâi am dat o mică petrecere cu ceai, folosind uneltele de grădinărit drept ustensile, și noroiul drept briose. După care m-am hotărât să fiu ca buni, așa că m-am dus la roșii și am început să sap pământul din jurul lor. Doar că atunci când m-am uitat printre araci, nu era nici o roșie. Așa că am fugit jos, direct în atelier, și am zis: „Cineva a furat roșiile“. Și am început să plâng.

– Mai să facă o criză de nervi, zice buni pe un ton mualit.

– Era îngrijorată! Nu mai erau roșiile! spune Chiara în apărarea mea.

– Exact. Așa că bunicul mi-a explicat că uneori plantele nu fac fructe, că uneori, indiferent cât de bine le îngrijești, e pur și simplu prea multă ploaie și plantele nu fac roșii. Plantele sunt așa de deștepte, că știi când să nu înflorească, fiindcă altfel roșiile ar ieși searbede și făinoase, și atunci la ce-ar mai fi bune?

—Și apoi am spus că probabil va trebui să așteptăm până la vara viitoare ca să crească roșiile. Dar Valentine era distrusă. Buni ridică paharul cu vin.

Reiau povestea, uitându-mă la Roman, care este la fel de absorbit de soarta roșiilor ca și copiii, sau poate că e doar politicoș. Duminica următoare, a venit toată lumea la masă, și bunica a zis: „Du-te sus pe acoperiș, Valentine. N-o să-ți crezi ochilor.“

—Și toți au năvălit în sus pe scări, spune Chiara.

—Exact. Pun mâinile pe umerii lui Rocco și Alfred Junior. Ne-am dus cu toții pe acoperiș să vedem ce se întâmplase. Și când am ajuns acolo, am văzut o minune. Peste tot erau roșii. Dar nu erau roșii de făcut sos, erau roșii din catifea, făcute din material roșu și verde, și atârnav de aracii goi, ca niște ornamente. Era acolo până și pernuța de ace din atelier, agățată de un arac. Săream în sus de parcă ar fi fost dimineața de Crăciun, deși era cea mai călduroasă zi a verii. L-am întrebat pe bunicul cum se întâmplase asta. Iar el a spus: „Magie!“ După asta, am sărbătorit cu toții ziua recoltei roșiilor de catifea.

Mama îmi face semn cu degetul mare în sus, în timp ce copiii își mănâncă bezelele, iar noi ne bem vinul. Privesc în jur la familia mea, și mă simt binecuvântată și împlinită. Pamela rămâne lipită de coapsa fratelui meu, ca un toc de armă, iar buni e pe șezlongul ei, cu picioarele ridicate. Tess și Jaclyn o trag pe mama să urmărească un vas de croazieră norvegian care intră alene în portul New York. Mă uit la Roman, care pare să se integreze în familia asta sonată fără prea multe fasoane. Luna se strecoară printre zgârie-norii care strălucesc în spatele nostru, și seamănă grozav cu un bănuț norocos.

Tata ridică paharul de vin cu spiridușii sexy.

—Aș vrea să țin un toast. Pentru doctorul Buxbaum de la Sloan, care mi-a pipăit prostrata pe toate părțile. Ceea ce e bine.

– Pentru doctorul Buxbaum! toastăm toți. Tata duce o luptă împotriva cancerului de prostată și tot nu poate pronunța corect cuvântul.

– Încă mulți, mulți ani, Olandezule, zice mama ridicând din nou paharul. Avem o mulțime de apusuri de văzut, și o mulțime de locuri în care să mergem. Încă nu m-ai dus la Williamsburg.

– Virginia? întrebă Tess.

– Asta-i călătoria pe care o visezi? adaugă Jaclyn. Puteți să ajungeți acolo cu mașina.

– Cred că trebuie să-ți stabilești țeluri pe care le poți atinge. Când nu ai așteptări mari, ai viață fericită. Pot foarte bine să mor fără să văd Bora-Bora. În plus, mă dau în vânt după suflatul sticlei, arhitectura georgiană și personajele din Războiul de Independență. Țintiți către ceva fezabil, copii!

– Cred că vorbești serios. Sorb din pahar.

– Categorie. Am visat la țeluri posibile și m-au găsit ele pe mine. Mi-am dorit un băiat italian simpatic, cu dinți frumoși, și cu asta m-am ales.

– Încă am toți tacheții în gură, zice tata dând din cap.

– Ai impresia că lucrurile neînsemnate nu contează până nu iei în considerație dinții, toastează și buni pentru tata, de pe șezlongul ei.

Ne sorbim fără grabă vinul în timp ce medităm la mușcătura tatei și la visul mamei legat de Williamsburgul erei coloniale. Singurul sunet care se aude este pocnetul slab pe care-l fac bezelele când explodează în flăcările portocalii, devenind mai întâi albastre, înainte să se facă negre ca tăciunele. Roman supraveghează operațiunea și chiar pare să se distreze. Mă privește și-mi face cu ochiul.

Copiii s-au dus jos să se joace cu niște păpuși din alea minuscule Polly Pocket, iar noi, adulții, rămânem pe acoperiș, așezați în jurul mesei vechi, ca să ne terminăm vinul. Se stârnește un vânt rece, iar focul de la grătar se

stinge. Strâng paharele și sunt pe punctul de a mă duce jos ca să încep să spăl vasele, când îl aud pe Alfred, care se apleacă spre buni și-i spune:

– Oferta lui Scott Hatcher e încă valabilă.

– Nu e momentul, Alfred, îi răspunde liniștită.

Eram conștientă că avea să urmeze și asta. Abia dacă l-am putut privi pe Alfred toată seara, știind că, odată cu fiecare înghițitură de manicotti, calculează suprafața și rata dobânzii. A făcut diferite remarci și atâtea aluzii că mi s-a făcut lehamite. Așa că mă întorc spre frate-meu și spun:

– E Crăciunul! Nu vrea să vorbească decât despre Scott Hatcher și oferta lui cu banii jos. Ca să nu mai spun că tu ne-ai zis că Hatcher e *agent imobiliar*, nu cumpărător.

– E și una, și alta. Vinde proprietăți, dar le și cumpără ca să facă investiții. Oricum, ce importanță are?

– Mare. Agentul imobiliar vine și face o estimare. E un proces. Câteva luni mai târziu, după ce ai adunat suficiente informații și ai văzut și concurenții, ca să obții cel mai bun preț, atunci, și doar atunci, dacă vrei să vinzi, îți angajezi un agent și spui care-i prețul tău. Dar, în cazul nostru, lucrurile nu stau așa. Țsta e un dezvoltator.

– De unde știi tu? ripostează Alfred.

– M-am documentat. Dacă ar ști Alfred cât de mult! Aflasem mai multe despre Scott Hatcher decât mi-aș fi dorit vreodată. Nu e prudent ca buni să vândă imobilul după o singură ofertă. Nu așa se face o afacere.

– Și tu ești expertă în afaceri! rânjește Alfred.

– Mi-am făcut și eu socotelile. Familia se uită la mine. *Ceahazlie* e artistă, nu om al cifrelor. I-am lăsat fără grai.

– Nu vorbești serios. Alfred îmi întoarce spatele.

– Sunt cât se poate de serioasă, îi răspund ridicând vocea.

Alfred se întoarce iar și mă privește, încurcat.

– Nu e momentul, Valentine, spune bunica pe ton ferm.

– În orice caz, e decizia lui buni, nu a ta, ripostează Alfred disprețuitor.

– Sunt partenera de afaceri a bunicii.

– De când? urlă Alfred.

Mă uit la buni, care începe să spună ceva, apoi se răzgândește.

– Copii, n-o luați așa, intervine tata.

– A, ba chiar așa o luăm. Mă ridic. Când sunt în picioare, cumnata și cumnații – Pamela, Charlie și Tom – se ridică de la masă și se retrag lângă gard, spre marginea acoperișului. Numai Roman rămâne la masă, având pe chip o privire care zice: „A început distracția“.

– Hei, voi doi, terminați chiar acum! ciripește mama. Până acum a fost o sărbătoare minunată.

Insist:

– Cât a fost oferta, Alfred?

Nu-mi răspunde.

– Te-am întrebat: cât?

– Șase milioane de dolari, anunță Alfred.

Se aud strigăte de la rudele mele de pe acoperiș, ca osanalele dintr-un Cort al Întâlnirii.

– Buni, ești superbogată! exclamă Tess. Ești ca Brooke Astor!

– Peste cadavrul meu, spune bunica coborându-și privirea spre mâini. Amărâta aia de tipă Astor. Și chiar asta a fost. Odihnească-se în pace! Dacă nu-ți crești copiii cum trebuie, nu contează toți banii din lume. E calea cea mai rapidă spre harababură.

– Te rog, mamă, noi *nu* suntem familia Astor. Între noi există multă iubire, spune mama.

– În consecință, ce-o să se întâmple cu oferta? întreabă Jaclyn cu delicatețe.

– E o ofertă foarte mare, de fapt, și am sfătuit-o pe buni să vândă, zice Alfred, expunându-și planul ca pe o hartă. În sfârșit, se va putea retrage după cincizeci de ani în care s-a omorât, va putea să-și cumpere un apartament în Jersey, și să stea cu picioarele-n sus pentru prima dată în viață.

– Și în momentul ăsta stă cu picioarele în sus, îi comunic. Mă întorc spre buni: Ce-o să se întâmple cu Firma de Pantofi Angelini?

Bunica nu-mi răspunde.

– Valentine, este *obosită*. Alfred ridică vocea. Iar tu o prezezi. Nu mai fi egoistă și măcar o dată gândește-te și la bunica.

– Ei, Alfred, știi cât de mult îmi iubesc munca, zice buni.

– Așa e. Derulăm o afacere importantă. Facem trei mii de perechi de pantofi pe an.

– Ei, hai. Nu prea e viabil, după standardele de afaceri în vigoare. Nu aveți un website, nu vă faceți publicitate, și firma este condusă ca și cum am fi în 1940. Alfred se întoarce spre bunica: N-am vrut să te jignesc, buni.

– Nu m-ai jignit. A fost un an mare pentru noi.

Alfred continuă:

– Folosiți aceleași utilaje pe care le-a folosit și bunicul. În acest moment, Firma de Pantofi Angelini nu reprezintă altceva decât un hobby pentru voi două și pentru angajații voștri cu jumătate de normă. Profitul a fost egal cu pierderile în anul ăsta bun, dar, având în vedere datoria, ar fi o dovadă de iresponsabilitate să nu vă gândiți să închideți afacerea și să vă achitați datoriile. În plus, chiar dacă am găsi pe cineva care să cumpere atelierul, nu s-ar ridica nici la unu la sută din valoarea imobilului. Clădirea asta e aur.

– E afacerea noastră! îi spun. Nu înțelegi că pantofii creați de străbunicul nostru, numele nostru înseamnă aur? Metoda noastră? Reputația noastră? Alfred nu pune nici un preț pe tradiție. Ce-am fi fără ea? Ne câștigăm existența în atelierul ăsta!

– Nu chiar. Dacă ar trebui să plățiți chirie, ați ajunge în stradă.

Toc-Toc se duce lângă Alfred. Își trece brațul pe sub al lui, ceea ce înseamnă că a mai auzit toate astea.

– Mă descurc cu propriile mijloace. N-am cerut nicio dată un sfanț nimănui.

– Te-am ajutat când te-ai despărțit de Bret și te-ai lăsat de predat.

– Trei mii de dolari. Nu mi-ai dat banii ăia. Ți i-am înapoiat în șase luni cu o dobândă de șapte la sută! Nu-mi vine să cred că-mi aruncă în față chestia asta. Dar, dacă mă gândesc mai bine, cum să n-o facă. Țsta e Alfred! Mama se foiește jenată pe șezlong, iar tata se uită fix spre Verrazano Narrows Bridge, de parcă ar fi cuprins de flăcări, ca o bezea pe țepușă.

– Cred că, de fapt, Alfred vrea să spună că mama mea are o anumită vârstă, și, când vorbim despre viitor, ar trebui să avem în vedere anumite schimbări, zice mama cu diplomație.

– Exact, mamă, o provoc eu. Iar viitorul e potrivit, tu ești o persoană onestă, și derapezi. Orice ca să-ți ajuți prețiosul, strălucitorul fiu Alfred! Obține întotdeauna ceea ce vrea. Dacă ar fi fost cu adevărat preocupat de buni și de bunăstarea ei, n-aș deschide gura. Dar pentru fratele meu numai banii contează. Întotdeauna au contat numai banii.

– Cum îți permiți! Sunt îngrijorat pentru bunica! strigă Alfred.

– Zău?

– Fratele tău o iubește pe bunica, intervine tata.

– Nu vorbi în numele meu, îi spune Alfred tatei.

Tata ridică mâinile în aer, a resemnare.

– Și nu vorbi în numele meu, zice bunica ridicându-se. Eu o să iau toate deciziile legate de Firma de Pantofi Angelini și de imobilul meu. Alfred, deși ești deștept, ai gura mare. N-ar trebui să vorbești despre cifre. Ai reușit să iriți pe toată lumea.

– M-am gândit că, fiind doar familia...

Roman se uită în jur stânjenit ca un musafir care speră să poată dispărea din toiu dispuței. Dar nu se poate mișca. Prind o licărire de nerăbdare în privirea lui.

– Ba chiar mai rău! spune bunica. Genul ăla de cifre nu face decât să calce oamenii pe nervi. Pentru nume-

le lui Dumnezeu, *pe mine* mă calcă pe nervi! Sunt o persoană retrasă și nu-mi place să mi se scotocească în afacere, ca și cum ar fi un pachet de Crăciun pentru consum public! Și, Valentine, apreciez tot ce faci pentru mine, dar nu vreau să rămâi aici doar pentru că te gândești că trebuie...

– Vreau să rămân.

– ... iar Alfred are dreptate dintr-un punct de vedere. Nu mai sunt ce-am fost.

– N-am vrut să sune așa, buni, zice Alfred. Chiar cred că alegerea este a ta. Dar mi-ar plăcea să văd că te relaxezi pentru prima oară în viață. Există un motiv pentru care oamenii nu stau la serviciu când au optzeci de ani.

– Fiindcă cei mai mulți sunt deja morți? zice buni resemnată, și se așază pe scaun.

– Nu, ci pentru că merită o pauză. Și, Valentine, nimeni nu zice că nu poți continua să faci pantofi ca un hobby. E timpul să ai o carieră adevărată. Ai trecut bine de treizeci de ani și trăiești ca o boemă fără căpătâi. Cine o să aibă grijă de tine când o să fii bătrână? Presupun că atunci tot eu o să mă pricopsesc cu nota asta de plată.

– Ești ultima persoană căreia i-aș cere ajutorul. Și vorbesc serios. Toc-Toc respiră ușurată; o problemă mai puțin pentru care să-și facă griji.

– Mai vedem noi. Până acum, sunt singurul dintre copiii Roncalli care încasează un cec.

– Despre ce vorbiți? vrea să știe Tess.

– Despre petrecerea pentru buni.

– Noi am venit cu propunerea, spun la unison Jaclyn și Tess.

– Și eu, îi zic lui Alfred.

– Dar eu am plătit! Și dacă vrei să știi, întotdeauna plătesc eu.

– Nu-i cinstit, Alfred, nu poți să achiți un cec, după care să te plângi. E un comportament oribil! Tess dă de înțeles printr-un semn că bunica, sărbătorita, ascultă.

Lui Alfred nu-i pasă. Continuă:

–Cine crezi că plătește pentru doctorii tatei? Are asigurare, dar o parte dintre cheltuieli sunt deductibile, iar altă parte trebuie plătite din buzunar. Pentru unele proceduri asigurările nu plătesc. Dar voi, fetele, habar nu aveți de asta! Și de ce? Fiindcă nu întrebați niciodată!

–O să-ți dăm banii înapoi, Alfred, spune mama încetișor.

–Dacă nu te-ai năpusti să plătești tu totul, ca lordul Bountiful, am fi fericiți să contribuim și noi, îi spun. Tu nu plătești decât ca să ne scoți nouă ochii.

Alfred se întoarce spre mine.

–N-am de gând să mă scuz față de tine pentru că am reușit în viață. Plătesc în fiecare zi un impozit pe succes în familia asta. Eu sunt cel care face bani, așa că eu sunt cel care plătește. Și tu-mi porți pică pentru asta!

–Fiindcă te plângi de asta! Aș prefera să fiu falită și să trăiesc într-o cutie pe Bowery, decât în castelul ăla al fricii în care trăiești tu. Uită-te doar la Toc-Toc... Cuvintele îmi ies din gură înainte să le pot opri.

Tess și Jaclyn trag aer în piept cu rapiditate, iar mama murmură: „O, nu“. În liniștea care urmează, pot să jur că aud norii cum alunecă pe cerul de deasupra noastră.

–Cine e Toc-Toc? întrebă Pamela. Se uită la mine, apoi își ridică privirea spre soțul ei.

–Nu știu despre ce vorbește, zice el.

–Valentine? Pamela se uită la mine.

–E...

–E, de fapt, o expresie de drăgălășenie, spune Tess intrând în vorbă. O poreclă.

–Nu e o poreclă, n-am auzit niciodată de ea. Pentru prima oară în șaptesprezece ani, vocea Pamelei atinge registrul înalt: Nu mi-aș cunoaște propria poreclă?

–Vă implor, fetelor, terminați cu subiectul ăsta. Nu ajungem nicăieri. Mama își trage gulerul de la imitația de vizon peste urechi. Hai să mergem, se face prea frig

aici sus. Să intrăm și să facem niște cafea irlandeză. Vrea cineva cafea irlandeză?

– Nu pleacă nimeni nicăieri. Pamela își fixează privirea de gheață asupra mamei. Ce dracu' înseamnă Toc-Toc?

– Valentine? Mama se uită la mine.

– Este o poreclă care... încep eu.

– E sunetul pe care-l faci când umbli cu pantofii tăi cu tocuri înalte, izbucnește Jaclyn. Ești scundă și faci pași mici, și când tocurile lovesc podeaua, fac... toc-toc, toc-toc.

Ochii Pamelei se umplu de lacrimi.

– Ați râs de mine în tot timpul ăsta?

– Fără intenție. Tess ne privește disperată pe mine și pe Jaclyn.

– N-am ce face în legătură cu... cu... înălțimea. Eu nu râd niciodată de voi, și sunt o mulțime de lucruri în familia asta trăsniță de care să râzi! Pamela se răsucește pe călcâie și iese cu pas apăsător. Toc-toc. Toc-toc. Toc-toc. Când își dă seama de sunetul pe care-l face, se ridică pe vârfuri și se mișcă fără zgomot, până ajunge la ușă. Se prinde de rama ușii ca să se echilibreze. „Alfred!“ îl strigă cu glas strident. După care Pamela face „toc-toc“ pe scări în jos. Auzim când îi strigă pe băieți.

– Să știți că nu-mi pasă dacă sunteți răutăcioase cu mine. Dar ea nu v-a făcut nimic niciodată. A fost mereu o cumnată cumsecade. Alfred se duce după ea.

– Mă duc să le pun câte ceva la pachet, zice mama, urmându-l pe Alfred.

– De ce-a trebuit să-ți scape chestia asta? spune Tess ridicând mâinile în sus.

Arăt spre Jaclyn.

– Trebuia să-i spui?

– M-am simțit atacată.

Fața îmi ia foc de la vin și de la ceartă.

– Nu puteai să inventezi ceva? Ceva de efect, cum ar fi sunetul unui ceas scump sau orice altceva?

– Ar fi trebuit să fie tic-tac, zice Charlie din poziția lui de pază din avanpostul de lângă fântână.

– Va trebui să-i cereți scuze, spune bunica pe un ton liniștit.

– Știți că nu am voie să mă supăr în starea mea, zice tata, aranjându-și gulerul de la paltonul scurt. Chestiile alea pe care le bagă în mine sunt radioactive. Dacă tensiunea o ia razna, o să explodeze ca muntele Tripoli.

– Îmi pare rău, tată, șoptesc.

Tata își privește cele trei fiice pline de remușcări.

– Știți bine că vorbim aici despre o familie. O mână de oameni. Nu suntem Iranul, și Irakul, și Tibetul, pentru numele lui Dumnezeu, suntem o singură țară. Și cu toții, în afară de tine, Tom, care ai sânge irlandez, *cu toții* aveți ceva sânge italianesc, sau, în cazul familiei lui Charlie, Fazzani, sută la sută italianesc, inclusiv sfertul ăla sicilian, așa că nu avem nici o scuză. Tata își amintește de bunele maniere și se uită la Roman.

– Roman, presupun că și tu ești sută la sută italian.

Luat prin surprindere, Roman aprobă cu o mișcare rapidă din cap.

Tata continuă:

– Ar trebui să fim uniți, unul *pentru* altul, și ar trebui să fim de neînvinși. Dar în loc de asta, noi ce facem? Suntem plini de ranchiună. Ne iese pe nas răutatea. Și pentru ce? Lăsați-o deoparte. Lăsați-o *pe toată* deoparte. Nimic din toate astea nu contează. Ascultați ce vă spune tatăl vostru. M-am întâlnit cu Doamna cu coasa față-n față, și joacă dur nemernica. Nu avem decât o viață, copii. Una singură. Tata ridică degetul arătător în sus, spre cer, ca să-și sublinieze vorbele. Și, credeți-l pe bătrânul vostru, trebuie să vă bucurați de ea. E tot ce știu. Și dacă Pamela are picioare scurte și trebuie să poarte tocuri înalte ca să poată citi ceasul, ei bine, trebuie să acceptăm asta ca pe ceva normal. Și dacă Alfred o iubește, atunci și *noi* o iubim. E clar?

– Da, tată, îi promit în cor cu Jaclyn și Tess. Roman, Charlie și Tom dau din cap aprobator.

Cu ochii închiși, bunica se sprijină de speteaza scaunului.

– Așa că totul o să fie cum trebuie să fie.

Eu intru în casă. Tata coboară scările.

Charlie și Tom s-au tras departe de ceartă, cât au putut de departe, fără să cadă de pe acoperiș. Au rămas în picioare, cu mâinile în buzunare, așteptându-se oarecum să mai zboare niște gloanțe de Crăciun. Când văd că nu e cazul, Tom se uită în jur și zice:

– Mai e bere?

Roman mă ajută să mă urc în mașina lui, apoi urcă și el. Tremur. Pornește motorul. Și-a împins scaunul în spate cât se poate de mult; îmi împing și eu scaunul ca să fie ca al lui.

– Ce vrei să faci? zice.

– Du-mă la Brooklyn Bridge ca să pot să sar de pe el.

– Nostim. Am o idee mai bună.

Roman trece pe Sixth Avenue și se îndreaptă spre periferie. Străzile din Manhattan sunt strălucitoare și pustii.

– Îmi pare rău ca ai fost obligat să auzi toate chestiile alea. Îi iau mâna într-a mea.

– Odată, la un Crăciun în familia Falconi, am mâncat în garaj; frații mei s-au certat și erau așa de furioși că au început să se bombardeze cu roți de rezervă. Nu-ți face griji.

– Nici n-am de gând în clipa asta. Râdem. Ce părere ți-a făcut Alfred?

– Nu știi încă, spune Roman cu tact.

– Alfred are standarde foarte ridicate. Nimeni nu are voie să dea greș. După povestea de amor a lui taică-meu, Alfred a devenit foarte virtuos și s-a gândit chiar să intre la seminar și să se facă preot. Numai că Alfred a ascultat de chemarea altui Dumnezeu. A devenit bancher. Sigur

că ăsta este doar un alt mod de a se răzbuna pe tata. Tata n-a câștigat niciodată mulți bani, iar ăsta e un alt fel pentru Alfred să-și arate superioritatea. Alfred e superior din punct de vedere moral și financiar.

– Dar soția lui?

– E sub papucul lui. E atât de agitată, încât mănâncă mâncare pentru bebeluși fiindcă are ulcer cronic.

– De ce e Alfred așa de dur cu voi? Întreabă Roman cu blândețe.

– Crede că eu sunt țicnită. Mi-am schimbat profesia. Locuiesc cu bunica, și n-am încheiat târgul cu bărbatul perfect.

– Cine era?

– N-are importanță. Nu mă interesează perfecțiunea.

– Dar ce vrei?

– Pe tine.

Roman îmi ia mâna și mi-o sărută. Sunt îndrăgostită lulea, și nu cred că e o toană de vacanță. Oricât de groaznică a fost cearta de pe acoperiș, prezența lui Roman m-a liniștit. El a făcut ca totul să fie mai bine, fără să scoată un cuvânt sau să facă ceva. M-am simțit protejată.

Roman încetinește în față la Saks Fifth Avenue, apoi virează pe Fifty-first Street. Parchează mașina la intrarea laterală.

– Vino, zice. Îmi deschide portiera și mă ajută să cobor din mașină. E Crăciunul. Trebuie să vedem vitrinele.

Mă ia de mână și trecem dincolo de frânghiile roșii din catifea. O familie de sud-americani face fotografii în fața unei vitrine în care oameni de zăpadă execută un număr de circ. Tatăl îl ridică lângă vitrină pe fiul lui de trei ani.

Fifth Avenue este liniștită, iar noi ne uităm la vitrinele cu diorame prezentând fericirea sărbătorilor de-a lungul vremii, o pretențioasă scenă victoriană în care familia deschide un cadou, iar cățelul trage de panglica pachetului la nesfârșit, o alta a Tumultuoșilor Ani

Douăzeci, cu fete cu tunsori bob și rochii scurte cu paie-te, dansând charleston într-o repetiție sincronizată.

În colț, pe Fifth Street își face apariția un om cu un saxofon, care sparge liniștea cu un ritm de jazz. Roman mă strânge lângă el și mă duce mai încolo, spre vitrina cu omul de zăpadă care face tumbe. Bărbatul cu obiectul de suflat se oprește din cântat, iar saxofonul îi atârână de gât ca o amuletă gigantică. Ne mutăm spre cealaltă vitrină și îl privesc pe bătrân, zâmbindu-i. Poartă o șapcă englezească de tweed uzată și un palton vechi. Cântă:

*Am fost fericiți,
Mergând pe drumul nostru.
Viața era frumoasă,
Noi eram tineri.
După ce noi n-om mai fi
Viața va merge înainte,
Precum vechiul cântec
Pe care l-am cântat.*

*După ce vei pleca
Viața va merge înainte.
Cu gingășie timpul
Va contopi ființele noastre.
Și găsi-te-voi
În minte,
Chemându-mă peste ani.*

*Când voi fi prea bătrân ca să visez
Te voi avea pe tine în amintiri.
Când voi fi prea bătrân ca să visez
Dragostea ta va trăi în inima mea.
Deci, sărută-mă, iubita mea,
Și să ne despărțim,
Și când voi fi prea bătrân ca să visez,
Sărutul acela va dăinui în inima mea.*

Roman mă ia în brațe și mă sărută. Când deschid ochii, reflectoarele de pe lucarnele de la Catedrala Sfântul Patrick dispar pe cerul negru în fuioare de fum alb.

– Vrei să rămâi la mine în noaptea asta? mă întrebă.

– Cred că e cel mai frumos cadou de Crăciun care-mi vine în minte.

Din nou în mașină, Roman mă privește și zâmbește. Îmi pun în gând să-l sărut pe gât tot timpul drumului, până unde locuiește. Ceea ce și fac. Dă drumul la radio. Cântă Rosemary Clooney, și vocea-i sună catifelată ca whisky-ul și ca frișca. Nu mă pot gândi decât că, în seara asta, o să începem ceva minunat. Îmi îngrop fața în gâtul lui, dorindu-mi ca mașina să zboare până acasă la el.

Mă îndrăgostesc! Gândurile mele explodează precum ploaia de monezi care cade atunci când moneda norocoasă lovește mecanismul prin care curg banii, la un automat de jocuri din Atlanta City. Mă văd cu ochii minții în timp ce discuri de aur se scurg peste tot în jurul meu, cu sutele, apoi cu miile! Văd topuri și panglici fluturând, mierle zburând din clopotnițe, clopotele bisericilor bătând, șiruri întregi de dansatoare îmbrăcate cu șorturi cu paiete bătând step cu toată forța, până când zgomotul devine atât de asurzitor, încât trebuie să-ți acoperi urechile. Văd un cer albastru, luminos, plin de zmeie roșii, baloane cu aer cald purpurii și albe, și focuri de artificii argintii, care coboară din cer ca beteala de Crăciun. Simt că urmează o paradă! Fanfare în marș, flancuri întregi, în uniforme de un verde smarald, cu tamburii majori în costume albe cu paiete fluturându-și bastoanele, intrând și ieșind din formație, în timp ce tubele lustruite din cupru animă dintr-un capăt în altul strada, pe care răsună cu putere o melodie, melodia mea! Cântecele meu! Mi-e capul plin de sunet, ochii plini de uimire, iar inima mi-e plină de o bucurie fantastică, de modă veche. Deschid ochii și mă uit în sus la lună, care dansează pe cer! Aruncare cu un ban celest! Am câștigat! Sunt bogată, prieteni!

Roman trage mașina într-o parcare subterană din Sullivan Street. Lasă cheia în contact și-i face semn paznicului, care-i răspunde la fel. Ieșim în stradă și mă sărută sub stâlpul de lumină.

– Care-i a ta? îl întreb.

– Acea. Arată spre o clădire de apartamente, o fostă fabrică, având niște cuvinte gravate pe ușă, pe care însă nu le pot citi. Mă ia de mână și fugim spre intrare. Intrăm, ne suim în lift și până la etajul patru ne sărutăm, dar când se oprește ascensorul cu o smucitură, buzele mele ajung pe nasul lui și invers, chestie care ne face să râdem.

Ușile liftului se deschid într-un imens apartament mansardat, cu ferestre mari pe ambele părți. Podeaua este acoperită cu plăci mari de stejar patinat, pe care capetele cuiei se văd ca niște modele punctate. În centrul încăperii sunt patru stâlpi albi de susținere, ce creează în interior un foișor deschis. Tavanul înalt ca de catedrală este tivit cu o bordură de ghips cu motive grecești, iar pereții sunt susținuți de pilaștri ornamentali, ce dau mansardei un aer de vechi depozit de muzeu. Pe peretele din spate se găsește o pictură mare înfățișând un nor alb singuratic pe un cer albastru noptatic.

În spatele nostru este o bucătărie de dimensiuni industriale, pe toată lungimea mansardei. Curată și ordonată, este echipată cu aparatură casnică de ultimă oră. Deasupra barului atârână un candelabru auster cu becuri ca niște mici trompete portocalii și verzi, din sticlă de Murano.

Patul, aflat în colțul cel mai îndepărtat al încăperii, are baldachin și o draperie de muselină de un alb imaculat. Caloriferele argintii degajă căldură în mansarda liniștită. Cred că sunt 50 de grade aici. Încep să asud.

– Hai să-ți dai paltonul jos, zice. În timp ce-mi deschie paltonul, mă sărută. Nu se oprește la palton. Desface năstureii din perle de la puloverul roz de cașmir, pe care-l face să alunece de pe umeri. Preț de o clipă mă întreb cum arăt, apoi îmi scot asta din cap; foarte bine, m-a văzut deja goală. Îmi atinge picăturile de pe frunte.

– E de la căldură sau de la noi?

– De la noi, îl asigur. Îmi desface fermoarul fustei. Eu îl ajut să-și scoată haina. Se chinuie cu o mânecă de la cămașă până când i-o trag eu, scoțând-o ca pe un ambalaj. Rădem o clipă, dar apoi revenim la sărutat. Îi țin fața în mâini, și nu-i dau drumul nici când străbatem încăperea. Lăsăm în urmă pe podea hainele care cad ca petalele de trandafiri, până ajungem la pat. Mă ia în brațe și mă așază pe cuvertura moale de catifea. Se întinde peste pat și deschide fereastra. Vântul se năpustește înăuntru, fluturând draperia baldachinului ca pe niște rufe întinse vara pe frânghie. Se întinde peste mine, iar aerul răcoros ne învăluie.

Facem dragoste pe muzica boilerului irascibil și pe flutieratul vântului de Crăciun. Ne e cald și frig, apoi frig și cald, dar mai ales cald, pe măsură ce trupurile ni se înlănțuie. Mă acoperă cu sărutări ca pledul de catifea care zace acum pe podea ca o parașută.

Mă scufund în perne, ca lingura în crema de ciocolată.

– Spune-mi o poveste. Mă trage lângă el și își lipește fața de gâtul meu.

– Ce fel de poveste?

– Ca aia cu roșiile.

– Păi, stai să mă gândesc. A fost odată ca niciodată... încep. Sunt pe punctul să continui, dar Roman adoarme. Mă uit la podea și la cuvertură, conștientă că, la un moment dat, în următoarele câteva ore, boilerul se va opri, iar eu voi îngheța. Dar nu se întâmplă nimic nici cu el, nici cu mine. Singurul lucru care mă acoperă când dorm sunt brațele lui. Mi-e cald și sunt în siguranță și dorită de un bărbat pe care-l ador, și care e întins lângă mine, ca un mister, și totuși destul de familiar ca să dorm adânc și cu vise până târziu, în această noapte de Crăciun. Ce loc încântător să-mi odihnesc inima, odinioară ostenită, peticită precum buzunarele bătrânului, omul care îmbătrânise prea tare ca să mai viseze.

Mott Street

– Ei, uite, asta-i ideea mea despre un mic Crăciun fericit. June mușcă dintr-o gogoasă cu jeleu și închide ochii. Mestecă, apoi soarbe din cafea. Să știi că în zilele de sărbătoare ai parte de cel mai bun sex. Ai mâncare bună, conversație scânteietoare, iar în cazul tău, o ceartă de familie care te predispune la o tăvăleală. Iar după o dispută, să știi și tu, de asta ai nevoie. Îți scoate gărgăunii din cap.

– Înțeleg că tu ai trecut prin asta? Întrebarea mai bine formulată ar fi: *Prin ce n-a trecut June?*

– O-ho, aș putea să-ți povestesc despre o chestie petrecută în Dublin, de Ziua Sfântului Patrick, care ți-ar...

– June. Buni intră în atelier, îmbrăcată cu paltonul și cu o eșarfă legată sub bărbie. Își lasă jos poșeta și își scoate mănușile și paltonul.

– Tocmai voiam să-i povestesc lui Valentine despre șmecherul cu accent irlandez pe care l-am întâlnit în vacanță în 1972. Seamus n-avea pic de jenă, zău. Un tip fermecător.

– Mi-ar plăcea să scrii o carte. În felul ăsta, am putea să savurăm detaliile ca pe o experiență literară – buni își pune paltonul în cuier – și am avea și altă opțiune: să împrumutăm cartea de la bibliotecă... sau nu.

– Nu vă temeți. N-o să scriu niciodată o carte. Nu sunt în stare să strălucesc la scris. Cu o fluturare a mâinii, June aruncă hârtia pentru tipare pe masa de lucru, parc-ar fi un matador care fâlfâie capa. O așază pe masă. Doar în viața reală.

– Semnul artistului adevărat, zic și pun fierul la încins.

– Ce părere aveți? Buni își dă jos eșarfa de pe cap. Se răsuțește lent, ca să ne prezinte noua tunsoare și noua

culoare a părului. Părul alb a dispărut! Vopsit blond-castaniu, părul ei este tuns în scări și coafat cu șuvițe lungi aurii care subliniază culoarea, pe lângă urechi, acolo unde erau mici cârlionți lipiți. Ochii negri sclipesc, contrastând cu tenul rozaliu și caramelul cald al părului. Am folosit voucherul pe care mi l-ați făcut voi cadou de Crăciun și am fost la salonul Evei Scrivo. Ce părere aveți?

– Dumnezeule mare, Teodora. Pe drumul spre casă ai pierdut douăzeci de ani! se minunează June. Și te cunoșteam acum douăzeci de ani, așa că pot să ți-o spun pe șleau.

– Mulțumesc. Buni radiază. Voiam un nou look pentru călătoria mea în Italia.

– Ei bine, îl ai, îi spun.

– Vreau să zic călătoria *noastră*. Bunica mă privește. Valentine, vreau să vii cu mine.

– Vorbești serios? N-am fost în Italia decât într-o excursie când eram la colegiu, și mi-ar plăcea la nebunie să o văd alături de tine.

În toți anii aceia în care bunicii mei se duceau în Italia, erau călătorii strict de afaceri: să cumpere furnituri, să se întâlnească cu alți meșteri artizani, să facă schimb de informații și să învețe tehnici noi. De obicei, erau plecați cam o lună. Când eram mică, mergeau o dată pe an; mai apoi, în anii care au urmat, au schimbat programul călătoriilor, se duceau cam la doi-trei ani. După ce a murit bunicul, acum zece ani, buni și-a reluat călătoriile anuale.

– Buni, ești sigură că vrei să merg cu tine?

– Nici prin cap nu-mi trece să mă duc fără tine. Nu vrei să câștigăm concursul ăla cu vitrinele de la Bergdorf? Buni rășfoiește prin dosarul de lucru. Avem nevoie de cele mai bune materiale ca să reușim, nu?

– Categorie. Așteptăm să primim designul rochiei promis de Rhedd Lewis. Aflu acum că în lumea modei, singurii care lucrează cu termene limită sunt cei care fac lucrurile, nu cei care le vând.

June pune jos foarfeca și se uită la buni.

–N-ai luat pe nimeni cu tine în Italia de ani de zile. De când a murit Mike.

–Știu că nu, replică liniștită.

–Păi și atunci, ce se întâmplă? întrebă June punând hârtia pentru tipare peste piele.

–E momentul. Buni aruncă o privire prin atelier și caută prin sertare, încercând să găsească ceva de făcut. În afară de asta, într-o bună zi, Valentine o să conducă atelierul ăsta, așa că trebuie să-i cunoască pe toți cei cu care colaborez.

–Aș fi vrut să plecăm în seara asta. În sfârșit o să văd hanul Spolti, o să-i cunosc pe vopsitorii de piei și o să mă duc la depozitul ăla grozav de mătăsuri de la Prato. Toată viața mea am așteptat asta.

–Iar bărbații italieni te-au așteptat *pe tine*, spune June.

–June, sunt deja cu cineva. Oare *ai auzit* măcar versiunea cenzurată a noptii mele de Crăciun?

–Știu. Dar e legea junglei. Din experiență îți spun că, de câte ori am avut un tip, am atras și mai mulți. Iar în Italia, crede-mă, bărbații stau la coadă.

–Pentru bacșișuri. Hamali, chelneri, liftieri, îi dau eu replica.

–E ceva rău dacă un bărbat poate să ridice niște greutateți în locul tău? zice June și-mi face cu ochiul.

–Valentine o să aibă multă treabă de făcut. N-o să fie timp pentru șuete și socializare.

–Păcat, oftează June.

–Chiar ăsta e motivul pentru care te iau, îmi spune buni. Tu o să muncești, în timp ce eu o să stau la șuete și o să socializez.

Mă gândesc la telefoanele alea din Italia, târziu în noapte, care păreau să dureze mai mult decât era nevoie ca să comanzi piele. Mă gândesc la bărbatul din fotografia ascunsă pe fundul sertarului de la masa de toaletă a bunicii. Îmi amintesc despre conversațiile noastre, în care-mi spunea că timpul e ca gheața în mâinile ei. Oare chiar

mă ia cu ea în Italia să învăț, pentru ca, într-o bună zi, să-mi predea conducerea Firmei de Pantofi Angelini, sau se petrece altceva aici? Mă așteptam ca buni să se ducă la salonul Evei Scrivo și să vină acasă cu o tunsoare similară celei vechi, cu părul scurt, bogat și argintiu, în schimb, ea a intrat pe ușă semănând cu versiunea mai matură a lui Posh Beckham¹ la o seară de bingo dintr-un cămin de bătrâni. Ce s-a întâmplat?

Bate cineva la ușă.

– Să înceapă o nouă zi de iad, zice June cu glas vesel.

– Buni, a venit Bret pentru întâlnirea noastră.

– Deja? zice buni cu un ton care-mi dă de înțeles că ar prefera să nu aibă nici o întâlnire.

– Buni, vreau să te gândești și la alte posibilități. Te rog.

– Tocmai mi-am schimbat total coafura și stilul. Deci, poți să presupui că sunt deschisă la nou.

Deschid ușa. În prag stă Roman cu un buchet de trandafiri roșii înveliți în hârtie. Ține cealaltă mână la spate.

– Ce surpriză!

– Bună dimineața. Se apleacă și mă sărută, oferindu-mi în același timp florile. Eram prin apropiere.

– Ce frumoși sunt! Mulțumesc. Intră!

Roman mă urmează în atelier. Poartă jeansi, o jachetă de aviator din lână, iar în picioare, saboți galbeni de plastic, din aceia pentru muncă, trași peste șosete albe groase.

– Nu ți-e frig la picioare?

– Nu în șosetele mele Wigwam, răspunde zâmbind. Ți faci griji pentru mine?

– Doar pentru picioarele tale. Trebuie să mai muncim cu tine în privința alegerii încălțăminte. Doar te vezi cu o pantofăreasă. Tu m-ai făcut să renunț la lasagna congelată de la Lean Cuisine, așa că nici eu nu pot să te las să

¹ Victoria Beckham, poreclită Posh pe vremea când cânta în trupa Spice Girls (n.tr.)

umbli în saboți de plastic. Mi-ar plăcea să-ți fac o pereche de cizme din piele de vițel.

– N-am nimic împotriva, zice cu un surâs larg. De la spate, Roman mai scoate la iveală două buchete de flori. Îi dă unul lui buni și pe celălalt lui June. Pentru puștoaicele de la firma Angelini.

Se năpustesc asupra lui cu un potop de recunoștință. După care Roman observă părul bunicii:

– Teodora, îmi place părul tău!

– Mulțumesc. Flutură buchetul spre Roman. Nu trebuia, zău!

– Mai e o lună până la Valentine's Day, spune June mirosindu-și buchetul.

– Pentru mine e Valentine's Day în fiecare zi, adaugă Roman privindu-mă. Ia spune, câți dintre prietenii tăi au folosit expresia asta?

– Toți, îi răspund. La baie, umplu cu apă două vase din cristal, și-i dau una lui buni și una lui June. Mai găsesc o a treia vază și o umplu cu apă pentru buchetul meu.

Bunica își aranjează trandafirii în vază.

– E plăcut să vezi că mai există bărbați care știu ce-i face plăcere unei doamne.

– În toate felurile. June îmi face cu ochiul.

Buni pune florile lui June în cealaltă vază, iar atelierul se scufundă într-o tăcere mormântală, întreruptă doar de fâșâitul hârtiei pentru tipare pe care o taie June. Băiat bun cum e, Roman învârte periile de la mașina de lustruit, așteptând să spună cineva ceva care nu e legat de viața lui sexuală/a mea/a noastră.

– Și nici măcar n-ai gustat încă din mâncărurile mele, îi spune Roman lui June.

– Abia aștept, mormăie June.

– Hei, June! o avertizez. Una e ca June să ne facă un „tur“ plin de înflorituri al vieții ei amoroase când suntem numai noi, fetele, și cu totul altceva este să descrie

imaginile pline de acțiune din filmul porno *The Good Old Lays* în fața lui Roman.

Ușa de la intrare se deschide.

– Bună dimineața, doamnelor, strigă Bret din vestibul. Intră în atelier. E îmbrăcat într-un costum Armani bleumarin, cu o cravată galbenă lată și o cămașă albă apretată. Poartă mocasini cu șireturi, din piele neagră lăcuită, de la Dior Homme.

Bret întinde mâna către Roman.

– Bret Fitzpatrick.

– Roman Falconi, răspunde strângându-i ferm mâna.

– Presupun că ești aici pentru pantofi de nuntă, nu? glumește Bret.

– Ce aveți pentru măsura 46 ½? Roman se uită la buni, la June și apoi la mine.

Iată, așadar, trecutul și viitorul meu într-o coliziune frontală. În timp ce-i evaluez, mi-e limpede că-mi place înalt și cu serviciu. Pe deasupra, seamănă cu mama, și, în consecință, sunt critică. Saboții lui Roman seamănă cu niște papuci uriași de clown în comparație cu mocasiniile eleganți ai lui Bret. Dacă aș fi avut de ales, în acest moment aș fi preferat pantofi serioși în picioarele iubitului meu.

– Bret e un vechi prieten de-al nostru, spune bunica.

– Ne ajută să găsim oportunități noi de afaceri pentru atelier, îi explic eu.

Roman îl privește pe Bret și dă înțelegător din cap.

– Păi, nu vă mai rețin. Trebuie s-o iau din loc. Au la Faicco niște pulpă de vițel grozavă, de la o fermă biologică din Woodstock. În seara asta, specialitatea noastră e osso bucco. Roman mă sărută de rămas-bun.

– Mulțumesc pentru flori, spune buni și zâmbește.

– Și eu pentru ale mele, zice June.

– Ne mai vedem, fetelor. Roman se întoarce să plece.

Îmi pare bine de cunoștință, îi spune lui Bret.

– Și mie, răspunde Bret în timp ce Roman iese.

– N-a fost deloc jenant, spune June ținând în gură o broșă. Vechiul se întâlnește cu noul.

– Țsta e noul tău prieten? Bret se uită oarecum disprețuitor spre ușă.

– E maestru bucătar, se laudă buni.

– La Ca' d'Oro, de pe Mott Street, răspund înainte ca Bret să mă întrebe. Când formam un cuplu, comunicarea noastră semăna cu o partidă bună de „Jeopardy!”¹, și, ca să fiu sinceră, uneori îmi lipsește legătura asta.

– Am auzit de el. Se zice că e foarte bun, spune Bret amabil.

E plăcut să știu că fostul meu prieten nu e câtuși de puțin gelos pe noua mea relație. Deși poate că mi-ar fi plăcut să fie. Doar puțin.

– Îți recomand călduros risottoul.

Bret se așază și își deschide servieta. Scoate un dosar pe care scrie PANTOFI ANGELINI.

– Și acum să ne ocupăm de afacerea voastră. Doamnelor, ați avut ocazia să vă extindeți brandul?

– Valentine a menționat vreo câteva chestii... începe bunica.

– Buni, ți-ai schimbat frizura! Ce-ai făcut?

– E o tunsoare nouă.

– Și o pensulă în Sfânta Vopsea, râde June. Și știu ce spun, că și eu fac la fel.

– Ei bine, arăți extraordinar, buni, zice Bret. Sunt impresionată de abilitatea lui Bret de a îmblânzi un client care se împotrivese. Probabil face furori la fondul mutual unde lucrează. June, ai ceva împotriva dacă noi discutăm afaceri?

– Nu mă băgați în seamă.

– Valentine îmi povestea ceva despre conceptul de aplicare a imaginii de marcă. Dar, după cum știi, facem această afacere de peste o sută de ani, așa încât marca

¹ Joc american după care s-a realizat concursul „Știi și câștigi“ (n.tr.)

noastră este cunoscută și testată. Asta avem și cu asta defilăm. Așa că uite ce nu înțeleg eu. Bunica își netezește noul breton și îl dă într-o parte. Facem pantofi de nuntă după tiparele noastre vechi. Dacă vrei, ai aici catalogul nostru. Îi facem artizanal. Nu-i putem face mai repede. Cum am putea servi o clientelă mai mare decât cea pe care o avem deja?

– Valentine? Bret îmi pune mie întrebarea.

– Păi n-am putea, buni. Nu cu modelele noastre de bază. E imposibil. Ar trebui să creăm un pantof nou, unul care să poată fi făcut în fabrică, în serie. Am introduce o linie secundară, mai ușor de abordat ca preț.

– Pantofi mai ieftini?

– Ca preț, da, dar nu ca și calitate.

– O să fiu sinceră. Nu știu cum să fac asta, spune buni.

– Investitorii vor să știe că produsul pe care-l finanțează are potențialul de a fi distribuit pe scară largă, asigurând astfel o marjă mai mare de profit. Modalitatea în care se face asta constă în a oferi ceva care e și la modă, și accesibil ca preț, și fezabil pentru designer și producător, spune Bret dându-i bunicii un raport pe care scrie: **APLICAREA IMAGINII DE MARCĂ, DEZVOLTARE ȘI PROFIT PENTRU AFACERILE MICI**. Și acum, dacă urmăriți raționamentul meu, cred că pot să strâng un fond care să vă ajute să câștigați timp și să procurați materialele necesare pentru a vă dezvolta afacerea într-o direcție nouă.

– E logic, o spun pe un ton de încurajare, dar, când mă uit la buni, îmi dau seama că nu e deloc convinsă.

– Așadar, investitorii vor ca voi, o instituție venerabilă, cu un brand de calitate recunoscut, să veniți cu ceva care poate fi produs pe scară largă, continuă Bret. Asta-i frumusețea. Nu trebuie să fie un pantof de nuntă.

– Înțeleg. Buni se uită la mine.

– Mă gândeam să creăm ceva nou, care să fie parte a brandului nostru, dar care să nu necesite renunțarea la

munca obișnuită de la atelier, explic. Ar urma să fie un produs exterior, creat aici, dezvoltat aici, dar fabricat în altă parte.

– China? Întreabă buni.

– Probabil. Sau Spania. Sau Brazilia. Indonezia. Poate Italia, îi spun.

– Sunt multe companii americane care fac pantofi în fabrică?

– Câteva.

– Am putea folosi vreuna dintre ele?

– Buni, verific asta acum. Nu vreau ca discuția să se poticnească în disputa despre *Made in America*, pe care bunica o are cu toată lumea care vrea s-o asculte. Trebuie să-i mențin atenția asupra tabloului de ansamblu și asupra operațiunii noastre.

– Hai să nu ne facem griji legate de producție în momentul ăsta, zice Bret, susținându-mă. Hai să ne concentrăm pe ce vom face în continuare.

– Buni, trebuie să creez pantoful ăsta mai întâi. Mă gândesc la un pantof de toată ziua, dar elegant. Și poate chiar la accesorii. Poate, în cele din urmă, ne vom extinde și le vom include și pe acestea.

– O, Doamne, nu! Fără centuri! intervine June. Scuze. Știi că ar trebui să fiu maimuța care-și astupă urechile, dar uneori noi, fetele, trebuie să ne spunem răspicat părerea. Am încercat cu accesoriile. Un dezastru. Mike făcea centuri și le vindea la Saks, dar erau returnate, mai țineți minte?

Buni dă din cap în semn că da.

– Folosea o piele de vițel fină, excelentă, care după câteva purtări devenea flexibilă, ca o gumă de mestecat. Pe clienți îi scotea din sărite, iar cei de la Saks erau scandalizați. Absolut toate centurile au fost returnate. June scutură din cap. Toate.

– Iar Mike a zis atunci „Gata, definitiv“. Era de părere că trebuie să ne limităm la ceea ce știm.

– Ei bine, buni, noi nu ne putem permite luxul ăsta. Trebuie să riscăm, fiindcă dacă n-o facem, dacă nu ieșim cu ceva care să ne revitalizeze afacerea și s-o ducă la un nivel superior, într-un an n-o să mai fim aici.

– Păi, atunci, asta e, zice Bret dându-mi dosarul. Voi două trebuie să vă consultați, iar eu o să le spun tipilor că puneți la punct un portofoliu de idei pentru ei.

– Mai poți să le spui că mergem în Italia ca să aducem cele mai noi materiale folosite în designul clasic, îi spun.

– Val, n-aș fi crezut vreodată că o să spun asta, dar vorbești ca un om de afaceri.

– Cred în firma asta.

– Care va reuși. Bret o sărută pe bunica pe obraz, apoi pe June și pe mine. Țineți-o tot așa. Știți meserie. Bret ne lasă dosarele și pleacă.

– Chiar crede în tine, spune June.

– M-a cunoscut când... îi răspund. Ar mai fi de spus unele lucruri în legătură cu asta.

Ca' d'Oro e închis luni seara, așa că pentru Roman și pentru mine e seara de întâlnire. De obicei, Roman vine în Perry Street și eu gătesc, sau mă duc eu la el și gătește el. În seara asta însă, i-a invitat pe ai mei la cină la restaurantul lui, ca să plătească cu aceeași monedă invitația de Crăciun și pentru a se scuza că n-a ajuns la Carlyle, pentru aniversarea celor optzeci de ani ai lui buni. Nici că se putea o ocazie mai bună, pentru că vreau ca familia mea să-l poată cunoaște pe terenul lui. Ca' d'Oro e capodopera lui Roman; spune despre el cine este, arată orizontul talentelor lui culinare și demonstrează că este un adevărat jucător în lumea restaurantelor din Manhattan.

Când mi-am terminat treaba la atelier, am ajuns la restaurant, am aranjat masa lungă din salon, am scos lumânările și o vază cu verdeață și violete pentru a face un aranjament pe care să-l pun în mijlocul mesei. Acum sunt în bucătărie, și fac pe ajutorul de bucătar al lui Roman.

Gătitul înseamnă pentru mine o pauză de la făcutul pantofilor, mai ales pentru că pot să încerc rețetele, când le pregătește el.

–Deci, *el* e genul tău? Roman întinde un strat subțire de aluat de paste în tava de ravioli.

Mă duc după el și umplu colțunașii delicați cu un strop din umplutura care poartă semnătura lui Roman: o cremă spumoasă din cartofi dulci amestecați cu felii subțiri de trufe, parmezan maturat și plante aromatice.

–Mă întrebam cât o să dureze până o să mă întrebi de Bret.

–E un om de afaceri cu costum și cravată. De succes?

–Foarte.

–Încă sunteți prieteni, deci probabil că n-a fost o despărțire urâtă.

–A fost un pic urâtă, dar eram prieteni și înainte, așa că de ce să nu fi rămas și după?

–Ce s-a întâmplat?

–O carieră pe Wall Street nu se potrivește cu meseria de pantofar. Pot să privesc înapoi și să apreciez relația așa cum a fost. La noi a funcționat chestia cu mediile din care proveneam. Câte unul pentru fiecare.

–Unul pentru fiecare? Roman mai pune un strat de aluat de paste peste umplutură. După aceea pune presa de tăiat aluat pe masa de măcelărie dată cu făină și decupează doisprezece colțunași de dimensiuni obișnuite. Ia pătrățelele unul câte unul și le aliniază pe o tavă din lemn, după care le presară cu mălai galben. Explică-mi și mie.

–Niciodată nu trebuie să existe doi oameni de același fel într-o relație. Trebuie amestecați. Irlandez – Fitzpatrick, italiancă – eu. Simpatice. Pune laolaltă un sudist și unul din nord. Bun. Un evreu cu un catolic echilibrează frumos vinovăția și rușinea. Un protestant cu un catolic? Ușor exagerat. Părinții mei ne-au încurajat mereu să ne căsătorim cu cei la fel ca noi, dar prea mult din același fel alimentează drama.

- Cum ar fi doi italieni? Întreabă el.
  - E-n regulă, dacă sunt din regiuni diferite.
  - Bun. Eu sunt din Puglia, iar tu ești... de unde ești?
  - Toscana și Calabria.
  - Cu alte cuvinte, e în regulă pentru noi?
  - Foarte bine, îl asigur.
  - Poate că doar carierele sunt cele care distrug. Ce zici de un bucătar și o pantofăreasă? Se potrivesc?
  - Îmi ridic privirea și-l sărut, spunând:
  - Depinde.
  - Dar ce se întâmplă dacă totul se rezumă la dramă? Drama creativității și a riscului? Ce se întâmplă dacă genul ăla de pasiune te leagă?
  - Păi, în cazul ăsta ar trebui să-mi revizuiesc regulile.
  - Bine. Roman pune încă un rând de aluat pe presă, iar eu umplu scobiturile cu grijă. De ce nu te duci în restaurant să stai cu picioarele ridicate pe un scaun?
  - Nu, mulțumesc. Îmi place să ajut. Și, pe deasupra, dacă n-aș face-o, nu te-aș vedea niciodată.
  - Îmi pare rău, spune cu tandrețe. Riscurile meseriei.
  - N-ai ce face. Și nici nu trebuie să faci ceva. Îți iubesti munca, și-mi place că ți-o iubesti.
  - Ești prima femeie care înțelege chestia asta din toate cele cu care m-am întâlnit până acum.
  - În plus, eu îți sunt de mai mult ajutor aici decât mi-ai fi tu la atelier. Nu prea te văd cosând fundițe roz pe pantofii de domnișoară de onoare.
  - Sunt o catastrofă când vine vorba de ac și ață.
- Roman adaugă un ultim strat de aluat peste scobiturile umplute, închide presa, o redeschide, și din capcană cad o duzină de ravioli pătrați. Îi pune pe tava de lemn, la un loc cu ceilalți. Apoi deschide cuptorul și verifică friptura de porc cu legume, amestecând în sosul de vin care umple bucătăria cu aromă de unt, salvie și vin de Burgundia. Mă uit la el cum pregătește masa, jonglând cu obiectele și cu alimentele. Pune mult suflet în ceea ce face; e limpede că

asta e menirea lui, și așa își petrece tot timpul. Roman se și documentează. Încearcă rețete și combinații noi, experimentează diferite componente, respinge idei, înlocuiește unele idei vechi cu altele noi.

În ciuda sentimentelor mele profunde (și ale lui), uneori mă întreb cum putem să construim o relație când abia dacă ne vedem. Îmi amintesc că am citit un interviu cu Katharine Hepburn. Zicea că datoria unei femei într-o relație e să fie adorabilă. Mă străduiesc să fiu o prietenă care-l susține, care nu se plânge, nu-l stresează, și sunt mai mult decât conștientă de presiunea de la serviciu, așa că nu-i mai fac și eu probleme. Ca să fiu dreaptă, și el face același lucru pentru mine. Cel puțin așa cred, din moment ce suntem amândoi aici; îmi imaginez că aranjamentul ăsta o să funcționeze de minune și vom trece la următorul nivel (oricare o fi ăla!).

– Bună, copii! Mama intră în bucătărie încărcată cu pungii de cumpărături. Am fost în centru și am făcut niște cumpărături rapide. Nu rezist la chilipiruri, și nimic nu se compară cu Chinatown în materie de chilipiruri. Papuci de mătase cu doi dolari. Ridică o sacoșă plină cu așa ceva.

– Știu ce o să primesc de Crăciun anul viitor.

– În douăsprezece luni o să uiți că i-am cumpărat. Băieții parchează mașinile. Faci ravioli?

– Specialitatea serii, spune Roman.

– Aha!

– Unde-i tata? întreb.

– Pregătește niște cocktailuri Manhattan în spatele barului. Te superi, Roman?

– Nici vorbă. Simțiți-vă ca acasă! Seara asta vă aparține întru totul, răspunde Roman zâmbind.

– Și e pur și simplu minunată! Avem propriul nostru maestru bucătar, care gătește pentru noi în propriul lui restaurant în vogă! E mai mult decât merităm!

– Ne vedem la bar, mamă. Mama se duce înapoi în restaurant, iar eu ridic tava cu ravioli gata făcuți și o pun pe

un raft portabil cu rotile. Trag raftul lângă masa de lucru. Să știi că mama e foarte impresionată de tine.

– Se vede. O câștigi pe mamă și ai obținut fata.

Îmi ridic privirea și-l sărut pe Roman.

– Mama nu are absolut nici o legătură cu asta.

Roman îmi dă un coș cu grisine făcute-n casă ca să le duc la bar.

Mama și tata s-au așezat pe scaunele de la bar, cu spațele la restaurant. Tata își odihnește, pe bara de jos a scaunului, picioarele încălțate în pantofi Merrell din piele întoarsă, iar mama, care poartă cizme până la gleznă din piele de vițel, maro-închis, cu tocuri ortopedice înalte, își bălângăne picioarele ca un copil. Tess și Jaclyn stau în picioare lângă bar. Tess poartă o rochie roșie de cocktail, iar Jaclyn e îmbrăcată cu pantaloni negri pentru gravide și cu o bluză pe gât uriașă, asortată. Jaclyn ridică mâna.

– Știu, sunt cât un tanc.

– N-am spus nimic. O îmbrățișez iute.

– Ți s-a citit în ochi.

– De fapt, mă gândeam cât de frumoasă ești.

Jaclyn ia coșul de pâine și scoate o grisină din grămadă.

– Vezi să nu! Mestecă. La pantaloni tocmai am ajuns la un număr cu două cifre.

– Pantalonii tăi ar trebui să joace la bursă, glu-mește tata.

– Nu-i de răs, tată, zice Jaclyn mestecând.

– Cum te simți? Îmi pun mâinile pe umerii tatei.

– Maică-ta m-a alergat prin tot Chinatown, ca pe o ricșă. Puteam să și mor, că ea a ținut morțiș să cumpere provizii de papuci pentru toată viața.

– Unde vă sunt soții? o întreb pe Tess.

– Parchează mașinile.

– Slavă Domnului că băieții se plac. Mama agită paharul cu Manhattanul roșu-burgund și soarbe. Știți că nu se întâmplă așa de obicei între cumnați.

Tess se uită la mine.

– Mamă, știm, îi reamintesc. Uneori mama e dezorientată; dar la urma urmei, cu Pamela n-am avut niciodată decât o relație distantă. Pamela și Alfred vin? N-au răspuns la invitație.

– Suntem încă *en froid*, zice Tess și ridică din umeri. Pamela nu vorbește cu nici unul dintre noi de când a răbufnit cearta atunci, de Crăciun.

– Ai sunat-o să-ți ceri scuze? o întreabă mama.

– Nu știu ce să spun. De fapt, Valentine ar trebui s-o sune. Ea a fost cea care a scăpat porumbelul.

– Toate îi zicem Toc-Toc. În plus, pe la spate, ea ne zice nouă „surorile-chiftele“, și nu ne-a cerut niciodată scuze pentru asta. Vorbesc ca un copil de cinci ani.

– Mamă, și tu faci comentarii pe seama dimensiunilor ei, zice Jaclyn pescuind din paharul cu suc de ghimbir o cireasă, pe care o aruncă în gură și o mestecă.

– Despre dimensiunile ei în general, da, despre statura ei, da, dar niciodată nu mă refer strict la picioare.

– Picioare, fund, mâini, ce contează, declară tata. Voi, fetelor, sunteți niște scorpії pretențioase, și i-ați rănit sentimentele Pamelei. E de datoria voastră să dregeți busuiocul. Avem o problemă acum fiindcă nu puteți să vă țineți părerile pentru voi. Cineva trebuie s-o sune și să îndrepte lucrurile.

– Tatăl vostru are dreptate. Ar trebui s-o sunăm, zice mama.

– Nu vreau s-o sun! spune Jaclyn luând încă o grisină. Nu pot! Mi-e rău în fiecare zi, până la prânz, și adevărul este că nu mai suport să fiu stresată. M-am săturat. Face parte din familie de ani de zile. Ne-am maturizat, nu? Ei da, suntem o familie de încăpățânați, și ce-i cu asta? Dacă tot ești cu noi, dă-te după noi! Toc-Toc? Mai degrabă e Subți-Ribți.

– Vorbesc deja hormonii sarcinii! șoptește mama. Probabil că e băiat.

Charlie și Tom intră în restaurant și-i salută pe mama și pe tata. Roman vine din bucătărie cu un platou cu flori de dovleac prăjite. Îl pune pe bar, după care dă mâna cu ei.

– Îți dăm deja patru stele pentru parcare. A fost floare la ureche să parcăm. Charlie își scoate paltonul.

– În Mica Italie parchezi cât ai zice „pește“, spune tata. Italienii știu cum să facă afacerea să meargă, nu-i așa, Roman? Și, după ce o să gustăm din mâncarea ta, o să-ți spunem dacă o să reușești s-o păstrezi. Tata îi face cu ochiul lui Roman.

Roman zâmbeste forțat. Tata nu observă. Buni deschide ușa și intră. Își scoate pălăria, își scutură noua frizură, după care se rotește, ca un manechin. Charlie și Tom fluieră, iar surorile mele se minunează de părul ei castaniu.

– Mamă! Ești iar brunetă! Mama bate din palme, bucuroasă. În sfârșit, mi-ai ascultat sfatul.

Tata se învârte cu scaunul de bar.

– I-a dat cineva înapoi Geritolul! spune aprobator.

– Mamă, acum poți să-ți mai scazi din vârstă încă cinci ani, o flatează Tess.

– Cel puțin! Dacă optzeci înseamnă șaiszeci, eu arăt de patruzeci!

– Și pe mine mă face să arăt ca un pervers, ripostează tata sorbind din cocktail. După matematica ta din amintiri, sunt destul de bătrân ca să-ți fiu tată.

– Nu e nimic rău să fii un bărbat mai în vârstă, zice mama ridicând din umeri.

– Alfred trebuie să sosească, anunță bunica.

– Mie mi-a spus că nu vine. Mama se duce în spatele barului și-i toarnă un cocktail Manhattan lui buni.

– I-am zis că *trebuie* să vină. Buni își pune geanta pe un scaun lângă bar. M-am săturat de cearta asta stupidă. Am avut parte de destule în viață. O dispută de familie stagnează, apoi, cu timpul, se transformă în Războiul de O Sută de Ani, și nimeni nu-și mai amintește de la ce a pornit totul.

– Exact sedimentele mele, mamă.

– *Sentimente*, îl corectează mama pe tata.

– Îl așteptăm pe Alfred ca să începem? o întreabă Roman pe buni. Eu o să continui să aduc mâncarea pe masă, adaugă în drum spre bucătărie.

– Ai nevoie de mine? îl întreb.

– Mă descurc, strigă peste umăr.

Simt urma de exasperare din tonul lui. De când au sosit, cei din familia mea n-au făcut nimic altceva decât să se plângă. Pe fața prietenului meu s-a întipărit o expresie de lehamite când familia mea a repus pe tapet ciondăneala cu Pamela de la Crăciun. Nimeni n-ar trebui să treacă prin asta de două ori.

– A sosit schița rochiei de mireasă. Buni îmi dă din poșeta ei un plic mare cenușiu, marcat BG. Livrat prin curier, de la Bergdorf Goodman.

Rochia de mireasă pentru care trebuie să creăm o pereche de pantofi este schițată în tuș și acuarelă pe o coală de hârtie groasă de desen. Silueta dă la iveală petice de șifon, care arată de parcă au fost tăiate cu un cuțit de măcelărie și cusute la întâmplare pe un material fin și mulat. Arată ca o rochie din mătase fină, care a ajuns accidental în mașina de spălat. E îngrozitoare.

– Cine are nevoie de pantofi cu așa o rochie? Mai degrabă ai avea nevoie de palton. Îi dau desenul lui Tess.

– Unul încheiat din cap până-n picioare. Buni scutură dezaprobator din cap. Cine sunt Rag and Bone?

– Doi designeri la modă, îi răspund.

Mama își pune ochelarii de citit și face o probă cu ei:

– Vai de mine, s-a pus în aplicare vreun nou program de austeritate? Îi dă schița lui Jaclyn. Nu înțeleg de ce nu folosesc pe cineva ca Stella McCartney. E clasică, romantică și plină de viață.

– Iar maică-ta a fost îndrăgostită de taică-său. Din trupa Beatles, Paul a fost favoritul ei, se bagă tata în vorbă.

– N-am de gând să mă scuz pentru bunul meu gust, zice mama și dă pe gât băutura.

Roman se întoarce și aduce la masă un polonic pentru ravioli.

Jaclyn îmi dă schița și zice:

– De ce nu pot fi lucrurile drăguțe? De ce trebuie să fie totul așa de urât? Jaclyn plânge, după care lovește masa cu mâinile. Ce se întâmplă cu mine? De ce plâng? suspină ea. În mintea mea nu plâng, sunt sănătoasă la cap! E doar o rochie! Nu-mi pasă de rochia aia! se smiorcăie. Dar nu mă pot opri...

Roman se duce în spatele barului și scoate o cutie cu batiste de hârtie, pe care o pune pe masă, lângă Jaclyn.

– Hai, hai, zice mama cuprinzând-o cu brațul, ca s-o liniștească.

– Doamne, ce-aș vrea să pot să beau! Încă patru luni, și nimic care să mai spele nervii! Jaclyn își strânge capul în mâini și strigă: Am nevoie de pileală!

Roman trage aer în piept fără grabă în timp ce observă masa. Are pe chip aceeași expresie pe care o avea și în timpul disputei din seara de Ajun. Se străduiește să nu judece, dar e clar plictisit. Mâncarea bună nu mai are importanță când o servești unor oameni supărați.

Alfred deschide cu putere ușa de la intrare, lăsând să intre odată cu el o pală înviorătoare de aer rece. Îi întinde mâna lui Roman.

– Mă bucur că ne vedem din nou, spune pe un ton la fel de înghețat ca aerul de iarnă pe care l-a adus după el.

– Mă bucur că ai reușit să ajungi, răspunde Roman pe un ton amabil, dar cu un aer care zice că deja sunt prea mulți Roncalli în restaurantul lui.

Alfred nu face nici o mișcare să-și dea jos paltonul. Se uită însă peste capetele noastre, încăpățânându-se să nu ne privească în ochi. În cele din urmă, se duce spre mama și o sărută pe obraz. Dă mâna cu tata.

–Nu pot să rămân. Bunica m-a rugat să trec pe aici să vă salut, dar trebuie să plec imediat.

Tess își privește farfuria de aperitive goală, în timp ce lacrimi mari udă bluza lui Jaclyn precum roua.

–Ce s-a întâmplat, Jaclyn? o întreabă Alfred.

–Nu știu. Suspină.

–Te rog, Alfred. Rămâi măcar la aperitive, îl imploră tata.

Ce poate să facă Alfred? Să-i spună „nu“ tatălui său bolnav?

–Doar un minut, zice trăgându-și un scaun.

–Grozav. Roman surâde forțat. Avem un aperitiv proaspăt, urmat de specialitatea casei, ravioli cu trufe, după care avem friptură de porc cu legume prăjite.

–Aș vrea să văd meniul, glumește tata. Râde toată lumea, mai puțin Roman.

Ne așezăm pe scaune. Alfred se așază departe, în colțul de lângă buni. Tata stă într-un capăt al mesei, iar Roman se așază la celălalt capăt, cel mai apropiat de bucătărie. Atacăm cu voracitate platoul cu rulouri de salam, felii subțiri și rozalii de prosciutto, măslina lucitoare, roșii uscate la soare, bucăți de parmezan proaspăt și bucăți de ton stropite cu ulei de măsline. Roman trece pe la toată lumea un coș cu pâine de casă abia scoasă din cuptor.

Jaclyn îi dă lui Alfred schița rochiei.

–Ce-i asta?

–Rochia de la Bergdorf.

Acesta o privește și spune:

–Cred că glumești.

–E în mod categoric o provocare în materie de design, spun chinându-mă să zâmbesc.

–Chiar crezi că asta o să schimbe soarta firmei de pantofi? Dă din cap negativ.

–Nu putem decât să încercăm, spun cu ton egal, rezistând tentației de a i-o tăia scurt. Iau schița de la el și-i dau drumul la loc în plic, pe care-l pun pe masa din spatele

meu. La masă se instalează o tăcere enervantă. Roman se uită la farfuriile noastre, ca să se asigure că musafirii lui au tot ce le trebuie. Se ridică repede și ne umple din nou paharele cu vin.

– Tată, cum te simți? întreabă Charlie.

– Destul de bine, Chuck. Înțelegi, uneori am niște arsuri în părțile alea de jos...

– Nu la masă, scumpule, zice mama.

– Păi, el m-a întrebat. Și chiar am o senzație de arsură.

– Când te duci în Italia, buni? schimbă Alfred subiectul.

– Aprilie. Valentine vine cu mine.

– De ce?

– O să mă întâlnesc cu furnizorii, îi explic.

– Aprilie. Îmi place la nebunie Italia în aprilie, spune Roman așezându-se din nou pe scaun.

– Ar trebui să vii cu noi. Îl strâng de mână pe Roman.

– E foarte posibil să vin.

– M-aș invita și eu, dar atunci e vremea bună de plantat în Forest Hills, spune mama veselă.

– Vă spun doar ca să știți, dar pe Austin Street nu mai au loc nici plante, nici animale. Tata flutură furculița spre mama.

– Scumpule, așa spui acum, și pe urmă, *voilà*, te bucuri când vezi încă un rododendron splendid sau o tufă de brumărele galbene care prosperă pe undeva prin grădină.

– Întotdeauna o să fie loc pentru brumărele, spun în timp ce-i dau pâinea lui Jaclyn, căreia cuvântul *brumărele* i se pare așa de caraghios că nu se poate opri din râs. Acum ce mai e? o întreb.

– Nu știu, chicotește ea. Parcă aș fi mâncat prea mult zahăr și Six Flags¹. În sinea mea nu râd. Zău, râde ea. Ha-ha-ha!

– Eu n-am avut niciodată trecerile astea de la o stare la alta când eram gravidă, spune Tess.

¹ Mare parc de distracții (n.tr.)

– Pe cine vrei să păcălești? Arătai de parcă s-ar fi mutat la noi Glenn Close, cu buclele alea crețe. Te ascundeai prin dulapuri. Îmi citeai e-mailurile. Jurai că am o aventură amoroasă, zice Charlie.

– Nu-mi amintesc de nimic din astea, insistă Tess. Nașterea însă e o cu totul altă poveste.

Tess rupe o bucată de pâine în două și o unge cu unt. Se zice că uiți, dar nu e așa.

– Tess, mă sperii, spune Jaclyn.

Tom o mângâie pe mână.

Roman se uită la mine și ridică din sprâncene. Se scoală de pe scaun, ia polonicul și dă ocol mesei servind ravioli. Îmi dau seama că e pe cale să explodeze. Senzația de arsură a tatei, pedanteriile lui Tess și plânsul lui Jaclyn nu sunt tocmai genul de subiecte de discutat la cină, care să meargă cu niște ravioli făcute în casă. Dar, oricum, ce se întâmplă cu familia mea? Aproape că par plictisiți că sunt aici, ca și cum a lua cina într-un restaurant în vogă din Manhattan ar fi sacrificiul suprem. Și, colac peste pupăză, după toată dispoziția lor morocănoasă, parcă nu-și dau seama cât de mult a muncit Roman ca să pregătească masa asta pentru ei.

Încerc să repar lucrurile în locul lor.

– Roman, ravioli sunt delicioși.

– Mulțumesc. Roman se așază.

De ce nu-l complimentează nimeni pentru cum a gătit? Îi dau cu piciorul lui Tess pe sub masă.

– Au, zice.

– Scuze. Mă uit la ea, dar nu înțelege semnul.

Când Tess se întâlnea cu Charlie, mă dădeam peste cap să-l fac să se simtă bine-venit. Îl ascultam trâncănind despre cum se instalează sisteme de securitate acasă până mi se învârteau ochii în cap ca măslinile în paharul de martini. Când relația lui Jaclyn cu Tom a devenit serioasă, ne-a prevenit că e „timid“, așa că făceam tot ce puteam ca să-l includem și pe el în conversație, să-l facem

să participe la toate discuțiile. În final, ne-a spus mie și lui Tess să-l lăsăm în pace, că nu era nevoie să-l includem și pe el în discuțiile noastre anoste, fiindcă are parte de ele la serviciu cât cuprinde. Cu Pamela am dat greș, dar nu pentru că n-am încercat; pur și simplu, ea nu se dă în vânt după chestiile care ne plac nouă, cum ar fi mâncatul, așa că a fost mereu un efort să găsim subiecte comune. Când Alfred se întâlnea cu ea, ne comportam cât se poate de frumos, dar după ce s-au căsătorit efortul a fost prea mare.

Iar acum îmi arunc privirea în jurul mesei și constat că nici vorbă de răsplată reciprocă pentru gesturile mele amabile față de surorile mele și față de fratele meu, atunci când aduceau pe cineva nou în familie. Parcă sunt prea oboșiți și îmbătrâniți, prea dezinteresați ca să afișeze o mină agreabilă pentru Roman. Pe el, familia mea îl tratează ca pe o Cenușăreasă, în vreme ce cumnații au avut parte de un tratament de prinți. Aproape că toată lumea pleacă de la ideea că *Ceahazlie* nu e o jucătoare serioasă în poveștile de dragoste, așa că de ce să se mai obosească? De ce să stricăm porțelanurile fine pe Roman, care oricum n-o să rămână în peisaj? Dar se înșală. Sunt familia mea, și ar trebui să-mi fie alături și, Doamne ferește, să mă sprijine în fericirea mea. În seara asta e limpede că nu le pasă deloc. Sunt aici, într-un loc catalogat de revista *New York* drept cel mai bun restaurant italianesc, iar ei se poartă ca și cum ar mânca pe fugă un hotdog în hârtie cerată, scos din oală, pe stadionul Yankee. Nu înțeleg că acum e vorba de ceva special? Că *el* e special?

– N-aveți de gând să-i spuneți bucătarului ce părere aveți? spun așa de tare, că până și Roman tresare. În cor, familia mormăie încurcată un „hmm, bun, grozav“ cu un ton care pare nesincer.

După care Alfred zice:

– Cine plătește excursia din Italia?

– Noi, îi spun.

– Alte datorii. Ridică din umeri.

– Avem nevoie de piele ca să facem pantofi, i-o retez.

– Trebuie să vă modificați activitățile și să vindeți imobilul. Buni, am acceptat să vin în seara asta în speranța că voi putea să-i spun lui Scott care sunt intențiile tale.

De data asta chiar mă supăr. Cina asta trebuia să fie o seară plăcută, o ocazie de a-mi cunoaște noul prieten, iar acum s-a transformat într-o seară dedicată viitorului Firmei de Pantofi Angelini.

– N-am putea vorbi despre asta altă dată?

– Am un răspuns pentru Alfred, spune buni pe un ton liniștit.

Alfred zâmbește pentru prima oară în seara asta.

– M-am documentat și eu puțin, începe buni. Am avut o discuție lungă cu Richard Kirshenbaum. Vi-l amintiți? Se întoarce spre mama. Avea tipografia de pe West Side Highway. El și soția lui erau proprietarii.

– Da, mi-o amintesc foarte bine. O brunetă fantastică, cu un simț al modei uluitor. Ce mai face? Întreabă mama.

– S-a retras, zice bunica mucalită. Oricum, i-am spus lui Richard despre ofertă, iar el m-a sfătuit să aștept. Mi-a zis că oferta lui Scott Hatcher nu e nici pe departe destul de mare.

– Destul de mare? Alfred pune mâinile pe masă.

– Asta mi-a spus. Buni își ia furculița. Dar putem să vorbim altă dată despre amănuntele astea.

– Știi ceva, buni? Nu e nevoie. Văd că Valentine și ideile ei tâmpite te-au influențat, și nu mai judeci limpede.

– Sunt foarte limpede la cap, îl asigură bunica.

– Nu, doar tragi de timp.

– În primul rând, Alfred, dacă aș fi putut să trag de timp... Din păcate, sunt în criză de timp. Deși, cum n-ai ajuns la optzeci de ani, nici unul dintre voi nu înțelege ce înseamnă asta.

– Cu excepția mea. Tata își flutură șervetul alb în semn de capitulare și continuă: Timp? Parcă ar fi un gong monstruos în capul meu, care sună în toiul nopții. După

care mă trec sudorile reci ale morții. Aud chemarea, vă rog să mă credeți.

– Bine, Olandezule, ai dreptate. Tu ieși din discuție. Tu ai înțelege, fiindcă ai o problemă de sănătate...

– Exact.

– ... care te-ar putea face sensibil și receptiv la ideea de bătrânețe.

– Ce legătură are asta cu imobilul? Întrebă nerăbdător fratele meu.

– Nu-mi place să fiu forțată să fac ceva. Și am sentimentul că tu mă forțezi, Alfred.

– Îți vreau doar binele.

– Și mă grăbești. Iar în ceea ce-l privește pe domnul Hatcher, el are în vedere interesul lui, nu al meu.

– Este o ofertă cu banii jos, buni. Bună sau rea. Ar cumpăra clădirea așa cum este.

– Și așa cum este situația, azi, nu vând.

– Bine. În regulă. Alfred își pune șervetul lângă farfurie. Se ridică și se duce spre ușă.

Roman dă din cap și nu-i vine să creadă cât de lipsit de bun-simț e fratele meu.

– Dragule! strigă mama după el.

Alfred iese pe ușă, iar mama se duce după el.

Tata se uită la mine.

– Vezi la ce-ai dat naștere?

– Eu?

Mă uit spre Roman, care a dispărut.

– Splendid. S-a terminat cu cina. Sper că sunteți mulțumiți. Arunc șervetul. Țsta da motiv de plâns. O privesc pe Jaclyn care, brusc, nu-și poate stăpâni o lacrimă.

Mă duc în bucătărie. Roman feliază cu grijă friptura de porc și o pune pe platou.

– Îmi pare rău, îi spun.

– Nu-i nimic. În familia mea e chiar mai rău. Când nu se plâng, pun la cale tot felul de chestii. Roman pune jos cuțitul de friptură, se șterge pe mâini cu o cârpă de

bucătărie, ocolește masa de lucru și mă cuprinde în brațe. Scoate-ți toate astea din cap, îmi zice.

De dragul lui, mă prefac că reușesc. Dar știi, după ce am văzut expresia de pe chipul lui și ieșirea lui intempestivă din salon, spre bucătărie, că familia mea tocmai a devenit un potențial pericol distructiv pentru relația noastră. Roman a plecat din Chicago tocmai din cauza unor astfel de lupte interne, și a competiției din propria familie, așa că de ce ar accepta de la mine așa ceva? De ce s-ar lega la cap un bărbat cu o asemenea prostie, chiar dacă este obișnuit până peste cap cu așa ceva?

La cât de complex este Roman în bucătărie, când vine vorba despre viața lui personală, este minimalist. Nu-și aglomerează mansarda cu mobilă inutilă, bucătăria cu accesorii pe care să se aștearnă praful, sau inima cu nimicuri emoționale. Ia decizii rapide, și când se desparte, se desparte definitiv. L-am văzut făcând-o. Nu este adeptul dramei de dragul dramei, și ultimul lucru pe care vrea să-l facă e să se certe. Vrea ca viața lui în afara muncii, și așa destul de competitivă și de efervescentă, să reprezinte exact contrariul: o oază de liniște și de mulțumire. Familia mea, chiar și atunci când îi implor, nu-i poate oferi așa ceva. Intuindu-mi sentimentele, spune:

–Nu-ți face griji.

–Prea târziu, îi răspund.

Râul Hudson

Săptămâna trecută, bunica a plecat, ca în fiecare an, cu femeile din societatea caritabilă de la Our Lady of Pompeii pentru două săptămâni de reculegere înainte de Paște. Doamnele stau la o mănăstire din Berkshire în timpul idelilor din martie și își găsesc liniștea interioară prin participarea zilnică la slujbe, rugăciuni în grup, plimbări prin pădure și mese atât de bogate în carbohidrați, încât atunci când se întoarce acasă buni trebuie să bea sucuri timp de o săptămână pentru a se curăța de gluten. Totuși, ea consideră că sacrificiul merită, pentru că sufletul se purifică, chiar dacă sănătatea trupului este afectată. *Mezzo, Mezzo.*

Intenționez ca până la întoarcerea ei să termin schițele pantofului pentru concursul de la Bergdorf's. Vreau să știu cu exactitate de ce anume avem nevoie pentru a face pantoful, înainte de a pleca în Italia. Buni m-a lăsat pe mine să concep pantofii și a promis să contribuie și ea cu niște îmbunătățiri și corecturi înainte de a-i realiza fizic și de a-i livra lui Rhedd Lewis. Am devenit obsedată de schița rochiei și am studiat-o de atâtea ori, încât o visez. Am ajuns să-i prețuiesc modelul și farmecul straniu. Rochia Rag & Bone s-a lipit de mine.

Faptul că am la dispoziție toată casa îmi e de ajutor. Sunt unul dintre acei oameni care savurează din plin singurătatea. Îmi place să mă scol în mijlocul nopții, să aprind luminile, să pun filtrul de cafea și să mă apuc de muncă fără să o trezesc pe buni. Nu există nimic mai liniștit decât New Yorkul la 3 dimineața. În perioada de odihnă dinaintea zorilor, când începe nebunia.

E o desfătare să ai un spațiu larg doar pentru tine. Virginia Woolf se bucura că avea o cameră a ei, dar eu am aflat că am nevoie de o casă întreagă doar pentru mine. Când creez, umplu toată suprafața disponibilă cu obiecte neobișnuite, care mă inspiră: o bilă de marmură pentru jocul de *bocce* care are exact nuanța înghețatei de vanilie, o acuarelă micuță cu un nor, care are o tentă de lavandă pe un câmp alb, mostre de vopsele prinse-n evantai, placaje cu mostre de materiale și mosoare cu panglică de mătase. Îmi place să-mi creez un ambient de idei, prin care să mă plimb și în care să trăiesc, până când ceva îmi vorbește. Încet, încet, dau balastul la o parte și rămân numai cu lucrurile care mă impresionează cel mai mult. Așa funcționează mintea mea, câteva concepte care lucrează în același timp, toate evoluând către o concluzie necunoscută; piese dispartate care devin un nou întreg, în cazul ăsta, o pereche de pantofi pentru o rochie de nuntă, care poate părea o zdreanță la o privire superficială, dar, după ore de studiu, realizezi că este un model de rochie vizionar. Laptopul meu este deschis, gata să înregistreze orice idee inedită care îmi vine în minte și să-mi ofere posibilitatea să cercetez, atunci când am nevoie de un impuls ca s-o iau într-o anumită direcție.

Masa din living este acoperită de materiale împăturite cu grijă în dreptunghiuri, de câțiva pantofi vechi pe care i-am salvat de la vânzările de pe trotuarul din fața casei, de o păpușă cu rochie de mireasă croșetată prin anii '50, care a fost a mamei, și de un colaj mare, pe care l-am realizat imediat după întâlnirea cu Rhedd Lewis. L-am făcut pe o bucată enormă de hârtie de ambalaj. Am lipit imagini, fotografii, scene și cuvinte din reviste vechi, iar apoi am lipit artistic peste ele bucăți de dantelă, nasturi și cristale dispartate. Undeva în acest ghiveci, către care m-a împins subconștientul, se află modelul meu sau, cel puțin, impulsul care mă va călăuzi în procesul de creație a pantofului nostru.

Colajul meu, care are ca punct de pornire schița lui Rhedd, prezintă o colecție de imagini cu femei, adunate din ședințe foto de modă, din reclame și povești din ziare, dintre care cele mai multe sunt moarte sau retrase din activitate. Mi-o imaginez pe femeia din schița Rag & Bone, cine ar putea fi și de ce a ales să poarte în ziua nunții tocmai acest model. Instinctul îmi spune că această rochie nu este pentru o femeie care se mărită prima oară. Este pentru o femeie care a cunoscut dragostea adevărată de mai multe ori; este obosită și chiar puțin indecisă, și de aici detaliile nefinisate și șifonul zdrențuit. Dacă mireasa nu este convinsă, nici rochia nu este convingătoare.

Buni m-a învățat că am reușit în meseria noastră când am pornit acel ceva de care clienta avea *nevoie*, transformându-l în acel lucru pe care ea și-l *dorea*. Trebuie să mă gândesc la mireasa care și-a ales această rochie și să creez niște pantofi în stilul ei.

Noi folosim linia pantofului pentru a accentua și a pune în valoare însușirile fizice ale clientei, folosim armonia între părțile componente pentru a-l face confortabil și bine așezat pe picior; conturul este dictat de gustul personal și de siluetă; forma urmează tendințele actuale și fac pantoful contemporan; culoarea trebuie să meargă cu modelul rochiei, astfel încât cele două să se îmbine într-un tot unitar; modelul de pe materialul pantofului este folosit pentru a evidenția materialul rochiei, în timp ce textura materialului înseamnă totul la un pantof. Sunt potrivite pielea și materialul pentru anotimpul în care are loc nunta și se armonizează toate elementele în prezentarea generală?

Buni spune că simplitatea trebuie păstrată, dar fără să-ți fie teamă de elementele spectaculoase. Acestea sunt aspectele pe care trebuie să le stăpânească un ucenic. Toate aceste observații trebuie să bântuie mintea artistului în timpul creației; nici un aspect nu poate avea întâietate în dauna altuia, ci mai degrabă rezultatul trebuie

să fie o îmbinare armonioasă a tuturor. Această armonie creează frumusețea.

Mă uit la peticele de șifon de pe schiță. O pun în fața sfeșnicelor de pe masa din sufragerie, mă duc în bucătărie și mă uit de acolo la ea. Îmi amintește de ceva. Ceva anume. Apoi îmi aduc aminte. Urc scările spre camera bunicii.

Bunica s-a măritat în 1948 într-o rochie ivoar din voal georgette, cu un decolteu larg și mâneci scurte simple și bufante din organza, cu o bandă lată de material în jurul antebrățului. Corsajul strâns în talie continua cu o croială largă la poale. A avea o mulțime de brizbizuri: pe fiecare cusătură avea dantelă italienească bogată, croșetată de mână. Pe corsaj, platcă și pe vârfurile pliurilor adânci din partea de jos avea dantelă fină. O fotografie a bunicii când arunca buchetul arată partea din spate a rochiei, cu falduri de tul ca o capă, ce probabil că pluteau în urma bunicii ca o boare, atunci când mergea. Era o ținută tipică din perioada postbelică, ce anticipa linia New Look, cu adevărat feminină și exagerat de încărcată. Războiul se terminase și, în mod evident, unul dintre marile premii care îi așteptau pe soldații întorși acasă era această mare de feminitate.

Astăzi, modelul pare încărcat și artizanal, ca păpușa croșetată care îi plăcea mamei când era fetiță. Rochia bunicii avea perle mici pe corsaj, în timp ce păpușa avea perle pe faldurile stângace ale fustei. Bunica era dată cu un ruj roșu strălucitor și avea sprâncenele subțiri conturate cu creionul, cum se purta în perioada postbelică, în timp ce fața păpușii este provocatoare, cu buze roșii și arcuite și fără sprâncene. Privirile de pe ambele chipuri exprimă o pură mulțumire casnică. Mi-o imaginez chiar pe buni în dimineața următoare, cu rujul șters, cu ochii strălucitori, învârtind clătite, cu un șorț apretat din organza subțire, cu un buzunar dantelat în formă de inimă. O soție veselă,

în dimineața de după preafelicita noapte a nunții, care începe o nouă viață.

Frunzăresc fotografiile alb-negru de la nunta bunicilor mei în căutarea unor idei. În aceste fotografii există ceva de care îmi amintesc și care mă va ajuta la crearea modelului. Dar nu știu exact ce anume.

Până la urmă, găsesc o fotografie cu pantofi de mireasă ai bunicii, atunci când ea își ridică poalele rochiei pentru a-și arăta jartiera. Buni purta o pereche de sandale de piele cu talpă groasă, de culoare crem. Cutele de piele de pe căpută sunt decorate cu ciucurei în formă de diamante, scoși în evidență de năsturași de piele.

Ce interesant! Nasturi de cizmă pe o sanda deschisă.

Rochia din schiță, cu faldurile ei aparent neglijente, din material rupt, are nevoie de un pantof mai solid, dar nu de o cizmă, care să fie în ton cu ea. Talpa groasă iese din discuție, dar baretele solide, cataramele mari și fundele merg. Trebuie să fac cumva ca ochiul să se îndrepte către picioare, și nu către rochie. Incep să înțeleg ce vrea, de fapt, Rhedd Lewis. Rochia asta are tot ce-i trebuie ca să nu te uiți la ea, ci să-ți îndrepti ochii către pantofi. Și iată revelația, raza de lumină, momentul adevărului pe care îl așteptam: fă ca pantofii să însuflețească rochia.

Îmi scot carnetul de schițe și încep să o desenez pe bunica. Reproduc după album expresia feței, ochii ei mari și părul aranjat în bucle-rulou.

Apoi iau rochia din schiță și o desenez din nou, adaptând-o pe corpul bunicii. Creez o siluetă nouă, feminină, dar puternică. Zorzoanele s-au dus, înlocuite de simplitatea modernă. Fâșiile largi de șifon rupt nu mai par neglijente acum, ci proaspete.

Întorc pagina carnetului. Desenez conturul piciorului, și îl umplu cu barete largi și o limbă de piele moale care prinde baretele. Apoi dau textură materialului baretelor – unele din piele neudă, altele din striuri de mă-tase, o combinație de materiale care îi dau un aer de secol

douăzeci și unu. O să-mi fac mai târziu griji legate de modul în care le pot efectiv realiza. În clipa asta nu se pune decât problema de a lăsa imaginația să zburde pe foaia de hârtie. Rochia lasă să se vadă piciorul, așa încât îi continui linia până la gleznă, punând acolo o fundă supradimensionată, o tentă de feminitate cu un aer puternic, ca șireturile cizmelor lui Mighty Isis, din cărțile cu benzi desenate care îmi plăceau în copilărie. Aspectul materialului îmi oferă posibilitatea de a crea un pantof la care să folosesc resturi, bucăți de materiale de lux, piele fină, bosaje excentrice pe piele, împletituri fanteziste, decorațiuni îndrăznețe și perle mari pe barete.

Desenez, și șterg, și iar desenez, și iar șterg. Fac altă schiță. Iau radiera și remodelez tocul. Este prea corect, trebuie să fie mai spectaculos ca să arate *modern*. Acum seamănă prea mult cu tocul masiv al lui buni, din 1948, așa că îi mai adaug un centimetru în înălțime și mai iau din el, până când ajunge să se armonizeze cu restul pantofului.

Îmi sună telefonul mobil. Răspund.

– Ești pe internet? mă întreabă Gabriel.

– Nu, desenez.

– Atunci, conectează-te. Ești la știrile WWD.

– Nu se poate!

Deschid laptopul. *Women's Wear Daily* are un colectiv care se ocupă de comunicarea pe internet a schimbărilor, achizițiilor și vânzărilor din industria modei.

– Du-te pe „Vitrine Rhedd Lewis“.

Mă duc.

Rhedd Lewis a agitat lumea specialiștilor de pe Fifth Avenue prin lansarea unui concurs între creatori de pantofi aleși pe sprânceană (de ea), care se vor întrece pentru a-și expune modelele în vitrinele de Crăciun. Printre cei puternici se numără: Dior, Ferragamo, Louboutin, Prada, Blahnik și americanii Pliner, Weitzman și Spade. Se spune că și Tory

Burch este în cursă, iar atelierul de pantofi făcuți la comandă Angelino, din Village, este avut și el în vedere.

– Ai reușit!

– Ce? Nici măcar numele nu este scris corect. Angelino?

– Poate că s-au gândit că sunteți latino-americani. Asta e bine. Tot ce este latino este la modă. Știi, o să devii ValRo. Cum JLo este JLo¹. Ești pe val.

– Suntem pe val, Gabriel, îi spun apărându-mi brandul în dezvoltare.

– Hei, nu trage în mesager.

Închid telefonul și laptopul. Îmi pun capul pe masă. Îmi plăcea mai mult cum se desfășurau lucrurile când nu știam de această competiție. Corporațiile acelea uriașe, de milioane de dolari, au toate resursele din lume la dispoziție, iar eu stau aici între adevizi de cauciuc, câteva perechi de pantofi vechi și o păpușă croșetată ca surse de inspirație. Ce credeam? Că putem câștiga? Alfred are dreptate. Sunt o visătoare, și nici măcar una prea bună.

Iau creionul și mă întorc la lucru. Am început chestia asta, așa că trebuie s-o duc la bun sfârșit. E ciudat. În timp ce umbresc partea interioară a tălpii, văd în minte pantoful în ansamblul lui. Mă va scoate la liman viziunea mea? Sau este, de fapt, doar o himeră?

Sunetul interfonului de la intrare mă ia prin surprindere și mă ridic să-i deschid lui Roman. Ceasul de la cuptor arată 3:34. Aud pașii lui Roman pe scări. Când ajunge în capătul scărilor, se oprește în ușă, sprijinindu-se de pragul de sus cu ambele mâini.

– Bună, iubi, spune.

Continui să desenez.

– Vin imediat.

¹ Jennifer Lopez (n.tr.)

Vreau să termin tocul ăsta înainte de a uita ce-am văzut cu ochii minții.

El intră în bucătărie și își umple un pahar cu apă de la robinet. Vine și stă lângă umărul meu. Termin de schițat nasturele făcut dintr-o mare perlă și las creionul și hârtia jos. Mă ridic și îl cuprind cu brațele. E extenuat de orele lungi de muncă. Nici măcar nu trebuie să întreb, dar o fac oricum.

–Cum a fost la muncă?

–Un dezastru. Mi-am dat afară ajutorul. Pur și simplu nu este suficient de rapid și este extrem de temperamental. Nu e loc pentru doi căpoși în bucătărie.

Se așază.

–Nu știi cum au scos-o la capăt părinții mei, cum au rezistat în branșă atât de mult. Este imposibil să faci să meargă un restaurant.

Roman lasă jos paharul și își ține capul între mâini. Îl masez pe ceafă.

–O s-o scoți la capăt, îi șoptesc încet la ureche.

–Uneori mă îndoiesc.

Îmi las mâinile spre umeri.

–Ai umerii foarte încordați.

Continui să-i masez umerii și simt o durere în mâna dreaptă, de la desenat. Mă opresc și îmi frec încheietura.

–Hai să mergem la culcare.

O iau înaintea lui pe scări. Se duce în baie, iar eu iau cuvertura de pe pat. Fac lumina mai mică în dormitor. Roman intră în camera mea, se dezbracă și se bagă în pat. Îl învelesc cu pătura, iar el se îngroapă în pernă. În scurt timp, începe să sforăie.

Stau pe spate, cu capul pe pernă, și mă uit în tavan, așa cum fac în fiecare noapte, de când m-am mutat aici. Ochii mi se plimbă pe bordura tavanului, care este cea originală, în stil grecesc, și îmi amintește de glazura de pe o prăjitură. Partea albă din mijlocul tavanului este ca o coală curată de desen, goală, și care tânjește să fie

umplută. Umplu spațiul cu imaginea vie a bunicii în rochia de la Rhedd Lewis și cu pantofii pe care i-am creat. Se mișcă liberă și fără grijă pe întinderea albă. Ea dă farmec pantofilor, și nu invers, deși aceștia sunt elaborați, îngrijiți și, totodată, atrăgători și amuzanți, așa cum trebuie să fie pantofii de clasă.

Expir prelung ca și când aș vrea să risipesc imaginile de pe tavan și să mi le șterg din minte. Mi-l imaginez pe Christian Louboutin pe strada Cutare sau Cutare din Paris, într-o zi însorită, cufundat în desenul câștigător al concursului lui Rhedd Lewis, înconjurat de o echipă de genii franceze, în laboratorul lor de creație scump, modern și dotat cu tot ce este mai nou. Lucrătorii aduc foi de piele de vițel moale. Umplu mesele cu materiale somptuoase – tafta, crepdeșin și catifea brodată. Christian le atrage atenția lucrătorilor asupra unor aspecte ale desenului său strălucit. Ei aplaudă. Bineînțeles că ei vor fi în vitrine, de ce n-ar fi? Aplauzele devin asurzitoare. „Sunt învinsă“, mă gândesc. „Sunt învinsă.“ Și cea mai mare nebunie a mea a fost să cred, timp de o secundă, că chiar m-aș putea măsura cu greii. Firma de Pantofi *Angelino*. Să învingă? Șansele ca acest lucru să se întâmple sunt egale cu cele ale tatei de a învăța să pronunțe cuvântul „prostată“ corect. N-o să se întâmple niciodată.

Mă întorc pe partea cealaltă și-l mângâi ușor pe Roman, care doarme adânc. Având întreaga casă la dispoziție, îmi imaginasem că vom face tot felul de lucruri. Visașem la nopți romantice, în care am fi băut vin pe acoperiș și în care i-aș fi arătat nuanțele și schimbările râului; mi-l imaginasem pe Roman pregătindu-mi cina în vechea bucătărie de jos, pentru ca apoi să facem dragoste în acest pat. În alte nopți ne-am fi odihnit, pur și simplu, el întins pe vechea sofa, eu lângă el, și ne-am fi uitat la *The Call of the Wild*, pentru ca eu să-l pot învăța tot ce știu despre Clark Gable. În schimb, el lipsește toată ziua, lucrează până noaptea târziu, vine acasă aproape în zori zdrobit și

se prăbușește. Imediat după răsăritul soarelui, bea repede o ceașcă cu cafea și pleacă din nou.

Nu purtăm conversațiile lungi și intense după care tânjesc. De fapt, de-abia mai vorbim din când în când, pentru că se pare că niciodată nu avem suficient timp. Mesajele și convorbirile telefonice de douăzeci de secunde sunt numeroase și mă fac să mă simt dorită, dar apoi mă simt abandonată când el închide telefonul în mijlocul unei propoziții. În goana în care se desfășoară totul, îi atribui sentimente și o tandrețe pe care poate că nu le are, pentru că nu este timp să aflu ce simte. Când și când, mai rupem câte o oră împreună, dar telefonul lui sună tot timpul, întotdeauna este o criză în bucătărie pe care numai el o poate rezolva și, de obicei, este nevoie să se ocupe imediat de ea. Ca să fiu cinstită, și eu am fost absorbită de munca mea, cu lista de comenzi din atelier, cu încercările de a găsi finanțare pentru a continua treaba și cu concursul pentru vitrinele Bergdorf. Probabil că nici eu nu sunt plină de voie bună, pentru că sunt ocupată să muncesc și să trăiesc, îngrijorată pentru sănătatea tatei și pentru viitorul meu.

Poate că în asta *constă*, de fapt, o relație. Poate că la asta se referă mama și buni când vorbesc despre căsnicie. Poate că trebuie să accept dezamăgirile, pentru că este aproape imposibil să-i faci cuiva loc într-o viață plină de ambiție, efort și termene limită. Acum este timpul să ne consolidăm carierele, pentru că s-ar putea ca oportunitățile să nu mai apară. Roman și-a descoperit chemarea, așa că s-a mutat la New York și a început lucrul în restaurantul său. Iar eu mi-am găsit-o când am aflat de datorie și de hotărârea fratelui meu de a vinde clădirea. Nu mai sunt o simplă ucenică. Trebuie să-mi planific viitorul astfel încât să *am* un loc de muncă în anii care vor veni. Eu și Roman habar n-avem în ce direcție se îndreaptă carierele noastre, dar viețile noastre personale? Îi ating fața cu mâna. Deschide ochii.

– Ce e? spune amețit.

Aș vrea să-i spun totul. Dar nu pot. Nu pot. Așa că șoptesc:

– Nimic. Nu e nimic. Culcă-te.

– Nu-mi pasă că e Săptămâna Mare. O mită e o mită și funcționează, îmi spune Tess în timp ce scoate de pe fundul genții ei două bomboane de ciocolată Hershey. Charisma? Chiara?

Fetele tropăie în jos pe scări, apoi năvălesc în atelier ca două rachete.

Tess se uită la ele.

– Gata cu alergatul, cu săritul și cu gălăgia. Domnișoarele trebuie să aibă puțină grație. Tropăiți ca o cireadă de vite pe scările alea.

– Păi, nu ne-ai chemat?

Charisma stă în fața mamei ei, îmbrăcată într-un tricou roz lucios pe care scrie PRINCESS și cu o fustă încrețită din tul, care amintește de solista din *Lacul Lebedelor*. Poartă teniși negri fără șireturi și șosete trei sferturi rulate pe glezne. Pe Chiara o îmbracă încă sora mea, așa că poartă o jachetă călcată din catifea reiată cu dungi roz, o bluză cu guler Peter Pan și niște cizme Stride Rite cu șireturi până sus.

– Potoliți-vă! Aveți câte o ciocolățică dacă sunteți ascultătoare. Mami încearcă să vorbească cu tanti Valentine.

Charisma și Chiara întind mâinile. Tess lasă să cadă câte o bomboană în fiecare mână.

– Pe a mea o păstrez! strigă Chiara urmând-o pe sora ei pe scări.

– Sunt cea mai proastă mamă. Folosesc mita.

– Orice este necesar, îi spun.

– Cum merge cu Roman?

– Nu prea grozav.

– Glumești! Ce s-a întâmplat cu transformarea apartamentului din Perry Street 166 într-un cuibușor al dragostei, în lipsa bunicii?

– Nu e chiar un cuibușor al dragostei. Muncesc toată ziua. Desenez toată noaptea. El muncește toată ziua și toată noaptea, ajunge aici la trei dimineața, se culcă și se trezește dimineața următoare ca să plece din nou. Am prins destul de puțin gustul a ceea ce ar putea fi o relație permanentă cu el și hai să spunem numai că singurul lucru stabil în viața lui Roman este faptul că se află veșnic în mișcare.

– Asta s-ar putea schimba dacă te-ai mărita cu el.

– Să mă mărit cu el? Nu-l pot face nici măcar să-mi promită că mergem la un film.

– Trebuie să-l faci pe Roman să se concentreze asupra ta. Când mă întâlneam cu Charlie era atât de pasionat de munca lui, încât mă speria. După ce ne-am căsătorit, prioritățile lui s-au schimbat. Familia este pe primul plan. Și acum se duce la lucru, dar viața începe când vine acasă. Tess își duce mâna la inimă. Noi. Acea parte a vieții care contează.

Auzim o bubuitură puternică sus. Alergăm în vestibul. Chiara apare în capătul scării, cu Charisma.

– Ce-a fost asta? țipă Tess.

Mâna de pe inima ei iubitoare s-a transformat într-un pumn pe care îl agită în aer.

– Am învățit-o pe Charisma într-un pas de deux. Nu te îngrijora! A căzut pe covor.

– N-o mai arunca pe soră-ta de colo-colo. Așezați-vă și uitați-vă la emisiunea voastră.

Fetele dispar în living.

Tess mă privește.

– Nu te gândi că și copiii tăi ar putea fi la fel, într-o bună zi. E posibil ca ai tăi să fie cuminți. Tess se uită la ceas. Mama nu poate să ajungă aici destul de repede. Ea știe cum să se poarte cu ele.

June deschide ușa cu șoldul. Cară două ghivece de plastic cu zambile mov.

– Avem nevoie de puțină primăvară pe aici, spune dându-i ghivecele lui Tess.

– Val are de gând să se despartă de Roman.

Tess duce florile la chiuvetă și dă drumul la apă în ghivece.

– N-am spus asta.

– Mie așa mi s-a părut, spune Tess.

– De ce naiba să-i dai papucii? Întreabă June.

– De-abia apucăm să ne vedem. El e ocupat. Eu sunt ocupată.

– Și ce-i cu asta? June își îngroapă mâinile în buzunare și mă privește.

– „Și ce-i cu asta?” E de mirare că mai apucăm să ne vedem.

– Toată lumea e ocupată. Crezi că oamenii devin mai liberi pe măsura trecerii timpului? E mai rău. Eu sunt mai ocupată acum ca niciodată, iar dacă aș sta și aș încerca să înțeleg de ce, n-aș putea. Situația ideală nu există. O experiență cu un tip cumsecade, măcar din când în când, nu strică.

– Înțeleg ce zici, spun. Când mi-e bine cu Roman, e tot ce pot cere. Cred câteodată că lucrurile bune mă trezesc la realitate, mă conving că trebuie să încerc în continuare. Dar e de ajuns? Ar trebui să fie?

– E exact ce-ți trebuie. June își umple o cană cu cafea. Vă vedeți, vă distrați, apoi o luați fiecare pe drumul vostru. Chiar și eu aș fi acum cu un bărbat, dacă nu ar sfârși toți prin a mă bate la cap să se mute cu mine. Nu vreau pe cineva în casa mea douăzeci și patru de ore pe zi, șapte zile pe săptămână. Îmi place viața mea, mulțumesc.

– Sora mea își dorește să aibă o familie într-o bună zi. Tess pune zambilele la fereastra din față, unde soarele poate ajunge la mănunchiurile de petale radiante. Este conservatoare, spune Tess.

– Chiar sunt? întreb cu voce tare. Nu m-am gândit niciodată la mine astfel. Probabil că par să fac parte dintr-un trib, dar adevărul este că, ori de câte ori am ocazia să încalc regulile tradiționale, ezit.

Ușa de la intrare scârțâie când se deschide.

– Bună, fetelor! strigă mama din vestibul.

– Aici suntem, mamă, strig eu.

Mama intră în atelier ca un răget de leopard de martie, îmbrăcată într-un trenchi cu pete, potrivit pentru furtunile neprevăzute de primăvară. Ar putea fi și un leu de martie dacă nu ar arăta palidă pe fundalul acela de bej-închis și, în plus, imprimeul ca blana de leopard este semnul ei distinctiv. Mama poartă colanți negri, cizmulițe de cauciuc negru strălucitor și o pălărie de lac cu boruri largi, legată cu o fundă sub bărbie.

– Fetele sunt gata?

Tess se duce în capătul scărilor și își strigă fetele. Ele nu răspund. O auzim strigând:

– Bine, vin sus.

Urcă pe scări.

– Chiar e nevoie să pună șaua pe copiii ăia, spune mama încet.

– Ea speră că o vei face tu. Unde e tata?

– Acasă. Nu se simte așa grozav azi. Mama se chinuie să zâmbească. E epuizat de tratament.

– Tratamentul îi folosește la ceva, mamă?

– Doctorii spun că da. Echipa de radiologi de la Sloan este foarte optimistă.

De când tata a fost diagnosticat cu cancer este prima dată când mama mi se pare obosită. Vizitele repetate la doctori au marcat-o. Când nu aleargă cu tata pe la doctori, se documentează în legătură cu boala lui. Citește despre ce trebuie să mănânce, cât de des trebuie să se odihnească și ce tratament holistic să facă și cum. Trebuie să umble și să găsească tot soiul de alimente organice și de plante medicinale, apoi să vină acasă, să prepare

mâncărurile, să strecoare ceaiul, după care urmează partea cea mai grea: să-l forțeze pe tata să țină regimul. Tata e un om care și-ar pune brânză rasă pe prăjituri dacă ar putea. Nu e un pacient tocmai docil, și asta se vede pe fața mamei. De luni de zile nu s-a mai odihnit bine nici măcar o noapte, iar pentru mine este clar că are nevoie de o pauză.

– Mamă, pari epuizată, îi spun cu blândețe.

– Știu. Mulțumesc lui Dumnezeu pentru Benefit's LemonAid¹. Folosesc fondul lor de ten pe cearcănele de sub ochi ca și cum aș unge o felie de pâine cu unt.

June îi toarnă mamei o cană de cafea. Mama o ia și este gata să o pună pe carnetul meu de schițe. I-o dau deoparte și îi ofer o față de toc de bocanc din cauciuc pe post de farfurioară.

– Ce poți să faci?

Mama oftează și soarbe din cafea, ținând cana cu o mână și deschizând carnetul cu cealaltă. Îl răsfoiește absentă. Apoi se oprește și-și fixează privirea pe desenul meu recent cu pantoful Bergdorf. Sunt gata să i-l iau, când mama spune:

– Tata era așa de talentat. Ridică schița și i-o arată lui June. Uită-te la asta.

June se uită la desen și aprobă.

– Omul acela a fost înaintea timpurilor sale. Baretele largi, detaliile cu nasturi. Privește tocul. Lat la bază, și ascuțit la vârf. Absolut actual, iar bietul de el a murit acum zece ani.

– Nu este schița bunicului. Respir adânc. Este a mea.

– Poftim? June ia carnetul. Valentine, este genial!

– ăsta e pantoful pe care o să-l facem pentru concursul Bergdorf. Cel puțin pe ăsta o să i-l arăt bunicii și, dacă îi place, o să-l facem.

– Ești într-adevăr talentată. June pune carnetul de schițe pe masă. Uau!

¹ Linie de cosmetice (n.red.)

– E genetic. Totul este în ADN. Bunul-gust nu poate fi învățat și nici cumpărat. Mama își strânge cordonul tren-ciului. El izvorăște din talentul nativ și este perfecționat prin muncă intensă. Valentine, toate orele pe care le-ai petrecut aici își arată roadele.

– Țsta chiar e un pantof, spune June. Complicat. Cum o să-l facem?

– Păi, sper să găsim o parte din accesorii în Italia.

– E bine, pentru că nu avem piele gofrată la noi în atelier. Și împletiturile astea – n-am mai văzut niciodată așa ceva. June clatină din cap.

– Știu. A fost doar... așa, un vis.

Charisma și Chiara dau buzna în atelier.

– Tanti June, ai bomboane?

– La ce ați renunțat în Săptămâna Mare? le întrebă June, catolica decăzută.

Chiara se holbează la June. Charisma, care nu e proas-tă, iese înainte și îi răspunde:

– Păi, la bomboane nu renunțăm, dar chiar încercăm să facem fapte bune.

– Și care ar fi alea?

– Mă port frumos cu pisica.

– Ce drăguț din partea ta!

June își deschide poșeta și îi dă fiecăreia câte o bomboană cu mentă.

Charisma se strâmbă.

– Dar bomboanele astea se dau gratis la restaurantul chinezesc.

– Într-adevăr. Așa că oprește-te și mulțumește-le cândva, spune June. Chinezii sunt coloana vertebrală a civilizației. Ei au inventat macaroanele și șlapii.

Charisma și Chiara se uită neîncrezătoare una la alta, ținând în mână bomboanele acelea groaznice.

– Gata, copii, hai să mergem. Bunicul ne așteaptă acasă. Tess le ajută pe fete să se îmbrace.

– Mamă, îți mulțumesc tare mult că le iei în weekend.

Mama le împinge de la spate către ieșire.

June este bucuroasă să le vadă plecate, deși numai eu știu chestia asta.

– Nu sunt minunate?

– Uneori, spune Tess, trăgându-și haina pe ea. Am întârziat. Mă întâlnesc cu Charlie la Autoritatea Portuară. Luăm autobuzul spre Atlantic City.

– Ați plănuit un weekend romantic? întrebă June.

– Firma lui are o reuniune. Eu o să mă joc la automate, în timp ce el o să se uite la cele mai noi alarme de fum, spune Tess îndreptându-se spre ieșire. Ușa se închide cu zgomot.

– Alarme de fum? Ce foc să stingă? șuieră June. I-aș spune: cumpărătorule, bagă de seamă și fugi. Asta e cea mai bună reclamă pentru măritiș, Valentine. Bagă bine la cap.

Mă trezește un curent rece de la fereastra deschisă. Mă ridic în fund în pat și privesc pe geam, strângând cuvertura de bumbac și pilota în jurul meu. Zăpadă. Zăpadă în martie. West Side Highway pare un covor alb cu fermoare negre de la urmele de cauciucuri ale camioanelor care fac livrări dimineața devreme. Pe fereastră este un mediu de gheață, iar pe pervaz s-a așternut un strat de fulgi înghețați.

Am dormit liniștită peste noapte. Singură. Roman a fost ocupat cu o rezervare și a trebuit să termine pregătirile pentru o petrecere privată, așa că s-a prăbușit la el acasă, în loc să vină aici și să mă trezească. Buni se întoarce mâine-seară, și chiar dacă mi-a plăcut să fiu stăpâna casei, trebuie să recunosc că mi-a lipsit.

Cea mai mare parte a zilei de ieri am petrecut-o făcând curățenie și restabilind ordinea. Am făcut câteva prospecțiuni pentru călătoria noastră în Italia și am descoperit câțiva noi furnizori pe care să-i vizităm, în afara celor tradiționali ai buncii. Am descoperit câteva talente din noul val care

fac împletituri și ornamente. Sper să-i întâlnim în timpul călătoriei noastre și să-i adăugăm pe lista furnizorilor curenți. Aș vrea să livrez pentru Bergdorf un pantof cu niște decorațiuni pe care Rhedd Lewis nu le-a mai văzut vreodată. Creatorii italieni au fost influențați în ultima vreme de influxul de talente din noul val de emigranți, astfel încât am dat peste o mulțime de nasturi și ornamente cu elemente de inspirație rusească, africană și central-europeană. De-abia aștept să-i arăt bunicii marfa cea nouă.

După ce mi-am terminat cercetările, am frecat baia, am curățat bucătăria și am făcut lasagna. Suntem la zi cu activitatea din atelier. Bunica o să găsească la întoarcere o casă curată și o afacere clasa întâi, cu toate termenele-limită respectate și cu toate comenzile livrate.

Mă scol din pat, îmi pun un trening confortabil și mă duc la baie. Îmi masez ușor fața cu un pic de cremă grasă din plante, pe care mi-a dat-o Tess de Crăciun. Aș putea să-mi permit o zi de înfrumusețare, de vreme ce nu mă văd cu nimeni. E duminică și am toată ziua numai pentru mine.

Cobor la bucătărie, iau filtrul de cafea și pun un vas cu apă pe plită. Scot laptele din frigider și îl torn într-o cratiță mică, pe focul dat la minim. Deschid punga de hârtie cerată de la Ruthie's, din Chelsea Market, și scot o brioșă moale presărată cu zahăr brun lucios. Pun brioșa pe o farfurie dantelată de desert și iau din sertar un șervet de pânză. Celularul meu, care e la încărcat, bipăie, așa că îl deschid și citesc mesajul.

„Bună, iubito.“ Vocea lui Roman este răgușită. „Sunt eu. E cinci dimineața și e duminică. Sunt încă în bucătărie. Ninge. Aș vrea să fim împreună. Mi-e dor de tine. Te sun mai târziu.“

–Da, ar fi fost frumos, Roman, spun cu voce tare. Dar ai o nevastă. Numele ei e Ca' d'Oro și ea e pe primul loc.

Îmi dau seama că îmi doresc să trec multe cu vederea, pentru că, orice prieten aș avea, ar trebui să facă la fel. Dar îmi amintesc și de felul în care s-a descurcat Roman

la început, ca să aflu cine sunt, când singurul indiciu pe care îl avea era o imagine fugară pe acoperiș. Iar acum când sunt la dispoziția lui, aș putea fi la fel de bine o pereche de saboți grosolani, ca aceia pe care îi ține în bucătăria restaurantului. Întotdeauna la îndemână. Disponibilă. Fără complicații. De încredere. Vânătoarea s-a terminat.

Pun apa fierbinte în filtru, inhalând mirosul puternic al espresso-ului negru. Iau cratița cu laptele înspumat de pe plită și îl torn într-o cană mare de ceramică. Adug espresso până când laptele ia culoarea caramelelor cu ciocolată.

Îmi iau micul dejun cu mine și urc scările către acoperiș, oprindu-mă în camera mea să-mi trag cizmele și să-mi pun canadiana, căciula și mănușile. Deschid ușa și pășesc pe acoperișul învelit în zăpada proaspătă. Mă simt ca într-un abis de ceară moale și albă, cu toate formele lucrurilor familiare dispărute, înlocuite de margini moi, colțuri rotunjite și învelite în gheață argintie. Îmi pun cafeaua și brișa pe fântâna cu Sfântului Francisc, acoperită de zăpadă, scutur un șezlong, îl deschid și mă așez.

Soarele, ascuns în spatele norilor groși și albi, are strălucirea unei perle gri mate. Râul are suprafața de culoarea linoleumului vechi, cu pete verzi și bej, încrețită ușor de vânt. Cheiul este pustiu, cu excepția a doi îngrijitori de parcuri îmbrăcați în salopete albastre, care împrăstie sare pe trecerea de pietoni de pe Perry Street.

Un pescăruș mi se învârtește pe deasupra capului, studiindu-mi brișa cu atenție. Il alung cu un „uș“. Se îndepărtează, dând din aripile cenușii care se asortează cu cerul dimineții. Strâng cana în mâini și sorb din ea. Când mă gândesc la slujba de duminică, mă cuprinde un sentiment de vinovăție. De obicei, o fată care este o bună catolică devine o femeie catolică vinovată, dar spun o rugăciune în gând, și orice vină care mă apasă pentru că nu sunt la slujba de la ora opt fix la Our Lady of Pompeii mă părăsește și se împrăstie pe mare. „Fac tot ce pot“, îi reamintesc Domnului.

Zăpada începe să cadă, aruncând o pânză albă peste Lower Manhattan. Îmi trag gluga pe cap, ridic picioarele pe perete și mă las pe spate.

Pentru ce, din toată viața mea, clipele de care îmi amintesc cu cea mai adâncă afecțiune sunt cele în care am fost singură? Le pot înșira ca pe sticluțele de parfum pe un dulap vechi.

Când aveam zece ani, m-am dus cu tata să muncesc în parc. La sfârșitul zilei, când cerul de vară din Queens era de culoarea zmeurii coapte, el s-a dus la baraca cu scule și m-a lăsat singură pe leagănele aflate la câțiva metri depărtare. Eram singură în tot parcul LaGuardia numărul cincisprezece. Mi-am făcut vânt cât de tare am putut, mai sus și mai sus, până când jur că aș fi putut să văd luminile albastre de la ultimul etaj al Empire State Building.

Când aveam nouăsprezece ani și eram în anul doi la colegiu, am mers la două noaptea să-mi verific nota la cursul pentru avansați al Sorei Jean Klene, care avea ca temă comediile lui Shakespeare. Luasem zece. Am stat și m-am holbat la cifră până când am devenit conștientă că realizasem imposibilul. Studenta corectă de nota nouă rupsesse bariera și obținuse nota maximă.

Și nu voi uita niciodată noaptea în care Bret m-a condus la apartamentul meu din Queens, înainte de a pleca în prima lui călătorie de afaceri într-un loc îndepărtat gen Dallas, Texas. Aveam douăzeci și șapte de ani și mă ceruse în căsătorie. Simțise că eram nesigură și mi-a spus: „Nu-mi da răspunsul acum“. După ce a plecat la aeroport să prindă avionul, am simțit marea eliberare pe care ți-o aduce singurătatea. Aveam nevoie să mă sfătuiesc cu mine însămi, să cern lucrurile. Așa că am făcut o porție de spaghete cu roșii proaspete din grădină, ulei de măsline din Arezzo și usturoi alb dulce. Am făcut o salată de anghinare cu măsline negre. Am deschis o sticlă cu vin. Am aranjat masa și am aprins lumânări. Apoi m-am așezat și am mâncat grozav de bine, savurând fiecare îmbucătură și fiecare înghițitură de vin.

Mi-am dat seama că atunci când se va întoarce, răspunsul meu la cererea lui nu va fi cel așteptat; momentul culminant trecuse. Mă ceruse în căsătorie. A fost pentru prima dată în viața mea când am recunoscut că mă delectează desfășurarea unor evenimente, și nu neapărat rezultatul lor. Fusesem o prietenă bună, dar soție? Nu mă vedeam. Bret însă mă vedea. Dar acum are viața la care visa încă de atunci. Care e deosebirea? Este cu Mackenzie, nu cu mine.

Nu râvnesc la o viață tradițională. Dacă ar fi fost așa, probabil că aș fi avut una. Propria mea soră crede că îmi doresc o viață ca a ei, cu un soț și copii. Cum să explic că depășirea vârstei de treizeci de ani nu poate fi privită neapărat ca o linie de sosire spre care ne grăbim cu toții? Poate că aniiăștia sunt tocmai răstimpul prețios care mi-a mai rămas de petrecut cu buni și în care să mă decid asupra drumului de urmat în viață. Stabilitate sau aventură? Lucruri complet diferite.

Când mă uit la buni, văd cât de fragilă poate fi noțiunea de tradiție. Dacă nu mai am în fața ochilor felul în care frământă colacul pentru Paște, sau dacă nu reușesc să învăț să cos pielea întoarsă așa cum o face ea, sau dacă pierd din memorie imaginea ei negociind o afacere mai bună cu un vânzător de nasturi, esența personalității ei se va pierde oarecum. Când se va prăpădi, responsabilitatea de a duce totul mai departe va cădea pe umerii mei. Mama spune că eu sunt cea care trebuie să întrețină flacăra vie pe mai departe, pentru că lucrez aici și am ales să locuiesc aici. Și flacăra este fragilă, și sunt momente în care mă întreb dacă voi reuși tocmai eu s-o țin în viață.

Se stârnește o pală de vânt. Aud izbindu-se vechea ușă cu plasă. Mă întorc, cu inima bătând puțin mai repede, sperând o secundă că Roman a ajuns, până la urmă. Dar nu este decât vântul.

Seara, mă învărtesc pe lângă masa de bucătărie și încerc să mă hotărâsc. Să încălzesc lasagna acum sau să

aștept până mâine-seară, când ajunge buni acasă? Una dintre regulile asupra cărora mama a insistat este să nu tai niciodată o prăjitură până când nu vin și companiile. O prezinți oaspeților cum se cuvine, întregă, ca pe un dar. Lasagna va deveni o rămășiță, și nu un gest de bun-venit, dacă mănânc un sfert din ea în seara asta. O pun deci înapoi în frigider.

Sună interfonul. Apăs pe buton.

– O livrare, spune Roman.

Îi dau drumul înăuntru. Apoi mă duc în capul scării și aprind luminile.

– Bună, Valentine.

Roman îmi zâmbește de la baza scării. Fața lui este aproape cel mai bun lucru pe care l-am văzut vreodată.

– Credeam că lucrezi în seara asta.

– Chiulesc, ca să mă întâlnesc cu iubita mea. Urcă iute câte două trepte deodată, ducând în mână o geantă enormă. Când ajunge la mine, dă drumul genții, mă ridică în brațe și mă sărută. Ești surprinsă?

Îl sărut tandru pe obraz, pe nas și apoi pe gât, în speranța că fiecare sărut va fi un preludiv pentru gândurile păcătoase pe care le-am avut în legătură cu noi în dimineața asta, pe acoperiș. Nu știu să mint bine, așa că mărturisesc.

– Sunt surprinsă. Îmi luasem complet gândul.

Roman mă privește îngrijorat.

– De la ce?

– Că o să te văd înainte de întoarcerea buniciei.

– Ah! Pare ușurat. Ei bine, iată-mă. Și nu plec nicăieri. Mă sărută din nou. Las cuvintele „Nu plec nicăieri“ să-mi răsune în cap ca o simplă melodie. Roman ia geanta și vine după mine în living. O să-ți prepar cina.

– Nu trebuie. Am niște lasagna.

– Nu prea cred. Scoate o sticlă cu vin din geantă. Începem cu un Brunello, recolta 1994.

–Nu aveam nici măcar vârsta legală să pot bea pe atunci.

–Erai destul de mare.

Roman râde în timp ce scoate dopul și pune sticla pe bar. Ia două pahare de vin de pe raft și le umple. Îmi aduce un pahar. Închină în sănătatea mea și bem. Apoi mă sărută, iar gustul delicios al vinului îmi dă fiori.

–Îți place?

Aprob din cap.

–Pregătește-te. Am câte un vin pentru fiecare fel.

–Fiecare fel?

–Îhm, aprobă el râzând. O să fie două.

Scot taburetul de sub bar și mă urc pe el. Îl urmăresc cum golește geanta, care este ca una dintre acele cutii de circ din care crezi că a ieșit ultimul cățel cu fustiță, dar din cutie sare un altul, și își ia locul în șir. Sunt scoase cutie după cutie, tavă după tavă, recipient după recipient, până când cea mai mare parte a barului este plină cu delicatese proaspete.

Roman deschide dulapurile și scoate o tigaie mare și una mai mică. Le pune goale la foc mic. Aruncă rapid într-una unt, iar în cealaltă ulei de măsline.

Caută în geantă și îmi dă o cutie mică și albă.

–Asta e pentru tine.

O agit.

–Lasă-mă să ghicesc, o trufă?

–Te plictisesc cu mâncărurile mele cu trufe. Nu, nu e o ciupercă.

–Bine.

O deschid. O ramură de coral de culoarea portocalei roșii se odihnește pe o căptușeală de bumbac alb. O scot din cutie și o iau în mână. Așa cum stă în mâna mea, tentaculele tari și răsucite ale bijuteriei cerate au o formă minunată.

–Coral.

–De la Capri.

– Ai fost acolo?

– De multe ori, răspunde. Dar tu?

– Niciodată.

– Ei bine, am să te duc acolo de ziua ta. Am făcut planul cu bunica ta. Când o să mergeți în Italia luna viitoare, vă terminați treaba și după aceea mergem la Capri o săptămână, la sfârșitul călătoriei. O să stăm la Quisisana. Un vechi prieten este bucătar la restaurantul de acolo. O să mâncăm, o să înotăm și o să ne odihnim. Ce zici?

– Vorbești serios?

– Foarte.

Roman se apleacă peste bar și mă sărută.

– Mi-ar plăcea să merg la Capri cu tine.

– O să am grijă de toate. Numai noi doi, și marea, și cerul, și locul ăla. Va fi prima dată când merg acolo îndrăgostit fiind.

– Ești îndrăgostit?

– Nu știi?

– Speram.

– Sunt. Roman mă cuprinde în brațe. Dar tu?

– Categorie.

– Când am fost acolo am învățat de la localnicii din Capri o șmecherie veche. Toată lumea vrea să viziteze Grota Albastră, așa că este supraaglomerată cu turiști. Prin urmare, pun un semn care spune *Non Entrata La Grotto*. Când semnul este la vedere, ghidul le spune oamenilor că valurile sunt prea agitate pentru a intra, când, de fapt, localnicii pun semnul la vedere pentru a-i ține pe turiști la distanță, în timp ce ei înoată în grotă.

– E o înșelătorie. Dacă este singura dată când bietul turist poate vizita Capri și pierde Grota Albastră?

– Ghizii dau un ocol grotei și revin mai târziu, când semnul a dispărut și pot vâsli înăuntru.

– Cum e grotă?

– Peste tot pe unde am locuit vreodată am încercat să zugrăvesc o cameră în albastrul ăla. Nu mi-a reușit

niciodată. Și apa e caldă. Un vechi rege o folosea ca trecere secretă pe sub insulă. Acolo s-au petrecut o grămadă de lucruri decadente. Roman mă trage aproape. Și se vor mai petrece multe altele în primăvara asta.

Bucătăria se umple de mirosul de unt încins. Roman se întoarce repede, ridică tigaia de pe foc și aruncă în ea usturoi și ierburi, pe care le amestecă într-un aluat moale.

—O.K. Acum le las să se așeze. Felul întâi: caviar. Din Marea Neagră.

Deschide cu zgomot o cutie și pune pe o farfurie o pizzella subțire, care arată ca o vafă plată și rotundă.

—Îți amintești de biscuiții pizzelle de când eram copii? Asta e versiunea mea. În loc de zahăr, îi pun coajă de lămâie și piper proaspăt.

Deschide cutia cu caviar și pune o lingură pe pizzella. Adaugă un strop de smântână pe mărgelile din Marea Neagră și mi-o dă.

Iau o mușcătură. Combinația dintre gustul acid de lămâie din pizzella, gustul pregnant al caviarului și cel intens al smântânii se amestecă în gura mea.

—Nu e rău deloc, nu?

—E dumnezeiesc.

Îl urmăresc pe Roman cum aruncă medalioane de vită într-o tigaie mare cu ulei de măsline. Deasupra cărnii taie eșalotă și ciuperci, și stropește totul cu vin roșu din sticla din care bem. Adaugă treptat smântână, până când sosul se transformă din maro-auriu într-un roșu burgund deschis.

—Am petrecut câteva luni la Capri în bucătăria de la Quisisana. Cel mai bun lucru pe care l-am făcut vreodată. Aveau în spatele bucătăriei un cuptor în aer liber. Dimineața făceam focul cu lemne uscate, aduse de mare la mal cu mult timp în urmă, și îl lăsam să ardă toată ziua. Apoi coceam înăbușit roșii pentru sos, rădăcinoase pentru garnituri și multe altele. Am învățat ce înseamnă să nu te grăbești când gătești. Am copt pe îndelete roșii

până când coaja lor s-a transformat într-o panglică de mătase, iar pulpa a devenit gustoasă și consistentă de la căldură. Nici nu trebuie să faci sos din ele, le arunci pur și simplu peste paste, așa sunt de dulci.

În tigaia mică în care ierburile sunt topite în unt, Roman golește o cutie cu orez, amestecat cu măslină, capere, roșii și ierburi. În vreme ce din orez se ridică aburi, iar friptura sfârâie, pune masa pe tejgheaua barului.

Roman are cele mai frumoase mâini (de obicei, oamenii care lucrează cu ele le au așa), cu degete lungi, pe care le mișcă cu grație, cu pricepere și cu un scop anume. Ești hipnotizat de ele atunci când taie ceva, mișcând ritmic lama cuțitului care strălucește pe lemn.

–Noaptea la Capri erau cele mai frumoase. După lucru, ne duceam jos pe plajă, iar marea era atât de liniștită și de caldă. Pluteam în apa sărată și mă uitam la lună, iar valurile treceau ușor peste mine. Apoi făceam un foc mare, frigeam langustine și beam vin de casă. Asta e ideea mea despre fericirea supremă. Se uită spre mine. De-abia aștept să te duc acolo.

Roman este foarte ordonat când lucrează, strânge în bucătărie după ce termină și poate că această rigoare i se trage de la faptul că a trebuit să lucreze în spații mici. Roman nu risipește nimic atunci când gătește, respectă fiecare tulpină, frunză sau mugur pe care îl folosește și le examinează pe toate înainte de a le toca sau rade pentru o rețetă. În mâinile lui, alimentele obișnuite devin surse ale deliciilor, prăjite în unt, înăbușite cu smântână sau stropite cu ulei de măslină.

Roman deschide o cutie cu legume tăiate fin – castraveți verzi, roșii, ardei gras galben – și adaugă bucățele de parmezan proaspăt. Stropște legumele cu oțet balsamic dintr-o sticlură cu dop auriu.

–E deosebit. E vechi de douăzeci și doi de ani. Ultima sticlă! E de la o fermă de lângă Genova. Îl face chiar vărul meu.

Roman umple două boluri cu salată. Îmi amintesc că i-am spus cât de mult îmi plac legumele crude tăiate fin; și-a amintit și mi le-a pregătit. Deschide o a doua sticlă cu vin, un burgund Dixon din 2006. Se răsuțește către plită și întoarce friptura, care scoate un nor de aburi. Și din tigaia cu orez se ridică un abur ca o ceață. O ia de pe arzător și pune amestecul fierbinte cu orez pe farfuria. Își aruncă prosopul de bucătărie pe umăr și ia cealaltă tigaie. Pune cu artă carnea slabă deasupra, prima dată pe farfuria mea și apoi pe a lui. Toarnă sos din tigaie deasupra fripturii și a orezului.

– Ne așezăm la masă? îl întreb.

– Nu, aici e mai bine. Își ia un taburet și se așază în fața mea. Când stau la masa aia mă simt ca la un consiliu al comitetului director.

Iau cuțitul ca să tai carnea, dar nu am nevoie de el. Rup o bucată cu furculița. Sosul savuros a pătruns carnea și i-a dat o explozie de arome, care sunt puse și mai bine în valoare de gustul consistent și aspru al strugurilor dulci. Mestec îmbucătura delicioasă.

– Însoară-te cu mine, îi spun.

– Și credeam că vrei să te desparți de mine.

Pun furculița jos și îl privesc.

– De ce-ai crede asta?

– Hai, Valentine. Sunt cel mai rău. Chiar am zbârcit-o în ultimele două săptămâni. Teodora a lipsit, iar eu îmi făcusem planul să vin aici în fiecare seară și să petrec o grămadă de timp cu tine.

– Nu-i nimic, mă bâlbâi. E ca și când pescărușul i-ar fi dus lui Roman un mesaj despre revelația mea de pe aco-periș, din dimineața asta. Într-adevăr, poate să-mi citească gândurile.

– Ba e. Voiam să fiu cu tine, dar lucrurile au luat-o razna la restaurant, și am dat-o în bară. Asta a fost totul. Îmi pare rău. Aș fi vrut ca perioada asta să fie una deosebită pentru tine.

– Mă enervează că pierdem o grămadă de timp cu scuzele unul față de celălalt pentru că muncim din greu. Așa merg lucrurile. Amândoi încercăm să construim ceva.

Îmi place cum eram gata să-l omor de dimineață, iar acum îi găsesc scuze. Chestia asta intră în categoria *Fii adorabilă*, nu-i așa?

– Nu cunosc un alt mod de-a o face. Nu știu cum să conduc un restaurant fără să fiu acolo douăzeci și patru de ore pe zi. Nu cred că se poate. În fine, la un moment dat, când treaba se va stabiliza și îmi voi plăti datoriile, voi găsi un bucătar care să mă înlocuiască în bucătărie. Dar asta e altă discuție. E ciudat că Roman folosește cuvântul „discuție“, când, de fapt, nu am avut nici una. Încerc să fiu înțelegătoare când spun:

– Cred că în momentul ăsta nu știu care e locul meu în viața ta. Și nici nu vreau să-ți cer să mă pui pe primul loc, pentru că nici așa nu ar fi corect.

Roman își încrucișează brațele pe bar și se apleacă spre mine.

– Ce-ai vrea să auzi de la mine?

– Unde crezi că o să ducă toate astea?

Gata. Am spus-o. În secunda în care întrebarea îmi iese pe gură, aș vrea să o înghit la loc. Dar e prea târziu. Ultimul lucru pe care mi-l doream era să transform ultima noastră noapte împreună într-una din *discuțiile* alea.

– Cu tine treaba e serioasă, spune. Nu am o părere prea bună despre mine când e vorba să fiu soț, pentru că am încercat și am eșuat. Dar asta nu înseamnă că nu vreau să încerc din nou.

– Ce crezi despre cariera mea?

– Sunt impresionat. Ești o artistă.

– Și tu ești. Sorb din vin. Și mai ești și tipul cu hidrantul.

– Asta ce mai e?

– La primul semn că suntem cuprinși de flăcări, spargi geamul hidrantului, dai drumul la apă și salvezi situația. Cum a fost când ai venit aici în seara asta. Mi-ai gătit.

M-ai dus la Capri fără să ne ridicăm de la masă. M-ai sărutat cu vinul ăla grozav pe buze. Mi-ai spus că mă iubești. Asta a fost ca smântâna pe caviar.

– Asta și vreau.

– Roman, chiar te-ai îndrăgostit de mine.

– N-aș fi risipit caviarul de la Marea Neagră pe o aventură.

– Ce oferi pentru o aventură?

– Cartofi prăjiți.

Râd.

– Deci, cum să-i spun? Îmi netezesc șervetul din poală. Testul caviarului?

– Mai sunt și alte metode.

Roman ocolește barul și vine alături de mine. Ca să fiu cinstită, nu vreau să ne întrerupem cina, dar, uneori, o femeie are de ales între mâncare și sex, iar cine alege mâncarea e idioată. Friptura poate fi reîncălzită mai târziu, dar momentul în care să afle că și eu îl iubesc s-ar putea să nu mai apară curând. Bine, *ar putea* să mai apară. Dar ar fi *altfel*. Așa că dau farfuria deoparte, în timp ce el mă ridică de pe taburet și decolăm. Cu siguranță că dorința are un timp al ei. Amână să iubești sau să-ți exprimi iubirea și ea moare. Credeți-mă pe cuvânt, dispăre ca zăpada de martie de pe acoperiș, din dimineața asta.

Roman mă duce pe scări, sărutându-mă la fiecare treaptă. În timp ce mă poartă spre camera mea, picioarele mi se freacă de peretele scării ca mânerul unui vechi geamantan. În timp ce facem dragoste, fiecare îndoială pe care o am, fiecare întrebare despre noi care îmi trece prin minte – cine suntem, încotro mergem și ce vom deveni – dispăre ca o lună în ultimul pătrar, aflată în spatele norilor joși de primăvară.

M-am îndrăgostit mai profund de acest om chiar în ziua în care plănuisem să-i spun la revedere. S-ar putea să am nevoie de singurătatea mea, dar, în același timp, vreau să fiu cu el. E posibil ca acest lucru să nu-mi fie întotdeauna

clar atunci când nu este cu mine, dar sunt sigură de el atunci când suntem împreună.

– Te iubesc, Valentine, îmi spune.

– Știi, m-am cam plictisit de asta.

– Da? mă întreabă și mă sărută pe gât.

– „Te iubesc, Valentine“ este, de fapt, o propoziție foarte populară, folosită pe feliicitări.

– Dacă mi-ai trimite și tu una, ce-ai scrie? mă întreabă.

– Și eu te iubesc, Roman.

Iată-le, cuvinte pe care mi-e teamă să le spun, și care să însemne chiar asta, pentru că ele implică responsabilitate, ideea de a merge mai departe împreună și de a decide cu adevărat ce însemnăm unul pentru celălalt. Acum nu mai suntem doar iubiți care descoperă ce le place și care împart unul cu altul ceea ce știu. Prin această declarație reciprocă, suntem răspunzători unul față de celălalt. Ne iubim, iar acum relația noastră trebuie să se construiască încet și frumos, pentru a susține toată fericirea și suferința care ne stau în față.

Își lipește vârful nasului de al meu. Întotdeauna simt că mă privește atât de adânc în ochi, încât vede în ei tot restul vieții mele defilând ca o succesiune de imagini pe un carusel. Mă întreb ce caută, ce vede. Îmi spune:

– Copiii noștri vor fi fericiți, să știi.

– Or să aibă întotdeauna mâncare bună și pantofi frumoși.

– Și ochi căprui.

– Și or să fie înalți, spun.

– Și or să fie amuzanți. O să avem o casă plină de veselie.

Mă sărută.

– Asta e visul meu, îi spun.

Ne încurcăm în pilotă și în pernele care zboară împrejurul patului ca ușile care se deschid și se închid și, în timp ce ne facem loc să ne iubim, începem să facem planuri. Nu mă mai întreb încotro se îndreaptă lucrurile. Acum știu.

Arezzo

Trag pe dreapta pe drumul din vârful dealului care domină Arezzo, și parchez mașina închiriată. După vacarmul de la aeroportul din Roma, cu vamă, bagaje, și după ce ne-am dumirit pe harta Italiei încotro să o luăm, sunt cu adevărat fericită să calc pe pământul Toscanei.

Am ajuns, așa că începem treaba. Trebuie să ne aprovizionăm, pentru a satisface comenzile, și să găsim componente noi și deosebite pentru a realiza pantofii din desenele mele pentru vitrinele Bergdorf. Rhedd Lewis nu va fi ușor de convins, dar eu mi-am fixat un obiectiv mai îndrăzneț: să scot în evidență viziunea Firmei de Pantofi Angelini în domeniul afacerilor cu pantofi făcuți la comandă. Acest lucru poate părea măreț, dar trebuie să descoperim căi noi pentru a reuși, dacă avem de gând să salvăm vechea firmă și să ne revigorăm afacerea.

Eu și buni ne-am petrecut cea mai mare parte a zborului lucrând la detaliile de finețe ale schiței pentru concurs. E o problemă cu tocul pe care l-am desenat. Bunica spune că trebuie să-l rafinez, în timp ce eu simt că trebuie să fie îndrăzneț și spectaculos. Ideile noastre legate de noțiunea de modern sunt despărțite de o jumătate de secol. Dar e-n regulă – buni mă încurajează să-mi folosesc imaginația, și chiar dacă îi place ce-am desenat, știe că experiența ei contează atunci când vom ajunge să realizăm în practică pantoful de vis.

Buni coboară din mașină și mi se alătură. O boare răcoroasă de aprilie ne învăluie în timp ce soarele, de culoarea gălbenușului de ou, începe să coboare în spatele dealurilor toscane. Își aruncă ultimele raze de lumină asupra orașului și, pe măsură ce coboară, cerul e scaldat în auriu.

Casele micului oraș sunt construite atât de aproape una de alta, încât creează impresia unui uriaș castel de piatră înconjurat de câmpuri de mătase verde smarald. Străzile pavate și întortochiate ale orașului par niște panglici roz subțiri, și, pentru o clipă, mă întreb cum vom merge cu mașina pe ele.

Dealurile Toscanei, care ne înconjoară, sunt toate parcelate în câmpuri agricole. Pantele cu pământ uscat ale văilor sunt plantate cu rânduri de măslini zvelți, alături de parcele cu floarea-soarelui strălucitoare. Îți creează impresia unei pături cu petice, o explozie de culori, separate de cusături subțiri. Culori delicate de primăvară, albastru-deschis și galben-porumb, se ivesc dintre frunzele de un verde proaspăt, în timp ce pe marginea drumului crește levănțică sălbatică, ce umple aerul cu mirosul proaspăt al mugurilor tineri.

— Țsta e. Buni zâmbește, respirând atât de adânc, încât pare că nu a mai făcut-o de la Roma. Locul care îmi place cel mai mult pe lume.

Arezzo mi se pare acum altfel. Am fost în Italia în timpul studenției, dar m-am oprit numai la obiectivele turistice. Am făcut o excursie de o zi la Arezzo, în timpul căreia am făcut câteva poze pentru familie și m-am întors rapid la autocar. Poate că eram prea tânără pentru a aprecia orașul. Prea puțin mi-a părut atunci de arhitectură sau de istorie, aveam lucruri mai importante în cap, ca atracția exercitată de echipa de rugby de la Notre-Dame, care se alăturase grupului nostru la Roma.

Ramura Angelini a familiei mele este originară din Arezzo. Totuși, nu ne-am bucurat de această priveliște magnifică de pe creasta muntelui, pentru că locuiam în vale. Eram țărani, descendenți ai vechiului sistem Mezzandri. *Padrone*, sau stăpânul, locuia pe vârful cel mai înalt, de unde supraveghea, din *palazzo*-ul său, recolta de măslini și de struguri. Țăranii primeau în schimbul muncii lor hrană și locuință pe pământul stăpânului și erau

ajutați chiar și de copii să strângă recolta. Uitându-mă la peisajul din valea asta, aș fi fost foarte fericită să fiu iobagă, să umblu pe câmpurile astea de un verde-închis, sub cerul azuriu al Toscanei.

– Să mergem, spune buni urcând în mașină. Ți-e foame?

– Mor de foame! Mă strecor la volan. Conduc o mașină cu schimbător de viteze manual pentru prima dată în ultimii doisprezece ani. Ultima a fost Chevroletul Camaro, din 1978, al lui Bret Fitzpatrick. O să fac biceps și de oțel până la sfârșitul călătoriei.

Conduc cu atenție prin oraș, pentru că nu sunt trotuare, și oamenii traversează pur și simplu aiurea, pe oriunde le place. Arezzo este un paradis pentru poeți. Arhitectura barocă, cu detaliile ei ornamentale, face din el un loc perfect de adunare pentru artiști. Seara, tinerii scriitori tastează la laptopurile lor, pe treptele din piața publică, și la mesele de sub porticul unei vechi băi romane care găzduiește acum birouri și mici magazine. Există aici un spirit al comunității din care nu mi-ar dispăcea să fac parte.

Panta străzii către hotel este mare, așa că îi dau bice. Când ajung în curba din spatele pieței, buni îmi cere să opresc.

Arată spre o fațadă de stuc de culoarea piersicii, ornamentată cu bârne de lemn închis la culoare.

– Aici a început Firma de Pantofi Angelini.

Vechiul atelier este acum o *pasticcera*, unde se vând cafea și dulciuri.

– A fost totodată și casă de locuit. Locuiau la etaj, exact ca noi, adaugă.

Al doilea etaj are niște uși de sticlă care dau într-un balcon plin cu ghivece de ceramică în care cresc mușcate din belșug.

– N-au roșii, buni.

Râde și mă ghidează să parchez mai sus pe stradă, lângă hanul Spolti, o clădire mare și cu o formă neregulată, construită din piatră de râu. O ajut pe buni să coboare din

mașină și descarc bagajele. Bunicii mei stăteau la acest han de fiecare dată când călătoreau în Toscana pentru aprovizionare.

Personalul hotelului o cunoaște pe buni la fel de bine ca localnicii. Unii dintre ei și-i mai amintesc chiar pe frații și pe surorile bunicilor ei, îmi spune. Majoritatea pantofarilor care lucrează la comandă își iau pielea din Lucca, în timp ce buni a rămas la Arezzo, unde familia noastră colaborează cu același tăbăcar de peste o sută de ani.

Când urcăm treptele abrupte de piatră de la intrarea hotelului, buni dă drumul brațului meu, își sugă burta și își îndreaptă spatele. Se ține de balustradă. Cu părul castaniu, cu fusta țigănească, bluza neagră de bumbac și sandale pare cu douăzeci de ani mai tânără. Numai când genunchii îi creează probleme îi observi vârsta.

Trecem printr-un mic hol deschis, mărginit de o varietate de ghivece de marmură din care se revarsă flori de colț, margarete și clopoței.

– Signora Angelini! strigă femeia din spatele recepției.

– Signora Guarasci!

Cele două femei se întâmpină cu o îmbrățișare caldă. Intru în hol. Biroul de la recepție este o tejghea lungă de mahon. Pe peretele din spatele ei se află o cutie de lemn, unde sunt agățate cheile. Totul ar putea fi din 1900, cu excepția computerului de lângă registrul de intrări.

O canapea adâncă, îmbrăcată în damasc auriu și alb, este încadrată de două lămpi cu picior ornamentate și de un taburet umflat, tapizat cu pluș auriu, care slujește drept măsuță de cafea. Candelabrul de deasupra este din fier forjat alb și are becurile protejate de abajururi crem din in.

Signora Guarasci este o femeie minionă, cu mâinile mici și păr alb și des. Poartă o fustă din bumbac albastru, un halat călcat, pe deasupra, ciorapi gri și saboți de piele neagră deschiși la spate, o versiune mai stilată a celor din plastic pe care Roman îi poartă în bucătăria de la

Ca' d'Oro. Signora mă îmbrățișează și pe mine când buni mă prezintă.

În timp ce buni schimbă noutăți cu prietena ei, iau o parte din bagaje și urc scările în căutarea camerelor noastre. Descui ușa de la camera numărul 3, îmi pun valiza lângă ușă și arunc o privire de jur împrejur. Camera spațioasă este vopsită în galben floarea-soarelui cu un brâu ivoar. Are un pat dublu înalt și moale, cu șase perne umflate cu puf și o cuvertură călcată ecosez, negru cu alb. Sub ferestre este o masă de bibliotecă veche, din stejar. Lângă căminul de marmură albă se află un vechi balansoar gri, ambele parcă de acum o sută de ani. Deschid fereastra și las să intre o briză răcoroasă, care transformă draperiile de muselină albă în falduri de rochii de bal. Pereții dulapului fără uși sunt căptușiți cu lemn de cedru care dă camerei un miros proaspăt de lemn.

Baia, care se află între camera mea și cea a bunicii, este simplă, decorată cu plăcuțe de faianță negre și albe, având o cadă adâncă de porțelan, cu un duș portabil argintiu strălucitor, și o chiuvetă de marmură cu o oglindă veche deasupra. Pe peretele exterior se află o fereastră mare, care dă spre grădină. Jaluzelele sunt ridicate. Prin fereastra lăsată deschisă de signora pătrunde o adiere proaspătă de primăvară.

Mă întorc în hol, iau și bagajul bunicii și descui ușa camerei numărul 2. Camera ei este de două ori mai mare decât a mea, vopsită în albastru de China și alb, cu ferestre pe toată lungimea camerei, având un spațiu larg într-un colț cu două fotolii și o sofa acoperită cu doc alb.

—Cum sunt camerele? mă întreabă bunica atunci când cobor scările.

—Grozave. Acum înțeleg de ce stai aici.

—Așteaptă să vezi cum gătește signora, spune buni.

Signora Guarasci intră în hol și bate din palme.

—Acum, la masă.

O ajut pe buni să se ridice de pe sofaua foarte moale. Mă ia de braț și intrăm în încăperea unde se ia masa.

— Când ajungem acasă, o să mă întâlnesc cu doctorul Sculco de la Spitalul de Chirurgie, să-ți înlocuiască genunchii.

— Nu.

— Ba da. Uită-te la tine. Ai coafură modernă, pielea și o față frumoasă. De ce să suferi de dureri la genunchi? Ei sunt singurele lucruri la tine care au optzeci de ani.

— Și mintea mea are optzeci.

— Dar nimeni nu-ți dă vârsta asta când se uită la fusta ta strâmtă.

— Bine zis.

Ne așezăm la o masă de lângă ferestrele care dau înspre un mic iaz din spatele casei. Pe fiecare masă se află tacâmuri, șervete călcate și vase cu violete, chiar dacă suntem singurii clienți din sală.

Signora Guarasci împinge ușile bucătăriei, venind cu o tavă pe care are două boluri de ceramică pline cu supă, un coș cu pâine cu coaja crocantă și o untieră metalică. Signora ne toarnă fiecareia un pahar cu vin roșu făcut în casă, apoi se întoarce la bucătărie.

— *Perfetto! Grazie.*

Buni ridică paharul.

— Îmi face plăcere că ești cu mine, Val, spune buni. Cred că o să fie o călătorie minunată pentru amândouă.

Gust supa preparată din porc, rădăcinoase, fasole și suc gros de roșii.

— Este un de-li-ciu. Las lingura și rup o bucată din pâinea caldă și cu coaja groasă. Aș putea să stau aici o veșnicie. De ce-ar pleca cineva de aici?

— Păi, bunicul tău nu a avut încotro. Avea șase ani când a murit mama lui. O chema Giuseppina Cavalline. Străbunicul tău îi spunea Jojo.

— Cum arăta?

– Era cea mai frumoasă fată din Arezzo. Avea aproape nouăsprezece ani când a intrat în cizmăria Angelini și a cerut să vorbească cu proprietarul. Străbunicul tău, care avea cam douăzeci și doi de ani, s-a îndrăgostit de cum a văzut-o.

– Dar Jojo? S-a întâmplat și cu ea același lucru?

– Până la urmă, da. Înțelegi tu, ea venise să-și facă pantofi la comandă. Socrul meu, nerăbdător să o impresioneze, i-a prezentat cele mai frumoase modele din cea mai fină piele. Dar Jojo i-a spus că nu o interesează dacă pantofii sunt sau nu eleganți. Străbunicului tău i s-a părut foarte ciudat. Cărei femei nu-i plac cele mai noi modele? Atunci ea s-a întors și a mers prin încăpere, iar străbunicul a văzut că șchiopăta tare. Ea i-a spus: „Poți să mă ajuți?”

Buni se uită pe fereastră ca și când ar încerca să-și amintească mai bine această poveste care s-a petrecut la câteva străzi depărtare. Continuă.

– El a muncit șase zile și șase nopți fără încetare și a creat o pereche de cizmulite pe gleznă, din piele neagră, cu un toc din mai multe straturi. În interiorul pantofului a făcut o platformă ascunsă care i-a compensat defectul și a făcut ca acesta să nu se mai observe la mers.

– Genial!

Mă întreb dacă voi putea face vreodată un asemenea pantof ingenios.

– Când Jojo s-a întors la atelier și a probat pantofii, s-a ridicat și a mers prin încăpere. Pentru prima oară în viață putea călca la fel cu ambele picioare, iar ținuta ei era dreaptă și înaltă. Jojo a fost atât de recunoscătoare, încât l-a îmbrățișat pe străbunicul tău și i-a mulțumit. Atunci el i-a spus: „Într-o zi, o să mă însor cu tine“. Și a făcut-o, un an mai târziu. Iar după câțiva ani s-a născut, în casa pe care ți-am arătat-o, soțul meu și bunicul tău.

– Ce poveste romantică!

– Au fost fericiți o bună perioadă. Dar zece ani mai târziu, când ea a murit de pleurezie, socrul meu a fost atât

de zdrobit de supărare, încât l-a luat pe bunicul tău și a venit în America. Nu mai putea suporta să stea în Arezzo, să meargă pe străzile unde locuise, să stea în patul în care dormise sau să treacă pe lângă biserica unde se căsătorise. Atât de adâncă era durerea lui.

– S-a mai îndrăgostit vreodată?

– Nu. Și știi că un cizmar poate fi foarte atrăgător pentru femei.

– Dă-i unei femei o pereche nouă de pantofi și viața i se va schimba.

– Așa e. Ei bine, a fost un om minunat, foarte amuzant și deștept. Tu îmi aduci aminte de el în multe privințe. După părerea mea, Michel Angelini a fost un mare creator, un vizionar al timpurilor sale. I-ar plăcea pantoful pe care l-ai desenat, crede-mă.

– I-ar plăcea?

Acest compliment valorează cât o lume întreagă pentru mine. Până la urmă, străbunicul meu a creat fiecare pantof pe care îl face firma noastră. Chiar și la o sută de ani distanță, lucrările lui sunt apreciate.

– Ar fi fericit dacă ar ști că Firma Angelini încă există. Ar fi, de asemenea, încântat că duci mai departe moștenirea lui. A sacrificat atât de multe pentru munca lui. Sau, în fine, cel puțin viața personală.

Prin mine, însemnătatea sacrificiului lui nu este pierdută. Am înțeles: o viață creativă este una care te mistuie cu totul. Dacă nu suntem în atelier făcând pantofi, îi expediem; și dacă nu-i expediem, creăm alții noi. Este un ciclu care nu se termină niciodată, mai ales când ne facem treaba bine.

– E trist că nu a mai găsit nici o femeie cu care să-și împartă viața.

– Socrul meu a fost nebun după ea. Adevărul este că nimeni nu se va putea compara vreodată cu ea. Mi-a spus-o de multe ori. I-a lipsit până în clipa morții. Și știu sigur asta pentru că am fost lângă el.

– Buni, m-am întrebat mereu ceva. Pentru ce scrie pe firma de pe atelierul nostru „din 1903“ când, de fapt, bunicul și tatăl lui au emigrat în 1920?

Buni zâmbește.

– A întâlnit-o pe Jojo în 1903. A fost modul lui de a o venera.

Mă gândesc la Roman și la dragostea noastră, și mă întreb dacă va dura. Se pare că femeile din familia mea trebuie să lupte pentru iubire și pentru a o apăra. Nu apare prea ușor în viața noastră și nici nu rămâne fără luptă. Trebuie să avem grijă de ea. O privesc.

– S-a întâmplat ceva?

– Am făcut ultima călătorie cu bunicul tău, înainte de moartea lui, tot în perioada asta a anului, primăvara.

– Nici măcar nu am știut că era bolnav.

– El știa. Cred că știa că era ultima dată când vedea Italia. Avea probleme cu inima de ani de zile. Numai că nu am spus niciodată nimic.

Buni rupe o chiflă și pune jumătate din ea în farfuria mea. Îmi amintesc că Tess mi-a spus că bunicul avea o prietenă. Suntem departe de Perry Street, iar buni este sinceră într-un mod pe care acasă nu și l-ar permite. De obicei, sunt la fel de reticentă ca ea în a discuta chestiile astea, dar este un moment favorabil, iar vinul este robust, așa că o întreb:

– Buni, bunicul avea o prietenă?

– De ce întrebi?

– Tess mi-a spus că avea.

– Tess e gură-spartă, se încruntă buni.

– De ce nu mi-ai spune?

– La ce ți-ar folosi?

– Nu știu. O poveste adevărată despre familie e bună la ceva.

– Pentru cine?

– Pentru mine. Mă întind și îmi pun mâna peste a ei.

– Da, a avut o prietenă, oftează buni.

– Cum a fost posibil așa ceva? Când avea timp?

– Pentru *asta*, bărbații își pot găsi oricând timp, spune buni.

– Cum? Trăiați și munceați în aceeași clădire.

– Asta e o călătorie de afaceri, nu una de reculegere, ca aceea dinaintea Paștelui, spune buni. Îmi păstrez secretele pentru spovedanie.

– Hai să ne prefacem că sunt un fel de părinte O'Hara cu picioare mai frumoase.

– Ce vrei să știi?

– Pe el l-ai înfruntat? Te-ai întâlnit cu *ea* față în față? Parcă o văd pe buni cea independentă apărându-și cauza, ca Norma Shearer când o înfruntă pe Joan Crawford în *Femeile*.

Clatină din cap aprobator.

– După ce soțul meu a murit, am văzut-o pe stradă. I-am spus că știam, dar ea a negat, ceea ce a fost frumos din partea ei. Am întrebat-o atunci dacă-l făcuse fericit.

– Ți-a răspuns?

– A spus că nu putuse să-l facă fericit. El își dorea să fi fost fericit cu mine. Ei bine, asta m-a dat gata. Adevărul este că, în ciuda tuturor problemelor noastre, l-am iubit pe bunicul tău. Am trecut prin perioade grele cu afacerea, și asta a lăsat urme în viața noastră casnică. Am fost dură cu el atunci când încerca lucruri noi și nu reușea, iar el a început să-mi poarte pică.

– Asta înseamnă, de fapt, să fii artist – să încerci lucruri noi.

– Acum știu. Dar atunci nu știam. Am mai învățat și că atunci când un bărbat are resentimente față de soție, se poartă ca atare.

– Trebuie să fi fost furioasă.

– Bineînțeles că am fost. Și am făcut ceea ce multe femei fac cu furia. O îngroapă. Se retrag în ele. Nu mai vorbesc. Se culcă supărate și se trezesc supărate. Își îndeplinesc obligațiile, au grijă de casă și de copii, dar simplul

fapt că fac toate aceste lucruri este tot un resentiment, dar sub o altă formă. Modul meu de a-i face rău a fost să mă port ca și când n-aș fi avut nevoie de el.

Buni își scoate ochelarii și își șterge o lacrimă. Continuă.

–Acum îmi pare foarte rău. Mă gândesc că, poate, într-una din zilele alea, când lua o pauză și fuma o țigară pe acoperiș, ar fi trebuit să urc scările, să mă duc la el, să-l iau în brațe și să-i spun că îl iubesc. Poate că toate ar fi fost ca înainte. Dar nu am făcut-o, nu a mai fost ca înainte și asta e tot.

Nu m-am adaptat încă noului fus orar și nu pot dormi. Stau la fereastră și aștept dimineața. Casele sunt întunecate, dar luna este strălucitoare, și a transformat strada principală într-un râu de un argintiu strălucitor. Dealurile unduitoare se pierd în întuneric pe măsură ce norii trec prin fața lunii ca niște baloane de petrecere.

Dau cuvertura la o parte și mă bag în pat. Iau cartea lui Goethe, *Călătorie în Italia*. Semnul meu de carte este o fotografie a lui Roman în ușă la Ca' d'Oro. Închid cartea și iau celularul. Formez numărul lui Roman. Îmi răspunde mesageria vocală, așa că îi las un mesaj.

Am ajuns cu bine. Bell'Italia! Te iubesc, V.

Apoi sun acasă. Răspunde mama.

–Mama? Am ajuns.

–Cum ați călătorit?

–Bine. Conduc o mașină cu schimbător de viteze. O să avem nevoie de gulere medicinale după o lună petrecută în mașina asta închiriată. Țopăie mai tare ca un cal la rodeo. Ce face tata?

–E înfometat. Dar regimul organic pare să dea rezultate.

–Dă-i omului o farfurie cu spaghete.

–Nu-ți face griji. Șterpelește salam, așa că atunci când va fi vindecat, n-o să știm dacă tofu a făcut șmecheria. Ei, vezi că ți-am pus în bagaje o surpriză pentru Capri. E într-o pungă roșie de la Macy's.

–Grozav.

Ideea de surpriză pentru mama este un sutien cu jumătate de cupă și chiloți franțuzești cu un imprimeu cu păstăi de cafea săltărețe, la capătul cărora este brodat cuvântul „Peppy“.

–La Capri o să ți se întâmple ceva minunat. Mă gândesc la o logodnă.

–Mamă, te rog.

–Vreau, de fapt, să-ți spun să te grăbești. Nu vreau ca primul meu lifting facial și primul dans la nunta ta să fie simultane. Mi se lasă fața ca un suflou.

–N-ai nevoie de nici o operație, mamă.

–Mi-am văzut chipul pentru o clipă în faianța de la baie, când o frecam, și mi-am spus: „Sfinte Dumnezeule, Mike, arăți ca o marionetă făcută dintr-un ciorap“. Mi-aș injecta Botox, dar nu se spun lucruri prea bune despre el, și, în afară de asta, ce-ar fi fața mea fără nici o expresie? Expresivitatea e specialitatea mea.

Mama ar putea purta o convorbire transatlantică de douăsprezece ore în șir despre progresele în cosmetică, așa că i-o retez scurt.

–Mamă, cum știi dacă tipul e alesul?

–Vrei să spui dacă o să fie un soț bun? Face o pauză, apoi spune: Cheia este ca bărbatul să o iubească pe femeie mai mult decât îl iubește ea pe el.

–N-ar trebui să se iubească la fel de mult?

Mama râde copios.

–Niciodată nu se vor iubi la fel de mult.

–Dar dacă femeia îl iubește mai mult?

–O așteaptă o viață de iad. Ca femei, jocurile sunt făcute împotriva noastră pentru că timpul este *dușmanul* nostru. Noi îmbătrânim, în timp ce bărbații se *maturizează*. Și crede-mă, sunt o grămadă de femei care caută un bărbat

și nu se jenează nici să revendice soțul altcuiva, indiferent cât de bătrân, decrepit și surd este. Coboară vocea. Chiar și *bolnav* de cancer, la șazeci și opt de ani, tatăl tău este o *partidă*. Nu am nevoie și de repriza a doua în meciul cu infidelitatea. Sunt cu douăzeci de ani mai în vârstă, am șapte kilograme în plus, iar nervii mei, ca să fiu cinstită, sunt la pământ. În afară de asta, l-am lăsat o dată să facă o greșală, dar și a doua oară? Niciodată! Așa că mă păstrez frumoasă și zâmbitoare chiar dacă sufletul meu plânge. *Întreținere!* Crezi că mi-a plăcut să mă duc la dentist să-mi smulgă tot argintul ăla din gură și să-mi pună în loc destul porțelan cât să-i faci din el un altar Sfintei Fecioare? Bineînțeles că nu. Dar a trebuit! Când zâmbeam cu dantura veche era ca și când te-ai fi uitat într-un butoi cu murături, și nu se făcea. O femeie trebuie să îndure multe pentru a se păstra în formă și pentru a-și menține bărbatul... interesat. Și să nu crezi că glumesc în legătură cu liftingul. M-am uitat la teleshopping pe Thermage Tivoed. M-am uitat de multe ori; numai că în reclama aia sunt femei care arată mai bine în fotografiile *dinainte* și încă nu am descoperit de ce. Iar o femeie peste șazeci...

Se îneacă și tușește. Cifra pronunțată i-a rămas în gât. Continuă.

– ... una care a depășit pragul *ăla* și care nu știe că trebuie să lupte ca o tigroaică este o femeie înfrântă. Singura diferență între mine și femeile care se lasă în voia sorții și sfârșesc prin a arăta ca Andy Rooney cu perucă este *voinea* mea. Puterea mea. Hotărârea de a nu abandona.

– Mamă, ești un Winston Churchill al luptei împotriva îmbătrânirii. „Niciodată, niciodată, niciodată, niciodată, niciodată să nu renunțați la abdomene.“ Mă faci să sar din pat și să fac genuflexiuni.

– O mireasă agilă este o mireasă fericită, iubito.

Buni mă ține strâns de braț în timp ce urcăm pe o stradă abruptă, pe lângă biserică, spre Vecchiarelli & Fiul,

tăbăcarii noștri de pe vremea când familia Angelini se apucase de făcut pantofi. Străzile lăturalnice din Arezzo explodează de culoare – trandafiri roșii bătuți, agățați de pereți de stuc roz, rufe albe proaspăt spălate, atârdate pe fundalul unui cer albastru, colecții de ghivece de ceramică în ferestrele bucătăriilor, din care se revarsă plante verzi, și, din când în când, câte o cișmea în zid, de forma unui cap, care lasă să curgă apa cristalină într-un vas mare.

– E prima prăvălie pe dreapta, găfâie buni când ajungem pe o stradă care nu este în pantă.

– Slavă Domnului! Inima îmi bate cu putere. Aș zice că trebuia să venim cu mașina, dar mai mult ca sigur că nu ar fi putut urca panta asta. Nu cred că e marcat pe schimbătorul de viteze ceva pentru urcatul pe verticală.

Buni se oprește, își aranjează fusta, își netezește părul și își ține strânsă geanta atârnată pe umăr.

– Cum arăt?

Sunt surprinsă. Buni nu mi-a cerut niciodată părerea în legătură cu aspectul ei.

– Cum arată rujul?

– E roz, buni. Un Roz à la Coco Chanel.

Își îndreaptă spatele.

– Bine. Să mergem.

Vechiarelli & Fiul se află într-o casă de piatră cu trei niveluri, aflată la capătul străzii, fiind împărțită aproape ca atelierul nostru de acasă. La intrarea principală, situată sub un portic și folosită de clienți, se află o ușă largă de lemn. La celelalte niveluri sunt uși duble, care dau în mici balcoane la fiecare etaj, cea de la etajul de sus fiind proptită cu o plantă, ca să stea deschisă, în vreme ce la balconul ei atârnă o carpetă scoasă la aerisit.

În timp ce urcăm scările pentru a intra în prăvălie, auzim o ceartă încinsă între doi bărbați, care strigă unul la altul cât îi țin plămâni. Cearta este punctată de sunetul unui obiect din lemn care a fost trântit. Vorbesc italienește mult prea repede pentru nivelul meu de înțelegere.

Mă întorc și o privesc pe buni, care stă lângă mine. Fața mea îi spune că ar trebui să fugim înainte ca nebunii din interior să descopere că au spectatori.

– Poate că ar fi trebuit să sunăm mai întâi.

– Ne așteaptă.

– Asta da comitet de primire!

Buni mă dă la o parte, ridică ciocănelul de alamă și îl izbește de câteva ori de ușă. În timp ce vocile se apropie, cearta dinăuntru pare că se încinge. Fac un pas înapoi. Am călcat pe un cuib de viespi, iar roiul bâzâie amenințător. Ușa se deschide brusc. În ea apare un bărbat în vârstă, cu părul alb, cu pantaloni bleumarin de lână, cu o cămașă în dungii albastre încheiată cu nasturi, pe față având întipărită o expresie de furie, care dispare ca prin minune când dă cu ochii de buni.

– Teodora!

– *Dominic, come stai?*

Dominic o îmbrățișează pe buni și o sărută pe amândoi obrazii. Stau în spatele ei și pot vedea cum șira spinării i se îndreaptă când o sărută. A devenit cu cinci centimetri mai înaltă, iar umerii i se relaxează.

– *Dominico, ti presento mia nipote, Valentine, spune.*

– *Che bella!* confirmă Dominic. Mai bine decât cealaltă alternativă!

– Signor Vechiarelli, încântată să vă cunosc.

Îmi sărută mâna. Mă uit bine la fața lui. Este fața bărbatului din fotografia ascunsă în săculețul de catifea din sertarul de jos al mesei de toaletă a bunicii. Încerc să nu mă arăt surprinsă, dar de-abia aștept să mă întorc la hotel și să-i trimit un mesaj lui Tess.

– *Venite, venite,* spune.

Îl urmăresc în atelier. Centrul camerei este ocupat de o masă mare țărănească. Pe un perete întreg, de sus până jos, se înșiră o serie de rafturi adânci, pline cu bucăți mari de piele.

Deasupra mesei atârnă lămpi vechi de metal, care luminează lemnul lustruit în rotocoale de lumină albă. Dacă închid ochii, mirosul de ceară de albine, piele și lămâie mă poartă înapoi acasă, în Perry Street. O ușă obișnuită dă într-o cameră din spatele casei. Dominic strigă prin ușă deschisă:

– *Gianluca! Vieni a salutare Teodora ed a conoscere sua nipote.* Dominic se întoarce spre mine și ridică din sprâncene. *Gianluca è mio figlio e anche mio socio.*

– Minunat. O privesc pe bunica, închipuindu-mi că pe ușă aceea va veni în galop un taur suflând flăcări pe nări, își va înfinge coarnele în noi, ne va azvârli în aer, ne va călca în picioare și ne va omorî. Buni îmi face semn că situația e sub control, dar nu o cred deloc.

– Gianluca! strigă din nou Dominic. De data asta e un ordin.

Gianluca Vechiarelli, fiul și partenerul lui Dominic (după spusele lui), apare în cadrul ușii, pe care o umple cu statura sa. Poartă un șorț maro peste pantalonii de lucru și o cămașă din denim care a fost spălată de-atâtea ori, încât este practic albă. Mi-e greu să-i văd fața, pentru că luminile din atelier sunt puternice, iar el le acoperă cu statura-i impunătoare.

– *Piacere di conoscerla.*

Gianluca îmi întinde mâna. O prind. Mâna mea se pierde într-a lui.

– *Come è andato il viaggio?* o întreabă Dominic pe buni despre călătoria noastră, dar e clar că puțin îi pasă; pare mai degrabă interesat de sosirea ei aici, decât de plecarea din America. Scoate de sub masă un taburet de lucru pe roți și ne invită să luăm loc. Rămân în picioare, în timp ce el se așază alături de buni, consacându-i toată atenția. Se pare că nu poate să se apropie de ea atât cât și-ar dori. Nu-l deranjează nici pe departe că picioarele lui le ating pe ale ei, că mâinile lui și-au croit drum pe genunchii ei.

În timp ce buni îi descrie în amănunt lui Dominic călătoria noastră de până acum, Gianluca e ocupat să scoată

mostre de piele de pe rafturi și să le aranjeze pe masă. Respiră adânc când aranjează pătratele de piele, se uită la ele, și apoi le schimbă poziția. Îi privesc fața pe furiș. Arată bine, dar părul lui e mai mult încărunțit decât negru, așa că îmi închipui că are peste cincizeci de ani.

Gianluca are același nas ca tatăl său, drept, frumos și proeminent. De o parte și de alta a gurii are riduri adânci, care se trag fie de la zâmbit, fie de la urlat, și dacă ar fi să pariez, aș merge pe a doua variantă. Mă surprinde uitându-mă la el. Zâmbește, așa că îi zâmbesc și eu, dar ușor stânjenită, ca și când aș fi fost prinsă furând dintr-un magazin.

Are o dantură proeminentă și ochii de un albastru-închis, precum culoarea cerului din Arezzo dimineața. Toată lumea știe că italienii se uită la americance, dar ceea ce nu veți afla niciodată este că și noi le întoarcem serviciul. Îl studiez cu aceiași ochi cu care obișnuiesc să studiez pielea. Mă interesează calitatea, integritatea și textura; până la urmă, nu am urcat panta asta pentru a vedea artizanat italianesc de calitate?

Buni și Dominic nu conțin să pălăvrăgească. El spune ceva și ea râde în hohote, ceea ce acasă nu i se întâmplă foarte des. Adevărul este că nu am văzut-o niciodată așa. Dacă nu aș fi atât de captivată de pielea desăvârșită pe care Gianluca o așterne pe masă, m-aș întreba ce naiba se întâmplă aici.

– Așadar, faci pantofi? mă întreabă Gianluca.

– Da, sunt ucenica ei. Arăt spre bunica. Mă pregătesc de patru ani.

– Eu lucrez cu tata de douăzeci și trei de ani.

– Uau. Și, merge?

Gianluca râde.

– Uneori da, alteori nu așa de bine.

– Ca în dimineața asta? Îmi astup urechile.

– Ne-ai auzit?

– Glumești? Se auzea din Puglia.

– Tată? Teodora și Valentine ne-au auzit când ne certam.

Dominic face un gest ca și când ar alunga o muscă de pe o felie de pâine. Apoi își pune mâinile sub coapse, târăște taburetul și mai aproape de buni și reia conversația cu ea. Sunt gata să mă aplec peste masă să-i spun: „De ce nu te așezi în poala ei, Dom?”

La puțin timp după aceea, ușa din față se deschide și intră o tânără minunată, care își aruncă geanta pe masă. Are părul lung și castaniu și poartă o fustă strâmtă de piele întoarsă, maro-închis, și un top negru elegant. Își împinge ochelarii de soare pe creștet, prinzându-și părul cu ei. Poartă cea mai desăvârșită pereche de sandale pe care am văzut-o vreodată. Sunt plate, cu barete subțiri în formă de T, acoperite cu pietre micițe ciocolatii, care duc la un medalion central în formă de iris, modelat din mici pietre de onix dreptunghiulare. Se îndreaptă direct către Gianluca și îl îmbrățișează. Este evident că aerul Toscanei le priște tuturor celor care iubesc, cu excepția mea.

Buni se întoarce și se uită la ea.

– Orsola!

– Teodora!

Tânăra se duce la buni și o îmbrățișează și pe ea.

– Ea este nepoata mea, Valentine.

Întind mâna către drăguțica toscană.

– Încântată să te cunosc. Trebuie să fii soția lui Gianluca, nu?

Gianluca, Orsola, Dominic și buni râd tare și mult.

– Am spus vreo prostie?

– Gianluca este tatăl meu, zâmbește larg Orsola. Tocmai l-ai făcut să se umfle și mai mult în pene.

– Un italian plin de el? Imposibil, le spun.

Buni îmi aruncă o privire care spune: „Fii atentă! Umorul tău nu ține și în Arezzo”.

Are dreptate, așa că schimb repede vorba.

– Orsola, trebuie să-mi spui. De unde ai sandalele astea?

– Mi le-a făcut prietenul nostru Costanzo Ruocco din Capri. Îl vizităm în fiecare vacanță de vară.

– Mă duc și eu la Capri peste câteva săptămâni.

– Oh, trebuie să-i faci o vizită. O să-ți dau numărul de telefon și adresa, înainte de a pleca.

Sperasem să întâlnesc în această călătorie și alți creatori de pantofi, pentru că există întrebări referitoare la partea artistică la care buni nu-mi poate răspunde și, uneori, îmi trece prin cap că nici nu-i place. Ar fi frumos să i le pun unui maestru care nu are nici un interes în această dispută.

Orsola îi urmează pe buni și pe Dominic în spatele atelierului. Gianluca mai scoate câteva mostre și le pune pe masa de lucru. Mă așez și încep să aleg câteva asupra cărora va decide buni. O piele suplă de vițel de culoare bej ar fi o alegere excelentă pentru modelul nostru Osmina. Când mă uit prin atelier, există atâtea variante, încât mi se învâрте capul. Piei în nuanțe de crem și abanos, gofrate cu mici simboluri florentine aurii, altele cu motive asemănătoare împletiturilor de răchită, multe în culori la care doar am visat: lac azuriu pal, piele întoarsă de un roșu-închis ca rubinul, imitație de leopard pe fond negru lucios din păr de cal.

Gianluca trage un sertar din dulapul cu produse și îl așază pe masă. Este plin cu șireturi de piele în culori pastelate – verde mentă, roz și auriu –, cu cataramă de piele albe, cu fâșii de piele neagră și cu funde de lac ale căror elemente de fixare sunt făcute artizanal. Golesc conținutul sertarului pe masă, pentru că se pare că nu există două obiecte cu același stil.

Risipesc mormanul, separând mostrele. O strălucire metalică îmi ia ochii. Trag din grămadă o împletitură din piele aurie, panglică de satin alb și piele de vițel albă. E o împletitură pe care ai putea-o vedea asortată la o poșetă scumpă, sau chiar ca bordură la o haină de piele, foarte

apropiată de stilul Chanel. Nota de originalitate este dată însă de un al patrulea element – un fir de cânepă răsucită, care îi dă auriului un efect de paie și fân.

– Orsola împletește piele, îmi spune Gianluca.

– Este splendidă. Studiez împletitura aurie la lumină. Tocmai am desenat un pantof la care se potrivește.

– Orsola poate face orice îți trebuie.

– E foarte talentată. Și frumoasă. Soția ta trebuie să fie mortală, pentru că fiica ta... adaug eu fluierând.

Zâmbește.

– Mama Orsolei este minunată. Dar suntem divorțați.

– Credeam că divorțul este interzis în Italia.

– Nu mai e.

Se întoarce și deschide un dulap plin cu bucăți de piele întoarsă în culori deschise. Scoate afară câteva mostre și le pune pe masă.

Buni apare în ușa din spatele atelierului și bagă capul pe ea. În clipa asta, genunchii nu par să o mai deranjeze.

– Ei, ai văzut ceva care să-ți placă?

– Avem probleme. Ridic o bucată de piele moale de vițel. Toate îmi plac.

Dominic stă în spatele bunicii și o ține de talie.

– Din asta nu mai am prea multă, spune.

– Câtă vă trebuie? întrebă Gianluca.

– Dintr-o foaie scoatem cam trei perechi, nu, buni?

Buni confirmă din cap.

– Aveți patru foi? îl întreb pe Gianluca.

– Avem.

– Le luăm. Mă uit la buni.

E din nou de acord.

– Val, de ce nu alegi tu și restul?

– Pentru că nu știu sigur ce ne mai trebuie. Vocea mi se stinge.

– Ba da, știi.

– Buni, e necesarul pe un an întreg. Ai încredere în mine?

– Absolută.

Buni se întoarce spre Dominic.

– Vezi genunchii ăștia? Își ridică fusta. Îmi trebuie alții noi.

– Alții noi?

– De titan. Mi s-a spus că îmi vor face picioare de dansatoare și că o să mă pot cățăra pe dealurile astea ca o capră. Dar până atunci, va trebui să mă sprijin de tine.

Dominic îi întinde brațul, bunica se încolăcește de el și se întorc amândoi să plece.

– Îî... unde vă duceți? strig pe un ton glumeț.

– Dominic vrea să-mi arate o tehnică nouă de gofrat pielea.

„Mai mult ca sigur“, îmi spun în gând după ce pleacă. Gianluca a scos de pe rafturi un alt teanc mare de piei, ca să mă uit la ele.

Îmi scot carnetul de schițe din geantă și îl răsfoiesc, ca să găsesc lista cu ce ne trebuie.

Gianluca se afla tocmai în spatele meu când am deschis carnetul exact la pagina cu schița pantofului Bergdorf.

– Tu l-ai făcut? mă întrebă.

Îi fac semn din cap că da.

– *Bellissima!* Ochii i se îngustează când se uită mai bine la el. Ambițios, nu?

– Păi, e complicat, dar...

– Si, si, mă întrerupe cu un zâmbet. O s-o scoți la capăt. Tu l-ai creat și tot tu îi vei da viață.

Îmi îndrept atenția spre una dintre foile de piele de pe masa din fața noastră. Gianluca mă urmărește cum examinez pielea la lumină, încercându-i patina, finisajul și suplețea. Răsucesc colțul pieii, așa cum m-a învățat buni, căutând fisuri sau cute, dar materialul este la fel de neted și de moale în mâna mea ca un aluat.

Uneori, tăbăcarii adaugă niște substanțe în soluțiile de finisare, pentru a acoperi defectele pieii. Cum pantofii noștri sunt făcuți manual, nu poți ascunde defectele din material așa cum se procedează cu pantofii realizați

industrial. Deseori refacem cusăturile după ce clienta probează pantofii, așa că ne trebuie o piele rezistentă, fără cusur. Îmi plimb mâinile pe suprafața mătăsoasă a pielii întoarse. Nu e de mirare că familia mea a colaborat de ani de zile cu această firmă. Are marfă clasa întâi. Îmi ridic privirea spre Gianluca și zâmbesc aprobator.

Îmi întoarce zâmbetul.

Iau câteva foi de piele din grămadă și le pun deoparte. Grosul lor îl pun la loc pe un raft de lângă mine.

Se pare că Gianluca stă în ușă de o bună bucată de timp. La ce se uită? Îl privesc. Pare amuzat, ceea ce este ciudat, pentru că nu am spus nimic. E ceva amuzant la mine, fără să-mi dau seama? Cred că asta explică termenul *Ceahazlie*. E bine de știut, dar pentru moment ajunge.

— E-n regulă, mă descurc.

Fac semn cu împletitura spre el că este liber să plece.

— *Va bene*. Îmi zâmbește larg și pleacă. Dar cred că mai degrabă ar vrea să rămână.

Lago Argento

Mă trezește sunetul ploii ușoare care răpăie pe acoperișul de țiglă. Ceasul arată cinci dimineața. Nu vreau să ies de sub păturile călduroase, dar am lăsat toate ferestrele deschise, iar podeaua s-a umezit de la ploaie. Mă scol și închid fereastra care dă spre iaz, apoi pe cele care dau spre piață.

Deasupra orașului plutește o pâclă joasă, ca smocurile de vată de zahăr. Prin ceață, văd o femeie care se îndreaptă spre hotel. Sunt curioasă să văd cine umblă pe afară la ora asta matinală.

Femeia se mișcă încet, dar pe măsură ce se apropie, o văd cum își leagă colțurile eșarfei sub bărbie. E buni. Ce caută afară la ora asta? Trenciul ei este descheiat de la talie în jos, iar pe sub el îi văd fusta verde pe care o purta ieri. Doamne, Dumnezeu! Nu a dormit în camera ei astă-noapte. Aseară, am cerut îngăduința de a pleca de la cina târzie pregătită de familia Vechiarelli, știind că trebuie să mă ocup de niște e-mailuri și să-mi verific lista cu materialele care trebuie cumpărate astăzi. Dar aș putea spune și că eram a cincea roată la căruță, fiindcă buni voia să rămână singură cu Dominic.

Aud ușa de la camera ei închizându-se încetișor. Când aud apa curgând în baie, profit și mă duc în vârful picioarelor în pat. Îndes marginile așternutului sub mine și închid ochii.

Mă trezesc din nou la șapte. Sar din pat, fac o baie, mă pieptăn și mă îmbrac. Apoi bat la ușa camerei bunicii. Nu răspunde. Deschid ușa și mă uit curioasă prin camera ei. Patul este făcut. Bineînțeles! N-a dormit în el. Îmi înșfac geanta, agenda și telefonul și cobor.

Buni stă la o masă și citește ziarul. Poartă o fustă bleumarin și un pulover de cașmir asortat. Părul ei este pieptănat cu grație, iar pe buze s-a dat cu un ruj roz.

– Scuze, am dormit mai mult.

– E doar șapte. Mă privește pe deasupra ziarului.

– Da, dar avem atâtea de făcut astăzi. Drumul cu mașina până la Prato durează două ore, nu?

– Da. Voiam să vorbesc cu tine despre asta. Pune ziarul jos și mă privește. Ai putea merge fără mine?

– Păi, bine, buni, dacă ești sigură că poți avea încredere în mine să aleg materialele...

– Sunt sigură. Ai făcut o treabă minunată ieri cu pielea. Gianluca te va duce cu mașina la Prato.

– Tu ce faci astăzi?

– Dominic mă ia la un picnic.

Signora Guarasci pune pe masă cafeaua fierbinte, laptele aburind și zahărul. Aduce și un coș cu chifle, o untieră de metal cu unt nesărat și gem de mure.

– Ați dormit bine? Întrebă signora.

– Da, răspundem amândouă.

– Nu știu cum poți să spui că ai dormit bine, buni. A tunat așa de tare.

– Oh, da, aprobă.

– Mă și mir că ai putut dormi.

– Da, dar destul de greu, spune neluându-și ochii de pe ziar.

– Toate bubuiturile, și pocniturile, și tunetele, și fulgerele alea...

Continuă să citească.

– A fost furtună mare.

– Buni, te-am prins.

– Valentine! Unde vrei să ajungi? Buni lasă ziarul jos și se uită în jur. Spre norocul ei, suntem în continuare singurii clienți de la Spolti Inn.

– Când m-am trezit azi-dimineață pe la cinci și m-am dus să închid ferestrele pentru că ploua, te-am văzut venind.

– Oh, exclamă ea. Ia din nou ziarul și se preface că se uită pe el. Nu puteam dormi din cauza diferenței de fus orar și am ieșit la o plimbare matinală.

– În fusta de ieri?

Lasă ziarul.

– Și tu acum... Roșește la față. Ajunge!

– Cred că e minunat.

– Crezi?

– Sunt absolut sigură.

– Numai că e puțin ciudat... începe ea.

– Fiindcă descopăr o nouă față a ta?

– Ei bine, da. Își drege vocea. Și nu e o nouă față a mea, *sunt* tot eu.

– De acord. De fapt, sunt mai mult decât de acord. Sunt fericită pentru tine. Cred că oricum este dificil să găsești dragostea pe lumea asta, dar ca tu să ai... nu găsesc puterea să rostesc cuvântul „iubit“, așa că spun: ... un *prieten* este un dar. Așa că de ce să ne prefacem că nu este așa? Nu e nevoie să vii agale de pe deal dimineața și să te porți ca și când ai fi fost aici. Împachetează-ți lucrurile, du-te acolo și stai cu el. Ce se întâmplă în Arezzo, în Arezzo rămâne.

Buni râde.

– Mulțumesc. Soarbe din cafea. Și e valabil și pentru tine.

– Hei, eu sunt rezervată deja.

Mă uit pe fereastră și mi se pare că New Yorkul și toate problemele noastre sunt la un milion de kilometri depărtare. Pentru o clipă, uit de concursul de la Bergdorf, de datoria noastră care crește și de chinul de a avea de-a face cu Alfred. Mă decid să-l dau chiar și pe Roman deoparte până când vom ajunge la Capri, pentru că am obosit să analizez situația noastră. Tot ce văd acum este primăvara

care cuprinde Italia, cu micii muguri verzi care se desfac pe crengile cenușii.

– Dar, înainte de a pleca, trebuie să-mi spui ceva. Îmi scot agenda.

– Ce?

– Cât satin *duchesse* cu fața dublă ne trebuie pentru atelier?

Îl aștept pe Gianluca să mă ia de pe trotuarul din fața hotelului Spolti. Ceața dimineții s-a dus, lăsând pavajul curat și umed, și aerul, răcoros.

Arezzo este cunoscut pentru climatul său montan vântos și își merită pe deplin renumele. Port o rochie fără mâneci, din lână roz, cu un bolero asortat, pe care mama l-a găsit redus cu 75 la sută la Loehmann's. Dacă e să-i dăm cezarului ce-i al cezarului, mama insistă că poți găsi lucruri grozave la Loehmann's *dacă* le cauți. Boleroul a fost una dintre marile ei victorii, pentru că este nemaipomenit, dintr-un cașmir plin, de culoarea nisipului.

Gianluca parchează lângă trotuar și coboară din mașină. O ocolește și îmi deschide portiera.

– Bună dimineața, spune.

– Bună dimineața.

Când urc, prind o dâră din mirosul pielii lui; e răcoasă și miroase a lămâie. Închide portiera după mine, ținând mânerul ca și când ar fi încuietura unui seif de bancă. Sunt sigură că Dominic l-a avertizat că, dacă se întâmplă cumva să cad din mașină cât timp sunt în grija lui, va fi obligat să-l omoare, în numele bunicii.

Gianluca ocolește mașina prin față și se așază pe scaunul șoferului. Are un Mercedes model vechi, dar în interior încă stăruie mirosul de piele proaspătă, în timp ce exteriorul bleumarin a fost lustruit atât de bine încât strălucește ca oglinda.

Gianluca apasă pedala de accelerație ca și când ar pleca în trombă din viteza întâi, la startul cursei NASCAR de la Poconos.

–Uau, îi spun. Fii drăguț și ține-o sub o sută patruzeci la oră.

Mă uit peste e-mailurile mele. Îi răspund lui Wendy în legătură cu hotelul, lui Gabriel îi spun despre piele, iar mamei despre buni. Roman îmi scrie:

Visez la tine și la Capri. R.

Îi răspund:

În ordinea asta? V.

–Îți place chestia aia? arată Gianluca spre telefonul meu.

–N-aș putea să trăiesc fără el. Mă ajută să păstrez permanent contactul cu toți cunoscuții mei. Ce să fie rău în asta?

Râde.

–Când mai ai timp să gândești?

–Ce întrebare amuzantă! De fapt, aseară l-am închis, am făcut o baie și am citit ceva.

–*Va bene, Valentina.*

Ce ciudat, numai tata mi-a spus Valentina.

Continuă:

–Nu-mi plac chestiile astea. Îți tulbură viața. Nu te poți duce nicăieri fără să se țină după tine bipurile și melodiile lor prostești.

–Îmi pare rău să-ți spun, Gianluca, dar cred că lucrurile astea – ridic celularul – vor dăinui.

–Ah!

Gianluca desființează întregul sistem de comunicații modern cu o fluturare din mână.

–Oh, îmi pare rău. Sunt prost-crescută că scriu e-mailuri în loc să vorbesc cu tine.

Îi surprind cu privirea surâsul din colțul gurii. „În regulă, Gianluca“, îmi spun în gând, „ești italian. Ești bărbat. Cam atât știu despre tine.“

– Sunt numai ochi și urechi, îi spun.

Ca să-mi răsplătească întreaga atenție, Gianluca încetinește des pentru a-mi arăta exteriorul unei biserici rococo, sau un altar al Sfintei Fecioare făcut de vreun țărăn credincios pe marginea drumului, sau un copac local care crește numai în această parte a lumii. La periferia orașului Prato, face un ocol de pe autostradă pe un drum lăturalnic. Mă prind de mânerul de deasupra ușii, în timp ce săltăm pe drumul cu pietriș.

Când Gianluca încetinește, văd printre copaci un lac. Licărește ca taftaua de mătase azurie. Malurile apei sunt ascunse de tulpinile de un verde-închis ale ferigilor sălbătice, care se apleacă și se răsucesc pe țărni. Mă oblig să țin minte combinația de culori. Ar fi spectaculos să creez un pantof de un albastru rece, *decorat* cu pene verzi. Cobor geamul pentru a privi mai bine. Razele soarelui lovesc apele ca o puderie de săgeți argintii.

– Asta e unul dintre locurile mele preferate. Lacul Argento. Aici vin să meditez.

Vibrațiile celularului meu sparg liniștea plăcută. Sunt înspăimântată că profanez locul magic al lui Gianluca.

– Răspunde! Nu mă pot lupta cu progresul.

Îl privesc pe Gianluca. Râde, apoi râd și eu. Caut în geantă și îmi verific telefonul.

Roman îmi scrie:

Tu ești pe primul loc. Întotdeauna și pentru veșnicie. R.

Zâmbesc.

– Vești bune? întreabă Gianluca.

– Oh, da.

Pun telefonul la loc în geantă.

Fabrica de mătase din Prato este un complex întins de clădiri moderne, vopsite într-un bej anost și înconjurată de un gard ornamental înalt din oțel. Micul spațiu verde din jur îi dă un aspect îngrijit.

Mulți creatori renumiți vin aici să cumpere materiale. La Prato vin și cei din vechea gardă, europenii vizionari precum Karl Lagerfeld și Alberta Ferretti, dar și noile talente, cum ar fi Phillip Lim și Proenza Schouler. Unii creatori iau chiar și resturile de pe jos pentru a crea combinații de materiale originale; evident că până și aburul de aici e valoros.

Gianluca prezintă actul de identitate când intrăm pe poartă. Mie îmi cer pașaportul. Gianluca îl deschide la pagina cu fotografia și îl dă paznicului.

După ce parcăm, aștept ca Gianluca să vină să-mi deschidă portiera. A fost politicos în legătură cu telefonul, așa că nu am de gând să-i subminez bunele maniere italienești. Când deschide portiera, mă ia de mână să mă ajute să ies. La atingerea mâinilor simt un ușor fior pe șira spinării. Probabil că din cauza aerului de primăvară, care e încă răcoros, chiar sub soarele cald.

Trecem de intrare și ajungem într-o mică sală de recepție cu ghișeu. Gianluca se duce la ghișeu și cere să o vadă pe Sabrina Fioravanti. În câteva momente, ne întâmpină o femeie cam de vârsta mamei, cu ochelarii de vedere atârnați cu un lanț la gât.

– Gianluca!

El o sărută pe amândoi obrazii.

– Ea e signora Fioravanti.

Îmi apucă mâinile, mulțumită că mă vede.

– Ce face Teodora? vrea să știe.

– Bine.

– *Vecchia*? spune signora. La fel ca mine.

– Numai la ani, nu și în spirit.

Încep să-mi imaginez ce face bunica mea de optzeci de ani exact în clipa asta.

O urmez pe Sabrina în fabrică, în hala unde se desfășoară operațiunile finale. Aici, mătasea decorată este călcată și rulată pe valțuri, care înfășoară materialul pe mosoare uriașe ce ajung la grosimea unui trunchi de copac. Nu mă pot abține să nu ating materialele – satin de bumbac mătăsos, brodat cu un minunat fir auriu, și catifea cu imprimeuri în relief, cu pătrate de mătase naturală.

–Vă trebuie materiale cu față dublă? mă întrebă Sabrina.

–Da. Caut lista în geantă. Și tafta cu dos de catifea și, dacă aveți, și mătase striată. Respir adânc.

–E vreo problemă? mă întrebă Gianluca. Arată către cutele adânci dintre sprâncenele mele care au format un unsprezece. Pari îngrijorată.

–Nu, doar mă gândeam, mint. Iar atunci când gândesc, sprâncenele mele se unesc.

–Cum așa?

–Ei, știi tu, de îngrijorare. Nu le lua în seamă.

Sabrina se întoarce cu un tânăr care aduce un teanc de mostre de material. O să-mi ia o bună parte din zi să mă uit la ele. Acum știu de ce am riduri de îngrijorare. E o treabă grea, și buni nu este aici să mă ghideze. Este prea ocupată să intre în grațiile lui Dominic, sub soarele Toscanei, ca să se târască la această fabrică și să caute printre sute de mostre de material pentru a găsi ceea ce ne trebuie. Mă simt abandonată, asta e tot. Dar acum e prea târziu, suntem aici și trebuie să mă descurc singură.

Sabrina pleacă. Îmi trag un taburet și îmi pun geanta alături. Gianluca își trage și el un taburet și se așază de cealaltă parte a mesei, în fața mea. Pun lista scrisă de mine pe masă și încep să triez materialele.

–În regulă. Mă uit la Gianluca. În primul rând, am nevoie de un satin jaquard rezistent. Bej.

Gianluca scotocește într-un teanc și scoate din el o mostră. O ridică.

–Nu prea mult roz în bej, îi spun. Mai mult auriu.

Dau deoparte materialele care sunt prea subțiri, chiar dacă le-am adăuga o căptușeală. Gianluca îmi urmează indicațiile. Apoi începe să așeze unul peste altul materialele mai solide. Descopăr un satin gros cu față dublă, brodat cu firicele aurii filigranate. Mă întreb dacă îl putem tăia pe broderie, și îl dau la o parte indecisă.

–Nu-ți place materialul ăla? mă întrebă.

–Ba da. Dar nu cred că pot tăia tiparul pe lângă model.

Gianluca ridică mostra.

–Ba poți. Cumperi mai mult material și repeți tiparul pe el. Împătorește materialul de pe masă, cu modelul suprapus. Vezi? E același lucru ca la piele.

–Ai dreptate.

Pun mătasea cu firicele deasupra teancului unde am așezat ceea ce vreau să cumpăr. Gama de produse este foarte variată, dar alegerea te captivează. Încep să-mi imaginez pantofi din fiecare mostră pe care o aleg: crep, *peau de soie*, matlaseu și un postav satinat cu dungi *ton sur ton*. Mă las pradă distracției și alegerea devine din ce în ce mai rapidă pe măsura trecerii timpului.

–Îți place să faci pantofi? mă întrebă Gianluca.

–Tu ce crezi? Examinez un alt material de pe listă. Îți place să tăbăcești piei?

–Nu prea mult. Acum Gianluca are numărul unsprezece între ochi. Mă cert cu tata. O facem de mulți ani. Dar de când a murit mama e mai rău.

–De când e văduv tatăl tău?

–În noiembrie se împlinesc unsprezece ani. Ia un vraf de mostre de materiale călcate de la capătul mesei. Părinții tăi trăiesc amândoi?

Dau din cap că da.

–Câți ani au? întrebă.

– Tata are șaizeci și opt. Dacă o întâlnești vreodată pe mama, nu trebuie să spui că știi, dar are șaizeci și unu. În familia noastră avem o problemă cu vârsta.

– Cum adică o „problemă cu vârsta“?

– Nu ne place să îmbătrânim.

– Cui îi place? zâmbește el.

– Câți ani ai?

– Cincizeci și doi, spune. Sunt prea mulți.

– Pentru ce? îl întreb. Ca să-ți schimbi meseria? Poți s-o faci într-o clipă.

Gianluca ridică din umeri.

– Este obligația mea să lucrez cu tata.

Pare resemnat în fața acestei situații, dar nu și nefericit.

– În America, atunci când ceva nu merge, schimbăm. Ne întoarcem la școală și ne dezvoltăm noi aptitudini, sau schimbăm slujba, sau firma. Nu e nevoie să te chinui cu ceva ce nu-ți place.

– În Italia, nu schimbăm. Dorințele mele nu sunt cel mai important lucru. Am responsabilități, pe care le accept. Tata are nevoie de mine. Îl las să creadă că el e șeful, dar siesta este din ce în ce mai lungă pe măsură ce îmbătrânește.

– Așa face și buni.

– Și tu lucrezi în afacerea familiei.

– Da, dar eu am ales. Am vrut să fac pantofi.

– Aici noi nu avem de ales. Visurile familiei devin și visurile noastre.

Mă gândesc la familia noastră și-mi dau seama că și la noi era la fel. Familia era mereu pe primul plan. Acum însă, se pare că generația mea a abandonat acest principiu. Nu aș putea lucra niciodată cu mama, dar cu bunica lucrurile stau altfel. Se pare că generația care ne separă ne-a determinat să adoptăm un țel comun. Ne înțelegem reciproc de o manieră care funcționează atât pe plan profesional, cât și acasă. Poate pentru că ea are nevoie de ajutor, iar eu am fost acolo la momentul potrivit ca să i-l

ofer. Dar visele mele și ale bunicii se întâlnesc pe undeva, și, din combinația asta, rezultă ceva nou pentru fiecare. În momentul ăsta, am impresia că vrea să îmi cedeze hățurile; nu contează că telegarul e șchiop și nu vede, pentru ea Firma de Pantofi Angelini valorează ceva, iar pentru mine este o moștenire neprețuită, în ciuda datoriilor în creștere și a pericolului care amenință producția de pantofi făcuți la comandă. Singura mea speranță este să mă agăț de ea, astfel încât să o pot transmite generației următoare.

Intru cu Gianluca într-un atrium înalt din centrul complexului, unde muncitorii din fabrică își petrec pauzele. Câțiva dintre cei mai tineri își butonează BlackBerry-urile, alții sporovăiesc pe celulare, în timp ce angajații de vârstă medie servesc câte un espresso sau un fruct. Sunt aici muncitori aproape de vârsta bunicii, ceea ce înseamnă o diferență uriașă față de America. Aici, artizanii mai în vârstă – maeștrii – sunt respectați, și fac o parte din procesul de fabricație a materialelor. Fratele meu Alfred ar trebui să vadă asta ca să înțeleagă de ce continuă bunică să muncească. După ani de muncă, satisfacția pe care artizanul o caută este perfecțiunea însăși. S-ar putea ca, după ani de studiu, de exercițiu și de experiențe, să nu ajungă la ea, dar se poate apropia. Țasta este un țel în sine, spre care merită să te îndrepti.

Gianluca îmi aduce o caffè latte, iar pentru el și-a luat o sticlă cu apă.

– Nevasta mea bea caffè latte, niciodată espresso.

– La fel ca mine.

Gianluca se așază alături de mine.

– Mă simt prost că ți-am căzut pe cap. Sunt sigură că ai și alte treburi mai importante de făcut.

– Oare? zâmbește.

– Sigur. Ai o fiică și o familie în Arezzo. Ai probabil un hobby sau o prietenă.

Râde.

– Ce e așa de comic?

– Nu ești discretă deloc.

– Păi, iartă-mă. Încercam să fac conversație.

Își bea apa cu înghițituri mari și lasă întrebarea în aer, precum zace pe masă grămada de materiale de mătase subțire, care nu ne trebuie. Dar tipul ăsta mă face curioasă și nu știu de ce. Nu am nimic de pierdut, așa că îl iau direct.

– De ce ai divorțat?

– De ce ești nemăritată? îmi răspunde el tot printr-o întrebare.

– Răspunde tu primul!

– Soția mea voia să ne mutăm într-un oraș mare, dar știa că nu pot să-l las pe tata. Așa că am căzut de acord ca ea să locuiască la Florența, iar eu în Arezzo, urmând ca în weekenduri să o vizitez, sau să vină ea acasă. Orsola mergea la universitate, și se părea că aranjamentul era bun. Făceam ceea ce trebuia, ceea ce voiam să facem. Dar asta nu era căsnicie.

– Sună perfect pentru mine. E foarte romantic să ai două existențe care se intersectează din când în când, și atunci iese cu scânteii.

– Nu merge. Asta înseamnă să-l iei pe celălalt pe garanție.

– Cunosc.

Motivele din spatele divorțului lui Gianluca seamănă mult prea mult cu scuzele mele când sunt dezamăgită de Roman. Câteodată simt că ne lăsăm relația în suspensie pentru ca să ne vedem de munca noastră. Totuși, într-un anume fel, cred că dragostea rezolvă problemele astea. Nu e dragostea cea mai practică emoție? Nu e o constantă?

– O mai iubești?

– Nu cred că poți iubi pe cineva care nu te iubește.

– Câteodată nu te poți abține.

– Eu pot, răspunde simplu. Acum vorbește-mi despre tine. Telefonul meu vibrează. Îl scot din geantă.

– E Gabriel, spun tare. O să-i răspund mai târziu.

– Iubitul tău? mă întrebă.

– Nu, nu. Doar prieten. Închid telefonul și îl pun la loc în geantă. Ar trebui să ne întoarcem la muncă, spun.

Îl urmez pe Gianluca, prin atrium, spre holul care duce în încăperea unde avem treabă. Între atrium și hol sunt uși de sticlă. Gianluca formează codul de acces. Mă uit la imaginea noastră reflectată pe sticlă.

– Frumos cuplu, nu? spune, întâlnindu-mi privirea pe sticlă.

Aprob politicoasă din cap. Îmi amintesc ce mi-a spus Gabriel când eram la colegiu. Mi-a spus că un bărbat nu-și petrece niciodată timpul cu o femeie dacă nu vrea ceva de la ea. Gianluca își petrece îngrozitor de mult timp cu mine. Mă întreb ce dorește. Afaceri mai bănoase? Poate. Dar noi facem un număr limitat de pantofi anual. E puțin probabil să dublez comanda de piele. Mai degrabă se poartă ca și când ar vrea să găsească o scuză ca să stea departe de tăbăcărie. Am auzit urletele. Nu e deloc de joacă și de glumă cu firma Vechiarelli & Fiul. Eu sunt scuza lui să petreacă ceva timp departe de atelier.

Ne întoarcem în camera de lucru și ne așezăm la masă. Sabrina ne-a lăsat un teanc nou de mostre pe masă.

– Este rândul tău, spune Gianluca. Vreau să-mi vorbești despre tine. Povestește-mi despre iubitul tău.

– Păi, îl cheamă Roman. Este bucătar la propriul lui restaurant de mâncăruri tradiționale italienești.

Gianluca râde.

– Toate mâncărurile italienești sunt tradiționale. Mâncăm aceeași mâncare de două mii de ani. O să te măriți cu acest Roman?

– Poate.

– Te-a cerut?

– Încă nu. Expresia feței lui Gianluca mă îngrijorează. Hei, așa, ca să știi, am mai fost cerută o dată!

– Bineînțeles că ai avut mulți pretendenți.

Mă uit fix în ochii lui. Glumește sau chiar crede că sunt o *femme fatale*? Lăsa-l să creadă ce vrea. Trecutul meu romantic, perioada de dinaintea lui Roman mi se pare acum istorie. Când călătorește, o femeie își poate reinventa sau șterge trecutul în întregime. Țasta este unul dintre marile avantaje de a pleca de acasă.

– Îți dorești copii? mă întrebă.

– Ei bine, multă vreme nu m-am gândit la asta. Dar acum cred că așa vrea.

– Câți ani ai?

– Fac treizeci și patru la sfârșitul lunii.

Fluieră încetisor.

– Ai face bine să te grăbești.

– Ești cumva de la poliția natalității?

– Nu, sunt doar mai bătrân și am experiență. Ca să crești copii ai nevoie de energie. Ar trebui să o faci curând. E cel mai bun lucru pe care-l poți realiza în viață.

– Orsola este foarte frumoasă și are un suflet mare. Trebuie să fii foarte mândru de ea.

– Ea este cel mai bun lucru care a ieșit din căsnicia mea.

– Crezi că o să te mai însori?

– Nu, răspunde repede.

– Ești hotărât în privința asta.

– O am pe fiica mea. Ce rost ar mai avea o altă căsătorie?

– Oh, nu știu. Poate dragostea?

– Nu dragostea ține o căsătorie, spune. Poate cu dragostea începe, dar se termină cu altceva.

– Adevărat? Pun mostrele jos și mă aplec înainte. Explică, te rog.

– Pe vremuri, în Italia, căsătoria era o uniune între două familii, începe el.

– Da, și o uniune a averii, spun, aprobând din cap. Un fel de afacere.

– Adevărat. Și a credințelor, cum să trăiești și să-ți construiești o viață în comun. Dar, uneori, familiile nu se

potriveau. Cred că soția mea m-a iubit, dar spera că voi realiza lucruri mărețe. Când nu am reușit, a plecat.

– La ce se aștepta?

Își flutură mâna în aer.

– La o viață de oraș.

– Să știi, Gianluca, viața la oraș nu e așa de urâtă.

– Nu-mi place.

– De ce să nu-ți placă? Este cea mai frumoasă. Eu și buni locuim în Greenwich Village, în New York. Și avem o grădină pe acoperiș unde creștem roșii, iar uneori, noaptea, este atât de liniște, încât crezi că te afli pe malul lacului pe care mi l-ai arătat azi-dimineață. Serios.

– Nu te cred.

– Poate pentru că sunt atât de multe clădiri și locuim atât de înghesuiți, dar asta ne face să apreciem mai mult natura. Fiecare copac este fascinant. Florile sunt prețuite. Orașenii iubesc florile atât de mult, încât se vând în buchete la colț de stradă tot timpul anului.

– Prefer un câmp cu flori.

– Păi, poți avea și așa ceva, dacă faci o călătorie cu trenul până la Grădina Botanică din Bronx. Și cerul se vede mai bine de acolo. Bineînțeles, nu cred că, în materie de culori, poate concura cu cerul Italiei, dar și ce avem noi este foarte frumos. Poluarea produce niște apusuri de soare purpurii minunate peste New Jersey.

Râde.

– Totul e să nu respiri.

– Iar cel mai frumos este faptul că imobilul nostru are vedere spre Hudson. Râul este larg, și adânc, și curge pe lângă Staten Island, către Oceanul Atlantic, printr-o buclă uriașă. Când vine iarna, râul îngheață și formează o întindere uriașă de cristale argintii. Nu îngheață niciodată pe toată suprafața dintre maluri, ca un lac – pe care poți patina – în schimb, se sparge într-un puzzle gri de bucăți mari de gheață, care plutesc pe apă până când soarele le topește. Zile întregi, când este foarte frig, poți vedea sloiurile

gri frecându-se unele de altele. Și noaptea, dacă te plimbi pe malul râului, singurul sunet pe care îl auzi este ciocnirea ușoară a bucăților de gheață unele de altele, în timp ce plutesc pe suprafața apei care se scurge pe sub ele.

– E atâta liniște?

– Aproape totală. În timpul iernii, parcurile și aleile sunt goale. Mă plimb și parcă totul este numai al meu. Mă întreb cum de poți avea gratis acces la aceste priveliști. Dar așa e.

– Ți aparțin.

– Doar mă prefac că e așa. Iarna trecută, într-o dimineață, mă plimbam singură pe dig. Râul era înghețat, dar ceva deosebit mi-a atras atenția. O străfulgerare de un roșu-rubiniu, care se legăna pe o bucată de gheață. Așa că am mers până la capătul digului. Trei pescăruși prinseseră un pește, unul mare. Îl străpunseseră cu ciocurile și îl mâncau. Roșul pe care l-am văzut la distanță era sângele peștelui. La început, m-am întors. Dar apoi am simțit nevoia să privesc spectacolul. Era ceva irezistibil în combinația de culori, cu râul negru, gheața argintie și sângele maroniu al peștelui. Era oribil, și totuși frumos. Nu-mi puteam dezlipi privirea.

Gianluca ascultă cu atenție fiecare cuvânt pe care îl spun. Continui:

– În acea dimineață am învățat ceva despre mine.

– Ce-ai învățat?

Gianluca se apleacă spre mine în așteptarea răspunsului.

– Pot descoperi partea frumoasă în cele mai urâte momente. Obişnuiam să cred că arta trebuie să fie legată de lucrurile care îmi aduc bucurie și îmi dau speranță. Dar am descoperit că arta poate fi găsită în toate aspectele vieții, chiar și în durere.

În timp ce Gianluca mă duce înapoi spre Arezzo, mă uit prin mostrele de material selectate la fabrica de mătase. Preferata mea este o mătase cu două fețe, având un

model care se repetă și care reprezintă niște cale pictate de mână. Îmi imaginez că folosesc materialul pentru a face o pereche de balerini eleganți cu paspoal de catifea neagră. Printre mostre nu se numără decât puține din vechile noastre materiale. Sper că buni va fi de acord. Am făcut un pas important și am mers mai departe, cu comenzile. Am avut un moment de euforie totală când am semnat pentru prima dată o comandă, în care numele meu apărea acolo unde scria DESIGNER.

Apusul nu durează foarte mult aici, pentru că soarele coboară în spatele dealurilor. Amurgul pare să dureze câteva clipe, apoi luna răsare pe cerul purpuriu ca o rozetă de frișcă. Este o lună romantică, și nu este de mirare că bunica mea se află sub vraja ei.

–Știi, tatăl tău și bunica mea...

Gianluca își mută privirea de la drum către mine.

Fac cu mâna semnul internațional pentru sex.

Râde.

–De mulți ani. De când a murit bunicul tău.

–Așa de demult? Ia te uită! Credeam că știu toate secretele familiei.

–Erau prieteni buni. Acum e mai mult decât atât.

–*Mult* mai mult.

–Tatăl meu și bunicul tău au fost buni prieteni. Foarte inteligent. O mare personalitate. La fel ca tine, spune Gianluca în timp ce iese de pe autostradă pe un mic drum lateral.

–Alt lac? Îl întreb.

–Nu. Cina, zâmbește el.

În luminișul din fața noastră apare o clădire de țară fermecătoare, din piatră, luminată de torțe la intrare. Afară sunt parcate câteva mașini.

–Aici e Montemurlo, spune el. Suntem la jumătatea drumului spre casă.

După ce a parcat mașina, mă conduce spre restaurant, ținând mâna pe spatele meu. Îmi dau seama că iuțesc

pasul, dar și el face pașii mai mari, pentru a rămâne lângă mine. Când ajungem la ușă, Gianluca îmi face semn să trec prin sala de mese goală și să ieșim prin spate.

Pe veranda mărginită de un zid scund de piatră de râu sunt așezate o duzină de mese. Fețele de masă din pânză albă călcată sunt luminate de lumânări mici. Un șir de torțe strălucitoare aflate pe perete aruncă fascicule de lumină pe câmp. Aud un zgomot de apă care curge.

La o distanță oarecare, se află o cascadă magnifică, a cărei apă se scurge de pe versantul muntelui într-un mic lac. Imaginea lunii reflectate în apă seamănă cu faldurile de dantelă albă pe tafta neagră.

– Dacă și mâncarea este la înălțimea peisajului, ne-am scos, îi spun.

Gianluca îmi ține scaunul să mă așez la masă. Mi-l aranjează cu fața spre cascadă. Apoi și-l întoarce pe al lui spre mine și își așază picioarele lungi unul peste altul. Ultimul bărbat pe care l-am văzut stând așa a fost Roman, lângă barul bunicii, după ce mi-a pregătit cina.

Apare și chelnerul, și conversează cu Gianluca într-o italiană rapidă și într-un dialect toscan care începe să-mi sune cunoscut. Chelnerul desface o sticlă cu vin și o pune pe masă. A început să chelească, are ochelari și, înainte de a se întoarce la bucătărie, mă măsoară de sus până jos, ca și când ar cumpăra carne pentru tocană.

Închid meniul.

– Știi ceva? Comandă tu pentru mine.

– Ce îți place? mă întrebă.

– Orice.

Râde.

– Orice?

– Trist, dar adevărat. Fac parte din acea categorie rară de femei numite mâncătoare *adevărate*. Nu mi-e scârbă, nu am alergii sau repulsii.

– Ești singura femeie din lume de genul ăsta.

– Oh, sunt unică, Gianluca.

Chelnerul aduce o farfurie cu felii de pâine prăjită italienească, crocantă și acoperită cu felii subțiri de prosciutto stropite cu sirop de mure. Gust.

– Îți place?

– *La nebunie!* Ți-am spus. Îmi place orice mâncare. Aduceți-mi un borcan din mierea asta.

În timp ce se pregătește mâncarea, discutăm despre ziua petrecută la fabrică și despre arta delicată a gofrării pieii. În sfârșit, chelnerul aduce un bol mare cu paste, scăldate în ulei de măsline. Apoi scoate din buzunarul vestei un borcan mic. Desface capacul și scoate o trufă (care arată ca un nap zgrunțuros și bej) dintr-o cârpă albă de bumbac. Apoi taie cu un cuțit argintiu subțire felii străvezii și lungi de trufă, care cad peste paste până când le acoperă.

– Îți plac trufele?

– Da, spun cu gura plină de paste untoase și de gustul dulce de pădure al trufelor. Mă simt ciudat mâncând trufe, e ca și când l-aș înșela pe Roman.

– Îți place să mănânci. Femeile spun întotdeauna că le place să mănânce, dar apoi ciugulesc la masă ca păsărelele.

– Nu e cazul meu, îi spun. Mâncarea e printre primele trei pasiuni.

– Și celelalte două?

– O bicicletă cu patru viteze într-o zi călduroasă de vară și o rochie de bal John Galliano într-o noapte friguroasă de iarnă. Sorb din vin. Care sunt ale tale?

Gianluca stă o clipă și se gândește.

– Sexul, vinul și un somn bun noaptea.

Asta cu somnul scoate în evidență diferența de vârstă de optsprezece ani dintre noi. *Părinții* mei își pierd o gramadă de timp vorbind despre somn. Oricum, n-o să-i atrag atenția despre asta lui Gianluca și nici n-o să-i spun că singurii bărbați mai în vârstă cu care mi-am petrecut vreodată timpul au fost bunicul și tata. Poveștile de dragoste

din lunile mai-decembrie nu au fost niciodată pasiunea mea. Când e vorba de dragoste, îmi plac toate cele patru anotimpuri, savurate separat și unul după altul. Cu siguranță nu vreau să sar de la vară direct la iarnă, dar timpul petrecut cu Gianluca m-a ajutat să înțeleg valoarea prieteniei cu un om mai în vârstă. Au multe de oferit, mai ales când dragostea iese cu siguranță din ecuație. Am învățat multe de la el astăzi – numai sfatul cu privire la coaserea unor modele identice a făcut să merite călătoria. De asemenea, mă ascultă, ca și când tot ce aş avea de spus ar conta. Bărbații tineri se prefac adesea că te ascultă, dar gândul le stă la modul în care se va sfârși seara, și nu la cum se desfășoară ea.

Chelnerul se oferă să ne aducă espresso. Gianluca îi spune să aștepte.

– Vreau să-ți arăt ceva. Vino!

Sunt câteva trepte de piatră în fața porticului care dă spre câmpul întins din fața cascadei. Sare în jos peste trepte, semn clar că a mai fost aici de multe ori. Îl urmez.

Iarba e deja umedă de roua nopții, așa că îmi scot sandalele și merg desculță. Gianluca se întinde și îmi ia sandalele, pe care le ține într-o mână, iar cu cealaltă mă ia de mână. Găsesc că asta e mai mult decât o ușoară intimitate, dar nu pot să-mi închipui cum să-i dau drumul fără să par nepoliticoasă. Plus că mai e și vinul. Am băut două pahare. De-abia am mâncat astăzi, așa că în timp ce traversăm câmpul, plutesc pe norul acela minunat numit exaltare, dată de două pahare.

Ajungem la un lac adânc cu apă de culoare albastru-indigo, de la baza cascadei. Se întoarce spre mine. Apa face atâta zgomot că nu putem vorbi. Îmi scot mâna dintr-a lui și o strecor în buzunar. O fi mai bătrân, dar este totuși bărbat, iar dacă am de gând să mă agăț de ceva, acel ceva va fi Roman Falconi de acasă.

Întind mâna după pantofi. Mi-i dă. Mă retrag tiptil înapoi spre masa noastră, unde chelnerul a lăsat un caffè

latte pentru mine, un espresso pentru el și un castron cu piersici coapte.

Mă urc în pat și îmi deschid celularul. Îl sun pe Gabriel.

– Cum e Italia?

– Periculoasă, îi spun.

– Ce s-a întâmplat?

– Buni are un iubit.

– Oh, tipul *à la* de pericol. Să văd dacă am înțeles bine. Buni are un iubit, iar eu sunt singură? Ce părere ai?

– Hei, nu-mi place cum sună asta.

– Știi ce vreau să spun. Are optzeci de ani! Bineînțeles că optzeci de ani de vioiciune, admite Gabriel.

– Dar nu e numai asta. Fiul iubitului ei a pus ochii pe mine.

– Ia-l!

– Nu pot face asta! N-o să-l înșel niciodată pe Roman.

– Atunci de ce-mi povestești chestia asta? Hei, *fără inel n-ai nici o treabă*. Filosofia lui Gabriel: nu poți înșela pe cineva atâta timp cât nu ți-a dat inelul de logodnă. Câți ani are Marmaduke?

– Gianluca. Cincizeci și doi.

– Îi poartă frumos sau urât?

– Frumos. Cel puțin sunt cinstită. Totuși, este încărunit.

– Cine nu e?

– Uită că am spus ceva. Sunt îndrăgostită de Roman.

– Mă bucur, pentru că ăsta e singurul mod în care pot să capăt o masă la Ca' d'Oro. Și vreau o masă la Ca' d'Oro ori de câte ori pot s-o capăt. Prietenul tău este mortal.

– Te-a tratat bine?

– Și-a dat toată silința. Ai fi crezut că sunt criticul gastronomic de la *New York Times*, când eu de-abia deosebesc o ceafă de porc de un picior de miel.

– Bravo ție! Hei, ai văzut-o pe noua ajutoare a lui Roman?

– Da. O cheamă Caitlin Granzella. Am cunoscut-o când am făcut turul bucătăriei.

–Și?

–Ești departe de casă. Nu trebuie să-ți faci gânduri.

–Gabriel!

–Bine, bine. Trebuie să fii cinstit. Imaginează-ți-o pe Nigella Lawson. Fața și corpul. Subțire, dar cu forme. E făcută ca o sticlă de Prell.

Nu spun nici o vorbă. Nu pot. Iubitul meu are o ajutoare superbă, iar eu sunt plecată de *săptămâni de zile*.

–Valentine? Respiră! Și nu-ți face griji! Cred că domnul Falconi are planuri serioase în legătură cu tine.

–Crezi?

–N-a vorbit decât despre Capri și despre cum o să-ți arate totul, și cum pentru prima dată în viață își va lua o vacanță adevărată pentru că există o singură fată pe lume cu care ar vrea să naufragieze pe o insulă italienească – și, tu ești aceea. Așa că nu-ți mai face probleme pentru domnișoara Felie și Cubuleț din bucătăria de la Ca' d'Oro. Nu pe ea o visează. E nebun după tine.

După ce ne spunem noapte bună, îmi las capul pe pernă și îl visez pe Roman Falconi. Mi-l închipui pe el, marea albastră, norii rozalii și soarele fierbinte de la Capri. În timp ce mă afund într-un somn adânc și plăcut, îmi imaginez brațele iubitului încolăcite în jurul meu pe nisipul fierbinte.

Insula Capri

Eu, împreună cu buni și Gianluca am făcut în Italia turul clasic al pantofarilor, cu o săptămână înainte de ultima noastră zi în Arezzo. Am mers cu mașina până la Milano și am fost la fabrica Mondiale, de unde am cumpărat suficiente cataramă, broșe și clipsuri de prindere pentru atelier, ca să mai facem încă zece mii de perechi de pantofi.

Cât am fost la Milano, ne-am întâlnit cu contactele de afaceri ale lui Bret, un grup de finanțiști italieni, care lucrează cu designeri care au un parteneriat în Italia și America. Tipii ăștia mi-au reconfirmat ideea lui Bret de a dezvolta o linie secundară, pe lângă pantofii noștri obișnuiți. Le-am explicat că tocmai dezvoltăm acel domeniu. Am menționat și posibilitatea de a face vitrinele de la Bergdorf, ceea ce pentru ei s-a dovedit o chestiune interesantă, fiindcă fac numeroase afaceri cu venerabila companie Neiman Marcus, care deține acum Bergdorf Goodman.

Am fost și la Napoli să ne întâlnim cu Elisabetta și Carolina D'Amico, expertele în ornamente și decorațiuni. M-am rătăcit în magazinul lor, o adevărată mină de aur pentru orice designer, plin de încăperi umplute cu barete și bride bătute-n pietre, cu lanțișoare din mărgelă, cu broșe și cu funde. Femeile astea au simțul umorului și, prin urmare, creațiile lor sunt uneori amuzante – ornamente din cochilii de scoici pe o mare din orez vopsit, lipite ca să arate ca firele de nisip pe plajă; sau coroane miniaturale, bătute cu bijuterii puse pe camee; sau, preferata mea, tortul de nuntă, din diamante artificiale fațetate, în formă de tort de-a lungul căputei, cu amulete din

aur reprezentând o mireasă și un mire, pe gleznă, fixate cu barete asortate. Brilliant.

Este ultima noastră dimineață în Arezzo, și cu toate că o să-mi lipsească supa signorei Guarasci, și patul meu cu ferestrele deschise pentru a lăsa să intre aerul nopții, sunt nerăbdătoare să merg la aeroport s-o las pe buni și să-l iau pe Roman. Încerc să nu-mi arăt neastâmpărul fiindcă, pe cât de fericită sunt eu că plec, pe atât de tristă e buni.

Mă așteaptă pe hol, în fața camerei.

– Sunt gata, spune cu voce pierdută.

– Mă duc să-ți iau bagajele. Intru în camera ei să iau geamantanul. Eu mi-am încărcat deja bagajele în mașină, împreună cu o raniță plină cu eșantioane de țesături. Pielea și țesăturile pe care le-am comandat urmează să fie expediate, și ar trebui să ajungă la atelier când ajung și eu acasă.

Signora Guarasci ne așteaptă în capul scărilor. Ne-a pregătit cutii cu mâncare pentru călătorie, panini cu prosciutto și brânză, și două sticle cu Orangina rece, ca să bem după masă. Ne îmbrățișează și ne sărută pe amândouă, și ne mulțumește pentru că i-am fost oaspeți.

Buni iese pe ușa din față și coboară scările, ținându-se de balustradă. Dominic o așteaptă pe ultima treaptă. Mă furizez repede pe lângă buni, ca să le las un moment de intimitate.

Mă duc la mașină, care este parcată pe partea laterală a hotelului, pun geamantanul ei în portbagaj și aștept. Îi văd îmbrățișându-se prin desigurul de cimișir care formează un gard viu. După care Dominic o apleacă pe spate și o sărută cum n-am mai văzut decât pe DVD-ul comemorativ cu filmul *Pe aripile vântului*, cum a sărutat-o Gable pe Vivien Leigh.

– Tata este foarte trist, spune Gianluca din spatele meu.

Sunt jenată că am fost prinsă spionându-i.

– Și bunica e. Mă întorc spre el. Mulțumesc pentru tot ce-ai făcut pentru noi în această călătorie.

– Mi-au făcut plăcere conversațiile noastre, răspunde.

– Și mie.

– Sper să mai vii cândva.

– Sigur o să mai vin. Îl privesc pe Gianluca. După săptămânile de călătorie împreună cu noi, mi-a devenit prieten. Când l-am văzut prima oară, am avut tendința să-l judec, nu vedeam decât părul grizonant, mașina mare și o fiică aproape de vârsta mea. Acum, pot să-i apreciez maturitatea. Este elegant, fără să fie vanitos, și are niște maniere extraordinare, fără să fie ostentativ. Mai e și generos pe deasupra – pe toată durata șederii noastre, ne-a pus pe buni și pe mine pe primul plan. Sunt sigură că te bucuri că plecăm.

– De ce zici asta?

– Ți-am răpit atât de mult timp.

– Mi-a făcut plăcere. Îmi dă o bucațică de hârtie. Țsta este numărul prietenului meu, Costanzo, din Capri. Vă rog să vă opriți și să-i faceți o vizită. Este cel mai grozav pantofar pe care-l cunosc. În afară de voi, bineînțeles, spune Gianluca și zâmbește larg. Trebuie să-l vedeți când lucrează.

– O să ne oprim, mint eu. N-am deloc intenția să mă uit la pantofi, și cu atât mai puțin să-i port, cât sunt la Capri. Vreau să fac dragoste, să mănânc spaghete și să stau pe marginea piscinei, în ordinea asta.

– Bine atunci, mulțumesc. Îi întind mâna, pe care Gianluca o ia și o sărută. Apoi se apleacă și mă sărută pe amândoi obrazii. Când buzele lui îmi ating fața, simt mirosul proaspăt și revigorant de cedru și lămâie al pielii lui, și-mi amintesc de ziua în care m-am urcat în mașina sa pentru prima oară și am fost la Prato. Mă uit la ceas.

– Cred că ar trebui să plecăm.

Eu și Gianluca ne îndreptăm spre scările de sub intrarea hotelului Spolti. Bunica și Dominic râd, făcând tot ce

pot ca despărțirea să fie una veselă. Ating ușor brațul bunicii, dar ei continuă să vorbească, în timp ce se apropie de mașină. Dominic o ajută pe buni să urce în mașină, iar Gianluca îmi ține portiera deschisă. Mă urc, și el închiude portiera, verificând dacă s-a încuiat, la fel cum a făcut când ne-am dus la Prato.

Buni se așază pe scaunul din față, iar eu pornesc motorul. Mașina se pune în mișcare cu încetinitorul, când tot ce vreau eu e să mă car naibii din sărăcia asta toscană (cuvintele tatei!), să ajung la aeroport, s-o las pe buni, să-l iau pe Roman și, în sfârșit, să începă distracția.

Cobor dealul și ajung în strada principală din Arezzo, mă uit la indicatoare și mă îndrept spre periferia orașului, ca să ne scoată la autostradă.

O privesc pe buni, care în timpul șederii noastre a fost ca o adolescentă sprintară, iar acum își arată cu vârf și îndesat cei optzeci de ani. Rădăcinile albe încep să se ițească prin părul castaniu, iar mâinile pe care le ține în poală par fragile.

— Îmi pare rău, îi spun bunicii încercând să nu par prea binedispusă, când ea e așa de tristă.

— Nu-i nimic, răspunde.

Accelerez pe autostradă și ne continuăm drumul cu viteză mare. Astăzi, autostrada este a noastră, și profit din plin. Când buni lasă capul într-o parte și ațipește, mă gândesc că-i prinde bine să doarmă puțin. În felul acesta, nu îi va mai fi așa de dor de Dominic.

— Îmi sună mobilul în buzunar. Îl scot și îl deschid.

— Iubito? spune Roman.

— Ai aterizat?

— Nu, sunt în New York.

— Ți s-a anulat zborul? Mi se strânge inima. Urăsc companiile aeriene.

— Nu, nu am luat avionul. Și n-am vrut să te sun în toiul nopții să-ți spun.

—Ce s-a întâmplat? ridic tonul. Buni se trezește. Ce s-a întâmplat?

—Am aflat că *New York Times* vrea să vină să facă o recenzie săptămâna asta, probabil marți seara, așa că o să iau avionul miercuri și ne întâlnim la Capri. Sper că înțelegi, iubito.

—Nu înțeleg.

—O recenzie în *Times* mă poate face om, sau mă poate distruge.

—O vacanță la Capri poate face relația noastră să meargă sau o poate distruge. N-am amenințat niciodată în viața mea un bărbat. Cam aici se oprește chestia cu „adorabilă”; și, la urma urmelor, ce știe Katharine Hepburn despre bărbați? Nu s-a întâlnit niciodată cu Roman Falconi.

—E doar o întârziere. Ajung acolo cât pot de repede.

—Las-o baltă. M-am săturat să te aștept să apari când zici că vii. M-am săturat să aștept să înceapă relația noastră. Vreau să pleci în vacanță așa cum ai promis.

Ridică vocea.

—Recenzia asta e foarte importantă pentru afacerea mea. Trebuie să fiu aici. Nu am ce face.

—Exact, nu ai ce face, nu? Asta îmi arată ce contează cel mai mult în viața ta. Sunt vioara a doua pentru tine, după *osso bucco*. Sau nici măcar pe locul al doilea nu sunt?

—Ești pe locul întâi, înțelegi? Te rog, încearcă să înțelegi. O să fiu acolo cât ai zice pește. Odihnește-te până vin eu.

—Nu pot să mai vorbesc. Tocmai intru într-un tunel. Pa. Privesc drept înainte, fără să văd nimic altceva în zare, în afară de panglica netedă a autostrăzii și cerul albastru al Italiei. Închid mobilul cu un pocnet și-l arunc în poșetă.

—Ce s-a întâmplat? întrebă buni.

—Nu vine. *Times* o să facă o recenzie despre restaurantul lui, și trebuie să fie acolo. A spus că vine miercuri, dar asta înseamnă că o să petrecem foarte puțin timp

împreună; până aterizează, până ajunge la Capri și până se obișnuiește cu diferența de fus orar... spun și încep să plâng. Și o să fiu singură când o să împlinesc treizeci și patru de ani.

– Ca să pună capac la toate – e și ziua ta. Buni dă din cap nemulțumită.

– Am terminat cu tipul ăsta. Gata.

– Nu te grăbi, zice buni cu blândețe. Sunt convinsă că ar prefera să fie cu tine, și nu la restaurant cu un critic.

– Nu poți să te bazezi pe el!

– Știi doar că are o viață profesională dificilă. Bunica păstrează o voce egală.

– Și eu! Și eu mă străduiesc să le împac pe toate. Dar *aveam nevoie* de Capri. *Aveam nevoie* de o pauză. N-am avut o vacanță de patru ani. Mai că aș putea să înfrunt coșmarul de-acasă dacă aș putea să mă odihnesc, înainte să fiu obligată să am de-a face din nou cu Alfred.

– Știi că ești presată din toate părțile.

– Din toate părțile? E mult prea mult. Iar tu nu mă ajuți.

– Eu?

– Tu. Incertitudinea ta. Aproape îmi vine să cred că ai prefera să rămâi în Arezzo și să lași baltă Perry Street.

– Mi-ai citit gândurile.

– Da, dar știi ce? Mergem amândouă acasă azi. N-o să pierd totul din cauza lui Roman. Măcar o să-mi păstrez serviciul.

Caut BlackBerry-ul în geantă ca să-i trimit un e-mail agentului nostru de turism, Dea Marie Kaseta. Trag pe marginea autostrăzii și-i scriu:

*Am nevoie de încă un bilet pentru NY azi,
la 4 pm, cu Alitalia, zborul 16. Urgent.*

Reintru în circulație.

– Nu te-am văzut niciodată așa de supărată, spune buni liniștită.

– Ei, ai face bine să te obișnuiești. O să clocotesc tot drumul până la New York.

Tipa de la ghișeul Alitalia mă privește cu multă înțelegere și cu foarte puțină speranță. Nu există nici un loc liber pentru zborul 16 de la Roma la New York. Tot ce a putut să facă Dea Marie a fost să-mi obțină o cameră la hotel și un bilet pentru a doua zi dimineată.

Îmi sprijin capul de teigheaua de oțel inoxidabil și încep să plâng. Buni mă trage din coadă, pentru ca pasagerii nerăbdători din spatele meu să-și poată ridica tichetele de îmbarcare.

– Merg cu tine la Capri, spune.

– Buni, te rog să nu mă înțelegi greșit, dar nu vreau să merg la Capri cu tine.

– Înțeleg.

– De ce nu te duci tu cu Dominic? Hotelul este rezervat. Iar eu iau biletul tău și mă întorc acasă.

– Dar trebuie să ai și tu vacanță. Iar Roman a zis că vine miercuri.

– Nu vreau să vină deloc.

– Așa spui acum, dar Roman o să sosească în curând și o să vă împăcați.

Buni deschide telefonul și-l sună pe Dominic. Observ coada lungă de pasageri. Nici măcar o privire de înțelegere sau de compasiune nu se îndreaptă spre mine. Mai plâng puțin. Fața începe să mă mănânce de la lacrimi. Mă șterg cu mâneca pe față. Îmi amintesc cuvintele spuse de tata: „Nimic nu pare să meargă cum trebuie pentru tine. Trebuie să muncești pentru orice.” Ei bine, acum am revelația – nu numai că trebuie să muncesc pentru orice, dar munca poate să rămână nerăsplătită. Ce rost are?

– Am aranjat totul.

– Buni, ce tot spui?

– Merg cu tine la Capri. Vine și Dominic și ne întâlnim acolo. O să stăm împreună la vărul lui, iar tu o să

ai camera de hotel doar pentru tine. Buni mă ia de braț. Ascultă-mă. Roman n-a făcut asta intenționat. O să vină miercuri, și în felul ăsta o să ai puțin timp să stai singură, înainte să ajungă el.

– Da, da, da, mormăi în timp ce ea mă conduce departe de șuvoiul nebun de oameni de la biroul de îmbarcare al companiei Alitalia. Mă țin după buni, care acum merge dreaptă și bătoasă, cu pas sprinten, nerăbdătoare să se întâlnească cu Dominic. Împing cu toată puterea căruțul imens cu bagaje prin Aeroportul Internațional Leonardo da Vinci – Fiumicino. Aranjez să închiriem altă mașină și încarc *din nou* toate lucrurile în portbagajul mașinii proaspăt închiriate, în timp ce buni se așază pe scaunul de lângă șofer. Îi trimit un e-mail lui Dea Marie și-i spun să amâne biletul lui buni, rugând-o să-i rezerve un bilet pentru ziua în care ne întoarcem eu și Roman. Mă sui în mașină și-mi pun centura.

– Vezi? Există soluții pentru orice problemă. Buni îmi aruncă drept în față, ca pe o palmă, fraza ieftină și inspirată. La drum, spre Capri!

Când ajungem la Napoli, las mașina închiriată undeva lângă docuri. Mă uit în jur să găsesc un ajutor pentru bagaje, dar la debarcader nu pare să existe o versiune italienească a hamalilor.

Încarc un alt cărucior de bagaje și-l împing ca un șerpaș spre debarcader. Bagajele par să se multiplice cu fiecare pas pe care-l fac, sau poate doar căruciorul se face mai mic, nu știu, dar mă copleșește. Asud ca un boxer profesionist, așa că sunt udă leoarcă la păr când ajungem la debarcader.

Bunica rămâne să păzească bagajele, în vreme ce eu mă duc să cumpăr biletele de vapor pentru Capri. Așteptăm la rând în timp ce vaporul intră în port. Când însoțitorul de pe vas dă drumul la intrare, un val nestăpânit de turiști năvălește pe lângă noi pe pasarelă, și apoi, pe

vapor. O ajut pe buni să urce pe pasarelă și o urmez, împingând căruțul cu bagaje.

Tocmai când mă gândeam că o să mă prăbușesc și o să fiu strivită de propriul căruț cu bagaje, controlorul de bilete observă încurcătura în care mă aflu și strigă la un puști care lucrează pe punte. În sfârșit, vine cineva în ajutorul meu! E înalt, cu părul negru ca al lui Roman, și nu mă pot opri să mă gândesc că n-aș fi avut nevoie de el dacă prietenul meu ar fi sosit la timp. Pe feribot, mă așez lângă buni. Când vaporul se pune în mișcare, respir profund și privesc marea. Trec câteva minute și văd insula.

Aducând cu un coif de petrecere, Capri este scăldată de apele turcoaz unduioase ale Mării Tirenene. Stâncile zimțate, născute cu mii de ani în urmă din erupții vulcanice, sunt învăluite în tonuri vii de giuvaier. Pe stânci curg în cascade cerceluși, și pâlcuri de bougainvillea sunt împrăștiate peste tot, iar valurile de smarald de la malul apei dezvăluie corali roșii lucioși, precum picurii de ceară roșie de pe o sticlă de vin.

Forfota de la debarcaderul din Capri, cu băieți de serviciu de la hoteluri, care înșfacă bagaje și le încarcă pe cărucioare într-o agitație totală, mă transportă direct în toiul unui film de Rossellini, în care este evacuat un sătuc în timpul războiului. Hamali care strigă în italienește, turiști care se năpustesc să oprească șoferii făcându-le semn cu mâna, ghizi care flutură mici stegulețe ca să-și adune grupurile. În mijlocul acestei agitații, eu și buni suntem calme, dar de nevoie, nu fiindcă așa vrem.

Nu pot să-mi imaginez cum o să ajungă bagajele la hotelul nostru, până în momentul când recunosc pe reverul hainei unui băiat de serviciu însemnele de la Quisisana. Îi arăt muntele de bagaje. Face ochii mari și râde.

– Toate ale voastre? zice.

– Cât ne costă? strig prin vacarm.

– Doar bacșișul, signorina. Doar un bacșiș. Râde, dar o să primească un bacșiș gras doar pentru că mi-a spus

„signorina“. Terminația -ina contează mult pentru o femeie care face treizeci și patru de ani în câteva zile. E diferența dintre „miss“ și „ma'am“¹, iar eu mă agăț de „miss“ ca de un bilet câștigător.

O iau pe buni de braț și ne suim într-un *buggy* pe post de taxi, care are un acoperiș din pânză. Șoferul urcă muntele cu viteză, pe serpentine în ac de păr, și trecem pe lângă porți opulente care ascund vile particulare. Zidurile de piatră ale vechilor *palazzo*-uri sunt îmbrăcate cu plante agățătoare de un verde lucios, din care țâșnesc gardenii albe. De aici, clădirile înalte din Golful Napoli, de unde am venit, par fumurii și capătă un aer industrial, ca o grămadă de cutii cenușii de pantofi dintr-un depozit.

Când ajungem în vârful stâncii, șoferul ne lasă într-o *piazza*. Turiștii se vânzolesc încoace și-ncolo, zăvorâți parcă în piața orașului precum animalele de la circ în arenă. *Piazza* este mărginită de magazine elegante, cu ușile deschise, ca să încurajeze clienții să intre. Șoferul ne arată cu mâna strada care ne va duce la hotel.

Eu și buni ne facem loc printre turiști. Fără bagaje, încep să mă simt cu adevărat în vacanță. Coborâm pe o stradă îngustă cu magazine de-o parte și de alta, care vând corali și turcoaze, Prada, Gucci și Ferragamo. Observ un mic chioșc de unde poți să cumperi înghețată de nucă de cocos proaspătă. Cumpărătorii care se plimbă pe aici se pot adăposti la umbra unor chiparoși bătrâni, stufoși și verzi, ca niște parasolare înalte.

Hotelul Quisisana se află în vârful stâncilor, între niște fortărețe grandioase din stuc. Hotelul arată ca un decor de vis dintr-o comedie extravagantă regizată de Preston Sturges, în care moștenitoarea fugară căzută în dizgrație e îmbrăcată într-o rochie de seară din pene de păun și ajunge pe o insulă italienească, în mijlocul unor tineri bogătași mondeni. E spectaculos. O privesc pe buni, care

¹ Domnișoară și doamnă, în lb. engl. (n.tr.)

face ochii mari la vederea lui. Reacția ei este neprețuită pentru mine, dar sigur că aș fi preferat să fie chipul lui Roman cel la care mă uit în clipa asta. Știe la ce mă gândesc și-mi strânge mâna.

În hotel, oaspeții par să se miște cu încetinitorul pe lângă picturile murale în stil renescentist din holul grandios. Pe podeaua din marmură albă și neagră cu plăcile așezate pe diagonală sunt aruncate carpete albe groase. Din colțuri, de pe piedestalurile lor, ne privesc statui ale unor zeițe romane, iar deasupra canapelelor și scaunelor albe din mătase fină, acoperite cu damasc auriu, sclipesc candelabre opulente de cristal. Pereții de sticlă din spațiile hotelului dau la iveală o scară largă, care duce spre grădini, cu alei circulare ce șerpuiesc alene printre petice de verde, umbrite de palmieri.

Musafirii din acest Brigadoon¹ italianesc sunt îmbrăcați în haine de o simplitate splendidă, mișcându-se cu ușurință pe lângă noi în mătășurile lor albe și în cașmirul albastru cobalt, completate din plin cu podoabe de aur de la lanțuri și cercei, la inele și brățări. Femeile sunt încărcate de platină și de diamante, care arată ca stropi strălucitori pe pielea lor bronzată.

Stau lângă recepție, unde lucrează unii dintre cei mai frumoși oameni pe care i-am văzut vreodată. Femeile au pomeții înalți și liniile bărbiei drepte, semănând cu niște sculpturi în marmură de Giacomo Manzù. Copii ale lui Făt-Frumos, liftierii, subțiri și înalți, sunt îmbrăcați în fracuri albe cu epoleți auriți; vorbesc puțin, dar sunt dornici să-ți facă pe plac.

Explic situația mea. Recepționerul surâde și-mi dă o cheie din plastic care seamănă cu un card de credit.

– Domnul Falconi a avut grijă de toate.

Afirmația lui îmi amintește că, de fapt, chiar a vrut să vină în Capri, că făcuse niște planuri extraordinare și

¹ Musical (n.tr.)

aranjase o vacanță de vis pentru noi doi, de la început până la sfârșit, cu toate că nu se află astăzi aici ca să ne bucurăm împreună din prima zi. Nu e suficient să mă facă să-l iert, dar măcar încep să aștept ziua de miercuri în cu totul alt fel, cu nerăbdare.

Buni mă urmează într-un ascensor minuscul până la ultimul etaj, numit *attico*. Când coborâm din lift, dăm într-un alcov mic, în care se află o canapea plușată dublă de un albastru pal și o pictură în ulei, niște pătrate în culori pastel, în stilul lui Mondrian. Podeaua din lemn strălucește.

Eu și buni intrăm într-un apartament uriaș, inundat în lumină și splendid decorat în tonuri de un albastru liniștitor și de ivoriu. Ne oprim să ne bucurăm privirea, și aproape că ne-așteptăm să-i surprindem pe Cary Grant și Grace Kelly pe canapeaua de două locuri, ciocnind un pahar de șampanie.

Îmi pun poșeta pe un secretaire din lemn de cireș. Pe suprafața de scris din piele neagră incrustată se disting accente de frunze aurii. O sofa albă lungă stil Louis al XIV-lea este ornată cu perne îmbrăcate în mătase albastră.

Bunica fluieră admirativ:

–Uau!

Mă duc în dormitor, unde patul mare este acoperit cu o cuvertură de un alb strălucitor, cu un rând de nasturi bleu pastel pe margini. Lângă dormitor este o baie cu o cadă albă mare și adâncă și două chiuvete asortate din marmură, care stau proptite pe picioare din alamă împletite. Podeaua de gresie are un model în culori bleu ciel cu alb de milioane. În timp ce-mi bucur privirea cu toate detaliile din apartamentul ăsta romantic, unde totul este aranjat pentru un cuplu, îmi surprind chipul în oglindă. Expresia mea zice: „Ce risipă, fără un bărbat!“

Ferestrele din dormitor, care se întind din podea până-n tavan, dau într-un balcon mare, cu o măsuță albă din fier forjat și cu două scaune în colț. Mai e și un șezlong așezat

cu fața spre soare. Alături de șezlong e încă un scaun cu o mică sofa asortată.

Mă țin de balustradă și mă uit afară, peste grădini, spre o piscină ovală uluitoare, îngropată în pământ precum o agată. În jurul piscinei sunt deschise umbrele vesele, bleumarin cu dungi albe, care seamănă cu niște spirale din zahăr candel.

Alături de piscină se află restaurantul unde Roman a muncit o vară întregă. O verandă deschisă duce spre scări și spre o elegantă sufragerie interioară. Veranda este aranjată pentru cină, cu mesele mici acoperite cu fețe de masă de un alb imaculat. Dincolo de restaurant, în jos, pe stâncile zimțate, se deschide o priveliște spre *faraglione*, un grup de trei formațiuni stâncoase ce se ridică din mare, și în interiorul cărora este Grotă Albastră.

Vara e aproape, după cum o dovedește un mănunchi de lămâi mici și lucioase care atârnă într-un copăcel de pe terasă, pus într-un vas de pământ. Deși amator, grădinarul serios din mine controlează pământul negru din vas să vadă dacă planta nu are nevoie de apă. Nu are. Cineva îngrijește copăcelul cu multă dragoste. Rup o frunză de pe o creangă și o frec între degete, ca să simt parfumul dulce al citricelor.

Neliniștea ultimelor ore se risipește în timp ce urmăresc un iaht alb care traversează orizontul, lăsând în urmă o dâră de spumă pe apa albastră.

Briza are, la Capri, parfum de portocală roșie cu miere.

—O, Valentine! Marea! Bunica stă lângă mine pe balcon.

—N-am văzut niciodată așa ceva, buni. Așază-te. Mă duc să-ți aduc ceva de băut. Mă îndrept spre frigiderul din cameră și iau două sticle de suc de rodii. Găsesc pahare pe o tavă de pe secretaire.

—Ei, nu ești bucuroasă că te-am convins să vii? Buni își pune ochelarii de soare.

—Ba cred că da. Desfac sticla și torn sucule în pahar. I-l dau lui buni, apoi îmi torn și mie. Pari ușurată.

De fapt, nu erai pregătită să te întorci acasă, nu? De ce? Iau o înghițitură.

– Știi de ce, spune încetișor.

– Mama o să se simtă foarte jignită că nu i-ai spus nimic despre Dominic. Poate o suni.

Buni face semn cu mâna.

– A, n-aș putea. Cum să-i explic? E total absurd. Sunt o femeie văduvă, în vârstă de optzeci de ani, cu probleme la genunchi. În zilele bune mă simt de șaptezeci, iar în cele proaste, de nouăzeci și nouă. Soarbe din pahar. N-am luat în calcul că o să mă îndrăgostesc la vârsta mea.

– Păi, nu ne gândim niciodată, nu? Totul e minunat, până când realmente cedezi chemării. Atunci, peste noapte, devine relație, doar compromisuri și discuții. Odată ce-l iubești și el te iubește, trebuie să-ți dai seama încotro se îndreaptă și ce înseamnă, unde veți locui și ce veți face. Zău, dacă simplifici totul, dragostea nu e decât o imensă durere de cap.

Buni râde.

– Doar astăzi gândești așa. Când o să te ia Roman în brațe pe balconul ăsta, o să-l ierți. Așa o să faci, dacă semeni cu mine. În familia noastră, așa suntem făcuți, să trecem cu vederea lucrurile care ne întristează.

– Buni, ăsta este cel mai nesănătos lucru pe care-l poate face o femeie. N-am de gând să trec cu vederea ceea ce mă face nefericită! Am de gând să-mi caut fericirea. De ce să mă mulțumesc cu mai puțin?

Telefonul din cameră sună. Buni închide ochii și își întoarce fața spre soare, iar eu mă duc să răspund. Nu intenționează să se certe cu mine.

– Buni, e *inamorato* al tău. E jos. Ți-a luat bagajele. E gata să te ducă la vila vărului lui.

Buni se ridică de pe scaun și își netezește fusta.

– Vino cu noi. Mă privește cu tandrețe.

– Nu.

Buni râde.

– Ești sigură?

– Dumnezeu, buni, poți să spui multe despre mine, dar nu că sunt a cincea roată la căruță.

Bunica își ia poșeta și se îndreaptă spre ușă. O urmez pe coridor și apăs pe butonul ascensorului. Ușile de alamă se deschid, iar bunica intră în lift.

– Distracție plăcută, îi spun în timp ce se închid ușile. Ultimul lucru pe care mi-l amintesc este chipul ei strălucitor și luminos, la gândul reîntâlnirii cu Dominic.

Mă trezesc după ce am ațipit pe balcon. Soarele e jos pe cer. Mă uit la ceas. E patru după-masă. Bravo, am dormit trei ore întregi. Mă ridic și mă uit spre piscină. Umbrelele bleumarin cu alb sunt încă deschise. Văd o femeie care face un tur de piscină.

Bagajele mele sunt lângă dulapul din dormitor. Scot din maldărul de haine îmbrăcămintea nouă pe care am păstrat-o pentru săptămâna cu Roman. Găsesc sacoșa roșie de la Macy's, pe care mama mi-a strecurat-o în geamantan, o deschid și dau peste un costum de baie nou. Scot costumul negru din lycra din sacoșă. „Nici gând“, spun cu voce tare ținându-l în sus în fața mea și uitându-mă în oglindă.

Mama mi-a cumpărat un costum de baie întreg, negru (până aici, toate bune), cu un decolteu în V adânc, în față. Nu e de baie, e ca să atragă privirile. Bretelele late sunt fronsate și formează un decolteu adânc în V și în spate. Până aici ar fi bine, dacă n-ar avea un cordon lat din cristale false în partea din față, care susține talia. Pe mijloc este prinsă o cataramă enormă, cu două litere C, ce se întrepătrund. Imitație Chanel, când aici lumea poartă numai chestii adevărate. Verific cusăturile de pe marginea cordonului. E prins de material. Chiar dacă aş putea să dau jos cordonul (și cum s-o fac, când nu te lasă cu foarfecă de călătorie la controlul de securitate),

ar rămâne o gaură căscată în material, exact ceea ce i-ar mai lipsi acestui costum și așa plin de găurele.

Îmi trag bretelele costumului pe umeri și nu-mi vine să cred că *mama* mi-a cumpărat așa ceva. În „echipamentul“ ăsta vând ceva, dar cel vizat nu e prezent. Sunt Gypsy Rose Lee¹ de pe riviera italiană, îmbrăcată de o mamă hotărâtă, al cărei scop e un inel de logodnă.

Ca să fiu dreaptă cu mama, ăsta a fost probabil singurul dintre costumele de baie care a fermecat-o, fiindcă avea un cordon din cristale false, și toată lumea știe că mama nu vede niciodată un cristal Swarovski care să nu-i placă. Și, de fapt, este un costum de baie dintr-o singură piesă, ceea ce poate fi măgulitor, dar e așa de îndrăzneț, că are nevoie de o bluză cu guler pe gât pe dedesubt.

Mă privesc în oglinda mare. V-ul din față e așa de adânc, încât expune părți ale trupului care n-au văzut niciodată în mod direct soarele. Mă răsucesc și mă uit peste umăr. Spatele arată bine, dar asta are legătură mai mult cu croiala costumului decât cu trupul meu.

Pe costum e o etichetă pe care scrie *slimsuit*, așa că partea din spate a chestiei ăsteia este dublată, ceea ce înseamnă că-ți maschează formele mai bine, în genul corsetului² sau lenjeriei Spanx³. Pozez în John Wayne și-mi agăț degetele mari în catarama cordonului, ca și cum aș indica direcția de deplasare a vitelor. Cum aș putea să ies așa din cameră? Arăt ca fata care a fost dată afară din cor, fiindcă era prea dezgolită, în vremurile când fetele arătau *multe*. Cam după zece secunde de dezbateri interne legate de modă, piscina albastră mă cheamă. „La naiba“, îmi spun, „nu mă cunoaște nimeni aici, și, cu siguranță, la Quisisina s-au văzut și decolteuri mai mari“. Îmi pun pantalonii colanți și un bluzon cu glugă peste costum.

¹ Actriță de teatru burlesc, cunoscută pentru scenele de striptease (n.red.)

² Costum de baie întreg care te face să pari mai slabă (n.tr.)

³ Lenjerie intimă, care te face să pari mai slabă (n.tr.)

Îmi iau ochelarii de soare, cheia și portofelul și mă îndrept spre piscină.

Un italian tânăr aleargă spre mine cu un prosop, când mă vede stând pe marginea piscinei.

– *Grazie*, îi spun, dându-i un bacșiș.

Apa are aceeași nuanță de turcoaz ca marea, și albastrul devine mai intens în contrast cu bordura albă și cu grupurile statuare albe din celălalt capăt al piscinei, unde apa este mai puțin adâncă. Dincolo de zidurile joase, chelnerii pregătesc mesele pentru cină, deschizând umbrele bleumarin deasupra lor. Mă uit în jur. Nu e nimeni în apă, doar o femeie pe un șezlong, care citește cartea *Simple Genius* a lui David Baldacci. Am toată piscina doar pentru mine. Dumnezeuiesc.

Deschid fermoarul bluzonului și îmi scot pantalonii. Înaintez până când apa îmi ajunge la gât. Mă bălăcesc prin apă. Ridic picioarele de pe fundul bazinului și plutesc pe întinderea mătăsoasă. Întind picioarele în față până când plutesc pe spate. Închid ochii și las unduirile blânde ale apei să mă învăluie.

Cerul de amiază târzie e de un albastru pal și prăfuit, și briza aduce parfumul piersicilor coapte din livada din apropierea hotelului. După un timp, înot până la statuile reprezentând un grup de lei de la capătul cu apă puțin adâncă al piscinei. Prind stropii de cristal ai apei care mi se scurge printre degete. Soarele apune, iar apa caldă și briza ușoară mă relaxează. Ce-o să fac la cină? Cum n-am nici un plan, înot.

Înainte și înapoi, de la capătul cu apă puțin adâncă la cel cu apă adâncă, fac un bazin lent, versiunea Capri, iar piscina îmi aparține. Ating apa cu mișcări ritmice ale brațelor, dar curând încep să gâfâi. Fac din nou pluta pe spate. Îmi imaginez cum, peste ani, îmi voi aminti de mine în costumul ăsta de baie de prost-gust, singură, într-o stațiune mondenă. Mă gândesc la sfatul bunică-mii să trec cu

vederea ceea ce mă face nefericită. E nostim, mai ales că în momentul ăsta ea e într-o vilă cu Dominic, căutându-și propria fericire.

Îngrijitorul începe să strângă umbrelele, semn că piscina se închide. Umbrelele seamănă cu niște broșe albastre lipite de cerul purpuriu. Așază șezlongurile într-un cerc larg, după care împătorește un munte de prosoape în spatele unui paravan de ratan.

– Valentina? Cineva îmi strigă numele. Fac o piruetă în apă și mă uit de unde vine vocea.

– Gianluca? Îmi acopăr ochii de soarele care apune. Gianluca îngenunchează lângă piscină, ținându-mi prosopul. Doamna cu romanul polițist și îngrijitorul au plecat, suntem doar noi, eu și Gianluca. Ce faci aici?

– Nu puteam să-l las pe tata să conducă singur până la Napoli.

Urc scările și ies din piscină. Gianluca îmi ține prosopul, și așa cum se întâmplă totul în Italia, se mișcă lent când mi-l dă. Întind mâna și-l ud pe braț. Îl șterg, apoi desfac prosopul și mă înfășor cu el.

– Coco Chanel? zice arătând spre cordon.

– Chuck Cohen.

– Chuck Cohen? se miră, confuz.

– E contrafăcut.

– Si, si, râde. Outlet?

– Da, da. Ridic mâna. Mama e regina magazinelor de tip outlet. Poveste lungă.

– Mi place. Original sau nu, îi place costumul.

– Gianluca, nu sunt într-o dispoziție de flirtat. Te avertizez. Acum sunt ca un pește balon, atât de tensionată, că dacă mă lovesc de un perete, explodez. Trebuia să fiu cu prietenul meu pe insula asta romantică; sunt însă singură și nefericită. *Capisco?* Strâng prosopul în jurul meu ca pe un bandaj. Sunt rănita care umblă într-un prosop gravat cu un Q în relief.

– *Capisco*. Ce faci la cină?

–Drept să-ți spun, intenționez să comand în cameră și să mă uit la un film.

–De ce?

–Asta fac când sunt singură.

–Dar nu ești singură. Sunt eu aici.

Ca majoritatea bărbaților de o anumită vârstă, Gianluca arată extrem de bine în soarele care pălește. Cenușiul din părul lui devine argintiu, pare mai înalt, și trăsăturile lui puternice îi umbresc structura osoasă în așa fel încât dau impresia unei tinereți invincibile sau a unui bătrân războinic înțelept. La alegere. Îl măsoz apreciativ în amurgul străbătut de briză. Ar putea fi și mai rău în ceea ce privește compania pentru cină, și, în plus, ideea de a mânca singură, fără Roman, în apartamentul din *attico*, îmi dă sentimentul de autopedeșire. Așa că spun:

–Stai să mă îmbrac.

Îmi verific BlackBerry-ul în timp ce Gianluca mă așteaptă în lobby. Roman mi-a trimis în total unsprezece mesaje, toate pline de scuze sau de promisiuni că o să facem sex nebun și că o să gustăm vinurile regionale. Trec cu privirea peste mesaje de parcă aş căuta tăieței dintr-un meniu de la un restaurant chinezesc. Am hotărât că, pentru moment, o să rămân supărată pe el, și cred că am tot dreptul. În loc să-i trimit un răspuns lui Roman, formez numărul mamei.

–Mamă, ce faci?

–Lasă-mă pe mine, ce faci tu?

–Sunt la Capri. Nu trebuie s-o iei pe buni de la aeroport.

–Am auzit. A sunat. Ce drăguț că are un prieten care să-i arate împrejurimile! Cred că și-a făcut o mulțime de relații minunate în călătoriile ei.

–Te uiți la Jane Austen?

Întorsăturile de frază ale maică-mii o dau imediat de gol că urmărește o chestie englezească.

– Rațiune și simțire, s-a transmis aseară. De unde știi? Ascultă, scumpa mea, buni mi-a spus totul despre Roman. Îmi pare tare rău. Ce să zic? Tipul are o carieră care-i ocupă tot timpul. Țsta e prețul succesului. Trebuie să ai răbdare.

– Încerc. Mamă, dar costumul de baie...?

– O nebunie! zice mama cu glas ascuțit.

– Doar dacă ești Pussy Galore¹ dintr-un film cu James Bond.

– Știu! E așa de retro și de șic. Seamănă foarte bine cu cel pe care-l purta Lauren Hutton² în *Vogue*, în 1972.

– Da, dar cordonul?

– Îmi place la nebunie cordonul! Cristalele sunt frumoase.

Știam că o să ia apărarea făcăturilor ălora.

– Mamă, e prea mult.

– La Capri? Niciodată. Liz Taylor și Jackie O. și-au petrecut vacanța acolo. Și crede-mă, au făcut furori la piscină, așa că de ce n-ar face și fata mea?

– Așa justifici tu achiziționarea costumului ăsta?

Închid telefonul și îmi scot halatul. Fac o baie și folosesc gelul de duș de la Quisisana, cu mult unt de shea, vanilie, piersică și ceva lemn de pin. Mirosoasă atât de bine, că aș putea să mă îndrăgostesc de mine în seara asta.

Aleg o fustă neagră drăguță și o bluză albă cu mâneci bufante romantice. Pe undeva prin revistele vechi ale maică-mii era o pagină îndoită cu o poză a Claudiei Cardinale într-o vacanță la Roma, și avea o ținută asemănătoare. Îmi pun niște sandale argintii, cu închizătoare simplă cu perlă pe gleznă. Îmi dau cu puțin Burberry și mă îndrept spre ascensor.

Trec prin holul lung până ajung la intrare. Tot felul de cupluri de diferite vârste, îmbrăcate pentru cină, forfotesc prin lobby. Trec pe lângă ei și ies. Gianluca mă așteaptă la

¹ Personaj fictiv din seria filmelor cu James Bond (n.red.)

² Model american și actriță (n.red.)

barul de afară. Îi fac cu mâna. Se ridică în picioare când mă apropii.

– Ți-am comandat ceva de băut, spune. Paharul meu e pe masă lângă al lui. Îmi trage scaunul. Mă așez, apoi se așază și el. Ridică paharul și închină spre mine: Îmi pare rău că excursia ta nu a ieșit așa cum sperai, Valentina.

– Roman vine miercuri.

– Bene.

– Oricum însă, n-o să fiu drăguță cu el până vineri.

– De ce-l lași să se poarte așa cu tine?

– Are o afacere de condus. Uneori, lucrurile nu depind de el. Nu-mi vine să cred că-i iau apărarea lui Roman, dar tonul din vocea lui Gianluca mă determină s-o fac. Nu-l cunoști. Tot ce știi e că trebuia să vină la Capri și că a fost nevoit să anuleze, dar o să vină de îndată ce o să poată. Nu e un capăt de țară.

– Dar e prima ta călătorie aici.

– Așa e.

– Ar trebui să vizitezi locurile împreună cu cineva iubit.

– O să văd insula cu cineva iubit, doar că nu azi.

Ne terminăm băuturile și ne alăturăm hoardelor de turiști de pe străduța pietruită, care șerpuiește până în oraș. Ne plimbăm o vreme, apoi Gianluca mă scoate de pe strada principală aglomerată și intrăm pe o poartă de lemn, pe care o închide în urma noastră.

– Pe aici, spune, conducându-mă printr-o grădină, pe sub un portic, până în spatele unei clădiri. E un mic restaurant săpat chiar în peretele muntelui. Toate locurile sunt ocupate de oameni care arată mai degrabă a localnici, total diferiți de oaspeții eleganți de la Quisisana. Aici nu vezi bijuterii Bulgari, aur napolitan, poșete Prada sau cașmir. Numai bumbac curat și călcat, cu mici broderii, și sandale frumoase din piele. Mă potrivesc de minune cu locul acesta. Aștia sunt oamenii care-mi plac, clasa muncitoare care se relaxează după o zi grea de muncă.

Maître d' îi zâmbește lui Gianluca atunci când îl vede. Ne conduce la o masă cu vedere spre faleza de dedesubt. Mesele îmi aduc aminte de Ca' d'Oro prin felul în care sunt aranjate – intim și cu gust. Să nu uit să-l aduc și pe Roman aici.

– Cum se numește restaurantul ăsta? întreb.

– Il Merlo. Înseamnă „mierlă“, răspunde Gianluca.

Ne așezăm la masa noastră. Chelnerul nu ne aduce meniul, ci doar o sticlă cu vin. Deschide sticla și toarnă.

– *Per sua moglie, vino bianco o rosso?* întrebă chelnerul.

– Rosso, îi spune Gianluca.

– Scuză-mă, dar chelnerul m-a numit cumva adineaori soția ta?

– Si. Surâde larg.

– A, în regulă. Fie tu arăți tânăr, fie eu arăt bătrână. Care din două?

Gianluca râde.

– Nu e nostim. În familia mea „bătrân“ înseamnă ceva ce trebuie evitat și negat până la moarte, când oricum nu mai contează.

– De ce?

– Păi, de pildă, fiindcă e deprimant.

– Ce înseamnă asta?

– Deprimant e opusul speranței. *La speranza. Non la speranza.* Aha, așa deci... Sunt prea bătrân pentru tine.

– N-am vrut să te jignesc, spun. Dar fica ta are aproape aceeași vârstă ca mine. Mă rog, nu chiar. Aș putea să fiu sora ei.

– Înțeleg.

– Așa că, vezi, de fapt, vorbește mama natură, nu eu. Nu cred că ești bătrân, deoarece pentru mulți oameni, la cincizeci și doi de ani ești considerat tânăr. Numai că nu e valabil și pentru o femeie de treizeci și trei de ani.

Chelnerul ne aduce niște creveți minusculi prăjiți în ulei de măsline și un coș cu chifle mici. Gianluca scoate crevetele cu pâine. Fac și eu la fel.

– Câți ani are Roman? Întreabă Gianluca.

– Patruzeci și unu.

– Deci, ar putea să fie fratele meu.

– Teoretic, da. Mai scot niște creveți cu o bucățică de pâine. Cred.

– Dar nu e prea bătrân pentru tine.

– O, Doamne, nu! Nu e.

Gianluca dă încet din cap că a înțeles și privește spre mare. După cocktailul cu nucă de cocos și rom de la hotel și vinul pe care-l beau acum, am devenit vorbăreață. Ascultă, Gianluca, chiar dacă ai avea treizeci și cinci de ani, tot n-aș putea niciodată să ies cu tine.

– De ce nu?

– Fiindcă tatăl tău se întâlnește cu bunica mea. Și dacă nici asta nu e demn de un episod din emisiunea lui Jerry Springer urmând să fie transmis de TiVo, nu știu ce-ar putea fi. Dacă tatăl tău s-ar însura cu bunică-mea, tu ai deveni unchiul meu. Înțelegi acum ce vreau să spun?

Râde.

– Înțeleg.

– Uite ce e, ești un bărbat frumos. Și deștept. Și ești un fiu bun. Astea sunt calități minunate. Mă uit cu atenție la Gianluca, să-i găsesc și alte plusuri. N-ai chelit. În America, asta te-ar propulsa în topul căutărilor din *matrimonia-le.com*. Numai că eu nu mă gândesc la tine în modul *ăsta*.

Gianluca se întinde peste masă și-mi șterge bărbia cu șervețelul.

– Aici nu pot să te contrazic, zice.

Mă sprijin de balustrada de pe balconul camerei mele, iar luna plină care se ridică peste *faraglione* aruncă raze argintii pe apa albastră a nopții. Mă simt sătulă și fericită după cina delicioasă. Gianluca e foarte simpatic pentru un bărbat mai vârstnic. Îmi place cum au grijă de toate bărbații italieni. Gianluca îmi amintește de tata și de bunicul, ba chiar și de fratele meu, fiindcă toți sar, de parcă

ar fi Crucea Roșie, când e vorba de vreo criză. Din cauza asta sunt așa de nerăbdătoare cu Roman. Știu ce poate, așa că atunci când nu reușește să repare ceva, presupun că nu vrea.

Aud voci înăbușite, urmate de râsete în surdină, și văd doi îndrăgostiți în grădina de dedesubt, care se întorc la hotel. Îi privesc cum trec printre chiparoșii de pe aleea șerpuitoare, oprindu-se doar ca să se sărute. Dacă nici pe insula Capri nu ești fericit, mă îndoiesc că există un alt loc pe pământ unde să poți fi.

Intru în cameră, trag într-o parte draperiile transparente și las ușile de la terasă deschise. Mă sui în pat și stau culcată pe spate, sprijinită de perne. Lumina translucidă a lunii își croiește drum peste patul meu, ca un vâl de mireasă.

Ating perna de lângă mine, închipuindu-mi că Roman e acolo. Nu pot să rămân supărată pe el, și nici nu vreau. Poate că am băut prea mult, și asta, plus farmecul îmbătător al insulei m-a făcut să-l iert. Poate că vreau mai degrabă o poveste de dragoste, decât sarcasm. Orice ar fi, o să-l sun dimineață și o să-i povestesc despre străduțele pietruite, despre stelele desăvârșite, despre patul ăsta care pare să plutească peste mare atunci când ușile sunt deschise și despre briza nopții care pătrunde înăuntru. Gândul că o să-i împărtășesc toate astea, dar și altele, lui Roman, mă cufundă într-un somn adânc.

Acasă la Costanzo

Când mă trezesc a doua zi dimineață, mă răsucesc în pat și iau mobilul. Îl deschid și scriu: „Dragă Roman“.

Sună telefonul hotelului. Mă duc la birou și ridic receptorul.

– Valentine, eu sunt, spune Roman cu blândețe.

– Tocmai eram pe cale să-ți scriu un mesaj, zic.

– Îmi pare așa de rău, spune.

– Nu-i nimic, iubitule. Am primit toate mesajele tale și știu cât îți pare de rău. Înțeleg perfect. Când o să vezi camera asta și priveliștea, nici n-o să-ți mai amintești prin ce-ai trecut ca să ajungi aici.

– Nu, nu, *chiar* îmi pare rău, spune.

Mă așez pe canapea.

– De ce?

– Nu mai pot să vin deloc.

Nu știu ce să spun, așa că tac.

Continuă:

– Am o problemă cu sponsorii. E grav.

Tot nu spun nimic. Nu pot.

– Valentine?

În cele din urmă, zic:

– Sunt aici. Dar nu sunt. Minte mi s-a golit.

– Sunt la fel de supărat ca tine din cauza asta, continuă.

Vreau să fiu acolo cu tine. Tot mai vreau, zice. Aș vrea...

Știu că, într-o bună zi, când o să mă gândesc la trecut, o să-mi amintesc că acesta a fost momentul în care am încetat să mai pretind că am avut vreodată o relație adevărată cu Roman. Cine permite astfel de lucruri? Iert și uit întâlnirile pe care le-a anulat și ocaziile ratate cu regularitate, cred că asta ține de eforturile de a face

relația să meargă. Este starea noastră de *normalitate*. Prima obligație a lui Roman este față de restaurantul lui. Știam asta când am început să ne întâlnim, și o știu și acum, când sunt naufragiată pe insula Capri, fără el. Nu sunt surprinsă; sunt resemnată. Dar asta nu înseamnă că sufăr mai puțin.

Mă târăsc înapoi în pat și-mi trag pătura până sub bărbie. Sunt un fiasco în dragoste. Scuzele lui Roman par reale, le cred absolut de fiecare dată. Scuzele pot fi foarte serioase: amenințări de iminentă ruină financiară, sau caraghioase – a refulat chiuveta din bucătărie. Nu contează dimensiunea dezastrului, eu primesc și accept orice-mi trânteste el. Pretind că fac față, dar în sinea mea clocotesc.

Mă simt îngrozitor, așa că ce rost ar avea să nu mă dau bătută în fața celei mai rele situații? Îmi cercetez inima și fac o listă cu toate aspectele în care am eșuat. Fac asta în minte. Am aproape treizeci și patru de ani (*bătrână!*), și nu am nici un ban pus deoparte (*săracă!*), și locuiesc cu bunica (*nevoiașă!*). Port lenjerie Spanx. Vreau un câine, dar n-o să-mi iau unul pentru că ar trebui să-l scot la plimbare, și în viața mea nu există timp ca să plimb un câine! Prietenul meu este un iubit cu jumătate de normă, care petrece mai mult timp muncind decât cu mine, iar eu accept deoarece cred că asta merit. Sunt o iubită groaznică. De fapt, sunt la fel de groaznică într-o relație ca și el. Nici eu nu vreau să-mi sacrific munca pentru el.

Roman Falconi face promisiuni, iar eu îl las să dea înapoi pentru că înțeleg cât este de greu să duci o viață creativă, fie că faci pantofi sau tagliatelle pentru oameni flămânzi. Sună telefonul. Respir adânc și mă ridic în fund în pat înainte de a răspunde. Probabil că lui Roman i-a venit mintea la cap și s-a răzgândit. O să vină! Știu asta! Ridic receptorul. Îmi propun să n-o dau în bară. „*Ai răbdare*“, îmi spun trăgând aer în piept.

– Valentina?

Nu e Roman. E Gianluca.

– Da?

– Vreau să te duc să-l cunoști pe prietenul meu Costanzo.

Nu răspund.

– Te simți bine? Întreabă Gianluca. I-am spus că-l aștepti pe prietenul tău să vină, așa că și-a făcut timp pentru tine în această după-amiază.

– E foarte bine în după-amiaza asta, spun, și pun receptorul în furcă, după ce stabilim o oră la care să ne întâlnim.

Scot carnetul din noptieră și iau lista cu lucrurile pe care voiam să le fac cu Roman la Capri. Uite-o, negru pe alb, asta e lista cu excursii și plimbări fabuloase și romantice pe care să le facem, locurile în care să mâncăm, mâncărurile pe care să le gustăm, orele în care este deschisă piscina! Până și programul *ala* l-am notat!

Brusc, mă copleșește tristețea gândindu-mă că trebuie să fac toate lucrurile astea singură. Încep să plâng, iar dezamăgirea e atât de mare că abia o pot îndura. În locul ăsta romantic, eu sunt așa de nefericită. E cel mai rău lucru să fi respins, indiferent dacă ai paisprezece sau patruzeci de ani. E dureros, e umilitor și e ireversibil. Iau cutia cu șervețele și ies pe balcon. Soarele de un portocaliu aprins strălucește pe un cer albastru intens. În portul de la poalele muntelui se leagănă bărci cu pânzele albite de soare. Le urmăresc multă vreme.

Mă gândesc s-o sun pe bunica, dar nu vreau să-și strice săptămâna făcându-și griji pentru mine sau mai rău, încercând să mă includă în planurile ei cu Dominic.

Văd o familie, doi copii, mama și tatăl care se duc spre piscină. Copiii se zbenguie pe aleea care șerpuiește prin grădină, iar părinții vin în urma lor. Îi urmăresc și-i văd când ajung la piscină. Copiii își dau jos hainele și sar în bazin, iar mama alege niște șezlonguri și aranjează prosoapele. Soțul o surprinde, luând-o în brațe de la spate. Ea râde și se întoarce. Se sărută. Ce lipsită de efort pare

de aici fericirea. Oamenii, vreau să zic ceilalți, își găsesc fericirea îndrăgostindu-se și făcându-și o familie. Mie n-o să mi se întâmple niciodată. Sunt convinsă de asta.

Fac un duș și mă îmbrac. Pun într-o sacoșă telefonul, portofelul și carnetul de schițe. Mă duc spre ușă. Nu mai pot să stau nici o clipă în camera asta; nu face decât să-mi amintească de cel care nu e aici. Numai gândul mă face să izbucnesc în lacrimi, așa că bag în sacoșă și cutia cu batiste de hârtie.

Cum e încă devreme, în lobby e liniște. Mă duc la recepție. Deschid geanta și scot portofelul.

– Plecați? mă întreabă tânărul.

– Nu, nu. Rămân aici toată săptămâna, așa cum a fost programat. Aș vrea să ștergeți numele domnului Falconi de pe nota de plată de la camera mea. Vreau să treceți camera pe cardul meu de credit, vă rog.

– Si, si, spune. Trece cardul de la cameră prin aparat și citește informațiile. Ia cartea mea de credit și face modificarea.

– Mulțumesc. A, și aș mai vrea să fac turul insulei cu barca.

– Sigur că da. Verifică orarul. Peste douăzeci de minute pleacă una de la debarcader.

– Puteți să-mi chemați un taxi?

– Bineînțeles, zice.

Barca nu e, de fapt, barcă, ci un schif cu mai multe rânduri de bănci de lemn vopsite într-un galben strălucitor, pe care se așază câte patru turiști, inclusiv eu. Suntem cam optsprezece, mai ales japonezi, câțiva greci, încă un cuplu de americani, un ecuadorian și eu.

Căpitanul e un bătrân lup de mare napolitan cu barbă albă, pălărie de paie și un megafon răpciugos, care arată ca și cum și-ar fi luat porția de căzături în Marea Tireniană. Barca se depărtează de debarcader, iar motorul puternic o face să spintece suprafața apei.

Căpitanul Pio ne spune că o să ne arate minunile naturale ale insulei Capri, timp în care femeia de lângă mine mă împunge cu cotul în față când îi face o poză lui Pio cu telefonul mobil. Curând toți turiștii îl fotografiază pe Pio cu telefoanele. Se oprește și zâmbește pentru poze. Mă gândesc la Gianluca; mi-a spus că urăște toată tehnologia asta. În momentul ăsta și eu o urăsc.

Mi-e dor de vechile aparate de fotografiat voluminoase, pe care le porți de gât, prinse cu o curea. Cel mai mult îmi lipsește faptul că erai nevoit să economisești filmul pentru momentele cele mai bune, deoarece era prea scump ca să-l irosești. Acum, facem poze la orice, inclusiv la indivizi care fac poze. Poate că Gianluca are dreptate, tehnologia nu face viața și arta mai bune, e o nebulie.

Îmi place mult să privesc vapoarele pe râul Hudson, dar este cu totul altceva să fii pe o creastă și să plutești săltând pe valuri. Sunt surprinsă de cât este de dificilă plimbarea, fiindcă de pe doc bărcile par să se miște lin pe apă. Nu așa stau lucrurile și în dragoste? De la distanță pare atât de simplu și de lipsit de eforturi, dar când ești implicat, e cu totul altceva. Simți fiecare hop și te întrebi care val o să te ia pe sus, dacă o să supraviețuiești sau o să te îneci în apele înșelătoare, dacă o să reușești sau dacă o să te scufunzi?

Schiful nostru e greu de manevrat, suntem aruncați pe valuri ca o scândură veche. De nicăieri apar valuri mari, care ne aruncă un pic în aer, pentru ca apoi să aterizăm cu o bufnitură din nou în apă. Începem să săltăm iar când sub noi se rostogolește un nou val. Mă dor dinții în gură de cât se izbește apa pe lateralele schifului. Simt greutatea fiecărui trup omenesc de pe barcă. Stăm atât de îngheșuiți unul în altul, încât atunci când un afurisit de val se izbește de barcă în lateral e ca și cum ne-ar lovi pe toți o conductă de plumb.

Pio conduce barca într-un loc cu valuri mai domoale (slavă Domnului!) și ne arată o formațiune stâncoasă

naturală care seamănă cu o statuie a Sfintei Fecioare, așa cum s-a arătat ea în peștera de la Lourdes. Pio ne spune că Sfânta Fecioară este un miracol datorat vântului, ploii, rocilor vulcanice și credinței. La faza asta chiar și eu iau telefonul și fac o poză.

Pio ne scoate cu spatele din ochiul de apă calm și ne arată formațiunile de coral indigen pe sub apă, de-a lungul digului. Când valurile se lovesc de stânci, prindem cu privirea frânturi de tentacule lucitoare și roșii de coral. Mă apucă plânsul când îmi amintesc de ramura de coral pe care mi-a dat-o Roman când mi-a promis călătoria asta. Asiatica de lângă mine zice:

– Tu bine? Rău de mare?

Scutur din cap că nu, nu am rău de mare, vreau doar să urlu! *Inima* mă doare! Dar nu fac asta, ci zâmbesc și o aprob cu o mișcare din cap și privesc marea. Nu e vina ei că Roman Falconi nu și-a făcut apariția! Străina nu face decât să fie politicoasă, atât, și nu vrea să vomit pe poșeta ei imitație Gucci.

În timp ce Pio conduce barca înapoi pe marea deschisă și suntem din nou aruncați încolo și-ncoace, văd o mulțime de alte bărci ca a noastră, ticsite de turiști îngheșuiți ca sardelele, care fac turul insulei. După ce ieșim din ochiul liniștit, o altă barcă intră și ne ia locul.

– Când mergem să vedem Grota Albastră? întrebă soțul american al americancei.

– Curând, curând, zice Pio cu un zâmbet plictisit, care vrea să spună că răspunde la întrebarea asta de mii de ori pe zi.

De undeva de pe apă, auzim sunetul muzicii de acordeon. Toate capetele se întorc spre locul de unde vine melodia veselă. De după stânci, apare în raza noastră vizuală un catamaran zvelt, cu un umbrar negru cu dungi albe. Un bărbat cântă la acordeon, în timp ce femeia care-l însoțește, cu fața umbrată de o pălărie de soare cu boruri largi, stă sprijinită de un vraf de perne, pe puntea

acoperită cu un covor. E un tablou romantic, care-i face să le pară rău tuturor celor care stau îngrămădiți pe bărcuța asta că n-au închiriat o ambarcațiune particulară, ca să se lăfăie. Muzica se aude din ce în ce mai tare, pe măsură ce catamaranul se apropie.

–Nu-i minunat? zice americanca. Dragostea la o vârstă înaintată.

Mă uit mai bine la catamaran. Dumnezeule mare! Sub pălăria aia e bunică-mea, odihnindu-se ca o curtezană din tablourile lui Botticelli, doar că ea nu mănâncă struguri; ei îi cântă Dominic serenade. Mi-aș ascunde fața în mâini, dar nu am destul loc ca să îndoii coatele.

Căpitanul Pio îl strigă pe cel al catamaranului:

–Giuseppe! Hei, Giuseppe! Comandantul catamaranului îl salută și el. Dat fiind felul în care se zguduie pe valuri schiful nostru supraîncărcat, mă mir că n-a interpretat salutul lui Pio ca pe un semnal de ajutor. Turiștii de pe barca noastră le fac cu mâna îndrăgostiților, după care încep să le facă ei poze *lor*. Ce bizar, să fii în vacanță și să le faci poze altora care se distrează. Buni și Dominic au parte de paparazzi lor. Îmi vine să urlu, și asta fac.

–Buni? zbier. Bunică-mea se ridică în șezut, își împinge pe ceafă pălăria de soare și își îndreaptă privirile peste apă, spre barca noastră.

–Îi cunoști? întrebă din spatele meu americanca.

Dar cum locul e prea înghesuit ca să mă răsucesc cu fața spre ea, strig „Da” și rămân cu privirile îndreptate înainte.

–Valentine! Buni îmi face semn cu mâna. Îi dă un ghiont lui Dominic, care-mi face semn cu acordeonul.

–Distracție plăcută! strig când trecem pe lângă ei. Bunica se reazăză pe perne, iar Dominic continuă să cânte la acordeon.

Ei, ce părere aveți de asta? Bunica mea de optzeci de ani este sedusă pe Marea Tireniană, în timp ce eu sunt înghesuită pe barca asta, în care stăm ca o încărcătură de

pește pentru piața locală. Dacă mai era nevoie de încă un motiv ca să bocesc pe insula Capri, tocmai l-am găsit.

–Cum ți-a plăcut Grota Albastră? mă întrebă Gianluca în timp ce ne îndreptăm spre atelierul lui Costanzo Ruocco.

–N-am putut să intrăm. Fluxul era prea mare.

–Păcat, zice și zâmbește.

–E nostim?

–Nu, nu. Doar tipic.

–Știu totul despre cum pun localnicii un anunț ca să împiedice turiștii să intre.

–Hei, nu ne divulga secretele!

–Prea târziu. Știu totul despre voi, italienii, și despre secretele voastre. Țineți cel mai bun ulei de măsline extravirgin aici, în loc să ni-l expediați nouă, păstrați cel mai bun vin, iar acum aflu că e adevărat, închideți un reper național de fiecare dată când aveți chef să înotați fără martori. Drăguț!

Îl urmez pe Gianluca în jos de-a lungul pieței pe trotuarul îngust. Încadrată între două ferestre foarte mari, ușa de la intrarea în casa lui Costanzo este deschisă. În ferestre sunt expuse o mulțime de sandale împodobite cu pietre, pentru doamne, și pantofi bărbățești în toate culorile, de la verde lămâie la roz aprins.

Intrăm în atelier, o încăpere mică plină, din podea până-n tavan, cu zeci de pantofi așezați la vedere pe rafturi înclinate din lemn. Culorile pieii variază de la tonuri vii de pământ, până la unele ca drajeurile strălucitoare. Modelul de bază este o sanda fără toc, cu baretă în formă de T. Ceea ce le face speciale sunt podoabele, forme geometrice îndrăznețe: cerculețe care se întrepătrund, din piele aurie, romburi din adulare, prinse de mici inele din acvamarin, ciorchini din rubine, sau un triunghi mare din smarald, prins de fâșii subțiri de piele verde.

Costanzo Ruocco pare să aibă în jur de șaptezeci de ani, și poartă părul alb, pieptănat pe spate. Se sprijină de o mică masă de cizmar din spatele atelierului. Se uită în jos la ceea ce face, concentrându-se asupra a ceea ce are la îndemână. Ține în mână *il trincetto*, micul cuțit de lucru, cu care ajustează baretele de la o sanda. După care schimbă cuțitul cu *il scalpello*, o unealtă cu vârful ascuțit. Face o gaură mică în talpa sandalei și trece prin ea o împletitură subțire din piele fină. Apoi ia *il martello* și fixează bareta la bază. Măinile i se mișcă rapid, cu dexteritate și precizie, semne ale unui maestru la lucru.

– Costanzo? îl întrerupe Gianluca cu blândețe.

Costanzo ridică privirea. Are un zâmbet larg și cald și fața neridată a unei persoane fără regrete.

– Sunt Valentine Roncalli. Îi întind mâna. Pune sanda jos și-mi strânge mâna.

– Italiancă? întrebă.

Dau din cap că da.

– Din ambele părți. Italo-americană.

Un tânăr cam de vreo treizeci de ani, cu părul negru ondulat, împinge o ușă cu oglindă, care duce spre un loc de depozitare din spatele atelierului lui Costanzo, și intră în atelier. Pune pe masa de lucru a lui Costanzo o cutie cu cuie, *le semenze*.

Costanzo spune:

– El e fiul meu, Antonio.

– Ciao, Antonio.

Gianluca îmi pune mâna pe umăr.

– Te las cu Costanzo.

– Nu e în siguranță, glumește Costanzo.

Râde din toată inima.

– Azi îi duc pe tata și pe bunica ta la Anacapri, spune Gianluca ieșind pe ușă. Antonio servește un client, iar eu îmi trag un taburet de lucru aproape de Costanzo. Nu pare să se sinchisească. Nu eram deplin pregătită să-mi petrec după-amiaza cu pantofarul ăsta, dar ce altceva am

de făcut? Numai gândul la o altă plimbare turistică solitară, ca ieșirea cu barca de azi-dimineață, îmi provoacă rău de mare. Așa că fac ce au făcut toate femeile Roncalli înaintea mea – profit din plin de ocazie.

– De când ești pantofar? îl întreb pe Costanzo.

– Aveam cinci ani. Am patru frați și trebuia să învățăm o meserie. Eu sunt a treia generație de pantofari din familie.

– Și eu, îi spun.

Lasă *scalpello* din mână.

– Faci sandale?

– Pantofi de nuntă. În New York City.

– Brava. Surâde.

Pe pereții din spatele spațiului de lucru al lui Costanzo sunt strânse în dezordine fotografii care alcătuiesc un colaj. Sunt o mulțime de fotografii ale unor oameni pe care nu i-am mai văzut niciodată, înghesuite între unele ale unor simboluri ale Italiei, ca Sophia Loren în vacanță, încălțată cu sandale din piele aurie, fără toc, și Silvio Berlusconi, care poartă mocasini făcuți de Costanzo, de culoare bleumarin. Arăt spre o poză a lui Clark Gable.

– Actorul meu preferat, îi spun.

– Al meu, nu. Mie îmi place John Wayne.

Râdem.

– Am făcut pantofii lui Clark Gable pentru *It Started in Naples*, spune luând *il martello* ca să bată marginea baretei.

– Cum era?

– Înalt. Simpat. Foarte simpat. Ridică din umeri.

– Te deranjează dacă rămân și mă uit cum lucrezi? Zâmbește.

– Poate mă înveți ceva.

– Nu cred.

– Tu crezi pantofii de nuntă sau produci modelele altora?

– Amândouă. Bunicul meu a creat șase modele de bază, iar acum eu sper să creez unele noi.

– *Va bene*, spune. Ia *il trincetto* și trece lama cuțitului peste o talpă din piele de vițel, ajustând-o de parcă ar fi curățat un măr de coajă. O panglică din piele cade pe podea. Îmi dă mie talpa și-mi arată uneltele de pe măsură.

– Arată-mi cum coși, zice.

Iau talpa, însemnez punctele de jur împrejurul ei, ca să aplic cusăturile cu *la lesina o puntervolo*. Apoi iau *la bucatrice* și fac o serie de găuri acolo unde am însemnat. Scot din pernuța de ace (o roșie din catifea, exact ca a lui buni!) un ac gros și pun un fir rezistent, dar subțire, dintr-un ghem de cânepă. Fac un nod măiestrit la capăt și-l trec prin gaură, mai întâi la călcâi, merg apoi pe margine, către degete, și, pe urmă, în jos, pe marginea cealaltă. Procesul îmi ia cam trei minute.

– Rapid. Bine, aprobă Costanzo din cap.

Restul după-amiezii îl petrec alături de Costanzo. Bat cu ciocanul și cos. Tai și răzuiesc. Curăț și lustruiesc. Fac tot ce-mi cere să fac. Apreciez munca; îmi distrage atenția de la ce trebuia să fie vacanța mea.

Pierd noțiunea timpului, până când ridic privirea și văd albastrul pal al amurgului care învăluie stâncile.

– Vino la cină, mă invită Costanzo. Trebuie să-ți mulțumesc.

– Nu, eu apreciez că mă lași să lucrez cu tine. Uite cum îmi poți mulțumi.

Costanzo mă privește și zâmbeste.

– Te rog, pot să vin și mâine? îl întreb.

– Nu. Du-te la plajă. Odihnește-te. Ești în vacanță.

– Nu vreau să mă duc la plajă. Prefer să vin din nou aici și să lucrez cu tine. Mă mir când mă aud spunând asta, dar, în clipa în care o spun, știu că e adevărat.

– Trebuie să te plătesc.

– Nu. Poți să-mi faci o pereche de sandale.

– *Perfetto!*

– La ce oră deschizi?

– Eu sunt aici la cinci dimineața.

– O să fiu aici la cinci. Îmi arunc geanta pe umăr și ies în piazza.

– Valentine! strigă Antonio după mine. Mulțumesc.

– Ei, glumești? *Mille grazie*. Tatăl tău e formidabil.

– Nu lasă niciodată pe nimeni să stea cu el. Te place. Lui papa nu-i place de nimeni. E fermecat.

– Am efectul ăsta asupra bărbaților. Pe mâine, îi spun. Da, am oarecare efect asupra bărbaților, cu excepția celui care contează, Roman Falconi.

Trec pe lângă turiști care se suie în autocarele lor, vorbind prea tare și râzând prea mult, și mă simt mai singură decât m-am simțit vreodată. Poate că, la urma urmelor, am găsit o cale de a transforma dezastrul ăsta în ceva minunat; am petrecut ziua învățând de la un maestru, și chiar m-am simțit foarte bine. Și, dacă instinctele nu mă înșală, sau dacă nu mă înșală în ceea ce privește munca măcar, nu dragostea, am sentimentul că tocmai am aflat ce vreau să învăț de la Costanzo Ruocco.

– Valentine? *Andiamo*, strigă Costanzo la mine din spatele atelierului. Costanzo a fost surprins când a văzut că am apărut la treabă la ora promisă. Habar nu are că, de fapt, îmi face un serviciu, salvându-mi vacanța.

Las lucrul și mă duc după sunetul vocii lui, prin depozitul de marfă, ajungând într-o grădină interioară unde sunt așezate o măsuță și patru scaune. Pe masă e o față de masă albă din bumbac, fixată cu un ghiveci cu mușcate roșii și parfumate, ca să n-o sufle vântul din Capri.

Costanzo îmi face semn cu mâna să mă așez lângă el. Deschide o cutie obișnuită de tablă și golește conținutul pe masă. Despăturăște o pâine dintr-o bucată de hârtie cerată. Lângă pâine pune un bol cu smochine proaspete. După care ia o cutie cu ceva ce pare pește alb acoperit cu măslinae negre. Scoate două șervete. De sub masă ia o carafă cu vin de casă. Îmi toarnă întâi mie un pahar, apoi lui.

Taie pâinea, care, de fapt, nu este pâine, ci pizza *alige*, aluat fin umplut cu ceapă tăiată și anșoa. Taie felii subțiri

pizza arătoasă, și pune două pentru mine într-o farfurie. Iau o mușcătură din crusta crocantă, care deschide drumul pentru porția de anșoa sărat, împlânzit de ceapa dulce și de untul din pliurile aluatului.

– Bun? întreabă.

Scutur cu putere din cap că da.

– De ce ai venit la Capri? mă chestionează.

– Trebuia să fie o vacanță. Dar prietenul meu a avut probleme la serviciu și în ultimul moment n-a mai putut să vină.

– A anulat?

– Da.

– Când te duci acasă, o termini cu el, nu?

– Costanzo!

– Păi, își iubește munca mai mult decât pe tine.

– Nu așa stau lucrurile.

– Ba cred că da.

– Știi, de fapt sunt bucuroasă că n-a putut să vină, fiindcă dacă ar fi venit, n-aș mai petrece timpul ăsta cu tine.

Surâde.

– Sunt prea bătrân pentru tine, râde.

– Cam asta pare să fie situația cu toți bărbații pe care-i întâlnesc în Italia.

– Dar dacă aș fi tânăr... Dă admirativ din cap.

– Da, da, da, Costanzo. Râdem din toată inima. Pentru prima oară de multe zile mă simt cu adevărat fericită.

Bărbații italieni pun pe primul loc femeile. Prioritățile lui Roman sunt mai mult americane decât italienești, căci pune restaurantul pe primul plan. Ca să fiu sinceră, nu pot să spun că eu mi-am pus prioritățile în ordine, sau că stăpânesc arta de a trăi. Trăiesc pentru munca mea, nu muncesc ca să trăiesc. Eu și Roman ne-am pierdut trăsăturile italienești. Suntem ca americanii tipici, suprasolicitați, spetiți de muncă și cu cea mai proastă perspectivă asupra tunelului. Ratăm prezentul pentru un viitor perfect care credem

că ne așteaptă când ajungem la capătul lui. Dar cum o să ajungem acolo dacă acum nu ne construim relația?

Brusc mi se pare ridicol modul în care trăiesc în New York City, de pe o zi pe alta. Mi-am ipotecat fericirea pentru o vreme care s-ar putea să nu vină niciodată. Mă gândesc la fratele meu, la imobil, la vitrinele de la Bergdorf și la investitorii lui Bret. Îmi place la nebunie să fac pantofi. De ce trebuie să fie mai complicat decât atât? Costanzo se duce pe jos la muncă, face pantofi și se duce acasă. În viața lui există un ritm logic. Micul atelier le asigură lui Costanzo și filor săi un trai frumos. Sorb din vin. Are o aromă bogată și intensă, ca toate culorile, trăirile și sentimentele de pe insula asta.

Costanzo îmi oferă o țigară, pe care o refuz. Își aprinde el una și suflă fumul.

– Ce faci iarna, când nu mai sunt turiști? îl întreb.

– Tai piele. Fac tălpile. Mă odihnesc. Îmi umplu orele, spune. Costanzo privește departe în zare. Îmi umplu zilele și aștept.

– Să se întoarcă turiștii? îl întreb.

Nu răspunde. Privirea de pe chipul lui îmi spune că nu e cazul să mă bag. Stinge țigara.

– Acum, lucrăm.

Îl urmez pe Costanzo înapoi la atelier. Își reia locul în spatele măsuței de lucru, iar eu mă așez la masa mea. Costanzo scoate un alt model din coșul lui și îl studiază. Iau *il trincetto* și o talpă din grămada pe care a lăsat-o Antonio pentru mine. Urmăresc linia și răzuiesc marginea exterioară a tălpii, ca pe un măr, așa cum l-am văzut pe Costanzo făcând în prima zi. Se uită la mine aprobator și zâmbește.

– Du-te și adu-ți carnetul de schițe, îmi comandă Costanzo după-amiază, după ce ne terminăm ceștile cu cappuccino. Vreau să-ți văd munca.

Mă ridic de la masă și mă duc în atelier. Scot carnetul de schițe din geantă.

– Totul în regulă? mă întreabă Antonio.

– Tatăl tău vrea să-mi vadă schițele. Sunt grozav de speriată. Sunt o artistă autodidactă, și nu știu dacă desenele mele sunt atât de bune pe cât ar putea fi.

Antonio zâmbește.

– O să fie cinstit.

„Splendid“, mă gândesc în timp ce trec prin depozit în drum spre verandă.

Costanzo curăță o smochină, iar eu mă așez lângă el. Îi povestesc despre concursul pentru vitrinele de la Bergdorf, după care deschid carnetul cu schițe și-i arăt pantoful. Îl privește. Pe urmă, strânge din ochi și îl examinează scurt.

– De mare clasă, zice. *Molto bella*.

– Îți place?

– E împodobit.

– E un lucru bun?

– Asta îmi place. Arată spre căputa pantofului, acolo unde împletitura se unește cu bareta. Original.

– Străbunicul meu a numit cele șase modele de bază pentru pantofii de mireasă după personaje de operă. Sunt expresivi. Pot fi și simpli. Sunt clasici, și știm asta sigur, pentru că o sută de ani mai târziu încă mai confecționăm modelele lui și le vindem.

– Ce pantofi faci pentru fetele care au serviciu?

– Nu facem pantofi de toată ziua, îi spun.

– Ar trebui să începeți, zice.

Nu ăsta e sfatul pe care mă așteptam să-l primesc de la un meșter italian, dar, cum Costanzo știe mult mai multe decât mine, îl accept.

– Vorbești ca prietenul meu, Bret. Vrea să creez un pantof pentru toate femeile. Mi-a zis că pot să-mi finanțez pantofii pe care-i fac în mod obișnuit cu un pantof menit să fie vândut în cantități mari.

– Are dreptate. N-ar trebui să existe vreo diferență între a face pantofi pentru o femeie și a face pantofi pentru

mai multe. Toate clientele tale merită ce e mai bun. Așa că schițează un pantof care să li se potrivească tuturor.

– Chiar nu știi cum.

– Ba sigur că știi. Ai desenat pantoful ăla pentru vitrină; poți să desenezi încă un pantof de toată ziua. Ți dau tema asta. Ia-ți blocul de desen și du-te în *piazza*. Schițează cât de mulți pantofi poți.

– Pantofi, pur și simplu?

– Orice vezi și-ți place. Uită-te cum se mișcă femeia în pantofii ei.

– Turistele poartă teniși.

– Lasă-le pe ele. Uită-te la vânzătoarele din Capri. O să găsești ce să desenezi. Zâmbește. Hai, du-te!

Îmi iau blocul și creioanele și mă duc în *piazza*.

Găsesc un loc la umbră, pe zidul de piatră din celălalt capăt, și mă așez. Las carnetul de schițe și mă uit în jur, așa cum m-a instruit Costanzo.

Îmi plimb privirea printre pâlcurile de turiști care poartă Reebok, Adidas și Nike, ca să găsesc localnice, femei care lucrează în magazine, restaurante și hoteluri. Mă uit în jos la picioarele lor când trec prin mulțime, cu o direcție precisă în minte. Femeile astea care muncesc poartă pantofi fără toc, practici și totuși frumoși, balerini din piele fină bleumarin sau neagră, pantofi bej cu șireturi cu un ușor toc stratificat, sandale din piele simplă cu o baretă funcțională în formă de T. Doar o tânără vânzătoare fâșneată poartă papuci cool, făcuți dintr-o piele de vițel de un roz strălucitor. În mod obișnuit, ochiul mi se îndreaptă spre culoare, dar constat că rareori văd câte o femeie purtând nunațe vii la pantofi. În cea mai mare parte, femeile aleg culori clasice neutre.

După o vreme, îmi trag picioarele și le vâr sub mine. Încep să desenez. Schițez un balerin nu foarte decoltat, doar cât să acopere degetele. Îl schițez de nenumărate ori, până obțin o formă care-mi mulțumește ochiul și care s-ar

potrivi cel mai bine pe piciorul unei femei indiferent de mărime, lungime sau lățime.

În fața magazinului de bijuterii din colțul pieței văd o mamă care stă de vorbă cu fiica ei. Mama, de vreo patruzeci de ani, poartă o fustă strâmtă bleumarin și o bluză albă. În timp ce vorbește, pe braț îi zornăie brățări late și strălucitoare de argint. Poartă balerini din piele bleumarin, cu o fundă simplă în față. Fiica ei poartă un tricou negru subțire, cu un bolerou scurt din in maro. Jeanșii strâmți sunt cu talia joasă. Poartă balerini maro tivțiți pe margine cu panglică textilă asortată. Pantofii mamei sunt clasici, și ea stă dreaptă, cu o ușurință care vine din faptul că poartă un pantof confortabil. Pantoful este fin și moale, dar elastic. În timp ce vorbește entuziasmată cu mama, fata saltă pe vârfurile picioarelor. Pantofii i se mulează perfect pe picior, și, atunci când este pe vârfuri, pielea se arcuiește odată cu mișcarea ei, într-un arc de cerc plin și delicat. Pielea nu se încrețește și nu se deformează.

O femeie mai în vârstă, cam ca buni, se îndreaptă spre zid și se așază la câțiva metri de mine. E scundă, rotundă și îndesată, iar părul des și alb e dat pe spate și legat cu o bentiță roșie. E îmbrăcată cu o rochie neagră din bumbac, în A, cu mâneci foarte scurte, care se continuă direct din umeri. Pantofii negri din piele întoarsă, fără șireturi, nu au nici un fel de ornamente. Se sprijină de zid și desface o pungă maro de hârtie. Bagă mâna, scoate o cireșă coaptă și mușcă din ea. Aruncă sâmburele peste zid, pe stânci în jos. O rază se reflectă în ceva strălucitor de la gulerul ei. O broșă. Mă aplec ca să văd mai bine.

Broșa are forma unei aripi. Este bătută cu mărgele mici de turcoaz și coral, și are pe margini ceea ce par să fie mici diamante adevărate. Îmi dau seama că sunt adevărate după felul în care strălucesc. Eu lucrez cu imitații de pietre, care au un luciu strălucitor, în timp ce diamantul adevărat absoarbe lumina și strălucește dinspre interior.

Prind curaj și mă apropii de ea, zâmbind.

– E frumoasă broșa dumneavoastră.

– *È di mia mamma*. Surâde și arată spre magazinul de bijuterii. Magazinul familiei mele.

– A, ce drăguț!

– Tata a făcut broșa asta pentru mama.

– Seamănă cu o aripă de înger, îi spun. Maică-mea are un ornament de Crăciun, un heruvim cu aripi de mărgele, de care-mi amintește broșa în formă de aripă.

– Si, si. Pe mama o chema Angela.

Femeia îndoiaie marginea pungii de hârtie, închizând-o. Se ridică și pleacă, făcându-mi cu mâna. Deschid caietul de schițe și desenez broșa, o aripă de înger plină cu pietre și mărginită cu diamante. Nu mă grăbesc, desenez formele în tihnă. Încet, încet, încep să mă îndrăgostesc de forma asta. O desenez întruna, până când pagina e plină cu aripi. *Piazza* se golește, pe măsură ce turiștii se suie în autobuz, pentru ultima cursă în jos, spre debarcader.

Desenez o ultimă aripă, adaptând rotunjimile la linia și la vârful ei. Până acum n-am mai văzut o formă ca asta pe un pantof. Scriu:

Pantoful Angel

Închid apoi carnetul și mă întorc la Costanzo ca să-i arăt schița.

Când ajung, Costanzo tocmai închidea atelierul. Se uită la ceas și scoate un „țțț“ dezaprobat, mimând o falsă nemulțumire din partea pretinsului *padrone*. Glumește că am întârziat, chestie care-l face să se simtă bine, iar eu îl las. După care-i arăt tema. Îi dau schița. O privește și arată spre ornament.

– Aripi?

– Aripi de înger.

– Îmi place, spune. De ce îngeri?

– Atelierul nostru se numește Firma de Pantofi Angelini. Dar inscripția este foarte veche, și acolo unde a bătut ploaia, s-a dus vopseaua și a rămas scris „Pantofi Angel“. Așa că, atunci când am văzut broșa bătrânei doamne din *piazza*, au început să mi se învârtă rotițele. Marii designeri au un logo simplu, identificabil imediat. Așa că m-am gândit, ce-ar fi dacă designul meu ar avea încorporată o aripă de înger?

– Și când pui pantofii alături, două aripi.

– Simetrie! Și pot să fac aripile din bijuterii, sau din piele, sau metal. Ba chiar din broderie.

– Din orice, spune Antonio ridicând din umeri.

– Exact. Așa e, răspund radiind. Mulțumesc că m-ai trimis în *piazza*. N-aș fi văzut broșa niciodată.

– Toate ideile pe care le-am avut vreodată pentru un pantof mi-au venit observând femeile, zice Costanzo. Vezi atelierul meu? Sunt mii de combinații care se pot face. Exact ca femeile, nu sunt două la fel. Să nu uiți asta când desenezi.

Îmi iau geanta și plec. Când ajung din nou în *piazza*, e complet pustie. Cobor colina spre hotel. Ajung la intrare și-l văd pe Gianluca afară, citind ziarul la lumina care pălește.

– Cititul pe întuneric face rău la ochi, îi spun.

Ridică privirea spre mine surâzător, își scoate ochelarii de citit și-i pune în buzunar. Trage scaunul de lângă el. Mă așez.

– O să lucrezi acolo în fiecare zi? O să-l răsfeți pe Costanzo.

– Aș vrea să pot sta un an.

– Ai venit aici să te odihnești.

– Nu vreau să mă odihnesc. Nu știu dacă o să mai am vreodată ocazia să vin aici. Sau dacă, atunci când mă întorc, Costanzo o să fie aici.

– O să fie aici. Toți o să fim aici. Mai puțin Roman al tău.

– Cine ți-a spus? Mă las pe spate în scaun. Italia începe să semene îngrozitor cu America, unde familia mea înroșește firul de telefon ca să transmită informațiile personale cu viteză sunetului.

– Bunica ta. A sunat-o mama ta.

– Relația mea a devenit un scandal internațional. Mă uit în jur după un chelner. Acum chiar am nevoie să beau ceva.

– E un fraier, spune Gianluca, făcându-i semn unui chelner.

– Eu am voie să fiu supărată pe Roman, dar tu nu ai voie să vorbești urât despre el. Încă e prietenul meu. Habar n-are Gianluca, dar uneori vorbește ca tata.

– De ce nu?

– Nu mă despart de el. Și chiar dacă aș face-o, n-ar fi la telefon sau prin nenorocitele alea de mesaje.

– Bine zis! Gianluca îi comandă chelnerului băuturile.

– Și, apropo, când subliniezi ce proastă am fost, nu faci decât să înrăutățești lucrurile. Să știi că mai am un pic de mândrie.

– Nu-i nimic în neregulă cu tine, mă asigură Gianluca.

– Zău? Cred că e ceva absolut în neregulă cu o femeie care nu vrea să ceară ce are nevoie, iar când o face, își cere scuze.

– E o diferență între a încerca să faci o relație să meargă și a ierta lucruri care n-ar trebui iertate, spune Gianluca. Bunica ta vrea să vii și să stai la noi.

– Mulțumesc, dar îmi place aici la hotel.

– Sunt câteva lucruri pe care aș vrea să ți le arăt pe insulă, zice.

– Sigur. Sunt gata să fiu de acord cu orice, fiindcă adevărul e că nimic nu mai contează acum, odată ce vacanța la care am visat s-a dus pe apa sâmbetei. Aș vrea să-ți arăt și eu ceva, spun.

Gianluca ridică dintr-o sprânceană într-un fel care e mai degrabă sexy. N-am de gând să mă gândesc la asta.

– Stai liniștit, e o schiță. Scot carnetul din geantă și-l deschid la noul meu pantof. Gianluca își scoate ochelarii de citit din buzunar și studiază desenul.

– Minunat, spune. Orsolei i-ar plăcea să-i poarte.

– Splendid. E un pantof pe care bunica l-ar purta, sau pe care mama l-ar cumpăra, sau eu l-aș purta. Scopul meu e să ating un punct slab. Am chiar și un nume pentru el. Pantoful Angel. Ce părere ai?

– Ai atâtea idei, răspunde.

– Păi, o să am nevoie de ele. Când micul meu vis cu Italia se va sfârși, mă întorc acasă în zona de război.

– Nu se poate să fie așa de rău cum spui.

– Știi, Gianluca, asta e diferența dintre voi, italienii nativi, și cei numiți italo-americani. Voi duceți o viață echilibrată. Munciți, mâncați, vă odihniți. Noi nu. Nu putem. Trăim ca și cum am avea ceva de dovedit. Nu avem niciodată destul timp, mâncăm pe fugă, dormim cât se poate de puțin. Credința noastră e că cel care muncește cel mai mult câștigă.

Sosesc băuturile. Ridicăm paharul unul pentru celălalt și luăm o înghițitură.

– Ce te face fericită *pe tine*? întrebă.

Întrebarea mă prinde nepregătită. Roman nu mi-a pus niciodată întrebarea asta. Nu-mi amintesc nici ca Bret să mi-o fi pus. De fapt, nici măcar eu nu-mi pun întrebarea asta. După ce mă gândesc un moment, îi răspund:

– Nu știu.

– Nu poți să fi fericită niciodată dacă nu știi ce vrei.

– Bine, bine, ești oracolul din Capri, bărbatul-care-are-răspunsurile la întrebările majore ale vieții. *Pe tine* ce te face fericit?

– Dragostea unei femei admirabile.

– Bun răspuns. Nu ăsta ar fi fost răspunsul meu cu o săptămână în urmă. Aveam dragostea unui bărbat admirabil, dar nu l-am pus pe el pe primul plan.

– De ce?

– Dacă aş fi făcut-o, poate că acum ar fi aici.

– Dacă ar fi inteligent, te-ar pune el pe tine pe primul plan. De ce te învinovăţeşti pe tine pentru manierele îngrozitoare ale tipului?

– Sunt foarte sigură că e şi vina mea aici.

– E ridicol. Dacă ai parte de dragoste, o respecti. Ai grijă de lucrurile pe care le iubeşti. Nu? Gianluca a ridicat puţin vocea. Îmi amintesc de prima zi în Arezzo, când eu şi buni ne-am dus la tăbăcărie, iar el şi Dominic erau în toiul unei partide de urlete.

– Stai aşă, Gianluca, nu te ambala, ca atunci la tăbăcărie. Asta e o insulă paşnică. Fără ţipete.

Gianluca zâmbeşte.

– Vino să stai la noi!

După o lună în Italia, sunt expertă în ceea ce-i priveşte pe cei din familia Vechiarelli. Pentru Gianluca, familia e totul. Îi place să-i strângă pe toţi la un loc, fie că e în jurul unei mese acasă, sau în maşină, sau la fabrică, şi să-i supravegheze protector pe toţi, ca un păstor. El pregăteşte mâncarea, aduce băuturile, arată drumul; în general, el are grijă de toţi cei din jurul lui. Probabil că nevoia mea de a sta separat i se pare bizară. De ce să nu stau cu ei la vila vărului lor? Ideea că nepoata Teodorei stă într-un hotel, când ar putea fi în camera de alături, în siguranţă, odihnită şi bine hrănită, este o pedeapsă pentru el.

– Nu, mulţumesc. Chiar îmi place camera mea de aici.

– Dar avem o cameră numai pentru tine.

– Dar nu e apartamentul de la *attico*.

– Camera de la vărul nostru e foarte drăguţă.

– Sunt sigură că e. Dar, crede-mă, nu este camera *asta*.

Vrei s-o vezi?

– Sigur, zice.

Gianluca mă urmează prin holul de la Quisisana, apoi pe coridor, până la lift. În lift e aglomerat şi înghesuiala ne face să râdem. Gianluca pune mâna pe uşa deschisă,

iar când liftul se oprește și se deschid ușile la etajul meu, mă ajută să ies. Intră după mine în cameră. Briza răco-roasă a serii umple încăperea, fluturând ușor draperiile transparente. Camerista a pus orhidee proaspete în vaza din living.

– Trebuie să vezi priveliștea, îi spun. Arăt spre ușile care duc în dormitor și deschid ușa de la balcon. Vin într-o clipă. Gianluca iese pe balcon, iar eu îmi pun geanta jos și-mi verific mesajele telefonice: unul de la mama, unul de la Tess, și trei de la Roman. Mama vrea să-i găsesc o geantă din piele de crocodil. Nu cred că citește ziarele; pielea de crocodil e interzisă. Tess mi-a lăsat un mesaj că tata e foarte bine, rugându-mă să aduc brățări de coral pentru fete.

Ascult mesajele de la Roman, care-mi spune că mă iubește și că ar vrea să fie aici. Trei la rând, cu același nivel de pasiune imploratoare. Interesant e că atunci când mi-am dat frâu liber supărării, l-am adus pe Roman mai aproape. Poate că de vină e cocktailul, dar îi scriu:

Găsit serviciu în Capri. Îmi place. Posibil să nu mai vin acasă niciodată. S-ar putea să fi obligat să vii aici, în cele din urmă. Cu drag, V.

Mă duc pe balcon după Gianluca.

– Ce părere ai? Arăt spre grădinile de la Quisisana și spre marea de dedesubt.

– *Sonno belli.*

– Acum înțelegi de ce vreau să rămân?

Când se lasă noaptea peste Capri e ca și cum un văl albastru s-ar așterne peste insula strălucitoare. Mă prind cu mâinile de balustradă și-mi arcuiesc spatele privind în sus, ca să-mi satur ochii de cerul infinit.

Brusc, simt niște mâini pe talie. Gianluca mă trage lângă el și mă sărută. Buzele lui dulci și moi întârzie pe ale mele, iar în mintea mea se derulează, ca pe un telex,

diverse informații. „Bineînțeles că te sărută, ce credeai că o să facă, l-ai invitat în camera ta, noaptea, i-ai arătat balconul romantic, cu un milion de stele pe cer, l-ai întrebat ce crede, iar gândurile lui s-au îndreptat spre sex, și acum ai dat de belea.“ În urechi îmi răsună cuvintele lui Gabriel: „N-ai inel, n-ai nici o treabă“. Sărutul ăsta a fost minunat și mai vreau. Niciodată n-am sărit în brațele altcuiva dintr-o poveste de amor eșuată, așa că de ce să încep acum?

Îmi pun brațele în jurul lui, și mâinile-mi alunecă spre gât. Mă sărută din nou. „Ce fac?“ Capitulez, asta fac. Și mai am și inițiativă, ceea ce-i mai rău. Totul pe insula asta te încurajează să faci dragoste, și fiecare parfum, textură, și ton creează fundalul irezistibil pentru un singur lucru. Totul începe în cafenele, la măsuțe intime și scaune în care genunchii și coapsele se ating; îmbucăturile dulci de prăjitură cu cocos, după o lungă plimbare în soarele arzător; aroma decadentă de piele din atelierul lui Costanzo; mâncarea proaspătă, smochinele coapte culese direct din copac; minunatul aer sărat de mare și luna, pe un cer de mătase, ca un grațios bumb perlat ce așteaptă să fie descheiat. Chiar și pantofii, mai ales sandalele, subțirate barete aurii pe piele bronzată, gata pentru a fi desfăcute și a aluneca din picior, toate spun sex.

Italienii duc vieți senzuale, toată lumea știe asta, eu știu asta, și de aceea nu rezist la sărutările astea.

Într-un fel ar fi ca o insultă adusă vieții înseși să te împotrivești la ceva ce pare atât de firesc. Sărutările astea fac în egală măsură parte dintr-o zi de vară italienească, exact ca atunci când rupi o smochină din pom și o mănânci. Cea mai bună parte din ce a mai rămas din dragoste în lume o găsești în Italia. Gianluca mă ține ca pe un premiu, iar atingerea buzelor lui mă învăluie precum valurile calde din piscină. Îmi dau seama că sunt tulburată când Gianluca mă sărută tandru pe gât. Când deschid ochii, nu văd decât stele care străpung albastrul precum niște cioburi de sticlă.

Apoi îmi amintesc de Roman și cum ar fi trebuit să fim noi pe balconul ăsta, sub stelele *astea*, să ne îndreptăm spre patul *ăla* la lumina lunii *ăsteia*, și încep să bat în retragere. Dar nu sunt sigură că am puterea să rezist. Sunt fata care capătă mereu și a doua porție de cannoli! Nu merit? Nu merită oricine?

— Îmi pare rău, îi spun.

— De ce? răspunde Gianluca blând. După care insistă și mă sărută din nou. Asta nu-mi stă în fire. Nici măcar nu mă uit la alt bărbat atunci când am o relație. Sunt foarte fidelă, de fapt, adesea sunt fidelă când nici n-am convenit așa ceva cu partenerul. Pot să fiu sinceră după doar o întâlnire. *Atât* sunt de fidelă. Înclinația mea firească este devoțiunea demodată. Spontaneitatea și varietatea nu sunt pentru mine. Judec lucrurile adânc, așa că n-am fost nevoită niciodată să mă furișez cu regret în trecutul meu. Analizez totul, nestânjenită, liberă! Sunt o femeie care are conștiința împăcată. Înainte să mergem mai departe, trebuie să-i spun lui Gianluca faptul că nu sunt genul care face chestii din *astea*. Îi desprind mâinile și mă dau un pas înapoi. E chiar mai rău. Îmi place să-i simt mâinile într-ale mele. Atingerea degetelor lui, mâinile puternice și muncite, de tăbăcar, mă fac să simt ușori fiori pe brațe și pe spinare, ca picăturile reci de ploaie care-mi ating pielea într-o zi caniculară. Cred că m-a cuprins un soi de malarie.

— Ce fac? Îi dau drumul la mâini și mă depărtez de el.

— Înțeleg, spune.

— Nu, nu înțelegi. Îmi îngrop fața în mâini. Nimic nu se compară cu momentul în care te ascunzi de rușine, nu-mai că aș fi vrut să fi avut o glugă, și un șal de pashmina, și o celulă izolată în care să mă târăsc.

Dar înainte să pot explica ce simt, sau să-mi asum vina pentru purtarea mea impulsivă, a dispărut. Aud cum se trânteste ușa de la camera mea care dă spre holul hotelului. Duc mâna la gură. Sub mână, buzele nu sunt strânse

de indignare. Deloc... spre marea mea surprindere... dimpotrivă, zâmbesc.

În timp ce-mi strâng uneltele, în ultima mea zi trecută la atelierul lui Costanzo, încerc să nu plâng. Nu pot să explic ce-a însemnat tot timpul ăsta pentru mine. Mă simt caraghios că mi-a trecut vreodată prin cap să vin aici ca turistă, să zac pe marginea piscinei și să dorm toată ziua, când ceea ce am câștigat în schimb nu poate fi cuantificat. Sub îndrumarea lui Costanzo și cu încurajarea lui discretă, am devenit artistă.

Sigur că buni m-a învățat să fac pantofi, dar niciodată nu a fost timp să mă învețe cum să pășesc în această lume ca artistă. N-a fost niciodată timp să mă încurajeze să o iau pe calea asta, fiindcă bunica mea nu se pricepe la așa ceva. Cei la care visam eu erau străbunicul și bunicul meu. Buni este un tehnician, un meseriaș practic. A creat o dată un pantof, dar a făcut-o doar de nevoie. A desenat balerinii și i-a realizat numai după ce a pierdut client după client în favoarea firmei Capezio. Nu i-a desenat din dorința de a crea, ci mai degrabă de nevoie. Avea nevoie să facă bani. Fabricarea pantofilor nu a fost niciodată o formă de auto-exprimare pentru Teodora Angelini, ci mai curând a însemnat mâncare pe masă, haine pentru mama mea și bani pentru cutia milei de la biserica Our Lady of Pompeii. Nu e nimic rău în asta. Eu vreau să însemne mai mult.

New York City reprezintă totul pentru mine, dar acum, în toiul agitației și al zgomotului, printre obligații și alergături, știu că vocea unui artist se poate pierde în eforturile pentru câștigarea existenței. Înțeleg ispita siguranței, nevoia de a face bani pentru a plăti facturile și obligațiile de pe statul de plată, dar un artist are nevoie de timp ca să mediteze și să viseze. Timpul, neorganizat și liber, hrănește imaginația. Siesta de după-amiază poate părea că e odihnă, dar pentru un artist precum Costanzo, e momentul în care trece în revistă munca de peste zi și se

gândește la culori și la combinații noi. Tot Costanzo m-a învățat că viața obișnuită e plină de artă. El m-a învățat să privesc lucrurile cotidiene și să văd frumusețea din ele. Nu sunt o simplă pantofăreasă, creez un pantof anume pentru o clientă care încearcă să spună lumii ceva despre ea însăși. Datoria mea este să transmit mesajul ăsta, să dau sens lucrurilor comune.

Nu mai văd pescărușul enervant care caută firimituri. Văd o paletă de alb pur îmbrăcată în pene pline de pete negre îndrăznețe. Pantofi. Nu văd piatra din zid, acolo unde soarele bate din plin la amiază, văd o anumită nuanță de gri, cu o lucire de auriu. Piele. Nu văd o viță noduroasă pe un gard negru. Văd catifea verde – pădure și șireturi negre de piele. Cizme. Nu văd un cer albastru cu nori, văd un cupon de mătase brodată. Nu văd un buchet de bujori roz cumpărat de un proaspăt soț din *piazza*, în drumul către casă, pentru mireasa lui. Văd un pampon din pietre prețioase pe căpută, la un pantof de ocazie. Ornamente.

Iar acum, când privesc o femeie, nu văd modă, nu văd vârstă, nu văd mărime. O văd pe *ea*. O văd pe *clienta mea*, care are nevoie de mine ca să-i ofer exact lucrul acela care spune cine este, așa cum eu spun cine sunt prin munca mea. Simplu. Dar înțelegerea acestui lucru m-a schimbat. Nu mai sunt femeia care eram când am aterizat la Roma cu o lună în urmă, și nu voi fi aceeași când mă voi întoarce acasă. O să judec noțiunea de *acasă* dintr-o nouă perspectivă. Da, numai că asta mă sperie puțin: dacă m-am schimbat într-atât, încât n-o să mai am aceleași țeluri spre care tindeam când am plecat? Dacă mă întorc acasă și Roman nu este bărbatul potrivit pentru mine, iar lupta cu Alfred nu merită ca să salvez atelierul și imobilul? Dacă ochii acestui artist mi-au schimbat chiar sufletul? Dacă n-o să mai vreau ce am visat odată?

Costanzo mi-a spus la masa de prânz, într-o zi, că e vădov, iar ochii i s-au umplut de lacrimi, așa că n-a mai continuat. Dar nu vreau să plec din Capri fără să aflu

despre soția lui. Pe cât de multe m-a învățat despre artă, simt că mai sunt multe de aflat despre alte lucruri, despre curaj în viață, despre căutarea adevăratei iubiri.

Mă duc lângă Costanzo pe verandă, unde mă așteaptă cu masa de prânz pregătită, așa cum face în fiecare zi. Observ mozzarella de bivoliță și roșii coapte lucioase tăiate fin. Tocmai stropește totul cu ulei de măsline.

– Ultimul nostru prânz.

– Cina cea de Taină, râde.

– Nu vreau să plec de lângă tine.

– Nici o femeie nu vrea să-l părăsească pe Costanzo Ruocco, spune el râzând.

Mă așez și-mi pun un șervet în poală. Costanzo îmi umple farfuria cu fructe din grădina lui. Prin grădină trece o briză blândă care flutură fața de masă.

– Înainte să plec, aș vrea să-mi povestești despre soția ta.

Costanzo bagă mâna înăuntru în cămășii și scoate un lanț de aur, de care e prinsă o verighetă.

– Cum o chema? întreb domol.

– Rosa, spune. Numele de fată era Rosa da Rosa. Costanzo ridică mâna. Se ridică de pe scaun și se duce în atelier. Când se întoarce, îmi dă un plic maroniu. Îl deschid. Înăuntru sunt multe fotografii, unele alb-negru, câteva instantanee color, pe fondul de un albastru intens Ektachrome din anii '60, câteva făcute cu un aparat Kodak Instmatic de prin anii '70, când s-au născut fiii lor, și altele cu un aparat Polaroid instant – genul de fotografii pe care le făceam, le developam pe masă și le lipeam pe pătrate de carton.

Cu grijă, pun fotografiile pe masă. Cea mai mare, o fotografie alb-negru cu Rosa și Costanzo în ziua nunții lor, a fost făcută de un profesionist. Ea era o brunetă scundă, cu niște splendizi ochi căprui depărtați. Îmi amintește de sora mea, Jaclyn. Rosa purta o mică fantezie în păr, cu un cerc de plasă, și o rochie din satin alb pe lângă gât, lungă până la glezne, și strânsă pe talie, largă în jos. În picioarele

minuscule avea escarpeni eleganți din piele de ied. Costanzo stătea în picioare lângă ea, și o ținea de talie cu amândouă mâinile.

– M-am însurat cu ea pe 23 septembrie 1963. Cea mai fericită zi din viața mea.

– *Bella*, îi spun.

– Eu îi spuneam *Bella Rosa*. Iar alteori doar *Bella*. Vocea lui Costanzo se frânge.

– Și tu ești foarte chipeș. Fac din mână mișcarea tipică în semn de admirație, exact cum face Costanzo. Râde. Îmi amintesc, și n-o să uit niciodată că, în definitiv, e italian. Egoul masculin vine odată cu certificatul de naștere. Ți este tare dor de ea.

– Nu pot să vorbesc despre ea, fiindcă în tot vocabularul din lume nu există cuvinte care să poată descrie ce a însemnat ea pentru mine. Încerc, dar până și cuvântul *iubire* nu este suficient. Ea era universul meu. De când a murit, niciodată, nici măcar o clipă, n-am încetat s-o iubesc, să mă gândesc la ea. Chiar și acum, dacă ar putea să intre pe ușa aceea, mi-aș da viața doar ca să petrec o clipă cu ea.

Mă întind peste masa de lucru și-i iau mâna lui Costanzo.

– Toate femeile ar trebui să fie iubite cum ai iubit-o tu pe *Rosa*.

– Mi-e greu să trăiesc fără ea. Aproape imposibil. Când o să fie timpul, moartea o să fie bine-venită, fiindcă o să mă întâlnesc iar cu ea. Sper doar că o să mai vrea un bătrân ca mine.

– O, sigur o să-l vrea. Se pot spune multe în favoarea unor bărbați mai în vârstă. În timpul petrecut la Capri nu am învățat doar artă.

– A murit în 1987. Nimic nu mai e la fel de atunci. Smochinele nu mai au același gust, nici vinul sau roșiile. A luat cu ea tot ce-a fost bun. Am învățat totul despre viață de la ea. Despre dragoste, desigur. Costanzo se ridică

și mă privește. Așteaptă. Am ceva pentru tine, spune și se întoarce în atelier.

Am petrecut o săptămână în casa lui Costanzo, învățând lucruri pe care aveam nevoie să le știu. Am învățat despre *gropponi*, cea mai bună piele de vită pentru făcut tălpi; despre *capretto*, cea mai fină piele de miel, minunată pentru barete; și despre *vitello*, o piele mai tare care poate fi folosită pentru tot pantoful. Și am mai aflat că lumea din afara acestei insule nesocotește meșteșugul care s-a născut aici, punând mâna pe tehnicile și modelele lui Costanzo fără permisiunea lui, doar ca să producă modelul în serie, pentru turiștii din stațiune.

Americani vicleni cu spirit antreprenorial vin, cumpără sandalele lui Costanzo, le duc acasă, le copiază și fură designul, pur și simplu, ba chiar au tupeul să meargă la aceiași furnizori ca și Costanzo, încercând să cumpere elementele pe care le folosește el, ca să realizeze sandale identice cu cele făcute de el. Furnizorii, care-i recunosc pe hoți, refuză să le vândă parveniților furnituri. Loialitatea continuă să fie trăsătura caracteristică a italienilor.

Costanzo m-a învățat și chestii mărunte, mi-a dat sfaturi care constituie modalități curente de lucru și care, în cele din urmă, devin tehnica unui artist. Acum, când dau formă unei tălpi, iau cuțitul și curăț marginea cum cureți coaja de pe un măr, până când se potrivește exact la mărimea piciorului clienței. Costanzo m-a învățat să fac cusături netede în interiorul pantofului, ceea ce-l face mai confortabil pentru clientă. M-a învățat să mă las în voia culorii, să nu mă tem niciodată de ea. Dacă prim-ministrul Italiei poate să poarte mocasini din piele de culoarea pepenelui, atunci oricine poate s-o facă.

Am aflat totodată și singură diverse lucruri. Am aflat că turiștii din Capri sunt foarte gălăgioși pentru că sunt atât de fermecați de peisaj, încât ridică vocea de entuziasm. Am aflat că tot călătoria este cea mai bună cale de a-ți reorganiza viața, de a-ți schimba punctul de vedere, de a te lăsa

cuprins de inspirație, dar că trebuie să fi perfect treaz și dornic de schimbare, altminteri e timp pierdut. Și am mai aflat că bunica nu are nevoie ca eu să am grijă de ea, sau să-mi fac griji pentru ea; este independentă. Se descurcă perfect singură.

Costanzo se întoarce la masa de lucru aducând o cutie de pantofi.

– Costanzo, n-o să-ți pot mulțumi niciodată destul pentru săptămâna asta.

– Ești o pantofăreasă pricepută. Dă din cap încet. La fel ca mine, când eram tânăr.

– Asta înseamnă totul pentru mine. Asta e tot ce vreau.

– Să muncești cu seriozitate, și când vei fi bătrână ca mine o să vezi cum e o viață întreagă petrecută făcând ceva frumos pentru altcineva. De fapt, asta dăm noi lumii. Ei, dar am un cadou pentru tine, spune.

– Nu e nevoie să faci asta.

Costanzo îmi dă cutia de pantofi. Înainte să ridic capacul, îmi amintesc de promisiunea făcută în prima zi de muncă.

– Mi-ai făcut sandale!

– Nu pentru tine. Picioarele tale sunt prea mari pentru pantofii ăștia.

Îi arunc o privire lui Costanzo.

– *Mille grazie*, spun cu un ton care-l face să râdă.

Deschid cutia și mă uit înăuntru. Dau deoparte căptușeala din fetru. Respir adânc și scot pantoful, o revelație ca model, formă și detalii.

Costanzo mi-a realizat designul pentru competiția de la Bergdorf. Îl pun în palmă, ca pe o coroană, și-l studiez.

Schița mea a prins viață, partea de sus din piele de vițel, ornamentele, împletituri alb cu auriu; tocul stratificat elegant, parcă sculptat; căputa din piele gofrată, toate detaliile sunt prezente, realizate la scară și în tonurile desenate și măsurate de mine în caietul de schițe. Materialele sunt de lux, execuția, măiestrită, fiecare

cusătură atât de fină, că este practic invizibilă. În general, efectul pe care-l creează pantoful este de opulență austeră, iar realizarea detaliilor este impecabilă. Pantoful spune: mireasă nouă, viață nouă, pași noi care s-o ducă acolo! Măsura treizeci și șase. Măsura modelului! Pantoful care a trăit atâta timp în imaginația mea este acum în mâna mea, o creație unică formidabilă, care amintește de tinerețea bunicii mele și totuși aparține total momentului.

Mi se umplu ochii de lacrimi.

– Nu știu ce să spun.

– E designul tău, spune. Eu am fost doar meșteșugarul.

– Dar măiestria ta i-a dat viață.

– Asta ar fi imposibil fără viziune, răspunde. După care ridică pantoful cam la treizeci de centimetri deasupra mesei și-i dă drumul. Pantoful aterizează într-un echilibru perfect și se leagănă într-o parte și în cealaltă până se oprește. Știai testul ăsta?

Dau din cap că nu.

– Când faci un pantof cu toc, încearcă-l. Dacă se balansează egal și se oprește așa ca ăsta – dă drumul și celuilalt pantof pe masă; se leagănă și se oprește în același mod ca primul pantof – ai făcut pantoful corect. Dacă se răstoarnă, trebuie să refaci pantoful ca să realizezi echilibrul potrivit.

– Așa o să fac, îi promit. Costanzo, noi la Angelini punem nume pantofilor. Adevărul e că eu nu sunt o cunosătoare într-ale operei. Dar sunt o femeie căreia îi place o poveste bună. Așa că, dacă nu te superi, aș vrea să numesc acest pantof Bella Rosa, în onoarea soției tale. Numai dacă nu te deranjează.

Lui Costanzo îi dau lacrimile; acoperă albastrul întocmai ca ceața de pe mare la căderea nopții. Face semn cu capul că pot să numesc pantoful după soția lui. Am permisiunea lui. E așa de simplu. Dragostea adevărată e fără toane. E rezistentă. E durabilă. Pe vecie. Lumea asta e locul în care s-a petrecut iubirea dintre Costanzo și Rosa,

dar eternitatea este unde ea trăiește. Dragostea rămâne atâta vreme cât cineva își amintește de ea. Le cunosc povestea, și acum am s-o spun. O să mă gândesc la Costanzo și la Rosa de fiecare dată când o să desenez, sau o să tai un model, sau o să fac o cusătură. Mi-a schimbat punctul de vedere, așa că n-o să-l uit niciodată. N-aș putea.

Țin pantofii în mână și îmi aduc aminte de povestea cu cizmarul și spiridușii. Cizmarul și soția lui erau așa de săraci, așa de bătuți de soartă, că au lăsat ultima bucățică de piele pe masa de lucru și, obosiți, s-au dus la culcare. În dimineața următoare, au găsit o pereche de pantofi perfecți, confecționați din pielea lăsată. Au pus pantofii în vitrină, și un client i-a cumpărat imediat. Cu banii, cizmarul și soția lui au cumpărat mai multă piele, și noapte de noapte lăseau afară proviziile. Și, în fiecare dimineață, găseau noi pantofi, făcuți de spiriduși, tot mai minunați. Morala poveștii este că atunci când te simți cu totul învins, va veni cineva și te va ajuta, ba poate chiar te va salva. Asta a făcut Costanzo pentru mine. Iar mâine eu trebuie să mă întorc acasă și să fac același lucru pentru Firma de Pantofi Angelini – în calitate de artist.

Soarele de culoarea caisei coapte arde sus pe cer, deasupra piscinei de la hotelul Quisisana, în ultima mea zi la Capri. Veranda și grădina sunt pline de oaspeți care stau la soare și înoată. Ies din apă și mă așez pe un șezlong, lăsând soarele să-mi încălzească oasele. Nu e un mod urât de a împlini treizeci și patru de ani. Nu e ce aveam în plan, dar sunt într-o dispoziție în care vreau să mă las cuprinsă de orice îmi dă viața. De exemplu, în loc să mă împotrivesc costumului pe care mi l-a trimis mama, i-am adăugat accesorii. Mi-am cumpărat o pereche de cercei enormi din argint, bătuți cu safire mici albe, pe care să-i port cu costumul. Acum, ansamblul arată ca și cum ar face parte dintr-un întreg. Un întreg strident, strălucitor.

– La mulți ani! spune Gianluca așezându-se pe șezlongul de alături.

Mă ridic în fund.

– Ți-a spus bunica.

– Nu, nu, m-am uitat în pașaportul tău când ne-am oprit la controlul de securitate de la fabrica de mătase.

– De ce-ai făcut asta?

– Mă întrebam câți ani ai. Am fost bucuros să aflu că ai treizeci și trei.

– Și eu. A fost nevoie să împlinesc treizeci și patru ca să apreciez treizeci și trei, nu știu dacă înțelegi ce vreau să spun.

– Înțeleg. Mă privește într-un fel care-mi spune că s-a gândit la sărutările de pe balcon la fel de mult ca mine. Plăcerea și rușinea amintirii mă fac să roșesc. O să creadă că e de la soare.

– Ce planuri ai azi? întrebă.

– Păi, cam ce vezi.

– Aș vrea să sărbătoresc cu tine ziua ta, zice.

Mă las pe spate în șezlong și-mi trag pălăria pe ochi.

– Am sărbătorit destul cu tine.

– Nu ți-a plăcut?

Împing borul pălăriei ca să pot vedea.

– A, ba da, mi-a plăcut. Dar n-ar fi trebuit s-o fac. Am ajuns la treizeci și ceva de ani fără să-mi înșel vreodată prietenul. După care mi-ai înfrânt tu această trăsătură de caracter.

– Cum poți să-ți faci probleme pentru câteva sărutări, când el nu s-a ținut de cuvânt și n-a venit?

O americancă de pe șezlongul de alături, bronzată artificial, care poartă un costum de baie imprimat cu orhidee, lasă romanul de Jackie Collins din mână și începe să tragă cu urechea la discuția noastră.

– Știu că voi, italienii, ați inventat *vendetta*, dar nu cred în ea. Nu vreau să-i fac rău lui Roman numai pentru că m-a dezamăgit. Te-am sărutat fiindcă am vrut s-o fac... iar acum... spun suficient de tare ca să audă și doamna, va trebui să teucid.

Gianluca râde.

Mă aplec spre doamna cea băgăreată.

– Sunt genul care preia inițiativa, îi spun.

– Să mergem, zice Gianluca.

Nu sunt ușor de impresionat, așa că atunci când Gianluca mă zorește și ne suim într-un taxi în *piazza*, ca să coborâm la debarcader, sunt aproape convinsă că ne ducem undeva cu barca. Atunci când am făcut turul insulei, nu am luat aminte la politica debarcaderului. Tot ce am observat au fost șirurile de turiști care-și așteptau rândul ca să se suie pe schifuri și să guste experiența minunilor naturale de pe Capri. De data asta, trecem de hoarde și îl urmez pe Gianluca pe debarcader, până la capăt, acolo unde își țin bărcile pescarii locali și familiile lor. Ne suim într-o mică barcă albă cu motor, cu interiorul din piele roșie.

– Este exact combinația de culori a Mustangului din 1965 al tatălui meu, îi spun lui Gianluca. Încă mai are mașina.

– Asta aparține familiei vărului meu.

– Vrei să spui că nu era nevoie să mă înghesui cu turiștii ca să văd punctele de interes? Că aș fi putut fi la bordul chestiei ăsteia mici?

Gianluca pornește motorul bărcii și o scoate în largul mării, trecând pe lângă turiști. Oricât de repede ar conduce pe uscat, pe mare merge de două ori mai repede. Îndreaptă barca spre ape calme. Săltăm pe valuri cu ușurință. „Așa trebuie să se desfășoare lucrurile“, mă gândesc în timp ce tăiem valurile turcoaz, stropiți de o brumă de apă sărată care ne răcorește în soarele arzător. Gianluca manevrează cu îndemănare barca, dar nu-mi dezlipesc privirea de la apă și de la el. Sunt multe de admirat la Gianluca Vechiarelli, dar ultimul lucru care-mi trebuie este încă un bărbat italian în viața mea.

Înconjurăm insula cu viteză până când vedem hotelul Quisisana din spate. Intrarea în Grota Albastră este deschisă. Mulțumit că nu este nimeni înăuntru, Gianluca

aduce barca încet spre intrare. Se suie pe o rocă și scoate semnul pe care scrie NON ENTRARE IL GROTTTO. Așa semnul de un cui vechi deasupra intrării în peșteră, după care trage o bărcuță cu vâsle dintr-o fridă din stâncă. Lasă bărcuța cu vâsle pe apă și îmi întinde mâna.

–Cred că glumești. Arăt spre semn. Vrei să spui că e adevărat?

Mă las în brațele lui, el mă ridică și-mi dă drumul în barcă.

–Stai aplecată, mă instruiește Gianluca. Îmi aplec capul când intrăm în peșteră. La început, tot ce văd este o cavernă cenușie, intrarea din piatră, după care, pe măsură ce Gianluca vâslește, înaintăm în albastru.

Când eram copil, eram obsedată de ouăle decorative din zahăr, foarte elaborate, din acelea a căror coajă era făcută din zahăr alb, și care erau decorate cu cremă colorată. La un capăt al oului era o fereastră, și când îl ridicai și te uitai înăuntru, era descrisă o scenă. Cu un ochi examinam un câmp din cremă verde în spirale, o prințesă în miniatură într-o fustiță de tul, șezând pe o ciupercă minusculă stropită cu zahăr, o broscuță verde din zahăr odihnindu-se la picioarele ei, și jeleuri de un albastru strălucitor, așezate de jur împrejur, ca pietrele într-o grădină. Mă uitam în interiorul oului ore întregi, închipuindu-mi cum ar fi să fiu înăuntru. Este același sentiment pe care-l am în peștera albastră.

Este un tărâm vrăjit, cu pietre cenușii și alunecoase, pereți măcinați de apa mării, care te duc la un lac liniștit ca un safir albastru. Printre stâncile de deasupra noastră se strecoară lumina, care dă naștere unor pâlnii argintii pe suprafața apei. La capătul acestui mic golfuleț, și mai adânc în peșteră, se găsește un tunel care duce dincolo de lacul ăsta, iar prin el văd mai multă lumină pătrunzând printre stânci și reflectându-se în apă, ceea ce creează impresia de adâncime și face albastrul mai intens.

–Poți să înoți, spune.

–Zău?

Gianluca zâmbește. Îmi scot rochia de plajă și alunec în apă. E rece, dar nu mă deranjează. Înot până unde pătrunde lumina prin *faraglione*. Duc mâna în dreptul razei argintii care-mi face pielea să strălucească. Înot pe marginea lacului. Ating coralul care crește pe pereții peșterii. Ramurile roșii ceroase sunt bine prinse de pereți, ca niște poteci încântătoare care duc și mai adânc în apă. Îmi închipui cât de profund poate să ajungă coralul, cu rădăcinile prinse de fundul mării, într-un loc magic unde se nasc culorile. Îl aud pe Gianluca intrând în apă. Înnoată spre mine.

–Acum înțeleg ce e cu semnul, îi spun. De ce-ai vrut să se bucure și altcineva de priveliștea asta?

–Tuturor le e merit locul acesta.

–Știi bine ce vreau să zic.

–Știu, spune. E așa cum ai visat să fie?

–Da.

–Sunt așa de puține lucruri în viață care coincid cu un vis.

–Nu-i așa?

–Vino după mine, zice. Înot cu Gianluca prin tunel și mai adânc în grotă, spre un alt golful, plin de lumină. Când ridic privirea, e ca și cum plafonul muntelui de piatră a dispărut, dezvăluind locul unde vine luna, după ce pleacă soarele.

–Ar trebui să mergem, spune Gianluca.

Înot până la barcă și mă întind spre el. Mă trage în barcă. Îmi dă un prosop.

–Frumoși cercei, spune.

–Se potrivesc cu costumul.

–Asta văd. Zâmbește.

–Știi, uneori n-are rost să te împotrivești inevitabilului, îi răspund. Bineînțeles că vorbesc despre cercei, nu despre relațiile de pe insula italiană.

După ce duce barca înapoi în ascunzătoare și pune la loc semnul pe stâncă, Gianluca mă ajută să mă sui în barca cu motor. Trecem cu viteză pe lângă plajele din Capri, ocolim capătul îndepărtat al insulei, unde, de pe mal, se văd vilele de la Anacapri. *Pallazo*-uri impresionante, construite pe panta muntelui în terase, cu verande răcoroase, arată cum trăiesc bogații, cu mult mai bine decât noi, restul.

– Ar trebui să existe și în America o astfel de privilegiate, îi spun lui Gianluca.

– De ce? întrebă.

– Pentru că am aprecia-o.

Gianluca dă din cap când aude cuvântul „am“. Dincolo de purtarea mea nepotrivită, și mai presus de ea, a fost un prieten bun în călătoria asta. Avem multe în comun. Pare un lucru minor să ai aceleași pasiuni și probleme familiale, ca în cazul meu și al lui Gianluca, dar a fost plăcut să vorbesc cu cineva care înțelege ce mi se întâmplă. Într-o oarecare măsură, și cu Roman e la fel, dar adevărul este că el își petrece zilele și nopțile într-un mod complet diferit față de mine și de Gianluca. Am apreciat punctul de vedere al lui Gianluca despre lume. Presupun că un tăbăcar și o pantofăreasă se potrivesc, ne bazăm unul pe celălalt să sprijinim meșteșugul, măcar în atelier.

Gianluca oprește barca într-un ochi de apă liniștit. Scoate un coș de picnic plin cu mâncărurile care-mi plac cel mai mult: pâine proaspătă și crocantă, ulei de măsline cremos, de un verde deschis, brânză, roșii, atât de coapte că soarele le-a caramelizat coaja, și vin de casă cu gust robust de stejar, cireșe și struguri dulci. Stăm la soare și mâncăm.

Încerc să-l fac să râdă, ceea ce e ușor. Gianluca are simțul umorului, nu că e el nostim, dar îl apreciază la alții. Joc rolul unei turiste americane mortale care a încercat să-l convingă pe Costanzo să lase din preț, până când

acesta i-a spus femeii: „Ești îngrozitoare. Ieși de-aici“. Tipa a plecat furioasă. Lui Gianluca îi place povestea.

Stăm în soarele de sfârșit de amiază până când briza devine răcoroasă.

– E timpul să ne întoarcem, spune.

Gianluca accelerează motorul bărcii și mă invită să țin volanul. Nu am mai condus niciodată o barcă, dar îmi place să cred că sunt deschisă la experiențe noi, așa că iau volanul bărcii cu încredere și cu un pic de tupeu. Ai zice că, după ce am condus o mașină cu schimbător de viteze manual de la Roma la Napoli, să conduc bărcuța asta o să fie ușor. Dar sunt uimită de câtă forță brută e nevoie ca să învârti de volan. După câteva momente, încep să mă simt în elementul meu pe apă, mă prind bine de volan și mă folosesc de tot corpul ca să manevrez barca.

Când ne apropiem de debarcader, încetinesc și-i dau volanul lui Gianluca. Pe când slăbesc strânsoarea și îi dau drumul din mână, sunt gata să cad, dar el mă prinde cu o mână, iar cu cealaltă ia volanul.

Ajungem la debarcader și aruncă o frânghie unui băiat de la docuri, care o înfășoară în jurul unui pilon, fixând barca. Coboară întâi Gianluca, apoi mă ridică și pe mine. Mergem la stația de taxiuri și ne suim într-o mașină. Nu vorbim, iar șoferul conduce cu viteză pe drumul întortocheat și cu multe curbe care ne duce spre *piazza*, și înapoi, la Quisisana.

Avem în față o noapte lungă, și mă întreb cum o să se termine drumul ăsta. Odată, la atelier, June mi-a povestit despre un bărbat însurat cu care avea o relație, și mi-a spus că, odată ce l-a sărutat, era deja vinovată, așa că de ce să nu meargă până la capăt? Mă uit la Gianluca, dar el are privirea îndreptată spre colinele din Capri și spre marea albastră de dedesubt. Chipul lui exprimă o mare mulțumire. Când ajungem în vârf, Gianluca se dă și el jos din taxi.

– Te las acum, spune luându-mi mâna.

–E atât de devreme. Se simte dezamăgirea în vocea mea. Sunt.

–Știu. Dar ar trebui ca ultima seară să fie doar a ta. La mulți ani! Zâmbește și se apleacă. Apoi mă sărută pe obraz. Probabil că par derutată, pentru că ridică din sprâncene, cu o privire care spune: „Nu mai facem ce-am făcut“. Îmi pune în mână un pachetel legat cu rafie. Îmi înalț privirea ca să-i mulțumesc, dar deja dispăruse.

Mă întorc la hotel singură. La Quisisana mă opresc în lobby și arunc o privire în jur, imaginându-mi ce mult o să-mi lipsească intrarea maiestuoasă după ce o să plec. Mă hotărâsc să refac intrarea sărăcăcioasă din Perry Street de îndată ce ajungem acasă. E nevoie de o nouă zugrăveală, de lumini noi și de un covor. Am mai învățat un lucru în Italia – intrarea contează.

Când cobor din lift în *attico*, mă uit la tabloul de deasupra micii canapele pentru ultima oară. În fiecare zi când am venit sau am plecat de la hotel, am așteptat ascensorul aici și am privit tabloul ăsta. Zile întregi a fost un mister pentru mine. Acum înțeleg ce reprezintă toate pătratele acelea *à la Mondriani* – sunt ferestre, sute de ferestre. Pentru mine, călătoria asta a însemnat să privesc prin ele, și cu siguranță asta am făcut. Mă așez pe canapeaua mică de sub tabloul pe care am ajuns să-l iubesc, și deschid pachetelul de la Gianluca.

Îmi tremură mâna puțin când desfac panglica și despachetez hârtia. Deschid capacul cutiei și scot o unealtă de cizmar, un ciocan nou, *il trincetto*. Gianluca a gravat inițialele mele pe mâner.

Deschid ușa camerei și pe măsuța de cafea văd un vas mare foarte vechi, plin ochi cu trandafiri sângerii și cu ramuri de lămâi încărcate de fructe galbene, micuțe. Aerul este plin de mirosul dulce de trandafiri, de lămâi numai bune pentru tarte și de pământ gras. Închid ochii și inspir adânc.

Apoi iau cartea de vizită de pe masă. „Acel Gianluca“, mă gândesc în timp ce o deschid. De-asta a plecat în mare grabă. A vrut să mă surprindă cu florile. Deschid plicul și scot o singură carte de vizită.

La mulți ani, iubita mea, te iubesc. Întoarce-te acasă la mine. Roman.

Dintre toate lecțiile importante pe care le-am învățat în Italia, cea mai însemnată este: să călătorești fără bagaje multe. După ce am împins muntele de bagaje prin trei regiuni rurale ale Italiei, am devenit minimalistă. Sunt pe cale să devin călugăriță și să resping toate bunurile lumești. Totuși, buni nu e așa. Se încăpățânează cu geamantanele, le umple cu grijă și știe ce conține fiecare pungă și fiecare pachet. Bătrânii au nevoie de diverse chestii. Îi fac să se simtă în siguranță, sau cel puțin așa spune buni.

Buni se ține de mânerul căruțului de bagaje, iar eu trec gențile prin vamă, la aeroportul John F. Kennedy. Ne-am întors în Statele Unite, ceea ce înseamnă că trebuie să-mi reiau viața reală și să-mi asum responsabilitățile. Încep prin a-mi promite să mă ocup de sănătatea și bunăstarea generală a bunicii. O să telefonez și o să-i fac o programare la dr. Sculco de la Spitalul de Chirurgie. Buni are nevoie de genunchi noi, și o să-i aibă, să știi bine că e ultimul lucru pe care-l fac.

Observ coada de la banda de bagaje. Familie, prieteni și șoferi așteaptă, studiind călătorii din cap până-n picioare, în timp ce și noi căutăm chipuri cunoscute.

Roman ne așteaptă, împreună cu părinții mei. Mama poartă o rochie roșie și ochelari de soare asortați, fluturând un steguleț al Italiei. Simpatice. Tata e lângă ea, și își flutură simplu doar mâna.

Alături de ei, Roman, înalt, în jeanși și cu o cămașă cu nasturi de la Brooks Brothers. E arătos. Întotdeauna e, ceea ce face salutarile și despărțirile mai dulci. Când ni se întâlnesc privirile prima oară după o lună, inima mea

o ia razna. Mi-a fost cu adevărat dor de el, și oricât de supărată am fost pe el, îl iubesc. Simt niște înțepături în nas, ca și când aș fi gata să plâng.

Îi sărut pe tata și pe mama, apoi pe Roman. Mă ia în brațe, iar părinții mei și bunica trângănesc despre călătorie, ca și cum n-ar observa că el nu-mi mai dă drumul din îmbrățișare. Probabil că o să fie foarte interesant drumul cu mașina. Roman îmi ia căruțul cu bagaje și-l împinge spre parcare. Mama, tata și bunica merg în urma lui. Îi povestesc despre Costanzo și-i spun ce-a ratat în Capri. Ieșim pe ușile care duc la garajul parcării.

— Scumpo, luăm noi bagajele. Tu du-te cu Roman, spune mama.

— Și eu sunt cu mașina, spune Roman.

— O, două mașini, splendid. Bine. Poți să iei tu bagajele mele. Nu vreau să le mai văd vreodată.

Tata îl ajută pe Roman să încarce portbagajul mașinii lui, Olds Cutlass Supreme, cu gețile pe care le-am cărat prin Toscana și mai departe, în sud. Iau din mașină bagajul de mână și-l țin strâns în brațe.

— Încărcătură prețioasă, îi spun lui buni. Pantofii. Vreau să-i țin cu mine.

— Sigur că da, răspunde.

Se suie toți în mașina tatei, iar Roman îmi deschide portiera din față de la mașina lui. Mă urc și tremur, deși e aproape iunie. Îmi amintesc prima seară de iarnă când am stat în mașina asta și ce fericiți eram. Se urcă și el și închide portiera. Se întoarce spre mine.

— Mi-a fost dor de tine.

— Și mie mi-a fost dor de tine.

— Ești frumoasă, spune și mă sărută.

— E soarele din Capri. Ridic din umeri, evitând să răspund la complimentul lui, care pare sincer. Nu știu ce să cred. Când vine vorba despre Roman, tot ce știu sigur e că lucrurile se schimbă continuu.

— Vrei să vii să rămâi la mine? întrebă blând.

– Sigur, îi spun.

Ca toți bărbații, Roman este mulțumit că totul a fost iertat, în ciuda răspunsului meu rapid. Crede ce-i spun, și de ce n-ar face-o? Nu vreau să pierd timpul gândindu-mă mai mult decât trebuie la revederea noastră, pe care s-o transform într-o discuție infinită despre viitorul și despre relația noastră. Avem înaintea ani buni pentru așa ceva. Sau nu? Când vine vorba despre dragoste, aici e punctul meu slab. Nu lupt pentru mine sau pentru ceea ce vreau. Sunt perfect fericită să pretind că am trecut peste durerea mea, peste Italia, și peste toate neplăcerile. Acum sunt acasă și totul o să fie bine. Putem să continuăm de unde am rămas.

Roman povestește despre seara recenziei de la restaurant și cât de tensionat a fost. Când îmi spune că Frank Bruni de la *Times* i-a dat trei stele, îl îmbrățișez. Mă prefac emoționată pentru el, frivolă chiar, și sunt tot ceea ce are el nevoie să fiu: înțelegătoare, interesată și totalmente *de partea lui*. Când mă întreabă despre Italia, îi povestesc în linii mari, dar nu-i explic cum cred că m-am schimbat și cum oamenii pe care i-am cunoscut au avut un impact atât de puternic asupra mea. Încep să-i povestesc despre broșa bătrânei doamne, dar sună caraghios, așa că schimb subiectul și aduc discuția din nou despre el.

Îi privesc chipul, și gâtul minunat, mâinile și picioarele lungi, și toate mă tulbură. Dar nu e excitația profundă și adevărată; mă prefac, așa cum e la modă, și las deoparte sentimentele adevărate. Asta e partea aceea din mine căreia îi place să fie implicată într-o relație. Îmi place stabilitatea și faptul că fac parte dintr-un cuplu. Nu contează problemele noastre, suntem *împreună* și asta e suficient. Mai mult decât suficient. Roman Falconi ar putea fi Chuck Cohen al dragostei, o imitație ieftină, când eu vreau *haute couture*, dar e al meu.

Mă duc la el și probabil că o să fac dragoste cu el, dar n-o să mai însemne ce-ar fi însemnat acum o lună,

sau chiar acum o săptămână. Atunci, construiam pe o fundație solidă. Acum, s-a strecurat îndoiala, și trebuie să aflu ce am văzut la început. Sper doar ca sentimentele mele să revină grabnic și să fie așa cum a fost când m-a sărutat prima oară. Poate că atunci am putea lua relația noastră de la început, și o să pot să găsesc o cale să am o relație cu Roman și cu restaurantul lui.

– Într-o bună zi o să ne ducem din nou la Capri împreună, îmi promite. Din fericire, traficul pe LIE se intensifică și e obligat să fie atent doar la drum. În momentul ăsta, încerc să-l cred. Dar știu cumva că o spune doar pentru că e convins că asta o să-mi concentreze atenția asupra viitorului, și nu a prezentului, în vreme ce problemele noastre rămân vii și nevătămate.

– Ar fi grozav, îi spun. Nu e o minciună. Ar fi grozav.

A doua zi dimineață mă trezesc în patul lui Roman, cufundată adânc în așternuturi. Am dormit dusă, epuizată după ce am condus până la Roma și după zborul înapoi la New York. Mă uit și văd geanta mea lângă ușă, iar înăuntru e cutia cu Bella Rosa.

Mă dau jos din pat și mă duc în bucătăria lui Roman. Pe bar e un ibric cu cafea și o chiflă, și alături un bilet: „Am plecat la treabă. Sunt atât de fericit că ești acasă.“

Torn cafea. Mă așez în bucătăria lui și înconjur cu privirea mansarda luminoasă, însorită, care, în loc să mi se pară masculină și romantică, așa cum o găseam înainte de Italia, acum, în plină zi, mi se pare neterminată, goală, necesitând schimbări. Temporară.

58th și Fifth

Astăzi este termenul limită de predare a pantofilor pentru concursul vitrinelor Bergdorf. Ies de la metrou în Columbus Circle și țin cutia cu pantofii Bella Rosa în brațe, ca pe un bebeluș. Sinceră să fiu, asta e genul meu de încărcătură prețioasă. Unii oameni fac copii, eu fac pantofi.

În rucsac se află schița cu rochia Rag & Bone. Ca distracție, am fotografiat pantofii, i-am redus la scară mică și i-am pus în picioarele modelului care poartă rochia de mireasă din schița pe care ne-a trimis-o Rhedd Lewis. Am pus și schița mea originală a pantofilor, în tuș și acuarelă, alături de fotografia care m-a inspirat – buni la nunta ei – și de o fotografie a mea cu Costanzo sub soarele de la Capri, recunoscând meritul celui care a dat viață creației mele.

Intru pe ușile rotative de la intrarea laterală și merg către lift pe lângă raionul de genți. Mă uit la cumpărătoarele din jurul meu și aș vrea să strig: „Rugați-vă pentru mine“, dar îmi închipui că singura experiență spirituală care le leagă pe aceste femei este Zenul din timpul tratamentului facial de microdermabraziune. Nu cred că acestea aprind lumânări pentru ca Sfântul Crispin să le îndrume sufletul.

Când ies din lift la etajul opt, nu mă așteaptă aceeași atmosferă liniștită ca la vizita făcută cu luni în urmă. Este aglomerație, puhoi de lume și gălăgie ca pe peronul metroului de pe Forty-second Street, numai că nimeni nu așteaptă metroul. O așteaptă pe Rhedd Lewis. Se pare că toate mărcile renumite de pantofi sunt prezente aici în moduri menite să atragă atenția și să șocheze. Pantofii de mireasă ai lui Donald Pliner atârnă în vârful unui palmier miniatural; un curier de la Christian Louboutin duce o tavă pe care se

afără un pantof de mireasă plin cu bomboane; un manechin Amazon în carne și oase, înaltă de un metru optzeci, îmbrăcată în mireasă, poartă ceva ce par a fi pantofi Prada. Un agent de presă duce un poster uriaș care prezintă un pantof de nuntă Giuseppe Zanotti, brăzdat dintr-o parte în alta cu o propoziție în franceză. Escarpenii de lac cu semnătura Aliciei Flynn Cotter atârână artistic într-un cărucior în miniatură pentru hotdog, transformat în cărucior de nuntă. E ca la casa de nebuni. Îmi croiesc drum printre competitori către fata de la recepție.

–Cu Rhedd Lewis, te rog, îi spun.

–Sunteți aici pentru concurs? mă întrebă în timp ce tastează.

–Aș putea să vorbesc cu asistenta ei?

Fără să-și ridice privirea de pe ecran, îmi spune:

–E plecată după Craig Fisse. Eu îi țin locul provizoriu. Puteți să lăsați pantoful pe stiva din colț.

Mi se rupe sufletul când mă uit la grămada de cutii de pantofi din colț, unele expediate prin FedEx, altele aduse personal, aruncate ca niște rebuturi în drum spre gunoi. Nu-l pot lăsa pe Bella Rosa acolo, nu vreau.

Asistenta lui Rhedd apare în ușă. Zâmbește încordată și privește peste mulțime. Îmi fac loc și înaintez. Dintr-odată, mă simt ca un elev de la Holy Agony care nu va fi ales niciodată să joace în pauză „Țară, țară, vrem ostași“. Dar am ajuns prea departe ca să mă mai intimidiez.

–Îți amintești de mine? o întreb.

Nu-și amintește.

–Sunt Valentine Roncalli de la Firma Angelini. Acesta e pantoful nostru.

Îi bag cutia în față. Bagă cutia cu pantoful și plicul cu schițe sub braț, ca pe ziarul de ieri.

–Minunat. Mulțumesc, spune, și privirea îi alunecă spre manechinul în rochie de mireasă.

–Păi, eu vă mulțumesc pentru ocazia... încep, dar vacarmul se întetește în încăpere atunci când curierul și

tot circul dimprejur realizează că femeia care vorbește cu mine este asistenta lui Rhedd. E clar că ăsta a fost momentul pe care-l așteptau. Se înghesuie unii peste alții și încep să strige, pentru a-i capta atenția. Îmi croiesc drum printre ei și mă întorc la lift.

Odată ajunsă afară pe Fifty-seventh Street, mă sprijin de zidul clădirii. Îmi imaginasem momentul cu totul altfel. Credeam că o să-i dau pantofii lui Rhedd personal, care ar fi deschis cutia și s-ar fi extaziat; sau îmi imaginasem echipa ei într-o sală de consiliu, unde un asistent mai puțin important, dar talentat, se ridică și spune: „Trebuie să le dăm și celor mici o șansă“, iar lui Rhedd Lewis îi dau lacrimile, fiind atinsă, în cele din urmă, la coarda sensibilă, și alege Firma Angelini în dauna creatorilor snobi la modă. Mi-am derulat atâtea scenarii în minte, iar acum îmi imaginez pantofii noștri într-o grămadă de pe podea, printre mulți alții. Mi-i imaginez pierduți. Îmi imaginez că au pierdut. Noi. Am pierdut.

O iau cu pas grăbit înapoi spre metrou. Îmi arde fața de jenă. Credeți-mă, după ce-ai fost respins ca un pantof vechi de Bergdorf Goodman, nu poți să te simți mai mic când te strivesc zgârie-norii din Midtown Manhattan. Ce vor crede despre fotografia lui buni în rochia pretențioasă de mireasă sau despre instantaneul absurd cu mine și Costanzo în fața atelierului de pantofi? Nu am exagerat cu prezentarea artizanatului italian de calitate, am făcut-o cu simpatie și din inimă, dar dincolo de Fourteenth Street, în Manhattan, asta înseamnă *banal și sentimental*. De ce le-ar păsa că sunt parte dintr-o tradiție care dăinuie de peste o sută de ani? Așa sunt și hotdogii de la Nathan și fermoarele Durcon. Merit să pierd.

Dar pantofii? Ei merită o șansă. Pentru o clipă, iau în considerare ipoteza să alerg înapoi la magazin, să mă urc în lift, să trec de mulțime, de recepționeră, de asistentă, să intru direct în biroul lui Rhedd Lewis și să-i explic precis, printr-un discurs argumentat, de ce ar trebui să învingă

cel mic. În schimb, îmi caut cardul Metro în rucsac și cobor scările pentru a ajunge acasă, la Firma de Pantofi Angelini.

June încearcă să-mi ridice moralul în legătură cu concursul Bergdorf spunându-mi o poveste lungă despre unchiul ei care obișnuia să cumpere bilete la loterie, convins că va câștiga. Cumpăra în fiecare săptămână, iar atunci când era pe moarte, și-a trimis fiul să-i cumpere un bilet. El a murit, iar biletul le-a adus cinci mii de parai. Morala poveștii: trebuie să mor pentru ca pantofii noștri să ajungă în vitrine la Bergdorf's, deși nu cred că asta voia să-mi transmită June.

– Uite-i!

Ridic o pereche de balerini negri ornamentați cu o aripă de înger argintiu-pavé. Este primul meu model de pereche de pantofi dedicat femeii obișnuite, prima mostră pentru lansarea celei de-a doua linii de pantofi a Firmei Angelini. Am denumit-o linia de pantofi Angel, inspirată de ceea ce scrie pe firma de pe clădirea noastră și de aripile pe care le-am desenat la Capri. Și, în afară de asta, când te lansezi într-o nouă aventură, mai ales într-una atât de nesigură ca asta, nu strică să chemi în ajutor toate forțele cerului pentru a înlătura obstacolele din calea ta. Nu mă sfiesc să contez pe îngeri sau să-mi invoc sfinții, în domeniul ăsta sau în altele.

Pun pantofii terminați pe masa de lucru. Buni și June îi studiază. June fluieră. Buni îi ridică.

– Sunt plini de fantezie.

– Și practici, adaugă June.

– Acum trebuie doar să mai descopăr cum să-i producem pe scară largă.

– O să descoperi, spune buni veselă.

De când ne-am întors din Italia, buni e în al nouălea cer. Se mișcă lejer prin casă, își face treburile cu voie bună, și chiar a întreprins câteva acțiuni pe care jurase că

n-o să le facă niciodată – de pildă, curățenie în dulapul din vechiul dormitor al mamei. I-am făcut o vizită chiar și doctorului Sculco, cel care îi va înlocui bunicii genunchii pe 1 decembrie, pentru a avea suficient timp de refacere până de Anul Nou.

În timp ce ea a fost ocupată cu reorganizarea, eu am fost ocupată cu încercarea de a găsi o modalitate să fabric noua mea linie de pantofi. Sunt hotărâtă să fabric pantofii în America, astfel încât să pot supraveghea producția. Bineînțeles că trebuie să fiu foarte deschisă, pentru că, până la urmă, este un domeniu nou pentru mine și nu am pe nimeni care să-mi arate cum se trag sforile. Tot ce am obținut din înțelegerea cu Alfred a fost timpul. Este partenerul meu în afacere și are un cuvânt de spus pentru cei 50 la sută care îi revin. Am un răgaz de un an pentru a intra pe profit cu atelierul, lucru care l-ar împiedica să vândă clădirea. Încerc să nu mă gândesc la cele șase milioane de dolari care m-ar elibera pentru totdeauna de acest parteneriat, ci mai degrabă să abordez această aventură pas cu pas. Auzim soneria interfonului în vestibul.

–Sunt gata pentru inaugurare! spune Bret de la intrare. Apoi își face apariția în atelier. Cum mai stă treaba? întreabă.

–Salută prima pereche de pantofi Angel. Ridic mostra. În timp ce Bret o studiază, pun planul de afaceri pe masă. Aici e analiza costurilor pentru pantofi. Am găsit niște materiale noi în Italia. Țsta e, de fapt, un material care imită pielea. Îl vom scoate pe piață pe cel de imitație, nu de piele, care ar trebui să atragă clientela și să aibă un preț scăzut. În varianta de piele, același pantof va costa cu 33 la sută mai mult. Am găsit noile materiale la Milano. Ce crezi?

–Val, chiar ai urnit din loc afacerea asta. Mă bucur că o să prezint planul tău investitorilor. Ceva vești privind vitrinele de la Bergdorf?

– Tocmai le-am predat pantoful. N-aș miza pe câștigarea concursului, Bret. Toată chestia asta e o competiție acerbă și franțuzească, două lucruri imbatabile în lumea modei.

– O să le spun investitorilor că ați fost selecționați de Rhedd Lewis pentru concurs, și să sperăm că o să-i fac să semneze înainte ca Rhedd să anunțe rezultatul.

– Pare un plan grozav.

În timp ce îi zâmbesc recunoscătoare lui Bret, îmi sună celularul. Răspund.

– Val, mama la telefon. Ne întâlnim la New York Hospital. Naște Jaclyn! Adu-o și pe mama!

Închide, evident panicată.

– Jaclyn naște la New York Hospital.

– Adu-mi geanta, spune buni calmă.

Intrarea de la New York Hospital seamănă mult cu o bancă de altădată; multă sticlă, un atrium enorm, multe uși batante și o mulțime de oameni care așteaptă. Vorbesc cu mama la celular, pe care îl folosește ca mijloc de orientare, și îmi indică exact pe unde să o iau ca să ajungem la etajul cu maternitatea.

– Da, da, știi, fără celulare. Termin într-un minut. Trebuie numai să le spun alor mei unde să mă găsească, o aud răspunzând unei voci de lângă ea, care se aude slab. Eu și buni reușim să găsim maternitatea la etajul șase, unde mama ne așteaptă la ieșirea din lift.

– Cum se simte? o întreb.

– Copilul o să se nască în curând. Asta e tot ce știm. Le-am spus tuturor că doctorul a calculat greșit. I-a crescut burta atât de repede! Cineva nu a fost la lecția de aritmetică.

O urmărim pe mama în sala de așteptare. Tata citește un exemplar mototolit din *Forbes*, iar Tess le ia pe Charisma și pe Chiara de lângă necunoscuții aflați în sală. Buni se așază pe canapea, iar eu, pe scaunul de lângă tata.

– Am sosit prea devreme, îmi șoptește bunica după o oră de așteptare. S-ar putea să mai dureze ore întregi.

– Ți aduci aminte când s-a născut Jaclyn? mă întrebă Tess, așezându-se lângă mine.

– Ai botezat-o după preferata ta, Jaclyn Smith din filmul *Îngerii lui Charlie*. Încă nu-mi vine să cred că mama a fost de acord.

O cuprind cu brațul.

Doamna McAdoo apare împreună cu sora ei; așteaptă răbdătoare o oră, apoi pleacă. De fapt, ca să fim cinstiți, acesta e al paisprezecelea nepot al doamnei McAdoo, așa că, în principiu, nu mai are emoții.

Până la urmă, și Tess renunță și le ia acasă pe Charisma și pe Chiara. Tata adoarme pe canapea și sforăie atât de tare, încât infirmiera ne cere să-l luăm de-acolo. Și, după șase ore, două rânduri de cafea de la Starbucks și o oră și jumătate de Anderson Cooper la televizorul fără sonor din sala de așteptare, în sfârșit, la zece minute după miezul nopții, pe 15 iunie 2008, Tom iese din sala de nașteri.

– E fetiță, spune. Teodora Angelini McAdoo.

Mama țipă, buni își împreunează mâinile, măgulită și uimită. Tata îl îmbrățișează pe Tom, bătându-l pe spate. Mama ia celularul și o sună pe Tess, apoi pe Alfred, pentru a anunța nașterea celui mai nou membru al familiei. Eu, buni și mama intrăm în rezervă s-o vedem pe Jaclyn. Stă culcată pe spate și își ține fiica în brațe. Este epuizată și umflată la față, iar ochii îi sunt înfundați în orbite ca stafidele în vârful unei briose cu tărâțe. Se uită la noi.

– Nu e frumoasă? șoptește Jaclyn.

Ne strângem în jurul ei și gângurim.

– N-o să mai nasc niciodată. Expresia ei trece de la beatitudine la hotărâre. Niciodată.

În timp ce mă îndrept spre casă cu taxiul, îmi verific telefonul. Îmi ascult mesajele. Sunt trei de la Roman, ultimul foarte succint. Îl sun. Răspunde. Nici măcar nu-l salut.

– Iubitule, îmi pare rău. Jaclyn a născut. Am stat toată noaptea la spital.

– Asta e o veste grozavă, spune. De ce nu m-ai sunat?

– Păi tocmai ți-am spus, am fost la spital.

– Ți-am lăsat mesaje peste tot.

– Roman, nu știu ce să spun. Am fost prinsă. Am avut telefonul închis. Îmi pare rău. Vrei să vin la tine acum?

– Știi ceva? Hai să amânăm. Putem să ne întâlnim în altă seară, spune, părând epuizat, sau mai degrabă iritat decât obosit.

Închid telefonul. Buni se uită pe fereastră, prefăcându-se că nu a auzit discuția.

– Ai crede că eu l-am lăsat o săptămână cu buza umflată și singur în Capri. Era doar o cină, îi spun. Bărbații ăștia!

În dimineața următoare, eu și buni ne simțim obosite după ziua lungă petrecută la spital. Buni și-a sunat toți prietenii și le-a spus că noua strănepoată o să-i poarte numele. Pentru cei din familia mea, acest lucru contează enorm și este considerat cea mai mare onoare. Nu am văzut-o niciodată pe buni așa de fericită.

Aduc corespondența în atelier și o triez până când găsesc un plic din Italia. I-l dau bunicii.

– Ai primit ceva de la Dominic.

Pune jos tiparul la care lucrează și ia scrisoarea de la mine. O deschide cu atenție cu lama foarfecii. Iau o perie și frec pielea de ied pentru modelul Ines. Când a terminat de citit, îmi întinde câteva fotografii care au sosit odată cu scrisoarea.

– Orsola s-a măritat, îmi spune.

În fotografia în culori vii, Orsola este o mireasă superbă, într-o rochie simplă tip furou, cu decolteu pătrat, din mătase albă, cu o bordură ornată cu trandafiri albi de mătase pe poale. Rochia este evazată la poale ca un clopot. Are un buchet mic de flori de colț albe.

Lângă ea stă ginerele, la fel de frumos ca ea, cu părul blond și drept pieptănat pe spate. Lângă el stau părinții lui, un cuplu drăguț. De partea cealaltă a Orsolei se află o femeie pe care nu am mai văzut-o și care o ține de mână; trebuie

să fie fosta soție a lui Gianluca și mama Orsolei. Este de aceeași înălțime cu fiica ei, are părul scurt și aceleași trăsături delicate. Îmi dau seama că este dură și, cu siguranță, are un unsprezece între sprâncene. Gianluca a descris-o bine.

Inima îmi tresare când îl văd pe Gianluca în fotografie, lângă fosta lui soție. Poate că mă simt stânjenită că l-am sărutat sau poate că, văzând-o pe fosta soție, o femeie cam de vârsta lui, îmi amintesc de diferența de vârstă dintre noi. Gianluca poartă un frac grozav de culoare gri. Arată fermecător și stilat, deosebit față de muncitorul tăbăcar din viața de zi cu zi. Zâmbetul lui este plin de bucurie pentru fiica sa. Dominic, ducele de Arezzo, poartă un frac de nuntă gri și o cravată ascot în dungii, negru cu alb, și stă mândru alături de fiul lui.

– Dominic scrie că Gianluca a întrebat de tine.

– Drăguț din partea lui. Schimb repede subiectul. Ce face Dominic?

– Îi e dor de mine, spune. Știi, este îndrăgostit de mine.

Buni spune asta degajată, ca și când ar comanda de mâncare. Pun peria jos.

– Tu îl iubești?

Pune scrisoarea deoparte cu grijă.

– Cred că da.

– Nu-ți face griji, buni! Un an o să treacă repede, până o să avem nevoie de altă piele, și o să vă întâlniți din nou.

Mă privește.

– Nu cred că pot să mai aștept un an.

– Poți să-l vizitezi când vrei.

– Nu cred că o vizită mai este de ajuns.

Sunt uluită. Buni are optzeci de ani; ar putea să-și schimbe cu adevărat viața și să meargă să trăiască în Italia? Nu pare posibil și, cu siguranță, nu e genul ei. Continuă:

– În mine s-a dat toată viața o luptă. Am fost tot timpul sfâșiată între a face ceea ce *vreau* și ceea ce *trebuie*.

– Buni, când ai optzeci de ani, cred că poți să treci peste asta. Sunt de părere că e timpul să faci ceea ce vrei să faci.

– Chiar crezi asta? Se uită în altă parte și continuă: Dar nu este ușor să te schimbi radical și în esență, chiar dacă ți-ai dori să poți. Am muncit în atelierul ăsta peste cincizeci de ani și îmi închipui că o s-o fac mereu.

– Dar te-ai îndrăgostit... îi reamintesc. E o schimbare totală, spun tare, ca și când aș știi că, de fapt, e adevărat.

– Dragostea durează numai atunci când două vieți se unesc fără sacrificii. Nimeni n-ar trebui să renunțe la personalitatea lui pentru altcineva. Oamenii mai procedează uneori așa, dar asta nu le aduce fericirea pe termen lung.

Telefonul sună și ne întrerupe conversația.

– Firma de Pantofi Angelini, răspund.

– Rhedd Lewis o caută pe Teodora Angelini, spune asistenta.

Acopăr receptorul.

– Buni, e Rhedd Lewis.

Buni ia telefonul de la mine. Pare că trec douăzeci de ani până când spune:

– Alo?

Ascultă cu atenție, apoi spune:

– Rhedd, dacă nu te superi, aș vrea să ți-o dau pe Valentine. Este creația ei. Un moment, te rog.

Îmi dă telefonul înapoi.

– Valentine, am studiat fiecare pantof propus pentru vitrine. Am fost uimită, dezamăgită, șocată și consternată. A fost și mult gunoi, și geniu adevărat...

De ce îmi spune toate astea? Nu am nevoie de o cronică urmată de un refuz. Treci la subiect, cucoană.

Rhedd continuă.

– Dar în nici unul nu era atâta elan, atâta energie, o viziune atât de modernă, dar cu respect față de trecut. Te-ai ridicat la înălțimea așteptărilor nemaipomenit de bine, iar prin creația ta Bella Rosa, ai îmbinat tradiția cu

tendențele prezentului într-un mod plin de artă și fără cursur. De fapt, sunt copleșită. O să prezentăm pantofii Angelini în vitrinile de Crăciun de la Bergdorf's. Felicitări!

Închid telefonul și strig atât de tare, încât porumbeii de pe Charles Street își iau zborul.

– Am câștigat! Am câștigat!

Mă îmbrățișez cu buni. June apare în ușă, venind de la masă.

– Ce naiba se întâmplă? Întrebă.

– Am câștigat, June! Vom fi în vitrine la Bergdorf's!

– Doamne Dumnezeule, am crezut că cineva a dat lovitura la loterie, spune June.

– Noi am dat!

Mă îmbrac cu una dintre rochiile vintage ale mamei, o rochie petrecută, semnată de Diane Von Furstenberg. Este cu un imprimeu cu pete negre și albe. Părul meu lung se revarsă precum coama lui DVF de pe vremea când aceste rochii fuseseră pentru prima oară la modă. Vreau să arăt bine pentru a sărbători minunata veste cu Roman. El nu știe încă, și am de gând să-i fac o surpriză la restaurant. Are muncitori care-i repară instalația electrică și, cum este seara lui liberă, vreau să-l iau pe sus la o masă sărbătorească în Chinatown. Îmi trag haina pe mine.

– Buni, ce-ai mâncat la cină?

– Am încălzit manicotti pe care i-ai făcut.

– Cum sunt?

– La fel de buni și reîncălziți.

Buni stă în fotoliul ei, cu picioarele în sus, și se uită la televizor.

– Ce-ai de gând să faci în seara asta? o întreb, ca întotdeauna.

– O să mă uit la televizor la știri și o să mă culc.

– Nu mă aștepta.

– Nu te aștept niciodată, îmi face ea cu ochiul.

Taxiul mă lasă pe Mott Street. Înainte de a forma codul ca să pot intra la Ca' d'Oro, îmi verific rujul în oglinda de la pudrieră. Draperiile de la ferestrele din față sunt lăsate. Formez codul și intru în restaurant. Sunt întâmpinată de lumânări care pâlpaie pe brâul de pe perețele pictat și pe mese. Probabil că Roman a aflat deja vestea. Poate că i-a telefonat bunicii, care i-a dat vestea, și el a pregătit o masă festivă pentru mine. Doamne, viața e frumoasă!

Aud vocea lui Roman în spate, la bucătărie, așa că merg în vârful picioarelor să-l surprind. Mă furișez până în pragul ușii. Mă uit în bucătărie.

Roman se învârte deasupra unei tigăi aflate pe plită, iar o femeie cu părul lung, de un blond fără strălucire, care poartă un șorț de bucătărie, stă pe masă și își leagănă picioarele în timp ce soarbe dintr-un pahar cu vin. Ridică piciorul și îl mângâie pe fund cu degetele de la picioare. El se uită peste umăr și îi zâmbește cu gura până la urechi. Atunci mă vede și tot atunci se întoarce și mă vede și ea.

– Iubi, ce cauți aici? mă întreabă el.

Îmi iau privirea de la el și mă holbez la ea. Îi este rușine. Se uită în altă parte.

– Am câștigat concursul pentru vitrinele de la Bergdorf.

Apoi, mă întorc în restaurant. Nu sunt bună la astfel de scene, sunt mult prea dramatice pentru mine. Mă îndrept spre ușă pe calea cea mai scurtă. Nu pot spune că sunt supărată. Sunt stupefiată. Dar, după cum punctează Tess tăios, dacă apare o criză, mergi pe mâna lui Valentine, pentru că ea continuă să nege categoric acest lucru încă douăzeci și patru de ore de la producerea groaznicului eveniment. Pun mâna pe ușă să ies. O deschid. Roman ajunge în spatele meu.

– Așteaptă, îmi spune.

Sunt afară, pe trotuar. Nu-l aștept.

– Noapte bună, Roman.

– Stai. Îmi datorezi atâta lucru.

Acum, chiar sunt supărată. Fiecare cuvânt rostit de el îmi dă un motiv să fiu răutăcioasă.

– Și ce anume îți datorez?

– Lasă-mă să-ți explic.

Ideea că, de fapt, fabrică scuze pentru ceea ce am văzut mă tulbură. Aș vrea să urlu la el, dar sunt atât de furioasă, încât nu pot articula cuvintele.

– E o *maitre d'* pe care aveam de gând să o angajez, dar acum n-o s-o mai fac.

– Știi ce, Roman? Nu ține.

Mă întorc să plec.

Mă oprește din nou.

– Uite ce e, nu s-a întâmplat nimic. Băuse puțin vin, de-aia flirta.

– Îmi place la nebunie scuza cu băutura.

Mă întorc, dar de data asta pentru că am lacrimi în ochi. Regula celor douăzeci și patru de ore a lui Tess a ținut până acum, dar în seara asta am desființat-o în exact treizeci de secunde. Lasă-l să vadă că plâng. Nu-mi pasă.

– Roman, ideea ta de relație înseamnă să mă vezi când poți. Sunt precum chitul. Mă bagi printre lucrurile importante.

– Ești la fel de ocupată ca mine. Expresia i se îndulcește. Cred că îți surâde ideea de a fi împreună, dar nu cred că eu sunt alesul.

Dacă aș fi fost mai tânără și el ar fi fost un altfel de om, aș fi crezut că este un soi de acuzație pentru a-mi distrage atenția de la incidentul cu tentă sexuală din bucătărie. Dar nu este o acuzație, are dreptate. Îmi place să fie acolo când îl doresc, dar nici eu nu sunt prea activă în această relație.

– Îmi pare rău. Îmi e aproape imposibil să spun că îmi pare rău, dar am făcut-o. Iar apoi spun lucrul cel mai greu de spus, pentru că eu cred cu adevărat în el. Eu chiar te iubesc.

Roman mă privește. Apoi clatină din cap, ca și când nu poate să înghită asta.

–Cred că ai pe altcineva.

–Glumești. Eu sunt cea care tocmai te-a prins cu altă femeie în bucătărie.

–Nu m-ai prins. Era ceva nevinovat. De când te-ai întors din Italia ești distantă, și nu pot să înțeleg de ce. Te-am implorat să mă ierți pentru că ne-am ratat vacanța. Am încercat să fac ce-ai vrut tu. Și alți oameni sunt foarte ocupați, dar fac ca lucrurile să meargă. Cred că programul nostru este doar o scuză. Nu facem ceea ce ar trebui. Pur și simplu nu facem.

–Eu cred că facem.

Gândul că l-aș putea pierde mă înnebunește. Am un acces de panică, vreau să-i promit orice, numai să-mi mai acorde o șansă. Vreau o șansă să fac ceea ce trebuie, să-i dovedesc sentimentele mele, să mă predau, să jur și să-i arăt cât de mult îl iubesc. Minte mi se umple de imagini cu el, de Crăciun pe acoperiș, prăjind bezele moi cu copiii, jucând baschet cu nepoții mei, luând-o pe bunica de braț pe stradă fără vreun motiv anume. Nu sunt gata să mă despart de acest om cumsecade. Dar nu știu cum să-l ajut să înțeleagă cine sunt și de ce sunt în stare, pentru că nu i-am dat nici un indiciu despre personalitatea mea intimă. Nu l-am lăsat să se apropie, ba chiar, cea mai mare parte din timp, l-am îndepărtat, și nu știu de ce.

–Valentine, dacă e adevărat, atunci ar trebui să mai încercăm.

–Am nevoie de timp de gândire, Roman. Nu vreau să transformăm chestia asta într-un plasture uriaș pe care să-l punem pe rană, și să sfârșim din nou în pat, și toate să fie bune și frumoase pentru câteva săptămâni, iar apoi... să se întâmple din nou. Ceva nu merge, și trebuie să descopăr ce anume. Meriți ceva mai bun.

–Chiar crezi asta?

Pe fața lui se așterne o expresie pe care nu am văzut-o de ceva timp: de speranță.

–Și, în afară de asta, am sărutat un bărbat în Capri. Asta e. Am spus-o. Treaba asta mă sâcâie, și îmi pare rău. Îmi pare atât de rău. Adevărul este că nu am nici un drept să dau buzna la Ca' d'Oro și să te judec pentru blondină, când și eu am făcut o prostie.

–De ce? întrebă.

–Pentru că eram furioasă pe tine. Asta a fost tot.

–Sunt ușurat.

–Cum?

Nu pot să cred că asta e reacția lui. Unde e furia? Gelozia?

–Știam că ceva nu e în regulă, și acum mi-ai spus.

–Și totuși vreau să rămân cu tine, îi spun.

–Și eu vreau să ne mergă bine, afirmă el.

–Ascultă, întoarce-te și spune-i acelei *maître d'* că postul e ocupat.

Nu-mi dă drumul la mână.

–Vrei să vii și tu cu mine?

–Nu cred. Îl sărut. Treci pe la mine diseară.

–Și Teodora?

–O să-i închid ușa și o să i-l pun pe Cousin Brucie¹, iar ea n-o să audă nimic.

–Ne vedem mai târziu, spune.

–Poftim.

Caut în geantă și-i îi dau un rând de chei, cele pe care voiam să i le dau de luni de zile. Sunt prinse de un breloc de la hotelul Quisisana.

Roman se uită la legătura de chei.

–Vorbești serios?

–Da.

¹ Bruce Morrow, om de radio, cunoscut multor ascultători și sub numele de Cousin Brucie (n.tr.)

Mă întorc și o iau pe stradă, iar când ajung la colț, mă uit înapoi. A rămas acolo și mă privește. Îi fac semn cu mâna. Mă iubește. Încă reprezintă ceva ce nu sunt gata să pierd.

– Buni, am venit! strig din capul scării.

Sunt nerăbdătoare să mă dezbrac de rochie, să-mi pun pijamaua și să terminăm discuția despre Dominic. Vreau să o bag în pat și să o înfolesc bine, înainte ca Roman să sosească. În seara asta vreau să-i fac confesiuni în legătură cu Roman, cu sărutul dat lui Gianluca și să aflu ce-ar face ea în locul meu. Cred că l-ar alege pe Roman, exact ca mine.

– Buni, am venit! strig din nou intrând în bucătărie.

Televizorul merge, dar ea nu este în fotoliu. Ciudat, de obicei închide aparatul înainte de a merge sus. Îmi las geanta pe masă, încep să mă dezbrac, și atunci văd piciorul lui buni pe podea, în spatele barului. Alerg într-acolo. Buni e întinsă pe podea. Îngenunchez lângă ea. Respiră, dar nu răspunde când o strig. Iau telefonul și formez 911.

Ambulanța o duce pe buni la spitalul Saint Vincent. Își revenise acasă, dar era amețită și nu știa când a căzut. Mama și tata au ajuns repede la spital, pentru că drumul din Queens spre centru este liber la această oră târzie. Tess, Jaclyn și Alfred intră și ei, cu fețele pline de spaimă. E aproape zece, dar buni o roagă pe mama să-i cheme avocatul, pe vechiul ei prieten Ray Rinaldi, care locuiește pe Charles Street. Mama face întocmai, așa că Ray este acum cu ea la terapie intensivă.

Roman intră și el pe ușă și vine repede la mine.

– Cum se simte?

– E slăbită. Nu știm ce s-a întâmplat, spune mama.

Buni n-a fost niciodată bolnavă și nici n-a suferit vreodată de ceva mai serios. Mama nu e obișnuită cu asta și e speriată. Tata o ia în brațe. Ea plânge.

– Nu vreau s-o pierd.

–E pe mâini bune. O să fie bine, o asigură Roman. Nu-ți face griji.

O infirmieră iese din salonul de terapie intensivă și își plimbă privirea peste lumea care așteaptă.

–E cineva cu numele Clementine pe aici?

–Valentine, spun și ridic mâna.

–Urmați-mă.

Salonul de terapie intensivă este plin, iar buni se află în cel mai îndepărtat colț, separată prin două perdele albastre glisante de un bărbat în vârstă, al cărui piept saltă în timp ce doarme. Când mă apropii de patul bunicii, Ray Rinaldi închide un dosar mare de hârtie. Ray este de-acum bunic și are o chică deasă și albă, și o servietă care a cunoscut și vremuri mai bune.

–Te aștept afară, îmi spune. Apoi mă mângâie pe spate. Teodora, totul va fi aranjat exact cum dorești.

–Mulțumesc, Ray, șoptește buni și reușește să zâmbească. Închide ochii.

Mă duc lângă pat și o iau de mână. Ochii ei de italiancă, mari și migdalați când se simțea bine, sunt acum întredeschiși, părând două virgule negre. Ochelarii i se odihnesc pe piept legați cu un lanț, așa cum erau și când a căzut. Deasupra sprâncenei are o vânătaie în locul în care s-a lovit de bar. Îi ating cu blândețe vânătaia. Locul este cald. Mă privește și apoi închide ochii.

–Nu știu ce s-a întâmplat.

–O să descopere doctorii.

–Nu mă simțeam bine. M-am ridicat să beau un pahar cu apă și asta e tot ce-mi mai amintesc până când a venit ambulanța.

Buni se uită într-o parte, ca și când ar căuta un indicator rutier aflat la distanță.

–Nu o vezi pe Sfânta Fecioară, nu? glumesc. Hai să nu începem cu vedeniile mistice. Mă uit și eu în direcția în care privește, dar nu văd decât un perete cu un avizier

plin cu numele pacienților și tratamentele lor, scrise de infirmiere.

– Asta a fost? mă întreabă.

– Ce vrei să spui?

– Așa se termină?

– Nici gând! Nu pleci nicăieri. Capul sus. Ai o stră-nepoată care îți poartă numele. Mama vrea să te ia într-o croazieră. Scoate-ți asta din minte. Nu ți-ar plăcea deloc acolo. Aici e mai bine. Încă mai trebuie să mă înveți să cos piele gofrată. Am o grămadă de lucruri de învățat, și tu ești singura persoană care mă poate învăța. Și mai e și Dominic. Dominic te iubește!

– Tot ce vreau e să fac pantofi și să joc cărți.

– Așa o să faci!

– ... și să cresc roșii.

– Sigur. Să crești roșii.

– ... și vreau să merg acasă în Italia.

Buni se uită într-o parte și, în felul ei, îmi transmite ce limite și-a fixat în viață. Ce poate fi mai simplu? Tot ce-ți trebuie ca să fii fericit depinde de tine – prietenii cu care discuți și joci cărți, o mâncare bună făcută cu roșii din grădina ta și, din când în când, o călătorie în Italia, unde să găsești pacea și alinarea în brațele unui vechi prieten.

Mă uit în jurul meu prin salonul de la terapie intensivă. Totul este curat și practic. Nimic nu e de prisos. Ce loc în care să te gândești la însănătoșire, nemaivorbind de mântuire! Infirmierele nu mai poartă uniforme albe călca-te și pălărioare, ca în filmele vechi. Poartă bluze hawaiiene și pantaloni de spital verzi. Mi-e greu să mă obișnuiesc să primesc diagnostice de la cineva îmbrăcat în costum hawaiian.

– Am pus-o pe mama ta să-l cheme pe Ray, spune încetșor buni. Am trecut Firma de Pantofi Angelini și actul de proprietate al clădirii pe numele tău și al lui Alfred. Am încredere că voi doi veți scoate lucrurile la capăt.

Parcă o aud pe buni făcându-mi observație că mă cert cu fratele meu: „Tot ce îmi doresc este ca cei din familia mea să se înțeleagă“. Eu și Alfred probabil că nu ne vom înțelege nici în condiții normale. N-o să pot niciodată să conduc firma împreună cu el, așa că tot ce pot face e să mă rog ca buni să se facă repede bine și să ducă viața la care visează, iar în timpul ăsta eu să conduc firma, în condițiile stabilite de mine.

– În regulă, buni, îi spun. O să avem grijă de toate, îți promit. Și o să te întorci cu mine în Perry Street cât ai clipi.

– Valentine?

Mama mă trezește cu blândețe. Dorm într-un fotoliu în camera bunicii de la spitalul Saint Vincent.

– Se simte bine?

Mă ridic și mă uit la patul gol. Buni a dispărut.

– Au luat-o numai pentru analize.

– Cât e ceasul?

Îmi ridic mâneca și mă uit la ceas. E aproape de prânz.

– A fost luată din cameră pe la opt, spune mama, și îi simt îngrijorarea din voce.

– Au descoperit ce s-a întâmplat cu ea?

Tata, Jaclyn, Tess și Alfred intră în cameră.

– A avut un atac cerebral? întrebă Tess.

– Încă nu știm, îi răspunde mama.

Alfred respiră adânc și tușește.

– N-aș vrea să am dreptate. Dar de data asta trebuie să mă ascuțați. Buni nu mai poate face ce făcea. Se uită direct la mine. Trebuie să încetezi să o mai forțezi, spune liniștit.

Armand Rigaux, doctorul bunicii, un bărbat subțire și elegant cu părul pe jumătate încărunțit, intră în cameră cu fișa în mână. Îl înconjurăm.

– Am vești bune, începe dr. Rigaux. Teodora nu a avut atac cerebral, iar inima ei funcționează normal.

– Slavă Domnului!

Mama își pune ușurată mâna în dreptul inimii.

– Dar are artrită acută la genunchi. Se blochează și o fac să cadă. Aseară când a căzut, a avut noroc. S-a lovit destul de rău la cap și vrem să fim siguri că nu are nimic din punct de vedere neurologic. Așa că o mai ținem aici pentru niște analize.

– Cum e cu operația la genunchi? întreb.

– În prezent, studiem problema. Se pare că se poate face. Iar recuperarea va dura cât ai pocni din degete, cu ajutorul vostru.

– Aș face orice pentru mama, spune mama mea.

– Adevărul este că operația reprezintă singurul mod de a ne asigura că așa ceva nu se va mai întâmpla, ne spune doctorul Rigaux uitându-se la noi.

Buni își petrece a treia zi în spital, făcând mai multe analize, iar eu împreună cu mama, surorile și fratele meu îi ținem pe rând companie. Eu am lipsit câteva ore ca să văd ce face June la atelier, să fac un duș și să mă schimb. Am schimbat și așternuturile din camera bunicii, în cazul în care mama și tata ar dori să doarmă la noi, dar și pe cele din camera mamei, pentru ca Jaclyn să poată rămâne, dacă vrea.

Bunicii îi e dor de o mâncare ca lumea. Nu mai poate suporta încă o zi de curcan presat, cu sos galben, și o ceașcă de jeleu. Umplu o pungă cu caserole din plastic cu paste, chifle calde, salată de anghinare și plăcintă cu dovleac.

Ajunsă înapoi la Saint Vincent, intru și urc la etajul trei. Când ajung pe coridorul pe care se află camera bunicii, văd un grup adunat în fața ei. Mă panichez și o iau la fugă.

Când ajung acolo, le găsesc pe Tess, Jaclyn și pe mama stând împreună afară. În luminile spitalului de un verde strălucitor, femeile din familia mea, cu niște expresii sumbre, cu părul întunecat, cu ochii negri și cercănele corespunzătoare de sub ei, par niște țărânci dintr-un film de Antonioni.

– Ce s-a întâmplat?

– Înăuntru e cam aglomerație, spune Jaclyn.

– De ce?

Nu-mi răspunde, așa că intru. Mama mă urmează.

Pe marginea patului, lângă buni, ținând-o de mână, stă Dominic Vechiarelli. Probabil că arăt ca și cum aș fi văzut o stafie, pentru că trag adânc aer în piept și toți ochii se ațintesc asupra mea. Dar este adevărat, iată doada, valizele lui Dominic sunt așezate lângă fotoliul pentru vizitatori.

Tata stă la capătul patului. Îi face semn mamei să i se alătore. Tata o cuprinde cu brațul. Lângă el stă Roman, în jeanși și în saboții de lucru. Mă uit spre ei numai pentru că se leagănă de pe un picior pe altul, făcând plasticul să scârțâie.

Când ochii mei se acomodează cu trupa de vizitatori, îl văd pe Gianluca. Încerc să nu reacționez în nici un fel. Aici, arată mai fermecător decât mi-l amintesc vreodată în Italia, și mai tânăr, îmbrăcat într-o haină de piele, cu pulover și jeanși decolorați. Când îl văd, simt un nod în gât, dar, pentru moment, dau vina pe aerul uscat din spital. Pamela și Alfred stau departe de pat, lângă fereastră.

– Ce e, ce se întâmplă? întreb încetișor.

Strâng în mână punga cu mâncare, pentru că încep să simt că este singurul lucru real din camera asta.

Mama mă ia pe după umeri.

– Când a auzit că mama este în spital, Dominic a luat avionul și a venit. Evident că Ray Rinaldi a primit instrucțiuni să-l anunțe oricând buni este bolnavă sau are nevoie de... ceva.

Mama mă privește derutată. Nu știa nimic despre Dominic, iar acum, deodată, descoperă că Dominic Vechiarelli este primul pe lista contactelor lui buni în caz de urgență.

– Și, hmm, tu aici... mă bâlbâi când îl privesc pe Gianluca.

– Am venit cu tata. Nu cred că e bine să călătorească singur, spune Gianluca, fixându-l cu privirea pe Roman.

Ochii lui Roman se îngustează când îi întoarce privirea lui Gianluca. Intuiește că asta e bărbatul pe care l-am sărutat. Dar trece peste această bănuială și spune:

– Iar eu i-am adus lui buni panna cotta, pentru că îi place cum le fac.

Își îngroapă mâinile în buzunare și mă privește.

– Acum, că este și Valentine aici, aș vrea să-i cer Teodorei ceea ce am vrut încă de astă-vară. Vă rog pe toți să intrați, ne anunță Dominic.

– Nu e loc, ciripește Tess din ușă.

– Vă rog pe toți să vă strângeți un pic, spune mama. Suntem o mare familie italiană, suntem apropiați prin natura noastră, afirmă ea, ca și când s-ar scuza pentru mărimea camerelor din acest spital municipal.

Grupul se mișcă, pentru a face loc surorilor mele și soților lor.

Dominic îi ia mâna bunicii și o privește în ochi.

– Vrei să te măriți cu mine?

În cameră e o liniște totală, cu excepția sunetului monitorului cardiac al bunicii.

Atunci, mama nu se poate abține.

– Doamne Dumnezeule, mamă, nici măcar nu știam că sunteți prieteni.

– De zece ani, de când a murit tatăl tău, spune buni încet.

– Vrei să spui că mă puteam bucura pentru tine de zece ani și nu mi-ai spus nimic? se plânge mama. Zău așa, mamă!

– Mike, pentru numele lui Dumnezeu, bucură-te pentru ea acum, spune tata. Uită-te la ea! I s-a crăpat capul ca o nucă de cocos și încă mai zâbește. Asta e de bine.

– Las-o să răspundă, îi întrerup eu.

Îmi țin răsufarea. Un „da“ din partea bunicii ar însemna că viața care îmi place se va sfârși. O voi pierde în favoarea lui Dominic, a colinelor din Arezzo și a insulei Capri mai repede decât ai zice „Gianluca“. Dar adevărul

este că o iubesc atât de mult, încât îmi doresc să fie fericită mai mult decât îmi doresc mie. Țin pumnii strânși să spună da.

– Da, Dominic, mă mărit cu tine, îi spune buni.

Dominic o sărută tandru.

Familia mea, inclusiv mama, iese din amorțeală la auzul cuvântului *da*, ca și cum s-ar uita la un vas cu floricele care explodează pe plită. Mie îmi revine sarcina să îndulcesc șocul tuturor acestor evenimente. La urma urmelor, eu știam.

– Felicitări! Merg la buni și o îmbrățișez, atentă să evit acul perfuziei din braț. Sunt atât de fericită pentru tine.

Ochii mi se umplu de lacrimi, dar sunt cu adevărat plină de bucurie pentru buni a mea cea curajoasă care îmi demonstrează, chiar și în acest moment, cum să-ți asumi un risc, cum să *trăiești*.

Simt cum surorile și fratele meu se apropie. Jaclyn începe să plângă.

– Nici nu știam că și tu ai un prieten! Aș vrea să nu mă mai protejeze toți. Mă descurc și singură.

Mama mimează *post partum* spre Gianluca, în timp ce o ia pe Jaclyn în brațe. Tess îl îmbrățișează pe Alfred, iar tata se îndreaptă spre Dominic să-i strângă mâna. Dominic se ridică în picioare și îl îmbrățișează.

– Tată? îi spune tata lui Dominic, apoi se uită la noi și ridică din umeri. Toată lumea să-l salute pe... tata.

Eu și surorile mele râdem. Curând, toată lumea râde. Întreaga familie.

Cred că e corect să spun că atunci când lucrurile din viața mea se prăbușesc, o fac în așa fel încât soarta să fie sigură că mi-am învățat lecția. Nu există decât un singur loc unde aș putea merge să-mi adun gândurile și să înțeleg ce poate să însemne pentru noi toți viața cea nouă a bunicii, și iată-mă acolo, mult deasupra disputelor, pe acoperișul casei noastre.

M-am strecurat afară din spital, lăsând-o pe buni să sărbătorească logodna cu familia. Am ieșit cu Roman, care trebuia să se întoarcă la restaurant și care era onorat că fusese prezent când Dominic o ceruse în căsătorie. Pe stradă m-a sărutat, inspirat de iubirea care plutea în camera 317.

Pe West Side Highway este ambuteiaj, o harababură de mașini în intersecție, lumini care se aprind intermitent, claxoane, câteva strigăte de furie care de-abia se aud și, în loc să-mi doresc ca gălăgia să se stingă, aș vrea să fie mai mare, să copleșească necazurile care mă bântuie.

Imaginea bunicii proaspăt cerută în căsătorie pe patul de spital anunță sfârșitul unei ere. În afară de faptul că acum sunt singura femeie nemăritată din familie, se pare că sunt singura care înțelege și care știe ce înseamnă toate aceste schimbări pentru prezent și pentru viitor. Iată ce o să se întâmple: buni o să se mărite și o să plece, surorile mele se vor ocupa de familiile lor, mama o să se asigure că tata mănâncă brânză de soia cu paste din făină integrală, pentru că asta e garanția ei că el va trăi și va evita revenirea cancerului de prostată. Imediat după toasturile cu șampanie de la nunta bunicii, fratele meu o să pună un afiș pentru vânzarea imobilului din Perry Street 166, lăsând Firma de Pantofi Angelini și pe mine fără casă. S-ar părea că tuturor celor din familie le va merge bine, cu excepția mea, bineînțeles.

Soarele se scufundă în ceața din New Jersey, lăsând o dungă liliachie la orizont. În spatele meu, vântul trânteste ușa de pe acoperiș. Bănuiesc, pentru că nu mă întorc să văd cine e, ci privesc în continuare Hudsonul, care, în apusul de soare, are vârtejuri line și nuanțe purpurii de cristal iridescent.

– Valentina? se aude o voce în spatele meu.

– Dacă nu ești Salvatore Ferragamo să ne dai ceva de lucru, sau Carl Icahn cu un cec care să salveze firma de pantofi, pleacă.

Imediat, lângă mine răsare un italian pur-sânge, înalt de peste un metru optzeci. Și cu ochii închiși aș fi fost sigură că e Gianluca Vechiarelli, după mirosul proaspăt de cedru, lămâie și piele. Dacă aș fi fost mama sau una dintre surorile mele, m-aș fi aruncat în brațele lui. Când sunt disperate, le place să se sprijine de un bărbat. Dar nu sunt. Îmi încrucișez brațele pe piept și mă depărtez cu un pas de el, lăsându-i destul spațiu să vadă panorama Lower Manhattanului de pe acoperișul nostru.

– Poți să stai în dormitorul purpuriu. Tatăl tău poate sta în cel al bunicii. Baia este la capătul holului, dar asta știi, pentru că ai trecut pe lângă ea când ai ajuns la treptele care duc pe acoperiș.

– Mulțumesc. Dar rămânem la hotel. La Maritime, spune.

– Nu e cazul. Acum ești din familie.

– Cererea în căsătorie nu te bucură? mă întrebă calm.

– Ba da. Pentru ea. Pentru buni. Și pentru Dominic. Sigur că sunt bucuroasă.

– *Va bene.*

– Și tu? *Va bene* și pentru tine în privința lor?

Gianluca ridică din umeri și strânge din buze până când gura lui ajunge o linie dreaptă. Asta e expresia lui circumspectă. Mi-o amintesc de la fabrica de mătase din Prato, când i-am arătat o mostră foarte frumoasă dintr-un satin *duchesse*, dar care era evident o alegere nepotrivită.

– Păi, da, Gianluca, ai face mai bine să te alături caravanei îndrăgostiților, pentru că ei au de gând să stea cu tine.

– Știi, îmi răspunde zâmbind.

– Cred că dragostea e oarbă și nu are vârstă. La fel ca orice altceva în viață, cum ar fi boala. Toți suntem victimele ei.

– De ce ești...

– Sarcastică? E o cochilie tare peste altă cochilie tare.

– De ce respingi dragostea ca și când ai avea parte de ea în fiecare zi?

– Credeam că vorbim de bunica.

– Vorbește cu mine! Ți-e teamă de mine. Nu sunt ceea ce ai visat.

– De unde știi ce visez eu?

– E foarte simplu. Deși îl iubești, nu-ți faci timp pentru bucătar. Sau poate doar ai crezut că-l iubești, așa că acum te simți obligată. Femeia pasională din tine se arată numai când lucrezi. Atunci, ești împăcată. Cu bărbații? Nu. Cu pielea? Aproape la fel.

– Te înșeli. Aș accepta bucuroasă un bărbat care ar accepta bucuros femeia și creatoarea de pantofi din mine. Bărbații, sau cel puțin cei pe care-i cunosc eu, sunt de acord, teoretic, ca femeia să se dedice carierei, dar practic consideră că ei trebuie puși întotdeauna pe primul loc, nu munca. Mi-aș putea trăi fără probleme viața în felul acesta măreț, dar ar trebui să se potrivească și cu viața lui măreață, ca batista perfectă pentru buzunarul perfect croit de la piept. Mi se cere sacrificiu, ca să folosesc un cuvânt catolic și ca să fiu mai exactă. Bărbații vor o capitulare totală. Au nevoie de ea.

Gianluca râde.

– Știi tu de ce au nevoie bărbații?

– Nu-ți bate joc de mine.

– Dacă știi de ce are nevoie un bărbat, de ce nu-i dai ce vrea, pentru ca, în schimb, să te facă fericită?

Privesc râul, și, în momentul acela, se produce în mine o transformare, pe care o văd apropiindu-se, ca luminile de noapte de pe puntea taxiului fluvial care își face cursa pe râul Hudson. Iluminarea se produce încet, dar sigur. La început, la mare depărtare, luminile sunt palide și licăresc pe valurile întunecate. Apoi, pe măsură ce se apropie de malul dinspre Manhattan, se transformă în proiectoare, care dau o lumină strălucitoare și stabilă, călăuzind intrarea vaporului în port. Tipul de lumină care nu-ți e de ajutor, dar îți dezvăluie adevărul în toate detaliile lui. Dintr-odată, mă înțeleg pe mine însămi, pur și simplu.

– Dragă, dragă Gianluca... încep.

Pare surprins că-i vorbesc cu atâta tandrețe.

– Roman Falconi are nevoie de o soție care să-i țină registrul de casă la Ca' d'Oro, exact așa cum a fost mama lui pentru tatăl lui, în restaurantul familiei. Tu ai nevoie de o prietenă. Ai nevoie de o femeie care poate lăsa totul baltă pentru a merge să stea lângă lacul ăla cu cocorii...

– Lacul Argento.

– Corect, corect. O femeie care să stea cu tine în această fază a vieții tale și să fie acolo. Tu vrei pace, liniște și natură. Tu vrei să navighezi în ape liniștite.

– Acum, tu mă analizezi.

– Gianluca, e adevărat. Ascultă-mă. Mă simt atrasă de tine cu toată ființa mea. Am fost orbită de această atracție. Aveam un prieten când te-am cunoscut și, sincer, nu ești genul meu. Cu toate astea, ești fermecător, ai niște mâini minunate, iar cel mai sexy lucru dintre toate e faptul că ești un tată bun. Dar nu sunt făcută pentru tine. În clipa asta nu sunt făcută pentru nici un bărbat. De fapt, în momentul ăsta, am ales arta. Am ales fericirea supremă pe care ți-o dă zămisirea unui lucru cu propriile mâini.

– Nu trebuie să alegi neapărat una dintre ele. Poți avea parte și de dragoste, și de munca ta.

– Dar nu pot! Am încercat! Mi-am petrecut ultimul an încercând să-l aștept pe Roman. Nu pot să-l pierd și pe următorul așteptându-te pe tine. Vom sfârși cu toții prin a fi dezamăgiți, și triști, și neîmpliniți...

– Asta crezi? clatină el din cap.

– Știu.

Gianluca privește peste Hudson, așa cum am făcut și eu de multe ori. Vede un curs de apă de un gri-cenușiu, în timp ce eu văd un fluviu care face legătura cu oceanul, un univers de posibilități. E limpede că nu-i place deloc râul meu.

După o vreme, spune:

– Orașul tău... este foarte zgomotos.

Se duce către ușă, pe care o închide cu zgomot în urma lui înainte să înceapă să coboare scările din casă. Mă întorc spre râul meu, care nu m-a dezamăgit niciodată. Este constanta mea, muza mea. Mă aplec peste balustradă și privesc dincolo de West Side Highway care, în lumina asfințitului, pare un cupon nedesfăcut de mătase indiană violetă, presărată cu mici oglinjoare. Asta e râul pe care îl iubesc și orașul care este casa mea. Da, e zgomotos, dar este al meu, exact așa cum îmi place.

De Ziua Recunoștinței, în mijlocul mesei din casa bunicii tronează un cârd de găște din hârtie glasată, făcute de strănepoții ei. Aprind lumânările portocalii din sfeșnicul de sub candelabru. Gabriel le ajută pe surorile mele să aducă platourile de la bucătărie și să le pună pe masă. Îl îmbrățișez repede.

– Îți mulțumesc că ai venit.

– A fost plăcerea mea. Tot voiam să impresionez pe cineva cu sosul meu de merișor, iar invitația ta mi-a oferit prilejul perfect.

– Vine și Roman? mă întreabă mama.

– A trimis o tartă cu fructe. Mereu am considerat nostim faptul că și-a făcut prietena, creatoare de pantofi, tartă¹. Are de lucru, mint.

E sărbătoare, așa că în loc să fac ca discuția să se învâртеască în jurul despărțirii mele de Roman, mă hotărâsc să fiu la fel de evazivă în privința asta, pe cât a fost mama în privința vârstei ei, în ultimii ani. După ce buni a ieșit din spital, eu și Roman am încercat să ne găsim timp unul pentru celălalt, dar printre comenzi în atelier și grija pentru buni, n-am mai avut grijă de el. Am decis să luăm o pauză.

– Nimeni nu muncește mai mult ca Roman, oftează mama.

¹ În lb. engl., *cobbler* semnifică și tartă cu fructe, și pantofăreasă (n.tr.)

Tess îmi dă o cană de apă cu gheață să umplu paharele de pe masă. Ea vine după mine cu sosierele.

–Nu ai de gând să-i spui mamei despre Roman? mă întreabă încet.

–Nu.

–Știi că era curioasă în legătură cu Gianluca.

–Nu e nimic de spus.

Evit să mă uit la Tess, care știe întreaga poveste; luna petrecută în Capri, sărutările, grota. În mintea ei, sunt o *mulțime* de nimicuri.

–Sunt multe de spus! Te-ai îndrăgostit de Roman, iar apoi ai fost fulgerată de iubirea pentru Gianluca, în Italia. Doi oameni fantastici într-un singur an! E un basm. Ești Cenușăreasa cu doi, ține minte, *doi* prinți.

Tess îndreaptă șervetele de lângă farfuria.

–Oh da, numai că atunci când am încercat condurii, erau mărimea treizeci și șase. Iar eu port patruzeci.

–Atunci, *îndeasă* piciorul, spune Tess.

–Am *încercat*! Dar hai să fim sinceri: sunt unica Cenușăreasă care o să-și facă singură condurii.

Familia se adună în jurul mesei. Tata stă în capul mesei, iar buni, la celălalt capăt. El ridică paharul.

–Pentru început să mulțumim pentru sănătatea familiei noastre, mai ales acum, că buni și-a revenit după căzătură. Iar apoi, pentru că tot suntem aici, să-i mulțumim Domnului pentru noua Teodora, bebelușul T.

Jaclyn își leagă nou-născuta în brațe.

Tata continuă.

–Și, ca de obicei, Doamne, îți mulțumim pentru surprizele pe care ni le rezervă viața. Îmi vine în minte logodna mamei, și de ce nu mi-ar veni? A fost un șoc. Gabriel, mă bucur să te văd...

Majoritatea rugăciunilor tatei nu au, de fapt, un sfârșit, așa că ne uităm unul la altul și ne facem semnul crucii plini de elan, ca să putem începe să mâncăm.

– Vreau ca toată lumea să vadă asta. Tess ține în mână revista *In Style*. Sunt atât de mândră de tine.

Trece din mână în mână o fotografie strălucitoare a Annei Christina, steaua din *Lucia, Lucia*, încălțată cu pantofii Angel, din piele de vițel coral cu ornamente aurii în formă de aripă de înger. I-am trimis o pereche Debrei McGuire în California, care a mai cerut cinci perechi, una sfârșind în picioarele unei stele de cinema în ascensiune.

Mama se uită mândră la fotografie.

– Îmi plac la nebunie. Te reprezintă foarte bine, Valentine.

– O să curgă comenzile. Sunt chiar sigură de asta, spune Tess emoționată.

Când revista ajunge la Alfred, se uită la ea și i-o dă Pamelei care, pentru prima dată de când s-a măritat cu fratele meu, pare cu adevărat impresionată de familia lui.

– Ați fixat data nunții, buni? întrebă Jaclyn.

– În 2009, de Ziua Îndrăgostiților, în Arezzo, spune buni, zâmbind către mine. Ador sărbătoarea asta și numele nepoatei mele, așa că asta e.

Mâncăm și, în timpul ăsta, familia mea face planuri de călătorie pentru nuntă, discutând despre aeroport, despre compania de închiriat mașini, despre câte camere să rezerve la Spolti Inn; surorile mele își imaginează cu ce o să se îmbrace, cum o să-și ia liber de la serviciu soții lor, iar mama se întreabă derutată cum va găsi un restaurator și un florar bun într-un orașel din Toscana, aflat în vârful unui deal.

Alfred îmi dă revista.

– O amânare norocoasă, spune încet.

– Atâta timp cât îmi achit datoriile pentru locul ăsta, nu poți să-l închizi, îi spun pe un ton plăcut, dar ferm.

Nu mă mai angajez în certuri meschine. Nu mai am energie să lupt cu fratele meu, ca să preiau conducerea companiei. Bineînțeles că Alfred nu răspunde. Știe că femeia care eram acum un an s-a transformat într-o

gorilă de trei sute cincizeci de kile, cu un plan de afaceri. Nu ne mai certăm, dar cel puțin îmi cunoaște poziția. În momentul ăsta.

Surorile mă ajută să spăl vasele și să fac curat în bucătărie, în timp ce bărbații se uită la fotbal. Pentru familia noastră e ultima Zi a Recunoștinței în Perry Street. La anul pe vremea asta, buni o să locuiască cu noul ei soț în casa lui de deasupra tăbăcăriei.

Împachetez ce a rămas de la masă, pentru ca fiecare să ia câte ceva acasă. Gabriel ia ultima felie din tarta cu fructe de la Roman, știind că este ultima dată când mănâncă așa ceva fără să facă o comandă la Ca' d'Oro. O trimit pe buni în pat să vorbească la telefon cu Dominic. Simt un fior în tot corpul la gândul că trebuie să rămân singură după o zi atât de lungă. Aud cheia în broasca ușii de la intrare. Probabil că mama a uitat ceva. Apoi aud o voce pe scară, care mă strigă încetișor.

– Valentine?

Roman intră în living. Stau lângă masa din bucătărie și îl privesc.

– Cum a fost tarta? mă întreabă.

– Delicioasă. Cratița a rămas la mine. I-o arăt.

– De-aia am venit până aici. Pentru cratiță, zâmbește el.

Îl privesc, studiindu-l în detalii, de la șuvițele de păr care îi atârnă, până la ciorapii Wigwam. Mă uit în jos, la picioarele lui, capabilă să-i accept chiar și saboții galbeni de plastic, numai că în seara asta poartă pantofi adevărați, care sunt (în sfârșit!) niște pantofi Tod's gen mocasin, din piele întoarsă. Din acest punct de vedere, și în momentul ăsta al relației noastre, nu-mi vine să cred că ne-am despărțit. Nu e ciudat, cum doresc ceea ce nu pot să am, iar când am, nu pot să-l înțeleg.

– Îți controlezi mereu iubitele după ce te-ai despărțit de ele?

– Numai pe tine.

Vine la mine, mă ia în brațe și mă sărută pe obraz, și apoi pe gât.

– Încă n-am terminat cu tine, spune.

– Roman, nu dorința ne-a lipsit.

– Știu. Și el se gândește la noi. Și evident că a ajuns cam la aceeași concluzie. E multă pasiune, Valentine.

– Poate că o să rămânem prieteni, iar atunci când o să fim bătrâni, o să reluăm legătura ca buni și Dominic, o să închiriem o rulotă și o să călătorim prin țară.

– Ce idee groaznică, spune Roman. Felul în care o spune mă face să râd. Știi, mă gândesc cum te-am văzut prima oară pe acoperiș. Și cum nu ar fi trebuit să te privesc, dar nu m-am putut abține. Nu am vrut să mă abțin. Uneori mă gândesc la noaptea aia, când nu te cunoșteam, și îmi imaginam cum ai putea fi, dacă aș fi fost suficient de norocos ca să ajung să te cunosc vreodată. Apoi am ajuns să te cunosc, și ai fost mult mai bună decât femeia pe care mi-o imaginasem. Așa m-am îndrăgostit de tine. Mi-ai depășit așteptările, și încă mă mai surprinzi, așa cum nici o altă femeie nu a făcut-o. E ciudat. Știu că s-a terminat, dar nu și pentru mine.

Îl țin strâns.

– Nu plec nicăieri, dar acum nu pot fi cu tine pentru că nu meriți să fii pe locul doi, ar trebui să fii pe primul. Nu vreau să te fac să mă aștepți, dar dacă, până la urmă, când lucrurile or să se așeze, te vei mai gândi la mine, folosește cheia, îți spun luându-i fața în mâini.

– S-a făcut.

Amândoi știm că, probabil, nu va folosi niciodată cheia, care va sfârși pe fundul vreunui dintre sertarele sale, și, într-o zi, când o să caute ceva, va da peste ea și își va aminti ce am însemnat unul pentru celălalt. Dar, pentru moment, o va păstra în buzunar, iar atunci când va avea nevoie să creadă că există o posibilitate, o va scoate, se va uita la ea și se va gândi la o călătorie în partea cealaltă a orașului, în West Village.

Îmi amintesc de cratița cu tarta și i-o bag sub braț. Îl privesc cum pleacă. Atunci, în timp ce pașii i se pierd pe scări, îmi amintesc că nu i-am făcut o pereche de cizme, așa cum i-am promis. Am vrut să fac atâtea lucruri, care însă au rămas nefăcute.

În această dimineață de început de decembrie, soarele strălucește în spatele zgârie-norilor ca un ochi de tigru. Cerul păstrează lumina ca și când ar fi învelit într-o manta gri de lână. Eu și buni stăm pe colțul dintre Fifth Avenue și Fifty-eighth Street, fiecare cu câte un pahar de carton cu cafea în mână, a ei neagră, a mea cu frișcă și fără zahăr. Inelul ei de logodnă cu diamant tăiat în fațete rectangulare strălucește pe fondul albastru al paharului cu motive grecești. Frumoasă combinație de culori.

Ca doi arhitecți din Roma Antică, ne scrutăm capodopera cu ochi reci, detașați, și observăm orice detaliu. Îmi schimb greutatea de pe un picior pe altul în timp ce o studiez. Buni face câțiva pași înapoi și își înclină capul, schimbând ușor perspectiva. Nu am construit un dom, o catedrală sau un grup statuar pentru o grădină, ci am făcut pantofi de mireasă, și iată-i în vitrinele de sărbători de la Bergdorf. Este prezentă toată linia noastră de pantofi. Ni se taie respirația când vedem nouăzeci de metri de vitrine cu pantofii noștri.

Camioanele de marfă huruie pe lângă noi, dar nu ne pasă de ele câtuși de puțin. Ciocanele pneumatice accentuează gălăgia și ne reamintesc că în New York City, la orice oră din zi și din noapte, cineva, undeva pe această insulă, face ceva. Stăm de o bună bucată de timp acolo, așa ni se pare.

– Așadar, ce crezi? întreb până la urmă.

– Știi, în cea mai mare parte a timpului, eu și bunicul tău nu ne puteam hotărî ce film este mai bun, *Dr. Jivago* sau *Cei mai frumoși ani*. Eu spuneam că *Cei mai frumoși ani*, deoarece era despre generația mea... dar acum – soarbe

din cafea și apoi continuă –, când mă uit la vitrinele astea și la dramatismul detaliilor stilului rusesc, trebuie să recunosc că aș merge pe mâna lui *Dr. Jivago*.

– Și eu, spun și îi cuprind umerii cu brațul.

Aceste vitrine de sărbători sunt pentru oameni mari. La câteva străzi spre sud, poți sta la rând, în spatele unui cordon de catifea roșie, la Saks Fifth Avenue sau la Lord & Taylor pentru a vedea niște machete ale unor minunate sate de Crăciun pentru copii. Poți vedea munți acoperiți de zăpadă, decorați cu beteală, patinatori care se rotesc pe lacuri ca oglinda și trenulețe de jucărie care duc cadouri minuscule ambalate în foiță, și care pufăie prin peisaj.

Totuși, la Bergdorf ai parte numai de cremă, nimic din kitschul ăla. Aici este montată o poveste sofisticată de sărbători, într-un veritabil stil sentimental rusesc, întruchipat de mirese americane fascinante. Rhedd Lewis a conceput o sărbătoare de nuntă pentru privitori, care începe în vitrinele laterale de pe West Fifty-seventh Street, se desfășoară pe cele din fața magazinului de pe Fifth Avenue și se termină în vitrinele laterale de pe Fifty-eighth Street.

Urmărim cu privirea acțiunea din prima vitrină și vedem mirese îmbrăcate splendid, în calești lăcuite și sănii extravagant împodobite, decorate cu bijuterii, trase de cai înzorzonați, totul în mărime naturală. La o privire mai atentă, descoperi că mijloacele de transport sunt decorate cu bijuterii veritabile – cercei grei cu cabochon, coliere de aur din care atârnă pietre prețioase masive, brățări strălucitoare și inele enorme cu pietre rotunjite, toate creând un efect splendid de mozaic.

În decor se văd ouă Fabergé deschise, din care se revarsă diamante și perle pe un covor de orez ca la nunți. Pe jos sunt răspândite cărți vechi, iar prin aer plutesc pagini desprinse din ele. Cărțile și vorbele se schimbă de la vitrină la vitrină – sunt acolo *Dr. Jivago* (bineînțeles),

Anna Karenina, Trei surori, Frații Karamazov și Război și pace, adecvate pentru nuntă (!).

Pe fundalul vitrinelor sunt picturi murale cu peisaje rurale rusești, coline line care înconjoară în depărtare câmpii pline de zăpadă albă. De fapt, aceste tablouri sofisticate din vitrine spun o poveste cu mirese înconjurate de manechine care întruchipează clasa muncitoare rusească – îmbrăcate în halate de lucru de un verde tern, cu șorțuri de iută și încălțăminte de lucru peste ciorapi de lână făcuți manual. Prezențați ca artiști în slujba miresei, se află acolo croitorese, florari, valeți și cameriste, vizitii și, da, chiar și un pantofar, care îngenunchează pentru a-i potrivi un pantof (Lola noastră) unei mirese înveșmântate în catifea albă, cu o tocă de hermină.

Juxtapunerea miresei sofisticate, care întruchipează dragostea bogătașilor, cu muncitorii, care dau viață visurilor lor, nu îmi e străină. Este nevoie de multă muncă ca să crezi frumusețe. Miresele poartă rochii făcute de mari creatori, printre care Rodarte, Marc Jacobs, Zac Posen, Marchesa, John Galliano și Karl Lagerfeld. Semnăturile lor aurii apar în colțul fiecărei vitrine.

Prima mireasă, îmbrăcată într-o combinație de tul peste un furou de satin, poartă pantoful Ines, care iese de sub tivul rochiei ridicate de pantofar; mireasa din vitrina următoare poartă pantaloni de mătase albi cu o bluză vaporosă și este încălțată cu Gilda, a cărui formă de sabot cu căputa brodată se asortează elegant cu pantalonii cu cracul larg.

Următoarea mireasă stă cu spatele la stradă. Poartă o rochie brodată stil coloană, spectaculoasă, cu cizmulite scurte Mimi. Rhedd a înlocuit șireturile noastre albe de satin cu unele din cânepă de culoare indigo, pentru a crea un contrast superb.

Următoarea vitrină prezintă o mireasă într-o rochie mini făcută din mărgelile și pene de marabu, care stă pe vârful balerinilor Flora, cu lanțuri de aur care se

încrucișează pe gambe, în loc de panglici. În fereastra din colț este o mireasă care poartă o rochie medievală cu un decolteu pătrat și un corsaj elaborat din pătrate lucioase, din care pleacă mâneci lungi, simple și largi. Manechinul duce în mână pantofii Osmina din in alb, cu barete simple, și își privește picioarele goale din zăpadă.

Dar ultima vitrină înseamnă cel mai mult pentru mine. Pantofii Bella Rosa sunt purtați de o mireasă într-un costum alb de călătorie din lână, Giorgio Armani. Într-o mână ține un bilet, iar în cealaltă, o tiară, și plutește într-un decor romantic și trist de pe străzile din Sankt Petersburg. Pantoful extraordinar se potrivește de minune cu costumul, ca și când ar fi fost făcut să dea unitate ansamblului.

Mi-aș dori să fie și Costanzo Ruocco aici și să vadă Bella Rosa, dar în clipa asta îmi voi fixa scena în memorie, iar atunci când mă voi întoarce în Capri, i-o voi relata cât de bine pot. În colțul ultimei vitrine scrie:

*Toți pantofii au fost creați de Firma de Pantofi Angelini
Greenwich Village
Fondată în 1903*

—Oh, Doamne Dumnezeu!

Eu și buni ne întoarcem și o vedem pe mama, cu capul ieșit pe fereastra unui taxi de lux. Sare din el înainte de a se opri complet și ni se alătură pe trotuar.

Mă întreb în ce a venit mama îmbrăcată ca să vadă pentru prima oară vitrinele. Și nu mă dezamăgește. Poartă un deux-pièces compus din pantaloni din lână gri și o jachetă din imitație de blană de leopard, aruncată pe umeri. Escarpenii ei cu toc înalt sunt gri mat, cu cataramă de piele mari și pătrate spre vârf. Nu știu cum face, dar mama este întotdeauna în ton cu vremea. Mai poartă și o pereche de ochelari de soare mari, negri, ovali, fără îndoială un omagiu pentru *Mic dejun la Bergdorf's*.

Ține într-o mână o pungă cu sendvișuri de la Eisenberg's, iar cu cealaltă își scoate ochelarii. Îmi dă mie punga, apoi fugе după colț să ia în primire vitrinele.

În timp ce le studiază, își ridică brațele în sus în semn de triumf. Caută pantofii noștri și, când îi descoperă în montaje, țipă de bucurie. Nu am văzut-o niciodată atât de mândră, nici măcar în momentul culminant al carierei de student a lui Alfred, când a terminat la Cornell cu *summa cum laude*. Țsta e un alt moment înălțător pentru ea. Fuge la buni și o îmbrățișează.

– Tata ar fi atât de mândru! varsă ea o lacrimă.

– Într-adevăr.

Buni îi strânge jacheta pe umeri, care i-a alunecat în timp ce fugea.

– Și tu! se întoarce mama spre mine. Ai făcut toate astea posibile! Ai preluat responsabilitatea familiei Angelini și o porți... o porți sau o duci mai departe! Oricum, n-are nici o importanță, ai păstrat tradiția familiei – își strânge pumnul – și ai insistat să te instruiești de la maeștri, iar acum, uite, ai luat asupra ta toate sarcinile grele și ai adus mica noastră afacere de familie în noul secol și în atenția oamenilor. Bergdorf Goodman, ce dracu'!

Mama nu se poate abține să nu fie o *fată de gașcă* din Queens, chiar dacă numai pentru o clipă. Apoi continuă:

– Pantofii Angelini, alături de Prada, și de Verdura, și de Pucci! Viva Valentine! Nu încetez să mă minunez de tine! Sunt atât de mândră de tine!

Uneori, când mama mă lingușește, simt un gust amar, dar nu și în dimineața asta. Este cu adevărat impresionată și plină de iubire. Orice mamă ar trebui să aibă un astfel de moment de glorie, când eforturile ei sunt răsplătite, iar investiția făcută în copiii ei prin munca de zi cu zi are succes, rezultatele putând fi văzute de întreaga lume.

În astfel de momente, nu e vorba de mărci, profituri sau marketing. Este vorba despre familia noastră și despre tradiția meșteșugului nostru. E vorba despre ceea ce

facem. Aceste vitrine vorbesc despre devotamentul nostru pentru frumusețe și calitate – fiecare fir, cusătură, șiret și îmbinare sunt făcute de mână și perfecționate printr-o îndemânare care nu poate fi dobândită decât prin exercițiu, tehnică, experiență și în timp. Am fost recunoscuți și răsplătiți într-o lume în care conceptul de confecționat manual pălește cu repeziciune. Închipuiți-vă!

Soarele, la fel de alb și de strălucitor ca o lună plină, apare și înlătură o parte dintre norii cenușii de deasupra clădirilor de sticlă din partea estică a Fifth Avenue, dând vitrinelor magazinului o strălucire care le transformă în oglinzi. Într-o clipă, imaginile din spatele geamurilor au dispărut. Nu mai putem vedea miresele în zăpadă, sau bijuteriile, sau ouăle, sau pantofii noștri făcuți din piele, piele întoarsă, satin și mătase. Tot ce rămâne este imaginea noastră reflectată, mamă, fiică și nepoată, ca un lanț perfect din cel mai fin aur italian. Aș vrea să pot face ca momentul acesta să dureze o veșnicie, noi trei, aici, pe Fifth Avenue. Dar nu pot. Așa că fac tot ce pot, o iau pe bunica de mână, o cuprind cu celălalt braț pe mama și aștept ca soarele palid de iarnă să își schimbe poziția ca să ne putem bucura încă o dată de norocul nostru.

The first part of the paper discusses the importance of the study and the objectives of the research. It highlights the need for a comprehensive understanding of the subject matter and the role of the researcher in this process. The second part of the paper focuses on the methodology used in the study, detailing the data collection methods and the analytical techniques employed. The third part of the paper presents the results of the study, which show a significant correlation between the variables under investigation. The final part of the paper discusses the implications of the findings and offers suggestions for further research in this area.

The study was conducted over a period of six months, during which time a total of 100 participants were recruited from various sources. The data collected was analyzed using a range of statistical methods, including regression analysis and factor analysis. The results of the study indicate that there is a strong positive relationship between the variables studied, and that this relationship is consistent across different demographic groups. These findings have important implications for the field of study and suggest that further research is needed to explore the underlying mechanisms of this relationship.

In conclusion, the study has provided valuable insights into the relationship between the variables under investigation. The findings suggest that there is a significant and positive correlation between these variables, and that this relationship is robust across different groups. The study also highlights the importance of further research in this area, as the underlying mechanisms of this relationship remain unclear. The authors would like to thank the participants and the funding body for their support in conducting this research.

The authors would like to express their gratitude to the participants who took part in the study, and to the funding body for their support. The authors also wish to thank the following individuals for their assistance in the study: [Name], [Name], and [Name]. The authors declare that they have no conflicts of interest. The authors also wish to thank the following individuals for their assistance in the study: [Name], [Name], and [Name]. The authors declare that they have no conflicts of interest.

Mulțumiri

Mama mea, Ida Bonicelli Trigiani, și sora ei, Irma Bonicelli Godfrey, păstrează amintirea vie și minunată a tatălui lor, Carlo, căruiua îi este dedicată această carte. Tărâmul copilăriei lor, pe care l-am folosit ca sursă de inspirație pentru acest roman, m-a adus mai aproape de bunicul meu, pe care nu l-am cunoscut niciodată. Am cea mai adâncă recunoștință pentru ele!

Jane Friedman, o vizionară și o îndrumătoare încântătoare, este cea care m-a adus la Harper, m-a dat pe mâna extraordinarilor Jonathan Burnham, Brian Murray și Michael Morrison și a unei familii de oameni după care sunt înnebunită: mult iubitul și strălucitul meu editor, Lee Boudreaux, mâna ei dreaptă, priceputa/fantastica Abigail Holstein, și talentata echipă compusă din Kathy Schneider, Christine Boyd, Kevin Callahan, Tina Andreadis, Leslie Cohen, Mary Bolton, Archie Ferguson, Christine Van Bree (ce coperti artistice!), Sarah Maya Gubkin, Lydia Weaver, Emily Taff, Nina Olmsted, Jeff Rogart, Stephanie Linder, Kathryn Pereira, Jeanette Zwart, Andrea Rosen, Virginia Stanley, Josh Marwell, Brian Grogan, Carl Lennertz, James Tyler, Cindy Achar, Roni Axelrod, Kyle Hansen, Carrie Kania și David Roth-Ey.

În documentarea despre meșteșugul artizanal al fabricării pantofilor din Italia, am avut parte de aventura vieții mele. Gina Casella a coordonat toată distracția, instruirea și traducerea (!), împreună cu talentații Patrizia Curiale, Confartigianato MODA; Andrea Benassi, secretar general UEAPME (Asociația Europeană a Meșteșugurilor și Întreprinderilor Mici și Mijlocii); Emanuela Picozzi, relații publice, Ambasada Statelor Unite, Roma;

Elio Chiarotti, ghidul nostru la Roma. În timpul călătoriei și studiului nostru, Isabella Padasak, fiica Ginei, a fost o tovarășă perfectă pentru Lucia noastră.

Îi mulțumesc din toată inima maestrului artizan, creatorul de panofi Costanzo Ruocco, și fiului său Antonio de la da Costanzo, de pe Insula Capri. Costanzo s-a arătat generos cu timpul său, cu tehnica sa și cu poveștile de familie, pe care le prețuiesc și dincolo de paginile de față. La Roma, Carmelo și Pina Palmisano de la Il Calzaio ne-au împărtășit din cunoștințele lor despre realizarea pantofilor și ne-au făcut să înțelegem ce înseamnă o afacere de familie, lucru de neprețuit.

Suzanne Gluck, draga mea prietenă și agentă, este un izvor de energie, cunoștințe și înțelepciune (nemaivorbind de bun-gust). Mulțumiri și echipei lui William Morris: Sarah Ceglarski, Liz Tingle, Cara Stein, Alicia Gordon, Philip Grenz, Erin Malone, Tracy Fisher, Eugenie Furniss, Cathryn Summerhayes, Theresa Peters, David Lonner și Raffaella de Angelis.

De la Endeavour, le mulțumesc vechii mele prietene și agente, Nancy Josephson, lui Graham Taylor și adorabilei Michelle Bohan.

De la Movieland, toată afecțiunea și aprecierea mea pentru: Susan Cartsonis, Roz Weisberg, Julie Durk, Lou Pitt, Raquel Carreras, Mark Lindsay și Nancy Klopfer.

Michael Patrick King, îți apreciez sfaturile, recomandările și sprijinul mai mult decât pot spune.

Îi mulțumesc celei mai bune asistente din lume: Kelly Meehan. Mulțumiri și stagiarilor Megan Stokes și Kasey Tympanick. Pentru ochii lor de vultur, mulțumirile mele lui Suzanne Baboneau, Emily Lavelle, Lauren Lavelle, Jean Morrissey, Rachel Desario și Brenda Browne. Mulțumirile mele Antoniei Trigiani pentru inteligența și viziunea ei de marketing.

Ann Godoff, îți mulțumesc pentru că ai deschis ușa carierei mele literare.

Le mulțumesc și le ofer dragostea mea lui: Larry Sanitsky, Ian Chapman, Caroline Rhea, Nancy Bolmeier Fisher, Catherine Brennan, Craig Fisse, Todd Doughty, John Searles, Jill Gillet, Kim Hovey, Libby McGuire, Jane Von Mehren, Laura Ford, Nigel Stoneman, Debbie Aroff, Meryl Poster, Gayle Perkins Atkins, Joanna Patton, Bill Persky, Mario Cantone, Jerry Dixon, Debra McGuire, Gail Berman, Tom Dyja, Jake Morrissey, Carmen Elena Carrion, Cynthia Rutledge Olson, Brownie și Connie Polly, Susan Fales-Hill, Connie Marks, Wendy Luck, Mary Testa, Dolores și Emil Pascarelli, Elena Nachmanoff, Sharon Watroba Burns, Jim și Mary Hampton, Dee Emmerson, Diane Festa, Joanne Curley Kerner, Jack Hodgins, Ruth Pomerance, Donna Gigliotti, Sally Davies, Sora Karol Jackowski, Allison Roche, Karen Fink, și Max și Robyn Westler.

Mulțumesc, Tim și Lucia, pentru tot ce se află sub soare, inclusiv pentru soare!

Și, în cele din urmă, sunt recunoscătoare pentru fotografia bunicului meu, Carlo Bonicelli, care apare pe pagina cu dedicația. A fost făcută în jurul anului 1930, în atelierul său Progressive Shoe Shop din West Lake Street 5, din Chisholm, Minnesota. Mi-a oferit mângâiere, putere și inspirație în timpul scrierii acestui roman, așa cum o va face întotdeauna.

The first part of the book is devoted to a general history of the world, from the beginning of time to the present day. The author discusses the various civilizations that have flourished on the earth, and the progress of human knowledge and industry. He also touches upon the political and social changes that have shaped the modern world.

The second part of the book is a detailed account of the history of the British Empire, from its early beginnings in the sixteenth century to its decline in the twentieth century. The author describes the expansion of British power across the globe, and the impact of the Empire on the world.

The third part of the book is a study of the various nations and peoples of the world, and their contributions to human progress. The author discusses the different cultures, languages, and customs of the world, and how they have influenced each other over time.

The fourth part of the book is a history of the world's religions, from the ancient religions of Egypt, Greece, and Rome to the modern religions of Christianity, Islam, and Buddhism. The author explores the beliefs and practices of these religions, and their impact on the world.

The fifth part of the book is a history of the world's art and literature, from the ancient Greeks and Romans to the modern masters of the twentieth century. The author discusses the various styles and movements of art and literature, and how they have reflected the changes in the world.

The sixth part of the book is a history of the world's science and technology, from the ancient discoveries of the Greeks and Romans to the modern inventions of the twentieth century. The author discusses the various scientific and technological advances that have shaped the modern world.

The seventh part of the book is a history of the world's politics and government, from the ancient republics of Greece and Rome to the modern nations of the world. The author discusses the various forms of government, and the changes in the world's political structure over time.

The eighth part of the book is a history of the world's economy, from the ancient trade routes of the Silk Road to the modern global economy. The author discusses the various economic systems, and the changes in the world's economic structure over time.

The ninth part of the book is a history of the world's environment, from the ancient civilizations of the Mesopotamians and Egyptians to the modern environmental movement. The author discusses the various environmental issues, and the impact of human activity on the world's environment.

The tenth part of the book is a history of the world's future, from the ancient prophecies of the Bible to the modern predictions of the future. The author discusses the various theories of the future, and the impact of human activity on the world's future.

Citește și mănâncă

Rețete-bonus inspirate de personajele din carte

Limoncello-ul Teodorei

Este timpul pentru un cocktail!

Pentru 4-6 persoane:

12 lămâi

1 750 ml de votcă de 50 de grade (Luați marfă de calitate. Buni folosește Grey Goose.)

2 căni de apă

2 căni de zahăr

Un borcan mare de sticlă cu capac (Scoateți vechiul borcan în care obișnuiți să faceți Sun Tea.)

Radeți coaja de la lămâi și curățați pielița albă. (Aruncați pielița albă.) Stoarceți pulpa lămâii, îndepărtați sâmburii și puneți sucul deoparte. (Bunicii nu-i place să risipească nimic. Nu aveți nevoie de suc, dar îl puteți folosi la escalopul de pui sau la altceva.) Acum, înapoi la limoncello. Turnați votca în borcan și adăugați coaja rasă. Închideți bine borcanul. Lăsați-l așa trei sau mai multe zile până când coaja de lămâie devine albă. Apoi, faceți un sirop simplu: fierbeți apa cu zahărul și amestecați până când se dizolvă. După ce siropul s-a răcit, turnați-l în borcanul cu votcă și coajă de lămâie. Puneți din nou capacul borcanului și lăsați-l așa peste noapte. Dimineața, strecurați amestecul. Aruncați coaja de lămâie. Mutați limoncello-ul într-un vas mai arătos. Puneți-l în frigider și serviți-l când este foarte rece. Apoi luați trenul spre Youngstown, Ohio, pentru a cunoaște familia Vechiarelli.

Încântătoarele vafe ale Ginei Vecchiarelli
Aceasta este o nouă viziune asupra pizzelle-lor.
Pe ale noastre punem caviar negru din belșug,
exact ca Roman!

Pentru 4 duzini:

Aveți nevoie de o presă pentru vafe. Mergeți și cumpărați una.

12 ouă

3 căni de zahăr

1 cană de ulei de măsline

un strop de esență de vanilie

puțin suc de lămâie

4 căni cu făină obișnuită

o jumătate de linguriță de praf de copt

Amestecați ouăle, zahărul, uleiul de măsline, esența de vanilie și sucul de lămâie până când se omogenizează. Apoi cerneți încet deasupra făina și praful de copt. Amestecați până se omogenizează.

Ungeți presa de vafe cu grăsime (noi obținem rezultate grozave cu ajutorul unui spray de gătit). Umpleți o cană gradată cu amestec și turnați-l în interiorul presei unse și fierbinți până se împrăștie uniform. Nu veți folosi toată cana, dar aveți o măsură asupra cantității de aluat. Când aluatul s-a împrăștiat și face bule pe margini, închideți presa și lăsați să se coacă până când aluatul devine galben-marونیu.

E nevoie de exercițiu. Aveți răbdare, merită. Cine știe să facă vafe este cel mai tare din oraș!

Pentru a le servi, luați vafele și tăiați-le în patru cu un cutter pentru pizza. Puneți pe ele caviar negru și serviți-le imediat. Vafele fragede și caviarul sunt combinația perfectă! Serviți-le cu limoncello-ul Teodorei – meniul perfect pentru un cocktail. Nimeni nu le servește la cină.

Spaghetti al Nero Seppia

Pentru 4-6 persoane:

450 de grame de linguini negre
un sfert de cană de ulei de măsline
10 căței de usturoi proaspăt
225 de grame de unt
sucul de la 3 lămâi proaspete
o ceașcă de pătrunjel proaspăt, tocat

Puneți un vas cu apă pe foc și adăugați puțină sare în apă. În același timp, puneți la foc mic, într-o tigaie mare, uleiul de măsline și usturoiul proaspăt tăiat. Când usturoiul devine transparent, adăugați untul, sucul de lămâie și pătrunjelul. Aruncați pastele în apa care fierbe. Scurgeți pastele fierte și puneți-le în tigaia cu sosul cu unt, lămâie și usturoi. Amestecați-le și serviți-le calde cu brânză Parmigiano-Reggiano rasă pe deasupra.

Calamarul umplut al Donettei Clemente Vecchiarelli

Pentru 4-6 persoane:

900 de grame de bucăți mari de calamar
1 ou fiert tare sau crud (eu îl prefer crud)
o cană cu pesmet
1 cățel de usturoi, mărunțit
1 lingură de brânză rasă
1 lingură de pătrunjel
1 linguriță de sare
o jumătate de linguriță de piper negru

Amestecați toate ingredientele de mai sus (cu excepția calamarului) cu o lingură de ulei. Umpleți calamarul pe

trei sferturi cu acest amestec și prindeți-l cu scobitori sau cu ață. Prăjiți-l până când se rumenește, fără să fie pătruns complet. Adăugați sos marinara (vezi mai jos) și prăjiți.

Sosul marinara simplu al lui Roncalli Olandezul

*Gătiți cu el calamarul sau aruncați-l pur și simplu
peste 450 de grame de paste*

Pentru 4-6 persoane:

un sfert de cană de ulei de măsline

8 căței de usturoi tăiați subțire

2 conserve mari de roșii zdrobite și decojite

1 conservă de pastă de roșii

o jumătate de pachet (sau 225 de grame) de unt nesărat

un sfert de linguriță de sare

Optional, dar delicios:

2 căni de ciuperci albe proaspete, tăiate felii

sau o cană de măsline negre

sau 2 linguri de capere

Într-un vas pus pe foc mic, căliți usturoiul în uleiul de măsline, până când usturoiul devine transparent. Adăugați roșiile, untul și sarea; amestecați și fierbeți la foc scăzut până când se omogenizează bine. Adăugați ciupercile, măslinele sau caperele, opționale, dar delicioase.

Porcul cu ceapă al lui Carlo d'Amico Vechiarelli

Pentru 4-6 persoane:

900 grame carne de porc, tăiată în cubulețe mici

1 cană supă de vită

5 căni de ceapă tăiată

1 cană cu vin alb
un sfert de cană de făină

Încălziți cuptorul la 160° C. Vărsați supa de vită și ceapa într-o tigaie mare, pe care o puneți la foc mic, și amestecați. Puneți apoi amestecul de ceapă într-un vas de Jena și adăugați vinul. Într-un alt vas, puneți bucățile de carne și treceți-le prin făină, apoi rumeniți carnea în ulei de măsline. Puneți după aceea carnea de porc peste ceapă în vasul de Jena, pe care îl băgați în cuptorul încălzit la 160° C, și lăsați-l acolo o oră. Serviți carnea cu garnitura din cartofi a Angelei, de mai jos.

Cartofii dulci cu trufe ai Angelei Anness Tomasko

Pentru 4-6 persoane:

8 cartofi dulci mari

1 cană cu smântână

1 pachet de unt

1 cană cu brânză Parmigiano-Reggiano rasă

un sfert de cană de trufe rase

Coaceți cartofii dulci la 190° C timp de o oră. Scoateți-i din cuptor și lăsați-i să se răcească. Tăiați cartofii pe lungime și scoateți miezul cu o furculiță. Puneți-l într-un vas, lăsând cojile intacte (ca pe niște cupe). Păstrați cojile – veți avea nevoie de ele mai târziu!

Puneți smântâna, untul înmuiat la temperatura camerei și brânza rasă peste miezul cartofilor. Amestecați și zdrobiți compoziția. Luați cojile și coaceți-le în cuptor un minut (devin crocante). Scoateți cojile din cuptor și umpleți-le cu piureul de cartofi, unt, smântână și brânză. Puneți-le într-o tavă și acoperiți-le cu folie. Puneți-le din nou în cuptorul încălzit. Când sunt gata să fie servite, presărați trufe pe deasupra.

Biscotti de ciocolată ai Bellei Beth Vechiarelli

2 duzini:

- 1 cană și trei sferturi de făină
- o treime de cană de cacao neîndulcită
- 2 lingurițe de praf de copt
- o jumătate de linguriță de sare
- o cană cu zahăr
- trei sferturi de pachet de unt nesărat
- 3 ouă mari (bateți-le pe rând)
- 1 linguriță și jumătate de vanilie
- 230 de grame de fulgi de ciocolată
- o jumătate de cană de fulgi de ciocolată albă

Amestecați toate ingredientele de mai sus într-un vas până când amestecul se îngroașă, ajungând de consistența unui aluat. Încălziți cuptorul la 170° C și căptușiți o tavă cu folie de aluminiu. Umeziți-vă vârful degetelor și modelați aluatul în două suluri. Coaceți la 170° C până când partea de sus începe să crape (aproximativ 25 de minute). Răciți sulurile timp de 10 minute și apoi tăiați-le. Coaceți biscuiții câte 8 minute pe fiecare parte la 150° C. Poftă bună!

Cuprins

Leonard's of Great Neck	5
Perry Street 166.....	36
Greenwich Village	56
Gramercy Park	87
Forest Hills	125
Hotelul Carlyle.....	158
SoHo	183
Mott Street.....	215
Râul Hudson	240
Arezzo.....	270
Lago Argento	292
Insula Capri.....	314
Acasă la Costanzo.....	338
58th și Fifth.....	382
Mulțumiri	421
Citește și mănâncă	425

Firma de pantofi Angelini, care realizează încălțăminte de lux la comandă de peste o sută de ani, fiind una dintre ultimele afaceri de familie din Greenwich Village, New York, se află în pragul falimentului. Tânăra Valentine Roncalli, nepoata și ucenica maestrei artizan Teodora Angelini, își dorește cu ardoare să salveze afacerea, dar pentru asta trebuie să o modernizeze, să o aducă în secolul XXI. Viața ei se împarte între datoria față de familie, povestea de dragoste cu maestrul bucătar Roman Falconi și provocarea profesională oferită de șansa de a participa la competiția organizată de un prestigios magazin newyorkez. Călătorind în Italia să învețe tehnici noi și să găsească materialul cel mai potrivit pentru pantofii cu care își va doborî adversarii, Valentine își descoperă propriul simț artistic, dar și un secret de familie care îi va schimba viața într-un mod cu totul neașteptat.

Scrisă cu sensibilitate, dar și cu umor, cartea Adrianei Trigiani este o celebrare a dragostei, o desfătare pentru cititorul pasionat de experiențe de viață împlinite.

„Plăcută ca o ceașcă de ceai de mușețel într-o duminică ploioasă.“

The New York Times Book Review

Află mai mult pe:

 www.lirabooks.ro

ISBN 978-606-600-645-3

9 786066 006453